

ERVDIT

viri Magistri Antonij Coronel Scotiensis in
 posteriora Aristotelis commentariis perpulchris
 characteribus impressare diligenter
 addita et nuperrime per eundem stantiam capi-
 tuloꝝ tabula quo facilius que
 tibi occurrat: eam in huius operis
 exordio positam videbis.

17

ERVDITI

vir Magistri Antonij Coronel Scobiensis in
 posteriora Aristotelis commentaria per pulchris
 characteribus impressa: et diligenter emendata.
 Ad dita est superrime per breui omnium capi-
 tuloꝝ tabula quo facilius que scire volueris
 tibi occurrat: eam studiose lectoꝝ in huius operis
 exordiopositam videbis.

In dño

confido.

1 5 2 8

Antonius coronel francisco fernando Coronel: tum literis ac animi generositate: tum rei militaris disciplina ornatissimo fratri suo amantissimo. S. P. D.

Orient agricole debiles plantas ad fortes arbores (vt inde aspermentu & contra horriferos ventorum flatus tutelam captant) alligare. Superiorib⁹ annis quicqd ex meo emanaret ingenio ad te dirigere decreueram celeberrime frater. Non vt a tua liberalitate mee vite sustentaculum traherem quum tua benivolentia & paternam pietate a multis annoz curricula id teletnas & sustentare non cessas sed potius vt mee lucubraciones multoz flatus & mordacis vulgi linorem famelicam transfuolarent. Sunt tamen complures qui recto flamine instar venti borealis sufflant. hi sine argutis coponunt. ceterosq impugnant vt veritas elucescat qui verer dignis laudibus illustrandi sunt cu eoz rationibus vndiq fugatis nubibus anra serenitate gaudeat sunt & alij obliqua (vt ita loquar) lingua pungeutes & admodum sinistri austri rostruote & resere nubes accumulando perslar. Et hi sunt quilibet tenaci vel vt suis tantum adhercant opinionibus quancasq positione impugnant d'assumit prouincia quib⁹ te exoro vt nostram immune lucubracionem lam ob nobiles na in eos & eoz similes illud tritu camur tinor edar hoc parit infanabile vultus meos ergo labores emulis obreuebia. quoz vigores vltiq volant iuxta illud inuidie fallar regnat vbiq; modus. A quatuor autem annis hanc expositione supra Aristotelis posteriora aliquibus inferis quibus compositi qua postea anno elapso cu apud motis acuit gymnasium Parisius Aristotelis logicam interpretarer. visitanti & meliore qua potui iminerna. amo viribus exrenis secundu meas nocetes infirmitates & cotinuos morbos limani. Et vltimae dignitati dico qua leto aspectu & vultu pacato ilectitate digneris. Et tibi magister Ludouicus Coronel nobis fere alter bachalarius theologie formatus & forbonie⁹ focus se commendanti h⁹. Et fabriciu saluberrimu medicum doctorē omniq literaru genere referu meo noie salutes. Et hanc expono oro accipe. Qua tibi suprema cordis ab arce datus. Exarata Parisius. xiiii. Aprilis Anno dñi. M. cccc. r.

¶ Tale sintq; tibi secula uelocera.

¶ Tabula huius excellentis operis in qua capituloz quoruq; exordia quo inuentu faciliora sint posita videbis.

Capitulum primum libri posterioru cuius exordium est. Omnis doctrina &c. folio. ij.
 Capitulum secundu cuius exordium est. Scire aut &c. fo. xxxv.
 Capitulum tertiu cuius exordium est. Quibus scia aut &c. fo. lii.
 Capitulum quartu cuius exordiu est. Quam aut impossibile &c. fo. lxx.
 Capitulum quintu cuius exordiu est. Opz autē nō latere &c. fo. lxxij.
 Capitulum sextum cuius exordium est. Si igit &c. fo. lxxiij.
 Capitulum septimum cuius exordium est. Quam aut &c. fo. lxxvij.
 Capitulum octauu cuius exordiu &c. Sed demonstratio &c. fo. lxxxiij.
 Capitulum nonum cuius exordiu est. Contingere autē &c. fo. lxxxij.
 Capitulum decimu cuius exordium est. Si autē idem &c. fo. lxxxv.
 Capitulum vndecimu cui⁹ exordiu est. Sed qz differt. &c. fo. lxxxvij.
 Capitulum duodecimum & vltimum cuius exordium est. Scibile autem &c. folio. cvij.

Lib. Posterioru. Capitulum primum Fo. ij.

¶ Sequitur textus.

Omni doctrinae omnis disciplina itellectua et per se fit cognitio manifestum aut hoc

speculatio in oēs Mathematicae em sciētie p hūc modū sunt & alia nō vnaq; artiu. Silt autē & circa rōnes q per sillogismos & q per inductionē vt res em pprius nota factū doctrinam. he quidē accipiētes tanq; a notis: ille vero demonstrantes vniuersale per id qd manifestū est singulare. Similiter autem & rhetorice persuadent: aut enim per exempla: quod est inductione: aut per enthimemata: qd vere est sillogismus. Dupliciter autē est notariū precognoscere qd alia nō sunt: prius opinari necesse est alia vero quid est quod dicitur intelligere oportet. quedam autē vtraq; ut qm quidem omne aut affirmare: aut negare verum est qz est triangulu aut quoniā hoc significat quid. sed vnitates vtraz & qd significat quidem: qz est. nō enim similiter horum vnu quodq; manifestum est nobis. Est autem cognoscere alia quidē prius cognoscere: quorūdam autem simul accipere notitiam. vt quecumq; cōtingunt esse sub vniuersalib⁹ quorum habent cognitionem. Quod em triangulu habeat tres angulos duob⁹ rectis equales psciuit. qv

ro hic q est in semicirculo triangulus sit simul inducens cognouit. Quorūdam em hoc mo disciplina est & nō per mediū vltimū cognoscitur: vt quecūq; iam singulariuz cōtingunt esse & nō de subiecto aliquo. Anteq; autē sit inducere autē accipere sillogismū quodā quidē modo fortasse dicendum est scire: modo autē alioquin qd enim nesciuit si est simpliciter hoc quodam nō sciuit & qd duos habet rectos simpliciter: sed manifestū est q sic quidē scit simpliciter autē nō scit. Si vero nō menonis ambiguitas cōtingit aut enim nihil dicit: aut que nouit. Non enim sicut quidā conant soluere dicendū est. nūqd sciuit omne dualitatē qm par est aut nō dicēte aut attulerat quādā dualitatē quā nō opinat⁹ esse. Soluuntē dicētes nō cognoscere oēm dualitatē parē esse sed quā sciuit q dualitas scit. Et etiā sciūt quidē cuius vere demonstrationē habent & cuius acceperūt: acceperunt autē nō de omni cuius vtiq; sciunt q triangulus aut numerus sit sed simpliciter de oī numero et triangulo. Itēq; em vna propositio accipitur huius q quem tu nō sti numerū aut quē tu nosti rectas lineam: sed de omni. Sed nihil vt opinor prohibet quoniā est quod addiscit sic scire. sic est autē ignorare incōueniens enim nō est si sit quodam modo qd addiscit sed si hoc inō vt inq; tum addiscit & scit.

¶ Notandū est primo q titulus huius libri talis est liber posterior. analectico- rum id est resolutio Aristotelis pzo

curis intelligentia aduerte. q. resolueret
 duobus modis accipitur p[ri]mo in^{ter}feron^{te}
 sicut: secundo p[ri]mo in^{ter}feron^{te} sicut dupli
 citer coisct & p[ro]prie. coisct. id est q. si
 quid in suas partes integrantes essentia
 les sine quantitatis diuidere qd sit qn
 partes ab inuicē separant quō modo ce
 pit Aristoteles in primo p[ri]mo qn dicit
 terminus est in q. resoluit p[ro]positio p[ri]mo
 capiēdo idē q. aliqd iⁿ suas p[ar]tes eⁿsi^{ti}ales
 diuidere qd sit qn tota separata a mate
 ria. sine p[ri]mo illa separationē forma; maneat
 sicut i corruptioe hois sine n sicut i corru
 ptioe alteri? substantie corporee: & isto mō
 capiūt philosophi terminum qn querūt.
 An in corruptioe hois fiat resolutio vsq;
 ad materia p[ri]mā nullo istoz modoz capi
 pit p[ro]positio. Alio mō accipit sede sitērio
 maliter vt idē est q. aliqua p[ro]positionem
 probare p[er] sua p[ri]ncipia & p[er] suas causas
 & isto mō capitur in p[ro]posito. p[ro]p[ri]o quo
 terū aduerte q. aristoteles in libris p[ri]o
 r[um] tractauit de p[ri]ori resolutioe: q. ibi po
 suit regulas & p[ri]ncipia p[er] que possunt
 probare cōsequētia aliqua eē sillogismi.
 In p[ri]or resolutio nō est aliud: q. p[er] p[ri]n
 cipia & causas probare p[ri]mā esse sillogi
 sticā. posterior resolutio idē est q. proba
 re p[ro]positionē esse verā & necessariā p[er]
 p[ri]ncipia & causas eius & q. Aristoteles
 in libris posteriorū tradit nobis modū &
 regulas ad cōstruendū p[re]missas que se
 habēt vt cause & p[ri]ncipia respectu p[ro]
 positiois necessarie. Ideo liber iste dicit
 posterioris resolutiois. Nā nunq[ue] expe
 ritate astitit sequit[ur] veritas p[ro]p[ri]etas nisi
 p[ri]mā sit bona. Ideo ad hoc q. ex veritate
 necessitate antecedētis habeat veritas
 necessitas p[ri]mā p[ro]p[ri]etas bonitas p[ri]mā.
 Et ideo doctrina que docet probare boni
 tatem p[ri]mā dicitur de p[ri]ori resolutioe.
 Et illa q. docet probare veritatē & necessi
 tatem p[ri]mā dicit[ur] de posteriori resolutio
 ne. Et hec sufficiat p[er] declaratione tituli.

Secundo notandum est q. vt dicit
 Aristoteles in secundo est. electio nō
 est impossibiliū pro quo aduerte q. vt dicit
 ipsemet philosophus in eodē libro elec
 tio est circa media ad fines. verbi causa
 fortis vult beatitudine credit q. p[er] con
 sequi beatitudine: vel ingrediēdo religio
 nem: vel studendo in theologia ipse tamē

vult ingredi religionē vt cōsequatur be
 titudinem talis religio dicitur electio.
 Et vult dicere philosophus q. nullo mō
 cit aliquid ad consequēdū aliud qd cre
 dit esse impossibile consequi. Ideo cū
 aristoteles tractet iⁿ isto libro de demonstra
 tioe qua acquirūt scia vult probare q. pos
 sumus acquirere scientias dicens. q. via
 doctrina & omnis disciplina intellectua
 sit ex p[re]cēssenti cognitione.

Tertio notandū est q. aliquis pos
 set dubitare Aristotele frustra velle p[ro]
 re scientiā acquiri in nobis cū experientia
 cognoscim[us] multa cognoscere q. ne
 bis prius erāt in cognita. Ideo aduerte
 dū est duplicē fuisse philosophoz sectam
 sicut ceteras philosophoz famulas
 sicut quoz p[ri]ncipales fuerūt locates
 & elencip[us] hū aliterbant passioes non
 dere in virum sapientem & cū hoc nihil
 esse certum nihil posse sciri.

Contra quos arguit Augustinus octa
 uo de ciuitate dei dicens iā eē certū
 eē certū & iā eē scitū nihil esse scitū. Et sic
 tur socrate p[ro]pterea naturalit[er] dimissis
 moralib[us] operā dedisse vt narrat Augu
 stinus de ci. dei cap. iij. Et academicoz quo
 rum p[ri]nceps erāt plato qui & si q. ce
 dedebat aliqd posse sciri negabat ali
 quid scire de nouo hoc est quicquid
 tur ab aliquo diu ante eius astitit
 hanc opinionē platōis noster textus sic
 declarat dicens animā nostrā fuisse crea
 tā cū oibus scientiis & virtutibus de q. ob
 obtinuit qn in corpore infundit in quoz
 recordatione venit p[er] studiū & exercitiū
 hoc aut est falsus nō solū in menone que
 hic ip[s]us allegat: s. nec iⁿ alio ope plato
 nis id reperit. Sicut de p[ri]mā dicitur
 qn fuit creatā habuit ab idea hois ip[s]o
 omnū rex intelligibiliū p[er] quas potest
 in vniuersisq. cognitiōe venire sicut
 nos p[er] specē quā habem[us] de re ablene
 cognitiōe eius formam: sed nihil ad p[ro]
 positum: q. ex hoc non sequit[ur] q. qn a cō
 mus notitiā alicui? rei reminiscamur dō
 non ponat nos ante habuisse illi? rei in
 titiā sed specē. His ergo dimissis quod
 ego inuenio in parte apud dēponēte
 veritate & apud p[ro]hedrone de anima crea
 istam materiam est hoc qd scit[ur] anima
 post separationē a corpore manet. Et p[er]
 tpe quo est separata a corpore nimis p[ro]

est in terra cognitiōe quequidē anima
 iterū infundit in corpore cui? infusio
 nis obtinuit cor q. scitū tēpore quo fuit
 separata in quoz notitiā postea venit p[er]
 exercitiū & studiū & sic dicit ep[isto]la nostrā
 scire eē reminisci. Nō ip[s]i mouēs ad hoc
 vraciabit[ur] in p[ri]mo p[ro]posito.

Quarto notandū est q. iste termi
 nus doctrina supponit p[er] assensu vel in
 dictio alicui? p[ro]positiois cōnotando q. sit
 causata a doctore intellectū discipuli. Et
 iste terminus disciplina supponit p[er] iudicio
 vel assensu alicui? p[ro]positiois cōnotando
 q. recipiat in intellectu discipuli ab ip[s]o
 doctore causata. Et iste terminus doctore
 supponit p[ro] aliquo cōnotando q. alium
 doceat. Aliā docere idē est q. esse causam
 p[ri]ncipale doctrine alterius. Et iste ter
 minus discipulus supponit p[er] aliquo con
 notādo q. ab alio doceat. Et ex capitulo
 p[ri]mo modis. Quo mō importat circum
 stantia termini aliquo quo capit p[ri]mo p[ro]
 p[ro]p[ri]o q. dicitur albu sit ex nigro. Et gualit
 erāt sit ex nigro contrario. Alio mō vt dicit
 circūstantiā cause materialis quo mō ce
 pit p[ro]p[ri]us in eodē libro dices rem natura
 le fieri ex materia. Tertio mō vt dicit cir
 cūstantiā partū integraliū vel quāritā
 tinarū quo mō cepit p[ro]p[ri]us in scdo de aia
 dicens q. hō cōponit ex carnis? neruis.
 Et Quarto mō vt dicit circūstantiā cause
 efficiētis q. mō cepit Aristoteles in libris
 de aiaibus dices. Aia generari ex semi
 ne. Ultimo mō p[ro]t cap[itu]lū vt importat cir
 cūstantiā cause sine qua nō quō d[icitur] scio
 mus volitiōe fieri ex notitia in scdo. Nā
 nihil postum? velle nisi cognitū & a nobis
 & sic notitia alicui? p[ro]p[ri]onit ad volitiō
 nē eius s. nō p[ro]ducit volitiōe totaliter
 nec partialiter v[er]o mō cōcedit ip[s]e for
 mā iⁿstantia iⁿscit[ur] ex dispositioib[us] ma
 terie iⁿ multis locis p[ro]p[ri]us cepit quarto vt
 p[ri]mo mō: & sic sensus p[ro]positiois philo
 sophi est iste. Ois assensus vel oē iudiciū
 alicui? p[ro]positiois qd est in intellectu nō
 fit: id ē causat vel causabat ex p[er]sistente
 cognitiōe: id est ab alia notitia p[re]cedente
 tpe vel natura tanq[ue] a causa efficiētē vt
 tanq[ue] a causa sine qua nō hoc aut p[ro] nā
 ad assensum alicuius p[ro]positiois requit
 ipsa p[ro]positio mentalis aliquo istoz mo
 do: & cum intellectus nullius rei possit

habere notitiā intellectiā nisi prius ha
 buerit eius vel alteri? notitiā sensitiuā
 quequidē notitia sensitiua est cō notitie
 intellectiue aliquo istoz modoz sequit[ur]
 p[ro]positū. Et quo p[ro] p[ro]positio philoso
 phi nō solū h[ab]et v[er]ū de iudicio vel assensu
 intellectus sed etiā de oī notitia iⁿtellecti
 na hoc aut qd d[icitur] q. notitia sensitiua ē cō
 intellectiue aliquo istoz modoz intellectu
 cū d[icitur] intelligi p[er] isto scitū. Et habeat
 a philosopho in libro de sensu & sensata.
 Nihil ē iⁿ intellectu qn p[ri]o fuerit in sensu.
 Sequitur textus.

Manifestum est et cetera.
 Primo notandū est q. aristoteles
 p[ro]p[ri]o p[ro]positionē assumptā tali medio.
 Ois assensus p[ro]positiois dubitabilis vel
 est evidens vel certus vel nō: s. formido
 losus: s. ois talis sicut p[er]sistēte cognitiōe
 ergo p[ro]positū. minor p[ro]bat. Nā assensus
 certus? nō emidēs p[ro]positiois dubitabilis
 causat p[er] experientia vel p[er] demonstratiōe
 hoc est p[er] assensum certū & evidētē p[ri]mā
 scitū & sic talis sit ex p[er]sistēte cognitiōe.
 Si vero est assensus formidolosus talis
 p[ro]t causari p[er] duplex mediū. s. per sillogis
 mū dyalectici vel per inductionē vel ex
 plū. Nā in sillogismo dyalectico vna p[re]
 missari est formidolosa & opinata. Indu
 ctione vna p[re]missari. Verbi causa. Si sic
 arguat. Iste calor ē calefactus: & mō est
 maior: rō de istoz de alio: ergo ois calor
 est calefactus? certus: s. de maiore: sed mā
 nori assensio cū formidolosa: p[ri]mā tū scio ē
 bonā. Alio mō p[ro]t causari p[er] mediū quod
 nō est bona p[ri]mā: s. aliquo mō p[ro]uadet cō
 sequēs. Verbi causa. Si alius veller p[ri]mā de
 re militibus vt fortiter agat in bello sic
 arguēdo. Si fortiter agatis: vos eritis p[ro]
 māt. Nā iste qui fortiter agit fuit p[ri]mā
 tns. Et iste alius q. fortiter agit p[ri]mā: s.
 ergo idē erit vobis. p[ri]mā non valeret
 p[ro]batio aliquo mō p[ro]uadet p[ri]mā. Nā clar
 q. isti habebūt aliquē assensus p[ri]mā. Et
 talis probatio vocat[ur] exercitiū. Jam d[icitur]
 Aristoteles: hoc patet sc[ilicet] q. ois doctrina
 & in scientiis spectantibus. i. in scit[ur]is
 certis & evidētibus. Nā mathematica
 scientia sit p[er]sistente cognitione. Simili
 ter in argumentariis nō: id est p[ro]batio
 bus dyalecticis notitia cōclusionis fit ex
 notitia p[ri]mā. & etiā in p[ro]batioib[us] r[ati]o
 a iij

notitia conclusionis fit ex notitia
premissarum: vel antecedentibus.

Secundo notandum est qd hic innuit

Aristoteles Triplex mediū pbatiū. Prīmū est facies certitudinaliter scire cōclū-
sionem quod est demonstratio. Et qd ma-
thematice sunt certissime scientie: posuit
primo exemplū in mathematicis. **Aliud**
mediū ē facies opinatiue tm̄ cognoscere
cōclūsiōis: s̄ sit bōs p̄na: r̄ tale mediū ē il-
logisimū dialecticis vel inductio quā lo-
gici assensum vocant. Nā i vtroq; istorū
vna pars assens est tm̄ pbabilis r̄ opinā-
bilis. De syllogismo dyalectico p̄. alias
nō esset dyalecticus. De inductione pa-
tet. Nā pro ista particula r̄ sic de singu-
lis (vel pro ista) nō est maior r̄ de vno qd
de alio nō habetur oimoda certitudo de
assensu: cū ille p̄ncipie regulariter sūt opina-
biles: r̄ de eis nō habeat certitudo. Et iā
phūs intelligit de inductione dyalectica:
nō demonstratiua. **Tertius mediū** est qd
faciat opinari q̄s nō est tm̄ bona p̄ntia
sicut est exemplū. Et qd r̄ h̄s p̄ncipie nō vtur
tur alia argumentatiōe ab exemplō: exemplū
cauit **Aristoteles** in r̄thoriciis dicit philo-
sophū. **Exemplū** r̄ enthymema eē syllogis-
mos circa qd verbū nimis insitūt. **Thē-
mista**. **Exemplū**: r̄ **Paul**. frustra tm̄ vno ver-
bo dicitur qd caput ibi. **Aristoteles** syllo-
gismū large pro omni argumentatione.
Quere discriminē iter enthymemate r̄ exem-
plum. **Dico** qd exemplū habet multas pa-
tes i antecedere. **Enthymema** tātm̄ vna
verbi causa si sic arguat iste: igni fuit do-
ctus habuit bonū locū in licētis. **Et** iste
qui fuit doctus habuit bonū locū in li-
cētis: s̄ si ego sū doctus habebō bonū locū
licētis ecce exemplū. **Enthymema** iste qd
fuit doctus habuit bñficiū: s̄ si ego sū doctus
habebō bñficiū: r̄ aduerte qd **Aristoteles**
nō vult dicere qd mathematice scie h̄yat
enthymemate: sed hoc debet intelligi re-
gulariter. **Sed** r̄thorici regulariter vtū-
tur enthymemate: r̄ exemplo.

Sequitur tertus.

Unde dupliciter contingit prece-
gnoscere r̄. Vno qd p̄ assensum r̄ notitia
aliarum propositionum causetur in no-
bis notitia conclusionis. **philosophus**
hāc parte vult ostendere quot sunt notit

tie requisite ad habendum notitiam cō-
clusionis. **Unde** precognitio. idem est
q̄ notitia requisita ad notitiam cōclūsiōis.
Est autē duplex precognitio quid est: et
q̄ est. **Et** precognitio q̄ est: duplex est di-
gnitatis r̄ subiecti. **Precognitio** q̄ est di-
gnitatis idē ē qd assensu maior: r̄ minor
erōnere. **Unde** dignitas in p̄posito capi-
tur pro maiore r̄ minore. **Precognitio** q̄
est subiecti. idē est qd assensu subiectum
supponere mediāte copula sue p̄positio-
nis. **Subiectū** caput pro minore extremitate.
Precognitio qd est: est duplex subie-
cti r̄ passiois. **Passio** accipit pro maiore
extremitate. **Precognitio** qd est subiecti
idē ē qd scire qd subiectū significat. **Et** p̄-
cognitio qd est passiois idē est qd scire qd
maior: extremitas significat.

Sed cōtra hoc arguit. Nā stat qd assen-
sus maior r̄ minor r̄ p̄ncipie hoc qd ego
cogitem: quid aliq̄s terminis significat
vel pro quo supponit. **Et** ego habeo assen-
sum cōclūsiōis eum: ad ipsum cau-
sandum sufficit assensus maioris r̄ mino-
ris r̄ consequētie ergo p̄positum.

Respondetur qd circa istas p̄ro-
gnitiones fuerunt innumerē opiniones
mihi tamen videt esse sic dicendū qd p̄-
cognitio quid est nihil aliud est qd terminū
aliqd significare illi qd scire cōclūsiōis
qd est formare cōceptū vltimariū eius. **Et**
p̄cognitio qd est nihil aliud est qd talē cō-
ceptū supponere in ordine iad copulā ad
quam tenet. **Et** certe ita est qd i ista p̄-
positio est mihi dubia ois hō est r̄sibilis nō
q̄ per istā demonstratiōē oē aīal r̄ōnale
est r̄sibile ois hō est animal r̄ōnale: s̄ om-
nis hō est r̄sibilis ego habebō assensum
illius p̄positionis nisi ille terminus hō
mihi aliqd significet: r̄ ita ille terminus
r̄sibile nec si subiectū nō supponit assen-
sus illius p̄positionis erit scientia: cū illa
p̄positio esset falsa. **Et** ad scientia requir-
rit qd ei subiectū sit verū. **Silr** requiritur
qd assensū maior r̄ minor r̄ cōsequētie.
Cū nihil aliud sit p̄ illā demonstratiōē
habere scientia cōclūsiōis q̄ assensus ma-
ioris minoris r̄ consequētie causare as-
sensum cōclūsiōis. **Alio** modo potest
intelligi qd ad p̄fecto modo sciendum
cōclūsiōē requiritur actmaliter cogno-
scere quid termini significat: r̄ pro quorū

quibus inponuntur assensu p̄missis.
Ita qd talis p̄cognitio modo sit conclusio
nem qd si p̄cedit assentiret p̄missis con-
sequētie r̄ cōclūsiōis. **Ego** tamē credo phi-
losophum habuisse primum sensum.

Et si dicas quocumq; istorū modorū in-
tellectus requirit de passione p̄cognosce-
re quia est: r̄ de dignitate quid est. **Et** de
medio quid est: et quia est.

Respondetur qd verū est sed non
properea philosophus fuit diminitus.
Nā per subiectū nō solū debemus intel-
ligere minorē extremitatē: s̄ etiā mediū
cū in prima figura qd est aprior ad demon-
stratiōē in vna p̄missarum mediū sit
subiectum. **Et** sit subiectū supponat: pas-
sio supponit cū sit terminus conuertibi-
lis scilicet: si alicui alicui p̄positiois ter-
mini sit significatiua tota p̄positio est ei
significatiua cū significatio totū p̄posi-
tiois est significatiōe partium dēpēdeat.
philosophus p̄ponēdo exemplū de dignita-
te posuit istā quodlibet est: vel non est: qd
primum principū: r̄ pro subiecto posuit
vinitatē: qd subiectum est primum conside-
ratū in scientia sicut vinitas est principū
numerū: p̄ passione posuit triangulum:
qd triangulus ē prima figura. **Et** nūc ter-
narū p̄supponit vinitatem sicut passio p̄-
supponit subiectum: vt infra dicitur.

Consequenter philosophus assignat or-
dinem quē habent assensūs maioris mi-
noris r̄ p̄ntie ad assensum cōclūsiōis di-
cens qd stat assensu maior nō assentien-
do cōclūsiōis: sed nō stat assensu maior
r̄ minor r̄ cōsequētie nō assentiendo cō-
clūsiōis. **Cōsequenter** **Aristoteles** soluit
argumentū platonis in menone. **Uñ** ad-
uertendū est menonē fuisse discipulū pla-
tonis r̄ eius noie platonem intrinseca
hūm quē de virtute cōposuit. **Erāt** enim
modus platonis noiare: suos libros vel
noie p̄ceptoris sicut fecit de cratillo: quē
de nominū significatiōe p̄posuit. **Fuit**
auditor cratilli tribus annis r̄ regulari-
ter in omnibus suis operib⁹ in quibus p̄
modū dyalogi procedit socratem loquen-
tem. **Introducit** qui fuit eius p̄ceptoris
p̄ceptor: vt **Angu** narrat in octauo de
ciuitate dicit: vt in operibus platonis ap-
paret assentire. **autem** plato in menone no-
strum scire non esse nisi reminisci ratio
eius est. **Nam** si ego nunq̄ scitū istā for-

tes est vel non est: sequitur qd non assen-
tirem eūq; primo inimente formo menta-
lem et cōrespondentem adducit analo-
giam: si fortes querit seruus quem ātea
nunq̄ cognouit licet habeat ipsum ob-
tinuz non cognoscat qd iste est seruus ei?
ergo eodē mō si ego nunq̄ assentiebā isti
fortes est vel nō est: ego formem menta-
lem ei cōrespondentē ego nō assentia ei.

Respondetur negando sequelam
r̄ ratio est. Nā ad assentiendū isti fortes
est: vel nō est: sufficit formare mentalem
vltimata: qd termini er quibus compo-
nuntur ista mentalis fortes est vel non est
cum intellectu sunt sufficiens causa ad p̄-
ducendum assensum illius fortes est vel
non est sed termini er quibus componit
mētalis vltimata hui⁹ iste est seruus fu-
gitiuus quē quero cū intellectu nō sunt
sufficiens causa ad p̄ducendū assensum
illius. **Et** in eodem libro socrates quem
introducit loquentem r̄ cū menone dia-
spurantem appellauit: quendam puerū
qui ab eo interrogatus per ordinem de
principijs et aliquibus cōclūsiōibus
Geometrie: r̄ **Arithmetice** interrogata
concedebat ex quo volebat inferre illa
prius fuisse scita ab illo puero r̄ per illas
interrogationes puerum venisse in illo-
rū recordationem vbi facit argumentuz
quod philosophus ponit in litera qd in
forma est tale. **Si** esset aliqua p̄positio
quam tu nescis nec sciuisti maxime esset
ista. **Iste** numerus est par demonstrando
duo scuta i bursa mea et later te aliquid
esse in bursa mea sed hoc est falsum cum
tu scias istum numerū esse parē ergo p̄-
positum maior est manifesta r̄ minor p̄-
batur sic bene sequitur. **Tu** scis omnem
dualitatem esse parem. **Sed** iste numer⁹
est dualitas demonstrando illa duo scuta:
ergo tu scis istum numerū esse parem
p̄na tenet in dary⁹ aīs est verū: s̄ r̄ p̄ns.
Dixerunt aliqui qd maior est falsa. **Sed**
tu scis omnem dualitatem quam scis es-
se dualitatem esse parem modo sub illa
subsumendo qd iste numerus est duali-
tas / quem scis esse parem minor est fal-
sa. **Dicit** philosophus qd hoc est falsum
Sed tu scis qd omnis dualitas est par
tam illa nihil addendo subiecto per hāc
demonstrationem proberur. **Omnis**
numerus dimisibilis in duo equalia est:

par. Ois dualitas est hmoi: ergo ois dualitas est par. Tu scis ans esse veru r conlequencia esse bona. ergo scis dñs: esse veru. Iaco dicit Aristoteles distinguendo q tu scias istu niseru ee parē vel in vniuersali veru est vel in particulari falsus est.

Scire aliquid in particulari est habere assensum terminatum ad istud aliter q cu illo assensum non fiat dubitare illud esse verum. Sed

Scire aliquid in vniuersali est as sentire vni propositioni cuius illa est singularis. Unde q scit q omnis ho esse risibilis scit qualiter singularē et q vniuersali. Sed p illius argumēti solutione nō opus est ista philosophia consequentia non est in darq sunt enim multi defecti vt patet ex dictis i sillogismis. Et hec sūt que habet phūs in litera.

Dubitatur primo quid est r quotuplex est notitia.

Dubitatur secūdo an cognita maiore et minore simul tempore cognoscatur conclusio.

Dubitatur vtrū diffinitio evidentie sūme et evidentie naturalis cū solutio ne primi dubii posita sit bene assignata.

Dubitatur quarto quomodo acquiritur fides.

Quinto dubitatur vtrū de re non censata a nobis absente possumus habere evidentiam.

Dubitatur sexto qd est capacitas intellectus et an possit augeri.

Dubitatur septimo an aliqua sincerā veritatē possumus cognoscere.

Dubitatur octavo vtrū omnis doctrina et disciplina fiat ex preexistēte cognitione.

Dubitatur nono et sine pposito vtrū notitia sensitiva fiat in instanti.

Dubitatur decimo quid requiritur r sufficit ad hoc q aliquid sit subiectum attributionis scientie. Et qd est subiectū attributionis libri posteriorum.

Dubitatur vndecimo an notitia distinguitur a cognoscēte.

Dubitatur duodecimo vtrū notitia

in instanti potest a deo conferri sine obiecto et generaliter an deus potest producere se solo notitiam in intellectu nostro salter q intellectus nullo modo active concurrat. Circa preceognitiones nihil mihi videretur esse dicēdū vltra q dicta sunt in explanatione rerum.

Ad primū dubiū respondetur q notitia est qua potentia cognitiua formaliter cognoscit aliqua notitia formaliter cognoscere idem est q illa notitia formaliter proprie representare: et hec diffinitio cōmunit est omni cōceptui categorematico et sincat hec categorematico est est duplex increata et creata increata duplex. Ingenerita et genita. Ingenerita cōmunit est tribus personis. Genita est ipsum verbum dei filius. De quibus notitijs magister et doctores tractant in primo sententiarū. Notitia creata est qua potentia cognitiua creata formaliter cognoscit. Et est duplex sensitiva et intellectiva. Sensitiva est qua sensus sensitivus maliter. Intellectiva est qua intellectus formaliter cognoscit sine humanne sine angelicus. Sensitiva duplex est fallax exterior et interior: secundū q duplex est sensus exterior et interior: de quibus in secūdo de anima tractat Aristoteles. Intellectiva vero duplex est apprehensiva iudicativa. Innotitia apprehensiva est qua aliquid apprehendimus non iudicando ipsum esse vel nō esse sicut est de cōceptu cui subordinatur iste terminus fortis vnde mentali huius papa dormit.

Notitia iudicativa ex quo iudicamus vel assentimus? aliquid esse vel nō esse. Et q talis sit ponenda patet experiri apprehendere forte esse albi qn dubitamus q fortis est albus r tūc formamus notitiā fortis est albus q est mētralis vltima. Postea videndo forte album iudicamus et assentimus q fortis est albus. Et non p illā mētralem fortis est albus cū pntia nō habebam? non iudicādo forte esse albu. Ergo necesse est dicere q alia notitia est de nouo in nobis pducta qua iudicamus forte ee albu. Et adē dīuisione p pposito de notitia sensitiva. Notitia apprehensiva duplex est pplexa r cōplexa. Cōplexa rō duplex cōplexa pplexione dīstīre de idistīre qb? dicitur ē in terminis. Sed

ita iudicativa duplex qd ē assensus p pōnis vere. Quedā est assensus ppositio false. Si primū dupliciter vel est cum iudicādo et sic ē opinio vel sine formidine r hoc dupliciter vel naturaliter causatur vel libere. Si primū est euidētia. Unde euidētia est assensus verus est certus naturaliter causatur. Si rō libere, causatur hoc est cōcurrere actu voluntatis tūc est fides. Unde fides est assensus verus certus libere causatur. Si est assensus ppositio falsus hoc pot esse duplr: vel cū formidine vel sine formidine. Si primū est opinio tū opinio est assensus verus vel falsus cū formidine si sū sic est error. Tū error est assensus falsus sine formidine. et quia omnia ista per sequentia et declaranda r intelligenda veniunt pro primo dubio non amplius.

Ad secūdū dubiū in quo queritur vtrū cognita maiore r minore simul tempore cognoscatur cōclusio. pro eius solutione ponitur talis conclusio. Si aliquid assentiat maiori minori r consequētie simul tempore assentit cōclusioni. hec conclusio probatur auctoritate philosophi in litera et ratione sic. Postis causis naturaliter agentibus non impeditis sed tur effectus eorū. Sed assensus maioris minoris et consequētie cū intellectū sū causis naturaliter agētes et sufficētes respectu assensu cōclusionis ergo ppositū. Dicitur naturaliter agētib? qz de causa libera nō oportet. Dicitur nō impeditis: qz si ipedit nō oportet et pz de lapide que tenes in manu q non dēcedit ppter impedimentū manus hec cōclusio dicit idē in sententia cū quadā regula consequentiarū que talis est si aliquid scit consequentia esse bonā r scit ans esse veruz pñs scit esse verū. Solet addi dū modo non repugnet consequētie sciri de quo inferius futurus est sermo contra quā cōclusionē multia arguitur argumētis aliquibus cōmunitib? r aliquibus specialibus.

Primo arguitur i aliquo casu stat assentire antecedenti et consequentie et non conclusioni igitur conclusio ē falsa. Antecedens probatur ponatur casus cōmunitis sint tria corpora corā re. a. b. c. a in sensibilibus mai? b. salter q per se sensu nō possis indicare. a esse maius: b. sed pre

cise q est ei equale et b. insensibilibus mai? c. pp eadē cam: s. a. fit sensibilibus mai? c. salter q sensu percipere potest. a. esse mai? c. volo q p totā horam pteritū tu assentirebas isti copulatiue. Quēquā sūt eālia vni tertio sunt equalia inter se. a. et. c. sūt equalia vni tertio scilicet. b. r in hoc instā tū primo formes cōpletaz pñaz sic dicēdo g. a. r. c. sunt equalia inter se r a? sic i hoc instāti habes assensum maioris et minoris et consequentie cū sit tibi euidens et non assentis cōclusioni quod patet distēctis ei: ergo nō assentis ei cū nō possis eidē ppositioni simul r semel assentire et distēctis. antecedens probatur: nam sensu peripis. esse maius: ergo pposito. Hoc argumētū est cōmune in hac materia ad qd respondet paul? in sua logica capitulo de scire r dubitare casu admisso negando q assentias anti licet assentias maioris r minoris nā assensus totius antecederis est distinctus ab assensu partiu r tu non habes illū tertiu assensum. hec solutio nulla est nā bene sequitur quilibet pars huius copulatiue est vera: ergo tota copulatiua est vera: sed iste scire toto casu si formaretur istā cōsequētia assentiret ei r anti eius: ergo assentiret cōsequētie. Ad hoc argumētū respondet ipse q ille talis non assentiret consequētie: sed hoc nihil est nā suppono q sciat aliqd in logica: et ex consequenti q sciat ad veritates copulatiue sufficere cuiuslibet partem. Tu in secūdo qz iste distēctis copulatiue assentiret dīuicū et cui contradicit si ad eam aduertit. Tūc fiat ista cōsequētia in mēte eius. aliqua sūt equalia vni tertio r non sunt equalia inter se. vel. a. r. c. nō sūt equalia vni tertio: sed. a. et. c. sunt equalia vni tertio: ergo que sūt equalia vni tertio nō sunt equalia inter se. A tota dīstīctiua cū destructione vni? partis ad ppositionē alteri? assentit antecederi et consequentie: ergo assentit consequētie. Tū tertio. ille tertio assensus si pōndus est causatur ab assensibus partiu copulatiue. Sed iste per totā horā pteritā habuit assensus partiu copulatiue: ergo habuit illum assensum.

Adēo ponitur alia solutio que ē. Sciet hant de hēiens in comēro de scire q dubitare hēntiberi q in illo casu fortis as sentit: anti: s nō p eadē potētiā assentit

maiori per intellectus & non per sensum
minori opposito modo. Unde non est in
conueniens assentire maiori et minori: &
pne & non conclusioni quando non assen-
titur maiori et minori per eandem pote-
riam: hec solutio nulla est nam q primo
sensu assentit minori intellectus et as-
sentit cu non habeat rationem in oppo-
situm. ¶ Tum tertio: quia argumentum
potest fieri de vno angelo vel de anima
separata. ¶ Ideo ponitur tertia solutio
que talis est in primo instanti in quo for-
tes assentit consequentie et dissentit conclu-
sioni per primum non esse corruptum
assensus minoris. Tunc dicitur ad forma
argumenti cui sic arguitur fortes in hoc
instanti assentit maiori et minori. & nego
ista. Quia hoc instans est primum non esse
assensus minoris.

Contra qua solutione sic arguitur
supponatur vnu probabile & a multis co-
cessus quod forte est veru vcz nullu noti-
tia produci vel corrupti secundu se totaz in
instanti cathegoretice & sincathego-
reumatice: qz semper successe in quo sup-
posito sequitur q in hoc instanti est assen-
sus minoris & ex consequenti q secundu
se vel aliquod eius immediate post hoc
erit & sic immediate post hoc assentiet an-
tecedenti et consequentie & non conclu-
sioni imo per totu tempus in quo corru-
per assensus minoris sic corrupi debeat.

**Respondetur q illo supposito si-
cut supponendus est non fiat solutio da-
ta ideo aliter rñdet p aliquas ppñes.**
Prima est toto casu posito et sup-
posito q cause productiue dissensus con-
clusionis sint fortes: ad pducendu dissen-
sentiu illu q assensus maioris minoris co-
sequente sint ad pducedu conclusionis asse-
nti fortes immediate post hoc dissentiet
conclusioni. probatur: qz habebit causas
sufficientem ad producendum dissensus
non impeditam.

Secunda propositio est immediate
post hoc fortes assentiet maiori minori &
consequente & non conclusioni nec hoc e contra
Aristotele nec ptra pbarionem adducta
na assensus ante & pne impedunt a pdu-
ctioe assensus conclusionis a dissensu eius
de conclusionis & a pductina ei q e noti-

tia intuitiva & notitia intuitiva. **¶**
se aut naturalis no agur impedit.
Cōtra hoc sic arguitur volo q sta-
te toto casu fortes forner istam conditio-
nalem si assns hui? bone pne est verum pne
est veru cu sua contradictoria: scz assns hui?
consequente est veru & pne no est veru & ar-
guif sic fortes assentit illi conditionali sup-
pono q sit bon? logice? & dissentit illi co-
pulative q est contradictoria conditionalis
& ipse scit vel assentit q prima paratiue
copulative est vera: & dissentit isti q hoc
pne no est veru vel no: sz assentit non pri-
mu vt piz ergo sz demonstrado semp pne
prime a sequente & vltra assentit pne et
verum et pne falsu ergo no assentit q co-
sequente est bona cōtra cōcessum. Nec
valet dicere q non potest fortes simul et
semel habere tot notitias & aduertere
qz volo q capacitas fortis non sit adhibe-
re & capias vnu aliū q habeat capa-
citate ad oia ista qpono in argumento.

**Respondetur q argumentu est im-
pōibile & in se intrinsecum nullo mo-
do: tñ ad ipsū rñdedo admittit totū cas-
sū & cedo consequenti q fortes assentit
q pne no est veru: & q assns est veru. Et cu
er hoc instans q assentit q consequentia
no est bona: nego consequentia: qz itaz ip-
se assentebat consequentie & ex suppositio
ro assensus consequentie: no pot corrum-
pi in instanti: sed successe ideo ab assen-
su pne pronentit impedimentu ne pducat
itate toto casu assensus huius hec conse-
quentia non est bona.**

Contra hoc sic arguitur ponatur
casus q assensus: qia est maioris minoris
& sequente sint causa ista fortes ad pdu-
cedu assensu conclusionis sicut notitie in-
tuitiue. & z. c. ad pducedu dissensu: et seq-
tur q i illo casu nec habet assensu nec dissen-
su conclusionis sicut si eide passo applicent
agēs calefactiuum & agēs frigidactiuum
vnuquodqz eque actiuū sicut aliud generis
paribus in illo passu nec produceret
nec frigiditas nec caliditas. Tunc sic fac-
ciar fortes istaz consequente. hec consequen-
tia est bona demonstrado semper prima
consequente: & sequens non est verum
ergo antecedens non est veruz forte adu-
bitat assns: qz scda pars e ei dubia: ergo no
dissentit consequenti: ergo non dissentit

no contradictorio: & per consequens no
assentit assns prime consequentie esse veru.
¶ Confirmatur nā in casu posito in re-
plica precedenti si fortes dissentit cōtradi-
ctorio illius cohabitationalis scz iste copu-
lative hec consequente est bona et assns est
veru et consequens no est veru assentit. pri-
me parti & secunde dissentit sequit q assen-
tit ei? contradictorio scz q assns est veru & p
pne non dissentit pnti.

Ad primū respondetur admittē
do q dicit q licet fortes forner istam
conditionalem qua ponis in argumento et
quibet antecedens pro scda parte no seq-
tur q no dissentiat consequenti & ratio e: qz
licet sequatur consequente est bona & co-
sequens est falsum: ergo assns est falsu: & for-
tes assentiat toti antecedenti et pntie no seq-
tur q assentiet pnti propter impedimen-
tum positi nā causa pductina assensus
consequente prime consequente vel huius p-
positionis illud consequens est veru quod
est pne huius prime consequentie est cau-
sa precise eque formati & actina: sicut cā
pductina assensus consequentis vel assen-
sus hui? pne est verum.

**Ad affirmationē dē q fortes no dissen-
tit illi copulative contradictorio pditiona-
lis propter impedimentū quod puenit
ab vtriusqz partis assensu.**

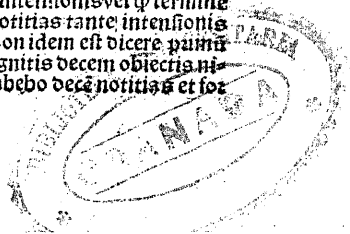
**Ad huc sic arguitur ponat casus q ita sit
principalis solutio dicit et nolo fortes
formare istaz consequentias nec propositio-
nes quas posca in replica posuimus: sz
volo q ipse per totā horā prerisā habuis-
set assensu vtriusqz partis antecedentis q
concomitāt copulatiua & habuisset etiaz
dissensu pntis: & nunqz antea fuit tota co-
sequente cōpleta: nec nūc est nota illarjō-
nis sed immediate post hoc erit et pon-
nūc ita q assensus maioris et minoris
et pne qn erunt simul sit cā maioris acti-
uitatis ad producedu assensum conclusio-
nis q sit causa pductina assensus & eius-
dem dissensus conservatiua: & sequit q
dissensus pntis qui iam est & fuit succes-
sive corruperur simul nunc in primo no
esse eius & sequit q in hoc instanti fortes
assentit maiori & minori: & pne & no con-
clusioni cū alias assensus esset. prodnet
in instanti: tñ ista nihil ipedit pductionē
assensus conclusionis cū no sit ista dissensus**

ei? ergo principalis solutio nulla.
Respondet per propositiones.
Prima est stat assentire a quo & conse-
quente in aliquo instanti i quo no assen-
tit conclusioni & hoc ideo: qz nullū sit ipe
dimet si assensus assns & pne no possunt
agere in instanti.

Scda ppositio est immediate post
hoc fortes assentiet pnti sic no stat assen-
tire assnti et consequentie p tēpus & no conclu-
sioni impedimēto secluso multa alia cir-
ca materiam huius argumenti dicenda
sunt propter illa que implicata sunt in-
ter respondendu q deo dare inferius dia-
centur: qz materia pro primo argumēto
difficilis est multum.

**Scdo principaliter arguit stat as-
sentire maiori & minori & pne & no conclu-
sioni. ergo ppositu. assns pbat ponat cas-
sus q intellectus possit habere decē no-
ticias & no plures. & aliude habeat. septē
& habeat maioris & minoris assensus et
sequit q no possit habere notitia: conclu-
sionis alias haberet vndecim notitias
contra suppositum.**

**Rñdet q hoc argumentum est cōe-
m hac parte sed no eius solutio diceret
aliqu q corruperur vna illarū septē hoc
nihil est nam cause earū pseruatiue pos-
sunt esse: ita fortes sicut assensus maio-
ris minoris: & sequentie ad producedu
conclusionis assensus. ¶ Secūdo assen-
sus conclusionis nullā habet repugnantiā
cū aliqua illarum septē notitiarū: ergo
ppter eius pductionē no debet aliqua il-
larū corruipi. ¶ Ideo aliter dicitur ab ali-
quibus concedendo in illo casu q fortes
habet assensum maioris minoris & con-
sequentie & no habet assensum conclusio-
nis. Sed nihil contra regulam q intelli-
gitur nisi capacitas intellectus sit repleta
cuius oppositu ponitur in casu. ¶ Sed
hec solutio nulla est iō contra eā arguit
sic querendo qñ dicitur supponit q capa-
citas intellectus terminet in decē an sic in-
telligitur q terminetur in decem noti-
tias cuiuscūqz intentionis vel q termine-
tur in decem notitias tante intentionis
declaro hoc. Non idem est dicere prima
& secūdu nā cognitris decem obiecta ni-
mis remisse habeo decē notitias & for-**

ne non erit oēs infēssiois duozū gradū
 & sic clarā est si intellectus possit habere
 notitiā infēssam vt quos poterit habere
 vnde cū notitiā q̄ sit infēsa vni cū ad
 huc nō habebit quos gradus notitiarū:
 h̄git intelligendū est quod ad gradū r nō
 quo ad numerū notitiarū taliter q̄ intel
 lectus possit habere tot notitias q̄ si in
 fēderent essent intensi vt decē r non pos
 sit habere infēssōre notitiā q̄ vt decē r sic
 sic ponat casus q̄ fortis habuerit septē
 notitias (quas ponebas) p totā horā pre
 terita r in hoc instanti habeat assensum
 maioris r minoris r non assentiat p̄ne h̄
 succelline incipit p̄ximū nō esse assenti
 re p̄ne. Et suppono quālibet notitiā quā
 fortis in hoc instanti h̄ esse infēssōis vt
 vni. Ex quo sequit̄ fortē in hoc instanti
 nouē h̄ gradus notitiarū et cū assensus
 p̄ne succelline p̄ducit̄ sequit̄ q̄ nō imme
 diate post hoc habebit vni gradū assen
 sus p̄ne sed an̄ habebit dimidiū q̄ supra
 dimidiū r an̄ habebit quartā partē gra
 dus q̄ dimidiū gradū. Sed q̄n habebit
 quartā partē gradus assensus p̄ne non
 habebit decē in gradus notitiarū q̄ tūc
 potes p̄ducit̄ assensus r p̄ntis in aliqua
 intentione r p̄ p̄ntis r capacitatis intel
 lectus sit finita r terminata non habet q̄
 iter assentire anti r p̄ne r nō cōsequenti.
¶ Tandē illo casu sicut immediate post
 hoc fortis assentiet p̄ne etiā immediate
 post hoc assentiet p̄loni r sicut succelline
 p̄ducit̄ assensus p̄ne ita succelline p̄du
 cet̄ assensus cōclusionis. De capacitate
 tamen intellect⁹ sit r quorūplex est qd̄
 inferius futurus est sermo.

Cōtra hoc sic arguit̄: suppono no
 titiā posse p̄ducit̄ in instanti r intellectu
 ā hoc instanti cū notitiā maioris r mino
 ris habere octo notitias quāz quilibet est
 intēsu vt vni r itā h̄ octo gradus noti
 tiarū volo q̄ in hoc instanti habeat cau
 sam p̄ductiuā assensus p̄ne vt duo r ar
 guit̄ sic illa causa quā volo a p̄ducit̄ as
 sensum p̄sequētie vt duo ergo sine as
 sensu p̄clusionis habebit decē grad⁹ no
 titiarum. Et p̄ sequens nunq̄ habebit
 assensum p̄clusionis illis stantibus.

**Cōfirmat̄ officulter nimis et so
 ratione:** sequit̄ q̄ intellectus p̄t̄ simul et
 semel habere infinitas notitias infinitoz

obiectorū distinctoz sp̄e. p̄ h̄ notitiarū
 esset vt prima pars p̄portionalis vni
 gradu alteri vt scōa alteri vt tertia et
 sic i finitū cū oēs ille notitie non trāscē
 derēt infēssōne vnius grad⁹ r ex solutio
 ne data respiciendū est ad infēssōne r nō
 ad numerū notitiarum.

¶ R̄ndet̄ ad p̄mū admittēdo casus
 p̄cedēdo quō factō ita erit q̄ fortis assen
 tier anti r cōsequētie nō cōsequētie p̄p̄ter
 iā repleta capacitātia. Et si dicas ergo
 stat solutio vltima quā hic ip̄ḡ
 distinguo vel tenēdo notitiā p̄
 duci in instanti negādo vel tenēdo p̄
 se produci in instanti cōcedo deducēdo
 argumētū vbi nunc deducimus.

Cōtra hoc sic arguitur bene sequit̄
 tur in hoc instanti fortis nō assentit cō
 clusioni: ergo nō assentit consequentiā
 p̄obatur cōsequētie. Nā si in hoc instan
 ti assentit p̄sequētie hoc idē ē q̄ h̄z cau
 sam p̄ductiuā assensus cōsequētie. Sed
 etiā in hoc instanti habet causam p̄du
 ctiuā assensus cōsequētis: ergo p̄posi
 tum. q̄ si assentit cōsequētie assentit cō
 sequēti vel nō cōsequenti et cōsequēti.

Respondetur negando cōsequē
 tiā rō est q̄ h̄z in hoc instanti habet fortis
 causas p̄ductiuā assensus p̄ne r m̄p̄loni
 nus cā p̄ductiuā assensus p̄ne p̄ducit̄
 lū assensus: r cā p̄ductiuā assensus p̄ntis
 nō p̄ducit assensū p̄ntis. Rō est: q̄ p̄ntis cū
 p̄rior alia notitia cū effectus eius sit p̄
 cāe p̄ductiue assensus consequētis.

Ad cōfirmationē que est difficilis
 facile esset p̄cedere p̄ns illarum: nec ex
 lo h̄ q̄ intellect⁹ ē finire v̄ntis: q̄ hoc
 apparet absurdū: r oino p̄tra experientia
 aliter p̄t̄ dici. ¶ Pro quo quērit talis ob
 iectū est possibile intellectu h̄re notitiā
 tāte infēssōis circa aliquō obiectū: q̄ h̄z
 set intellect⁹ infēssō cognoscere illud ob
 iectū nihilominus est: dabile aliqd̄ ob
 iectū: qd̄ intellect⁹ nō p̄t̄ app̄hēdere illud
 p̄ia notitia. ¶ Scōdo quērit̄ q̄ intellect⁹
 simul r semel p̄t̄ habere p̄les notitias

¶ Pro solutiōe p̄ne q̄ aduertē qd̄
 p̄sentatio quocūq̄ obiecto potētie cog
 nitue: hoc est obiecto exite presente potē
 tie cognitiue cū rōne obiecti ip̄a potētie

ognitua non patiet̄ aliquā difficultatē
 p̄a immat̄ a tali obiecto: necesse est p̄ce
 dere qd̄ i p̄firmatiōe isert̄. Si h̄o aliqd̄ pa
 tiat̄ difficultatē adhuc ē distinguēdū. vel
 dat̄ certa difficultas quam patit̄ i q̄cūq̄
 mutatiōe: s̄z ceteris parib⁹ p̄l⁹ difficul
 tatē dū isert̄ i mutata q̄ q̄n remissi⁹. si p̄
 m̄p̄loni illoz duoz def. p̄cedēdū est oppositi
 illati in p̄firmatiōe. si vero scōm def. h̄a
 dū est i illo in qd̄ ibi isert̄. iō vidēdū est q̄
 istoz def. dicēdū. Aristo. in. v. meth. tertū
 p̄mēti tertū in q̄rit an̄ difficultas itelligē
 do p̄sentat̄ ex parte rerū. vel ex parte in
 tellectus n̄ri. Et s̄m sanctū Thomā eodē
 lib. lēctionē p̄ia r scotū eodē lib. q̄one
 scōa difficultas puenit ex parte itellec
 tū n̄ri r nō puenit ex parte rerū. Et vt in
 fine vidēbit̄ ex eoz mō declarādi nō ma
 gis puenit difficultas a reb⁹ itellecctis q̄
 ab itellecctū. Ideo p̄ p̄positiones ponaz
 quod mihi vidēt̄ dicēdū esse. quarum

¶ Prima ē nullū obiectū causat̄ dif
 ficulatē itellecctū in ip̄m itelligēdo. Pro
 bat̄ ista p̄positio: q̄z res mundi nata est
 p̄ducere i itellecctū suā notitiā: r itellec
 tus est inspicere talē lēctionē: imo
 ad ip̄a acitue p̄currere: s̄z seq̄t̄ q̄ obiectū
 nullā difficultatē isert̄ itellecctū i ip̄m
 itelligēdo. Ans ab oib⁹ p̄cedit̄: r p̄na p̄ba
 tur. nā q̄n aliqd̄ isert̄ difficultatēz alicui
 potētie: hoc ad est q̄ inclinat̄ ad opposi
 tū nā iō lapsus isert̄ mihi difficultatē ip̄z
 egiendo sursum: q̄ inclinat̄ ad descēdē
 dū deorsum. Ex quo p̄t̄ p̄posi. um r hoc
 generaliter h̄z verum in oibus.

Scōda p̄positio ē q̄ stat cū ista p̄ia
 ma: deūt̄ duo obiecta: quoz vni ē nobis
 alio facili⁹ ad cognoscēdū. Pro cui⁹ sc̄la
 ratiōe notes q̄ illd̄ obiectū d̄r facili⁹ ad
 cognoscēdū: cui⁹ cognitiōne itellecct⁹ p̄t̄
 facili⁹ deuenire talr q̄ ad ei⁹ cognitiōne
 paucaior sufficiūt̄ r requit̄. Et illa q̄ suf
 ficiūt̄ ad ei⁹ cognitiōne facili⁹ possunt a
 nobis haberi fm̄ eozm̄ causas nature. do
 exēplū reb⁹ stantib⁹ vt nūc. facili⁹ nobis
 est habere notitiā intuitiua vni⁹ accitris
 q̄ vni⁹ angelū. Nā visa albedine forma
 mus ei⁹ notitiā intuitiua: s̄z ad formādū
 notitiā intuitiua: angelū requit̄ aīe a corpe
 sepato. Et angelū in rōne obiecti p̄ntatio:
 mō facili⁹ est p̄imū habere q̄ scōdū.

Tertia p̄positio est q̄ stat cū scōdū

da r prima: q̄ si tā accitris q̄ angel⁹ eēnt̄
 itellecctū sufficiēt̄ p̄ntata: eq̄ facili⁹ it
 tellect⁹ p̄t̄ vtrūq̄ cognoscere. Et q̄ p̄z q̄
 difficultas maior: in itelligēdo angelū q̄
 in itelligēdo accidit̄: nec puenit ab. age
 lo (nec ab itellecctū: s̄z aliūde puenit. s̄z
 hoc q̄ itellecctus est imersus materie. Et
 etiā est ip̄tate n̄ra facere q̄ accitris nobis
 p̄ntet̄ in rōne obiecti: r nō d̄ angelo. Et sic
 difficultas puenit a mā: r ab isto scōdo.

¶ Quarta p̄positio est. def. cert⁹ mi
 ner⁹ obiectoz: circa quē itellecct⁹ p̄t̄ ad
 uertere: r nō circa p̄tra obiecta siue itē
 se siue remisse aduertat̄ circa illa. hec p̄
 positio p̄bat̄ p̄im experientia. p̄im rōne vt
 debet q̄ experientia nō cognoscit̄ q̄ cū nobis
 aduertentib⁹ circa aliq̄ obiecta: siue itē
 se siue remisse: q̄ si incipiamus circa vni
 aliud aduertere: aduertim⁹ circa oīa cir
 ca: q̄ aduertebam⁹. Et p̄ rōne adduco tā
 q̄ icōueniēs ad cōfirmatiōne positam

Cōtra hoc sic arguitur. ponam⁹ q̄
 itellecct⁹ possit habere notitiā intēssam.
 vt decē r decē obiectoz habeat notitias
 vniā quāq̄ intēssam. vt dimidiū. r seq̄t̄ q̄
 vndecimū obiectū poterit cognoscere cū
 habita notitia eius itēsa vt vni⁹ adhuc
 nō habebit decē grad⁹ notitiae: r si dicas
 nō iō est q̄ nō p̄t̄ h̄re notitiā vndecimū
 obiecti: q̄ capacitatis est repleta qd̄ ad itē
 sionē h̄z q̄ est repleta qd̄ ad numerū obie
 ctorū cognitorū. Cōtra potētia portatiua
 fortis nō terminat̄ qd̄ ad numerū rez quas
 potest portare: dūmō. ille res nō excedāt
 gravitatē ad quā terminat̄ potētia por
 tatiua fortis. s̄z potētia actiua. intellect⁹
 nō terminat̄ ad aliquē numerū notitiarū
 dūmō ille notitie nō excedāt̄ itē rōne ad
 quā terminat̄ potētia actiua itellecct⁹. Si
 militer potētia actiua ignis nō terminat̄
 ad certū nūerū itellecctū p̄ducibiliū. Nā
 q̄cūq̄ passa applicent̄ igni sc̄lusa resistē
 tia calefiat̄ ab eo: s̄z q̄cūq̄ obiecta applicē
 tur itellecctū: itelligēt̄ ab eo. Si dicas nō
 est sile. Nā ignis agit in passum actione
 transeunte et intellectus actione immu
 nente. hoc est effectus quē ignis p̄ducit̄
 nō recipit̄ in igne. S̄z effect⁹ quē itelles
 ce⁹ p̄ducit̄: s̄z notitia: recipit̄ i itellecctū.
 Sed cōtra capacitatis itellecct⁹ p̄nti
 fina. i. receptiua fm̄ oēs est infinita: hoc ē
 nō repugnat̄ itellecctū infinitas rez vt q̄b:

ates suscipere. ergo illud nō impedit.

Pro solutioe argumēti notādū ē q̄ nra materia op̄s habere hac p̄pones tāq̄ basim r̄ fundamētū totū. Ad hoc q̄ intellectus app̄dat aliq̄ obiectū sibi p̄zartū: requirit d̄terminat̄ gradū aduertētia intellectus circa ip̄m. Nā q̄cūq̄ aduertētia intellectus sufficit ad hoc q̄ immuret ab obiecto. sicut nō q̄cūq̄ q̄ritas obiecti sufficit ad immutādū sensum. Et hoc sedē q̄ intēdimus. cū solutioe argumētū. Nā supponat q̄ req̄rat vñ gradus aduertētia: possit intellectus habere decē: q̄ aduertat circa vnūq̄q̄ decē obiectoz aduertētia vt vnū: sed q̄ h̄ tūc nō formet notitias q̄ trāscēderent gradū. vt q̄ns si faceret vnā notitiā. intellectus nō p̄t habere alteri obiecti notitiā. ex eodē mō aduerteret vt nouē cū dimidio circa vnū obiectū: possit intēdere notitiā ei: addendo dimidiū gradū aduertētia: nō possit tñ cognoscere vnū aliū obiectū sine remissione prioris notitiē vel aduertētia. Tūc ad formā argumētū b̄ negādo sicut dinē. et r̄ est. Nā ad itelligēdū nouū obiectū requirit nō solum noua aduertētia i intellectus: s̄ d̄terminās gradū aduertētia q̄ in alijs sicutudimib̄ adducit nō requirit.

Sc̄ndet replicat̄ deducēdo clari⁹ vñū superi⁹ inter arguēdū tñ sim r̄lect⁹ nō p̄duceret i se notitiā: s̄ i subiectū exteri⁹: taliter q̄ ageret actioe trāscēte r̄ nō imānēte quozdūq̄ obiectoz p̄t p̄ducere notitias: sed p̄pter hoc q̄ notitię p̄ducere recipiant in intellectu hoc nō tollit. ergo intēti. Maior p̄bat. Aqua p̄ducēs. in se frigiditas tē: tñ vnā frigiditasē totā p̄ducit. sed quocūq̄ passio disposito ei applicato. p̄ducet in eū frigiditatem ergo eodē modo intellectus si producet notitiā in extrinsecum subiectū: nō terminaretur eius virt⁹ ad certū numerū notitiarū. Maior p̄bat. cū capacitas receptiua intellectus infinita sit.

Sc̄ndet distinguēdo maiorē vel itellect⁹ si ita est vt assumit debet aduertere ad obiectū sic negat maiorē: et p̄batio nō p̄cludit: cū aduertētia nō cōueniat agenti naturali nō cognitiue. vñ si angelus qñ vnū aliū angelū alloquitur debet ad ip̄z aduertere. s̄tateoz q̄ nō p̄t simul r̄ semel cū q̄mctiq̄ angelis loq̄. Si

vero sic nō req̄reret: illa aduertētia: quod maiorē: r̄ nego p̄nam. Et ratio est: quod p̄ducēdo in se req̄rit aduertentia. Et si q̄ras qd̄ est aduertētia intellectus: nō aliter respōdeo. dico q̄ est intellectus esse sic taliter arētū: q̄ possit immutari ab obiecto. Et si q̄rat qd̄ est hoc d̄cur: r̄ndet philosophus. viii. metaphisil. Plus p̄t in illis q̄rere: q̄ sapiēs respōdere. Cū sic autē agitur ad p̄bandū q̄ h̄ firmissime credi p̄pter rationē assignatā potētia intellectus terminari quo ad numerū notitiarū q̄ non terminet quo ad intensionē notitię. Et hoc sic. stat notitiā intēdi i intellectu sine hoc q̄ intellectus magis aduertat vel magis actiue occurrat: ergo nō terminat̄ capacitas eius. quo ad intensionē notitię. Si r̄ intensio: r̄ maior albedo terre ris paribus intensus vñ q̄ remissior. s̄ p̄positū. Nā prime p̄ne probatur p̄ maiore applicatiōe obiecti ad potentiam: manēte eadē aduertētia. r̄ añs sc̄e p̄ne dignoscit experientia: et vnāq̄q̄ p̄p̄batur. Nā qd̄ def̄ in intellectu aliq̄ notitia quā intēsiō: nō p̄t habere hoc d̄dū esse: q̄ capacitas ei⁹ est repleta: sed hoc non. Q̄ nō passus cū illa nō p̄t repleti q̄ infinita: r̄ h̄ actiua sit repleta hoc nō impedit intensionem notitię ex p̄batione vtriusq̄ añtis. igitur p̄positum.

Sc̄ndet argumētū euidenter p̄bare capacitate intellectus nō terminatā de quo ad intensionē: cū p̄batū est notitiarū posse intēdi sine hoc q̄ intellectus magis aduertat vel magis actiue occurrat. Gregorius de Arimino dicit in p̄logo q̄d̄ne. ij. articulo: q̄ stat me ita intēse cognoscere albedinē q̄ nō possim eā intēsus. cognoscere: s̄ p̄ tūc possim app̄hēdere aliū obiectū. Et p̄z dicit eius esse falsum. de quo tñ adhuc iterū loquar. Et oibus h̄is p̄z ista p̄clusio q̄ capacitas intellectus p̄t se terminat quo ad numerū notitiarū: et nō quo ad intensionē: r̄ h̄ vtilis r̄ p̄sideratis replicat̄ r̄ solutionib̄ nulla est repugnātia inter replicat̄ p̄ra sc̄dam solutiōnē r̄ q̄ sequunt̄ inferi⁹ declarādo q̄nter intelligit dicitur philosophi i. ij. methaphisil. sicut res se h̄z ad esse: ita se h̄z ad cogitā.

Ad sc̄dm dubiū in quo q̄ritur an intellectus nō p̄t simul multa intelligere multiplex opinio est. S̄c̄t. Tho. i. p̄

te. q̄nquagesima q̄nta articulo quarto tenet q̄ non. P̄ponet duplici mortuo. p̄z m̄ est autortas philosophi. ij. topicoz. dicens. possimus plura scire: itelligere p̄ nō. q̄ sc̄dm ip̄m sic itelligit habitualiter p̄ m̄tra scire r̄ itelligere possim? lacina liter vero non. Sc̄cūdm mortuū est talis ratio. Q̄s forme eiusdē generis sunt in cōpossibiles. sed oēs notitię sunt h̄mōi. igit. Maior p̄z. Nā q̄cūq̄ figure sunt in cōpossibiles: quicūq̄ colores sunt in cōpossibiles: nō est maior ratio de istis q̄ de alijs. igit. Tandē opinionē tenuit Galenus philosophus.

Contra quā opinionē sic arguit. Intellectus cognoscit distinctionē inter fortē platonē. hoc est q̄ fortēs distinguit: a platōe: ergo cognoscit fortē r̄ platonē: ergo sic cognoscit r̄ itelligit plura actualiter. p̄ia vñ cū sc̄da est manifesta. r̄ añs est euidenter notū. Hoc argumētū q̄. Gregorius r̄ Okam faciūt p̄ hanc opinionē fecerunt. Tho. r̄ est vltimū argumentū. Et ad ip̄m respōdet sic dicens q̄ intellectus p̄t simul intelligere plura p̄ modū vñ: sed nō p̄ modū pluriū quā distinctiones debuit declarare. Sed p̄ ei⁹ intelligētia aduertatū est q̄ intelligere plura p̄ modū vñ: nō est aliud nisi adinuicē illorū notitias ordinare s̄m aliquā cōplexionē. Qñ vero intellectus h̄z notitias pluriū nō ordinatas s̄m aliquā cōplexionē in intellectu: sic intelligit plura p̄ modū pluriū.

Cōtra hoc si arguit. notitia subiecti p̄dicit̄ p̄cedit copulā: ergo solutio nulla. Forz dicit q̄ metālis vltimata est simplex notitia. r̄ sic nō est ponēd̄ actus h̄balis vñitū: q̄ sit notitia. vides q̄ hoc destruit primā solutionē: q̄ iā sc̄aret itelligere plura nō p̄ modū vñ. Sc̄do manet idē argumētū. Nā añs forme istam metāle fortēs est plato: ego formo notitiā fortis r̄ platonis. Tertio sanct⁹ Tho mas tenuit etiā metāle vltimata cōpositā: h̄. i. periar. r̄ in multis alijs locis. It̄ dicit ad argumētū distinguēdo. añs: vel tpe: r̄ sic negat: vel natura: r̄ sic cōcedit. Ad idē sic arguit. S̄c̄sus visus simul r̄ se mel videt albedinē r̄ nigredinē q̄ simul r̄ tenet h̄z pluriū rerū notitias. Hoc argumētū facit Gregorius cōtra hanc opinionē: quod videt̄ concludere. Sed cū p̄ter

na dicit q̄ distinguēdū est añs vel qñ sensus interior cognoscit albedinē nō nigredinē p̄ modū vñ: cedit: qñ nō nō negat. Et si dicas: sensus exterior nō format p̄ positionē: s̄ nō p̄t cognoscere aliq̄ p̄ modū vñ: ergo iā habeo aliquā potētia cognoscētē plura nō p̄ modū vñ. Respondeat iterū distinguēdo vel qñ illa potētia subordinat̄ alteri potētie cognoscētē plura: cedit. vel qñ nō negat: sic est de sensu exteriori respectu sensus interioris h̄ec opinio vñ mibi indefensibilis. Tūc p̄imo. q̄ nō est app̄rētia i istis solutiōnibus. Tūc sc̄do. q̄ si due notitię distinctoz obiectoz sunt adinuicē in cōpossibiles. hoc est p̄pter aliquē inter eas repugnātiā: sed illa repugnātia nō tollit h̄z cōstituat̄ p̄ positionē. ergo p̄positus. Tū tertio. Qñ dicit in p̄batione q̄ oēs forme eiusdē generis sunt in cōpossibiles vel itelligit de genere generalissimo vel subalterno nō ḡnālissimo. q̄ dulcedo et albedo sunt simul i lacte: vel subalterno: r̄ hoc non. quia actus: q̄ habet sunt eiusdē ḡnis subalterni: sunt simul: vel itelligit de sup̄mo ḡnie subalterno vel de infimo: r̄ nullū est tale: vt p̄batū ē in capitulo de ḡnie. Tū quarto. Sc̄sus Thomas r̄ qualitates cōtrarias se cōpari in eodē subiecto. Durādus tenuit idem cū Tho ma: r̄ Scotus est dubius. tota scola nota lium r̄ rōnabiliter est in oppositū. Ad argumētū ei⁹ respondet. Ad p̄mū q̄ añs fortis philosophi sic intelligit. Cōtigit plura scire habitualiter: qñ nō plura scimus nec intelligim⁹ actualiter. sicut experientia docet. Alij multis modis declarāt illaz autort̄ item: sed hoc sufficit. Ad sc̄cūdū negat maiorē: quod probari non p̄t vt dicitur est. Inrenarguēdū pos sit forte dici q̄ qñ sensus videt albedinē r̄ postea nigredinē: format vnā notitiā vñitū: cūq̄: r̄ dicitur p̄mā. s̄ hoc notitias haberent p̄ magno in cōuenienti. r̄ hoc p̄o. S. C. opinione.

Dubitatur vltimo vtrū intellectus potentior requirat tantam aduertentia ad cognoscendum obiectū. sicut intellectus minus potens. Ad hoc dubium dicitur inferius determinādo penes quid attendit vñ rez esse magis cognoscibile alia: r̄ penes

quid attendit vnam potentiam esse magis cognoscitivam alia quibus determinans habebit complete q' sufficit ad intelligentiam huius argumenti.

Tertio principaliter arguit Stat assentire maiori/minori /z consequentia /et non conclusioni: ergo propositum. Hinc probatur. pro cuius probatione suppono assensum conclusionis non posse esse sine assensu premissarum: a quo producitur taliter q' assensus conclusionis respectu assensus premissarum se habeat sicut lumen respectu luminosi hoc est sicut lumen non potest conservari sine presentia luminosi pariforma assensus conclusionis non potest conservari sine assensu premissarum. quo supposito pono casum q' fortes habeat in hoc instanti assensum maioris /z p'ne: /z incipiat successively assentire minori. /z sic ut successively producat assensus minoris: ita successively corrumpitur assensus maioris: taliter q' q'stu generabitur vel producat de assensu minoris /z tantum corrumpitur de assensu maioris. Quo casu posito sic arguit. Si forte assentire maiori /z minori /z consequentia /z non conclusioni: ergo propositum. Hinc probatur. supponatur q' si assensus maioris non corrumpitur sed maneret semper ita intrinsecus produceretur vnus gradus assensus p'ntis /z ex primo supposito sequit q' si assensus maioris postea perderet vnū gradū. Sit gra exēpli. vt duo assensus conclusionis p'nderet dimidiū: cū si oino corrumpatur assensus maioris /z corrūperet assensus conclusionis. Ex quo patz q' si corrūpat medietas assensus maioris /z corrūpat medietas assensus conclusionis ex quo sic deducitur. nihil p'ducet de assensu p'ctonis: vel tm q'stu p'ducet ppter p'ductionē assensus minoris: tm corrūperet ppter corruptionē assensus minoris. ergo intrinsecus dñs pbat. Nā supponat adhuc cū toto casu q' si assensus maioris que pono: vt duo /z nihil p'deret i hora sequenti /z ea p'duceret vnū gradū assensus minoris p'duceret vnus gradū de assensu conclusionis. Et sic p'ma medietate hore p'cite p'ducet dimidiū gradus assensus conclusionis: /z in alia medietate alius dimidius. Sed si iam totus assensus minoris esset /z etiam assensus conclusionis /z vnū per corruptione vnus gradus assensus ma-

ioris corrumpetur: dimidius gradus conclusionis in prima medietate hore non min' corrūperetur q' tūc. Et in prima medietate hore non produceretur. si aliquid producat de assensu conclusionis nulli dimidiū gradus. q' tm corrūperetur q'stu producat de assensu conclusionis. nihil producat. q' aut non minime q' q' tunc corrūperetur de assensu conclusionis. p'z. q' causa conservatina assensus conclusionis est nunc debilius q' tunc /z fer. ergo propositum. cū per totā illā hore iste habeat assensus maioris minoris /z consequentia.

Respondetur. Illud quod in principio supponit v'z q' notina conclusionis non possit esse sine assensu premissarum p'ne est multū rationale. Ideo p' e' solutione pono propositiones.

Prima est. Totus casus vt posui est admirandus. q' nullā repugnantiam in se contradictione includit.

Secunda propositio est. Puncta argumenti p'derit ex hoc an in reposito toto /z in qualibet parte eius in quo corrūpit assensus maioris corrūpat aliqd de assensu conclusionis. Pro quo ponit.

Tertia propositio. Impossibile est q' tm corrūpat de assensu conclusionis /z tm p'ducit. Probat. q' tūc in nullo modo erit aliqd de assensu conclusionis: si in solo instanti erit aliqd de assensu conclusionis nihil produceret de assensu conclusionis: cū q'qd p'ducit q' sit p' aliquo instanti op'ndū non est successivū: si successivū est ponēdū.

Quarta propositio est. Non oportet cōcedere q' in quacūq' parte temp'oris in qua p'ducet assensus minoris vel corrūpit assensus maioris corrūpat aliqd de assensu conclusionis. Probat. pro corruptione pono tale documētū. Si albedo: cēt i p'spectu meo /z successively fieret oculo meo p'p'iorior t'pe appropinquatiois remitteret lumen in medio: taliter q' q'stu sufficeret: corrūpi de v'isio rōneret missiois luminis mediū tm appropinquatio obiecti sufficit ad irēdēdū: manifestū est in isto casu q' visio a non remitteret: nec non maneat per totū tempus in quo appropinquata albedorū: meo toto casu p'ductiva visiois q' fuit i principio. Et sic

est q' sit causa q' concurrebat ad p'ductione p' eius cū aliquo cū quo sufficit p'ducere ita intentam visionē: sicut illa q' fuit i principio: sic est in p'posito. Nam tota albedio cū quocūq' lumine mediū p'ducebat in principio totā visionem: /z illud q' perduraret remissioe luminis: lucrarer ex appropinquatione obiecti.

Quinta propositio est. Ibi est dicendum in p'posito. Nam si ymaginemur q' a' sit assensus conclusionis p'ductus in prima quarta hore non oportet illius assensus a' aliquid sit corrūptū in secunda quarta hore: cū in secunda quarta hore erit aliqua causa que concurrebat ad eius p'ductione: cū aliqua causa q' sufficit p'ducere tm assensum. Nā per totā primā quartam erit de assensu maioris v'ltra q' cū dimidiū: /z in secunda quarta erit magis de assensu minoris q' fuit in prima quarta. ergo aggregatū ex assensu maioris /z minoris /z p'ne: in secunda quarta sufficit tm p'ducere sicut aggregatum ex assensu maioris /z minoris /z consequentia sufficiebat in prima.

Sexta propositio est quando de tm q' continue corrumpatur aliqd de assensu conclusionis /z non oportet q' sit t'ntū q'stu producat non solum q' hoc est impossibile. sed proprietate rōne scz per totā hore vel per quacūq' partē ei' q' incipit ab hoc instanti minere cam que cōcurreret ad p'ductionē assensus conclusionis: /z sufficit aliquid p'ducere de assensu conclusionis. Tūc advertendū est q' q'n assensus minoris p'ductus successively si in dimidia hora p'ducatur vnus gradus /z tantū faciet ad p'ductionē assensus conclusionis: sicut si per totam dimidiā hore fuisset dimidius gradus de assensu minoris. hec propositio supponat in p'ni: q' facit p' pot' probari per regulā: calculatoriaz de differentibus vniformiter. /z quo patz eundē t'p'p'io ista propositio q' instanti medio totius hore erit tm de assensu conclusionis /z q'stu per illā dimidiā hore sufficiebat p'ducere dimidiū gradus assensus minoris cum toto assensu p'ne: /z cū assensu maioris q' est in instanti medio totius hore. Ex quo iterū patet non magis emidēter hec alia propositio q' si in primo hore assensus minoris fuisset vt dicitur /z et

assensus maioris vt duo: assensus consequentie similiter: /z tunc p'durissent dimidiū gradū de assensu conclusionis: /z corruptione vnus gradus de assensu maioris in p'ia medietate hore fuisset corrūpta medietas illi' dimidiū gradus de assensu conclusionis: sequit q' in casu n'ro in instanti terminatio p'ie medietatis hore p'cise ē medietas dimidiū gradus. I' q' ta pars gradus de assensu conclusionis: suo mō dicat de quocūq' instanti p'cedēti. /z hec calculatio inueniet tenitabit' vera. Ex quo patz q' non dabit aliqd instās totius hore intrinsecū: q'n in illo assentiat conclusioni. Et addo istā propositionē q' in instanti medio totius hore verū est dicere q' quarta pars gradus ē minim' assensus q' non est corrūpt' de assensu conclusionis. Circa quā propositionē vos non insistatis. Manet resat respōdere ad formam argumenti. Tūc cū sic arguit /z in hoc instanti assensus maioris fuisset vt duo minoris. vt duo p'ne: vt duo /z conclusionis: vt vnū: /z fuisset remissus vnus gradus de assensu maioris fuisset remissus dimidiū gradus de assensu conclusionis: p'cedo añs: ergo in casu posito i nullo instanti p'ie medietatis hore erit aliqd de assensu conclusionis nego p'nam. /z ad p'batorem. Nam non minus facit i casu principali ad corruptionē assensus conclusionis corrūptio vnus gradus de assensu maioris /z q' si oēs assensus fuisset in principio sumi /z in prima medietate hore magis non pot' p'duci nisi dimidius gradus de assensu conclusionis. ergo q'qd p'ducit d' eius dē conclusionis assensus corrūperet. /z sic nihil remanebit de assensu conclusionis in aliq' instanti. /z p' p'ns nūq' sentiet conclusioni. Maior p'bat q' ab e' dē cā nō impedita d'z puenire idē: sicut casu secdo. I' q'n oēs assensus sunt sit in principio hore ad corruptionē vnus gradus de assensu maioris: sequit corrūptio dimidiū de assensu conclusionis: ergo /z i casu principali cū in casu principali nō sit aliqd ipediēs corruptionē dimidiū gradus de assensu conclusionis. Qd sic probat: q' si sic maxie est p'sertatū assensus conclusionis: /z hoc nō: cū in casu principali p'sertatū assensus conclusionis sit debilius q' in secundo casu: p'cipue p' p'ia medietate hore.

Respondetur negando maiorem

me
to

al q' t'

b

et ad probationem cedo maiorē nego-
 minorē. Et ad pbationē minoris dico q
 ipedimētū puenit ex pre cāe pseruatis
 assensus cōclusionis. quidē cā est q de
 assensib⁹ maioris/minoris rōne. Et cuz
 iprobab hoc qz ista cā nūcī casu pncipalē
 argumētū est debilior qz in secūdo casu:
 scz jz oēs assen⁹ fuissent sicut i principio ho-
 re. ergo si tūc nō sufficiebat ipedire corru-
 ptiōne dimidiū grad⁹. nec nūc. Rñdēk. In
 quo stat tota solutio negando pñam. Et
 rō ē qz i casu nro hec cā cōseruatiua suf-
 ficat cōseruare prem de assensu cōclusionis
 in aliquo gradu: vt pcedēs ppositio oñde-
 bat. Sz in hoc scdo casu assensus minoris
 cum assensu pñe r vno gradu de assensu
 maioris nō sufficit ad pseruandū nisi di-
 midū gradū de assensu cōclusionis: r per
 pñs necesse ē ad corruptionē vni⁹ grad⁹
 de assensu maioris: q sequat corruptio
 dimidiū grad⁹ de assensu cōclusionis. sz in
 casu nro nō opz q totū qd pducit in pri-
 ma medietate hore corripat: cum sp ma-
 neat cā cōseruatiua alicuius pñs. Et sic
 pz qz cā cōseruatiua sit debilior. nō fe-
 quit q nihil cōseruabit: sz nō tm sicut i se-
 cūdo casu. Et sic me iudicio pz solutio
 ad argumētū radicalis quo ad materiā
 r formā. r in hoc volo qz finiatu hoc ter-
 tum argumentum.

Quarto pncipaliter arguitur.
 Stat assentire maior/minori/ r pñe/ et
 nō cōclusioni: deductis oib⁹ solutiōnib⁹
 datis: ergo regula philosophi nulla. Hns
 pbat. Supponam⁹ cū scdo argumētō
 qz capacitas sortis terminat i decē noti-
 tiar: r is habet decē notitias cuz assen-
 tu maioris minoris/ et pñe: r scz ut intē-
 tu hōicaz vt dicitur est/ impeditur ē:
 qz capacitas intellectus est repleta.

Contra. Omnis causa que in-
 uat ab alia: si ipsa agat pñe: r se pōt age-
 re: plus pōt qz sine iunamine. Sz intel-
 lect⁹ inuāt ab assensu antecedenti r pñe:
 ad assentiendū cōclusioni. ergo eius ca-
 pacitatis repletio nō ipedit qz assentiat
 cōclusioni. Quidē est manifesta in oib⁹.
 vnus lapis q descendit per aliqz medius
 velocitate vt vniū cū adiutorio descendit
 veloci⁹: r in sine adiutorio descendit ite-
 lociter sicut pōt ex se. Minor ē pñe: cū assen-
 sus aūtis r pñe concurrat ad pductionē

assensus conclusionis.
Pro solutione aduertendum est
 qvz dicebat i scdo argumētō/ aliqui hōic
 lect⁹ pōt habere nouā notitiā sine hoc q
 mag⁹ aduertat: r aliqñ nō. Sz ad habē-
 dū nouā notitiā requirit noua aduertē-
 tia. Exēplum primi. qñ intendit noua
 Exēplū scđi. qñ acqrit noua notitiā non
 obieci. qñ isq acqrit noua notitiā pñe
 rēfōis hoc ē qz notitiā habita i scđi sicut
 per cū nono iunamine pducit isto modo
 acqrit notitiā. i. itēdē: sz nō acqrit noua
 notitiā nono obieci. qñ reqrit noua ad-
 uertētia a iā itellec⁹ tm qñ pōt aduer-
 tat tunc.
Ad formā argumētū dicitur diffin-
 guēda maiorē. vt si ad pl⁹ pducēdū refer-
 tur qz illa cā q iunat magis concurre
 magis conet: r sic negat: vt si nō r sic cō-
 cedit. nō sine noua aduertētia nō pōt as-
 sentiri cōclusioni cū sit distinctū obieci a qz
 pmissaz r a tota pñe: r pz ad argumētū
Contra hoc sic arguitur. Dubius
 his secūdis stat assentire aūt pñe: r cō-
 clusioni. probatio sit ista pñe sortis cur-
 rit qz plato currit/ ab cōsā i libro: vidēda
 corā te sortē currere r platonē qēscere et
 p autoritatē alicui⁹. r assentias ista hōic
 pñe ē bona demōstrādo illā qz i libro ab
 scđita. Latet et tm qz illa ē syonima cā
 ista/ sortis currit: qz plato currit. Sz sic ar-
 guit. in assentis aūt r o pñe ē bona: nō
 assentis pñe: imo dissent ei⁹ ppositum.
Itē dicitur qz non est nem dicitur cō-
 sentio pñe: r assentio qz pñe ē bona. Qz
 ego possūz assentire qz a ppositio ē pñe: r
 nō respēti: et mihi aliqd pz: pferat. Am.
 si eēt a/ ppositio ē corā mei i greco. r p-
 pter ei⁹ autoritatē credā ego qz a/ ppo-
 sitio ē pñe: r hōic istū. Sz ad assentiēdū ab
 cui ppositio ē r pñe: r sit nobis significati-
 uis. cū Arist⁹ i prio caplo. Opz pō
 gnoscere qd ē dōdē: isq qz i illo casu in
 assentis pñe: qz pñe ē bona. nō tm assentit
 pñe: r sz dissent: nihil cōtra Arist. qz ipē
 nō ē in reg qz nō stat assentire aūt
 qz pñe ē bona: r nō assentire cōclusioni: sz
 qz nō stat assentire aūt pñe: r nō cōcludi-
 ni. nō tūc lo casu in assentis pñe: r illi qz
 credis eē nā: cū nō sit tibi significatiua.

Contra hoc sic arguitur. Stat

sentire pñe et non dissentire cōclusioni: qz
 eodē mō stat assentire antecedēti et pñe. et
 nō cōclusioni. Hns probatur ista pñe hō
 est assensus: qz ens est.
Respondetur per propositiones.
 quarā pñe est. Illud quod assumit argu-
 mentum est verū: vt probatū est. Scđa est.
 Cōsequētia nulla est. Pro cui⁹ declaratio
 ne notādū est qz sicut ex veritate antecedē-
 tis et bonitate pñe sequit veritas pñis:
 ita ex assensu antecedenti r pñe causatur
 assensus cōclusionis. et sicut ex falsitate
 pñis et bonitate pñe sequit falsitas pñis:
 ita ex assensu pñis et assensu psequen-
 tie causatur assensus antecedēti. Ex quo
 pz rō quare cōsequētia facta nō valet.
Contra hoc sic arguit. Aliquando
 assensus antecedēti cū assensu pñe cau-
 sant assensus cōclusionis. ergo solutio nul-
 la. Hns pbat. faciat sortes hāc pñam bun-
 nellus ē rudibilis: ergo brunellus est asi-
 nus. cui assentiat. et sciat aūt ei⁹ pñs pner-
 tice sequitur qz dissensus antecedēti cuz
 assensu pñe causat in eo assensum pñis:
 cū bñ sequat: illa aūt ē falsa: ergo r pñe:
 cū nō stat dare duas ppositiōes cōuer-
 sibles: quaz vna est vera: r alia falsa. Ex
 tranea ē ppositio in insolubili materia.
Respondetur per duas proposi-
tionēs quarū. Prima est ex natu-
 ra rei assensus antecedēti et assensus cō-
 sequētie sine aliquo alio ipedimēto semp
 secūdo nār⁹ est cāre assensum cōclusionis.
Secunda ppositio est. Nunq̄
 dissensus antecedēti cū assensu pñe pē-
 te nār⁹ est cāre dissensum cōclusionis. Sed
 dissensus antecedēti cum assensu pñe: r
 assensu hui⁹ antecedēti et pñs conuertunt.
 nār⁹ est causare dissensum cōclusionis: et
 sic pz ad argumentum.
Quinto pncipaliter arguitur.
 Stat assentire maior/minori/ et pñe/ et
 nō cōclusioni: ergo regula nulla. antecedēs p
 bat. r ponat casus qz sortes faciat vnā cō-
 sequētia cuz aūt hēat octo categoricas
 vna sit vna copulatiua ex duab⁹ cathē-
 ticis ppositaz r capacitas sortis termi-
 net i decē: r assentiat cui⁹ parti aūtis et
 pñe: r arguit sic. sortes assentit antecedēti r
 pñe: r nō cōclusioni: r ei⁹ capacitas nō ē re-
 pletaz ergo ppositio: r minor: pbat. qz nō hz

nisi nouē notitias: r capacitas ei⁹ termi-
 nat i decē. r maior pbat. bñ seq̄ assentit
 pñi ei⁹: qz hz vndeci notitias cōi⁹: r hz sic
 capacitas. pñe pñe pbat. qz assentire to-
 ti copulatiue r nulli pñi ei⁹ ē impossibile: cū
 assensus totius si sit ponendus causetur
 ex assensibus partium.
Et cōfirmatur. faciat sortes duas
 pñitias: r cuilibet eaz assentiat vniformitē
 nō magis clare vni qz alteri nec itē: idē
 qz pono de aūtē vtriusqz r cū his oib⁹: nō
 titus sortes hēat pñe nouē notitias: r ar-
 guit sic. sortes assentit vtriusqz illarū pñarū r
 eaz aūt cedēti: r nulli cōclusioni assentit: cū nō
 sit maior rō de vno qz de alio. qz intēdū.
 qz nō est maior rō qz assentiat vni cōclusioni
 qz alteri: sz nō pōt assentire vtriusqz quia
 tūc haberet vndeci notitias. qz ppositum.
Pro solutione primi aduertendum
 est qz idē est qz capacitas sit repleta vt qz
 nō sit repleta qñ nō pōt repleri qñ trasgre-
 diatur limites ei⁹: pducit i ppositio: nār⁹
 cū nō sit maior rō qz assentiat assensu vni⁹
 pñis cōclusionis qz alteri: nō pōt pducere vni⁹
 assensu: qñ vterqz pducit. r iō nō pōt reple-
 ri capacitas itellec⁹ qñ trasgreditur. eius
 termin⁹. Et sic pz qz dicitū eā ad formam
 argumētū. Et scđo imperiū volūntatis.
Contra hoc sic arguit. Assensus ante-
dētis r pñe nār⁹ ē cāre assensus pñe pñis
 vt scđe r nō ipedit. qz pducit: cū sit agēs nā
 le. Forē dices nego qz nō ipediāf. Nā se-
 cūda ps pñis ipedit ne pducāf assensus
 pñe pñis: et econtra. vni⁹ pars impedit
 ne pducāf assensus secūde partis. Con-
 tra. si eēt aliqua alia cā pducitur assensus
 pñe pñis scđa pars: notū est qz non ipedi-
 ter pductionē ei⁹ ergo nec nūc. pñe pbat
 (qz aūt est notū) Nā aūt hoc iō esset qz eē
 que est pductus assensus pñe pñis: et
 etiā pductus assensus scđe partis. sz hoc
 nō videt aliquid facere ad illud ipedimē-
 tū. Nihilomin⁹ hec solutio est tollerabi-
 lis: r negaref qz hoc nihil faciat ad ipedi-
 mētū illō. Sz aliter r melius possum⁹ vt
 cere qz assensus aūtis r cōsequētie ipediū-
 tur a productione assensus. conclusionis
 a seipis. Et si arguas/ Nūq̄ aliqua cau-
 sa naturalis seipfam impedit/ distinguo:
 vel de per se. i. quia nititur ad oppositum
 effectum: et sic cōceditur: vel de per acci-

alibi

deor pūmū cōcedit: r scdm negat. Dico
igit q̄ inq̄tū assensus aūtis: r p̄ne nitūf
p̄ducere vltā terminū capacitatis itelle
ctus impeditit se ne p̄ducatur aliqd.

Cōtra hoc sic arguitur. P̄ponatur
casus q̄ subiectū vnus partis cōclūsiō
nis sit notitiā abstractiua fortis: r illa tol
latur: r loco ei⁹ venit notitiā intuitiua
fortis nata p̄ducere assensum illius par
tis cōclūsiōnis. s. p̄ime partis: r arguit
sic. Assensus aūtis r p̄ne p̄ducit assensū
p̄ime partis in isto casu: ergo r i p̄imo.
aūs p̄batur. Nā notitiā intuitiua fortis
nata est vt in casu ponitur p̄ducere assen
sum illi⁹ partis p̄ime: r tūc a nullo vt
notū ē ipeditit: ergo p̄ducitur assensus p̄
ime partis: r assensus aūtis r p̄ne nati sūt
causare assensum cōclūsiōnis. ergo inuāt
notitiā intuitiua fortis ad p̄ducendū
assensum illi⁹ partis p̄ime. forte aliq̄s
diceret q̄ est ipeditentiū ne innet eo mō
quo p̄ius dictū est esse ipeditentiū
ne p̄ducatur assensus cōclūsiōnis. sed hoc
non habet locum i p̄posito: cum ratio
quare dicebatur q̄ assensus aūtis r p̄ne
se ipeditēbāt ne p̄ducerēt assensum cōclū
siōnis non habet in p̄posito vigorē: cū
ex hoc q̄ non notitiā intuitiua fortis ad
p̄ductionē assensus p̄ime partis: non
sequatur aliquo modo q̄ p̄ducatur assen
sum secunde partis: adeo.

Ad argumentum respōdetur. Cō
cesso antecedente: videlz q̄ assensus aū
cedētis r p̄ne inuabāt notitiā intuitiua
fortis ad p̄ductionē assensus secunde par
tis: r nego p̄nam: cū ex hoc inferz q̄ i ca
su p̄cipali assensus aūtis r cōsequēter
p̄ducet assensum p̄te partis cōclūsiōis
r ratio discriminis est. Nā in p̄mo casu
nō ponit causam p̄ducitua assensus con
clūsiōnis p̄ter assensus aūtis r cōsequē
ter. Sed in secūdo casu ponit vnā aliam
causā. s. notitiā intuitiua fortis: r i in se
cūdo casu assensus aūtis r p̄ne cōcurrāt
ad p̄ductionē assensus p̄ime partis: nō
sequitur. q̄ in p̄mo casu cōcurrēbat: cū
vidēs cetera non esse paria.

**Contra solutionē principalē sic ar
guitur.** P̄onat casus q̄ fortis faciat vnā
p̄nam: r aūs sit vna categorica: r p̄ns sit
vna copulatiua ex nouē categoricis cō
positis: r capacitās fortis vt supra dictū ē

terminetur ad becē: r arguit sic. Sequē
ret q̄ dato casu q̄ fortis assentiret aū
cedēti r p̄ne nullo mō assentiret p̄na est da
ra ex solutiōe data: r falsitas cōclūsiōnis
p̄s. Nā ridiculū apparere diceret q̄ capaci
tas fortis terminet in becē: r in habitis
duabus notitijs non possit h̄re p̄tēres.
**Respondetur casu admisso cōce
dendo maiorē:** videlicet q̄ in illo casu for
tes assentiret aūcedēti r p̄ne r nō cōclūsiō
nē: r nego minorē: vtz q̄ hoc sit falsū. r ad
p̄bationē d̄: q̄ falsū ē q̄ nō p̄t habere p̄tē
res notitijs: nec hoc dictū ē pro rōne. sed
q̄ assensus aūcedētis r p̄ne nō p̄t in illo
casu p̄ducere assensū vni⁹ p̄tis p̄tis q̄
cūiusq̄ p̄tis p̄tis assensū p̄ducit. sed ex
hoc nō sequit q̄ applicata causa p̄ducit
na alicuius notitiē r non cuiuslibet p̄tis
cōclūsiōnis assensus non p̄ducatur
cum noua notitiā in intellectu.

**Ad confirmationē principalē faci
le est elicere solutionem** ex omnibus di
ctis i solutiōne: p̄cipualis argumētū

Serto principaliter arguitur.
Stat assentire aūcedēti sequēter nō cō
clūsiō: ergo regula nulla. aūs p̄bat. nō
min⁹ in cōueniēs est assentire r dissenti
re eidē p̄positiōis: q̄ assentire aūcedēti:
p̄ne r nō cōclūsiōni. Sed p̄bato secūda:
ergo habebō p̄mū. p̄batio minoris: q̄
nota est maior. Suppono fortē eē reallē q̄
credit q̄ ista est falsa r ipossibilis. fortis
est humanitas: r credit q̄ ista ē vera: for
tes ē hō: r arguit sic. Vtriq̄ illaz assentit
r dissentit: ergo intētū. aūs p̄batur. h̄ se
quit: assentit isti fortis ē hō: r p̄ne notali
bus iste sunt synonyme: fortis ē hō: for
tes ē hūanitas: r naturaliter p̄p̄ie signi
ficāt. Loquor de mētalib⁹ vltimatis: er
go assensus vni⁹ terminat ad alia r idē
p̄bato de dissensu. forte dices q̄ assenti
vni⁹ p̄positiōis nō terminat ad p̄positi
nē sed i synonymia: nisi sit intellectū q̄ cre
dit illas eē synonymas vt cui sūt synonyme.
hoc nihil est. Tū p̄lo assensus terminat
ad obiectum eē natura sua. Cū sicut stat
me h̄p̄visionē fortis: i3 nō aduertā me
dere fortē stat etiā me assentire duab⁹
p̄positiōib⁹ synonymis r nō cogitare
sūt synonyme: vel q̄ nō sūt synonyme. r
secūdo ille p̄positiōes naturaliter p̄p̄ie
significāt: ergo qualicūq̄ vna eaz r p̄

sentat fortis: taliter alia r ecōtra: r hoc suf
ficiat ad hoc q̄ forti sint synonyme. igitur.
**Pro solutiōe sequūtur p̄positio
nes.** p̄ima est. Supposito q̄ in ista men
tali fortis ē hūanitas nō sint nisi illi tres
termini h̄sentes est hūanitas cōcedēdū est
si fortis assentit isti fortis est hō: q̄ etiā
assentit fortis est humanitas. vt argu
mentum probat. r sic casu admisso con
ceditur q̄ assentit vtriq̄.

**Secūda p̄positio. nego q̄ dissens
tat isti fortis ē hūanitas:** quā si sic p̄bes
fortis indicat se dissentire illi p̄positiōi: r
si iudiciādo nō decipit. q̄ dissentit illi p̄
positiōi. Clara ē p̄na: maior vt experien
tia. Nā si querat a forte an illa est falsa:
ip̄e r̄debit q̄ sic. Minor p̄s. Nā sicut nō
stat q̄ ego assentiā q̄ fortis currit: r ad
uertā an assentiā q̄ fortis currit: q̄n iudi
cē me assentire q̄ fortis currit. ista non
stat q̄ ego nō dissentiā q̄ fortis ē hūani
tas: r aduertā an dissentiō q̄n iudicē q̄ nō
dissentio. r q̄ p̄ns nō iudicabo me dissens
tū. aūs p̄bat. Nā ad hoc q̄ assentiā me
assentire q̄ fortis currit: causa sufficiētis
sima scdm oēs ē q̄ assentiā q̄ fortis cur
rit: aduertā an assentio q̄ fortis currit:
r eodē mō p̄bat p̄ns. vtz q̄ cā sufficiēs ad
hoc q̄ iudicē me nō dissentire q̄ fortis ē
humanitas: est q̄ illi non dissentiam: et
q̄ aduertam an dissentio.

**Itē def cōcedēdo maiorē: negādo
minorē:** r ad p̄bationē d̄: q̄ vtz ē secūdo
ipeditentiō i3 ipeditentiō p̄posito falsū ē. Di
co igit q̄ si fortis nō dissentiat isti fortis
est hūanitas: r aduertit an dissentit: iudi
cabit q̄ nō dissentit: si nō sit ipeditentiū
i3 in p̄posito ē ipeditentiū. nā ip̄e credit
q̄ illa ē synonyma cū vna quā credit esse
falsam: vel saltem conuerribilis vtz cum
ista: fortis est humanitas non contracta
vel in abstracto: quod idem est.

**Cōtra hoc sic arguitur. volo q̄ for
tes nō fortit ista mētalē:** fortis ē hūani
tas nō contracta: r sequit q̄ statim indicat
se dissentire isti p̄positiōi: fortis ē hūani
tas: q̄ ei dissentit. Nā iā nō ē ipeditentiū
aliq̄. r tūc si ei nō dissentit: aduertit an
dissentit: sequit q̄ indicat se dissentire: r
q̄ p̄ns si iudicat se dissentire: necesse est q̄
dissentit: cū iā nō sit ipeditentiū: q̄ tūc i

tellect⁹ fortis realis: r platōis notalis
eodē mō se h̄t: cū eisdem p̄positiōes for
ment: r eisdem assentiant.

**Respōdetur. hoc replica est fortis
sima:** r dicēdū est q̄ notitiā habitualis
quā fortis h̄z de ista p̄positiōe quise d̄ne
sūt cōuerribiles: fortis ē hūanitas: r for
tes ē hūanitas i abstracto: r ipeditentiō
ne iudicet q̄ dissentit isti: fortis ē hūani
tas. r cā ad hoc q̄ iudicet q̄ dissentit. sed
certē hoc ē falsū: cū habit⁹ nō impedit
actū cōtrariū sui act⁹. hoc p̄z de illo q̄ h̄z
habitū itēperātie: r icipit rēperare vti
re. id d̄: q̄ q̄n fortis aduertit an dissenti
t isti: fortis ē hūanitas: r indicat q̄ sic ne
cesse ē q̄ ip̄e recordet q̄ illa r ista sūt cō
uerribiles: fortis ē hūanitas nō contracta:
q̄ si nō faciat: nullo mō iudicat se dissen
tire illi fortis est humanitas.

**Contra hoc sic arguit. sequeret q̄
nūq̄ aliq̄s realis poterat asserere q̄ for
tes nō ē hūanitas:** q̄n assentiebāt q̄ for
tes ē hō: q̄n de facto mētiēret. p̄ns ē falsū:
ergo r aūs. p̄na p̄bat. bñ sequit: ralis asse
rit aliqd: r ei⁹ oppositio assenti: ergo mē
tit. p̄na tenet a diffinitioe ad diffinitioe.
q̄d aūs assumit ē diffinitio de h̄ mētri.
Minor p̄bat. Nā tūc eēt dicēdū multos
sanctos finaliter discēdit i pctō mortā
li: q̄d ē ipossibile de lege dei. Nā credēdū
est q̄ nō penituerūt de illo mēdacio: cū
in oib⁹ suis scripturis id assenserunt.

**Respondet q̄ sine dubio bñ repli
cas:** sed nō erim⁹ adhuc p̄pter argumē
tū reales d̄: negādo p̄nam: r necesse ē po
nere nouā p̄ticulā in diffinitioe de h̄ mē
tiri: taliter q̄ dicat q̄ ille mētur q̄ asse
rit aliqd cui⁹ oppositio assenti: nisi iudi
cet se nō assentire oppositio vel ei dissenti
re. r sic patet ad sextum.

Sextimo principaliter arguitur.
Stat assentire aūcedēti: p̄ne: r nō cōclū
siōni: ergo regula nulla. aūs p̄bat. sup
ponat vnū q̄d etiā fuit p̄positiū i tertio
argumētō q̄ assenti⁹ cōclūsiōis nō p̄t eē
sine assensu p̄missariū a quo p̄ducit: r vo
lo q̄ fortis i hoc istāti assentiat maior: vt
duo: minor vt duo: p̄ne vt duo: r cōclūsiō
vt vnū: si voluerit: r i hoza sequētū remit
tat vn⁹ grad⁹ de assensu maioris: r etiam
vnus grad⁹ de assensu minoris: r firmus

in ista terminatio hore. r arguit sic for-
tes assenti maior: minor: r pñe r nō cō-
clusiō: ergo itē rñ. añs pbat. nā rōne de
pñtiōis vni? grad? assensus maioris est
corrupt? dimidi? grad? de assensu conclusio-
nis. r ratione deperditiois vni? grad?
assensus minoris est corruptus dimidi-
us gradus assensus conclusiōis: ergo
nihil manet de assensu conclusiōis: qđ
erat probandus. Maior: p3. Nam si solū
vni? grad? de assensu maioris fuisset dep-
dit? fuisset corrupt? dimidi? grad? de as-
sensu conclusiōis. sed qđ iā corrupta vna
grad? de assensu minoris nihil facit ad
hoc qđ nō tñ corrupta de assensu conclusio-
nis. sicut si sol? assensus maioris pderet
vni? gradū: ergo rōne deperditiois vnius
grad? assensus maioris: iā deperdit? dimi-
di? grad? de assensu conclusiōis. sed sic est
qđ rōne deperditiois vni? gradus assensus
minoris: tñ d3 deperdit de assensu conclusio-
nis: sicut qñ rō deperditiois assensus mīa
foris: ergo propositum qđ nihil manet de
assensu conclusiōis.

Respondetur negādo añs: et ad p-
barionē admittō suppositionē cū casu:
eriz volo qđ simus in ista terminatio
hore. Et cū sic arguit: fortes assentit ite
cedēti r psequēti: cōcedo maiorē: r nō as-
sentit psequēti: nego minorē. Et ad pba-
tionē cū sic arguit: rōne deperditiois vni?
grad? assensus maioris est corrupt? di-
midi? grad? assensus conclusiōis: nego illā.
ad istū sensum sola corruptio vni? grad?
assensus maioris sufficit ad hoc qđ corru-
pta dimidi? grad? assensus conclusiōis. si-
cut op3 intelligere ad hoc qđ argumētū p-
cedat. r ad pbarionē cū dicit si solū fuis-
set deperdit? vni? grad? de assensu maioris
r nihil fuisset deperditū de assensu mino-
ris: fuisset deperdit? dimidi? grad? assen-
sus conclusiōis: distinguo illā: vel ad istū
sensum qđ corruptio vni? grad? de assen-
su maioris sit sufficiens cā r totalis corru-
ptiōis dimidi? grad? assensus conclusiōis
r sic negat: vel prius: r sic cōcedit. Pro-
quo aduertēdū est qđ rō vel cā totalis qre
tū corrupti dimidi? grad? de assensu
conclusiōis est: corrupti vni? gradū de as-
sensu maioris: r id qđ remanet de assen-
su maioris r de assensu minoris r conse-
quentie non sufficere. cōservare ultra di-

midium gradum de assensu conclusiōis.
Et quo pater qđ non habetur iam qđ pre-
cise ratione corruptionis vnius gradus
assensus maioris: corruptur dimidi?
gradus assensus conclusiōis. quo non
habito: nec pbario non pcedit argumen-
tum. vt intelligēt p3. forte aliquis dicit
qđ qñ corruptur vni? grad? de assensu ma-
ioris fortis: nō corruptur dimidi? de
assensu conclusiōis: sed precise terra
p3 est: hoc nihil ē. Cū pmo ad corruptio-
nē alterius grad? qđ remanet sequit? cor-
ruptio dimidi? gradus assensus conclu-
sionis. qđ rōne corruptionis primi grad?
de assensu maioris: d3 corrupti dimidius
grad? de assensu conclusiōis. nō dico rāq
a causa totali. Aliter inquirendū cū? tñ
fortis est assensus conclusiōis post cor-
ruptionē vni? grad? de assensu maioris:
vni? de assensu minoris. Sed cū hoc vno
alio pūcro qđ pmet ad materiam tertiū ar-
gumētū. videbit in sequēt capitulo circa
illam propositionem philosophi: ppter
vnu quodqđ tale: r illud magis.

Octavo principaliter arguitur. stat
sentire añi? pñe: r nō conclusiōis: regu-
la nulla. añs pbat. r ponat casus qđ for-
tes tacit istas duas opñas: hō est rōnalis
qđ homo est rībilis. hōmo est rībilis: qđ
homo est rōnalis. r vtriq; eorū assentit:
r aliunde assentit añi? prime r arguit
sic. Fortes assentit añi? pñe r nō con-
clusiōis: qđ intēti. añs pbat. p maiorē
notū ē: p minore probat. nā si assensus
añtis prime pñe causaret assensum pñtis
eadem ratione assensus anteceden-
tis secunde causabit assensum pñtis eius
qđ ē añs prime. sic habebit fortes duas
assensus añtis: prime pñe. r ille scđs assen-
sus causabit scđm pñtis prime. ppter pa-
ritatē ratiōis. qđ fortes habebit infinitos
assensus. vel assentit añi? pñe r non
pñti. forte aliqđ diceret qđ nō sequit?
habebit totiq; ei? capacitatis sit repleta.

Contra. Et hoc sequitur qđ in illo ca-
su fortes nō potest hēre aliqua aliā no-
tiā: qđ ē falsū. nā nos ipsi qđ iā facim?
illas pñas r eis assentimus: r añi? pñti-
erā cognoscim? nos alijs: ppositiōis
assentire. Ad argumētū rñdet admi-
tēdo totū casū r cōcedo qđ fortes assen-
tit añi? rñe: r negādo qđ nō assentit pñti?
Et ad pbarionē cū dicit qđ tūc assensus

pñtis cum pñs sit añs scđe pñe: causabit
assensum pñtis eiusdē scđe pñe: qđ quidē
pñs est añs prime negat. Pro cui? decla-
ratiōe aduertēdū est qđ ista ppositio d3
cōtūta r fundamētū totū doctrine po-
sterior: sic: v3 qđ assensus causatus ab
aliquo assensu nō est eque clarus sicut as-
sensus a quo causat. Scđa ppositio eq
fundamētalis est qđ qñ alium? ppositio-
nis habem? assentit: apparet causa p-
ductiva assensus eiusdē ppositiōis mi-
nus clari vel nō ratiōis: nulla assen-
sus clari vel nō ratiōis: nulla assen-
sus pduct. ex quo p3 qđ assensus pñtis d
mē pñe ē min? clar? qđ assent? añtis eiusdē
hoc p3 ex pma ppositiōe. Scđo seqt qđ as-
sensus añtis scđe pñe qđ est pñs prime:
nihil pduct. i. nō producit assensu pñtis
eiusdē scđe pñe: qđ est añs prime. hoc p3
ex scđa ppositiōe. Et quo sequit? solu-
tio argumētū. Tercio sequit qđ stat assen-
tit añi? pñe: r nō conclusiōis: ppter illū
añs. hoc p3 in scđa pñe. nec hoc est in cō-
ueniēs qđ de pñe habem? clariōrē assen-
sum: qđ assensus añtis rōne nati sunt p-
ducere. neq; p3 alia via ad soluendū ar-
gumētū: nisi ponere illas duas ppositio-
nes. Ultimo seqt qđ nāq; due cāe quarū
quēq; fortis sufficit ad pducēdū assensu
pñtis: sit cōcurrēt ad pducēdū assensu
aīus assensus eiusdē ppositiōis. Sed istū
correlariū disputabit i qđā argumēto.
Cōtra hoc sic arguit. sequeret qđ beati
qui aliqd cognoscit in verbo: nō possunt
illud cognoscere in proprio gñe. pñs ē fal-
sum: qđ añs. falsitas pñtis probat p bea-
tum Augu. r. de ciui. dei. vbi dicit ange-
los habere duas notitias de rebus. vñā
in verbo: quā vocat matrinā r aliā ab
ipsis reb?. quā vocat vespertinā. Et seq-
la probat. nā notitia quā hñt in verbo est
clariōr qđ notitia i ppio gñe. Inferi? i vl-
timo capitulo solutiōnem inuenies.
Cono principaliter arguit. stat assen-
tit añi? pñe r nō conclusiōis: qđ intēti. añs
pbat. nō min? in cōueniēs est assentire
eīdem ppositiōi r dissentire: qđ assentire
añi? pñe: r nō conclusiōis. Sed primū est
possibile: r scđm. maior nota est cū ma-
trario sui effectus: qđ cū puitiōe sui ef-
fectus. minor pbat r ponat casus qđ for-
tes sit possi? in duob? locis: r hoc lateat
platonē: r for. currat in vno loco r in alio

loco qđeat: platovideat ipsum: r arguit
sic. plato assentit istis: sic hō currit: demō-
strādo forte in loco in quo currit: r dissen-
tit istis: sic hō currit: demōstrādo fortem
in loco in quo non currit. qđ propositum.
hoc argumētū soler ferit: qđ eius solu-
tio nō soler dari. ideo p solutiōe aduer-
tēdū est qđ si plato aduertat primo cir-
ca forte in loco i quo currit: ipē assentit
istis: sic hō currit: r si postea aduertit ad
ipsum in loco in quo nō currit: ipse nō as-
sentit istis: sic hō nō currit. r ratio est: qđ
iam assentit sue cōtradictorie. r assensus
cōtradictoriū nō possunt esse simul: p-
cipue illarū duarū. v3 dicit in sequēt ca-
pitulo: tractando vtrū cōtra dignitatem
contingat instare. Sed fortes iudicabit
se assentire istis: sic homo nō currit: i quo
decapit? Et hic p3 fieri vna replica facta
in septimo argumēto: qđ eodē mō d3 solui
vt ibi fuit solnat. r h3 hoc qđ dicit hec so-
lutiō sit bñ dicitū: non tñ satisfacit argu-
mēto iō sic argumētō. ponat cas? qđ pla-
to eq cito r eq bñ aduertat circa forte i lo-
co i qđ currit: sicut i loco i qđ qđeat: r arguit
sic. plato assentit vni istarū: sic hō cur-
rit: vel iste hō nō currit: demōstrādo for-
tem in loco in quo currit: vel iste hō non
currit: demōstrādo ipsum in loco in quo
nō currit: r non est maior: qđ assentiat
vni: qđ assentiat alteri. qđ assentit vtriq;
quod est ppositū. minor pbat. nā causa
pductiva assensus huius iste homo cur-
rit est notitia iñititia fortis: notitia cur-
sus: r causa productiva assensus huius
iste homo non currit: est notitia iñititia
fortis cū notitia quietis. scđs cōa non est
minus fortis: qđ prima. ergo ppositū.
Respondet admittēdo casum: negan-
do maiorē. r ratio est: qđ cum causa p-
ductiva assensus huius: iste hō currit sit
pñe eq fortis sicut cā pductiva assen-
tū sue cōtradictorie: r cū eque cito veniunt
in intellectū: bñ verū est qđ plato in illo
casu dubitabit se assentire vtriq;: h3 de fa-
cto nō assentit: qđ vtrōq; iudicio scđiat.
Contra hoc sic arguitur primo. qđ ap-
paret absurdū dicere qđ in illo casu nullū
eorū assentit. Scđo: sequitur qđ plato
possit tunc cognoscere fortem eē in duob?
bus locis. quia si plato. esset aristoteles
reputasset illud ipōthē. Scđa pbat.

idem est q opinio in moralibus. Contra quas diffinitiones,
Primo sic arguitur per evidentiam summam aliquis potest decipi ergo diffinitio evidentie summe nulla: pna est bona et antecedens pba si assensus que fortes hz de ista fortes: poneret a deo i intellectu platonis: conservaret in eo post morte fortis ia pto decipitur p illi assensu r ille assensu vel fuit evidentia summa i g i p evidentia umms aliquis potest decipi.
Pro solutione argumenti supposito nit q deis se solo pot. producere notitia in aia pna vel platoni licet opposituz tenui. Robertus hollor in pto qone pma articulo tertio de quo inferius disputamus in solutione eiusdem dubij. Secundo supponit licet contrariu creda esse veru q deo potest aliquo decipere vt iste doctor tenet in eisdem libro r questione in solutione quartu argumenti. His suppositis sequuntur propositiones.
Prima est evidentia summa potest esse naturalis probatur si assensus que fortes habet de ista fortes est ponatur in aia platonis vt dicebat iter arguendus.
Secunda propositio est evidentia naturalis potest esse summa pbat si assensus que fortes habet de ista plato est ponat in intellectu platonis ex quibus sequit.
Tertia propositio q possibile est evidentia naturalis esse summa hec probata est in viroq casu. Nam ista est vera evidentia summa e nalis ergo possibilis.
Quarta propositio est non omnis evidentia summa potest esse naturalis hoc piz pto de evidentia qua de hz de vnoquoq vero. Secundo de evidentia quam ego habeo de primo principio verbi causa de ista fortes est vel non est. Na p tale assensu p nulla poteria aliqd pot. decipi.
Quinta propositio est non omnis evidentia nalis potest esse summa pbat assensu que habeo de ista ppositioe a albedo e: sit a albedo in pspetu meo est evidentia naturalis r non pot esse summa. Na in quocunq intellectu ponatur talis intellectus potest decipi p illuz assensuz vt de se piz.
Sexta ppositio e assensus que hz fortes de ista fortes e respectu cuiuslibet i

tellectu creati pot esse nalis evidentia: pba: qz si no: maxie eet respectu intellectus fortis. Sed hoc non i g i maior est maiora festat: r probatur minor. Na si post morte fortis ille assensus servaret in aia cuia deciperetur nulla aia per illu assensuz go inueniunt.
Septima propositio est aliqua evidentia summa ppositiois: conuenientis q no pot esse naturalis. Probat assensus que habeo de ista ppositioe. Na creatura est/est evidentia summa: r talis assensum potest decipi per quantu ppositioe: ergo propositio vera minor: pba: qz in maiore non est dubiu. Nam si sic vel ille qui deciperet: vt esset creator: vt creatura. Non pima. Tu primo: qz deus non pot decipi. Tu secundo: qz no intelligitur notitia creataz nec secundum: qz iam illa qua creatura esset r per pns qui assensu isti. Aliqua creatura est: non decipitur.
Octava propositio est aliqua evidentia summa alicui ppositiois cuius subiectu no supponit p substantia: et est propositio contingens: r tamen no pot esse naturalis. Probat pprop. Na assensus que habeo de ista aliqua notitia e (loquor de notitia creata) est evidentia summa. Per illa propositio est contingens: r subiectu est non supponit p substantia: tamen ille assensus non pot esse evidentia naturalis. quod sic pbat. Na p ipsum nullus pot decipi: qz si sic: det ille q decipit p illuz assensum: et sit fortes: et arguitur sic fortes decipitur p illu assensuz: ergo ille assensus est r vltra. Ille assensus est: ergo aliqua notitia creata est. Et quo sequitur q fortes assentiendo illi non decipitur.
Nonna propositio est. Sicut nulla evidentia summa potest esse naturalis respectu illius respectu cuius est summa. Ita nulla evidentia naturalis potest esse summa respectu illius respectu cuius e naturalis. Hec ppositio ex terminis claret.
Decima propositio: Diffinitio evidentie summe hz in relligi. Evidentia summa est assensus verus certus naturaliter causatus quo aliquis qui assensu per ipsum non potest decipi. Ex quo sequitur q assensus que habet fortes de ista plato licet possit esse evidentia summa: non est i

videntia summa
Queret aliquis vtruz aliquis potest habere evidentiaz naturalis de ppositioe aliq cui subiectu supponat p se pro eo dicit q sic patet de assensu quosoz teo assensu isti fortes sed q e evidentia naturalis respectu fortis. Na si ille assensu servaretur in intellectu fortis quado fortes statim fortes per illuz deciperet postum adhuc poni multa exempla: sed hoc sufficit.
Dubitat primo vnde habet cui dicitur origine. Pro solutione pono ppositioes. Al. prima e habilis est primitus assensus ad istum sensum q non causatur per alium assensum. Probat ppositioe alias necesse est dare processum in ipsi in assensibus.
Secunda propositio e talis assensus causatur a notitia terminorum. Probat propositio: quia no causatur ab intellectu solo cu intellectus no assensu si no former ppositioes: ergo causatur a notitia terminoru / no secundum: tamen intellectu. pna probatur: qz nulla apparet alia causa quo causaretur.
Tertia propositio est aliquando no notitia terminorum est causa imperfecta q no sufficit causare evidentiam r causat fornicand. Pro cuius declaratione. Aduertendum est q quis est propositio sic se habes qz queq notitia terminoru intensa vel remissu sufficit ad causandum assensum cuius hz de illa. Patet de omnibus istis fortes est vel no est. Omne totu est maiora parte. Si ab equalib equalia demas que remanent sunt equalia: quibus non stat assentire non evidenter. Sed aliqua notitia terminoru est ita imperfecta: q tantu causat fornicand verbi causa notitia qua habeo de forte a remotis vto propter suam imperfectioe non sufficit causare assensum evidentem huius i meo homo vocatur fortes. Sed quando iam est mihi propinquo: illi propositio evidenter assentio. Nihilominus qn fortes erat a me remotus formidolose assentit bas isti: iste ho vocatur fortes vt factis experientia docet. De hoc th. iteru erit pto: sermo tractado de origine opiniois. Et dicitur infer q hz evidentia summa possit haberi de ppositiois contingens

et de ppositioe necessaria no tam evidetia naturalis: sed semper evidetia naturalis habet de ppositioe contingit.
Secundo principaliter arguitur naturaliter aliquis pot decipi p evidentiaz naturalis: ergo diffinitio evidentie naturalis est male posita. Consequetia est clara: r antecedens pbat. Currat fortes corate et assentias isti fortes currit r arguitur. Assensum que habes de ista ppositioe fortes currit est evidentia naturalis r illi assensum potest decipi naturaliter: ergo ppositio. Maior piz. Nam est evidentia cu sit verus certus r naturaliter causatus. r minor pbat. Nam si impossibile fortes desinat moueri (sicut e possibile) per illum assensum tu es deceptus cum ista sit falsa fortes moueri: igitur. Forte aliqd diceret ad argumetu q ista propositio est distinguenda, aliquis per evidentiam naturalis potest decipi vel capitur in sensu diuiso vel in sensu composito: si primu propositio est vera vt pbatu est. Si secudu propositio est falsa, na impossibile est q aliqd decipiat p assensum q est evidentia. Na bene sequit esse evidentia q est assensus verus r vltra est assensus verus q per ipsum nullus decipit: tuc dicitur diffinitio evidentie naturalis sic intelligit. Evidentia naturalis est assensus verus naturaliter causatus r certus: r no est possibile q aliqd p ipsum decipiat naturaliter qn e evidentia.
Contra hoc sic arguitur tum primo frustra ponis in diffinitione naturaliter cu nec supernaturaliter contingat p evidentiam decipi. Tum secdo: qz dicitur diffinitioe poni naturaliter: qz supernaturaliter p evidentiam naturalis aliqd pot decipi. Vel igitur intelligis in sensu diuiso sic propositu vel in sensu composito r tempum condemas cu impossibile est p aliqa potertiam per evidentiam decipi. Forte alicui diceret q in instans in quo definit errere vt moueri hec propositio fortes currit vel mouetur definit esse verus assensus quocunq illud insensu assentientia bas isti fortes currit vel fortes mouetur definit esse per primu sui non esse.
Contra hoc sic arguitur dupliciter: primo assensus corrumpatur r producatu: successu e q no possit produci r g:

corrupti in instanti ensio illa est nulla. Secundo illo dato semp stat argumetur qd sic pbat. Na si poneretur q in hoc instanti hec propd fortes currit non desinat esse vera sed continue fortes moueretur post motus sortis futurus vel fore in futurum moueri no est causa pferuat illi assensus in hoc instanti nec fuit ca conseruatiua illius assensus an hoc instas: ite lz ita fit q nunq post hoc fortes moueat sequit q assensus ille est in hoc instanti. et maior pbat. Na eode modo ille assensus dz conseruari p hoc instas sicut pro atiquo instanti preterito i quo fuit: qz in ymaginabilis est rō discriminis minor probat: quia mor⁹ futurus sortis vel forte moueri i futurum nihil est nec fuit: ergo nihil conseruatur nec conseruaba: ergo ppositus. Nec valet tertio si dicas q ista ppō fortes currit vel fortes mouet desinit esse vera. per vitium esse vere: qz impossibile est. Na si est vera erit vera aristoteles in septimo phisicorū. ratio: qz non est possibile qz motus fiat in instanti. Nec valet quarto dicere q non est inueniens q aliqd per euidētia naturalē deceptiar quando illa euidētia terminatur ad propositionē q ē pre dicano accidentis. Aliud est qn terminat ad propositionē q est predicatio essentialis mō ista fortes currit vl fortes mouet accidentalis est. hoc nihil ē. Na pōt fieri argumētū de ita hec albedo ē cui nūc assentio et si successine corrūpat illa albedo i hora sequēti adhuc ei assentiā ergo ppositū nā. si sic assensus quia is est euidētia naturalis post hoc erit error: z assis est satis clarus et magis declarabit traditō iseri de notitia intuitiua z abstractiua. Ideo dicitur qz qre illa diffinitio in sustentabilis est et popterea euidētia naturalis alit diffinitur. Euidētia naturalis est assensus verus certus naturaliter cūsus q assentiens pōt decipi. Cōtra quā diffinitioē argumētū fac. ū non currit. Sed qz de rōne euidētiōē ē qz ali quis p eam possit decipi nō congrue ponimus in diffinitioē eius qz aliqd p ipam pōt decipi. Ideo scādo arē diffinitōē vt diffinitio explicet naturam diffinitū dicit qz euidētia nālia ē assensus ver⁹ nūc causat⁹ quo nō ē possibile assentire z sic assentiendo decipi manentibus rebus eodem modo sicut erant qn ille assensus causa

bat. Et clare pty cōtra istam diffinitioē non currere argumentū quod fecim⁹ contra precedentem. Nam notū est qz in casu in quo iste assensus qui fuit est error nō eodē modo se habent qz iste assensus causabat. Et similiter pty discriminē ter diffinitioē istā z diffinitioē euidētie summe.

Tertio pūcipaliter arguitur illa est vel potest esse euidētia naturalis ergo intentū: antecēdē ea probat. Nam sic maxime est assensus qui est forte sed hoc est falsum: ergo ppositum. maior patet. ex omnibus istis dicitis in hō d. hō. Et minor probatur nam supponit mō q assensus non potest produci in instanti z forte pro argumento idem esse qz producatut successine vel in instanti qz istas nunc in ultimo non esse assensus vel sortis forte z clarus est qz plura in hoc instanti nō assentit isti fortes currit et ita suppono sic sequit qz in instanti post hoc successine assentit illi. Cōtra dicitur ille assensus per qm fortes currit vel non loquitur de assentiū quo plura assentit isti plato chert vel non sed nolum istōrum est dicendum maior est manifesta z minor pbatur. z primo p illa re q assensus dat⁹ nō intendit protū p quātū fortes mouet. Nam si sic fortes moueret per duas vl tres horas certū sequit qd p oēs illas horas ille assensus itēderet q est falsum: qz tunc sequit qz conclusio q si assensus ille aliunde nō orrūpat vt suppono z fortes semp mouentur q in infinitū itēderet ille assensus. Cōtra dicitur qz si fortes moueret coram nobis p vnā horā nō itēn⁹ indicam⁹. Isti medietate qz i pūa q mouet: ergo nō dicitur pūmū scz q assensus ille p tū ipsi intenditur per qm fortes mouet. Jam probatur qz nec scōm q ponatur fortes moueat per duas horas z q assensus non intendatur nisi per pūmū et arguitur sic non est maior ratio q assensus intendatur per pūmū horam q per secundam: ergo si intendatur per pūmam intenditur per secundam consequentia est clara antecedens probatur

nam si sic vl ratio ē: qz iā capacitas platonis est repleta vel qz cā productiua assensus nō pōt amplius pducere qz productū est de assensu in pūa hora sicut si ponamus qz arguis possit pducere calozē vt quartor in. b. passum qz calozē pducit per vnā horā in. b. passum iā sequitur qz secunda hora nihil agit.

Contra hoc sic arguitur. Primum est falsum: qz capacitas platonis nō est repleta cū qn indicat forem currere cognoscit experientia habere aliud iudiciū. Secundo qz dicitur est qz capacitas intellect⁹ nō terminat quo ad intentionēz possit in precedenti dubio in solutione scōi argui. Nec alia rō assignata v3. Nam fortes terminat motū suū i instanti terminatio pte medietatis pūe hore assensus nō fuit extra intēsus: sicut fortes in pūa medietate hore sufficit pducere assensum qz a exempli sit vt vnū medietate motu suo z notitia intuitiua eadē ratione i qualibet sequenti medietate pducit tantū medietate motu suo. **Et confirmatur istā sortē moueri** p maius tpe eē cā pductiua intensioris assensus ceteris paribus: ergo moueri p duas horas magis qz p vnā z p tres magis qz p duas z sic cōsequenter.

Et confirmatur et si notū eēt res distincta a mobili fortes haberet in secūda medietate hore distinctū motū ab illo quē hz in pūa medietate: s. pduceret medietate illo motu z sua notitia intuitiua distinctū assensum ab assensu pducto in pūa medietate. Et per idem esset idē dicendū in secūda hora: z p cōsequens qd in fortes moueretur tandū assensus intēderetur: quod est pbādū. **Ad pūmū respondeatur cōcessio** ante negando pūam: rō est. Na qz i secūda medietate hore itēdat assensus nō est totalis rō forem continuare motū. Sed qz hoc nō esset pductū tm de assensu sicut fortes potest pducere medietate sua notitia intuitiua z motu suo. Et per idem patet: quid dicendum est ad pūmam confirmationem: qz antes plus de assensu producatut in pūa medietate: e hore qz in vna quarta non est ex eo prescise quod fortes mouetur per maius tpe pū sed etiam progenit ex eo qz nō est p

ductū tm de assensu qm fortes potest pducere medietate sua notitia intuitiua. et motu. Ad vltimā cōfirmationē admittitur casus z negatur cōsequentia. Ratio est motū nō esse causam productiua assensus: sed pte instrumentū: nō non est in cōueniens: licet in secūda hora sit aliud instrumentū qz nō producatut. iaz nouus assensus: conseruetur antiquus cum maneat semper eadem causa pūcipalis habens iam tm effectum qz tuz potest pducere.

Contra hoc sic arguitur et lumē est instrumentū medietate quo sol calefacit z non manente eodē lumine nō pducit nec conseruat idē calozē supposito qz calozē requirat lumē tanqz cūm conseruatiua: vel qz hoc est falsum cum experientia cognoscamus aquam calidā separatam ab igne seruare caliditatem per tēpus aliqd fiat argumentū de luce respicēti luminis sol medietate luce pducit lumen. Et si nō maneat eadē lux nō manebit idē lumē: ergo eodem modo assensus qui producatut medietate motu non manebit sublato illo motu z sic sequit qz in quālibet parte repositi in qua fortes mouetur est nouus assensus huius fortes mouet in intellectu platonis.

Respondetur antecedente concessio negando pūam: z discriminē est pūmō non proprie motus est in instrumentū: s. est quedam dispositio repulsa in fore ad hoc causat assensuz huius fortes mouetur. Secundo lux in sole non tm est instrumentū: sed etiā causa pūcipalis pducēs lumē. modo motus non est huiusmodi multa sunt inquirenda circa istas materias que videbuntur soluendo illō dubium in quo queritur. An aliqua veritas sincera potest a nobis cognosci. Et hec de. h. dubio sufficiunt.

Sequitur quartum dubium.

Quartum dubium in quo queritur quo modo generatur fides. duplex est opinio. Quedā ē magis mollis in primo questione pūam: articulo primo dicentis qz ad productionē fidei nō cōcurrit pia affectio: sine imperitū voluntatis. Alia ē aliacēssis i pūo qñone pia: articulo scōo dicentis. Ad pūmō

Yonit dicit
1001
1011
1011

nem actus fidei concurrere pliaz affectio nem/ sine imperium voluntatis takt q ad habendū fidem & aliqua ppositione requirit & nō sufficit iperitū voluntatis: s; est hoc requirē rō vel autoritas. Tertia est virgū opposita Guillelmi Okā in. q. xrv. & in quolibet q imperium voluntatis sufficit ad habendū assensum fidei. has tres opiniones per ordinem disputabimus: et vna quocq; pbabitur per argumenta contra alia vbi in fine eligatur que sanior apparebit.

Cōtra primam opinionem arguitur sic. Ex illa sequit̄ q fides est euidētia. Cōsequēs est falsuz: ergo & aūs. Probatio nō p̄ne. Capianus forte h̄tem fidem de ista deus est & sic arguitur. Iste assensus est fides/ iste assensus est euidētia: igr̄ fides est euidētia expositio: maior i casu ponit. Minor: pbat. bene. sequit̄. Iste assensus est verus/ certus naturalr̄ causatus: ergo est euidētia a diffinitione ad diffinitū. aūs p primis duabus particulis notū est: pro tertia est opinio quam impugnauit.

Pro solutione argumenti Notandum est q ad hoc q aliquis athenis opatur fides requiritur q p̄cipaliter causetur per autoritatem. Pro cuius declaratione notandū est q nobis a natura inditum est assentire dictis aliorum: qñ non cōstat nobis oppositūz neq; habem⁹ probabilitatez q ipsi sunt mēdaces: aūs eēt impossibile homines inter se cōdicare quod est contra naturam hominis. Est enim homo animal politicum & sociale primo politicorum. Tunc dico q quādo assensus sit p̄cipaliter ab autoritate dicitur fides. Si vero p̄cipaliter sit ratione dicitur euidētia suppositio q̄pter q sit verus/ & certus. Ex quo patet q securitudo istam opinionem necessarium est dicere q nō est illa tota diffinitio euidētie. Sed cum hoc oportet addere istaz particulaz q sit p̄cipaliter a ratione. Et in ratione includo experientiam/ de qua sumus est sermo. Tunc ad formaz argumenti dicitur negando maiorem: & ad probationem negatur consequentia: quia non arguitur a tota diffinitione ead diffinitum. Hoc patet ex dictis.

Contra hoc sic arguitur. Ex solu

tionem sequitur q fides/ & euidētia referuntur euidem se comparantur. Consequens est falsum: & contra dicenda inferius in vltio capite huius primi libelli: ergo rāns. Probatio sequentia: q̄ per se fides & euidētia non differūt nisi p̄ne hoc q sunt a diuersis causis efficientibus sed esse a diuersis causis efficientibus non arguit impossibilitatem inter se fecus cum non solum effectus diuersorum specierum compossibiles possunt produci a diuersis causis: sed etiaz effectus eiusdem speciei. primū p̄ de assensibus duarum ppositionū impertinentium. vt fortes currit: plato disputat: que sunt simul in eodem intellectu: a diuersis causis. Secundū p̄ de calore ab igne: a b le producto seorsum.

Respondetur negando: cōsequentiā: & ad pbationem dicitur q nō dicitur est fidem & euidētiā p̄ se differre: q fides est p̄cipaliter ab autoritate et euidētia a ratione. sed q illo modo fides & euidētia differunt. Cū aduerit q alia est differentia inter fidem & euidētiā: ex qua p̄uenit earū incōp̄abilitas. Nam euidētia habet claritatem: hoc est/ per ipsam clare inuēit obiectum: sed per fidem non clare/ sed obscure. Cū dicit Augusti. q fides est credere quod nō vides. de fide ad petrū: capite primo: multe alie autoritates possent addi que transcēdūt logicū. Et si querat p̄nes quid attēditur ista claritas in assensu: q̄ illud non intelligo. Et notandum est vt clare intelligas q postea tractando de formidine: declarabim⁹ magis p̄nes quid attenditur claritas assensui. Sed p̄ presenti aduertendus est q assensus si causatur ab obiecto mediante innotitia intuitiua: & stantibus obiectis cunctantibus debitis: vt poterit cognoscere iudicet aliquid de suo obiecto: est assensus clarus. taliter q assensum eē dorum nihil aliud est nisi p̄ducta potētia intrinseca obiecti: & ab ipso obiecto vbi suppletur vicem obiecti et notitie intrinseca: sicut demonstratio suppletur causa p̄ductiua euidētie: ista autē vbi ratio non est nisi tm̄ per causam.

Cōtra hoc sic arguit: habeat fortes ad pbandum a p̄positione aliquaz

rationem & aliquaz autoritatem: per equa liter ponderet vtrūq; & arguit sic. vel illa ratio est p̄ductiua opinionis vel euidētie. si primū sequit̄ q̄ cū est autoritas ē tā tā p̄ductiua opinionis. Probatio p̄ne. nā si intellectus eē ponderat rationē sic cur autoritate: & cōtra: nō magis mouetur ad assentendū a rōne q̄ a autoritate. & si sic/ sequit̄ q si ratio est productiua opinionis. et autoritas: & hoc efficaciter pbatur. Si secundū dicas iā habeo q assensu causatus a ratione p̄cise ē fides contra discrimen datum inter fidem et euidētiā.

Respondetur per propositiones: quarū prima est. Hec p̄na est bona/ fortes q tm̄ pōderat rōnem sicut autoritatem & cōtra: s; si ratio nata est cāre euidētiā: et autoritas. Et si autoritas nata est p̄ducere fidem/ et ratio. Probat p̄positio. Nam tm̄ ponderare rationem sicut autoritatem & cōtra: nihil aliud est q̄ q ratio non magis moueat ad assentendū q̄ autoritas: & cōtra. & si non magis mouet/ sequit̄ q non producat nec nata est p̄ducere fortiori assensūq; autoritas.

Secunda propositio. Nulla autoritas pro isto statu nata ē p̄ducere cui dicitur. Probatur sic. Nā non est dabilis maior autoritas q̄ autoritas totū ecclē: s; illa nō causat nisi fidem: alshaberem⁹ euidētiā de arriulis fidei: quod est falsum: et quibus sequitur.

Tertia propositio. q̄ quando aliqua ratio p̄cise tm̄ pōderat sicut aliq autoritas: illa ratio non est productiua euidētie.

Quarta propositio est q fides p̄ducit a ratione. Probat. Nā si ita q̄ illa autoritas que adequatē tm̄ si cui rō ponderat nata sit p̄ducere fidem et sequit̄ q illa ratio non potest p̄ducere nisi fidem ex quibus sequitur.

Quinta propositio. q fides & euidētia nō p̄ se differūt: q̄ fides ē ab autoritate & euidētia a ratione. s; pro vltimato discrimine inter euidētiā & fidē dicendum est q fides est assensus obscure: euidētia clarus taliter q̄ diffinitur sic. Euidētia est assensus verus certus naturaliter causatus cum claritate

de qua claritate locuti sumus.

Secundo principaliter arguitur. Sequeret q̄ idē haberet sit & semel fides & opinio de eadē p̄positione. p̄ns non est euidētiā: s; nec aūs. Sequela probat. ponat casus q̄ eadem autoritas causet fidē in forte & in platone opinioē sicut est possibile. & arguit sic. Eadē ratione q̄ ista autoritas causat i vno fidē/ debet ēt in alio causare fidem: idē de opinioē dic cas: s; p̄positū. forte dices nō est possibile q̄ eadē autoritas causet in vno opinioē & in alio fides: p̄o est hoc falsuz. Stat em̄ quod vn⁹ assentiat plus dictis vn⁹ q̄ dictis alteri⁹. hoc experientia cognoscim⁹. Secūdo qñ ita esset posset fieri argumētū sic. Aliqñ autoritas in aliquo causat fidem per ter: aliquando aliqua autoritas causat opinioē. Et nō est maior rō de vna autoritate q̄ de alia: s; vel q̄ libet causat fidē: vel quēz causat opinio nem. Et sic semp̄ habeo qd idē h̄z de eodem opinioē & fidē. qd erat probandū & hoc eēt impossibile: nunc supponitur: & postea probabitur.

Pro solutione argumenti notandum ē q licet ita sit q̄ agens sit idē p̄opt aliā vāliā dispositionē. passū ali⁹ p̄ productū effectū. hoc p̄ in multis naturarū libris experientis. sol em̄ aliqñ p̄opt aliā & aliā dispositionē generat aliū & alium effectū. hoc p̄ in aialibus q̄ generant p̄ putrefactionē. Tunc ad formā argumētū & admittēdo casum: & non habeo p̄ in cōueniētū q̄ idē agēs causet i vno opinioē & in alio fidē p̄opt aliā & aliā dispositionē. Et si querat que ē illa dispositio/ dico q̄ est vnū eē magis primum ad credendū q̄ aliū. de quo in magis inferiorius. Cū p̄ in agētibus equiuocis non est in cōueniētū q̄ p̄opt aliā & aliam dispositionē passi alius & alius sequat effectus. secus est de agentibus vniuocis: q̄ semp̄ produciunt effectus eiusdē ratiōis & speciei secum.

Contra hoc sic arguitur. Si autoritas se sola (non cōcludo intellectū) cāret fidē: sequeret q̄ eadē cā totalis et adequata eēt productiua assensuum cōtrarioz. p̄ns est falsum: s; & aūs. p̄na probatur. Nā sit gratia exēpli ita q̄ forte ca habeat autoritatem ad credēdū ista/ pliaz

talís apprehensio non sufficit ad hoc qd cõseruetur assensus que fortis habet de a: cum plaride assentire oppositũ talis apprehensio nullius sit actiuitatis ad cõseruandũ talẽ assensum. calor aut vt dictũ est sine aliquo medio vl' causa a qua pducitur: pot cõseruari. Et ad hoc mirum in modũ est aduertendũ i ista materia: nõ solũ pro pñcio: sed pro multis alijs.

Ad primã cõfirmationẽ admitto casum: et dico eodẽ modo qd quediãq; assertio facta a platone de opposito: sufficit ad hoc qd pdatur assensus primo pducti: ex eo qd plaride assentire e oppositũ: quociãq; modoctam non manet medium: productum primi assensus: actualiter vel virtualiter.

Ad scõdam cõfirmationẽ dicitur qd illa maior nõ est: vl' vera. nõ pot eẽ vnũ agẽs corruptiuũ cõseruatiũ alieius ef factus: nõ sit inductiuũ oppositi effectus. Sed hoc est quilla maior negabat assumendo qd nõq; vnũ agẽs in: endit corruptiõem vñ effectũ: nõ intendẽdo pducere oppositũ: et hoc precipue qñ effectus hz corruptiuũ. nõ dabis mihi causam corruptiuã frigiditatis: quin sit pductus caliditatis: et econtra. Dicit qd satis e inflare in aliquo: et inflatur sic. frigiditas nata est corrupere caliditate cõseruatiã forme ignis: et si nõ est nata producere formã substantiãle in cõpossibile forme ignis. Si dicas Sanctus Tho. tenet oppositũ d: cas qd in hoc vis. tenere cum Scoto. l. iij. dist. i. q. i. et distinc. duodecima. q. i. Et scõdo distinc. de decima octaua vbi dicit qd accidẽs non pot producere substantiã. pot etiã dici qd alind est in corpõribus: et aliud est in spiritualibus. et de hoc non amplius: quia magis e phisicũ: qd posterior: isticũ.

Scõda propositio est. totiens pot vnus hõ propter cuius autoritatẽ assentiebaz vni ppositioni: assentire illã ppositionẽ eẽ verã et falsã: qd nullius sit autoritatis apud me. et hoc est multum rationale. Nã apparenia est qd corde sufficenti motiuo ad probãdũ illã ppositionẽ qd totiens assentit vnũ: postea eiõ oppositũ. et intelligitur. hec ppositio qñ ego qui assentiebã eius autoritati: non habeo aliunde medium ad probandũ

illam ppositionem: nec percipio res et se variatas quo ad significacionem illi ppositionis.

Tertia propositio. si ita sit qd fortis reputet platone mendacẽ: et dicere putet eã veracẽ. non eẽ in cõnõnẽs qd platone assentire se vidisse ioãnnẽ vnũ assentiat. i. cetero: et aliõ dissentiat. i. fortis qd lz ita eẽt qd causa. inductiuã assensus sit eadẽ: susceptiuũ assensus non eẽ eodẽ nõ dispositũ. Scõdo dico qd platone assentire se vidisse ioãnnẽ ex se nõ est causã inductiuã dissensus: s; in illo casu de accidẽs eufat dissensus: ppter ea qd creditur mēdar. et pbario huiõ: enã si nõ reputaret mendat: et assentiret aliqd de eius opposito non haberetur aliqua apparenia vel phabilitas: licet non credatur verã: assentiretur eius dicitis.

Quarta ppositio est. si fortis assentiat impt aliqua ppositionẽ eẽ verã: plato assentiret illã ppositionẽ eẽ falsã non in ita assentire sicut fortis assentit illã eẽ verã. et ego reputẽ vtrũq; equalitã autoritatis: nõ nullã habẽã aliunde probacionem. Itã qd ego assentis dicto fortis. probat magis mouet dictũ eius ad credẽdũ qd dictũ platõis: cũ vterq; sit apud me equalis autoritatis. et fortis magis assentire loquit: et secundo semp impetũ voluntatis. Bene verũ e qd tunc magis remisse et magis formidolose assentit qd si plato assentiret oppositũ. Et qd ps qñtũm discrimen e inter hoc qd fortis postq; assentit vnã ppositionẽ eẽ verã: assentiat illã eẽ falsã. lz non ita firmiter sicut ante asserebat illam eẽ verã. Et qd plato postq; fortis assentit vnã ppositionẽ eẽ verã: assentiat illã eẽ falsã: nõ ita firmiter sicut fortis asserebat illã eẽ verã. supposito qd vterq; sit apud me equalis autoritatis. et p hoc ps ad primã cõfirmationẽ. Scõda confirmatio petit vnũ inferius videndum: scilicet an assensus pot cõseruari sine sua causa pductus.

Contra hoc sic arguitur. sit casus qd fortis assentiat tibi a eẽ verũ: plato vero sit minoris autoritatis: apd te qd fortis: sed magis assentire assentiat eẽ falsũ qd fortis assentiat eẽ verũ. et sequit qd tu assentis: nõ assentis a eẽ verũ. primũ patet. fortis est maioris autoritatis apd

te qd plato: assentis dicitis eius: et nõ dicitis alterius. pro scõda parte probat. quanto aliquis magis assentit vnã ppositionem eẽ verã vel eẽ falsã: tanto maior fides et credulitas et adhibetur ceteris paribus. ergo maior credulitas eẽ adhibenda dicto platõis qd eẽ adhibenda si pcesse non magis assentiret suũ dicitũ qd fortis. et tanto magis potest plato assentire suũ dicitũ qd fortis. qd sit maioris autoritatis assertio platõis qd assertio fortis. et per consequens assentiretur dicto platõis: et non dicto fortis.

Pro solutiõne aduertendũ est qd ceteris paribus maior credulitas adhibetur dicitis illius qd apud nos est maioris autoritatis. sed stat bene qd aliquis qd reputat a nobis verã nõ causet i nobis assentiat dicitis: lz nõ habeam apparenia p opposito. et hoc id: qd nimis remisse assentit ita esse: nõ ita esse. Et propterea stat maiorẽ fidem adhibere dicitis illius que nõ tãte autoritatẽ reputem: qd dicitis alteri: qd apud nos e maioris autoritatis qd magis assentit affirmatiũ dicitũ qd a se et pps stat i casu magis assentire dicit platõis: qd dicitis fortis. et lz ponat in casu qd fortis sit apud nos maioris autoritatis: cetera non sunt paria. Sed distinguendũ est penes hoc qd platone magis assentire suũ dicitũ qd fortis assentit sitãti ponderis sicut est fortis maioris esse autoritatis apud te qd est plato. si sic sequitur qd assentis dicto platõis: et non fortis. si non: oppositum est dicendũ. et si sit equalis pderis: nullius dicto assentis: cum non sit maius motiuũ ad vnã partem qd ad aliam. et ex hoc facile est dicere ad formã argumenti ista materia e multum vilis pro quacũq; scientia. Et vltra communem opinionem quam habem: ad probandum qd autoritate aliorum assentimus. potest probari autoritate Aristõ. qd multa probant per autenticorum autoritatẽ em. Et beatus Augustinus dicit qñtodecimo de trinitate: capite duodecimo. Absit a nobis vt nos scire negemus: que aliorum autoritate didicimus als nesciremus esse oceanum quod nõ vidim: nec alias vbes qd fama celebrat

queretur qd nullus mereretur credendo arrianius fidei. pns est falsum. ergo et antecedens. falsitas pñtis patet Marcialissimo. Qui crediderit: baptizatus fuerit: saluus erit. et Luce secundo. Beata que credidisti. Et ipsa dicit mulieri chanaan. fides tua te saluam fecit. sed pna p batur. Nullus acus non libere causatus est meritiõis. fides e hõmõ. igitur. maior patet per Augustinum de vera et falsa penitentia: capite quinto. Intm aliquid est meritiõis vel demeri. cũ in qñtũm est voluntarium. et Aristõ. dicit tertio ethicozũ. Propterea qd istit nobis a natura ne laudamur nec vituperamur.

Ad hoc argumentum autõ: opinionis quam defendimus dicit qd dupliciter aliquid est meritiõis. Vno modo intrinsece: quando est actus voluntatis cum alijs circumstãtijs requisitis ad meritum. de quibus non est faciẽs in proposito sermo. Alio modo extrinsece: quod est esse volitum per actum voluntatis qui est meritiõis intrinsece. Hec e communis distinctio de merito i theologia expresse posita a sancto Thoma prima secunde questione prima: articulo primo. in solutiõne ad secundum: et a Scoto in quolibeto: questione decima octaua. Et ab Olam in tertio: questione decima. Tunc ad formã. respondet distinguendo et credere non est meritorium vel intrinsece conceditur qd credere est actus intellectus et non voluntatis satis est ad hoc qd sit meritiõis extrinsece. qd sit volitum hec solutio non valet ideo contra eam.

Arguitur sic sequeretur eodẽ modo qd actus anime vegetatiue sicut nutriri augeri essent meritorij extrinsece. consequens est falsum: ergo et antecedens. consequentia probatur. qd possunt esse voliti: viho aliquando homo tenet velle nutriri et augeri. falsitas consequentis p batur. Nam scõm omnes ad hoc qd aliquis actus sit meritiõis oportet qd subiaceat potestati nostre: taliter qd possunt illũ actus facere et nõ faceret: licet non sit actus voluntatis. als sequitur qd pena damnatorum in inferno eẽ eis peccatum: cum sit eis nolita per nolitiõnem que est peccatum. quod est contra

omnes alias. sequeretur cum illa pena sit a solo deo q' deus se solo causaret aliquid quod est peccatum. contra dictu beati Augustini de vera & falsa penitentia: deo auctore nullus sit derelictus. Et Joannis primo. Sine ipso factum est nihil. id est peccatum. Idem Augu. super Joanne. ergo si actus credendi nullo modo subiaceret potestati nostrae: sequitur q' non est meritorium. Sic dicit q' qn dicit q' credere est meritorium: capitur ibi credere p aggregato ex actu voluntatis & actu fidei. sed hoc est manifeste falsum. q' si una pars non est meritoria: totum aggregatum no est meritorium. sicut p parte album & p parte nigrum: non dicitur a logico album. Ideo dicendum est q' dupli citer aliquid est in potestate nostra. Uno modo q' potestatis ob: alius requisitis ad illud opus possum? non facere illud op' sicut est de actu voluntatis quo volum' ire ad ecclesiam: & erit de ipsa ambulatione qua imus ad ecclesiam. Alio modo qn licet possitis oibus alijs requisitis ad hoc q' fiat illud opus non est in potestate nostra: q' non fiat: nihilominus fuit in potestate nostra q' illa alia ponentur: vel non. Tunc dicit q' actus fidei non est in potestate nostra primo: sed bn secundo mo: ex eo q' in potestate nostra fuit inire in ista media q' in nobis producut fidem naturaliter. Et tunc ad Joann. 3. argumēti cu sic dicitur. Nihil est meritorium nisi sit in potestate nostra: distinguo. v' primo modo: & sic nego: vel secundo modo: concedo &c.

Contra hoc sic arguitur. ex hoc sequitur idem incommensurans. Na isto modo actus vegetative potentie sunt in potestate nostra: cu in potestate nostra sit comedere. Sic in secundo modo pena dānatoru est in potestate eorum. cum ipsi potuerit non peccare: si no peccassent: no punirentur. Nam vt dicitur Ecclesia scilicet capite primo. Deus non fecit mortē sed homines adinuenerunt sibi eam. Ergo fiat idem argumentum: ideo in eo incho sic dicendum ē. pro cuius intelligentia Queritur quare est potest' motiva et opida pbaria nostre fidei sūt loge maiors poderis & momenti: q' illa q' hnt infidētia ad suā heresim. si fides nullo mō de-

pendet ab actu voluntatis: quare est q' ostēdit sibi nostris medijs & motibus: no corūpūnt in eis suū errorem: & generat fidem de nostris. Nam vt videbitur infra si habeam a: medium ad pbandum unum corradic: oīuz: & adducatur mihi postea b: medium maioris poderis q' a pro altero corradicōio b: mediū consequer effectū a: & generabit fumum effectum scilicet assensum alterius corradicōio.

Respondetur q' necesse est dicere p argumento: cum media nostra similes ge maioris poderis q' media eorum. q' si adducerentur nostra & eorum motiva viro puro philosopho non dubium est q' ipse plus ponderaret nostra q' aliorum. Et sic cum non occurrat vñ pveniat impedimētū nisi ex parte pie vel perverte affectionis: est dicendū q' pia affectio in nobis lz non cōcurrat affectu ad pductionem fidei: nihilominus reddat intellectum magis dispositum ad assensū fidei: & perversa affectio in infideli reddat ipsum indispōitum ad hoc q' media nostra causent in eo assensum. Et sic p ratio fides dicitur meritoria: q' actus voluntatis est dispositio ad fidem: quod a alijs eductis de operationibus aie vegetative vel de pena dānatorum no est dicendū: & in infideli perversa actio est dispositio disponens ad suam infidelitatem: & impediens ne nostra motiva lz ei offerantur: causent in eo assensum fidei. Et sic ex pia affectione pōt motium plus ponderari: & sic pōt plus monere.

Contra hoc sic arguitur. Sicut ē hypocratis in libro epitrohoru q' vinagratio sepe facit casu. & hinc ē medicos semper mulere infirmos vt cogitēt de sua sanitate: & eam affectat. Na ex tali cogitatione & affectu natura magis inuatur: ergo sequit q' adhuc nō ē datus discriminē qd peribat. aliquid ei aliq's volēs sanari: sanari ē. **Respondetur q' dictū ē hypocratis ē naturalissimum:** sed nihil contra nos. Na hoc nō pvenit ex eo q' affectio vel cogitatio sint dispositiones ad illos effectus: ex eo q' natura & potētie vegetative vnt sitiva magis istu: vnt: & intendūt operari circa suū effectū qn rō voluntatis circa ei dē effectū itē dāt: ex eo q' tūc non distrahuntur per intellectū & voluntatē. Na ista

ntētia potest esse cogitatio intellectus & affectio voluntatis circa aliud obiectus q' oīno ipediantur vires inferiores a suis operationibus: sicut in extra si contingit. vt bene declarat saner' Tho. prima secūde q' sione vicefmatēria: articulo tertio: in corpore q' sione. Sepe emi mihi dixerit medicorū studere rēpōse infirmitatis. **Hic remanet dubiū an ratio pbaritas vel auroitas pōt oīno ipediri per piam vel peruersam affectionē:** de quovi dicitur disputādo scōz opinōnē. & hoc argumentus est magni ponderis in ista materia.

Quarto principaliter arguitur. si pia affectio nō cōcurreret ad pductionē actus fidei: sequeret q' infidelis cogeret ad assentiendū sue secte: pns est falsus: q' sic nō demereret. g. & aūs. contra dictū sal naroz dicētis. Qui nō credit: iam cōdē natus est. pna pbarit' bn sequit. assentit & nō libere: ergo cogitur ad assentiendū: nō capim' huc cōsone pro illo quod ē repugnans nature: lz etiā vt extēdit ad effectū naturat' pductū. aūs ē tna opinio.

Ad hoc argumentū rīdet auctor: cui' est opinio quā impugnam' q' infidelis tenet reputare sophisma quod dicitur argumētū factū: contra fidē: & etiā q' dicitur argumētū factū p sua secta: lz hoc nihil ad ppositū. Na probato q' cogitur ad credēdū sue secte: remanet pbatū q' non tenetur ad oppositū: q' tūc obligaret ad impossibile. Sic tu dicis q' tenet nō credere: naturaliter credit: ergo nō potest nō credere: & p pns obligat ad impossibile qd ē impossibile scdm sententiā apostoli. **fi** delis est de' qui nō pmittit vob' tērari vlt'ra h' c' q' potestis. Et brūs hieronim' dicit in quadā epistola. Anathema sit q' dixerit deum nos obligare ad impossibile. Ideo aliter dicit pro quo aduerse q' sicut i precedenti argumento dictum est dupliciter aliquid esse in potestate nostra. Et sic duob' modis aliqua potest cogi ad aliqd. Uno modo: quia nec pro tunc nec antea illud fuit in potestate eius euitate. Alio modo: quia licet pro tunc non sit in potestate euitate fuit tamen antea in potestate eius. Primo modo infidelis nō cogitur. Nam si ipse anteq' crederet sue secte secūter sufficientem diligentiam ad

inquirendū veritatem nūq' incidisset in illuz errorem. Sz scdo modo cogitur infidelis ad assentiendum sue heresi: cui non pntantur media nostra: cu pro tunc non potest non assentire. Sed si ei presententur media nostra: nullo modo cogitur. Na si ipse non indispōneret se per puerfam affectionem: & si dispōneret per piā affectionem: assentiret articulis nostre fidei: & non secte sue. Secundo dico q' nullus infidelis aliquo istorum modoz cogitur. Nam de illo cui presentantur nostra motiva probatur est: & de illo cui no presentantur probatur sic. Nam si ipse tunc commendaret se deo vt ostenderet ei veritate: nō laboraret in errorem sz illuminaretur ab illo de quo dictum est. **Etat lux vera. Johannis primo.** Et forte ista opinio non negaret q' aliqua pia affectio requiritur ad credendum articulis nostre fidei: non tñq' productina assensus sed tanq' causa propter quam deus inuat nos ad credendum: & tunc esset dicendum q' pia affectio esset bonus motus in deum. Hic posset aliquis dubitare quare est q' sicut datur auroitas productiua opinionis & auroitas productiua fidei nō datur auroitas productiua evidentie. Sed ad hoc dicendum est q' repugnat auroitati inquantū hmoi pducere assensum clarum. Aliqua alia posset hie queri. verbicausa. Si deus nō iuaret nos ad credendum articulis nostre fidei: vtrum crederemus. & forte ista opinio diceret q' nō: sed hoc est theologicum & spectat ad vicefmas secundam distinctionem tertij sententiarum. Et hec pro prima opinione sufficient.

Sequitur secunda opinio. Pro cui' declaratio ne sequitur propositioes quarū prima est. Non ē possibile per solū imperium voluntatis assentire positioni alicui hoc est si detur vna propositio mihi neutra: si cur ista. Papa docuit: vel alia sunt paria. Si pro eius probatione non habeam rationem vel auroitatem: non est in potestate mea assentire illi: p'positioni per quodcumq' imperium voluntatis. Nec propositio probatur. Cum experientia qua hoc cognat

Handwritten notes in the right margin:
 - Top right: "Sed si ipse non indispōneret se per puerfam affectionem: & si dispōneret per piā affectionem: assentiret articulis nostre fidei: & non secte sue."
 - Middle right: "Et forte ista opinio non negaret q' aliqua pia affectio requiritur ad credendum articulis nostre fidei: non tñq' productina assensus sed tanq' causa propter quam deus inuat nos ad credendum: & tunc esset dicendum q' pia affectio esset bonus motus in deum."
 - Bottom right: "Sed hoc est theologicum & spectat ad vicefmas secundam distinctionem tertij sententiarum. Et hec pro prima opinione sufficient."
 - Far right: "Sed si ipse non indispōneret se per puerfam affectionem: & si dispōneret per piā affectionem: assentiret articulis nostre fidei: & non secte sue."
 - Far right: "Sed hoc est theologicum & spectat ad vicefmas secundam distinctionem tertij sententiarum. Et hec pro prima opinione sufficient."

scimus. Cum autoritate philosophi ter-
tio de anima dicitur. Imaginari autem possu-
mus esse volumus: opinari vero non. quod est
dicere. In parte nostra est formare men-
tale propositionem: sed non est in potestate
nostra ei assentire: sed oportet habere ra-
tionem vel autoritatem mouentem nos ad
assentendum.

**Secunda propositio. nulla ratio de
monstrari causat fidem vel opinionem.**
probat. Nam demonstratio causat scientiam.
Aristo. in primo capitulo. Demonstratio
est syllogismus faciens scire.

**Tertia propositio est. nulla ratio
probabilis seorsum causat fidem.** Probat.
Cum primo: quod talis ratio est causativa
opinionis: cum inde dicat probabilis. Cum
secundo: quod alias fides causaretur naturali-
ter contra argumenta facta in precedentibus.

**Quarta propositio est. ratio proba-
bilis vel autoritas cum pia affectione
nata est producere fidem.** Probat. propositio
non potest habere fidem de aliqua pro-
positione: et non per se ipsam voluntatis
per primam propositionem nec per demon-
strationem per secundam nec per ratio-
nem probabilem: immo per tertiam: ergo
per id quod quarta propositio asserit: con-
sequenter probatur: quod non est dubium aliud
a quo posset causari: et sic patet quarta pro-
positio: ex qua sequitur quod ratio probabilis se-
cunda non potest producere ita forte assen-
sum: sicut cum pia affectione.

**Contra quartam propositionem que ex-
plicat intellectum opinionis. arguitur sic. Pri-
mo. pia affectio non concurrat ad producendum
fidei: ergo opinio falsa. Probatio ante-
cedens. Nam si sic vel pia affectio est actus
voluntatis quo volumus assentire alicui pro-
positioni: vel est actus voluntatis quo volumus
ita esse sicut propositio significat: sed
nullum istorum est dicendum ergo intentum. Pro-
batio secunda per maiorem: quod non apparet quod
sit aliud pia affectio. per minorem probatur. Pro
pia pre eius non aliquid assentium? nisi deus
est trinus? cum per fidem: quod nullum actum volun-
tatis habemus. hoc experientia cognoscitur.
Et pro seculo probatur per idem. similiter ille qui
peccat mortaliter assentit isti: cum quod peccat
mortaliter demerit penam: et tamen non vel-
let quod ita esset sicut ista significat: igitur
propositum.**

**Pro solutiōe argumētī in quo argu-
tur radix tori? materie. scilicet quod est pia affe-
ctio ad actum fidei requisita. Notandum est primo
quod multiplex potest esse illa pia affectio. Pri-
mo. velle assentire vel velle ita esse sicut
propositio significat vel velle illi quod assenti-
tū aliquam propositionem esse veram in subiecto
et contra istud tertium currit argumentum
etiam factum**

**Secundo notandum est quod aliquis pos-
set dicere sicut innuebat in fine precedentis
opinionis quod ista pia affectio est bonum
in deo. sed non credo illud esse verum quod
tunc oporteret dicere quod de nulla propositio-
ne quod non est de fide possumus habere assen-
sum sine formidine non euidenter. quod est ma-
nifeste falsum. cum ita sine formidine assen-
tiatur? hereticus. vel infidelis sive here-
ticus? catholici sive heretici. Et ad
hoc est sanctus Thomas in quolibet.**

**Tertio notandum est quod aliquis asserit
imus per actum fidei alicui propositio ante
in nobis generatur habitus? quod inclinatur nos ad
assentiendum per actum fidei tali propositio.
hoc patet de illo quod primo habet actus fidei
de aliqua propositio: aliquid vero habemus
actum fidei post acquisitionem habitus? inclinatur
nos ad sitis actus fidei. verbi causa.
Et aliquis habuit multos actus fidei de
ista propositio de? est illi actus productus
in eo quoad qualitatem quod dicitur habitus? que
quidem qualitas inclinatur ipsum ad habendum
siles actus? a quibus qualitas illa est produ-
cta. Et si queramus quod est inclinare? sic quod ni-
hil aliud est quam actus vel habitus con-
currere ad productionem actus? Quod habet
adhuc non est genus? non possumus assenti-
re sine totali causa productionis talis assen-
sus. hoc est: si ego non habeo habitus fidei
de ista propositio de? est: non possumus fidei
actum fidei de illa: nisi habeamus rationem pro-
babilem vel autoritatem cum pia affectione. sed
habitu fidei acquisito bene possumus habere actum
fidei de illa sine pia affectione: vel rationem
babilem quod habemus? huiusmodi ad assentiendum
cui propositio: sufficit ad hoc quod ei assenti-
mus quod advertamus? circa ista: et non habemus
magis apparentiam pro oppositio. hoc autem quod
ita sit patet. nam si gratia nobis de veritate
huiusmodi currit? foris non currit? contra
cui assentimus? eius non cogitatio de productione
bus: ad contradictionem requisitis. quod non est**

nisi habemus habitus inclinatur nos ad asse-
ntiendum? propositio quod ille due contradicunt: est
intellectus? se solo non sufficit ad assentiendum
propositio alicui. Tunc ad formam argumētī
ratiōe cui quod vel pia affectio est actus? voluntatis
tatis. et datur quod cuiusque illorum. et ad proba-
tionem? oppositum distinguitur? an vel assensum
in nobis generatur habitus? et sic negatur. nec contra
hoc est experientia: vel postquam in nobis ha-
bitus? est genus: et sic conceditur? pro hoc est
experientia nunquam dabitur aliquis non habens
habitum? assentire per actum fidei alicui pro-
positio de qua non habet rationem? pia affectio-
ne. Et iterum arguendum? applicabatur? an ille
qui peccat est male affectus? circa ista? quod
peccat demerit? et dicit quod non oportet. Secundo
quod ita esset quod non vellet quod ita esset? tunc
velle assentire? hoc sufficit. Tertio non
habeo pro incontinentem? si aliquid esset sic per-
nerse affectus? quod non habet fidem de illa: nec
est incontinentem? peccare talē esse hereticum
circa talē propositio: cum peccat de ipso habet
genus? per hunc? formam vel virtutem? vel
deū esse mendacem? nam eo facto quo vult non
ita esse? deū asserere sic est formaliter
vel equaliter vult deū esse mendacem
et si patet ad argumētum.

**Contra hoc sic arguitur. Et solutio
ne sequitur quod aliquid potest simulariter? tunc
de? opinio de eadem propositio. an est falsum?
et an? an probatur? habet fortes habi-
tus fidei de ista propositio de? et habet actus
liter rationem probabilem ad ista? probatur: non
tunc habet pia affectionem nec etiam pueriam
sequitur quod habet fidem? et opinionem. nam habitus
producit fidem? et producit opinionem? pro
suis. an? probatur? fortes in illo casu habent ali-
quod assensum? et non est maior ratio de assensu
fidei quam opinionis? et habet virtutes. forte
aliquid dicitur quod habet fidem? tunc primo habi-
tus fidem? ei nam? est producere fortiorē asse-
sum? et ratio probabilis. tunc secundo. ratio proba-
bilis inuabit habitum ad productionem fidei
et probationem. Ratio probabilis nata est pro-
ducere opinionem? distinguere vel quod est cum
pia affectione vel habitum fidei. et sic nego:
vel quod se solo? concedo? nego? nam. Cum
infero ergo producit opinionem? cum in casu
ponis rationem probabilem cum habitum
fidei.**

**Contra hoc sic arguitur. Et solutio
ne sequitur quod nunquam habitus fidei et opi-
nio actualis de eodem? sunt simul in eodem
intellectu. an est falsum? et an? secula
batur. Nam si sic des? in forte sit habitus?
fidei de a propositio et actualis opinio: et
quod a quo producit illa opinio vel a rationem
babili? hoc non. Nam quod est habitus fidei
cui rationem probabilem ad aliqua? propositio
dum ex solutione data generatur fides? et non
opinio. si dicas ab habitu opinatio hoc
est falsum. Tunc primo habitus fidei et opinio
non possunt esse simul. Cum secundo quod
essent simul? potest generatur fides? opinio
nec ab intellectu? intellectus? sine motivo
non potest producere assensum? nec ab impe-
rio voluntatis. Tunc primo propter eadem cau-
sam. Tunc secundo quod imperium voluntatis potest
iunat ad fidem? opinio: sed de hoc se-
culo non est curandum.**

**Respondetur quod argumentum con-
cluditur in illo casu non generatur fides
ideo dicendum est quod generatur opinio.
Et ad argumētum in oppositum? habitus
fidei est causa fortior ad producendum
opinionem? ergo producit fides? et non
opinio. Et ad probationem cum sic arguitur
habitus est producitur fortioris assen-
sus? ergo est causa fortior? nego? nam.
quod hoc non sufficit: sed cum hoc requiritur
quod sit eque immutariis sicut ratio proba-
bilis. modo hoc est falsum. Nam nullus
habitus imutat intellectum ita bene sicut
aliquis actus. cum non stat actum esse in-
tellectu qui immutat sed stat bene habi-
tum esse? et quod non immutat hoc patet. Nam
habitu immutare intellectum non est
aliud nisi actualiter concurrere seorsum ad
productionem actus: sed actus immutare
non est aliud quam mediante ipso aliquid appre-
hendere: vel aliquid assentire. modo stat
habitu esse? et non actualiter concurrere
ad productionem actus: sed non stat
actum esse in intellectu quem intellectus
per ipsum apprehendat vel indicet. hoc
naturaliter.**

**Contra hoc sic arguitur dupliciter.
Primo sic ratio probabilis cum pia affe-
ctione potest producere fidem. et ratio proba-
bilis cum habitu fidei potest producere fi-
dem? an probatur? Nam pia affectio seorsum**

non pot pducere assensus nec opinatiu
net fidei: si cu rone pbabili pot pducere
fidei: a fortiori habit fidei cu rone pbabili
poterit producere fidem: cuq seorsum po
test producere fidem.

**Confirmatur primo qz tunc seque
rerur qz pmo aliqs fruderet i aliquo
libro theologic/ r gra ex pti sit vnus do
ctor theologus q frudeat in tertio senten
tigrū vbi addycūt rōnes de incarnatiōe
xpi: r ipe actualiter non sit pie affectus?
hoc est nō habeat actū volūtatīs quē vo
cas pia affectionem: r seauit q ipe est icū
hereticus: nā illa ratio pbabilis in eo ge
nerat opinione: r dubi in fide infidelis
est: ergo intentum.**

**Confirmatur scdo. Ridiculum est
dicere r clarissime falsum: qz si aliqs asse
rat mihi hanc esse verā hō est risibilis: qz
scilicet nō cogito de demonstratiōe ei:
qz habeo opinionē de illa: hoc em est con
tra totā experientia. nā periculosus esse
frudere in theologia: nisi actualiter ho
mo esset pie affectatus.**

**Respondetur qz quodlibet istoz
apparet mihi peti dē: ideo nō remanet
nisi vniciū refugiu vel potius vnica fuga
ad soluendū argumētū: vtz qz habit sine
ratione nō sufficit pducere assensum: qd
est contra totā experientiam r oēs docto
res precipue Aristo. lib. vi. ethicoz. Nāz
vfr dictū est: experientia cognoscimus si
iustus assueti assentire isti ppositiōni hō ē
mial: qz pmo circa eā aduertim sine vlt
ratio: pbatione vel interrogatiōe ei assen
tinimus: r negare hoc idē est qz negare sen
tiam: r hoc magis apparebit inferi? tra
ctādo de habitib? r satis bonū est argu
mentū qd cogit respondētē negare illā
experientia. Dixi tñ ad argumētū quod
mihi occorrebat tractādo tñ de cōpōsibi
litate assensuz: polior: de hac materia
fiet sermo: cū aliqb? qz ex argumētōz solu
iōib? emergūt. Et hec de pmo argumēto**

Secundo principaliter arguitur.
pia affectio nō potest concurrere ad pdu
ctionē assensuz. ergo opinio falsa proba
tio antecedētis. Nam si sic sequeretur qz
idem assensus esset fides r euidētia: cō
sequens est falsum: ergo r antecedē: p
batio antecedētis. nam ponatur casus

qz fortes habeat ad probandū istam: om
nis homo est risibilis vnam dē ppontra
tionem: r cum demonstrationē piam asse
ctionē: r sic arguit. assensus quem habet
fortes de illa: ois homo ē risibilis: est eu
dētia r fides: ergo itentū. Probatio an
tecedētis: r quero qd illoz: si dicas: e
uidētia r non fides: qz assensus p demon
strationē productus. p qz est fides ē p
sus verus tertius libere causatus. qz fides
per diffinitioem eius. Probatio antia.
nā vtraqz eius pars in casu ponitur. For
te aliqs dicit eret qz assensus ille nō ē fides
qz clarus cū per demonstratiōē pducit:
nec est euidētia. qz libere causatus: sed hoc
nihil est. qz cū ille assensus sit certus: non
est opinio: ex quo sequit qz bas assensum
verū qd est euidētia fides nec opinio: cō
tra diffinitioem supra positā in primo di
bjoz: ab oibus concessam.

**Pro solutiōe argumēti notādū
est: qz aliter r aliter, dicendū ē: tenēdo ad
diuersitatē notitiāz specificā sufficere di
uersitatē specificā causari pducina: p
liter qz valeat hec pna. iste notitie sūt p
ducere a causis specie dfferētibus: ergo
specie differēt. vel tenēdo qz cause, specie
differētēs nō opz qz pducant notitiāz
specie differētēs: nā tenēdo hoc scdm di
ceret ad argumētū qz ad hoc qz aliqd
euidētia, sufficit r requit qz sit assens?
verus cert? r clar?. lz ad eius pducione
ocurrat pia affectio: talit qz pia affectio
pōt inueni ad intēsiōē assensuz. fiet qz
qz pia affectioe seclusa pduceret assen
sus: nō ita intēsus vel remissio: em fidei
tionis semp. r tunc diceret qz ad hoc qz
aliquis assensus sit fides/ non sufficit qz
sit verus cert? r libere causatus: lz cum
hoc requit qz non sit clar?. imo qz seclusa
pia affectioe nō pduceret assensuz eius
dē rōnis: lz tenēdo primā partē negati
uam: vtz qz cōe differētēs specie sempit
pducūt notitiāz spē differētēs: diceret qz
ad hoc qz aliqs assensus sit euidētia: fidei
ad eius pducione cōcurrere eam qz se
la lz nō esset pia affectio/ pduceret eu
dētia siue euidē ratiōnis cū assensuz
pducit ab illa causa cū pia affectioe
ue alteri? ratiōnis: nō sic est in ppositio
qz demonstratio cū intellectu seorsuz pdu
cerent euidētiāz. r ad hoc qz aliquis d**

assensus sit fides tenendo hoc secundum
idem est dicendum ac si teneretur primum.
Tunc ad formam argumenti dicitur ad
mittendo casum quē ponis. r dico qz for
tes habet euidētiāz: ille assensus li
bere causatus: cōceditur etiā cū dicit qz ad
it? pducione cōcurrit pia affectio. r cū
inters: qz non est euidētia sed fides: ne
gatur pna. Nā vtriusqz assensus euidē
tie r fidei diffinitio declarata est. Secun
do dicit distinguendo ass. v? principali
ter negat: vel min? principaliter cōcedi
tur. modo assensus causatus per demon
strationē r piā affectionē principaliter
est a demonstratione. sed hec solutio se
cunda non est multum secuta. dicere em
arguens: non requirit ad hoc qz aliqs as
sentus sit fides qz principaliter sit a pia af
fectioe: cū notū ē qz assens? pnet p r ē
a ratiōe (lz sit fides) qz a pia affectioe. nā
vfr dicitur est pia affectio se sola sufficit p
ducere assensuz: r ratio pbabil? se sola
sufficit pducere assensum. forte aliqs di
ceret qz pia affectio non est causa coad
iuuans demonstrationem: sed hoc est
gratis dictum. nam sicut potest inuare
rationē pbabile ad pducione fidei: qua
re nā inuabit demonstrationem ad pdu
ctionē euidētiē: discrimen non video.

Contra hoc arguitur. inquirendo
an assensus qui pducit demonstratiōē tra
cepta affectioe sit clarior v? magis cert?
qz esset si non esset pia affectio. r videt qz
nō qz affectio nihil claritatis pot pferre
assensui. atqz fides est assensus clar?. Op
positū arguit. magis est cū ratiōe pbabi
li pducere assensuz certū: qz demonstratiōe
pducere assensuz clariorē qz demonstratiō
se sola sufficeret pducere. sed in primum
pōt pia affectio: qz in scdm. maioris pba
tio. nā min? est cū causa qz se sola nō suffi
ciat nisi pducere formidīne: pducere certi
tudinē: qz cū causa qz se sola pōt pducere
euidētiā pducere assensuz euidētiōe. si
cut pl? est cū agere qd se solo nō pōt pdu
cere frīg? qz cū agere qd se solo sufficit
pducere frigus pducere intensi? frig
us. v? facile est considerare de maximo
r minimo: materiam intelligenti.

Pro solutiōe sequit ppositiōes
quarum prima est. Assensus pducus a
demonstratione cū pia affectione ē cer

tior qz assensus pducus a sola demon
stratione. hoc p3. nam pia affectio semp
inuat ad certitudinem scdm quaz dese
samus opinionem: qz cum ratiōe pba
bili: qz se sola non sufficit pducere certitu
dinem: pia affectio pducit certitudinē.
Secda ppositio est. Assensus pduc
a demonstratione cū pia affectione nō
est magis clar? qz assensus a sola demon
stratione productus. hec ppositio pba
tur: nā claritas assensuz pōtē dependet
a ratiōe supplet vicem obiecti r eius
notitie intrinse: quod pia affectio non
potest supplere. Tertia ppositio est.
dicētī tñ oppositio secunde ppositio
nis: non potest scda ppo persuaderi: euz
pōtē ad hoc quod querit argumentum:
scilicet quare est qz pia affectio cum pōt
sit pducere certitudinem cum ratiōe p
habili. que sola non sufficit nisi pducere
opinionem non potest cum demonstra
tione pducere assensum euidētiōe:
qz demonstratio seorsum pducere nō
hīl aliud sit dicendum: qz qz antea dice
batur. vtz qz claritas assensuz totaliter a
ratiōe qd partim est petere principuz
ideo istozum eligitur quod sanius v? esse
dicendum.

Tertio principaliter arguitur. si pia
affectio concurreret ad productionem si
del: sequeretur qz aliquis plus assentiret
cōclūsiōni: qz pmissis. pns est falsum: qz r
ans. seqla. pbatu habeat fortes ad pbā
dum appositionē ratiōē pbabilem: et
cum hoc habeat piam affectionem: r ar
guitur sic. fortes habet fidem de a: r opi
nionem de pmissis: r fides est maior as
sentus qz opinio. ergo pposituz. ans pro
maiore pbatu. Nāz ex sepe dicitis nihil
aliud est habere ratiōem pbabilem: qz
habere opinionem de a: r pna. r sic p3
maior: minor est opinio: ergo intentumz

Pro solutiōe argumēti aduertē
dū ē qz nō ē i pntiāz disputādū qz d3 i
telligi ppo quā p pbatiōe assensum? vtz
qz nō pōt magis assentire acti qz pmiss
is. cū i sequitū capitulo declarabit. lz fact
nobis ē qz oēs pueniūt i isto sentu qz as
sentus actis nō d3 ē clarior nec certior
assensu pmissariū. quō capiēdo ppositio
nē ē pbatio argumēti. Scdo notādū qz
ego ignozō qd Ari. dixisset circa gñatiōēz

3

productione fidei. bñ verū ē q̄ i ethicis in
 multis locis ipse q̄ voluntas pot̄ vti liber
 suis pot̄tibus: vtz tā ercricionibus q̄ inte
 rioribus: non solū mediante actu voluntatis
 sed etiā secūdo actu voluntatis. verbi
 cā. stat bñ q̄ voluntas moueat me ad dicē
 dū horas aliqua certa hora: sine hoc q̄ ali
 ciam actu voluntatis moueat me ad dicē
 cōsuetudine quā habeo dicēdi horas tali
 tpe. et satis de hoc habemus experientia
 in multis operationibus nostris. et hic ad
 uerte q̄ si intellectus motus a voluntate (non
 sñ mediante actu voluntatis) considerat ali
 qd̄ obiectū: illa cōsideratio sine sit notitia
 apprehēsiua siue i dicarua: est oīno eīn
 dē rōnis sicut est: licet intellectus nō confi
 deraret motus a voluntate: q̄ oīno cetera
 sint paria p̄ter motū voluntatis. et hoc non
 d̄ variare cū voluntas in illo casu nō cō
 currat actiue ad cōsiderationē illā. Nam
 s̄m oēs ad nihil cōcurrūt voluntas actiue:
 nisi mediāte velle vel nolle. ex quo patet
 q̄ ex hoc q̄ intellectus assentiret alicui p̄po
 sitioni motus a voluntate. hoc nō nihil certi
 tudinis acq̄rit in assensu. et p̄ p̄ns si assen
 sus alis nō esset fides: non p̄pter hoc erit
 fides. Tertio notādū est q̄ necesse est p̄o
 argumētō cōcedere nō esse inconueniētia
 magis assentire cōclusioni q̄ p̄missiōi: q̄
 pia affectio p̄currit cū ratione p̄babili ad
 min⁹: siue hoc sit verū siue falsum: tene
 ista opinio cōcedere illi t̄m. et tunc ad for
 mā argumētū d̄ cōcedendo maiore negā
 do minore. et ad p̄bationē d̄ q̄ dictū phi
 losophi d̄ intelligi q̄ si ratione p̄babili
 nō cōcurrūt pia affectio. Et si dicas: idē
 inconueniēs seq̄t̄ ex hoc q̄ magis assentit
 cōclusioni q̄ p̄missiōi q̄ pia affectio est: et
 q̄ nō est: hoc negatur vt declarabitur

Contra hoc sic arguitur. suppono
 assensum productum p̄ aliquas notitias
 nō posse seruari sine illis notitijs et pono
 casū q̄ fortes in hoc ita si habeat opinio
 nē antecedētis et p̄ns: et habeat piā affectio
 nē de cōclusionē: et incipiat etiam habere
 ipiā affectioē de antecedēte: et arguit sic.
 vel opinio quā h̄z de antecedente corrupet
 vel nō. sed nullū est dicendū: ergo p̄posi
 tū. atq̄ p̄ minore p̄bat. et q̄ro qd̄ illorū.
 Si tu dicas nō corrupet: p̄bo q̄ sic causa
 p̄ductiua opinionis ant̄is cū pia affectio
 ne possit p̄ducere fidē ant̄is: ergo corrupet
 op̄inione eius. clara est consequentia

et dictis. et ans est opinio tua si dicas q̄
 corrupetur sequuntur ista duo inconueniē
 tia. p̄mū est: q̄ fortes remissius assenti
 ret cōclusioni: q̄ si nō haberet piā affe
 ctioē de ante. scdm est q̄ h̄ate pia affe
 ctioē ant̄ is: necesse est q̄ per tpa vel ista
 fortes non assentiret cōclusioni. qd̄ sñ nō
 est verū seclūsa pia affectioe ant̄is. et p̄
 bat vtriusq̄ sequela: et vtriusq̄ falsitate.
 nā supponat q̄ assensus opinati⁹ ant̄is
 sit vt duo: et p̄ statim p̄mū inconueniē
 tiā necesse est si ille assensus corrupat ad
 quare in vna hora: p̄ in illa hora assensus
 cōclusionis sit remissior: q̄ est si non cor
 ruperet assensus ant̄is cum causa produ
 ctiva assensus cōclusionis sit remissior q̄
 remittit assensus antecedētis: q̄ q̄ nō re
 mittit. Et secūdi inconueniētis seq̄la p̄bat
 nā in p̄io nō esse opinioē antecedētis
 si esset assensus cōclusionis: vel eēt p̄ducet
 in illo instat. et hoc nō. q̄ p̄ illo argumē
 to supponim⁹ assensū p̄duci facillime
 p̄ducebat antea: et hoc non. q̄ tūc man
 ret sine sua causa cōseruatiua: cōtra sup
 positū in principio. ergo p̄ns fuit bona. et
 cōsequētis falsitas probat. q̄ oppositum
 apparet in cōi experientia. si cū habeam⁹
 rationē p̄babile ad aliquā p̄positionē p̄
 bandā de qua habeamus piā affectioē:
 p̄ p̄cipim⁹ per hoc q̄ habeam⁹ piā affe
 ctioē ant̄is q̄ assensus cōclusionis: ad
 bis remittat vltq̄ ad nō gradū. et vltq̄ d̄
 de eo nihil remaneat: si ita est totaliter p̄
 ducet vlt si nō totaliter producit: q̄ nō
 p̄ducatur q̄ si non esset pia affectio circa
 antecedens.

Respondetur q̄ hoc quod argu
 mentū petit in radice dissoluerē est mihi
 difficile: et ego nō respicio ad hoc qd̄ p̄ter
 ne pot̄ dici sed ad id cumquo intellectus
 d̄scit. sed argumentum cogit suppositis
 qua supponit inrer argumendo ad con
 cedendum illa. duo illata: et ad probatio
 nē in oppositū que satis est apparēs: ad
 minus apud intelligentē necesse ē dicere
 q̄ oppositū non cognoscit per experientia
 sed certē quasi idem possit dici p̄ me ad
 oia que de remissione vel intentione alicui
 us notitie per experientiam dicit agno
 sci. dicitur est tamen ad argumētū q̄ se
 cundam istam opinionem videt dicitur

Quarto principaliter arguit si opi

nio esset vera sequeret q̄ aliquis p̄ pia
 afflictione et ratione probabilē possit ha
 bere euidētia. p̄ns est falsum: ergo et an
 tecedēs. falsitas p̄ns supponitur tanq̄
 ab oibus cōcessa. et sequela probatur vel
 pia affectio que sufficit cū ratioe p̄babili
 ad causandū fidē vel est actus voluntatis
 quo volum⁹ simpliciter assentire taliter
 q̄ per illum actū volumus assentire: non
 tamen determinando certitudinaliter
 vel euidētē vel cū foimidine. sed nullus
 vel dicendū: ergo propositū. Probatio mi
 noris. q̄ maior est nota. Non prim⁹: q̄
 ille actus voluntatis non est magis indu
 ctiv⁹ certitudinis q̄ foimidine vel eui
 dētē quod de se p̄z. nec tertius. q̄ actus
 quo volumus euidētē assentire nō cō
 currit ad productionē assensus contrarij
 euidētē: sicut volitio qua volo ire ad
 ecclesiā: non ducet me ad caineram: ergo
 aliquod illorū est dandum: batiduz est se
 cundū. s̄ p̄bo q̄ non. nam si ratio p̄babili
 s̄ cū pia affectioe qua volum⁹ certitu
 dinaliter assentire p̄ducit fidē: eadē rōne
 nō p̄babilis cū pia affectioe qua volum⁹
 euidētē assentire erit causa euidētē. et
 sic habet p̄mū illa: vltima p̄ns p̄bat.
 nā eadē ratioe qua rō p̄babilis cum pia
 affectioe qua volum⁹ certitudinaliter as
 sentire p̄ducit fidē: eadē rōne ratio p̄ba
 bilis cū pia affectioe qua volum⁹ euidētē
 ter assentire p̄ducit euidētia: q̄ discrimē
 nō apparet. q̄ sicut ratio p̄babilis se sola
 nō est p̄ducit euidētē: ita nec fides
 et sicut pia affectio se sola non est produ
 ctiva euidētē: ita nec fidei.

Pro solutione argumētī notādū
 est q̄ nō est concedendū ratione p̄babili
 vel auctoritatē: et quacūq̄ volitioe pos
 se p̄ducere euidētia. alis scq̄tur q̄ in p̄s
 te vniuersiūsq̄ nostrū esset statim habe
 re euidētia de oib⁹ articulis fidei. qd̄ est
 falsum. ideo negat maior. et ad p̄bationē
 admitto casū. et cū quis q̄ est pia affectio q̄
 sufficit cum ratione p̄babili vel auctori
 tate p̄ducere fidē pono p̄positiones.

Pria est talis. pia affectio non est
 actus quo volumus simpliciter assentire
 hoc probata est.

Secunda p̄pō. talis volitio ē act⁹
 voluntatis qui volum⁹ certitudinaliter as
 sentire. vt quo volum⁹ euidētē assenti

re. pro prima parte p̄pō non eger p̄batio
 ne: cum sit ipsa opinio qua deest. p̄
 scda p̄batur. nā talis volitio non pot̄ ex
 dictis in principio soluitis p̄ducere eui
 dētia: et sic producit qd̄ p̄ns: fidei. hoc
 est assensū perfectiore post euidētiam. si
 est natura q̄ de possibilib⁹ semp̄ facit qd̄
 melius est. q̄ p̄ns. Tūc p̄ns dicitur ad for
 mā p̄ tertiā p̄positionē non sequitur pia
 affectio qua volum⁹ cer. iudicialiter assen
 tire cū ratione p̄babili p̄ducit fides: ergo
 pia affectio qua volum⁹ euidētē assenti
 re cū rōne probabili producit euidētiam
 et rō discriminatis nā h̄ ita sit q̄ rō p̄babilis
 se sola nō sufficit p̄ducere fidē nec euidēt
 tiā nec aliqua pia affectio: nihilominus
 euidētia redit mediū ex sua natura actū
 voluntatis seclūso: causatiū certitudinis
 et claritatis. Et si dicas eodē mō: ego di
 cā q̄ fides redit mediū ex sua natura p̄
 ductiū certitudinis seclūso actū volun
 tatis. d̄ q̄ non pot̄t hoc dicere cū equa
 li ratione. nā adducta est rō p̄batia in
 principio hui⁹ secūde opinionis: piā affe
 ctioē cōcurrere ad actū fidei: tāq̄ aliqd̄
 reditū ad ei⁹ p̄ductionē: qd̄ est euidētia
 dici nō pot̄t: cū possit p̄duci sine pia af
 fectioe: imo cū volitioe de opposito. sed
 crede mihi/ argumētus est apparens. et
 hoc qd̄ dicitur in eius solutiōne videatur
 esse dicendū.

Contra hoc sic arguitur. sequeret
 q̄ vniuersiūsq̄ nostrū bñ faceret volendo
 euidētē assentire articulis fidei. p̄ns est
 falsum: ergo et ans. p̄ns p̄bat. nā illa vo
 litio tantū causaret cū ratione probabili
 vel auctoritate si dē. imo magis certam q̄
 cum alia pia affectioe. et falsitas p̄ns p̄
 batur. Tū p̄mo. nā talis velle aliquid
 fieri quod deus non vult: vult enim sen
 denter assentire alicui p̄positioni: et de⁹
 non vult q̄ ei euidētē assentiat. Tū se
 cūdo/ Legit de sancto Ludouico regenci
 dā suo confessoris asserētē se vidisse xp̄z ve
 rū supra altare: dixisse: nolo ire ad viden
 dum. et nolo em credere: q̄ videre. et nō
 tanq̄ fidelissimus ab omnibus laudatur

Respondetur negando consequē
 tiā: et probatio nulla est. non ideo: talis
 peccaret quia sua pia affectio esset produ
 ctiva euidētē: sed p̄pter illud qd̄ in p̄o
 batione minoris adducit. s̄ de hoc i p̄ter

si non amplius, neq. nostros transcendamus limites.

Dubitat primo si aliquis habeat opinionem de a. ppositione: et incipit habere pia affectione circa illam propositionem: vtrum assensus illi, opinatiuus corrumperetur? Et ex dictis patet q. sic. Oppositum arguitur. tum primo quero a quo corrumpit. Si dicas a causa pductiua fidei: scz a ratione pbabili: pia affectioe. Contra, nulla causa est nata corrumpere suam ppositionem: sed opinio est effectus rationis pbabilis, igit. Tu secundo sequeretur q. eade causa nat. esset productiva effectus contrariis: p. na ratio pbabilis se sola producit opinionem: et cum pia affectione fidem: que respectu eiusdem contrariatur.

Ad dubium respondetur concedendo parte affirmatiua. Ad argumentum in oppositum dicit concedendo q. corrumpitur a causa productiua fidei. et ad probationem distinguo maiore. vel qn appetit producere effectum perfectiores: et sic negatur: vel qn non concedit. modo in casu opinio sanis cum pia affectione consequens appetit producere fide. Analogia e. id agens qd producit in embryone animam vegetatiua: corrumpit illa vt producat sensitiu: qd qd veritas hoc habeat: standu est in solutione. Ad secundum dicitur q. non est inconueniens q. vna causa se sola producat vnum contrarium: et cum alia causa producat alium contrarium.

Dubitat secundo si fortes habeat rationes eque ponderatas pro veritate a. et pro suo contradictorio: vtrum, p. pia affectionem pot. aliquis se determinare ad assentiendum vni vel alteri parti, diceret forte aliquis q. si scied hoc est manifeste falsum. qd sic probatur. Na si habeat duo argumenta eque ponderata: nulli alicuius argumenti assentit: alis assentiret alicui: p. ne. et non concludunt: vel assentiret duobus contradictorijs. ergo si tunc per pia affectionem assentit vni parti: sequitur q. pia affectio se sola sufficit producere fide. secundo nihil est dicere q. sit in potestate mea per solum velle assentire vni propositioni: et statim assentire suo contradictorio: et iterum assentire primo contradictorio: et iterum secundo: ad strol

lere assensum de intellectu: vel generare effectum dicere dignum. Ideo dico q. si argumenta vel autoritates eque ponderantur licet habeat pia affectionem: nulli assentiet manifeste semper equali pondere in argumentis vel autoritatibus: cui facta pia affectione non habeat causas que in eo produceret aliquem assensum: et assensus no pot. esse sine pia affectioe. Quertis postq. melius sit habere fidem de aliqua ppositione cum sit perfectior: et in potestate nostra est per acrum voluntatis corrumpere opinionem et generare fidem manente ratione pbabili: quare est q. sic non facimus. Respondetur q. causa est aliquos non tenere istam opinionem: et alios non aduertere. Alijs autem tenet opinionem est indifferens de multis ppositionibus habere fidem vel opinionem nihilominus si ad hoc uerentur: habere fidem et non opinionem. Multa alia circa ista materiam dicentur: tractando de compossibilitate et incompossibilitate notitiarum. Et hec pro secunda opinioe dicta sufficiant.

Equitur tertia opinio.

Quo qua ponitur talis conclusio: Intellectus imperius voluntatis potest assentire ppositioni aliam sibi obuia. et alio morino secluso hec conclusio ponit ab ioh. in secundo. q. vicesima quinta quam nos possunt sic pbare: q. alia sequitur q. non possumus habere opinionem de aliqua ppositione consequens est impossibile ergo et alicui pbatur: q. impossibilitas antecedens est nota. Nam si sic possumus forte habent. a. opinionem de b. ppositione. Et quirit vtru. a. opinio sit immediate cetera. a. notitia terminorum vel ab assensu aliaru ppositionum. Si prima sequit q. ppositio cui assentit per illi opinionem est p se nota cu eo cognoscat ex terminis et vtra est per se nota ergo euidenter nota ergo assensus q. habeat de ea no est opinio. Si detur secundum. Quero a quo pducit ille assensus vel a notitia terminoru vel ab alio assensu non: primum quia: rursus ille assensus esset euidentia et sic produceret euidentiam et non opinionem. Nec secundum: q. idem querendum est de alio assensu si uel esset pcessus in infinitum vel deueniret

nam est ad assensum immediate pductu ex notitia terminoru tanq. ex eius sufficienti causa: sed nullus talis assensus e opinio vt probatum est: ergo ppositum.

Contra hanc opinionem sic pbata sit prima instantia hec formaliter vel equaliter super? i. pcedendum opinionum pbatione adducta. Capiatur ista ppositio: alia sunt paria et uellet fortes. et assentire experientia cognoscitur q. adhuc est ei dubia. igitur.

Pro solutione aduertendum est q. alius pterne pot. dicere q. si fortes uult assentire tali pponi q. assentiret ei: s. i. mihi vt q. vnusquisq. nrm. pot. experiri oppositum. Ideo aliter dico ponendo tale distictionem. Duplex e. uelle voluntatis: quoddam est efficax: quoddam est inefficax.

Uelle efficax est quando uoluntas se uult aliquid quod facit quod potest vt illud sequatur.

Uelle inefficax uero qn uult no taliter q. facit qd pot. vt illud sequatur hoc duplex uelle vnusquisq. h. d. experitur in se. Aliquis uult addiscere q. scire: efficaciter qn adhibet sufficientem diligentiam vt sciat. Aliquis uero uult addiscere non tñ efficaciter qn no adhibet sufficientem diligentiam. Aliquando uoluntas efficaciter impetrat intellectui q. assentiat alicui ppositioni qn. i. mittit quantum pot. applicat reintellectum ad uentendum illi ppositioni. Aliquando uero non. Tunc ponoduas ppositiones.

Prima est quando uoluntas efficaciter impetrat intellectui q. assentiat non stat intellectus non assentiret intellige seclusa ratione et pro parte opposita.

Secunda ppositio est stat uoluntatem uelle assentire et intellectus non assentire qn no efficaciter uoluntas uult assentire. Et si querat unde puenit uoluntatem vno tempore. efficaciter uelle. Alio uero non dicit q. ex eius libertate. Forte etia est aliqd motiuu qn efficaciter uult aliqd potest esse q. intellectus apprehendat aliqd bonu sed ex illo. Qn. uo. no efficaciter uult potest esse q. intellectus no apprehendat aliquid bonu sequi ex illo. Et quo p. q. si fortes uult assentire. p.

positioni alias sibi dubie si non assentiret no efficaciter uult assentire. Et sic p. ad formam quid est dicendum. Et quo p. q. ista opinio non stat cum illa opinioe q. dicit. q. uoluntas nihil potest uelle nisi intellectus iudicet illud esse bonu: quia ponit Buridanus. in. iij. ethico. et sanctus Thomas i. innumeris locis sue doctrine. L. 3. sc. 1. u. 1. tenentur oppositum. in. ij. dicit. v. q. 1. Unde potest considerare qui bñ uidit okam vtru sibi repugnant vt no.

Querit vtru uelle efficax et inefficax sint eiusdem rationis magnis. est qd et non presentis speculationis.

Secunda instantia est sequeret q. in parte alicui? esset sine labore sine studio sine expensis sine collegio sine regente facere se doctissimum hominem pns est falsum ergo aha. sequela pbat. Nam si aliquis uult per ppositionem uere assentire ille esset doctissimus: sed per opinionem hoc est in vnusquisq. parte per solum actum uoluntatis. ergo aha bona. falsitas pns pbatur. Nam alias totus mundus errat. Nec ipse okam debuit pro sua doctrina acquirere tñ laborare si cur assentit se laborasse in principio suorum dyalogorum.

Ad ista instantia rñdetur negando consequentiam et ad probationem dicitur q. licet ita. sit q. o. ppositioni dubie quis potest per imperium uoluntatis assentire et ita de facto assentiat non p. p. rea sequit q. ille talis est doctissimus. Nam pot. esse q. talis indifferenter assentiat falso et uero nec illo mo sciet discernere inter uerum vel qd est falsum nec probare qd est uerum vel qd est falsum nec alium docere neq. applicare vniciuq. p. p. positioni suam: probationem que sunt signa sapientis. i. metha. Sapientis est posse docere in prologo.

Contra hoc arguit se queretur q. in potestate fortis esset generare in se maximum gaudium si ipse assentiat: ibi q. ipse erit rex vel habeat aliam magnam dignitatem notu est q. ipse letabit s. in eius parte est assentire: igit.

Rñdetur distinguendo vel illa ppositio fortis erit rex est fortis omnia

no dubia vel nō: sed ei dissentit vel non. Si prima illarū sit concedendum. Si nō p̄a est nulla. Unde quando homo non dissentit alicui propositioni necq̄ habet apparentiam p̄o oppositō intellectus potest ei assentire per imperius voluntatis s̄z alias non. Tales autē propositiones fortes erit rex vel pontifex non solēt forte esse omnino dubie. Et ex hoc patet q̄ si aliquis esset in igne non eēt in eius potestate nō trāstari cum non possit per imperiū voluntatis non assentire isti q̄ ipse leditur ab igne. S̄z quicquid sit de istis enaslonibus qd̄libet istoz argumentoz concludit. Circa secundā opinionē aliq̄ alia puncta poterāt tangi q̄ magis quadrant cum materia de composibilitate habitum. Ideo ad p̄sens dimittunt p̄ illo loco. Et interea ex istis tribus opinionibus secunda eligat. licet vsq̄ ad illaz quōnem non me determinabo: secūda cū opinio rationabilior apparet. Et hęc de quarto dubio dicta sufficiant.

De quantum dubium
 ubi quiritur an de re absente possumus habere euidētia: aduertendū est q̄ i p̄posito inrēdū querere. An de re q̄ nullo sensu percipit a nobis possumus h̄re euidētia. Pro cuius declaratione videndū est. Quid est notitia intuitiua et an i absētia obiecti p̄t natura liter conseruari in intellectu nō. Pro d̄mo d̄t q̄ notitia intuitiua est notitia rei p̄ntis v̄ p̄ns est. i. notitia q̄ naturalit̄ nec causari nec conseruari p̄t sine re cuius est notitia taliter q̄ est ymaginandū q̄n albedo est in prospectu meo q̄ producit vnā notitiā intellectu quequid notitia non p̄t nec produci nec conseruari in intellectu meo sine p̄ntia et existentia albedinis. v̄ sic notitia intuitiua ē notitia per quam euidenter cognoscere possumus p̄dicata contingētia cōuenire rei cuius est notitia id est. est notitia p̄ducens iudiciū euidentis de p̄positione affirmatiua in qua subicitur. Declaratur hoc. si fortes currit corā meo ego aduerto an fortes currit ego euidenter cognosco fortem currere s̄z euidentia naturalit̄ dico q̄ illud iudicū euidentis cau-

atur ab vna notitia apprehēsa quam intellectus meus format de forte quando fortes est mihi p̄sens. Cōtra p̄mā diffinitionem.

Primo sic arguitur: nulla est notitia intuitiua: igitur diffinitio p̄sens non nit falsum. Probatio antecēdit. Cōtra si sic ab aliquo causaretur: s̄z hoc est falsum igit̄. probatio minoris/ et quero quō eius. si dicas supposito q̄ a. albedo in p̄spectu meo. a. et intellectus meus non sufficiens cā productiua intuitiue notitię ipsius. a. Contra ponat q̄ ita sit et sequat q̄ ego formo notitiā intuitiua ipsius. a. sit illa. b. et arguit sic ad formandū notitiā ipsius. a. sufficit p̄ntia eius cū intellectu s̄z ad formandū notitiā ipsi. b. sufficit p̄sentia eius cū intellectu. Et quo sequitur q̄ q̄ primo ego formo. b. notitiā formo notitiā ipsius. b. et ad r̄atione formo notitiā notitię ipsi. b. Et quo sequuntur illa inconueniētia. Prīmū q̄ nō stat me habere aliquā notitiā q̄n formē notitiā q̄. Secūdo q̄ q̄ primo habeo aliquā notitiā alicuius rei habeo infinitas notitiās vel tot q̄ non possum habere plures v̄ vnā p̄ intelligenti. Dicitur aliqui habere p̄sentū q̄ q̄cūq̄ obiectū est magis mutatiuū potente q̄ eius notitia ita q̄ opz ymaginari q̄ formata notitiā ipsius. a. s̄z postea intellectus formet notitiā illius notitię non erit ita intensā sicut illa est et si formet notitiā secūda tenfa sicut sc̄da. Et si formet notitiā tertie non erit ita intensā sicut tertia et sic dē veniemus ad vnā notitiā ita remissā q̄ p̄ sui remissionem non sufficere imitare intellectū sicut est aliqd̄ corp⁹ ita vnū p̄ sui paruitatem non sufficere imitare v̄sum et sic nec habebis infinitas notitiās/ nec etiā tot q̄ intellectus possit habere plures nā postea q̄ intellectus terminet ad decem fortassis. sexta notitia reflexa erit ita remissā q̄ nō sufficere imitare intellectū. hęc solutio non mihi p̄z iō s̄ cā sic argumētōr. Cū p̄mo nihil d̄t ad p̄mā inconueniētia. it̄ s̄o nullū inconueniens p̄cedem cām. equocā concedere affectū ita intensam sicut ipsa est et sic non est inconueniens q̄ in p̄ma notitia p̄ducatur cū intellectu notitiā equalem tenfam sicut ipsa est. et sic non est inconueniens q̄

ueniens q̄ notitia reflexa sit eā intensā sicut directa. Cū tertio dicit Aug. quinto decimo de tri. capite duodecimo q̄ q̄n cognosco forte possum euidenter cognoscere me cognoscere forte/ et iterū cognoscere me cognoscere forte et sic sine statu si intellectus esset capax tantarū notitiarū ex quo p̄z q̄ hoc. esset falsum si forte non statet. Ideo aliter d̄t q̄ hoc p̄cedat a voluntate q̄ aliquando vult cognoscere p̄mā notitiā directā et aliq̄n non. Sed hoc ē nō v̄z. nā voluntas nō potest velle incognitū: hoc est q̄ nūq̄ cognoscit nec sine actu mouere intellectū: ad aliqd̄ q̄ nūq̄ cognouit et sic vult cognoscere p̄mā notitiā directā intellectū p̄ns nā cognoscit eā. iō d̄t ad argumētū v̄ dicit oha et gregorius. q̄ stat bñ q̄ sit notitia directa in intellectu et nō cognoscatur quia nō est p̄ns i rōne obiecti s̄z sit p̄ns p̄ntia loci. Et sic ad formā argumēti d̄t postea albedine in p̄spectu meo formo eius notitiā intuitiua: s̄z postea notitia directa in intellectu meo formo notitiā eius in intuitiua/ nego p̄ntiam: et ad p̄bōnē: q̄ illa notitia directā ē eque p̄ns intellectui sicut albedo/ distingo vel p̄ntia locali cōcedo vel p̄sentia obiecti nego.

Contra hoc sic arguitur ex hoc sequitur q̄ nūq̄ sit p̄ns p̄ntialitate obiecti sic nūq̄ cognoscat p̄ntiam. nā si sic q̄ro qd̄ requirit ad hoc q̄ fiat p̄ns p̄ntialitate obiecti: si dicas vt dicendū est q̄ intellectus aduertat circa ipam q̄ro. Cū p̄ueniet intellectū incipere aduertere circa illā notitiā. Dicit q̄ ex duobus. primo ab extrinseco vt si aliq̄s q̄reret a nobis an cognoscam⁹ obiectū cuius notitia directa est notitia. secundo ab intrinseco. s̄z a voluntate non mediāte actu voluntatis. Voluntas em̄ est tantū dñi et p̄ntis inter potentias aie q̄ p̄t vti ipse nullū actu elictendo sed hoc nō p̄t fieri anteq̄ illi aliq̄ cognouit et sic vno sequi q̄ nisi immitteret intellectū ab extrinseco nūq̄ possit habere notitiā reflexā et iudicio meo argumentum bene sic soluitur.

Secundo principaliter arguitur: nullus rei possumus habere notitiā intuitiuam ergo propositum probatio antecēdit: si sic sequeret q̄ p̄ntia potentie cognitive vna albedine bipedali intellectū formaret infinitas notitiās: p̄ns

est falsus s̄z et ans. Si dicas quibus notitiā habet infinitas pres quarū quilibet est notitia et sic illarū non est inconueniens loquor de notitiis equalibus in intensā nō cōdicantibus. ans probat ibi sunt infinitē pedalitates s̄z cōdicantes et eaz quibet causa notitiā eā intensam sicut aliā nō cōdicarem cū alterius partis notitiā s̄z p̄positū/ ans pro p̄ma parte s̄z sit notū p̄bat/ sit p̄ntia pedalitatis illius albedinis a. et sc̄da. b. Et dimidat. a. per presportidē dupla minorū versus mediū. Et secūda pedalitatis dimidat p̄ partes p̄portiones et p̄portione dupla et maioris terminet versus mediū ita. a. et b. sunt due pedalitates. Ans nō p̄cantes. Rursus dimidat p̄ma p̄te p̄portionalit̄. a. capiant oēs sequētes pres p̄portionalit̄ ipsius. a. cū p̄mā parte p̄portionalit̄ ipsius. b. et habet tertia pedalitatis: q̄ q̄ntum dimittimus de p̄ma pedalitatis r̄m capimus de secūda. Et si dimidat duab⁹ p̄mīs partibus p̄portionalit̄ ipsius. a. ceteri oēs alias pres p̄portionalit̄ ipsi. a. cū duabus p̄mīs partibus p̄portionalit̄ ipsius. b. habebis quartā pedalitatis eam quantum dimittis de p̄ma r̄m capis de secūda et sic p̄nter sine statu nō dabit vltimā p̄ p̄portionalit̄ ipsi. a. vsus p̄nterū mediū. Ecce ita maior p̄bat minor p̄z. nā q̄z pedalitas v̄ cū aliquā videat et nō sit maior r̄s d̄ vna q̄ de alia et v̄sio quā vna pedalitas videtur est eque intensā sicut v̄sio q̄ alia v̄: ergo minor est p̄bata.

Fortē aliquis diceret ad argumētū negando minor: quā vltimo p̄batū. nā s̄z ita sit q̄ quilibet pedalitas videatur et v̄sio qua vna v̄ sit eque intensā sicut v̄sio qua alia v̄ nihilomin⁹ ille v̄siones sunt cōmunicat̄es. Cū ymaginat quidā doctor q̄ v̄sio qua videt totū se se h̄z q̄ tota v̄sione videt totū v̄sio: et ps v̄sibilis videt p̄t v̄sio: hoc aut̄ est impossibile. defensare q̄ sic p̄bat: q̄ sic sequeret q̄ quando docet aliqd̄ v̄sibile d̄deretur ita remissē videt sicut p̄t v̄sio: quod est impossibile. probatio maioris. nā nunc sit ita q̄ ego videz. a. albedinem v̄sione intensa vt duo caraguitur sic. Si possum remissus videre. a. albedinem hoc esset per remissionem alii cuius partis v̄sionis quam iam habeo de. a. albedine: sed hoc est falsum igitur

probatio minoris nam quoniam pre illius
visiois dependit a totu non illa pte
te visiois dependit a totu non illa pte
dinis ergo illa pte visiois corrupta non
amplius v' illa pars a. albedinis q' p'p'
videbatur illa pte visiois: r' p'ns tota. a.
albedo no v' qd erat pbandu hoc argu-
mentu est difficile: sed t'ada est eius so-
lutio per sequentes p'p'ones quartu.

Prima est stat videre aliqd totu no vi-
dendo parte eius aliqua: loquedo de pre
que est vnum ens: probatur p'p'o si per di-
nina potentia p'duceret vnu aggregatu
er ta parnu p'ib' q' nulla seorsum pos-
sit videri r' quibet ps differret ab alia spe-
cie manifestu est q' totus ille cumulo vi-
deret r' in nulla illaru partiu v'. Tu p'io
q' pot esse s'ra dist'ctia q' intellectus no
possit iudicare se videre aliqua illaru p-
tium. Et quo sequit q' non videt aliqua
eaz. Sed sic h'eret plures visioes q' pos-
sit h're Tu tertio q' nulla ps iunat aliaz
ad p'ducendam visiois ei' adquate cum
specie differat.

Secunda p'positio est lz ille partes ac-
cumulate eent eiusde ronis imo lz eent
vntre r' vnu constituentes idem est dice-
dum: hoc ps per argumentu factum.

Tertia p'positio est visio qua videt-
rum nulla pars eius videtur clare r' di-
stincte totum. Declaro quid intelligo p
illos terminos. Tunc dicimus aliquid
per aliquam notitiaz clare r' distincte co-
gnoscere: quando illa notitia potest causa
re evidentiam huius hec res est: ruz p
visioem totius hoc fieri no pot'de vna
quaq' pte sequit p'positio: q' aut p visio-
nem totius hoc fieri non potest probat.
Nam manifestum est q' ego non possuz
evidenter iudicare de quacunq' parna
parte rei vise q' est.

Quarta p'positio aliquo modo dicen-
dum est q' visio totius representat par-
tes eius scilicet in consuetu vel confate.

Pro quo aduerte quod dupliciter ali-
qua notitia repr'ntat confuse vno modo
q' repr'ntat plura copulative r' no suf-
ficij causare iudiciu de aliquo eorum sic
cur est de ista notitia animal vel de ista
notitia ho. Nam quez illaz repr'ntat plu-
ra copulative: r' nulla sufficit ad causan-
dum iudiciu. Na qn'alibz illaz dubito

fortes est animal fortes, e ho. Sit fortes
ho que n'q' vidi r' talis notitia nata est
supponere p' quoq' tali significato. Ad
mo aliqua notitia repr'ntat p'p'ose aliq'
copulative r' non copulative ex eo q' non
nata est supponere p' vno quoq' eoz
hilominus pot causare de ipsa oib' ali-
quod iudiciu r' de nullo seorsum: dat co-
plu si eet aliqua res a nobis remota ut
tis r' varijs colorib' colorata indicatur
q' ipsa vel eius pres varijs coloribus co-
lorantur r' illud iudiciu non carit nulla
visioe totu. Na manifestu est q' possit
mus iudicare q' varijs colorib' colorata
non iudicando q' hec pars est alba vel
la est nigra hoc docet experientia. Sicut
multa possunt iudicare de illis p'ib'
nihil iudicando seorsum de aliqua eaz:
hoc e'p'p' qn' aliqd castru' a remotis. Et
si dicas totu v' dist'ctie ergo partes vidi-
tur distincte. cu' sint ipm totu non sequit.

Quinta p'positio licet aliqua p-
seorsum possit inmutare visum ad forma-
du visioe eius qn' est pars alterius p'io
inmutat ad forma du visioe totu' q' ipa
confuse v' hoc fodo mo. Pro quo aduer-
te q' sensus non inmutat ab obiecto si-
ne aduertentia circa ipm r' prima aduer-
tentia intellectus: fertur in totu visibile
si partes no successine p'ntent sensu. Et
si q'ras v' puenit intellectu primo aduer-
tere circa totu q' circa aliqua eius p'nt
Dicitur q' hoc pot esse. vel ex natura ip-
sius intellectus vel ex natura rei sensibi-
lilis. Primum declaratnr nam: quia vi-
sio totius est perfectio: admittit accidit
taliter q' visio alicuius partis intellectus
vel sensus magis inclinat ad visioe
tota q' ad visioem alicuius partis. Et
non s'io in hoc ideo declaro scdm quia
visioe totius pres aliquo mo videtur
vt dictu est r' visioe pris totum non vidi-
tur (nisi q' p' videt) ideo in toto r' in p'ri-
bus eius simul copulative r' copulative
est maior aptitudo ad causandu visioe
totius q' ad causandu visioe alicuius
partis. Sed dicas ad minus eata visioe
totius dz cari visio pris nego consequen-
tiam. Pro quo aduerte q' totu visibile
cit intellectum vel sensum esse magis ar-
tentum r' aduertentem circa ipsuz q' ali-

qua pars potest facere circa ipsam. Ideo
qn' intellectus aduertit circa totu no
dist'ctie videre aliqua parte nisi de nono
incipiat aduertere circa illam. Tu stat in
hoc resolutio si intellectus vel sensus no
animde nisi ab ipso obiecto cogat circa
ipsum aduertere ca quare primo aduer-
tit circa totu est hec q' dicta est totu r' par-
tes habere maior aptitudinem ad cau-
sandu visioe totu' q' visioe alicui' par-
tis p'pter ratione dicta. Et ad illud qd' v'
tuo q'ebas quare postea no causatur vi-
sio dist'ctia partis. Dico q' de facto cau-
saretur r' intellectus vel sensus aduertet
ret circa ipsa. Et si dicas huius q'ris ro q'
re postea intellect' non aduertit circa ip-
sam: post q' si non esset pars cogeret intel-
lectus vel sensum ad aduertendu circa ip-
sam. Dicitur q' ratio est: parte non semp
est presente in ratione obiecti: et hoc p'
ratio: q' in ipsa r' in toto est maior apti-
tudo ad p'ducendam visiois totius q' ip-
summet pris est sic q'z aliunde q' ab ipsa
p'ie intellectus vel sensus aduertat circa
ea: et sic p'z quid mihi videt dicendum ad
hoc difficultissimu argumentum nescio in an-
sic vobis videt esse dicendum. Et isto mo-
do potest solui vnum aliud argumentuz
q' aliqd pot facere ad probandu q' simul
r' lemel infinitoz obiectoz dist'ctoruz ha-
bemus infinitas notitias dist'ctas capia-
tur gra exempli vnum corpus trasparas
in debita dist'ctia ab oculo nfo r' iudicada
ad imaginatione p' partes: p'portionalitas
p'portione qua volueris minorib' par-
tibus versus nos r' corpus illud sit vnifor-
miter albu in oibus suis p'ibus r' sequitur
q' cuiuslibet partis formamus visioem.
Oporet dicere q' no est p'ns aliqua p' in
rone obiecti: sed de hoc magis inferi' vbi
p' maior resolutione replicabitur contra
solutione p'cipale hui' secudi argumeti

Tertio p'cipaliter arguitur. Istul-
la est nec esse pot notitia inmutata ergo
p'positu: antecedens probat: quia si sic
in parte esset visio qua fodo de a. albe-
dine existente in prospectu meo: sed hoc
no igit probatio minoris. Nam nulla vi-
sio causatur in oculo meo: ergo p'posituz
antecedens probatur. Nam signef illa vi-
sio r' sit b. r' q'ro intensione ei': si dicas si-
gnef r' sit v' vnu. Contra ergo albedo in

duplo minor. a. causabit visioem in du-
plo remissioez r' in quadruplo minor in
quadruplo remissioez: r' sic sine statu r' p'
p'ns no dabitur corpus ita parnu quin in
turtiue posset videri r' ab intellectu cogno-
sci per notitiaz intuitiuam. Si neges con-
sequentiam dicendo q' denotandu est ad
aliquid corp' ita parnu qd' p'pter sui par-
uitatem non sufficere inmutare intellec-
tum. Contra ex hoc sequitur q' res indist'c-
tibilis sicut aza angelus non pot intuitiue
cognosci. Forte aliquis diceret q' p'ia est
nulla. Nam res indist'ctibilis sicut aza vel
angelus rone sue perfectionis essentialis
pot inmutare potentia cognitiuam ad sui
cognitionem secunda magnitudine. Con-
tra eodem modo diceretur de re extensa
q' ratione sue perfectiois essentialis nata
est inmutare potentiam cognitiuam.

Pro solutione argumenti notan-
dum q' argumentum istud non currit de
potentia sensitiva sicut est visus. Na illa
non potest cognoscere rem indist'ctibilez.
Sed argumentum est apparenz nimis
de potentia intellectiva de qua manife-
stum est q' non potest quocunq' parnum
corpus cognoscere quod, tanq' ab homi-
bus co'cessu supponit. Sed notandum
est q' dupliciter possunt dicere ad argu-
mentu. Vno mo vt dictu est in ter argu-
mentu vsq' ad vltima co'sequeniam quam
nego r' do discrimen, res extensa eget vt
cognoscatnr extensione: nec non res indi-
st'ctibilis r' pot dici hoc puenire ex natura
rei sicut in multis alijs dicendum est. Se-
cundo dicitur r' melius q' res indist'ctibi-
lis sicut anima vel angelus si esset in loco
indist'ctibili. verbi gratia in puncto nullo
modo posset cognosci r' si esset in loco dist'c-
tibili sicut nominales dicitur animam vel
angelu ee ia posset inmutare potentiam
cognitiua q' licet non habeat maiores ex-
tensionez repletio maioris loci suppleti exten-
sionem. Et tuc ad forma argumenti dicit
quando sic arguit. Nullus pot habere no-
titiuam intuitiuam. cc.

Respondetur vt, responsum est in-
ter arguendum vsq' ad vltima p'iam qua
nego r' ratio negationis est rem indist'c-
tibile q' cognoscit esse in: alioq' toto loco
dist'ctibili: modo sic est q' non est aliqd ita
parnu corp' q' si ponat i plurib' locis cori

nis an videat. Et eodem modo dicitur qd angelus vel aia potest esse in tam paruo loco qd nullo modo immutabit potestas cognitivam ad eius cognitionem.

Contra hoc sic arguitur supponatur vnum videlicet qd idem positus in pluribus locis no est maioris virtutis qd i vno. tñ qd scorus dicit in quarto distincioe nota qstione pia. et sequitur si illud corp' no pot' videri i vno loco no pot' videri pluribus? qd est interu' z sic solutio nulla. forte dices opinio scoti est impossibilis ad minus argumetu' pcludet ei qd malo qd q' concludat tibi. forte dices tateo' q' non videbitur illud corpus z tendo opinioem scoti do primam solutionem.

Contra hoc sic arguitur: et hoc si quis qd si angelus esset in loco punctali non carer remissione notitia qd si esset in magno loco z in qualibet eius pte qd pars esse fallit: qz tuc sequitur qd si granu' nulli no possit a me videri z de' poneret illud granu' in qualz parte loci in qua est vni' mos possit mihi impedire transiit' z q' ego no videri nec tangere' impedime' tu' quod est manifeste falsum z omnino absurdum concedendum tamen secundum hanc opinionem.

Quarto principaliter arguitur notitia intuitiva pot' considerari sine pntia obiecti: qd diffinitio nulla pbs antia. Na' sit ita gra' exempli q' fortes habeat i hoc ista' notitia intuitiva a albedine q' scipiat successiue corrumpit' sit illa notitia intuitiva. b. z arguitur sic. b. notitia erit i mediate post hoc: a non erit immediate post hoc ergo ppositu' minor ponitur in casu. Notu' enim est qd totu' animu' post hoc erit minor pb' f: qz det' oppositu' q' b. no immediate post hoc erit: z sequit' v' q' in quolibet instati' t'pis remissiois illi' albedinis z corru' ptoims eius generat' noua visio in oculo meo vel q' nihil videbo de tota albedine in illa hora quoz vtrumq' est falsum z probatur sequela. Nam si ista visio que nuc est nunq' postea erit eadem ratione, nulla visio que erit in aliquo instanti erit post illud instans vel oportet dicere q' nulla visio erit in aliquo instanti illius hore z sic sequitur distincio pro aliqua sui parte. forte dices q' sicut immediate post hoc non

erit totu'. a. sed aliqua pars eius non i mediate post hoc erit totu'. b. sed aliqua pars eius. Contra semper stat argumetu' ex precedentibus quolibet pars ipsi' b. respicit totu'. a. q' si aliu' ipsi' b. q' a no est sequit' q' notitia intuitiva est i suo obiecto qd fuit probandum.

Pro solutione argumenti aduersari tendu' est qd necesse est dicere vnu' quod scorus ponit in tertio questione terda' ma distincioe prima z per vbiem vtrum dabitur solutio alia. Ad secundum argumentum. Dicitur scoti stat in hoc dabilis est vna notitia sic se habens q' i mediate z terminetur ad aliquod obiectum et mediate ad aliquas aliam rem vel ad aliquas alias res vñ dicit q' beatus hz vnam notitiam mediantem qua i mediate cognoscit deu' z mediate creaturas z dicitur per illa notitia immediate cognoscere deu'. qz no stat relicta notitia sue nature quin representet deu'm. Cuius dens sit presens potentie z dicit' mediate representare creaturam: quia in presertia creature potest ipsam non representare. Nunc ad propositum nostrum applicando ego sic vmagino' q' representata aliqua albedine. z formatur de illa vna visio que immediate terminatur ad totam albedinem z mediate ad quilibet partem. primum pro tato: qz no stat in presertia illius albedinis quin representet ipsa z scos p tato: qz stat. q' no respicit partē licet pars sit presens. Sed cum hoc requirit' ad hoc q' pars representat' q' stat noua aduertencia intellect' circa ea.

Secunda propositio est notitia intuitiva non solum dependet ab obiecto in genere rei sed etiam in genere notitie taliter qd ad hoc q' notitia albedinis intuitiva sit notitie illi' albedinis post corruptione eius opz q' deus supplet vicem obiecti conferuando illam notitiam in genere rei q' in genere notitie quo pz q' si ego video in hoc instanti albedinem non oportet licet illa albedo successiue corrumpatur in hora sequenti q' nihil visionis maneat post hoc instans sed est sic vmaginandum q' nulla pars visionis in hora sequenti representabit totam albedinem: sed illud quod remanebit de illa albedine: nihilominus

est mihi difficile intelligere imo iudicari illud esse impossibile q' me respiciente aliquod obiectum cuius medietas pot' videri a me z ego non videā ipam de dario aliter hoc qd est visioe rotius mediate respicit partes z est i pntia totu' no posse respicit partes no representat' do totu' taliter q' ipsa pntia natura respicit totum in representet partes z hoc pot' p venire ex eo qd pfectu' mutatur a toto q' ab aliqua pte ad formandu' illa visioe z tunc nulla est difficultas in argumeto facto nec in secudo argumeto supra posito. Unde resolutio me in hoc q' visio qua videt totu' videt quelz pars ei' sed mediate ppter ratione dicit'. Et propter eadem ratione no ita pfecte sicut totu' z hic est q' distincioe possumus per illa notitia indicare de existetia totu' z no de existetia cuiuslibet pntis. Et sicut obiectu' successiue corrumpit' ita successiue visio corrumpit'. Et q' no habes notitia intuitiva sine pntia obiecti p ipsa respicitur z i hoc vltima te iudico ee' falsu'. Et si dicas q' sens' format notitia' comunē hoc secluso difficile est saluare oppositu' p'cipue ab illis dicit' buta illogisare. z lz cōtenio sit de notitia abstracta a multis notitijs sicut est notitia hois vel aialis. Et p'ra hoc quod dicit' est non currit aliquod argumentu' de notitijs pnti' nec de existetia notitie intuitiue sine pntia obiecti p ipsas respicitur nec e' inconueniens aliqua notitia respicitare aliqua idiu'ida alicuius spci et no oia qm no habet per abstractione. Remanet hic tñ vnu' dubiu' ad soluendu' sit casus q' ego videā a albedine z successiue auget'. An i quolibet instati' t'pis augmēti videbo albedine existente i illo instanti. Dicitur q' non z rō est: qz non pro quolibet instanti illius t'pis albedo erit ita magna q' sufficere care nouā aduertentia' in mea potentia visiva. Et rō ē qz aliquid erit insensibiliter maior q' ita ē z licet talis albedo insensibiliter maior fuerit a me visa si in principio fuerat mihi pntata: nihilominus stante visioe albedinis que iā ē oportet q' ad hoc q' imutet ad formadu' visioe ei' sit sensibilibiter maior ista q' nuc est. Secdo dicit' z meli' q' itē dicit' pnta visio z in pnto (iteru' dico) resolutioe quieto: qz secundum non est veru'

z profecto nullum inconueniens sequitur ad hoc equiparandum inconuenientibus q' sequuntur ex quocūq' alio mō dicēdi i hac parte admin' qd ego apprehēdo: qz si in quolibet instanti cōtur noua visio non est signanda rō quare qñ albedo applicat potētie no formant oēs ille notitie vel tot quib' potentia est capax.

Quereret aliquis si fortes videat vnu' obiectu' z a parte posteriori ei' tollatur vna pna pars vtrū visio p'pterea remittet. Dicit' q' no hoc experientia cognoscimus. Et si inferas ergo manet notitia intuitiva sine pntia obiecti. Distinguo vel secundū partem secundū quam pnta pnt' visui nego vel scdm aliam pcedo nec hoc est in inconueniens nec diffinitio hoc negat. Restabant aliqua dicēda circa secundā diffinitione que est guill' okam i prologo p'imi qstione pia. Sed ad aliud ppositu' applicabuntur cū aliquib' cōc'erentib' primā diffinitione videlz inq' dō ad quod obiectu' terminat' notitia intuitiva z abstractiva. nuc sequat' p'pōes r'ndētes ad id qd q'rebatur in principio.

Prima propositio est de re no sensata habem' euidētia pbat ista ē nobis euidenter nota ant'p's no est sōs ant'p's no sensat'. An nihil ē de re no sensata habere euidētiam habere euidētiaz de propositione cuius extremum supponit vel accipitur pro re non sensata.

Secda ppositio est de aliqua propositione affirmatiua habem' euidētia cui' subiectu' supponit p re sensibili non sensata vel incipit patet de ista ant'p's potest esse.

Tertia ppō est: de propōne affirmatiua in qua no est ampliatio nec subiectum supponit pro sensibili habemus euidētiam patet de ista notitia est de qua habemus euidētiam insumam.

Quarta propositio ē q' et iste sequitur necesse est non solum dare aliquā notitiam que non intuitiue cognoscat a nobis immo que no potest cognosci: hoc probatur pro prima parte. Alias oportet nos h'c in finitas notitias distinctozum obiectozum specie differentium quod est impossibile. secundum probatur. Nam si intellectus non potest habere

re decem notitias z non plures notum q non potest intuitiue cognoscere decimam: alias sequeretur q possit habere vltra decem: qz vndecima non potest esse sine decima cui sit ei⁹ obiectu intuitiuu. Et p ides decima no potest ee sine nona nec non. a. sine octaua: z sic de alijs: z hoc itel ligatur nisi contingat augeri capacitas intellectus. Quereret aliquis vtrum de qualibet referentia habeamus euidentia ex dictis in primo argumento tertij dubij. patet q non z hec pro solutione quin qz dubij dicta sufficiant.

Septimum dubium in quo queritur Quid est capacitas intellectus z an possit aliquid notandum e pui mo q duplex est capacitas

(vt dicit soler). s. passiva z actiua. Iste terminus capacitas passiva supponit p aliquam re connotado q possit esse subiectum alterius rei. Ex quo patz q nec de nec aliqd accidens nec forma substantialis pter siam sunt capacitas passiva cuius an se nihil pnt recipere. Iste terminus capacitas actiua supponit pro aliqua re connotado q possit aliqd producere. Sed appropriatum attribuit agerib⁹ q agunt actionib⁹ imanebibus sicut angel⁹ vana. Secdo notadu est q solet dici q capacitas actiua sine productiua est finita. Sz capacitas passiva sine receptiua e infinita: scdm sic declarat intellectus esse infinite capacitate passiu: nihil aliud est qz q ei no reputat gnet qz tunc e ex pre aptitudinis ad recipiendu q possit suscipere vel suscipiat quecuqz numeru notitiaru. Sed si det certu numeru notitiaru q possit esse in intellectu hoc proueniet aliud qz ex defectu aptitudinis ad recipiendu. Nunc pbat hoc qz si sic vel esset repugnancia ex pre notitiaru: qz no pnt esse ples simul: hoc no cu notitie no occupet locum sicut corpora. Vel ex pre ipis intellectus: z hoc no: qz i recipiendu mere passiu se hz: hoc est nullo mo resistit receptio notitie. Et sic patz scdm. Primu aut fuit declaratu i secdo dubio soluendo scdm argumentu: vbi dicitur fuit q capacitas intellectus actiua no terminat quo ad irreflexione: sz hz quo ad nueru notitiaru diuersorum obiectorum: z vtriusqz pbat. Sed arguitur sic: oppo-

siti pbado supponat ista ppo q intellectus pnt tm aduertere circa vnu obiectu q no pot aduertere circa aliud no remittendo aduertentia circa primu: z arguit sic. Capacitas intellectus est terminata: sequeret q nunq intellectus possit hre finem z semel diuersos obiectu notitias: pbat est falsum: qz ahs. sequela probat intellectus aduertit circa aliqd obiectu mere naturat aduertit. ergo aduertit tantu quantu circa ipm pot aduertere: conetur tm ad pductionem notitie ei⁹ qz pot conari. qz no potest p tunc aliud obiectu apprehendere. pna pbat: qz hoc no satis esset qz remittendo aduertentia circa primu. Cu iam circa ipm aduertebat tm licet poterat. Sed ex hoc sequit vno iudicamento. Primu est. qz nunq cognoscere mms vnu obiectu qn ad cognoscendum aliud oporteret qz remittat notitia pmi obiecti. Secundu est qz notitia pmissaruz earu assensus nunq possint pducere assensum conclusionis nisi remittat qd patet esse falsum. pna causa pducens z concludens assensus pmissaruz est eque fortis ad conseruandu assensum pmissaruz sicut assensus pmissaruz est ad pducendu assensum conclusionis. igit. Cuius argumentu pnt esse aliquae fractiones. potest primo dici q non oportet intellectus aduertere tantum quantum potest circa aliqd obiectum. pdo: em per imperiu voluntatis impeditur a tanta aduertentia. Sed hoc nihil est. pna volo q voluntas desinat intellectu operari. Secdo pot dici q intellectus est potentia fatigabilis: z no potest tantu aduertere quin magis: qz pot minus fatigari. hoc etia nihil est. pna fatigabilis aliqua est: est ex pre sensuum. Loquitur de aia separata vel de angelo: et sic nulla illaru fractionu frangit argumentu. x. vbi videt q illa suppositio facta est gumentu cocludit. negare aut suppositioe cu rone no videt bn sanu. imo nec possibile: qz qro quot gradus aduertentie pot hre intellectus. Si infinitos: ppositu qz pot sit hre infinitas notitias infinitaru obiectorum. Si finitos illas ppositas ad cognoscendum vnum obiectum stat argumentum cum semper conetur tantum quantum pro tuc pot conari: qz causa naturat alter agens non impeditur. Et sic ducendo argumentum non soluebat in scdm

do dubio: vt patet itueti forte suppositio e negada: z rone negationis no video. Tertio notandum est q dupliciter pot intelligi q capacitas actiua possit augeri vel in gne rei hoc est q illa res q est capacitas actiua possit esse maior qz est hoc est falsu cu aia indiuisibilis nec magna nec parua esse pot. Alio modo pot intelligi q vno tpe est poterior alio. Et hoc pot intelligi dupliciter. Vno mo intrinsece scilicet q seclusis habitib⁹ z seclusis mensuris dicitur poterior sensu ipa aia sit capacitor ad cognoscendum vno tpe qz alio: hoc est impossibile cu ipa aia sit indiuisibilis z seclusis extrinsecis no e assignanda ratio maioris virtutis eius. Alio mo pot intelligi hys no seclusis: z tunc verus est vno tpe e magis habilis qz alio tpe. Cum ppter acquisitione habituu. Cum ppter melioze dispositione sensuum.

Septimum dubium in quo querit vtrum aliquid incera veritas pot a nobis cognosci declaratur no. Quid per incera veritate intelligo: z nota significet ad placitu vera euidenter cognoscibilis: z sic quibet ppositio vera dicitur sinceraveritas. Nunc ponit triplex diuisio veritatis siue ppositiois vere. Queda e ppositio vera natura cognosci ex terminis. Et id e de quilibet ppone secu synonyma. Alia est ppositio vera nata cognosci no ex terminis: sed per ppositione cognoscibile ex terminis. Tertia e cognoscibilis tm p experientia

Pro quo aduerte q illa ppositio est cognoscibilis p experientia cui⁹ assensus causat ex notitia intuitiua vera causa assensus istius calor est calefactiu⁹ vel assensus ist⁹ hec albedo est. Est adhuc alia veritas nullo istoruz modorum cognoscibilis: sz pot euidenter cognosci per ppositione notaz per experientia: sicut est ista hie calor: est calefactiuus demonstrat donu calor: qui cognoscitur euidenter. Sic arguendo. iste calor calefacit. ergo iste calor est calefactiu⁹. assentio aut per experientia: z assentio pnt ex hoc q quando aliquid sic se habet qz vt in pluribus prouincit tale effectum: habet a natura sua il

lud pducere si e causa naturaliter agens. Sed ego cognosco q iste calor impedit me to secliso z passo applicato semp calefacit. ergo iste calor est calefactiu⁹ e ppo que inferitur ex ista iste calor calefacit in bona pna. qua scio esse bonu. hoc est dicere q ex hys scia ista pnam ee bona iste calor calefacit: sz iste calor e calefactiuus

Secundo notandu est q no est id e cognoscere aliqd euidenter et cognoscere se cognoscere illud euidenter. Sz aliqd cognoscit aliqd euidenter et tm nescit se cognoscere illud euidenter: z hoc p tato qz nescit qd est cognoscere aliquid euidenter. etia pot esse q ipse nesciat an mediu per quod cognoscit sit sufficiens ad causandum euidentiam verbi causa. vnu rusticus euidenter cognoscit se esse: potest tm dubitare se cognoscere euidenter se esse ex eo q nescit quid requirit z sufficit ad hoc q aliquid sit euidenter cognoscitum. Similiter dato q sciat qd requirit ad hoc q aliqd sit euidenter cognoscit: stat q ignoet mediu quod ipse habet sit sufficiens ad euidenter cognoscendum se esse. pna soli de hys de quib⁹ habem⁹ euidentiam sumaz possum⁹ hoc cognoscere: sed de hys de quibus habemus euidentiam natural. primu probatur: sz vni rustico declarat qd est euidentia summa ipse pot euidenter assentire isti qz ipse hz euidentiam sumam de ista q ipse est. de secdo patet. Sz ista ppositio est quasi nota ex terminis vel ex multis experientijs manifesta. Agens naturale quantum ex parte sui semp agit emnde effectum: cuius experientia cognoscatur de igne si semel calefaciat per pedalem distantia: semper calefaciet per pedalem distantia nisi superueniat impedimentu

Et hoc pro tato. qz ex eo q in nullo reperitur instantia concluditur illud sibi contentire ex natura sua. Tunc sic ponatur casus q semel percepi ignem calefaceret tunc indicauit ignem esse calefactiuum. ponamus etiam me pluries sic percepisse caliditatem ignis. dico q iam possum euidenter cognoscere quod est mihi euidentis q ignis calefacit. Sic arguendo semel indicauit ignem calefacere: quod quidem indicauit causabatur in me ex presentia ignis z no alit. z nunc eodem quo pri⁹ fuit mihi applicat⁹ ignis qn ego fen-

tirem calorem: et nūc nō aliter applicatur neq̄ apparet aliud impedimentuz q̄ hoc indicū qd̄ habeo de calefactōe ignis est verū et evidens: et ad hoc principaliter est aduertēdū in hac materia: sc̄z qd̄ postūm est per has vltimas p̄positiōes. Sz̄ quia ista p̄positiō nō ē mihi evidēter nota: deus non supplet acrimatē ignis. post test caullari hoc quod dicit: sed ad longū de hoc loquar in .iiij. c. Unde igitur pue = nias q̄ dormitētibz a demone illatis: in firmis: appaerent aliqua que non sunt. Tractādo de causalitate notitiē dicitur factis est q̄: pro isto dubio habeatur oīs modus quo aliquod evidēter cognoscit: et etiam modus quo possumus evidēter cognoscere nos aliquid cognoscere. Argūmēta facta cōtra hoc partim tangen tur. Tractando de primo principio par tim tractandoy dictum est de causalita te notitiē intuitiue.

Doctauū in quo q̄ ritur vtrū oīs doctrina et disciplina fiat ex peristē ti cognitiōe et supponit illud quod dicitū ē superius: q̄ duplex est notitia. Quedā est apprehen siva. Quedā est indicatiua: et p̄ vtraq̄ mo netur dubiū. An oīs talis fiat ex p̄cei sstente cognitiōe capiēdo ly ex quarto: vel quinto modo de acceptiōnibus. pos itis in explanatiōe texti. Et primo inq̄ retur de apprehēsiua: et sc̄do de indicati ua. p̄suppositio q̄ nō loquimur de notitia increata. Sed de creata vñ sequunt̄ p̄ = positiones quarum.

Prima est: nō oīs notitia apprehen siva fit ex p̄cei sstēte cognitiōe. p̄bat̄ p̄ = positio. Habilis ē prima notitia ad istuz sensum q̄ illa ē quāz pars eius nō p̄oc cessit aliqua alia notitia. p̄bat̄. Alis se queret q̄ nō possum̄ h̄ere vñaz notitiā q̄n habuissim̄ infinitas ante: quaruz nulla esset pars alterius.

Secūda p̄positio est talis. Prima notitia est sensitiva exterior. Nā per nul lā potentia primo q̄ per sensum cogno scimus: vt statim videbitur.

Tertia p̄positio nō oīs notitia intellectiva fit ex p̄cei sstēte cognitiōe. patet de prima notitia vnius angeli.

Quarta p̄positio in nobis oīs notitia intellectiva app̄hēsiua fit ex p̄cei sstēti cognitiōe. pro cuius declaratiōe ad uertēdū est: q̄ natura oīs intellexit̄ talis est: q̄ q̄n materia informā nihil p̄t̄tel ligere nisi prius habuisset illi qd̄ intelli git vñ al. eri: notitia sensitiva: taliter q̄ oporet imaginari. Si deo p̄duceret vñ hoiem et per suā oipotentiā cōseruaret il lum hoiem taliter q̄ nihil sentiret: p̄ ali qnem sensum hō ille nihil possit intelli gere. Et sic p̄ q̄ intellexit̄ nō nō potest h̄ere aliquā notitiā. Intellexit̄ alicui rei: nisi illius vel alterius pri' tēpore vel natura habuisset sensitivā. Et hic notādū est q̄ p̄t̄ hoc esse. vel q̄ illa sensitiva requirit tanq̄ causa intellectiva sic sc̄z: q̄ illa sen sitiva sit causa. ad min' partialia produ cens intellectivā: vel q̄ est talis oido in ter sensum et intellectū q̄ a sensibili: ob iecto nō p̄t̄ intellectū imitari nō imitā tō sensu ab eodē obiecto sensibili. Et si queras qd̄ istoz est dicendū: dico q̄ sc̄ci dū: ratio est: notitia intuitiva intellex it̄: quā nūc habemus de albedine est eiusdē speciei cū notitia intuitiva: quaz habem' de eadē albedine post separatiō nē al. sed tunc nō cōcurrerit ad eius p̄du ctiōnē notitia sensitiva: ergo nec nūc. Sz̄ hoc nō cōcludit cōtra illos q̄ dicūt notit ias causatas a diuersis causis sp̄e differ re: q̄ tunc dicerēt q̄ notitia intuitiva quā nūc habem' et quā habet alia post separa tiōnē a corpe nō sunt eiusdē speciei: licet sint: eiusdēz obiecti numero. Sed contra hoc diceretur q̄ ex illo sequitur q̄ separa ta anima a corpore perderet omnem no titiam intuitivā quā habet de aliquo ac cidentē. qd̄ absurdū est: pedere cū nō ap pareat necessitas ad hoc. videt̄ em̄ abs urdū intellectū p̄dere vñam notitiā in tuitivā vni' obiecti: et eiusdē acq̄ere aliā in numero: nō apparet etiā vñ in modo rep̄tari: illi notitiē specie differēt.

Quinta p̄positio intellectus no ster est tante virtutis et potētie q̄ ex p̄ta notitia intuitiva p̄t̄ elicere vñā notitiā eodē rep̄tariā oīm individuoz eiusdē em̄ sp̄i cū obiecto notitiē intuitiue: et illa vocat̄ abstractiva: lz̄ nō sit prima ab stractiva notitia quā de obiecto intuiti ue cognito habem'. pro quo notādū est

q̄ formata notitia intuitiva alicui' obie cti: vnde ei' intellect' nō p̄ducit vñā aliā discretā abstractivā: qd̄ sic p̄bat̄. si ego habui notitiā intuitivā fortis in absen tia eius iudico me cognouisse fortē: s̄ ha beo aliquaz notitiā discretā fortis: et illa nō est intuitiva cū fortis nō sit mihi p̄ns: s̄ habeo vñā aliā discretā ei' quā abstra ctivā vocam'. Et si q̄ras quare d̄ abstra ctiva: q̄ abstrahit ab existētia rei et a cō ditōnib' cōtingētib' ei'. hoc est virtute talis notitiē nō possum' iudicare re esse neq̄ ei aliqd̄ p̄dicari: t̄ngēs vñenire ver bi causa q̄ curat vel moueat vel aliqd̄ h̄mō iz p̄ tanto okā in p̄logo i p̄ia: q̄stio ne diffinitis notitiā abstractivā dicit no titia abstractiva est notitia virtute cui' nō possum' cognoscere evidēter p̄dicata cō tingētia alicui rei cōuenire: h̄ tute tñ no titia intuitiue hoc possum'. Et sic patet discrimen inter notitiam intuitivā et du plicē abstractivā quā possumus.

Sexta p̄positio. Ex hys sequēs est p̄ia notitia quā intellexit̄ nō format̄ e intuitivā: hęc p̄positio manifeste sequit̄ obiectis. Nā notitia abstractiva ab intui ua causat̄ totaliter vel partialiter. Sz̄ for te aliqd̄ dicit̄ q̄ hoc ē fallum. Nāz nullū singulare p̄t̄ intelligi a nobis: qd̄ itelli gēdū ē p̄ notitiā discretā et distinctā p̄ quā possum' evidēter cognoscere re cui' ē no titia ab alia esse distinctā: et p̄ tāto d̄: no titia distincta: sicut est notitia intuitiva: alia nō esset discriminē inter sensuz et intel lectū qd̄ ponit̄ Aristoteles i isto p̄io p̄o sterioz dicens: q̄ intellect' est vniuersaliū et sensus est singulariū. pro hui' q̄stionis declaratiōe notādū ē q̄ sicut opinio sc̄ci Thome in multis locis q̄ singularare non intelligit̄ a nobis directe: sed reflexe. Qd̄ nihil aliud ē dicere nisi qd̄ ad hoc q̄ ego formē notitiā intuitivā intellectivā. a. albedinis nō sufficit q̄ sensus videat. a. albedinē. Sed añz ego formē talē notitiā de albedine vñā opz q̄ formē notitiā cōez cōsumam oīm albedinū et postea q̄ in tellect' reflectat̄ se super talē notitiā cōez cōsumā et cū hoc sup̄ vñōnē a qua. ha buit originē illa notitia cōez et cōfusa ob iecti albedinū rep̄tariā. Et tūc format̄ noti tiā intuitivā hui' a. albedinis vñā vñā te cui' p̄t̄ iudicare de cōgitiōibus indi

vidualibus huius albedinis videt̄ q̄ est in tali subiecto in tali loco in tali distātia et tāte extēsiōis. hoc autē aliqd̄ diceret̄ q̄ nō valet: q̄ tūc sequet̄ q̄ nūc possumus cognoscere p̄ intellectū. a. albedinē esse: q̄n formarem' plures notitias reflexas: qd̄ falsuz et cōtra experientia est. Ideo d̄: q̄ cū hęc albedo quā p̄ sensum vñōs cogno scim' sit a nobis intuitiue cognoscibilis p̄ intellectū: alis intellexit̄ nūc evidēter iudicaret hęc albedinē esse. Et ad hoc co gnoscēdū p̄ intellectū intuitiue hęc albedi nē: nō requirit̄ h̄ere notitiā intellectivā alte rius rei supposito q̄ hęc albedo videat̄ a nobis q̄ talis res nō est habilis: vt notū est. Ideo d̄: q̄ formata vñōne hui' albe dinis: format̄ notitia intuitivā in intel lectu eius: et postea format̄ abstractiva di scretā: et postea format̄ abstractiva cōis: et ille due abstractivae possunt manere i ab sentia hui' albedinis: intuitiva vero nō vt supra dictum est.

Ultima p̄positio primū cognosci bile a nobis per intellectū ē accidēs. pro cui' p̄batione supponit̄ q̄ sensus non co gnoscit nisi accidentia. hoc potest p̄bari per oēs sensus discurrendovitas tm̄ p̄cipit colorē: ictus tāgibiles qualitates sic de alijs sensibus. Tunc p̄bat̄ p̄positio casu posito q̄ ego videam. a. albedinē habet oīs causa requisita ad hoc q̄ ego formē notitiam intuitivā intellectivā. a. albedinis ergo possum.

Confirmatur: q̄ a albedo mediāte notitia sensitiva ei' sine exteriori h̄ere ite riori pot' imurabit intellectū ad formā dum notitiā sui q̄ alter'. ex oibus hys h̄ q̄ oīs notitia intellectiva apprehensi ua fit ex p̄cei sstēti cognitiōe intellecti ua vel sensitiva. et hoc in nobis similiter q̄ prima notitia intellectiva quā habem' est intuitiva: et primū qd̄ cogno scimus per intellectum est accidēs. Sed vt ista clarius illucescant.

Primo arguitur contra ea: et sup ponat̄ q̄ i hōie alia intellectiva nō distin guit̄ a sensitiva. Sed supponat̄ q̄ alia ipsa ē sens' et arguit̄ sic. nulla ē notitia in tuitiva in intellectu re sensitibilis distīn cta a notitia sensitiva eiusdē: s̄ p̄positio. Nāz p̄bat̄: q̄ si sic ponam' gratia et em

pli q fortes videat. s. albedines: r notitia intuitiva eius sensitiva sit. a r intellectiva sit. b. r arguit sic. a. et. b. non differunt spe igit no sunt. ubi due notitie. r pna probatur. qz si sit eiusde spei: obiectu postq p dicit vna no pducet aliam manente prima: r ans pbat. qz si spe differret vel esset ex pte obiecti: r hoc non: qz idem est obiectum: vel esset ex parte hui: qz vna est intuitiva r alia abstractiva: r hoc no: quia vtraqz est intuitiva. Uel esset ex parte huius qz producit a causis specie differentibus: r hoc non. Na cause pducunt vtriusq notitie sicut obiectu r potentia intellectiva. Et si dicas verum est loquendo de causis principalibus: r instrumentali. vñ notitia sensitiva: sed visio qua vocamur a pducit mediate organo corporeo r notitia intuitiva intellectiva qua vocamus b. producit: no mediate organo corporeo.

Contra hoc sic arguitur. ex hoc sequitur q calor que aqua pducit in te qz non producit mediate instrumento ad minus qz sit frigiditas actualis: r qua pducit in frigiditate passiva: qz pducit mediantibus specie frigiditatis: r qz mediate instrumento no essent eiusde ronis: qd non est dicendum. Si dicas: aliud est de reb spualibus aliud est in reb corporealibus. hoc nihil est: sic possis dicere in oibus. Secundo sic sequeretur q visio quam habeo de albedine in die non esset eiusde specie: cu visione qua habeo de eade albedine in nocte qz videt illa albedine ad lumē cādele patet sic: qz lumē cādele et lumē solis spe differunt: r lumē requirit: no solū min pncipaliter: se principaliter ad visionē. Sicut nullus vnq dicit q variatio cause in instrumentis variet effectum: cum non attingat effectum in ipm instruendo videbitur in. ij. phis. tractatu de causis. Sicut tunc oportet ponere multas notitias intuitivas eiusde obiecti in anima. verbi causa vnam in sensu exteriori: alia in interiori. r alia in intellectu: qd apparet pluralitas sine necessitate: ponēdo qz aia ipa sit sensus exterior r interior r intellectus.

Respondetur q mihi videtur illis suppositis concedendum esse quod inferitur: licet protene possit defendi oppositum. dicendo vt inter arguendū est dictū

Tenēdo tñ oppositū cū okā: q ponit alas sensitivā in hoīe distinctā ab intellectu: necesse esset ponere eiusde rei sensibilibus plures notitias intuitivas: sensitivas scy r intellectivā. Sed no esset opus nūc cōtēdere de eius opinione: idēqz esset dicēdū fm opinionē Scoti: qui lz in hoīe no ponat nisi vñ alam: ponit tñ sensum cōpositū ex aia r organo r notitiam sensitivā. inherere sensui r non anime.

Dubitaturo primo vtrū vna notitia intuitiva sufficiat ad abstractendū notitiā abstractivā representantē oīa individua eiusde spei cū obiecto illius notitie intuitive.

Pro solutione adverte q scotus in primo. distin. ij. qstione. ij. tenet q habeatur subsequētibz ppōibz quarum

Prima est: supposito qz a albedo pfecte videatur a sensu visus: lz forme notitia intuitiva eius in intellectu vñ no causat notitia cōfusa r cōfū repñtās oēs albedines a intellectu: pōt abstractere notitiā cōez oīm colorū vsqz ad notitiāz repñtativā oīm entiu qz notitia abstracta cui subordinaf iste terminus ens: r q sequitur

Secūda ppositio: qz no solum notitia intellectiva r intuitiva sufficiat ad abstractendū notitiā cōem oīm albedinū Sed etiā visio entis: vsqz albedinis. Et ex hoc puz qd esset dicēdū fm istū modū dicendi ad dubiū ppositū. Et si querās q liter potest probari vel persuaderi prima ppositio ponitur.

Tertia ppositio: hec albedo r intuitiva est hec res nata est producere in intellectu notitiā discretā sui: r in qstū est albedo notitiā oīm albedinū: r in qstū color oīm colorū: r sic vsqz ad notitiā discretē talem oīm entiu: r hō vna pōt ee. Na si cut huic albedini inqstū est hec albedo cōvenit pducere in intellectu notitiā discretā huius albedinis eadē rōne ei pvenit pducere notitiā repñtantē oēs albedines: r eodē mō dicere de alijs notitijs cōmuniōibz. Sed hic advertendū est qz Guillelmus okā i primo. disti. ij. qstioe. v. impugnat doctore iudicē. qnāru ad hoc qd videt qz scotus supponit: vt ego supperi: in mēba singulari no intelligi a nobis qd scotus no supponit. Sed dicit sic

In sententia: qz si ita esset qz singulare sensibile no cognosceretur ab intellectu nro r tale singulare pfecte sentiret a sensu. p minus conceptus? quē habere? esset specificus repñtativus talis singularis r eodē tra aliquas rōnes ibi positas p scotū ad ducit aliquas euasiones cōfundēs viā scotū cū viā notalium. rōnes em scoti pcedūt fm viā ei? quā viā itelligēti facile ē solvere argumenta okam. Contra istum modū dicendi. *reponitur realiter*

Arguitur sic: supposito vno in p dicitur? tacto r inferi? tāgendo qz iter quoscunqz species de? potest vñ specie creare pfectiore? impfectiore? r impfectio r pfectio: nec hoc repugnat dicitis scoti in tertio. distinctione tredecima: vbi ponit supremā speciem creabile creatam ee allegas dicit Augustini scdo confessio nūm dicitis deo: duo fecisti: vñ ppe te: aliud ppe nihil. in primo loquit de pmo angelo. r in scdo de materia prima. Tuz primo: qz ibi Augustinus loquit de facto r non de possibili. Tum scdo nā scotus dicitur ponit in scdo. Tum tertio qn ita sit no potest impediti nostra suppositio: qz lz no creat nec possit creari superior: species qz est primus angelus? nec inferior: qz est materia prima. pōt tñ iter illas alias species creare. Na manifestū est qz no est dicēdū qz si iter species rerū corpōraliū creatas homo r equi? sint pfectiores deū no posse creare vñā specie pfectiore? eā r impfectiore? homine hoc igit supposito **Sic arguitur sequit vt in p dicitur? capitulo de gne deducebat: no datur immediatū genus sup istā spēs homo ergo formata ista notitia homo oīm homini representari nulla notitia virtute eius possit abstracti illa cōmuniō. Nam vel esset im mediata vel mediata: no prima: qz illa non est habilis: nec secundū: qz talis abstractionis non est signada ratio: videlicet qz vna potit? qz alia abstractatur. Istud argumentum illa suppositione facta videtur concludere: r ita est opinio precedentem esse falsam. Itō quicunqz vellet defendere scotum neget firmissime suppositionem. Sed quia argumentum simpliciter currit contra nominales admittentes suppositionem videndum est quid est dicendum forte ali-**

quis diceret q notitia omnium hominum absoluta non sufficit ad abstractendum notitiam absolutam cōmuniōem. Sed requiritur alia notitia verbi causa omnium asinorum.

Contra hoc sic arguitur: nā quando ita esset argumentum stat quo sic pabatur habeat fortes omnium hominum notitiam absolutā r etiā oīm asinorum. Tunc sic vel ab illis duabus notitijs potest intellectus? nosse abstractere notitiā omnium asinorum vel no. Si secundū ppositū. Si primum sic arguitur. aliquis conceptus mediat inter illos duos conceptus hominū r asinorū r inter conceptum omnium asinorū: ergo no est maior ratio qz abstractitur cōceptus oīm asinorū qz ille medius quin potius cum ille medius primum quius se habeat: ad conceptus hominū r asinorum debet prius abstracti qz conceptus omnium animalium.

Cōfirmatur: nam si ab illis duobus conceptibus hominū r asinorū potest abstracti ille conceptus? medius? r conceptus? omnium asinorū quare magis iste qz ille abstractit. Speciale est dicere qz hoc prouenit ex imperio voluntatis: qz intellectus nihil potest facere p imperium voluntatis nisi illud p tunc vel antea fuisset cognitū ab intellectu: volo dicere si intellectus ex imperio voluntatis (sue voluntas iparet mediantē actu vel no) aduertat circa aliquod obiectum opz illud obiectū fuisse cognitū ab intellectu. Propositio est quā nullus vnq negat: nec potest igit itēti. Istud argumentū no potest solū no incidēdo i hanc distinctionē videlz qz i vno quoz gne dat supma spēs? vñā: r tūc a pceptibz? illaz spērū p abstracti pceptus? gnic? ille vbi gra sint hō r asinus? pfectior ipfectior spēs asinilis ad illis pceptibz? qz representat hoīez? asinos potest abstracti pceptus oīm animalū r cōtra hoc no currit argumentū. Nam pceptu hominū nullus alius nullus representatus animalis est superior: nec non aptus asinorū inferior: hoc ē mihi multū pbabile vñ si dicat qz dū qz alia dat de? p? creare pfecti? ipfecti? animalū. mēda ē hec ppositio p scdā pre distinctione qz a nullis conceptibus specificis abstractibilis ē cōceptus? ille gnic? r asinorū. Et si qz tūc quō in nobis vel in aia separata vel in ange-

etione: qz sic prius formarem? istuz conceptus albedo qz illud iudicium quo iudicamus qz vtraz qz istuz albedini est albedo Et sic sequitur qz effectus esset prior sua causa. Et hys oibus puz qz ois notitia intellectina que non est sensitina fit ex pze existere cognitioe qz antez ois indicatina fiat ex peristente cognitione r qz ex dictis in secundo dubio: in fine tertij pot colligi. Et sic hie p vno qd paulo an que rebat: vtz an p abstrahedo istuz conceptuz albu requirat intellectum vel sensum pceptere albedinem inherere subiecto. Et mihi videtur qz sic alias non apparet ro quare magis habem? conceptu representantem re conotado qz heat albedine qz op postio mo nisi dicat qz satis est ad abstrahedu tale conceptu habere notitiam albedinis r rchui pot inherere qz ex eo qz albedo pot inherere subiecto r non ecotra abstrahimus tale conceptum album.

Quereret aliquis vtru fortes intuiti fine seipsum cognoscit: r videt qz sic. Na ipse hz evidentiā summam de ista forte est ois dicitur secluso: ergo cognoscit se in tuitine. Na tener: qz non apparebat vñ causaretur talis evidentiā. Sed oppositū patet ex dictis

Respondetur qz difficile est i istis determinare nec aristoteles in pbenio de aia asseruit scientiam de aia esse certis simā quo ad oia: s3 quo ad aliqua vniuer salis vtz qd cognoscit: intelligit: indicat: assentit: vult: gaudet: tristatur: delectat: dolet: sperat: timet: videt: mihi qz nō: sed ipsa aia fortis cognoscit seipam intuitine. Et indicat se nō esse separata a corpore isto: qd est in isto loco: citat: quibus conditionib? cōuenientib? p se corporei ei? Et ex hys oibus pot inferre r euidenter cognoscere forte esse. Et si dicas aliquis rustic? indicat: euidenter se esse r non p talia media qz si de eis interroget dubitabit ea. Dicit qz fortes rustic? nō assentit isti forte est in qua subijcit concept? abstrahens dicitur: ipsius fortis: sed in qua subijcit vn? termin? nimis cōplexus: vtz qz vnuz ens in tali loco existēs cū tali indumento vel cū talibus mēbris r figura r hmoi est Et si dicas aliquando hō assentit qz nō cogitādo de talibus accidentib? . potest dicit qz fortes aliqui ex pzo p cessu venit i nō

titiā hui? hoc ens est ipso demonstrato: qz gnabat habitus in eo assentiēdi illi ppo: ni iam pot ei assētre nō cogitādo de hys medijs sicut assentio: isti luna ē eclipsabilis qn non cogito qz terra est interponibilis iter solē r lunā. Sed quare eodē modo possum? defendere qz aial fortis nō seipsum intuitine cognoscit. Et tūc esset difficilimus: imo impossibile assignare modū quo mō aia fortis euidenter indicat se esse mihi videtur qz aia fortis seipam et fortes intuitine cognoscit. Sed queris vtru anima seipaz cognoscit antez alib intuitine cognoscit. Forte est verū de aia separata. Dubi? tñ sum qd veritatis habebat qd queris: qz sine rōne non loquor: pzo de qz dicebam? qz aia fortis indicat forte esse rōne multorum p dicatorū accidentaliū q indicat euidenter cōuenire huic enti est aristoteles in plogo de aia diceo. Accidentia magnam partē cōferūt nobis ad cognoscendū qz qd est vid est substantiā. Credo tñ qz aia nō possit primo seipam cognoscere qz non est sibi pns in rōne obiecti ergo ois qz aliunde imitetur: adhuc qz seipam cognoscit: vtz pnt qz aliud pimo intelligat. Ita sunt que ego capio circa ppositā questione: et qd mihi rationalibus videt qz isto statu in quo aia est immera materie. Pro alio pzo in quo erit se parata vel corpori gloriofo vnita si beati fuerit: dū dno dante eid nobis cōtigat sine argumentis veritatem cognoscemus Et hec p solutione octauū dubij dicta sunt ficiant.

De hominum in quo queritur an notitia intuitina fiat instāti? Rndet pmo declarādo terminū. Illa res fit instāti qz fit se totam r quod liber sui hz primū sui esse si habeat pzeas. Tūc ponitur propositiones.

Prima est. naturaliter omnis sensatio fit successue pbat. Na obiectū nō pnt nisi successue applicari potētie cognitine

Secunda propositio est. qz aristoteles nunqz dicit visionē fieri in instāti: sibi repugnaret: puz ex probatioe pcedēt.

Tertia propositio. si deus i hoc instāti primo poneret oia requisita ad hoc

egovides. a. albedine in hoc instāti catur illa visio si agens finite vnitas pot agere in instāti qn agit sine resistentia pteruica qd in quarto phisicorum deminandum est.

Quarta propositio est. quicquid sit de veritate aliquor pbatio visionez fieri in instāti dicit sic. Na als sequeretur qz si essent due aues quaz vna distat set a me p decē pedes: r alia p viginti citius viderē primā qz scdam. Ex quo sequitur cū celli nimis distet a nobis qz respiciendo sursum anqz celum viderem? itā fieri notabile ips qd experientia negat ad primū de qz pna est nulla: qz agēs magis distās a passo eque cito agit in ipm sicut agens ppinqui? si heat suū instrumentū ei applicatū: sic est de illis duabus auib? qz pducit suas species i toto aere sic virtus qz spēs sūt i organo vis? . Et ad huc pponēdo ipes argumentū nō pcedit: rōquis agēs naturale agit i remorū nō agēdo i ppinquū qn nō est aptū natū agere ppinquū: sicut eū i pposito aer nō ē susceptiv? visiois. Et qn ita est fm inconueniēs nō sequat qz celli ppter suā magnitudinē pot videri a maiori distātia. Sed iñ antozē p pceptivē visio fit successue. hū. ppropōne. oia qz vident tpe cōpre hendi. De notitia sensitina interiori. Et de hntis an sillogizant vel formēt ppositiones spectat ad secundū de aia. Et hec de nono dubio.

De octimum in quo queritur qd hoc requirit r instāti ad hoc qz aliqd sit subiectum attributionis alicuius scie. pmo norandū est qz fuit opinio doctoris subtilis: vt ipse ponit in plogo pmi. qōne tertia qz subiectum attributionis alicuius scie. Et illud qd hntur licet cōtines qd veritates illi? scie adeqz re. pro cui? intelligētia declarandi sūt sibi termini. Quid est virtū aliter cōtine r aliqd r quas vocat veritates alicuius scie. Pro declaratione pmi sequuntur propositiones.

Prima est: virtualiter contineri aliqd idem est qz posse ipsuz pducere: r hic ē deū primere oēs creaturas vnafr.

Secunda ppositio: dupliciter vna

res cōtinet aliā vnafraliter: vel in esse rē vt in eē cognito. In eē rei qz ipam pducere qn rerum natura r scera vt realit sit: quō sol pnter lūmē: r ignis calorē. In esse cognito qz pot pducere notitiam ei? vbi cā albedo seipaz pnter i eē cognito: qz pot pducere notitiaz sui in intellectu. Et isto mō itellecū r qlibz res mūdi seipam pnter. Ex quo puz qz aliqd pnter aliud in esse rei: r nō i esse cognito. hoc puz de sole respectu visus: de intellectu respectu albedinis: sol pducit lūmē r nō notitiaz lūminis r intellectus pducit notitiaz albedinis r nō albedinē Cōtinere aliqd in eē cognito dupl pot esse: r pzo illo ponitur.

Tertia propositio vno modo qn pot pducere notitiaz ei? vt potētia qd nihil aliud est qz posse pducere notitiaz ei? r ipm p notitiaz cognoscere quō intellexit: cōtinet quālibet re in esse cognito. Secdo mō vt obiectū qn. s. pot pducere notitiaz r p ipsam representari quō qlibz res mūdi seipam pnter in esse cognito cū possit pducere in intellectu notitiam sui p quā repntet et ab intellectu cōfiscatur. Tertio mō subiectivē p cui? declaratioe sequit aliqz dca: qru. primū ē. ppo i qua p dicit diffinitio qd dicitur de difinito est indemonstrabilis a priori: iam occurrit declarandum qd est aliqua ppositionē pbari a priori vt demonstrari Quod nihil aliud est qz ipsam inferre in bona consequentia ex ppositioe vel pponib? qz se hz vel se hñ respectu ei? vt cāe r sūt prioroz ipsa Qd nihil aliud ē vt magis dicitur in sequenti capitulo qz ex ita eē sicut significat per ams punitire ita eē sic significat per pns vel qz ams clari? significet. qz consequens: exemplum primi. in ista pna omnis homo est aial rōnale: ergo omnis homo est risibilis. Exemplum secundi omne animal rationale est risibile: ergo omnis homo est risibilis. Sed de hoc magis in sequenti capitulo. Jam probatur quod diximus de isto termino homo potest predicari triplex predicatam essentialē vt accidentalē miramutabiliter vel accidentalē contingens exemplum vniuz qz homo est animal rationale homo est risibilis homo currit: Jam patet quod prima nō potest pbari

per se habet tanquam per causam... nā scda expli-
cat aptitudinē hōis ad aliqd faciendū r
prima natura hōis ad aptitudē ad ali-
quid faciendū conveniēs alicui rei pue-
nit ex natura eius: r p hōis prima pposi-
tio est cā secunde r nō eōrta: r cū hoc sit
rationalis qm nō currit: idē sequit de ter-
tia: hoc est q tertia non est causa prime
sicut nec eōrta: r ex hoc sequitur veri-
tas primi dicti.

Secundū dictū est: idē est dicendū
de ppositioe in qua pōicitur aliq pposita
pallio de diffinitione sicut in ista omne
animal rōnale est risibile: que oīa plures
habentur in sequenti capitulo.

Tertū dictū: iste conceptus hō di-
citur pmerere istā pclusionē dīs hō est ri-
sibilis pitaliter aequare in eē cognitio
subiective: ex eo q pōt sufficiēter pbari
illa pclusio a priori capiēdo p medio dif-
finitioēs qd dicitur illi pceptus hō. Sic
arguēdo omne aīal rōnale ē risibile oīs
hō est aīal rōnale: q oīs hō ē risibilis. Nā
vt ex dictis p3 vtrāq pmissa est cā pclu-
siois lz diversimode. Maior p3: q clarī
significat qd pclusio ex eo q subiectū ma-
ioris explicat r quā significat subiectū
pclusionis: r minor qd psupponit ita eē si
cur ipsa significat ad ita eē sicut pclusio
significat: r si p istā oīs hō ē risibilis pro-
bet a pclusio a priori r. b. p. a. r. c. p. b. r sic
p̄r dicim q ille pceptus hō vel res si-
gnificata p ipsum p̄rter p̄tialiter subie-
ctive oēs illas pclusiones: r p̄rio p̄pter rō-
nem dictā. Et oēs ille pclusiones sunt ver-
itates q de per se r p̄ncipalr p̄tinet ad
sciam de hōie. Et p̄ istā declaratiōē nul-
lū argumentū gregoriū in plogo q̄stione
tertia. nec oīs in plogo q̄one tertia nec
martini i p̄dicabilibus currit. Et qd hoc
est facile intueri intelligenti nullū argu-
mētū hīc pono. Alia est opinio gregoriū
r oīs in locis p̄allegatis r Buridani i
primo d̄taphi. qd p̄tinet sequentibus p
p̄sitionibus.

Prima est: dupliciter accipit iste
terminus scilicet uno modo p̄ simpliciter hīc.
Alio modo p̄ pluribus hīc: pluribus pclusio-
nū. Si p̄rio capiat q̄rit de subiecto eius
distinguedū est: qd triplex est subiectū p
p̄ncipiū remotū remorissimū. Si q̄rit de
subiecto p̄p̄nquo oīs r Buridanus di-

cūt q est tota pclusio r Gregoriū q est tota
le significatū ei circa qd monēbit d̄m̄p̄ū
in capto sequenti. Si q̄rit subiectū remo-
tū est subiectū pclusiois si remorissimū
res significatū ipsum. Et sic p̄cedēdy
est q assensio assensio istū hō est aīal
h̄z infinita subiecta remorissima. Et hō
capitur scia scdo modo q̄rendū est vel ille
pclusioēs h̄t ordinē r attributionē ad
aliquē vni pceptū ex eo q ille pceptus ē
superior ad terminos. Et q̄rit ille pclu-
siones p̄ponit. Et l. terminū ex quibz il-
le p̄pones p̄ponit supponit p rebz q
sunt pres rei vel rerū: p q vel q̄bus sup-
ponit ille pceptus vel scire illas pclusiones
pducit ad sciendū p̄p̄tates p̄ventures
illū pceptū: r tūc talis pceptus ē subie-
ctum illi scie p̄pter istū ordinē r attrib-
utionēz quā ille pclusiones h̄t ad ipm. Et
hō inter illas pclusiones nō sit talis ordō
nec attributiō habitūz earz nullū ē sub-
iectū: qd tales habitz nō faciūt vniā scien-
tiā. Un̄ solet dici qd ad subiectū attrib-
utiōis requirit duplex p̄mitas p̄sidera-
tiōis: r adequatiōis. Primitas p̄sideratio-
nis nihil aliud est q̄ oēs pclusiones rā
scie h̄t ad ipm ordinē r attributionē di-
ctā. Primitas adequatiōis nihil aliud
est q̄ q in nulla alia scia iquirant de eo
illam et q inquirunt in scia cuius est subie-
ctū vel p talia media. Qd sub alijs p̄bis
solet dici q sub tali rōne nulla alia scia
considerat de eo sub qua p̄iderat scia cui-
us est subiectum. Utrāq istarum opi-
nionū est d̄a r nō p̄tendebāt in eodē p̄-
tō vt ex declaratiōe p̄z. Ideo idē est p̄-
mā vel scdm̄ tenere: licet prima subtili-
ter ponatur r vni quod declarata est a
quocunq̄ noīali potest tenere.

Ad scdam partē dubij dicū q iste
conceptus vel terminus demonstratio
est subiectum libri posteriorum cum in
ordine ad istum librum ei conveniūt dif-
tiones p̄tite. Et hec de decimo dubio.

Undecimū in quo
queritur an notitia disti-
guatur a cognoscēte vo-
nuntur p̄p̄ositiones:
quarum

Prima notitia qua deus cognō-
scit non distinguitur realiter a deo. sed
est ipsemet

est ipsemet deus. Probatur ppositio. Alia
aliquid inhereret deo quod est impos-
sibile.

Secunda ppositio est: notitia quā
intellectus creatus intelligit distinguitur rea-
liter ab eo. pbat ppositio. experientia co-
gnoscimus nos cognoscere forte postq̄
cū nō cognoscēbam: q̄ p̄cedēdy est aliquid
de novo ē p̄ductum in intellectu nro:
tōne cui intellectus dicit noscens forte
Et si dicas q sicut verū est dicere q for-
tes est sedens postq̄ nō fuit sedens si-
ne hoc q̄ acquirat in se aliquā entitatēz
ita dicendū est q intellectus dicitur / co-
gnoscens postq̄ nō fuit cognoscens sine
hoc q̄ in se acquirat aliquā entitatēz hoc
est non p̄t. Itā si for: es ē sedens postq̄
nō fuit sedens r currens postq̄ nō fuit
currēs: aliter se habet q̄ antea se habuit
qd de intellectu nō est dicendū: qd cū sit res
indivisibilis se nō p̄t aliter rā r se habe-
re sine acq̄sitione rei alicuius. Si tu di-
cas satis est q̄ obiectū aliter r aliter se
habeat / penes hoc q̄ c̄lipsis r antea nō
fuit p̄ns hoc nihil est qd tunc remanet q̄-
sio de notitia qua cognoscitur res que
non est vel de re absente. Et sic necesse ē
ponere notitiam / qua cognoscitur / res q̄
non est / distinctam a cognoscēte: r idem
sequitur de omni notitia cū non sit ma-
ior ratio: de vna q̄ de alia. Et quo sequi-
tur q̄ Adam oppositū reputans proba-
bile p̄rio nō habuit app̄rentiā.

Undecimū in quo
queritur an deus se solo po-
tendere notitia r intellectū
nostro est multiplex opinio
volkor in primo q̄stione pu-
ma dicit q nō ratio sua est hec / sit ita q
q̄ qualitas sit p̄ducta a solo deo: in intel-
lectu fortis cui est notitia r arguitur sic.
est intellectū fortis notitia ergo intel-
lectus fortis intelligit r vltra intelligit
ergo agit ab inferiori ad superiorē r ni-
hil agit nisi p̄ducendo illā notitiā: ergo
p̄positum. Et quo ipse inferi: r correlative
q̄ si notitia fortis q̄ est in intellectu meo
corripatur a deo r iterā deus ponat il-
lam qualitātē in intellectu meo nō erit
et notitia hec opinio non vs. ideo.

Contra eam sic arguitur primo:

retorquendo argumentū suū contra eūz
sit ita q in hoc instanti ego habēā notit-
tiaz fortis quā habeo vel aliquid tem-
pus iam in illo tempore verū erit dicere
q ego intelligo forte r q nihil ago p̄-
ducendo aliquid in intellectu meo. igit.
Si dicas verū est illo modo capiēdo age-
re. Sed satis est q̄ agā consensuō illaz
notitiam. Cohra sic p̄t esse q̄ de se so-
lo p̄ducatur notitiam in intellectu meo q
fortes conservet illam immo nō est possi-
le q̄ deus p̄ducatur qualitātē spūalē in in-
tellectū quon ipse intellectus cōsuet in in-
tellectū qd ibi non est aliud cōservare nisi eē
subiectū r si cum hoc vis addere q̄ sub-
iectum in elineatur ad ipm totum hoc est
verum in p̄posito.

Secundo sic arguitur: quod deus
potest facere mediāte causa scda p̄t fa-
cere se solo / hoc pertinet ad suam oip-
otentiam. Sed mediāte intellectū fortis
deus p̄t p̄ducere notitiam platonis in
ipō intellectu fortis ergo idem p̄t face-
re: lz intellectus fortis nō active concur-
rat. Si dicas bene pbat argumentūz q̄
deus se solo p̄t p̄ducere illā qualitātē
in ḡne rei sed non in genere notitiē. hoc
est p̄t facere se solo q̄ illa qualitas sit
res eris in intellectu fortis: lz nō potest
facere se solo q̄ sit notitia. hoc ideo p̄bo
hanc qualitātē eē notitiā dependet ab i-
tellectu fortis in genere cause efficientis
r non in alio ḡne cause que tenet. Et
de p̄t supplere cuiuslibz cause scdē effi-
cientiā igitur p̄positū. Alia fuit / oīs opi-
nio q̄one vicellima q̄nta: scdō / dicentis: qd
intellectus noster nō cōcurrit active ad
p̄ductionem notitiē: sed p̄tā mere pas-
sive se habz nec aliter hoc pbat nisi sol-
uēdo argumentā q̄ cōtra hoc ei occur-
bāt. Opinio nihil valet. Tū primo sequit
tur q̄ si intellectū applicarent infinita
objecta posset intellectus h̄re infinitas
notitias. Tū secūdo qd p̄ducit notitiā
in intellectu rei absentis nō species ei
q̄ ipse nō ponit species. Tū scdo semper
haberem notitiā rei absentis eūz ip̄s
quantū est ex p̄e sui semp̄ ageret nec p̄t
ire ad imperiū voluntatis in brutis. Si r
voluntas active concurrat ad actum vo-
luntatis ergo r intellectus ad actum i-
elligendi. aūs patet: qd alias non eēt. li-

bera: p̄na patet ppter paritatem rōnis etiam acine pcurrere ad p̄ductionē nō totie est p̄fectiois ergo gratis & sine rōne tollit ab intellectu. Alia fuit opinio Scoti in tercio distinctione terdecima q̄stio ne tercia. Et in p̄mo distinctione & questione tercia dicentis q̄ intellectus actus p̄currit ad p̄ductionē notitiē & q̄ de se p̄ducere notitiā in intellectu h̄c teneo quam probō per argumenta facta contra precedentes opiniones.

Ad secundā partem dubij dicitur q̄ duplex est opinio. Quodā est cōs quā ferme oēs tenent dicens ad dubiū affirmatiue quam multis medijs nititur corroborare andreas de nouo castro in secūda q̄stione p̄ma. Alia est opinio alphōsi in p̄mo distinctione p̄ma dicentis oppositum sed sine apparentia meo iudicio Nam sit ita q̄ ego habeā notitiā intuitiua a/ albedinis notū est q̄ illa notitia intuitiua nō dependet ab a/ albedine nisi sic cause efficiētis vel cōseruātis alia em̄ dependētia ibi est imaginabilis. S̄ deus p̄t̄ sup̄plere illā efficiētia vt p̄ter dicitur igitur. Ideo teneo partē affirmatiua videlicet q̄ deus p̄t̄ cōseruare notitiā intuitiua in intellectu vel in potentia cognitiua alia sine presentia obiecti.

Contra hoc sic arguitur sequeretur q̄ ista simul starent fortes viderē. a. albedinē & a. albedo non est. p̄ns est falsum ergo & a. seque la p̄bat. si de cōseruet in oculo fortis visione. a. albedinis a/ albedine corrupta. Et minor patet. Nā ly video non est terminus ampliatus cū non impoitet actū interiorē anime. forte dices h̄c deus cōseruet illā visione nō erit visio. a. neq̄ erit visio alitius. Contra tunc starent videre & nihil videre q̄ implicat.

Pro solutione aduertendū est: q̄ Robertus. oltot i p̄mo q̄nē prima articulo quinto dicit q̄ nullū terminū impoitiens actum aīe interiorē sine exteriori rem ampliāt & p̄ter cōcedit me. cognoscere & nihil cognoscere me diligere & nihil diligere hec. opinio nullius valozis est. Contra quā aliqua terigim̄ in p̄ma lecura terminorum & nunc sic arguit

sequeret q̄ nullū posset habere spem beati tudine p̄ns est impossibile cū ad illū ob ligemur & & a. seque la p̄bat. Nā p̄ opinione nullū qui nō h̄z beatitudinem potest velle habere beatitudinē: q̄ p̄ te ly beatitudinem nō supponit. Et multe auctoritates sacre scripture possunt ad duci h̄ hoc sed superfedeo breuitatis ca. Alia fuit opinio Gregorij in p̄mo distinctione tercia q̄nē secūda/dicens: q̄ in illo casu fortem videre albedinē & ex p̄nti debet dicere q̄ ly video ampliāt & tunc ad argumētū est dicendū q̄ non solum ter mini importantes actū interiorē aīe ampliāt: sed etiā termini importantes actū aīe exteriorē. S̄ discrimen esset in hoc q̄ termini importantes actū aīe interiorē p̄t̄ ampliāre ad q̄ns dīas rē potis vt cōiter soler dicit h̄c falte vt alibi p̄batum est. Sed termini importantes actū aīe exteriorē t̄n̄ ad quatuor dīas t̄pis ampliāt. Negat t̄n̄ Gregorius in hac p̄nam video albedinē ergo video aliqd. Contra q̄ dictum multiplicat argumēta Andreas de nouo castro in secūda q̄stione. ij. manit̄ rē. Nā Gregorius non intendebat negare p̄nam nisi capiēdo ly aliqd in conelone p̄ illo q̄s realiter est sit in re: natura quō capiēdo clat est p̄nam non valere. Sed si ampliēt p̄na tenet ab inferiori ad superius: respectu p̄tis & totius extremi.

Contra hoc sic arguitur sequeret eodem modo q̄ aliquis possit comedere a pomum quando a. non est. Et similiter bibere vinum quando vinum non est: p̄ns est falsum ergo & a. eccēdens. seque la p̄bat̄ propter paritatē ratiōis. Fal sitas consequētis relinquitur nota. Nā si aliquis posset comedere aliquid quod non est eodem modo posset nutrire & augeri sine noua materia quod impossibi le est & a magistro reprobatur: in secun do qui dicit quod ex sola cosa aīe sine additione alterius materie creant̄ de corpus eue.

Respondetur negando consequētiā nam comedere non solū est sentire saporem vel gustario saporis. Sed cū hoc requiritur quod aliquid os ingrediatur & masticeatur et destitatur q̄e omnia fieri non possunt sine presentia rei

comeditur. Et per hoc patet q̄ non est simile de comestione & sensatione.

Secundo sic arguitur: notitia intuitiua nō p̄t̄ cōseruari a deo sine p̄ntia rei cuius est notitia. igit̄ conclusio falsa est p̄bat. Nā si sic ponat̄ casus q̄ in intellectu fortis cōseruet̄ notitia intuitiua a. albedinis post illius albedinis corruptionē & sequitur q̄ fortes assentiet duab⁹ cōtradictōis probatur fortes assentiet illi. a. albedo non est et etiam isti. a. albedo est. Nā notitia intuitiua. a. albedinis sine p̄ntia. a. albedinis nō est magis. can tatiua istius q̄ illius assensus igitur in eorum. hoc argumentū facit Gregorius in loco p̄legato & okam in p̄logo et in quolibet. Et okam ponit solutionē q̄ cō sistit in sequētib⁹ propositōib⁹: quaz̄

Prima est notitia intuitiua. a. albedinis in casu posito causat assensum huius. a. non est.
Secunda propositio quando a. albedo erat assensus hui⁹ quē fortes habe bat a/ est nō causabatur a sola notitia intuitiua sed ab ipsa notitia intuitiua & ab a/ albedine nō secundū intellectū fortis
Tertia propositio est: non est in cōsentia q̄ aliqua causa fortis producat vinum effectū & cū alia causa producat cō trariū effectū sicut in secū dubio disputā dolect. opinione dicit̄ est sic in p̄posito nō intuitiua sine. a. albedine causat assensum eius. a. non est. Et p̄. a. albedine p̄ducit assensum huius. a. est.

Contra hoc sic arguitur: querēdo si notitia intuitiua. a. albedinis cōserua ret in intellectu fortis & a. albedo nō cēt p̄ns ipsi fortis esset in re: natura vt ruz fortes indicaret. a. esse. Si dicat q̄ nō er eo q̄ sicut. a. albedo nō a quacūq̄ distā tia p̄t̄ causare notitiā sui intuitiua: etiā nō a quacūq̄ distātia potest causare in dicit̄ q̄ dicit̄ (idem) huius p̄positionis. a. est. Et quo sequitur q̄ in tali casu fortes assentiet isti. a. nō est. Et quo sequitur q̄ notitia intuitiua ipsius. a. de se nata est causare assensum hui⁹. a. nō est contra natu ram effectus qui vt ab omnibus philoso phis cōceditur potius dicit nos in cō sitionē sue cause hoc t̄n̄ non obstante. Sic arguitur sequeret q̄ eodē modo cau

faret assensum huius fortes non currit notitia intuitiua fortis in intellectu: platonis quando fortes nō est consequens est falsum ergo et antecedens p̄na p̄bat̄ propter equalem rationem vtrobiq̄ & falsitas p̄ntis p̄bat̄. Nā ex hoc sequitur q̄ si fortes p̄ducere quibens in p̄ntia platonis q̄ plato intēns assentiret isti fortes nō currit q̄ antea consequētia p̄bat̄: quia concedendum est si fortes q̄n̄ currit cōcurrat ad p̄ductionē assensus hui⁹ fortes currit & q̄n̄ est ad p̄ductionē assensus huius fortes essetiam quando non currit: supposito q̄ sit. concurrat iad producti onem assensus hui⁹ fortes nō currit. Sed q̄ p̄ns sit falsum p̄bat̄ sic manifeste meo iudicio. Nā longe clari⁹ & longe euidētius iudicio fortes non currere coram me quando ipse non est coram me: et iudico ipsum nō esse coram me q̄ si esset coram me ergo intentum. Ad idē sic arguit. pono casum q̄ ita sit q̄ deus cōseruet in intellectu fortis notitiā intuitiua platonis platonē corrupto et fortes habeat aliquā apparentiā vel rationem p̄babile vel auctoritatē ad probandū platonem esse & sequitur q̄ in illo casu fortes magis assentiet isti plato est q̄ si plato esset in p̄spectu eius cōsequens est falsum ergo & a. seque la p̄bat̄ notitia intuitiua platonis & ipsemet plato causant assensum huius plato est ergo illa ratio p̄babilis: cū notitia intuitiua platonis causat̄ euidētorem assensum huius plato est. probat̄ seque la quia plato sine sua notitia intuitiua non causaret assensum huius plato est. Sed illa ratio probabilis sine notitia intuitiua causaret aliquem assensum illius propositiōis plato est. falsitas consequētis probatur nā absurdum & impossibile videtur q̄ clari⁹ vel euidētius iudicem platonem esse quando non est in prospectu meo q̄ quando est.

Confirmatur et volo q̄ i intellectu ipsius Gregorij vel okam deus cōserua set notitiā intuitiua. a/ albedinis. et per suam opinionem sequitur vtrius eorum habere euidētias huius fortes nō est. patet per diffinitionē euidētie. Et cum non sit aliquod impedimentum quin vtrq̄ eorum potuisset cognoscere se habere euidētiam de illa volo q̄ ita

fuisse et arguitur sic bene sequitur tu habes evidentiam de ista plato non est illa cuius dicitur non potuit generari in intellectu tuo nisi a notitia intuitiva platonis vel factus est quod non est generata aliunde quod volens non habere aliam apparentiam de non esse platonis ergo tu habes notitiam intuitivam platonis: ipse essent antecedenti et per ergo assentit per ergo sequitur quod potest demonstrari potentia super naturalis. Nec valet dicere quod ipse non assentiret sue opinioni certitudinaliter vel sine formidine hoc est illi conditionali si deus vel aliqua causa conservaret notitiam intuitivam platonis platons de structo illa notitia intuitiva causaret assensum huius plato non est: hoc est manifeste falsum. Hoc patet ex suo modo probandi immo reputabat illam conditionalem certitudinaliter et sic sequitur quod debuerunt repugnare hoc argumentum demonstrativum et per consequens non debuerunt negare deum esse non esse demonstrabile. hoc argumentum efficaciter ducit istum doctorem ad contradictionem. Ideo dicitur quod si fortes haberet notitiam intuitivam platonis platons de structo illa notitia intuitiva non causaret iudicium de ista plato non est nisi interveniret alia ratio vel apparentia ad idem probandum et hec est solutio. g. in pri. d. iii. q. o. ij. potest hoc ratio confirmari sic non licet ita sit quod olem non habeant certitudinem de sua opinione hoc est impertinens argumentum: factus est mihi ostendere quod ex illa opinione sequitur deum esse: et demonstrabile quod ipse negat. Secundo: quia si ita esset tam potest concludi aliquid miraculum per rationes videlicet conservationem notitie intuitivae sine suo obiecto.

Tertio sic arguitur: notitia sic abstractiva est sufficiens causa ad causandum iudicium de propositione contingenti verbi gratia notitia abstractiva fortis potest causare iudicium huius propositionis hoc ens est demonstrando species fortis derelicta in memoria probatur. Nam notitia abstractiva fortis intuitiva potest causare iudicium evidens de existentia rei cuius est igitur propositum.

Pro solutione huius argumenti notandum est quod fuit opinio secundum lo-

co preallegato quod notitia abstractiva fortis terminat immediate ad speciem ipsam fortis derelictam in memoria et mediantem ipsam speciem terminat ad sortem hoc est notitia abstractiva fortis est intuitiva notitie speciei fortis et quod representat species fortis non bis sortem representat et tunc diceretur ad argumentum quod notitia abstractiva non causat evidentiam de existentia rei cuius est abstractiva sed bene de existentia rei cuius est intuitiva hec opinio meo iudicio est falsa. Ideo contra eam adduco aliquas instantias: quarum.

Prima est tunc sequitur quod unusquisque potest evidenter cognoscere species illam esse consequens est falsum: quia (ut dicitur) est okam negavit species esse ponendas. Si ad hoc dicas quod licet quisque possit habere evidentiam de ista hoc ens est illa specie demonstrando non tamen de ista hoc est species. patet quod sic non ipse evidenter cognoscit quod illud quod demonstrat non est aliquid extra se neque est notitia cum nihil ei respicitur: non potest indicare quid est nisi sit, aliquid derelictum ab obiecto prius intuitivae cognitio quod est species secundum quod species ab omnibus diffinit. Secundo sic vel illa notitia intuitiva repugnat illam specie abolute vel connotative non secundum quod tunc non esset intuitiva nec primum esset dicendum quod tunc nullo modo repugnaret seipsum. patet sic non repugnando illa specie absolute respicitur ipsam vel est res quodam et secundum hoc non habet illa species quod sit species fortis. Et propterea notitia quod repugnat illam specie vel res quodam non repugnabit sortem et propterea ipse dicit quod illa notitia repugnat illam specie vel est species fortis quod probatur esse falsum: quia tunc esset connotativa contra naturam notitie intuitivae. Tertio sic sequitur quod ista propositio fortis est alia quam formam in absentia fortis quod fortis est esset falsa patet quod subiectum supponit per unam speciem et predicatum pro alia. Si dicas quod habet aliam significationem secundum quam significat quod illa res que est fortis est animal. Contra tunc sequitur quod mentalis ultimata est equivoeca.

Quarto sic arguitur quia tunc sequitur quod eodem modo notitia reflexa repugnaret quod notitia directa significat esse

non potest dari notitia reflexa quod est eodem modo impossibile est propter arte predicabili quod tunc in notitiis reflexis non inveniretur individuum. Idem hac opinio derelicta (quam declarabo magis cum interiore. g. in tota. ij. di.) dico quod sicut notitia intuitiva fortis si daret in nobis sortem et nihil aliud representat. Ita dicendum est de notitia abstractiva fortis non loquor de ista ex hoc patet quod argumentum assumebat falsum. Et ostendit dicitur potest habere qualiter in nobis origines notitie et quod in terminis multa falsa supponimus in istis notitiis dicendo quod iste terminus fortis et iste terminus hoc est incomplexus et absolutus quod falsum est ad minus quo ad nos.

Secundum completio huius capituli ponitur ista ultima conclusio quod ex multis accidentibus vel ex eorundem notitiis possumus abstrahere conceptum absolutum primum: substantie hoc per se vel illa accidentia sunt propria tali substantie vel non sed possunt convenire alijs: verbi gratia albedo est accidentis pluribus eorum quod potest secundum se vel simile in specie pluribus convenire. Et ex hoc sequitur quod cum possit convenire. hocibus asinis lapidibus non est maior ratio quod a notitia albedinis vel a notitijs pluribus albedinum abstrahatur notitia omnium hominum quam notitia omnium asinorum et sic de multis alijs. Sic maius est convenire iter albedinis et nigredinis quam iter albedinis et hoies cum conveniant in genere sub alterno. Sed per notitiam albedinis non possumus habere conceptum absolutum nigredinis nec per notitiam accidentis proprii sicut est figura. Nam cum figura unius hoies possit convenire secundum se vel similes aliteri homini iam non esset maior ratio quod a notitia huius figure abstraheretur notitia huius hominis quam aliteris et sic abstraherent in finem vel nulla. Et iam accidens est eodem modo figuratum sicut sui subiectum et sic possit ab illa notitia abstrahi et sic possit ab illa figura abstrahi notitia alterius accidentis. Similiter destructio forte et eius accidentibus servatis in eodem sicut et figura nulla est ratio quod a notitia illorum accidentium abstrahatur notitia fortis quam alteri hominis. Et sic relinquatur ista propositio probata quod notitia absoluta omnium hominum precipue est abstrahibilis a notitia intuitiva unius hominis vel a pluribus no-

tijs intuitivis plurium hominum. Et hec per primum capitulum breviter dicta sufficiant.

Sequitur secundum capitulum.

Circum opinamur unumquodque simpliciter: sed non sophistice modo quod est secundum accidens: cum causam arbitramur

cognoscere propter quam res est et quoniam illius est causa et non est contingere hoc aliter se habere. Manifestum igitur est quoniam huiusmodi aliquid scire sit: et namque non scientes et scientes huius quidem opinantur ipsi sic se habere. scientes autem et causam habent scientiam. Quoniam autem simpliciter est scientia hoc est impossibile aliter se habere. Si quidem dem igitur et alius est sciendi modus: posterius dicemus. Dicemus autem scire et per demonstrationem

intelligere demonstrationem autem dico syllogismum apodicticum: id est facientem scire sicut apodicticum dico secundum quem in habendo ipsius scimus. si igitur est scire ut posuimus: necesse est et demonstrativam scientiam ex veris esse et primis: et immediatis notioribus et prioribus: causisque conclusivis. Sic enim principia erunt propria ei quod demonstratur.

Syllogismus quidem erit et sine his. demonstratio autem erit non enim faciet scientiam. Verum qui dem igitur oportet esse: quoniam

diffinitio

ali

quod non est non est scire. ut quod dyametros sit symetros. Et primis autem et indemonstrabilibus est. quia non sciet non habens demonstrationem ipsorum. scire enim est quorum demonstrationis est et non secundum accidens est habere demonstrationem. Causas quoque et notiores oportet esse et primas et causas quidem. quoniam tunc scimus causas causas cognoscimus. et priores si vere cause sunt et notiores non solum altero modo intelligendo: sed in sciendo quoniam sunt. **Priora autem et notiora dupliciter sunt. non enim** sicut est natura prius et ad nos prius neque notius a natura et notius. **¶ Dico autem ad nos priora et notiora prima simpliciter autem priora et notiora que longius sunt. Sunt autem longiora quidem vniuersalia maxime: proxima autem singularia. et opponuntur hec ad se inuicem. Et primis autem est quod ex proprijs principijs est. Idem enim dico primum et principium. Est autem principium demonstrationis propositio immediata. Immediata autem est qua non est altera prior. et propositio autem est enuntiationis altera pars vnum de vno. Dyalectica quidem est similiter accipiens quilibet demonstrativa autem determinate alterum quoniam verum est. Enunciatio autem contradictio quilibet partem. Contradictio autem est oppositio cuius non est medium secundum se. Pars autem contradictionis.**

que quidem aliquid de aliquo est: affirmatio est. que vero est aliquid ab aliquo. negatio est. Immediati autem principij: scilicet syllogistici positionem quidem dico quam non est monstrare nec necesse est habere ad docendum aliquem. **¶ Quam vero necesse est habere quilibet ad docendum: dignitatem vel maximam propositionem. sunt enim quedam huiusmodi hoc enim maxime in huiusmodi confucimus nomen dicere. positionis autem que quidem est quamlibet partium enuntiationis accipiens: ut cum dico aliquid esse aut non esse supposito est. que vero sine hoc diffinitio est: diffinitio enim posito quedam est. ponit enim aristoteticus vnitatem hoc indimibile esse secundum quantitatem: supposito autem non est. id enim quod quid est vnitatis et esse vnitatem: non idem est. Quoniam autem oportet credere et scire rem in huius habendo syllogismum que vocamus demonstrari onem: est autem hoc quid est ea scire ex quibus est syllogismus: necesse est non solum pro cognoscere prima aut omnia aut quedam sed et magis. Semper enim propter quod vnumquodque est illud magis est. ut propter quod amamus illud magis amemus: quare si quidam scimus pro prima et credimus et illa scimus et credimus magis: quam propter illa et posteriora. Illud potest autem credere magis que scit quod que non contingunt neque scies neque melius dispositus quam si contingerit**

sciens. Accidit autem hoc nisi aliquis precognouerit propter demonstrationem credentium magis autem necesse est credere principijs aut omnibus aut quibusdam quam conclusioni. **¶ Magis autem debet habere scientiam per demonstrationem non solum oportet et principia magis cognoscere et magis ipsis credere quam ei quod demonstratur: sed neque aliud ipso credibilis esse: neque notius oppositis principijs et quibus erit syllogismus contrarie deceptionis. si quidem oportet simpliciter scientem non incredibile esse.**

¶ In isto capitulo Aristoteles ponit duas diffinitiones demonstrationis. et pro declaratione prime ponit duas diffinitiones huius termini scire. Et pro declaratione secunde declarat quid est propositio immediata et postea ponit vnam diffinitionem eius cum subdiffinitione vnius membri. Et in fine ponit duas conclusiones. prima diffinitio debet sic intelligi. quia est quid nominis: sic terminus scire est terminus connotatiuus supponens pro assensu aliquo connotando quod sit causatus ab assensibus premissarum in partibus causa conclusionis cuius est assensus totalem et de se. Et ab assensu consequente bone in quo infertur illa conclusio ex talibus premissis. Et quod ille premissis importent causam conclusionis taliter quod posita veritate premissarum sequatur veritas conclusionis. Primum istorum denotat in termino cui dicitur. **¶ Quia illius est causa. scdm illud dicitur. propter quia res est: et terminus dicitur. Et quia illius est causa: quod est assensu consequente: vltimum: id est quod consequentia sit bona cum dicitur. Et hoc non contingit aliter: se habere et Aristoteles probat ista esse significationem huius termini scire pro eodem modo loquendi. **¶ Ponit consequenter istam diffinitionem de se scire quod est: sed hec magis in secundo dubio declarabitur. Scire est per demonstrationem****

intelligere que sic intelligitur. Scire est assensus conclusionis causatus ab assensu premissarum syllogismi qui est demonstratio supponendo semper quod talis assensus sit eundem. Ponit pro duas diffinitiones demonstrationis. prima est demonstratio est syllogismus faciens scire: id est demonstratio est syllogismus cuius premissarum assensus causat scientiam conclusionis. Secunda diffinitio sic intelligitur demonstratio est syllogismus cuius premissarum sunt priores immediate et cause conclusionis priores et notiores ipsa conclusionem. Et in dubijs declarabitur probatio quam Aristoteles adducit huius diffinitionis et motus et solutis quibusdam dubijs circa istum tertium re fiduum textus declarabitur: ideo

¶ Dubitatur primo quid est habitus scientificus. pro solutione aduerte quod duplex est notitia scilicet actualis et habitualis. Notitia actualis est notitia scilicet habens et non potest esse notitia scilicet intellectus actualiter aduertat circa suum obiectum. Notitia vero habitualis est quedam qualitas causata a notitia actuali inclinans intellectum ad productionem similis notitie actualis a qua est producta. Inclinare intellectum non est aliud nisi esse in ipso intellectu et posse ipsum inuare ad aliquid producendum. Et quod habitus sunt ponendi in intellectu potest probari per experientiam. Nam si aliquis assensitabat isti homo est risibilis sepe ille talis est magis promptus et inclinatus ad assentiendum illi quam erat quando incepit assentire illi propositioni: ergo necesse est dicere quod illi assensus actualis produerunt aliquam qualitate in intellectu ipsum inclinantiem ad assentium actualem illius propositionis. alias non est dabilis ratio quare intellectus est promptior ad assentiendum illi propositioni quam fuit quando incepit ei assentire. Sed vnde ista materia melius intelligatur.

¶ Primo sic arguitur. Si diffinitio habitus posita esset bona sequerentur quod quilibet notitia actualis in nobis esset infinite intensus consequens est impossibile: ergo et antecedens: sequela probat duobus suppositis. primum est quod quilibet accipiat habitum. secundum est quod producat
e. iiii

in instāti. Tunc arguitur sic sit casus qz
 fortes in hoc instāti habeat a. notitiā. ac-
 tualem que quidē notitia producti habi-
 tum qui sit. b. Tunc sic ille habitus in-
 nat in intellectu ad productionē vni? act?
 vel ille actus est. a. vel alius ab a. non pri-
 mum: quia tunc effectus produceret suā
 causam: ergo secundū sit ille secundus ac-
 tus. c. et sequitur ex supposito qz c. innat
 intellectum ad productionem alterius
 habitus: sic sine statu r cum omnes illi
 actus sunt eiusdem speciei sequitur qz se
 intendunt r faciunt vnum et per conse-
 quens propositum maior propositio pro-
 batur. nam: ad hoc qz habitus ille. s. b. in-
 nat intellectum ad productionē alicuius
 actus cū sit causa naturaliter agens suffi-
 cit intellectum cognoscere obiectum per
 notitiā similem illi ad quam inclināt
 ille habitus. r tunc inquit dicit ad hoc
 qz habitus innat intellectum.

Ad istud argumentum dicitur ab
 vno doctore qz habitus nō est producti-
 uus actus in primo instanti sui esse. Sz
 bene immediate post illud instans. Nec
 solutio nō valet. Cū primo causa que pōt
 in instāti agere potest etiam agere in pri-
 mo instanti sui esse: patet de corpore. In-
 minoso quod in hoc instanti pduceret lu-
 men si in hoc instāti primo esset vt ab o-
 mbus conceditur. Cum secundo argumē-
 tum stat sit ita qz ille habitus. b. innat in
 tectu immediate post hoc ad pductionē
 c. actus. Et p idē sequitur qz c. act? imedia-
 te post hoc pducet. d. habitū. Et p idē. d.
 habit? alii actū r sic sine statu qd est in-
 tentū argumētū. Nec valet dicere qz vno
 alius dicit qz. b. habitus non innat Intel-
 lectū ad pductionē alteri? actus ab. a. ex
 eo qz est posterior: natura. a. actu quia ef-
 fecus eius quia ex hoc non sequitur nisi
 qz nō innat intellectū ad pductionē. a. ac-
 tus. Sed non qz nō pcurat ad pductio-
 nem alteri? actus hoc patet. Si ignis pro-
 ducat ignem ignis pductus innat ignē
 producentem ad productionē alterius
 ignis. Ideo ad hoc argumentū difficile li-
 cet cōe respondetur p ppositiones.

Prima est si esset vnum corpus cō-
 positum ex infinitis pedalaribus stupe
 r ei applicaretur vnum agens quod inffi-
 ceret in instanti. instātam primā pedali-

tatem. Et prima pedalitate inflammata
 sufficeret inflammare secundam in instā-
 ti r secunda tertiam r tertia quartam in-
 euitabile est quin totum corpus inflama-
 metur in instanti.

Secunda propositio est argumen-
 tum factū loqueretur tñ de possibili nō
 esset difficultas in concedendo cōsequē-
 eius. Sed quia loquitur de facto r proba-
 re nititur nos semper habere notitiā in
 finite intensam qd nullus debet cōcedere
 ē difficultas magna in argumento.

Tertia propositio est: habitus est
 talis nature qz nūqz innat intellectū ad
 pductionē alicui? actus nisi intellect? ap-
 ponat maiorem conatū illo cum quo pro-
 ducit actum qui producit illum habitū
 vel producit illum habitū: volo dicere qz
 intellectus apponēs vnum gradum con-
 natū in hoc instanti producit. b. habitū
 dico qz nisi intellectus apponat nouum
 conatum habitus ille. b. non innabit in-
 tectum in aliquo instanti ad pductio-
 nem alterius habitus. Et hoc puenit
 natura ipsius habitus que partim in no-
 bis constat experientia. viderit enim qz
 si p aliquo tēpus instātam in conside-
 ratione alicuius obiecti ceteris manētib-
 bus paribus ex parte obiecti r ex parte
 conatus intellectus nos nō intensus co-
 gnoscimus illud obiectum in secūda me-
 dietate illius temporis. Et quo patet qz
 si intellectus non apponat maiorem co-
 natum p cōsideratione talis obiecti non
 innabit? ab habitu producto in hoc instā-
 ti ad productionem alicuius actus. hō
 tamē non obstantibus argumētū debet
 aliter solui. Et simul dicitur ad fortiaz
 ad materiam. Nego qz producat actus
 infinite intensus r ad probationē conce-
 do. b. habitū innare intellectum ad pro-
 ductionem alicuius actus scz. c. Sed. ca-
 ctus est subdūplis ad. a. actum quod sic
 ostendo. Nam intellectus r obiectum p-
 ducens causa actus. a. sint gratia sepe-
 pli actiuitatis vt duo r habitus. b. actiui-
 tatis vt vnum r sequit? actus qz post p-
 duct ab illis tribus nō est nisi in se qd alte-
 ro ad. a. hoc est si. a. est intensus vt vnum:
 actus producibilis ab illis tribus vt. et
 vnum cum dimidio. Et quo sequitur qz
 c. actus non est nisi vt dimidium. Et ca-

dem ratione qua secundus actus est sub-
 duplus ad primum tertius ad secundū r
 cōsequenter de oibus alijs. Et quo patet
 qz totus actus qui est in illo instanti non
 est nisi vt duo. Et si dicas capiatur totus
 ille actus r querov? producit aliquē ha-
 bitum vel nō dico qz sic videlicet totū ha-
 bitū qui est in illo instāti. Et si dicas nū-
 quid talis habitus innat intellectū ad p-
 ductionē alicui? actus distincti ab. a. ac-
 tu qui est totus habitus quem ponis in
 illo instanti. Et si sic talis actus distin-
 ctus ab. a. producit aliquem habitum et
 ille habitus alium actum r sic sine statu
 r per consequens non cepisti totum actū
 in illo instāti productum. Responderetur
 qz totus habitus in illa instanti produ-
 cit aliquē actum: sed ille habit? est pars
 totalis actus quem cepi. r sic non sequit
 qz nō cepi totum actū ex hoc inueniet so-
 lutio si bene intelligatur.

Secundo sic arguitur si actus p-
 duceret habitū sequeret ista cōclusio qz a
 pduceret. b. r. b. pduceret. a. sequens est
 impossibile: quia tunc idem esset causa et
 effectus respectu eiusdē in eodē genere
 cause quod est impossibile: sequela pbat
 a. actus successiue in intellectu platoni
 r talis actus producat habitū successiue
 sicut pducitur r imaginemur horam fu-
 turāz diuisam per partes pportionalis
 minoribus versus nos r arguit sic actus
 product? in prima parte. pportionali p-
 ducit atque habitū in illa r ille habitus
 innat intellectū ad pductionē act? qz pdu-
 cit in scda pte pportionali r ille actus qz
 pducit i scda pte pportionali pducit ha-
 bitum illa r totus habitus productus in
 primis duabus partibus pportionali-
 bus innat intellectum ad productionem
 actus que producit in tertia: sic de o-
 mbus alijs partibus pportionalibus. Et
 soluidas primam partem pportiona-
 lem adhuc in partes pportionalis idē
 inuenies de illis sit totus actus qui pro-
 ducitur in illa hora. a. r habitus. b. r ar-
 guitur sic ad productionē cuiuslibet par-
 tis. e. concurrat aliqua pars. b. r econ-
 tra ergo totum. b. est productum a toto
 a. r contra consequentia est clara: r an-
 tecedens patet ex deductione casus. For-
 te aliquis ad argumentū diceret qz ex so-

lutione data sequitur qz habitus produ-
 ctus non innat intellectū ad productio-
 nem actus postqz non apponet maiorēz
 conatum. hoc nihil est. Tum primo: pōt
 esse qz successiue intellectus intendat cō-
 natū suum. Tum scdo solutio. data in-
 telligenda est quando intellectus per so-
 lum suū conatū iam non sufficeret inten-
 dere actum quem habet: qd nō est veruz
 in productione successiua: immo ego i-
 re do. qz si intellectus cum vno gradu cona-
 tus produxit vnu actū r feruatur ille act?
 cum tanto conatu intellectus qz licet de-
 us infunderet in illo intellectū habitūz
 si postea intellectus nō intenderet cona-
 tum nullo modo habitus innaret intel-
 lectum ad pductionē alterius actus: li-
 cet non esset productus per actum quez
 intellect? habet. Cū talis est natura ha-
 bitus qz nūqz innat potentiaz nisi quā-
 do ipa sine habitū sufficeret ad aliquid
 agendum licet quando agat iuuare ha-
 bitu plus agat qz quando agit sine habi-
 tu ceteris paribus. **Forse ad istud ar-**
gumētū aliquis diceret qz. b. habitus to-
tus adēquatur productus et ab. a. actū.
 Sed. a. nō adēque pducit. est. a. b. habitū
 Et ratio est hec quia prius natura inci-
 pit. a. actus qz. b. habitus. Contra hoc
 sic arguitur primo in intelligibile est qz
 demus duas res sic se habētēs qz vna sit
 cā alterius r qz hoc sit inadēquate: decla-
 ratur hoc magis declarando datā soluti-
 onem. Nihil aliud est dicere qz habit?
 b. est causa. a. actus qz dicere qz quelibet
 pars ipsius. a. actus qz producit in ali-
 qua parte hōe qz non terminat ad istud
 instans qd est principium hōe: pducit
 a. b. habitū. vel ab aliqua parte eius iaz
 probatur ppositum. Nam. a. actus adēq-
 te producit ab aliqua causa totali r illa
 nō potest dari nisi assignetur intellect?
 euz. b. habitū: ergo inuentum. Hoc argu-
 mentum concludit solutionem esse nūllā:
 quia negare ans cū rōne ē ipossible.
Pro solutione argumenti notā-
 dum est quod iste terminus causa? debet
 capi dupliciter. vno modo proprie alio-
 modo improprie. Proprie capiēdo ad
 hoc quod aliquid sit causa? alterius (effi-
 ciens intelligē) requiritur quod, secun-
 dum se r quodlibet sui precedat aliud

tempore vel natura si habeat partes. Im-
prope hoc capiēdo sufficit q̄ una pars ei
produisset partē alterius & alia produ-
xisset aliam & isto modo nō requiritur q̄
sit prius alio tempore vel natura. Tūc po-
tuo propositioes: quarum

Prima est nec. b. ē causa. b. nec eō
ira proprie. Secunda propositio impro-
pue r̄t̄is est causa alteri hoc patet ex
deductione argumenti. Ex quo nō sequi-
tur q̄. a. est prius natura q̄. b. vel eōtra
patet ex terminorū declaratione: sed satis
est q̄ quilibet pars proportionalis. a. sit
producta ab aliqua parte proportionali
b. & eōtra.

Queris si hora dividatur per par-
tes proportionales minoribus h̄us nos
& signem⁹ partes p̄portioales. b. & a. s̄m
h̄alem divisionē partū proportionalium
hore v̄tū ista sit cōcedenda iste partes p̄-
portioales. a. sunt producte ab istis p̄ti-
bus p̄portionalib⁹. b. & eōtra. Dico q̄
si quilibet pars p̄portionalis. a. sit p̄du-
cta ab aliqua parte p̄portionalis. b. & eōtra
tūc infera ergo iste partes p̄portioales
a. sunt prius nā istis p̄tib⁹. p̄portio-
alibus & eōtra. Nēgo p̄tiam p̄pter nega-
tionē includam in ly prius: sicut nō sequi-
tur materia fortis differt a forte: q̄ mate-
ria & forma fortis differūt a forte: cōceden-
tes tamen consequens hui⁹ consequen-
tie non haberēt pro inveniēti concedere
p̄ns prius consequētie: sed tunc redu-
cerent eā ad copulatīā s̄m regulas pro-
positiois de copulatīis extremis anq̄
exponatur ratiōe de ly prius: pro so-
lutione argu. necesse est v̄tū illa equivo-
cā ratiōe hui⁹ termini causa productiva q̄
posita est.

Tertio sic arguitur: si actus p̄du-
ceret habitū inquantē intellectū ad pro-
ductionē similis actus: sequeretur q̄ in-
tellectus haberet infinitā notitiā actua-
lem intentione quod est falsum. Et seq̄la
p̄datur & ponatur casus q̄ intellectus co-
natur vt̄num successivē per vnam horā
producat notitiā fortis vel alterius ob-
iecti. Et dividatur illa hora per partes p̄-
portioales maioribus versus nos & ha-
bitus qui produceretur in prima parte pro-
portionali hore sit tante actuitatis ad p̄-

ducendum actum cum intellectu qui co-
natur vt̄num sicut ipse intellectus cum
conatur vt̄num seorsum esset. Et arguitur
sic in qualibet parte p̄portionali ho-
re produceretur actus ita intensus sicut in
prima & sunt infinite partes p̄portio-
ales ergo infinitus actus est p̄ductus in
fine hore: claret consequentia cum maio-
re. Et minor probatur actus ita intensus
produceretur in secunda parte p̄portiona-
li sicut in prima & eadem ratiōe. In ter-
tia sicut in secunda & sic de alijs ergo in-
tentum. Maior patet causa productiva
actus in secunda parte p̄portionali est
in duplo maior q̄ causa productiva actus
in prima & secunda pars p̄portionalis
hore est adequate sub dupla ad primam
ergo per regulam calculatoriam philo-
sophi in septimo physicorum t̄m produci-
tur in secunda sicut in prima. Antecedēs
probatur: nam in prima intellectus qui
conatur vt̄num producit actum: in se-
cunda intellectus enim habitus productus
in prima: sed ex supposito habitus t̄m
facit ad productionem actus sicut intel-
lectus quando conatur vt̄num ergo ma-
ior est vera. Et sequela probatur. Nam si
aliqua virtus potest p̄ducere aliquē ef-
fectum in hora / dupla h̄us ceteris pa-
rib⁹ poterit tantum / effectum facere
in dimidia hora.

Respondetur admittendo casus
& conceditur q̄ tantum p̄ducet de actu
in secunda parte p̄portionali sicut in
prima & negatur q̄ in tertia t̄m p̄duce-
tur sicut in secunda: & ratiō est: quia vir-
tus productiva actus in secunda est in
duplo maior q̄ in prima & secunda pars
p̄portionalis est adequate subdupla
ad primum vt̄ dictū & probatur est. Et
virtus productiva actus in tertia nō est
in duplo maior q̄ virtus productiva in
secunda / imo precise se qualiter hoc
declaratur. Nam supponamus q̄ in pi-
ma parte p̄portionali produceretur
gradus habitus & etiam in secunda p̄-
ducatur vnus alius gradus & sequitur
quod in tertia concurrunt ad p̄ductio-
nes actus duo gradus habitus & intel-
lectus qui conatur vt̄num & in secun-
da non concurrunt nisi intellectus qui
conatur vt̄num & vnus gradus habi-

ms: modo trium ad duo est p̄portio ses-
quialtera & tertia pars p̄portionalis
est subdupla ad secundam. Et ex conse-
quenti non t̄m produceretur i tertia sicut
in secunda. Et propterea negatur q̄ nō
est maior ratio de tertia in ordine ad se-
cundam q̄ de secunda in ordine ad pri-
mam. Ex quo inferitur q̄ cum equali co-
natur intellectus impossibile est q̄ actus
produceretur vniformiter hoc patet quia
continue habitus est intensior ergo cum
equali conatu intellectus ceteris pari-
bus plus produceretur de actu.

Contra hoc sic arguitur et solu-
tione sequitur q̄ impossibile est salutare
q̄ aliquis actus corripatur & producat
semper successivē: quod ego sic ostendo:
incipit fortis in hoc instanti per vlti-
mum non esse videre. a. visibile: & succes-
sive illud visibile elongetur a forte taliter
et q̄ t̄m conducatur habitus qui generat
ex visione ad p̄ductionē v. sionis sicut p̄-
longatio obiecti nata est impedire. Et se-
quitur vel q̄ visio semp̄ intendatur vel nū-
q̄ diminuetur vsq̄ dum visibile veniat
ad punctū terminatum: minimum distā-
tie per quā non potest videri: sed quādo
sicut in illo p̄cto non videbitur ergo p̄po-
situm. Nam si sic instans in quo sit in il-
lo puncto est primum non esse totius vi-
sionis secundum se & quodlibet sui.

Respondetur q̄ suppositum est
falsum videlicet q̄ habitus gentis tan-
tum conducatur ad p̄ductionem visionis
sicut prolongatio nata est impedire: de-
claratur hoc. Nam ponamus q̄ si visibi-
le mōneretur semper in eodem loco p̄du-
ceret visio semper intensa vt̄num & ita
non produceretur quando sic prolōgatur
nisi in ensa. vt̄ dimidium. Et hoc sequit̄
propositum. Nam cum habitus p̄ducit
concurrat etiam ad productionem visio-
nis q̄ visibile manet in eodem loco q̄ p̄-
ductio habitus non tantum innabit si-
cut prolongatio obiecti impedit. Secun-
do prolongatio obiecti per vnam digita-
litatem non minus impedit productionem
visionis q̄ quando prolōgatur p̄
vnam aliam. Sed notum est q̄ in tem-
pore in quo prolōgatur per secundā di-
gitalitatem non tantum produceretur de
habitu sicut in tempore in quo prolō-

gatur per primam: quia non tantum de
visione produceretur. Tertio dico q̄ quan-
do ita esset obiectum semper videretur
nec tunc daretur distantia per quam nō
posset videri. Sed hoc quod primo dixi-
mus non est secure dicendum quia hoc q̄b
in casu ponebatur sic debet intelligi. Est
sic imaginandum q̄ si nō produceretur
habitus aliquis & visibile maneret in eo-
dem loco & produceretur vnus gradus
visionis q̄ non produceretur nisi dimi-
dius. Dicebat nunc suppositio q̄ habi-
tus productus in tempore prolongatio-
nis t̄m inaret sicut per talem prolōga-
tionem impeditur & si nihil habitus pro-
duceretur. Ideo standum est in alijs so-
lutionibus.

Sed contra sic arguitur potest esse q̄
obiectum ita parum remoueat q̄ pl⁹
conducatur habitus productus a visione
ad visionem q̄ prolongatio obiecti. Ex
quo sequitur q̄ eque bene iudicabimus
de magnitudine obiecti in maiori distā-
tia sicut in minori consequentia probat
quia visio manebit ita intensa. Secun-
do sic arguitur sequeretur q̄ nunq̄ ces-
saret productio actus in intellectu vt̄ in
alia potentia in qua produceretur habitus:
consequens est falsum ergo & antecedēs
sequela probatur. Nam continue causa
productiva actus est maior & maior ergo
nunq̄ cessabit productio actus, antee-
dens patet: quia continue est intensior &
intensior. Ad primum respondetur q̄ da-
to quod assumis consequentia est nulla
quia licet obiectum ita parum elongetur
a visu q̄ plus conducatur productio habi-
tus ad productionem actus q̄ illa prolō-
gatio impedit nunq̄ visio erit ita inten-
sa sicut si obiectum non prolōgaretur
cum habitus produceretur intensior ob-
iecto existente propinquiore potentie vi-
sive sed assumptum probatur est falsū.
Ad secundum forte aliquis diceret negā-
do consequentiam: quia potest esse q̄ in-
tellectus distrahatur per imperium vo-
luntatis vel per aliquod extrinsecū. Hoc
nihil est secludendo illud argumentum
concludit.

Et confirmatur hoc longe appa-
rentius sequeretur q̄ nunq̄ intellectus
posset advertere per aliquod tempus

circa aliquod obiectum aliqua deter-
minata aduerrentia quando semper in
tederetur actualis notitia. Et probatio
adducta est: quia causa productiva actus
semper est intensior et intelligit quando
intellectus successine incipit producere
actum. Atque istorum argumentorum
concludit mihi ad tenendam istam pro-
positionem quam superius coeessi vide-
licet qd habitus non inuatur intellectum
ad productionem actus quando iam in-
tellectus non produceret actum et hoc pro-
uenit a natura habitus. Et sic facile est
elicere vtriusq; argumenti solutione.

Contra hoc sic arguitur frustra pro-
nitur habitus nisi inuenietur eius, equa-
li conatu possit producere intensiore actum
cu habitu qd sine habitu. Si ad hoc dica-
ritur qd hoc est sic intelligendum qd intel-
lectus velocius et citius produceret actum
cum habitu qd sine habitu. Sequitur qd
intellectus non iporaret ex habitu velo-
cius produceret qd sine habitu. Secundo
omnis causa que inuatur ad velocius pro-
ducendum inuatur etiam ad productionem
maioris effectus precipue quando pote-
tia receptius est capax.

Respondetur vt inter arguenduz
est dicitur. Et ad improbationem dicitur
q non oportet hoc in omnibus cau-
sis que inuatur ad velocius producendum
et nego qd intellectus non importet ha-
bitum nisi hoc quod assumis etiam diffi-
cilis dimouet. Et hec est natura habi-
tus que nobis e posteriori constat, alias
quodlibet istorum argumentorum con-
cludit falsum: quia experientia cognosci-
mus q nobis aduerrentibus circa vnu
obiectum equaliter non continue magis
et magis intendit notitia circa obiectum.

Dubitat primo quia locuti su-
mus de visione An notitia intuitiva pro-
ducatur habitum.

Dubitat secundo de ipso habi-
tu vtru possit a nobis intuitiue cognosci.
Ad primum respondet gregorius
et primo ad primum in primo distinctio-
ne tertia questione prima, arti. ij. q. sic.
Ad secundum respondet ipse eade disti-
ctio. ij. arti. ij. q. non. Sed contra vtriusq;
arguitur sic et contra primum.

primo sic omnis habitus inclinat pot-
tiam ad productionem similis actus a
quo producit. Sed habitus producit
a notitia intuitiva non est huiusmodi
igitur. Maior patet ex diffinitione habi-
tus et minor probatur per experientias.
Nam si ego non videam vnum obiectum
per aliquod tempus et postea iterum cu
eiusdem circumstantiis viderem illud ob-
iectum non intensius videbo tale ob-
iectum quod tamen oporteret si oppositum
minoris esset verum. Secundo potest
bari illa minor sic nullus cognoscit se ma-
gis proprium vel habitatum ad viden-
dum vel intuitiue cognoscendum ob-
iectum quod sepe vidi qd obiectum qd nu-
quam vidi. Et si dicas ergo argumentum fa-
ctum supra de visione et prolongatione
obiecti non procedit. Nego consequen-
tiam: quia non est necessarium ponere
illud exemplum de visione postroterem-
plo de alia notitia apprehensiva vel iud-
icatiua stat idem argumentum. Maior
positio patet ex diffinitione habitus.

Ad hoc argumentum respondet
gregorius negando maiorem. Ita mihi
dicit ad probationem quam nos adducimus
nec potest dicere. Nam secundum oem
illa est vera illa est vera diffinitio habi-
tus ab omnibus concessa et a nullo ne-
gata. Ideo dicendum est q notitia intui-
tiva nullum habitum producit. Pro cuius
de qua habemus notitiam intuitiva
habemus etiam species ratione cuius
speciem possumus formare notitiam ab-
stractiuam illius rei de qua habemus in-
tuitiuam. Et tunc dicendum est q noti-
tie que formantur ab intellectu medi-
antibus speciebus non generant habitus;
sed bene alie notitie que non producan-
tur mediantribus speciebus sicut sunt no-
titie iudicatiue.

Sed hoc est etiam contra Gregorium di-
cit ipse in prologo questione tertia q in
intellectus assuetus ad informandum vnas
consequentiā vel vnā propositionē ac-
quirit habitum ad formandum similem
pram vel similem propositionē modo illa p-
positio vel consequentia componitur ex
notitia vel notitijs causatis vel causatis
mediantribus speciebus.

Sed non est mihi cura quia etiam con-

do qd tempore irracionabiliter negantima-
los. Nam tamen contra nos hoc argumē-
tum de illo quod promittitur est ad formam ad-
in intellectu consequentiā vel propositionē
cuius similem sepe formauit assignare p-
differunt qd quilibet notitia preter no-
titiā intuitiuā producit habitū et qd
pouent a natura rei eēt vltimū refugiu.
Sed hoc refugium potius est eorum qd non
sufficiūt ad naturas rerū intelligēdas.
Māior tamen qd in multis non occurrit
aliquid dicendum. Sed pro presenti alia
via inuestiganda est veritas.

Pro cuius declaratione inuestigandū
est que potentia potest habituari et que
non. Et pro illo dico cum Aristotele in ij.
ethico q illa potentia potest habituari q
sic se habet qd acquisito habitu pot ob-
dicere voluntati vredo illo habitu et quia
hoc non est verū de notitia intuitiva cū
semper ad eius productionē et conserva-
tionē requirit presentia obiecti sequitur
q notitia intuitiva nullo modo producit
habitū si intellectu et hoc p solutione pono

Contra solutiones secundi dubij
sequitur habitus est prensus intellectum
et bene sicut actualis notitia: ergo si
pōt intelligere intuitiue notitiā actualē
et habitualem. Ad hoc argumentum
ipse respondet distinguēdo antecedens
vel que presentis in ratione obiecti et sic
negat vel que presentis quo ad locum et
subiectum et sic conceditur. Et negatur
tunc consequentia.

Oportet ad hoc qd pna valeret qd esset eā
presentis in ratione obiecti de qua quidē
presentialitate locuti sumus in principio
capitulo.

Contra hoc sic arguitur et hoc se-
quitur qd ille habitus nunq pot fieri pre-
sens in ratione obiecti. consequens est
falsum ergo et antecedens / consequentiā
probatur si sic vel hoc erit manente aia
vtra corpori vel anima separata. Non
primū: quia alias sequeretur qd anima iam
posset habitum cognoscere intuitiue qd
negas nec secundum: quia pro hys que
funct in homine nullum impedimentum
facit corpus igitur. Similiter qua ratio-
ne informatio corporis impediret habi-
tum esse presentē in ratione obiecti im-
pediret etiam ne notitia actualis esset

presentis in ratione obiecti. Si dicas non
est simile: qd experientia cognoscimus nos
habere notitiam actualis et non expe-
rimur nos habere notitiā habitualem hoc
non concludit. Nam stat quod de aliquo ha-
beamus notitiam intuitiuā et qd propter
aliquod impedimentum non possumus in-
dicare ipsum esse in rerum natura vel ip-
sum distinguere a quolibet alio. Vbi ca.
Si a. r. b. essent duo corpora penetrante
se habitus non sciremus iudicare vnu es-
se distinctum ab alio. Et pro tanto vide-
tur esse dicendum q non est inconueniens
q aia intuitiue cognoscat suum habitum:
et q non possit intuitiue iudicare ipsum
esse vel distinguere a notitia actuali pro-
pre casu notitiam simul vtriusq; q aut
iudicat q notitia actualis est hoc proue-
nit non solum: quia habet notitiam intui-
tiva eius sed etiā qd p ipm actualiter ali-
quid cognoscit. Secundo dico q dato
casu q intellectus iudicat non propter
ea debet intellectus iudicare distinctio-
ne eius a quolibet alio. vnde in intel-
lectus intuitiue cognoscat albedinem / ni-
si perciperet albedinem separari a subie-
cto / non propterea iudicaret distinctio-
nem inter illa. Et si dicas etiam percipit
evidenter esse vno tempore habitato et
non alio verū est. Sed intellectus non p-
cipit qd hoc est propter rem illam qua intui-
tiue cognoscit. Sed difficile ē hū assigna-
re dissimilitudinem si non placeat solutio
melior queratur: quia alias non video quō
habitum pot cognosci intuitiue et dicere
q est aliqua res que non potest intuiti-
ue cognosci ab aliquo intellectu creato
nihil est dicere.

Dubitat tertio vtrum actus et habi-
tus distinguantur et quis eorum est per-
fectior.

Respondetur qd aliqui dixerunt qd eas-
dem qualitas nūc est actus et postea de-
finiit esse actus licet maneat in potentia
et tunc dicitur habitus. Et hec fuit opi-
nio alberri magni in predicamentis: qd et si
difficiliter posset contra proterum ipm
gnari est tamen contra communem mo-
do dicendū. Nihilominus contra eam
Arguitur sic sequeretur qd quando in-
tellectus haberet notitiam actualē ita
intensam sicut antea habuit non cogno-
sceret se magis promptum et habiles ad

*notitia
et alijs
dubia*

edgnoscendum q̄ ante quod est contra experientiam. Ideo dicitur q̄ actus & habitus realiter distinguuntur. Etiam habitus est difficulter mobilis. In predicamento qualitatis Aristoteles actus vero non similiter. i. ethico. Arist. dicit q̄ actus generat habitum. Ad secundam prem dubij dicitur q̄ actus est perfectior. Tunc p̄io: q̄ se habet vt causa respectu actus a toto genere et non econtrā. Sed quicquid sit de hoc dicitur q̄ actus est perfectior ex eo q̄ actualiter representat. Nec valet dicere habitus est diuturnior ergo perfectior. Nā elephas est longior vite q̄ homo imperfectior tamen.

Dubij

1 **Dubitat**ur quarto vtrū vnus actus producat habitum. ad hoc quō. i. th. p̄ma. ij. q. li. art. ij. p̄ sequens p̄pones q̄ru dicit

1 **Prima** est q̄n in potentia in qua debet generari habitus est contraria, dispositio hoc est (gratia exempli) habitus oppositus nō generatur habitus ex vno actu probatur. Nā oportet q̄ prius abijciat. contraria dispositio alias habitus contrarij essent in eodem.

2 **Secunda** propositio est. stat aliquādo q̄ habitus cauferur p̄ vnum actum. hoc probatur quando intellectus nimis iclinatur ad suum habitum & actus est nimis fortis: est actus propositiois per se note.

3 **Tertia** propositio est. q̄ de ratione habitus est q̄ sit difficulter mobilis p̄z ex diffinitione eius quam ponit Aristoteles in predicamento qualitatis. ista autem difficultas potest ex parte duorū attendi. primo ex parte intensiois ipsius habitus que secundū. s. Thomā attendit penes maiorem radicacionem in subiecto vt declarauit in. ij. phisicorum: & secūdu alios penes hoc q̄ plures gradus equalis in intentione faciunt vnum. Et secūdu hoc diceremus q̄ ad hoc q̄ aliqua debeant dici habitus requiritur q̄ subiectum in quo est sic inclinatur ad operā dum secundū illam q̄ quasi sit ei natura le operari secundū talem qualitatem. Et quo patet stat dare qualitates eque in actus quarum vna debeat dici habitus et non alia hoc patet.

Nam sit ita q̄ fortis per plures actus acq̄stat habitum intensum vt docet. Et primo per vnum actum nimis intensus ac

quisiuit qualitatem eiusdem speciei cum habitu fortis. Dico q̄ illa qualitas in platonē nō est habitus: quā ab eo faculter separari potest ex eo q̄ non est ei magna inclinatio ad operandum secundū illā qualitatem. Propterque quia nō est assuetus eire in illos actus ad quos illa qualitas inclinatur Sed bene diceretur dispositio ad habitum. Et hoc certe totum est verum. Ex quo patet gregorium in prologo questione tercia nō impugnasse sanctum Thomam. Dicit enim gregorius q̄ quilibet actus potest producere habitum intensior actus intensiorem et remissior remissioem. Sicut intensius humanum intensius lumen producit et remissius remissius est p̄terio de termino. capit ipse habitum pro qualitate inclināte ad similes actus a quibus producit et ista significacione idem concederet sanctus thomas: sed ipse non caput sic vt supradictum est: sed secūdu ipsum requiritur q̄ illa qualitas que dicitur habitus sit difficulter mobilis propter rationem vt eam modo illa qualitas acquiratur ex vno actu non est difficulter mobilis: sic patet inter istas opiniones tantū de nomine esse contentio. Okaz in quolibeto. ij. q. xx. dicit idem q̄ quilibet actus producit habitum.

Dubitatur quinto vtrū habitus corrumpatur per solam cessacionē ab actibus ad quos inclinatur. Respondetur. per propositiones quarum

Prima est per solam cessacionem ab actu. nō corrumpitur habitus de per se. Probatur nam cessare ab actu non est nisi non producere actum modo nō producere nō est causa inductiua corruptiōnis habitus de per se hoc est q̄ non fiet q̄ hic cesset. ab operatione quin habitus minuat: hoc patet. Nam alias sequeretur q̄ dū dormimus et generaliter q̄ non operamus habitus diminueretur.

Secunda propositio cessatio ab actibus de per accidens est iduerius corruptiois habitus inq̄rum regulariter ille q̄ diu stat: et nō operet. actus ad quos habitus inclinatur soler operari actus oppositio actibus ad quos habitus inclinatur quiquidem actus oppositi nati sunt corrumpere illū habitum: ego credo q̄ p̄

tionem actus impertinentium dimineretur habitus: volo dicere q̄ si aliqs habeat temperantiam & habitus assuetudinis illi homo est risibilis diu fiet q̄ nō assuetat illi sed aduertat circa multas alias propositioes h̄ nunq̄ assuetat et contradictorio experientia cognoscimur talis non est ita promptus ad assuetudinem illi homo est risibilis sicut anrea & ad hoc est sanctus thomas: prima. ij. q. iij. quinquagesima tercia. art. ij. Et dicitur patet ista. de primo dubio quid est habitus & qualiter producit & quomodo ab actu distinguitur quis eorum ex perfectione. Arrum per vnum vel plures actus generetur. An per solam cessacionem ab actu diminuat vel corrumpatur. nunc

Principale dubium responde detur q̄ habitus scientificus est habitus productus a scientia actuali.

Dubitatur secundo quid est premissas importare causam conclusionis: pro cuius dubij solutione. Notandum est q̄ hoc fieri pot multas modis. Uno modo si premissae clarius significant q̄ conclusio quod dupliciter fieri pot. Uno modo quia vna propositio. explicat ad nominis erroris alterius. Alio modo quā ad explicat quid rei. Exemplū primi de ista propositioe habens calorem calefacit in ordine. ad istam calidum calefacit. Exemplum secūdi de ista animal rationale est risibile in ordine ad istam homo est risibilis. nunc pono aliquas propositioes.

Prima est significare clarius pro modo non sufficit ad hoc q̄ vna ppō dicitur causa alterius hoc patet. Nam tūc ista habens calorem calefacit possit tanq̄ per causam p̄paratā calidum calefacit quod est falsum. Nā si aliquis sciat quid significat iste terminus. calidum & habitus ista calidū calefacit etiam dubiabit istam calidū habēs calorem calefacit vt de se p̄z. Et hoc sequitur ista propositio q̄ diffinitio quid nois nō potest mediū ad p̄bādū aliqd̄ de diffinitio. Secūda ppō. si vna ppō significet aliā scōo modo distinguēdū est q̄ vt quid extremū ab illo q̄ explicat natura

diffinitio importat aliquid q̄ presupponit talē naturā. quod a potest esse dupliciter. Uno modo quā importat aptitudines ad aliquid faciendū vt. pariendū que quidem aptitudo presupponit talē naturā vt importat aliquem actū ad quem res ex sua natura h̄z aptitudinem. vel aliquā qualitatem. Exemplum primi Animal rationale est risibile. Exemplū secūdi. Animal rationale intelligit: vel terra ē corpus graue. Vel aliud extremum non importat equalitudo tale exemplū de ista animal rationale est album. Panis tribus modis vna propositio dicitur esse causa alterius. Secundo modo nō. Et ratio huius est. Nā pro tanto dicimus q̄ ista propositio animal rationale est risibile est causa huius hō est risibilis: q̄ ad hoc q̄ istud predicari risibile conueniat alicui. presupponit ipsum esse talis nature qualia explicatur per istā diffinitionem animal rationale ex eo q̄ aptitudo ad aliqd̄ faciendū. vel patiendū presupponit naturam rei. cuius est aptitudo & ly risibile importat aptitudinē ad ridendū. Sed sic est hoc ad hoc q̄ istud predicari albū conueniat alicui nō presupponit ipsum esse. animal rationale. Et ex hoc patet q̄ licet ista propositio animal rationale est album significet clariū ista homo est albus: non tamen est causa eius.

Tertia ppō est. ppō que explicat causam alterius est prius natura vera q̄ illa cuius est causa. hoc p̄z. Nam causa est prior natura suo effectui: vna propositio importat causam q̄ pot esse posterior in eō rei q̄ illa que importat effectum. hoc p̄z: q̄ potest esse q̄ ista propositio homo est risibilis sit per magnū tempus ante istā. Animal rationale est risibile: q̄ ista propositio animal rationale ē risibile nō est prius natura ista homo est risibilis quo ad eē rei: q̄ opz q̄ sit quo ad esse verum. Et per eē verū intelligo ita esse a parte rei sicut propositio significat vel significare pot.

Quarta propositio. secundo modo vna propositio dicitur importare causam alterius: quia in vna explicatur natura diffinitio et in alia predicatur de diffinito terminus importans aptitudinem talem naturā presupponentē.

Verbi causa de ista homo est animal rationale in ordine ad ista homo est risibilis. Et ad mentem huius quare propositionis intelligatur tertia. propositio.

Quinta propositio. Tertio modo una propositio potest esse causa alteri quia una propositio importat aliquam operationem ex qua sequitur assensus alicuius rei que quidem existentiali importatur per aliam propositionem. Exemplum de ista sol lucet in ordine ad istum dies est taliter q non fiat illa operatio nem esse quin sequatur talis rei existentia. Sed hic aduertendum est q hoc potest esse dupliciter. Vel q extremum quod non importat operationem connotat aliqd impertinens illi operationi vel non. Si primum sic est causa p accidens alterius p positionis. Si vero non est causa p se. Datur exemplum. Corpus rotundum lucet est causa per accidens huius dies est ex eo q impertinens est ad lucere rotunditas. Similiter albus domificat est ca p accidens huius domus est vel crit r hoc ideo q impertinens est ad edificandum q edificator sit albus vel non.

Sexta propositio. generaliter quia unum extremum importat determinationem quidditativam vel descriptivam r aliud extremum presupponitur ad hoc q alicui rei concinat q ei competat talis distinctio. Illa propositio importat cam alterius r digra. hinc tres angulos equales duobus rectis ad hoc q concinat alicui presupponitur ipm ee figuram planam tribus lineis rectis. Et ideo ista ppo ois figura plana tribus lineis contenta est ca huiusmodi trianguli hz tres angulos equales duobus rectis: r isto mo i demonstrationibus mathematicis premisse important cam conclusionis. Et q distinctio q explicat determinatas pres distincti cam eaz dispone est distinctio formalis: sicut est ista. Triangulus est figura tribus lineis contenta. Et ut dicimus in secundo tractatu terminorum in qua distinctioe no ponit ca finalis distinctioe Arist. in v. meta. q in mathematicis tantum vritur distinctioe formalis ut ipse Arist. habet in problemio de anima.

Septima propositio duplex est sci-

re. scilicet sophisticam r scire simpliciter. Scire sophisticam duplex est. Quidam est assensus propositiois vere catus ab assensu propositiois falsae vel ab assensu male pte. Aliud est assensus propositiois vere catus p assensum p positionem importanti cam eius de p accidens. Exemplum primi Assensus quem aliqd hz de ista fortes currit: r istud argumentum iste ho currit: r iste ho est fortes ergo fortes currit: currat fortes: r demonstratur Plato currens. Exemplum secundi. Si aliquis habeat assensum huius dies est per istud argumentum corp rorndum lucet ergo dies est. Et presuppono semper assensum esse sine formidine, natura iter causatum.

Octava propositio est scire simpliciter est assensus evidens catus p assensum pmissam in portantium cam de per se propositiois: catus est assensus a pte cuius predicati ponitur terminus qui capit pro medio est isto termino: q verbi gratia aliqd faciat istud argumentum o e aial rationale est risibile: q animal rationale homo est aial rationale: s omnis homo est risibilis: q aial rationale: r hoc intelligit Arist. illam particulam in qua dicit. qm illi illius est ca: hoc est ad hoc q aliqd assensus sit scire simpliciter requirit q propositio cuius est assensus includat medium cum isto termino q a pte predicati.

Nona propositio. tota distinctio qua Aristoteles assignat sic intelligenda est scire simpliciter r no sophisticam est assensus evidens catus per assensum propositiois importanti cam (de per se) p positionis cuius est assensus r ipsa propositio includit medium modo explicato, r inferretur premis illis in bona r evidenti consequentia q premisse importent cam conclusionis intellexit phus cum dicit. Causam rei arbitramur cognoscere r cum dicit propter quam res est: intellexit q sit ca de per se r no de per accidens: r cum dicit. Quoniam illius est ca intellexit propositioem cuius assensus est scire simpliciter includere medium modo explicato et cu dicit hoc non contingit aliter se habere intellexit q conclusio inferatur et talibus premis in bona pte: ac si diceret non contingit premis esse veras sine conclusione r probat Aristoteles hac distinctioe

distinctioem (intellige quid nominis) huius termini scire simpliciter ex eo q ois ra scientes q non scientes vrituntur termino in illa significatione. Et quo patet ad dubium in quo querebatur qd est premis importare causam conclusionis r etiam qualiter intelligit distinctio prima huius termini scire.

Dubitatur qualiter intelligitur secunda distinctio in qua dicitur. Scire est per demonstrationem intelligere. Pro cuius declaratione notandum est q iste terminus scire vt communiter dici solet quadrupliciter accipitur. Uno modo p assensu evidenti propositiois necessarie vel contingentis. Secundo modo p assensu declarationis necessarie causato per demonstrationem quis vel ppter quid. Quarto mo p assensu propositiois necessarie causato per demonstrationem ppter qd Exemplum primi de assensu que habeo de ista ego sum vel de ista fortes est. Exemplum secundi de ista fortes est vel non est vel de ista calor est calefactus quorum nullus est per demonstrationem causatus. Sed primus immediate a notitia terminorum. Secundus per experientiam vel ad minus assensus huius calor calefacit. Exemplum tertii de assensu que aliqd habet de ista ignis est p assensum huius fumus est. Exemplum quarti de assensu que aliquis habet de ista ho est risibilis caro p assensum animi r pitis huius argumenti o e aial rationale est risibile. r. Et ista distinctio de scire est cois inter doctores. Et ponitur a scoto in primo distinctione tertia. Et a paulo veneto in prima parte sue logice tractatu de scire r dubitare a Sacerdote de thesibus in commentario super henricus de scire r dubitare. Et a magistro Georgio in isto capitulo.

Secundo notandum est q locum si sumus demonstratioe q r propter qd Quid discriminis est iter illas. Pro quod dicitur q quiddam premisse r ans importat effectum r conclusio cam sic est demonstratio: qui do evm. Si aliquis sic argueretur. Iste calor calefacit ergo iste calor est calefactus ibi est demonstratio

quia nam ans importat effectum r ans cam. Cum ans importet operationem r ans aptitudinem ad illam operationem. Et operatio presupponit aptitudinem: q no repugnat hinc aptitudinem ad aliquam operationem quando talis operatio non est. Nam fortes est risibilis quando non ridet: r ignis calefactus quando no calefacit. Similiter aliquis cognoscit per experientiam: q luna eclipsatur postea in quirens causam huius percipit terram esse interpositam inter solem r lunam. Et scit q quando inter susceptivum luminis r corpus luminosum intercipitur corpus opacum non illuminatur invenit causam eclipsis lune. Unde si iterum videat eclipsim lune r sic argumentet eclipsis lune est ergo terra intercipitur inter solem r lunam / facit demonstrationem: quia demonstratio propter quid est duplex: quedam est potissima. quedam est non potissima. potissima est quando premisse important adequatas causas conclusionis r conclusio includit medium modo ante explicato. Datur exemplum vt si aliquis sic argueretur. Quandoque q inter corpus luminosum r susceptivum luminis intercipitur corpus opacum susceptivum luminis non recipit lumen ppter talem interpositionem. Sed sol est corpus luminosum r luna susceptivum luminis inter que intercipitur terra: que est corpus opacum ergo luna no recipit lumen a sole propter interpositionem terre. Demonstratio propter quid no potissima duobus modis fieri pot. Uno mo qn ans non importat adequatas causas conclusionis. Alio modo quando licet importet adequatas conclusionis conclusio non includit medium. Exemplum primi si sic arguat terra intercipitur inter solem r lunam: ergo luna eclipsatur illud ans non est adequata causa conclusionis r est q non solum pvenit lunam eclipsari ex tali interpositione. Et etiam ex hoc q corpus opacum impedit multiplicationem luminis. Et per ans ad habendum adequatam causam illi r conclusionis oportet habere illas duas pmissas prius assumptas. Exemplum secundum si sic arguatur omne animal rationale est risibile: omnis homo est animal

6

7

rationalis: ergo ois homo est sensibilis.

Tertio notandum est qd in ista dif-
finitione capitur demonstratio: p demō-
strationē q: vel ppter quid. Et tunc dif-
finitio sic intelligitur. Scire est assensus
evidens causatus per assensum premis-
sariū & pñe demonstrationis q: vel ppter
quid. Sed infurgit statim argumentum
tale. Pñus diffinitur scire per demō-
strationē: ergo male diffinitur demon-
stratio p scire cū diffinitionibus sit phi-
bitus circulus pñe qñ terminū nō se-
hnt sicut relatum & correlatum sicut
sunt isti termini scire & demonstratio.
Nec valet dicere ad hoc q nō ponuntur
eodē modo: termini in illis diffinitionib⁹
nā solet ab aliquibus dici q tunc cū di-
cit scire est p demōstrationē intelligere
ibi: demonstratio ponit tanq̄ cā ipsius
scire q nihil aliud est dicere q̄ p diffini-
tio sic intelligitur. Scire est effectus de-
monstrationis. Et in diffinitione ponit
scire tanq̄ effectus hoc est diffinitio sic in-
telligit demōstratio est cā ipsi⁹ scire hoc
certe est verū sed nihil ad argumētum.

Nā semper licet ita sit stat inconueniēs
ratione cui⁹ est phibitus circulus in dif-
finitionibus. i. q. a. nō diffinit p. b. & b.
p. a. alias idē est notius & ignotus re-
spectu eiusdem. Propterea dicitur q ille dif-
finitiones sunt qd momentis in quib⁹ cir-
culus non est phibitus cū non explicet
quid rei. Et q: ista que dicta sunt in isto
dubio per multa inferius ponēda argu-
mēta agitabuntur. nō amplius ad pñs
de illo. Sed recolligendo que dicta sunt
haberetur quid est premissas impotare
causas conclusionis quot modis fieri pōt
Quid interest inter scire sophistici & sci-
re simpliciter cum triplici diffinitione
declaratione cum duplici de ly scire et
vnius de ly demonstratio.

Dubitar tertio quid ē ppositio
sensibilis post q̄ vnum est quid est scire.
Nā inquirendum est de pñe scibilis
p tanto dicamus. Ppositio scibilis est
ppositio necessaria dubitabilis nā sic
si evidens p premissas in discursu illo-
gistico ad ipsam applicatas hec diffini-
tio ē satis copiosa. Et ponit ab oīa i p-
logo qōne prima. Pro cuius intelligen-
tia declarādi sunt: termini in ea positi.

Quid est ppositio necessaria nobis aliis
de cōstat. Sed ppositio dubitabilis ē p-
positio cuius significationē apprehendi-
mus & ei nō assentimus. nec dissentimus.
exēplū de ista astrā sunt paria vlt de ista
papa docuit. Quid est ppositio evidēs
scim⁹ ex precedenti capitulo nec ignota-
mus quid est discursus illogici⁹. P-
positionem aliquā fieri euidenter notā
p aliquas pmissas nō est aliud nisi quod
evidentia taliū pmissarū cū euidentia
pñe in quatuor ppositio infertur ex il-
lis premissis sit causa assensus euidentis
illis ppositionis. Nunc declaratur
diffinitio. Ppositio loco generis ponit
tur cū nō omnis ppositio sit scibilis s;̄
bene econtra. Necessaria ponit ad diffe-
rentiā ppositionis cōtingentis vel im-
possibilis. Dubitabilis ponit ad diffe-
rentiā pponis p se note residuā ponit ad dif-
ferentiā multarū ppositionū q̄ si sunt
necessarie non sunt demōstrabiles a no-
bis p̄ de ista deus est secundū multos
vel de ista materia prima est secundum
oēs vel forma subtilis talis distinguitur
a materia. Unde ad hoc q̄ aliqua pposi-
tionem fieri euidentem p aliquas pre-
missas requirit q̄ assensus illarū pmissa-
rum nati sunt causare euidentia conclu-
sionis & cū hoc q̄ possibile sit nō habē-
do assensum illarū pmissarū dubitare
conclusionem. Ex qua diffinitione cum
sua declaratione sequit quō aliqua propo-
sitiō est iniusta significatione est scibilis
a deo cū deus nulla ppositionē pōt du-
bitare. & si dicat scire est aliqua pfectio
s;̄ puenit deo s;̄ aliq̄ ppropō ē scibilis a deo.

Respondetur q scire potest capi
primo vel secūdo mō. Et sic, capiatur vlti-
ma consequentia quā facis non valet.
Nā iste terminus ppositio scibilis: cō-
notat scientiā scire tertio vlt quarto mō.
Si vero capiatur tertio vel quarto ly scire
re concedo antecedens prime consequē-
tię & distinguo q̄ conueniat deo vel for-
maliter & sic negatur vel emittentur sic
conceditur hoc est deus non habet scien-
tiam causatam per demonstrationem.
Cum scientia dei sit ipse deus & deus sit
incausabilis: sed bene habet assensum
notitiam perfectiorem q̄ est scire in ista
significatione. potest iam dici q̄ scire for-

maliter dicit perfectionē & presupponit
imperfectiōem: q̄ presupponit intellectū
in quo esse posse dubitare: quod est iper-
fectionis. s;̄ hoc fit verū: nō est in multū
ad ppositum arguementi. Nā s;̄ nō im-
portaret illā imperfectiōem presuppo-
sitiue: adhuc nō possit in illa significatione
ne cum sit accidens conuenire deo: ideo
standum est in prima solutione. Contra
istam diffinitionē.

Prio sic arguitur ppositio per
notā non est scibilis et ei conuenit da-
ta diffinitio. ergo ppositum. maior sup-
ponitur ex dictis: & minor probat. Quia
si ei non conuenit maxime esset: q̄ non
est dubitabilis. sed hoc est falsum. igit.
probat minor. volo q̄ fortes fornet
istam mētalem / plato est vel non est: et
volo q̄ deus impediatur ne termini ex qui-
bus ista ppositio cōponitur producant
assensum ppositionis: et sequitur q̄ for-
tes dubitabit istam ppositionem p dif-
finitionem ppositionis dubitabilis an-
positam. igitur. forte dices in diffinitio-
ne capitur ly dubitabilis ppositio: pro
ppositione naturaliter dubitabili: et
naturaliter illa ppositio nō est dubita-
bilis a forte in illo casu supernaturaliter
dubitatur.

Contra hoc sic arguitur. naturali-
ter est dubitabilis: ergo ppositū. pba-
tio aūtis. pono casum q̄ fortes fornet p
mo ista ppositio: fortes est vel nō est:
& immediate post hoc pducatur in intelle-
tu: fortis illa negatio nō que negat totā
copulā: est vel nō est. Et arguit sic. nota
ista ppositio fortes non est vel est est du-
bitabilis: ergo ista fortes est vel nō est:
est dubitabilis. antecedens est clarum. et
probatio pñe est. Nā si illi termini fortes
non est vel est / non producant assensum
huius / fortes non est vel est / vel alteri⁹
ppositionis: nec termini ex quibus ppo-
nit ista / fortes est vel non est. pñā proba-
tur. q̄ sunt oīno termini eiusdē rationis
idē representantes: et nō stat dare duas
causas eiusdē rationis: et q̄ vna sit p-
ductiua vnius effectus: et non alia. hoc
patet in oīnibus. Et manifestū est q̄ nō
est dubilis instantia. nec valet dicere q̄
notitia intuitiua fortis producit assensū
hui⁹ / fortes est / et non intuitiua plato:

nis: licet sint eiusdē speciei. hoc nihil est
ille due notitie non idem representant:
sicut in ppositio. Si iterum dicas hoc
argumentum non est cōtra nos: q̄ i pri-
ma questione rosarij diximus illas duas
ppositiones non esse eiusdē speciei.
ad minus argumētū concludit alijs op-
positū assentibus. scdo capiā istam for-
tes est vel est vel non est vel est: cui⁹ ista /
fortes non est vel est est pars: oīno
eiusdē speciei: et habeo ppositū. Et si
dicas ad primū q̄ nec alijs argumētū
cōcludit. et ratio est / quia ille due propo-
sitiones nō significant eodem mō nō cu-
ro. ego capio sic argumētū / q̄ dicitur due
res eiusdē speciei idē oīno significantes
& in vna producta aliquem effectū: ista
aliū. Si dicas hoc nō est inconueniēs: p-
pter aliū et aliū ordinē: vel qñ nō eodem
mō significant sicut in ppositio manife-
stum enim est adhuc in rebus naturali-
bus q̄ aliquis effectus generetur inter
aliquas res aliquo modo applicatas: q̄
nō gnaret si ille res aliter applicatur.

Contra hoc sic arguitur. fornet
fortes istam mentalem vt in casu ponē-
batur / fortes non est vel est: et volo q̄
deus impediatur ne illa negatio agatur pñi
verbū & in ly vel: vt arguitur sic. Illa no-
ticia tunc non producent assensum hui⁹
ppositionis: ergo nec notitia hui⁹ for-
tes est vel nō est: pñā est clara. q̄ ille due
ppositiones in casu idem et eodē mō
oīno significant. et aūis pbat. Nā si sic
sequeretur q̄ ly deus non impeditur illam
actionem: adhuc produceretur ille assen-
sus. pñs est falsum: ergo et aūis. cōsequē-
tia probat. Nam illa actio sc̄ negatio to-
tius copule non est effectus cōtrari⁹ illi
assensui: ergo cum ille notitie sint apte p-
ducere talē assensū: sequitur q̄ pducet
ipm. aūis probat. Nā causa pducēs vni⁹
effectū apta natio producere aliū / si non
producat alium / hoc est propter contra-
rietatem inter illos effectus. hoc est ma-
nifeste verum: et in ppositio non est as-
signanda inter illas actiones aliqua cō-
trarietas. Tū prio q̄ vna causa totalis
produceret contraria. Tū secundo / quia
nulla apprehensio et assensus habent re-
pugnantiam. et sic habetur ppositum.

Respondetur ad argumētū vt

inter arguendum dictum est vsq; ad hanc ultimam replicam ad qua dicitur admittendo casum negando antecedens: et ad probationem dico q; quando non impeditur negatio: non producit assensum quem queris. Et ratio est: q; tunc intellectus per illam propositionem non apprehendit forte esse vel non esse. sed forte non esse vel esse. et requiritur ad productionem assensus apprehensio: cui assensit per ipsum assensum: et aduerendum est: q; hoc argumentum supponit mentalem ultimam esse compositam.

Contra hoc sic arguitur. supponamus vnu qd est verum: et ab oibus quasi concessum. I. q; assensus sit propositio. Ita sic arguitur. eode casu retento: videlicet q; deus impedit ne illa negatio neget nisi secunda copulam verbalem et concessus. et bene q; produceretur assensus quo assentiretur fortem esse vel non esse: volo q; tali assensu producto deus dimittat illam negationem agere secundum sua natura. Et arguitur sic: vel ille assensus manebit vel non: nullus est dicendum. ergo propositio. antecedens probatur. primo pro parte affirmativa. Nam si non maneret: hoc idco esset: quia intellectus non apprehenderet forte esse vel non esse. sed hoc est falsum: cum per talem assensum hoc apprehendatur. ergo non est signanda hoc quare non manebit. precipue cum assensus possit esse sine notitia a qua producit. vt inferius videbitur. Alia pars probatur. Tunc primo. Sequeretur q; ista propositio fortes est vel non est: intenderet illius assensum: cu iam intellectus apprehendat forte esse vel non esse. sed consequens est falsum. Nam sequeretur q; sufficeret producere a principio: cum quecumq; causa que sufficit intendere aliquam qualitatem: sufficit. eius in cipere productiones. igitur.

Respondetur concedendo q; assensus manet: sed non intenditur postea: et ratio est: q; licet ita q; intellectus apprehendat fortem esse vel non esse: non in per istam: fortes non est vel est. Sed per vnam aliam que est ipsemet assensus: quiquidem assensus no potest intendere sicut nuna alia qualitas seipsam intendere potest.

Contra hoc sic arguitur. sequitur in aliquo casu q; intellectus habet notitiam infinite intentam. Quod sic probat. Supposito q; actus et habitus in instanti produci possunt: sicut in primo dubio huius secundi capituli visum est. volo q; hora futura sit diuisa per partes proportionales: et in instanti initiatio cuiuslibet partis deus impediatur actionem negationis super totam copulam: non tamen impediatur in aliqua parte propositio nali. Et arguitur sic. In quolibet instanti initiatio alicuius partis proportionalis producit aliquis actus totaliter hoc est secundum se et quamlibet eius partem. et cum sint infinita talia instantia: sequitur q; in hora erit actus infiniti intentus. Si neges consequentiam: dicendo q; non quilibet actus q; producit erit ita intensus sicut alius. Sic arguitur: ibi producentur infiniti actus quorum quis erit intensior. q; propositum. pna e nota: et ans probat. volo q; deus impediatur negatione p instanti terminatio illius hore. et arguit sic. in illa instanti producit aliquis actus que voce a: q; actus antea productus est intensior: et illi fuerit infiniti. q; propositum. Maior p; q; no est maior ratio de vno q; de alio in quo aliq; producebatur. et minor p; na ex solutioe data continue et continue actus productus est remissior: et suppono cu casu toto: q; est lectus per totam horam intendat suam aduertentiam.

Respondetur q; argumentum est bonum nego in pnam. et ad probatione admissio casu conceditur q; in quo licet instanti de quo loqueris producebatur non erit nouus actus: sed semper erit remissior et remissioe actus q; producet. h; producat a fortiori causa q; actus pcedes. Et hoc pronenit ppter remanentiam actus pcedentiu. et p; admittit casum quem ponis de instanti terminatio hore. et ne go q; in illo instanti producet aliquis actus. et ratio est: q; causa pductiua actus in illo instanti in nulla pportione est fortior q; antea. hoc patet calculari partes pportionales pcedetes. et sic patet argumentum in quo multa includuntur: licet obscure tangantur.

Contra hoc sic arguitur. ponat casus

per isto instanti in quo sum? de? impediat actione illius negationis: et hora futura sit diuisa per partes pportionales minoribus versus nos: et retineat totus casus hac diuisione partiu pportionalium depra. et arguit sic. in hoc instanti in quo sumus producit aliq; assensus et etia i quolibet instanti terminatio alicuius partis pportionalis. q; in prio casu in quolibet instanti initiatio alicuius partis pportionalis: et etia in instanti terminatio hore producit aliq; assensus. maior est nota: et minor: probat. Na in quolibet instanti terminatio alicuius partis pportionalis causa pductiua actus in certa pportioe est fortior q; antea erat. q; in quolibet tali instanti producit nouus assensus. hoc intelligitur casu p; pna probat. Na sic vel sic diuidere partes pportiones nihil facit ad hoc q; in illis instantibus producat assensus vel non. Pro solutioe notes q; concedendum est in illo casu quon quolibet instanti assignato producit assensus. et neganda est pna. et ratio est. q; in quolibet instanti terminatio alicuius partis pportionalis causa pductiua assensus incerta pportioe est fortior q; antea fuit. sed no in primo: vt in solutioe dicebat. q; no in instanti terminatio hore. et ad probatione dicitur: negando q; alia et alia diuisio partiu pportionalium cu alijs in casu positus nihil faciat ad hoc quod vis probare. Na; ex illo pronenit q; in quolibet instanti assignato post instanti initiatio hore in secundo casu verum sit dicere q; causa pductiua assensus est in certa pportioe fortior q; antea. quod non est verum in primo casu. p; de instanti terminatio hore. Et sic patet ad argumentum. Infero correlatiua: et dicitis quozum

Primum est. Eadem causa totaliter nata est producere effectus contrarios sic intelligo q; a causa totaliter est producit effectum contrarium. hoc p; nam si fortes formet istam mentale: platon non est vel est: et deus impediatur negationem primi verbi et coniunctionis producit assensus quo assentitur isti platon est vel non est: et si impediatur precise negationem primi verbi: producit assensus contradictorius. et illi assensus et dissensus contrarij sunt: et semper ab eade cau

sa producti totaliter. hoc p; intelligentia que dicta sunt. Et idem patet quo ad representationem. Nam illam propositioe contradictoria significat successiue in casu positio.

Secundo sic arguitur. Ista propositio Calor est calefactiuus non est propositio scibilis: et tamen ei conuenit diffinitio data. ergo propositum. Probatio in notis p omnes partes diffinitionis. primo est dubitabilis necessaria potest fieri euidenter nota per discursum sillogisticum etiam al's non haberemus euidentiam de ista propositioe. Probatio minoris. Nam non sunt dabiles premissae importantes causam illius: q; vel in illis caperetur pro medio diffinitio quidditatiua: vel aliquid aliud. non primum. cu iste terminus calor careat diffinitione quidditatiua. et non secundum: q; non apparet qd esset illud medium.

Pro solutione argumenti notandum est q; in ea petitur difficultas bona q; aliter et aliter ad ipsum est respondendum vnam realium: et vnam nominalium. primo respondetur secundum vnam secundo vnam aliam. Sit igitur.

Prima propositio. Iste terminus calor potest diffiniri diffinitione additativa eode modo quo species pot diffiniri diffinitione additativa. hoc est dabilis est aliqua oio qui explicat naturam caloris: in qua vna pars se habet vt determinabilis p aliam: et predicat qualis p; de calore essentiali. pro quo imaginadu est q; calor est species: et metaphysice componitur et genere et differetia. et pnt poni diffinitione eius: sicut animal rationale ponit in diffinitione hominis.

Secunda propositio. per tale diffinitione potest demonstrari calefactiuus de calore: sicut risibile de hoie. per hanc diffinitionem animal rationale. Et quo patet q; vnam istam viam argumentum affuit falsum.

Sed pro via nominalium declaranda: sequitur alie propositioes: quarum prima e. ista propositio Calor e calefactiuus q; idem ostendit demonstratioe propter quid probatur propositio. quia caperet p medio diffinitio quidditatiua

caloris. Sed hoc nō cū iste termin⁹ calor nō habeat differentia essentialē: & diffinitio q̄ diciturina cōponit ex ḡne & differentia. hoc p̄z p̄ ea q̄ dicitur sit in p̄dicabilib⁹ vel capis p̄ medio orationē q̄ explicat de terminatas p̄tes diffinitū. & hoc nō. q̄d sic probat. nā calor ē habere tres partes vel quatuor p̄tes non est causa q̄ sit calefacti⁹ vel q̄ habeat tot grad⁹ in intensioe vel sit tāte vt tāte extēnsionis. cū q̄ calor cuiusq̄ extēnsiois vel intensiois sit calefacti⁹. igit talis p̄pō est indemonstrabilis demonstratione p̄pter quid.

Secūda p̄pō illa p̄pō p̄t demonstrari de monstratioe q̄ est sic arguēdo. oē q̄d vt in plurib⁹ calefacit ē calefacti⁹. ois calor ē h̄mōi. q̄ ois calor ē calefacti⁹. s̄z restat declarare quōd habem⁹ euidētia istarū p̄missarū: & secūdo. quōd ista d̄ demonstratio. q̄ est. Et pro p̄mo aduerte q̄ minor cognoscit per experientia: maior p̄ ista p̄positionē: q̄n̄cūq̄ aliqua causa vt i pluribus p̄ducit aliquē effectū: h̄z a natura sua p̄ducere talē effectū que nota ē. imo cognitis terminis sub qua possum⁹ subseruere ista: q̄ calor vt in pluribus calefacti⁹. quā experientia cognoscimus: & sic p̄z modus quo illi⁹ āntis habemus euidētia. Et pro sc̄do notes q̄ illa demonstratio d̄: q̄ est pro tanto: q̄ mediū cōnotat aliquā operationē: que q̄dem operatio p̄t supponit ap̄ritudinē: quā maior ex remittas iportat. declarat sic mediū connotat actū calefaciendi: quā q̄dem actus p̄supponit ap̄ritudinē ad calefaciendū: quā iportat p̄dicatū maioris. s̄z calefacti⁹. Tunc ad formā argumētī d̄z distinguēdo h̄ac esse sc̄bilē: calor ē calefacti⁹ vel demonstratioe p̄pter quid: & sic negat: vel q̄: & sic concedit. Et cōcedo p̄m q̄ cū cāne nit diffinitio assignata. s̄z nullū seq̄t cōueniēs i ea: nō. t̄m diffinit p̄positio sc̄bilis demonstratione. p̄pter q̄d: sed etiā. p̄pō sc̄bilis demonstratioe q̄. Et dictis sequit̄ correlaria. p̄mū est: q̄ ista p̄pō calor est calefacti⁹ nullo mō p̄t cognosci nisi a posteriori. hoc ē demonstratioe q̄. vel per experientia quā habem⁹ de ista calor calefacti⁹: q̄d idē est. Sc̄do sequit̄ m̄tos notas i sua via exorbitasse. dicit̄ em̄ q̄ si ista calor est calefacti⁹ non ē sc̄bilis nisi per experientia: etiā nec ista: h̄o est risibilis. hoc falsum est: & ex dictis appar̄t i p̄posi-

bile. cū iste termin⁹ calor non potest diffiniri diffinitioe q̄ diciturina: & iste termin⁹ homo potest diffiniri diffinitioe quidditatina. que quidē diffinitio potest ēt mediū demonstrandi ly risibile de hoc. vt ex dictis in sequenti dubio patet.

Dubitarit̄ p̄mo vtrum ista p̄pō aīal est risibile: sit demonstrabilis. ad q̄d r̄ndē p̄ p̄positiones quarum p̄ma est.

¶ Illa p̄positio est demonstrabilis demonstratione q̄ est. patet sic dicit̄: anī mal rider. ergo animal est risibile.

¶ Sc̄da p̄pō est. Illa p̄positio ē demonstrabilis demonstratione p̄pter q̄d. pro cui⁹ declaratione aduertēdū est q̄ in tali demonstratioe nō d̄z capi p̄ medio diffinitio huius termini aīal q̄ r̄cuel argumētū taberis ex puris p̄cularibus: vel facies vñ p̄missarū falsā. hoc p̄z. si sic argumētū teris: substantia aīata sensibilis est risibilis. aīal est h̄mōi & aīal est risibile. nā p̄mō arguēdū ex puris p̄cularibus: & sc̄do facis maiore falsam. sed p̄ medio debes capere istū terminū h̄o sic arguēre: ois h̄o est risibilis: aīal est h̄o: & aīal est risibile. iā declarat̄ q̄r̄ illa p̄na d̄: demonstratio p̄pter q̄d. ad q̄d r̄ndē q̄ r̄o est hec. iste termin⁹ risibile est cōuertibile cū isto termino homo: et non cuz isto termino animal. Et quo pronenit q̄ natura animalis nō est q̄ sit risibile. nā tūc nō reperiret animal non risibile ergo si animal est risibile hoc aliunde pronenit q̄ ex natura animalis. & hoc non potest esse al̄s q̄ ex natura illius cuius risibile est propria passio. & p̄positū. & ex hoc sequunt̄ multa notanda correlaria: quorū p̄mū ē. Ois passio inferioris p̄t p̄ ipsūm demonstrari de sup̄eriori. hoc p̄z. nā sicut ly risibile p̄t demonstrari de ly aīal p̄ ly h̄o: eadem ratioe p̄bat̄ q̄z passio inferioris: p̄ suūm inferius de superiori.

¶ Sc̄d̄z correlariū. quez passio superioris p̄t demonstrari de inferiori ei⁹ p̄ ipsū sup̄iorē potest istud correlarium p̄bari similiratione qua procedens correlarium. p̄obatur verbi gratia. ista p̄positio fortis est risibilis optime sic demonstratur. omnis homo est risibilis: fortis est homo: ergo fortis est risibilis. ly risibile accipitur tanq̄ passio huius termini homo: et ly homo tanq̄ terminus superior ad istū terminū fortis: et vt qualibet est absolū-

terminus. **¶ Dubitarit̄ secūdo qua liter habemus euidētiam p̄mū omnis calor est calefacti⁹: postq̄ illa (vt dicit̄ em̄) non est demonstrabilis demonstratio ne p̄pter quid. responderit̄ per p̄positiones quarum p̄ma est. Ad habendum euidētiam huius omnis calor est calefacti⁹ non sufficit experientia habere vniū singularis: h̄o est euidētē cognoscere q̄ iste calor calefacit pro quo aduerte quod licz ista consequentia sit bona iste calor calefacit: ergo omnis calor est calefacti⁹: nō t̄t̄ener per locum intrinsecū. s̄z p̄ necessitate p̄ntis. nā imp̄mēs ē istū calorē a: calefacere: ad hoc q̄ iste calor. b. sit calefacti⁹. nā opozet q̄ p̄modus arguēdū teneat i oibus: ad hoc q̄ possit dici demonstratio q̄ vel p̄pter q̄d q̄d in p̄positio nō est veri: cū nō sequatur illud aīal ē risibile. q̄ oē aīal ē risibile. **¶ Sc̄da p̄pō. nō requiritur experientia cuiusq̄ regularis. p̄bat̄ q̄ tūc i p̄ossible est h̄o euidētia illi⁹: ois calor ē calefacti⁹: q̄ nō p̄stitutū h̄o ē apliatōis. p̄dicatur tūc apliar subiectū ad q̄ntorū differentias p̄is. p̄t etiā p̄bari p̄ia p̄pō: q̄ nō apparer̄ modus quo ista p̄na iste calor calefacit vel ē calefacti⁹: & ois calor ē calefacti⁹: possit ēē euidētē nota alicui q̄ igno rāre necessitate p̄ntis. **¶ Tercia p̄pō ē. Illa p̄pō sit euidētē nota p̄ istud argumētū iste calor est calefacti⁹ in q̄ntūz est calor: ergo ois calor est calefacti⁹: & p̄na est nota ex terminis. nā si i iste calor est in q̄ntūz calor calefacti⁹: sequit̄ q̄ ois calor est calefacti⁹: & āntis habet euidētia isto mō. experientia cognoscitur q̄ a. calor est calefacti⁹: ergo q̄ sensu percipitur q̄ a. calor calefacit. Similiter per idem experientia cognoscitur q̄ b. calor est calefacti⁹: et ex eo q̄ euidētē dōducitur q̄ a calor nō conuenit esse calefacti⁹ in q̄ntū: quia tunc nō conueniret. b. cū illud quod conuenit a. in q̄ntū a. nulli alteri cōuenit. ergo cōuenit sibi in q̄ntū calor: et sic cōuenit sibi in q̄ntū calor: quia vel cōuenit in q̄ntū a. & probatū est q̄ non vel cōuenit ei in q̄ntūm qualitas: & hoc nō. q̄ experientia cognoscimus multas qualitates nō calefacere: sed frige facere: ergo habendum est q̄ conuenit et in q̄ntūz ca-******

lor. Nam al̄s nō apparer̄ vnde sibi p̄ueniat. Et quo patet eū euidētia huius iste calor in q̄ntū calor est calefacti⁹ non p̄t haberi sine multarū singulariarū euidētia. vcz q̄ iste calor calefacit. et iste al̄i calefacit: q̄ ad causandū iudiciū p̄positionis v̄lis nō sufficit experientia vniū singularis. & hoc quando nō aliunde nobis constat subiectū v̄lis nō habere missum suppositūz q̄d addo. p̄pter istam: ois sol est illuminati⁹: ergo sic patet ad dubiū: & qualiter dicitur est de ista: ois calor est calefacti⁹: de multis alijs possumus dicere.

Tercio sic arguitur: aliqua est p̄positio sc̄bilis que nō est dubitabilis. ergo diffinitio nulla. āns probat̄. Aliqua ē p̄positio demonstrabilis que nō ē dubitabilis. ergo aliqua p̄positio est sc̄bilis que nō est dubitabilis cōsequētia probatur. Nam omnis p̄positio demonstrabilis est sc̄bilis & eōtra. & āns p̄z de ista p̄positione. omne totū est in maius sua parte: q̄ sic demonstratur. oē cōtinens aliquid valū quid v̄tra est maius sua parte. sed omne totum respectu v̄trae partis est h̄mōi. ergo omne totū est maius sua parte. Quod autem tibi sit demonstratū / probatur. quia ibi est bonus sillogismus & nō est sophisticus: cum nō peccet in forma nec i materia. nec est dyalecticus: cū p̄misse sunt per se note & nō opinabiles. ergo sic demonstratio. cū ois sillogismus sit h̄mōi sc̄licet sophisticus / dyalecticus / vel demonstratiuus.

Pro solutione huius argumenti notandum est. q̄ iste terminus demonstratio tripliciter accipitur. Uno modo pro oi sillogismo procedens ex necessarijs: siue cōclusio sit per se nota / siue non siue p̄misse importent causam conclusionis siue non. Secundo modo accipitur pro sillogismo qui procedit ex necessarijs: et p̄misse sunt. maiores conclusionis: vel important causam eius: siue cōclusio sit per se nota siue non. Tercio modo accipitur pro sillogismo procedente ex necessarijs: et cōclusio p̄t fieri euidētē p̄ ipsa p̄missas: sic sc̄z q̄ assensus p̄missarūz nati sunt causare assensum conclusionis. Tunc dicit̄ ad argumētūz distinguēdo q̄ ista sit demonstrabilis q̄

totum est maius sua parte: vel primo vel secundo modo concedo: vel tercio modo negatur. modo ad probationem scilicet requiritur qd sit demonstrabilis. Tercio modo quod non est verum de illa propositione. Ista que dicta sunt asserit Okam in prologo questione secunda: et mihi non placent. Cum primo si datur aliquis syllogismus cuius premissa non sunt notiores conclusionem: licet sint necessarie: talis syllogismus est sophisma: probatur. Nam vel conclusio est equa nota sicut premissa: vel notior: et quodcumque illorum dato sequitur quod est petitio principii per diffinitionem fallacia petitionis principii: ergo est syllogismus sophisticus. Cum secundo notum est quod in prefata sequentia assensus premissarum cum assensu consequentiae non sunt causare assensum conclusionis: scilicet notum est ex parte illorum assensuum: ergo causant assensum conclusionis quibus est ex parte eorum: per consequens illa propositio est demonstrabilis. Tercio modo ideo aliter dicitur ad argumentum talem distinctionem ponendo. Dupliciter aliqua propositio est demonstrabilis. Uno modo quod est inferibilis ex premissis importanter causam eius siue talis propositio sit dubitabilis a nobis: siue non. hoc est siue sit per se nota siue non. Alio modo propositio inferibilis ex premissis importanter causam eius a nobis dubitabilis. Tunc pono pro positiones.

Prima est pro modo capiēdo ista propositio est demonstrabilis. Omne notum est maius sua parte. nam antecedens consequentiae facte inter agendum importat causam eius: hoc patet per ea que dicta sunt in secundo dubio.

Secunda propositio illa propositio non est demonstrabilis secundo modo: et ex hoc inferitur quod necesse est facere simile distinctionem de propositione scilicet: cum committere concedatur quod omnis propositio demonstrabilis est scilicet: et sic diceretur quod propositio scilicet capitur dupliciter. Uno modo pro propositione demonstrabili primo modo. Alio modo pro propositione demonstrabili secundo modo. In diffinitione autem posita capitur propositio scilicet secundo modo. Et hic advertendum quod est multa que dici poterat ad istud propositum. patebunt

inferius tractado de primo principio. Si quia Aristoteles inferius in secundo canonicum ostendit demonstrationem esse necessariam: ubi plura de hac materia dicemus ad presens. Hec pro secundo dubio dicta sufficiant.

Dubatur tertio quid est obiectum assensus circa hanc questionem. que est in ultimis istis: res sunt opinioniones. Quedam dicit quod obiectum assensus est propositio. Et Okam in multis locis se docet. et fuit opinio Scoti. Patet distinctione scilicet: questione scilicet sui primi: et secundum: in primo methaphisice. Alia fuit opinio Gregorii in prologo: questione et articulo primis: dicitur. Significatum totius propositionis quod non est significatum subiecti nec predicati: sed quod ipse vocat complexum significabile: est obiectum assensus. Alia est opinio Andree de nono capitulo: in primo: prima et secunda questionibus: prologi dicitur res significatas vel res significatas per extrema propositionis esse obiectum assensus. Has tres opiniones disputabimus: et in fine famore eligemus. **Prima opinio dicit quod assensus terminatur ad propositionem tantum ad obiectum hoc est quod ei cui assentitur per assensum: est propositio. et si aliquid habeat assensum de ista homo currit: et queratur ab eo cui assentitur per illud assensum Okam quod isti propositioni: homo currit. Contra quas opinionem.**

Primo sic arguitur. sequeretur quod omnis assensus esset notitia reflexa. consequens est falsum: ergo et antea: probatur. Nam assensus per quem assentitur isti tali homo est animal: est notitia notitie ergo est notitia reflexa per diffinitionem notitie reflexe. falsitas sequentis patet nam experientia cognoscimus nos habere assensum: quando nos cognoscimus pro positionem verbi causa iudicium: in aliquo modo quod fortis est: quando non cognoscimus assensum non fortis est.

Ad istud argumentum quod facit Gregorius in prima questione prologi articulo. i. Respondent aliqui concedendo maiorem: sed nihil dicunt ad probationem minoris in qua ad probationem stat punctus argumenti. Ideo notandum est pro solutio

argumenti quod dupliciter potest intelligi per vias notitiam cognoscere aliam scilicet vel ei assentiendo vel ipsam apprehendendo. Nam ly cognoscere superius est ad ly assentire et ad ly apprehendere: ad minus quod ad commemorationem. Tunc dicitur quod per assensum cognoscitur propositio ei assentiendo: sed non ipsam apprehendendo. Et si ad hoc quod aliqua notitia dicitur reflexa sufficit quod sit notitia notitie siue iudicativa siue apprehensiva: concedo maiorem argumenti: et nego minorem. et ad probationem eius distinguo nos assentire: quando non cognoscimus pro positionem: vel ipsam apprehendendo. et sic concedo. Et ad hoc est experientia: vel ei adherendo vel assentiendo: et sic negatur: nec ad hoc est experientia. Contra hoc sic arguitur. Tenet Okam in prologo questione prima et secunda: et in multis alijs locis quod notitia iudicativa est apprehensiva. tamen capio assensum quos fortis assentit quod homo est animal: et quod quid apprehenditur per illum assensum: vel illa propositio homo est animal: vel eius significatum. Si primum habeo propositum: Si secundum sequitur quod obiectum illius assensus non est ipsa propositio: sed res significata per ipsam. forte aliquis diceret quando queritur quid apprehenditur per illum assensum quod significatum illius pro positionis et negaret ultimam partem: dicendo quod assensus habet duo obiecta. Unum quod per ipsum apprehenditur. Aliud cui assentitur per ipsum: sed hoc non videtur intelligibile scilicet dicere quod per assensum aliquid apprehendatur et aliquid assentiamus. Georgius in prologo posteriori dicit quod assensus non est notitia apprehensiva contra que non cureret hec ultima replica. sed illud est falsum: et inferius probabitur. Sed adhuc illa fuga non obstant de duplici obiecto alijs nitetur deducere ex dictis Okam hoc quod in hoc argumento intendimus. Dicit ipse in prima. quod in quadam conclusione quod notitia iudicativa presupponit apprehensivam illi: cuius est iudicativa: et non est non esse apud eum intelligibile sicut de facto non est quod alicui assentiamus quod non apprehendimus. Et quo sequitur quod si propositio assentiamus ipsam apprehendimus: quod est iconemias. Ad quod argumentum vult deducere opinionem. nec

valet dicere quod Gabriel dicit in prologo: in declaratione illius conclusionis Okam quam allegavit quod Okam cepit locutionem transitivam loco unius intransitivae. ut sit sensus. Notitia iudicativa alicuius presupponit apprehensivam eiusdem: et apprehensivam quod est ipam: hoc est quod non stat assentire alicui propositio: quin ipsam in mente formem. Hoc nullo modo potest stare. Cum primo repugnat rationi per quam probatur conclusio: quod sita: esset: iam sciret assentire alicui: quod non apprehendimus. Cum secundo hoc repugnat quod dicit ipse Okam in eadem questione in quadam dubio: in quo querebat quid assentiremus quod ille notitie que habet inter se: vel ipsa propositio et notitia apprehensiva eiusdem: et notitia iudicativa. Et quo patet quod ipse ponit tres notitias ab invicem distinctas. Et dicit quod ipsa propositio naturaliter potest esse sine aliqua aliarum duarum necessitatem. Sed secunda notitia seos apprehensivam naturaliter non potest esse sine propositio cuius est apprehensio: sed bene supernaturaliter. Constat autem quod istud dictum est impossibile: si illas notitias apprehensivam esset ipsa propositio: cum deus non potest facere quod fortis sit: totus non sit. Et quo manifeste sequitur quod intentio Okam fuit non posse assentire alicui propositio: quin formetur notitia apprehensiva eius: sed aliquis profundius consideras dicta. Okam forte dicit quod Okam capit propositio non provocibus vel scripturis vel conceptibus mentalibus: sed pro rebus significatis per mentalem pro positionem: taliter quod diceretur quod ille terminus assensio in una significatione supponit pro aliquibus rebus: connotando quod apprehendatur per mentalem pro positionem: uno regulariter ipse vritur illo termino terminis: qui est pars pro positionis pro subiecto vel predicato pro positionis: vel pro re significata per subiectum et predicatum: quomodo doctor subtilis vritur illo termino distinctionem et questione secundis sui libri. Hoc recte bene defendit veritate sue conclusionis. Sed etiam salutare est contradictionem esse impossibile: quod notum est quod illo modo capiēdo istud terminum propositio: notitia apprehensiva pro positionis potest esse sine ipsa propositio ne. hoc patet quando res significata per extrema pro positionis: non sunt in rerum natura. nec valet dicere quod hoc est falsum

de aliqua propōne que cōponitur ex noti-
tīs intuitiuis rerum: quia ipse ueritatē
ponit suam cōclusio nō sub illis terminis
q̄ oīs notitia iudicatiua alicui⁹ ppōnis
presupponit apprehensiuā eiusdem.

Instud argumentū vt deducitur ē p̄
bat dicta hui⁹ doctoris iter se nō cohere-
re: nec p̄ principali replica aliud occur-
rit dicendum: q̄ illud quod dictum est de
duplici obiecto.

Cōtra hoc sic arguitur: sequeretur
q̄ ip̄met assensus esset assensus sup̄ius
p̄sequēs est falsum: q̄ t̄m̄. p̄sequētia pro-
bat. capiamus gratia exempli assensus
quō assentimus illi propositioni homo ē
animal: et arguitur sic. per illum assensus
ego apprehendo hominem esse animal: ergo il-
le assensus est assensus sup̄ius: antecedēs
probatur: nam secundum istum doctorē
immo secundum omnes (de p̄m̄o S. eoz-
gio) Omnis notitia iudicatiua est appre-
hensiuā ergo per illum assensum ego ali-
quid apprehendo et nō apparet quid nisi
hominē esse animal. ergo antecedens est
verum et sequela probatur. Nam assen-
sus terminatus ad vnā propositionē de-
bet terminari ad aliam secum synonymā
hoc ab omnibus est concessum et inferi-
probandum falsitas cōsequētis proba-
tur: quia nō minus incōuenit q̄ aliquid
sit notitia apprehensiuā distincta sup̄ius
q̄ iudicatiua. Sed p̄m̄ū est impossi-
bile loquendo de notitia creata cui sem-
per talis producat partialiter ab illo
cuius est notitia. T̄m̄ secundo quia ista
propositio mētalis fortis est vel nō est. p̄-
ducit assensum sup̄ius rōne rep̄ntatio-
nis hoc est ex eo q̄ sic representat: immo
secundū oēs ip̄a p̄positio semper concur-
rit ad productionem assensus eiusdē pro-
positionis. Et quo sequitur q̄ si ip̄e assen-
sus effect assensus sup̄ius cōcurreret ad
sui productionē et sic esset qualitas acti-
ua quozum vtrunq̄ est impossibile.

**Respondetur q̄ indubitanter se-
quitur assensum esse assensum sup̄ius
et ad improbationem dicitur q̄ non idem
est de notitia apprehensiuā et de iudicati-
ua et ratio est notitiam apprehensiuā di-
stinctā semp̄ produci ab illo cui⁹ est noti-
tia. Sed nō est sic de iudicatiua. Sed op̄-
positū est p̄batū inter arguendū. Nā as-**

sensus ppōnis per se note p̄ducit ab ip̄a
samer p̄positione et sim. oīs nunq̄ p̄du-
citur assensus quin p̄positio cuius est esse
sus inuet ad p̄ductionē eius. Nec ualet
dicere q̄ aliqua p̄positio cōcurrat ad pro-
ductionē sui assensus et aliqua nō uideli-
cet q̄n̄ est assensus sup̄ius: q̄ eodē modo
ego dicam q̄ aliqua notitia intuitiua est
notitia sup̄ius. Et q̄ non omne obiectū
talis notitie concurrat ad eius productionē
nem. Et quia hoc argumentū vt videtur
multū apparēter probat falsitātē huius
opiniōis ad alias replicas nihil dico. S; h̄c
aduertendū est q̄. Guillerm⁹ oīs ter-
tio quolibet octaua questione: ponit rō-
os actus assentiēdi circa aliquā p̄positio-
nem. verbigratia (inquit Guillerm⁹). Est
vnus actus quo assentitur q̄ hō nō est as-
sus ē ali⁹ act⁹ q̄ assentit̄ ih̄ppōnī hō nō
ē assensus et p̄m̄us a. s; distinguūt. q̄ stat
habere p̄m̄ū sine secūdo. Nam experiē-
tia cognoscimus nos assentire q̄ homo
non est assensus quando nō cogitamus de
ista p̄positione homo nō est assensus hoc
est quando non apprehendimus istam.
Sed dicit ip̄e q̄ nō possumus habere as-
sensum. secundum sine hoc q̄ apprehen-
damus p̄positionem cuius est assen-
sus conformiter ad resolutionē iquam di-
rimus ab eo positam p̄ma questione. p̄
logi. Et ista multiplicatio assensuū nulla
ratione ab eo probatur nec aliqua potest
experiri ita esse. et dicim⁹ q̄ sciētia que
per demonstratiōē acquiritur est assen-
sus secūdi modi certe falsum est. Nam
experimur in nobis habere scientiā per
demonstrationem sine hoc q̄ apprehen-
damus cōclusionem demonstratiōis.

Dubitatur p̄m̄o quia videbatur
superius inter arguendū supponere
notitiam iudicatiuam esse apprehensiuam
quid veritatis hoc habeat. Ad quod re-
spondetur per aliam cōclusionem. Om-
nia notitia iudicatiua est notitia appre-
hensiuā. hoc est per omnem assensum ali-
quid apprehendimus. Probatur conclusio.
Nam alias stare assentire nihil ap-
prehendendo quod non est intelligibile
probatur seqla si dens cōseruaret aliquid
assensus in intellectu fortis nulla alia noti-
tia manēre i eo. S; cōtra p̄m̄ū sit. Oīs as-
sus significat vere vel false hoc ē aliqd̄ est

vel non esse. Probatur conclusio capia-
tur assensus a quo aliquis assentit q̄ ho-
mo est animal. Et quero vtrum ille as-
sensus representet homines esse animal
vel tantum homines et animā alia. Si p̄-
m̄um p̄positum. Si secundum sequit̄
q̄ assensus quo aliquis assentiret isti for-
tes est plato pacifice representaret fortē
et platonē ex quo sequitur q̄ aliquis cō-
ceptus potest representare tantum fortē
et platonē incomplexe et absolute quod est
impossibile. vt ex dictis patet. Tertia cō-
clusio sequēs est q̄ necesse est ponere ali-
quam mentalem p̄positionem natura
liter proprie significante simpliciter no-
titiā. patet de ip̄o assensu qui est sim-
plex notitia et vere vel false significat vt
deductum est nec credo istarum triū cō-
clusionum opposituz esse probabile. S; h̄c
restat querere. An sicut omnis assen-
sus est p̄positio vtrum omnis p̄posi-
tio mentalis vltimata sit assensus.
p̄o cuius solutiōne aduertendum est:
q̄ opinio. S; eozio in p̄ma questione
p̄ologi articulo tercio statim sequentib⁹
p̄positionibus: quartum

Prima est duplex est mentalis p̄
positio vltimata scilicet et non vltimata
que diuisio communis est apud logicuz
non vltimata est naturalis similitudo
p̄positionis vocalis vel scripte. Ultima
ta vero naturaliter proprie veruz vel fal-
sum significat in quo differt a non vlti-
mata que ad placitum verum vel falsuz
significat.

Secunda p̄positio est nulla mē-
talis non vltimata est assensus. Hec est
manifesta et probatur sic. Nam si aliquis
proferat aliquam p̄positionē idioma-
tis nobis incogniti mentalem non vlti-
matam formā abimus et tamen dicitur ei⁹
non assentire cum non apprehenda-
mus p̄positionis prolare significatuz.

Tertia p̄positio omnis mēta-
lis vltimata est assensus. aliqua assensus
euidens et aliqua non. Et has tres p̄-
positiones ita clare et expresse ponit iste
doctor q̄ non est possibile aliquid clarius
aliquid asserere. Due p̄ime p̄positio-
nes sunt vere tertia tamen est impossi-
bile sic probat. sit fortis dubitans istā
p̄positionem. Papa dormit et apprehē-

dēs quid significat et arguitur sic fortis
habet mentalē vltimatā illius et non as-
sentit ei: ergo aliqua est mētalis vltima-
ta q̄ non est assensus. Minor est casus et
p̄bat̄ur in aior. Nā sequit̄ fortis apphen-
dit papam dormire: s; mediante aliqua
p̄pōne naturalit̄ proprie significante papā
dormire et illa non est non vltimata. ergo
est vltimata quod est intentū. Minor est
manifesta et vno verbo p̄bat̄ur sic. Nā
capiat mētalis que forti rep̄ntat papam
dormire et q̄ro. Cōtra naturaliter proprie
ad placitum representet papam dormi-
re. Si p̄m̄um p̄positum. Si secunduz
ergo non significat mediante se; q̄ tunc
significaret naturaliter proprie: s; mediā
te alio. Et non est p̄cessus in infinitū. er-
go deneniendum est ad aliquā naturalit̄
ter proprie significancem papam dormi-
re quod est intentum.

Confirmatur nam non alias dicitur
istam vocem homo representat om-
nes homines nisi q̄ immutat intellectū
ad formandum conceptuz vltimatū om-
nium hominū igitur p̄positum. Ideo di-
cendū est q̄ non omnis mentalis vltima-
ta est assensus. Sed dabilis est aliqua
mentalis vltimata que neq̄ est assensus
nec dissensus. Et sic patet ad dubium in
quo querebatur. An omnis notitia iudi-
catoria sit apprehensiuā.

Secundo sic arguitur aliquibus
suppositis: quozum p̄m̄ū est q̄ ista p̄-
positio homo est animal non est illam ef-
fe veram. S; cōm̄ est q̄ ista p̄positio nō
est ita esse sicut per illam significatur.

Tunc sic arguitur. vltassentire isti p̄posi-
tioni homo est animal est assentire q̄ il-
la p̄positio est vera vt assentire q̄ ita est
sicut significat. Sed nullum est dicendū
s; p̄positus. Maior patet: quia nō videt̄
quid sit assentire illi p̄pōi q̄ assentire q̄
est vera vel q̄ ita est sicut significat. Nā s;
si illa p̄positionem est illam esse verā nec
esse ita sicut significat eodē modo assentire
illi non est assentire ipsam esse veram vt
ita esse sicut ipsa significat. Si dicas q̄
maior est falsa sed assentire illi p̄posi-
tioni: est assentire illi p̄positioni. Hoc
dicunt aliqui quod est in intelligibile.

Hoc ar. facit S; e. in loco p̄alle-
gato p̄ra istam opin. et asserit argumen.

concludere. Sed ostendo argumentū re
calitrare cōtrarguētē & quero cui assē
timus p assensu. Si dicat significatio to
tius propositionis verbi gratia p assē
p que (scdm hāc opinionē) assentim⁹ isti
homo est aīal dicit ipse assentimus signi
ficatio eius. Tūc quero ab eo vel assenti
re illi significatio est assentire illi signifi
catū eē v̄l ē assēire illi significatū eē ita
sicut est in suo modo dicendi et v̄rūq; p
babitur esse falsum vt ipse probat in
arguendū. Cum secundo quando idē in
p̄ia suppositio ē q̄ ipsa propositio hō est
aīal non est illa propositio ē esse veraz.
Cū capis v̄ illam propositioē esse verā
materialiter t̄ tūc nihil cōcludit v̄ per
sonaliter t̄ tunc suppositio est falsa. Max
forte esse animal est ipse fortes qui est
animal sicut illam propositioē cō ve
rā est illa propositio que est vera: quan
tores huius opinio non tenē signi
ficatū totius propositionis distinguī a si
gnificatis extremōū nihilominus. mi
nor ppositio est vera cum experientia co
gnoscimus nos habere assensum quo as
sentimus isti homo est animal vel q̄ ho
mo est animal qm̄ nō cogitam⁹ an illa sit
vera vel amita est sicut significat. Ideo
ad argumentum.

Respondetur querendo a te quid
est cognoscere fortē. Si dicas est habere
notitiam apprehensivam; terminatā
ad fortem tanq; ad obiectum. Bene pro
fecto respondes & non potes aliter respō
dere. eodē modo dicitur tibi q̄ assentire
isti propositioni homo est animal est ha
bere assensum terminatū ad illā proposi
tionem tāq; ad obiectū. Nec potes p̄ra
hoc aliquam replicā facere quia, similes
faciā contra te. Querendo quid ē cognō
scere fortem vel assentire significatioj to
tius propositionis.

Tertio sic arguitur assēsus nō ter
minatur ad propositionē: ergo ppositio
anteceēs pbat q̄ si sic vel; terminaret
ad ipsaz v̄ ē ppositio vel; res iquedā.
Sed nullū ifozm̄ est dicendū ergo p
positū. Maior videtur nota. Minor; pro
bat nā assēsum terminari ad propositionē
v̄ est ppositio non est aliud q̄ per
ipm̄ assensū cognoscere ipaz eē ppositio
nē. Sz̄ Nat assēire qm̄ hoc nō cognoscit:

ergo nō terminat ad ppositionē vt ē p
positio. nec vt res qda. Cū primo quia ex
illo sequitur q̄ si ppositio maneret in
genere rei adhuc terminaretur ad ipsaz
assensu. Cū secūdo quia sic non est ma
ius inconueniens q̄ terminet ad res si
gnificatas per extrema. Cū tertio quia
tunc scientia nō esset assensū per demō
strationem acquisitus cū ista oratio ho
mo est risibilis non vt res sed vt proposi
tio est conclusio demōstrationis. Et qui
bus omnibus patet q̄ assensu termina
tur ad aliquid quod non est ppositio.
Et si tu dicas q̄ assensu terminari ad p
positionē vt est ppositio non est qd̄ bi
ri. Sed q̄ si ppositio desinat esse pposi
tū assensu nō terminaretur ad ipsam.
hoc licet videatur esse contra rationem
vocalū. Nam qd̄ per istū terminum al
bi cognoscatur aliquid vt est album nō
est aliud q̄ ipsum representare aliquid
sub connotatione albedinis. Probat ali
ter esse falsum. Nā assensu ex natura
sua terminatur ad obiectū ergo qualiter
cūq; obiectū se habeat assensu termina
bitur ad ipsum: antecedens est clarior
consequētia probatur. Nam iste conce
ptus albi naturaliter proprie representat
quālibet rem albā quēlibet res que; pōt
esse alba per ipsum representatur: ergo
intentiū antecedens patet. Nā alias seq
ret q̄ si fortes nūc nō eēt alb⁹ ille pcept⁹
albi nō representaret ipsuz. Et si nūq;
postea erit alb⁹ non representabit ip̄.
Et quia reputo hoc argumentū cōcludē
re nihil in eius solutione pono. Tenet
sanctus Thomas opinioē okā vt dicit
mus Guillelm⁹ posuisse quolibet. iij.
q. viij. hoc patet. ij. q. i. arti. i. in copo
re qōnis. Et in solutione ad secundū. Et
Bonaventura in tertio distinct. xviij. re
nuit assensum terminari ad ppositio
nem. Copinio Gregorij. Sequitur fecū
da opinio Gregorij scilicet dicētis signi
ficabile cōplexū eē obiectū assēsus & ego
in p̄ia q̄st. rosarij. arti. i. tractati de ista
cōplexis significabilib; q̄ a tpe vltuz est
mili; cū bona pace loquēdo nullū intel
lerisse Gregorij nec matrē eius impu
gnasse quicqd̄ veritatis habeat ista opinio.
Ideo breuiter & succincte eam vobis
nitar declarare per ppositionē p̄re
dendo: quarum

Prima est communis distinctio
primo termini aliquid. Qui tripliciter ac
cipitur. Anomodo pro re actu existente
in rerū natura. Secūdo modo p signifi
cario ppositionis vere vt false. Sortes est
ens p̄io modo & platonē esse animal est
ens secundū modo & hominē esse aīaluz
est ens tertio modo.

Secūda propositio duplex est cō
positū. Quoddam est ppositū reale. Aliū
est cōpositum rationis. Compositū rea
le est cōpositum ex entibus p̄io modo
capiendo istū terminū ens in q̄stū hmo
hoc est nō cōponerent tale cōposituz nisi
essent entia p̄io modo. Aliud est cōpo
sitū rationis et est cōpositū ex aliq̄bus
entibus quocunq; modo capiat ille ter
minuz ens hoc est non secundū qd̄ ha
bit vel possunt habere reale existentia
Sed fm̄ qd̄ possunt cognosci p intellectū.
pro cuius declaratione ponitur

Tertia propositio imaginandum
est q̄ quilibet res q̄ pōt cognosci ab intel
lectu aliquo modo ex eo q̄ est cognosci
bilis cum quacūq; alia facit vnū ppositū
eodē modo quo ppositio aliter. est cognō
scibilis. declaro hoc exēplū qz fortes pōt
cognosci ppositio aliter in ordine ad
platonē p̄ istā fortes est plato cōstituit
vnū cōpositū cum platonē nō reale. sz̄
rationis. Et eodē modo dicatur de pro
positioē. negatiua et de quacūq; alia p
positioē. Et hāc distinctionē ppositi ego
tingo pro intelligentia huius opinioē.

Quarta ppositio tale cōpositū
est significatum huius fortes est plato
quod complexum significabile vocatur.
Et sic dicatur de quacūq; alia ppositio
ne. probatur. Nam quando fortes nec
plato sunt ista ppositio fortes est plato
habet aliquod significatū & illud nō est
fortes neq; plato cum illi non sint: ergo
oportet dicere q̄ illud significatū sit ali
quid secundū vel tertio modo. & per cōse
quē intentū cum cōpositum rationis
fm̄ declarationem positū sit ens secūdo
vel tertio mō. Et quo patet q̄ significa
ta extremorum sunt partes ipsius comp
plexi significabilis. Hoc autem patet p
ipsum Gregorij in p̄logo questione

secunda. arti. i. in prima conclusione vbi
ponit hec verba. Diuersa obiecta sciba
lia habent idem subiectum. Et in. iij. q.
artic. i. in solutione p̄io argumenti.
Guillelmi okam ex p̄se dicit significa
ta extremoz includunt in ista significatū
totius et hoc idē h̄ in multis locis. Con
tra istam resolutionem adduco istāias.

Prima est dicit Gregorius i pri
ma questione arti. i. in solutione secūda
argumenti contra tertiam conclusionē
significatum conclusionis nec aliquā cō
partē esse rem existentem. Ad hoc dicit
q̄ intelligit fm̄ qd̄ habet vel habere pōt
esse ens reale. hoc est fm̄ quod potest esse
ens p̄io modo.

Secunda instantia est quam equi
uolenter possunt in prima questione nota
rj de significato huius Sortes ē fortes
quodquidem non includat nisi forte; ne
cesse est q̄ sit vel possit esse fortes. Ad hoc
dicitur distinguēdo q̄ non includat nisi
fortem vel fm̄ esse rei & sic cōcedo de vir
tute sermonis capiēdo illam ppositio
nem loco huius non includit aliud a for
te vel secundū q̄ aliter et aliter fortes
potest cognosci et sic negatur. Unde ima
ginandum est q̄ fortes aliter cognosci
tur quando cognoscitur vt subiectuz q̄
quando cognoscitur vt predicatū vel
quando cognoscitur per subiectuz q̄ qm̄
cognoscitur per predicatū & hoc nō ideo
qz cognoscat per aliam & alia notitiaz v̄
notitiaz non synonymas. Sed quia ali
quid est de co verificabile vt sic & non vt
sic verbi gratia si iste terminus homo in
numero est subiectum & predicatū eius
dem. p̄p̄tionis vt subiectū conuenit ei
q̄ aliquid dicitur predicetur & vt predica
tur q̄ de aliquo enuncietur. Et ista alie
tas in modo cognoscendi sufficit ad hoc
q̄ fortem esse fortem sit aliquod compo
situm rationis quod non est fortes. Et si
tu dicas quod Gregorius dicit in primo
distinctione. xx. & xviij. q̄ totum non dist
guitur a suis partibus necesse est dicere
q̄ ipse intelligit de cōposito reali. Et si
queras quod est complexum significabile
le huius non intelligibile est non intelli
gibile. Dico q̄ non intelligibile esse non
intelligibile cuius partes sunt. res intelli
biles vt abnegatur cognosci possunt per

termini infinitum. qd aut hoc sit intentio Gregorii patet ex passibus allegatis qui nullomodo stare possunt sine contradictione negatis his que dicuntur. Ex istis sequitur aliqua correlaria. Primum est andreas de novo castro no impugnasse. Gregorium arguit enim sic questione secundam prologi sumpto isto completo significabili deum esse deum vel includit deum vel no includit deum. Si primum ergo deum esse deus est aliquid primo modo. Quia deus est aliquid illo modo. Si non ergo deus intelligitur deum esse deum deo no intellecto. Dicitur qd deum esse deum sicut dicit deum r non sequit qd sit aliquid primo modo. Cum no includat deum fm reale esse eius. Secundo sequitur qd alio argumentatione in eadem doctorum. Nam arguit sic concessit Gregorius hac hodie esse animal esse hominem esse substantiam animata sensibilem. Ex illo sic arguitur si hominem esse animal esset hominem esse substantiam hominem esse animatum esset hominem esse animal quia eadem ratio vobis videtur. Nam sicut ly animal est inferius ad ly substantia ita ly animus est inferius ad ly animal. Iustitias pntis patet quia bene sequit hominem esse animatum non est verum hominem esse animatum esse hominem esse animal: ergo hominem esse animal non est verum conclusio est falsa r maior est vera ergo minor est falsa nam asserit tene re expositio. Respondetur qd argumentum procedit ex non intelligetia opinionis conceditur totum argumentum depta illa pna quam nego. Et ad probationem nego qd sit expositio qz istud complectum vocat. Homine esse animal supponit p quocumqz complexo significabili ex quocumqz homine r animali composito. Et sic patet qd est terminus communis ex q sequitur. Tertium correlarium qd asserentes hoc argumentum concludere dixerit qdlibet tale complexum vocale esse terminum singularem. Patet ex dictis hoc esse falsum. Et totum punctum probationis stat in hoc qd res significata p extrema includuntur in significato totius propositionis: ex quo sequitur. Quartum correlarium contra eodem qd ista pponit. Hominem esse animal est verum sub ly homine vel ly animal licet descenderet qd cumqz animal demonstrat deo vel quocumqz hominem. Et si il

la copo quam rationis vocamus esset intelligibilis id est aliquo modo pbabilis quo ad alia defenderetur hec opinio. Sed quia illa tantum esse quedam imaginatio nec possit aliquis in philosophia adduci ad maius inconueniens qd ad concedendam illam compositionem non ead herendum isti opinioni. Et quia no potendo talia complexa significabilia opz dicere significatiu totius propositionis esse significata extremorum ad sensum quez possumus in questione preallegata. Ideo ad tertiam opinionem devenimus quaz firmiter teneo qd consistit in sequentibus. Ppositio: quaz

Prima est ista ppositio homo est animal significat hominem esse animal. Et hominem esse animal est homo qd est animal.

Secunda ppo. per assensum quocumqz dicitur nos assentire isti homo est animal assentimus qd homo est animal. Et obiectum eius est homo qui est animal. Sed si homo no apprehenderet ppositioalter p ipm assensus vel p alia pponit no esset obiectum assensus r in hoc consistit hec opinio. Contra qua aliquas adducit istas. Primo probando qd ppositio est obiectum assensus. Secundo probando quod est res significata per extremum propositionis: quarum

Prima est Aristoteles dicit in isto capitulo qd nihil scitur nisi verum i. iij. ca. huius primi tractat dicit qd de contingetibus no est scientia s; de necessariis mo ppositioes tm sunt vere r necessarie. Pro huius argumenti solutione. Notandum est qd duplex est obiectum. i. obiectum qd: et obiectum quo. Obiectum qd est illud cui assentimus. Obiectum quo est illud mediante quo apprehendimus illud cui assentimus eo modo quo assentimus et verbi causa vt si ego assentiam fortis indicando qd fortis currit illa metalis fortis: currit est obiectum quo et ipse fortis obiectum quod. Tunc dicitur qd Aristoteles intellexit de obiecto quo r no de obiecto quod r tunc est sensus qd de nulla re habemus scientiam nisi apprehendo per ppositionem veram r necessariam.

Contra hoc sic arguitur: ex hoc sequitur curz ipse assensus sit ppositio qd no

opus est habere aliam mentale apprehensionem preter ipsum assensum qz si sic hoc esset tantum obiectum qd r hoc non qz per se ipsam ppositio non est tale obiectum vel tantum obiectum quo r cu ipse assensus sit tale obiectum sequitur ppositio qd no requiritur alia ppositio.

Respondetur qd hoc quod petitur in replica potest intelligi dupliciter vel qd habito assensu no requiratur alia ppositio mentalis idem representans vel anteqz habeatur assensus. Si primo modo intelligatur concedo qd ego sum dubius. An assensus potest esse sine alia mentali vltimata. Volo dices an posito casu qd ego posito formem ista mentalem vltimataz fortis currit r postea ego assentiam illi. An talis assensus potest manere in intellectu meo sine illa mentali vltimata fortis currit r non videtur necessarium dicere qd sic immo neq potest persuaderi. Si secundo modo intelligatur: nego nam ratio est quia vel illa ppositio est per se nota vel no. Si sic assensus eius causat vltimatis terminorum ex quibus componitur per consequens presupponitur ppositio ad ipsum assensum si vero no est per se nota assensus eius causatur p quocumqz rem vel per rationem r quocumqz modo istorum causatur oportet ppositio nem pcedere assensum tempore vel natura cum oporteat apprehendere cui de bemus assentire.

Contra hoc sic arguitur ex hoc sequitur qd ppositio est obiectum assensus quod curare intendimus: pbatur sequere ego assentio isti ppositio: est ppositio: per se assensus terminatur ad rem significataz per extrema: sed extrema no significant nisi propositiones ergo intentum. Si dicas qd non est inconueniens assensum terminari ad ppositionem aliaz ab illa per quam apprehendimus rem cui assentimus. Hoc nihil est. nam extrema illius propositionis quamlibet propositionem significat: r sic assensus etiam terminabitur ad ipsam qd est res significata per extrema eius Respondetur hoc qd non est inconueniens qm ppositio est significata alicuius extremi.

Quarta instantia est sequeret qd de

eodem haberemus fidem r euidenciam r opinionem: patet hoc assumptione hys tribus propositionibus deus non e creatura deus est trinus deus potest producere infinitum. De prima habemus euidenciam: de secunda fidem: de tertia opinionem: ergo si illi res assensus terminantur ad rem significataz per extrema sequitur quod de deo habemus euidenciam fidem r opinionem. Respondetur distinguendo illatum vel quando apprehenditur per ppositiones synonymas r sic negatur: vel qm non. r sic conceditur ille tres ppones non sunt synonyme.

Quarta instantia sequeret qd aliquis assensus non haberet obiectum: consequens est falsum ergo r ans. sequela pbatur de assensu quo assentimus isti chimera no est chimera. Si dicas chimera est obiectum eius sequitur qd ly obiectum ampliat ad quinqz que ampliatio no est potenda etiam sequitur eodem modo qd fortis est obiectum illius assensus. Ex quo sequitur qd quelibet res mundi cuiuslibet assensus est obiectum quod n hbit est.

Respondetur per ppones: quartum prima est assensus ille de quo loqueris non terminatur ad chimeraz hec probata est inter arguendum.

Secunda ppositio assensus ille terminat ad res possibiles quas ly chimera significat hoc e terminat ad illas res quas significant termini positi i definitione quid nominis huius termini chimera qd non procedit argumentum.

Quinta instantia est quam facit Gregorius loco preallegato sequeret qd ly aliquis teneret assentire r credere dyabolo. consequens no est dicendum ergo nec ans. sequela pbatur. Nam tenemur credere qd angelus malus cecidit de celo r est danatus r infra alia de co r ille assensus p opinione terminat ad re significata p extrema illius propositionis ergo ppositum. Rndet qd dupl potest intelligi qd tenemur credere dyabolo. Vno modo tanq obiecto assensus. Alio modo tanq illi cui dicitur tenemur pber assensum. primo modo e inconueniens: s; bn fo mo qd medax e r pr ei: sed isto fo mo tenemur credere deo qd nec fallit nec fallit p.

Serta infātia ē assensio quo assentio q̄ homo est animal non terminatur ad aliquem hominē. Nā cū non sit maior ratio de vno q̄ de alio sequitur q̄ q̄libet homo significatur p̄ly homo ē obiectum illius assensus & sic sequitur q̄ ille assensus habet infinita obiecta. q̄d nō apparet vtz. Rñderur concedendo q̄ ille assensus habet infinita obiecta & quicquid sit de apparentia probō q̄ non est verum. Nō est inconueniens q̄ per vnū assensū assentiam⁹ infinitis obiectis p̄fufe. i. cōfufe apprehendit: sed bene est inconueniens assentire infinitis obiectis distincte id est distincte apprehendit.

Septima infātia difficillima est

et quasi probatua q̄ nulla illarū opinio num est vera non stat q̄ ego assentiam alicui quin ego euidenter possim cognoscere cui assentio: ergo iste tres opinioes sunt falsae cum presupponant falsas: p̄na patet intelligenti. Nam si euidenter possum cognoscere cui assentio frustra disputatur. anis p̄batur. Nam si ego apprehendo aliquid euidenter possum cognoscere me apprehendere illud adminus quando discretē & distincte illud apprehendo: verbi causa si ego video albedinem euidenter possum cognoscere me videre albedinē ergo idem est de notitia indicatiua. Si neges: cōsequentiam des dissimilitudinem & profecto dare nō potes nisi dicēdo q̄ non est idēz de notitia indicatiua & apprehensiua quod nihil est quia idem dicere in omnibus in quibus petitur discrimen. Confirmatur q̄ ex dictis ipsa notitia indicatiua est apprehensiua & secundū omnes illi assentiū⁹ per ipsam quod per eam apprehendim⁹ ergo si euidenter possumus cognoscere quid apprehendimus euidenter possumus cognoscere cui assentimus quod ē intentum. Tractando de p̄mo principio huius argumenti ponam solutionem. In his opinionibus disputatis propter argumenta facta p̄ primam contra secundam adhero tertie. Sed quia iam est in cōi mō loquendi dicere q̄ assentimus p̄ positioni vtz illo modo loquendi in sequentibus sicut vnus sum precedentib⁹. Et hec de quarto dubio in quo querebatur quid est obiectum assensus.

Dubitatur quinto qualiter intelligitur secunda definitio demonstrationis in qua dicitur. Demonstratio est ex primis veris immediatis prioribus notioribus & causis conclusionis.

Dubitatur sexto vtrum assensus vnus contradictoriū sit dissensus alterius. **Dubitatur septimo vtru oportet** magis assentire premisis q̄ conclusioni & qualiter intelligitur illa p̄positio philosophi propter vnumquodq̄ tale & illis magis.

Dubitatur octauo vtrum habitus cum intellectus sint causa sufficiens productiua actus.

Dubitatur non o quidem primus principium & an possimus, illi dissentire & suo contradictorio assentire.

Dubitatur decimo quot modis scientia conclusionis potest in nobis auereri.

Dubitatur vndecimo vtrius assensus conclusionis potest conferuari in nobis sine assensu premisarum a quo proceditur.

Dubitatur duodecimo qualiter residuū tertius est intelligendum.

Ad primum dubium in quo queritur qualiter secunda definitio demonstrationis est intelligenda. Respondendo. ¶ Notandū est p̄mo q̄ ad hoc q̄ assensus alicuius p̄positiois dicitur scilicet requiritur q̄ illa p̄positio sit vera. hoc per quadruplicē acceptionem. patet huius termini scilicet supius posita. Nec alit pot hoc probari q̄ est connotatio de ly scientia: & p̄pter ea philosophus non ait hoc p̄bavit q̄ per exempla dices q̄ nō est id est falsum nō scit & ponens exemplū dicit q̄ dyametros sit symetros: id est dyameter quadrati sit equis coste. Secundo notandū est q̄ si p̄missae sunt falsae assensus catus per earū assentium nō erit scire simpliciter: sed sophisticum & ex hoc sequit cum assensus p̄missarū demonstrationis cāsent assentium conclusiois q̄ est scire simpliciter p̄ p̄ primam definitionē demonstrationis. Sequit q̄ ad demonstrationem requiritur p̄missae esse veras ecce declarata illam partē

lambertianā demonstratio est ex veris. Sz p̄ declaratione istī ex primis. ¶ Notandū ē q̄d in p̄posito vocam⁹ p̄pōnem primam. due p̄ditiones requirunt ad hoc q̄ aliquid p̄pō sit prima. prima ē q̄ nō sit inferibilis ex p̄missis importatib⁹ cām ei⁹. Secda ē q̄ ex ipsa tanq̄ ex p̄positione importatē cām sit alia p̄positio inferibilis & hoc bene ostendit termin⁹. Nā p̄mū dicit ante q̄d nihil ē & post q̄d aliqd ē ad nihil⁹ in p̄posito capit in illa significatio ne est igit sensus illi⁹ particule q̄ p̄missae demonstrationis debēt sic se habere q̄ nō sint inferibiles ex alijs p̄positionibus tāq̄ ex causis & q̄ ex ipsa conclusio sit inferibilis tāq̄ ex causis ei⁹. Et p̄ declaratione illi⁹ particule ex immediata.

¶ Notandū ē quarto q̄ p̄positio immediata ē p̄positio carens medio quo posuit p̄bati a priori. hoc ē nō est habili aliquid termin⁹ q̄ possit esse mediū ad inferendū illā p̄positionē ex aliquib⁹ p̄missis importatib⁹ cām ei⁹ & semp supponitur q̄ sit p̄positio vera. Et quo p̄z q̄ idēz sunt p̄positio prima & immediata. Et p̄positio immediata duplex est. Quaedā ē immediata q̄ nō est dubitabilis sicut p̄ p̄mo p̄ se nota. Quaedā est p̄positio immediata dubitabilis sicut in via notaliū dicitur est de ista oīs calor est calefactur⁹. Op̄siḡ ad demonstrationē p̄missas eē immediatas. Dicit p̄phus p̄nter q̄ debēt esse potes conclōne. pro quo declaradum est q̄d est p̄missas esse priores conclusioe. Qd nihil aliud q̄ premissas importare cām conclusionis nō ante explicato. Ut q̄ ita esse sicut conclusio significat p̄supponit ita esse sicut p̄missae significant.

¶ Notandū est quarto p̄ declaratione illius particule notiores q̄ illa p̄positio dicitur notior alia q̄ non capit veritatē ab alijs: sed potius econtra q̄d idē est dicere q̄ ita esset sicut ipsa significat non presupponit. Ita esse sicut alia significat: sz potius econtra. Vel illa p̄positio dicitur notior alia q̄ sic se habet q̄ si esset vnus intellectus cognoscens illas sicut ille se habent in veritate p̄i⁹ tempore vel natura cognosceret vnā q̄ aliam. Et per notitiam prime venit in notitiam alterius. Addit philosoph⁹ q̄ p̄missae demonstrationis debent importare causas conclusionis quod sepissime declaratur

est. Et quo patet totus intellectus diffinitionis. Et si dicas multas particulas diffinitionis inter se coincidere vtz est quo ad conuertibilitatē: sed non quo ad synonymitātē & talis coincidentia nō est p̄hibita inter partes diffinitionis p̄ccipue descriptiue. Et dicit Aristoteles q̄ si ne istis dñ erit sillogismus: sz nō demonstratio. hoc est ad sillogismum non requiritur q̄ p̄missae sint prime vere & immediate &c. Sed requiritur ad demonstrationē q̄ verum est: cum stat p̄nam esse sillogisticam cuius ans est impossibile vi sa: igitur diffinitionis declaratione. Sequitur q̄ Aristoteles. inrendebat tñ diffinire demonstrationem propter quid et potissimam. Nam alias diffinitio & diffinitum non conuenerentur & q̄ inferius in quodam dubio tractabimus aliqua que concernunt declarationem tertius p̄hi. hec p̄ isto dubio dicta sufficient.

tertium dubium

in quo queritur vtrū assensus vnus contradictoriū sit dissensus alterius. Multiplex est opinio Gregorij. q. i. plogi arri. iij. dicens q̄ assensus p̄dictoriū est dissensus alterius verbi gratia assensus quo aliquis assentit isti homo ē animal est dissensus quo dissentitur isti nullus hō est animal & p̄batur hoc omnis assensus est p̄positio & dissensus est p̄pō: anis supponitur ex dictis et p̄na p̄bat quia non est maior rō de assensu q̄ de dissensu. Tunc igitur capiatur dissensus quo sources dissentiunt isti nullus homo est animal vel igit illi dissensus est ista mentalis nullus homo ē aial et hoc non quia illa est assensus quo assentitur q̄ nullus homo est animal vel est ista mentalis vltimata homo est animal & habetur p̄positum cum illa sit assens⁹ quo assentitur q̄ homo est animal & tota probatio pendet ex hoc q̄ secundum ipsum omnis p̄positio mentalis vltimata est assensus.

Alia est opinio communis dices op̄positum que probabitur per argumenta que sicut contra primam. Ideo Contra primam.

Arguit stat qd fortes assentiat isti hō est animal nihil cogitando de ei⁹ con- tradictorio ergo assensus eius nō est dis- sensus alterius. q̄ns patet: qd nō stat dis- sentire illi de quo nō cogitam⁹ sicut non stat assentire illi quod nō apprehēdim⁹. Hoc arg. solet fieri contra ista opinionez ⁊ reputat cōcludere qd eam pcedit argu- tū ex non intelligētia opinionis. **2da** sec- undū hāc opinionē nihil aliū est dissen- tire qd nullus hō est animal qd assentire qd hō est animal ex quo patet ad formaz argumenti. Concesso autem ante negat consequentia ⁊ ad p̄bationem negatur aūs ⁊ probatio nulla est non est. idēz de assensu ⁊ de dissentio sicut nō est idem de veritate ⁊ falsitate. **3da** dicit iste doctor eadem. q. arti. i. qd p̄positio dicitur hō qd deus assentit ei ⁊ falsā qd deus nō assen- tit ei vel qd assentit suo contradictorio ⁊ licet hoc dicitur sit in se falsum qd sic p- batur. **4da** si ista causalis est vera qd de⁹ assentit p̄posito est vera. sequitur qd aūs est aliquo modo p̄tē qd hōc est deus p̄ius natura assentit qd p̄posito sit ve- ra qd patet esse falsum: qd tūc sequit ad hoc qd deus assentiat nō p̄supponit p̄po- sitionem esse veram quod est impossibi- le. Cū deus nō assentit p̄positioi neutre hoc est que nec est vera neqz falsa qd tūc ei nō repugnaret cuilibet p̄positioni as- sentire. Sed satis est qd secundū opinio- nem istius doctoris argumentum nō p- cedit. Sed dices: ut in p̄cedenti dubio di- cebatur ad aliud p̄positum facile est as- signare in oibus discrimen. **5da** diceret eodē mō qd non idem est de hoc ⁊ de hoc nego: q̄nam ⁊ hō ē qd p̄ rationē p̄batū ē qd nō ē idē circa hoc qd p̄tē d assensu ⁊ de dissentio. cum p̄batur est assensum vni⁹. **6da** dicitur esse dissentium alterius. Et si di- cas illa ratio nihil vs. Nam facilius di- ceretur qd possunt esse due mentales vlti- mātate licet nō sint in eodem intellectu vna qua assentitur qd homo est animal vna alia qua dissentit qd nullus homo ē animal. Nec ille due mentales essent eiusdem rationis: ut inferius dicitur tra- ctando. Cirrum scientia acq̄sita per de- monstratōnē p̄pter quid ⁊ scientia acq̄- sita per demonstratōnē quia sunt eius- dem speciei. Sed ad hoc diceret Grego-

rius vel qui vellet defendere suz opinio- nem quod hoc est ponere pluralitatez si- ne necessitate. Sed hōc argumentū nō cōcludat (ut visum est) in opinio eius est impossibilis qd sic p̄bat sequeret qd da- retur aliqua mentalis vltimata qd non posset habere contradictoria q̄ns est im- possibile. Et **7da** Ar. in i. p̄bationem cas- go ⁊ aūs sequela p̄bat. **8da** capiat men- talis vltimata huius fortes est vel non est ⁊ dicitur mentalis vltimata ei⁹. **9da** dicitur a ⁊ oportet qd sit ista fortes est ⁊ nō est qd per te ē assensus quo assentit qd fortes est ⁊ nō est ⁊ sic sequit qd possunt natu- raliter assentire opposito p̄mi p̄ncipiū qd falsuz est ⁊ **10da** Gregorij. Ideo tenēdo aliā prem qd oīs metalis vltimata est assen- sus impossibile est saluare hanc opinionē qd quidē opinio cū sequat̄ est illa p̄positio qd oīs metalis vltimata est assensus sequit qd illa p̄po est impossibilis. Sed hoc nō ten- tendo possit defendari v̄t inter r̄ndendū est dicitur qd assensus vni⁹. **11da** dicitur est dis- sensus alteri⁹ dicens qd nihil aliud ē dis- sentire qd null⁹ homo est animal qd assen- tire qd homo est animal.

Tertio sic arguitur eo mō quo p̄- bat notitia indicatua dicitur ad p̄- henſiua qd nō est indicatua p̄tē p̄bati qd dissentus est aliqd distinctum a notitia indicatua. **2da** si hec p̄po fortes curit sit mihi dubia ⁊ postea accedā ad forte cur- rētē tunc dissentio illi fortes nō currit⁹ si accedā ad forte quiescentem dissentio illi fortes currit⁹. **3da** si nō formē aliam p̄ponem neqz ad hoc est minor experien- tia qd ad notitiā indicatua hoc est qd si dubitem forte currere ⁊ postea accedā ad forte currentē assentia illi fortes cur- rit: licet nō formē aliā p̄ponem. Hoc ar- gumentū est satis apparēs ⁊ ista opinio- nem ⁊ credo ist⁹ ⁊ p̄cedēs p̄bare opinio- nē eē falsam. **4da** hac opinione dimissa.

Ponitur secūda qd cōis est ⁊ tenē- da vtz qd dissentus est notitia distincta a notitia indicatua. **1da** cui⁹ p̄batiōe ad ducantur argumenta facta ⁊ p̄cedentēz opinionem. Et **2da** istam.

Primo sic arguitur sequeret qd ab eisdem causis totalibus ⁊ adequat naturaliter agentibus p̄uenirent esse

tes contrarij q̄ns est falsum ⁊ ⁊ antecē- dens. sequela p̄bat. **2da** forte currētē no- titia intuitiva fortis producit assensum hui⁹ fortes currit forte quiescente illa met- notitia p̄ducit dissentum huius fortes currit ⁊ ille assensus ⁊ ille dissentus sunt contrarij ergo p̄positum. minor p̄bat per Aristotelem octavo metaphisice: di- centem. Idem inquantū idēz semper na- tum est facere idēz quod. secunduz oēs sic intelligitur qd agēs naturale semper natum est p̄ducere eundem effectum. forte dices hoc argu. concludit illis qui in fine snorum posteriorū dicunt qd as- sentus huius fortes currit a sola notitia intuitiva fortis cū intellectu p̄ducit sed non concludit illis qui dicit qd p̄ducitur ab illa notitia intuitiva ⁊ a forte patz qd sic quia dissentus est p̄ducitur ab eisdem causis ⁊ sic nihil concurret ad p̄ductio- nem assensus quin cōcurrat ad p̄ductio- nem dissentus ⁊ eontra. Si dicas qd ve- rum est ab eisdem causis produci effect⁹ cōtrarios. sed nō eodem mō se habētib⁹ ⁊ auctoritas philosophi sic debet ielligi qd ab eisdem causis naturalibus eodē modo se habentibus ⁊ ceteris paribus semper p̄uenit idem effectus modo non est sic in p̄posito quia fortes aliter se ha- bet quando p̄ducitur assensus ⁊ q̄ p̄du- citur dissentus.

Contra hoc sic arguitur primum difficile est videre qd p̄pter aliū ⁊ aliū mo- disse habendi eadem cā, totalis p̄ducit varios effectus. Cū secundo sequit qd ea- dem causa totalis p̄ducit assensum vni⁹. **2da** dicitur ⁊ alterius dissentum qd p̄bo eē impossibile. **3da** ponatur casus qd plato fouet in intellectu suo has duas men- tales fortes currit fortes non currit ⁊ for- tes currit coram te ⁊ in illis subijctur notitia intuitiva fortis: ⁊ arguitur sic as- sentus huius fortes currit natus ē p̄du- cere dissentū hui⁹ fortes si currit ⁊ e⁹ dis- sentus huius fortes nō currit natus est p̄ducere dissentum huius fortes non currit ergo sequitur qd in illo casu plato non assentiet illi fortes currit nec dissen- tiet illi fortes non currit vel si sic neces- sario sequitur quod habebit infinitum assensum ⁊ infinitum dissentum nec in p̄posito solutiones posse ad argumen-

tum factum in primo dubio de actu zha- bitu habent locum quod p̄babitur pro- bata sequela. **Tunc arguit sic ad p̄ban- dū q̄nam sit dissentus. a. ⁊ assensus. b. et** sequitur qd cōtinue causa productua. a. vel. b. est intensior ergo continue intē- ditur. a. ⁊ intensior. b. **2da** dicitur qd dicitur est vni⁹ ad site de habitu ⁊ actu qd postq̄ est p̄ducitur tm de a. q̄tm pote- rit p̄ducit sine. b. non p̄ducitur vltra de- a. ⁊ idē dicit de. b. qd q̄ fuerit p̄ducit sine de. b. q̄tm poterat p̄ducit sine. a. nō p̄ducit vltra de. b. qd. a. nec. b. est notitia habitualis sed actualis. Et quo sequit qd ad intensiōnē ipsius. a. sequit maior p̄- ductio. b. ⁊ eontra alias nūm⁹ per ang- mentū notitie actualis intendet effect⁹ eius qd est falsum qd tunc non esset da- bilis modus quo assensus conctōnis in- tenderetur nisi ad maiorem intensiōnē assensus p̄missa sequatur maior intē- sio assensus cōctōnis. Et istud arg. p̄tē- bare supposito q. a. ⁊. b. successine p̄du- cantur q. a. p̄ducit. b. ⁊. b. p̄ducit. a. nec habebit locum in p̄posito dicere adq̄- te/vel inadequare cum. a. s̄or p̄ducit sine hoc qd p̄ducatur. b. ⁊. eontra qd de actu ⁊ habitu non est verum cum habitu sem- per ab actu producatur nisi ad hoc argu- mentum dicatur id quod inter arguen- dum excluderetur non mihi occurrit ei⁹ solutio ⁊ reputo maius incōueniens ad mittere in p̄posito illaz solutionem qd tenere assensum vni⁹ dicitur esse dis- sentum alteri⁹ eligat vni⁹ qd ei me- lius videretur. poterat argui contra p̄- cedentem opinionem qd dissentus dis- tinguitur ab assensu. Nam nolito volunta- tis distinguit a volitione. ergo dissentus intellectus distinguitur ab assensu: quia nolito in voluntate se habet sicut dis- sentus in intellectu dea tamen dissimili- tudinem si potes.

Secundo sic arguitur dissentus non distinguitur ab assensu ergo opinio falsa. antecedens probatur. Nam tūc de⁹ non dissentiret alicui p̄positioni quod non est dicendū. igitur p̄positum maior probatur. Nam si sic p̄positio cui deus dissentiret esset falsa ⁊ deus esset p̄posi- tio falsa quod non est dicendū. **R̄spōde** tur p̄cedendo qd **deus nulli dissentit.** Et

si dicas eodem modo potest probari in nobis q nulli dissentimus v potius defen- firmiter negat hoc quis nos. possumus, false apprehendere t deus nō licet primum argumentū sit difficile ptra hanc opinio- nē ei adhereo quia nō est inconueniens dicit Ari. Aliqua falsa esse probabiliora quibusdam veris.

A Septimū dubium in quo queritur. Utrum oportet magis assentire pmissis q̄ conclusioni. Et qualiter intelligitur illa ppositio; philosophi propter vniūq̄q̄ tale illud magis. pro p̄ma pte dubij intelligē da. Notandū est p̄mo. q̄ dnbū p̄t intel ligi dupl̄r. Uno mō magis. i. intensius. Alio mō magis. i. clari⁹. Si p̄mo modo in telligatur dupl̄r vel copulatum vel copu latum hoc est. vel. q̄ aggregatum ex as- sensu maioris. et assensu minoris. et assen- su cōsequente includat plures. gradus q̄ assensus conclusionis vel q̄ assen- sus maioris minoris. vel q̄ sit inten- sior q̄ assensus conclusionis. Tunc po- no propositiones.

Prima est oportet magis assenti- re pmissis q̄ conclusioni. i. intensius co- pulatum t copulatum.

Secunda propositio est: oportet magis id est clarius assentire pmissis q̄ conclusioni r penes quid attendatur claritas assensus dictum est in. i. c. iste p positione pro p̄nti non aliter pbantur q̄ auctoritate philoſophi in litera. Contra primam conclusionem.

Primo sic arguitur possibile ē ali- quā cām pducere effectū ita intēsum si- cut ipa est q̄ p̄ma cōclō falsa. s̄ns p̄. nā calor vt quatuor p̄t caloz vt quatuor p̄- ducere. forte aliq̄ dicit q̄ nō ē incōue- niens in causis vniūociis cām pducere effectū ita intēsum sicut ipa est. Sed incō- uenit in causis equocis mō assenti⁹ p̄mis- sarū respectu assensus p̄ctōnis est cā eq̄- uoca. cā vniūoca ē cā p̄ductiua effectus eiusdē rōnis secū. cā vero equoca ē p̄du- ctiva effect⁹ alterius rōnis.

Contra hoc sic arguit in causis eq̄ uocis nō incōuenit q̄ aliq̄ cā p̄ducet esse

est. ita itēsum sicut ipa. Et mō intensiore q̄ solutio nulla. s̄ns pbat q̄ nō incōuenit aliquā causā pducere effectū p̄fectiorē q̄ ipa ē q̄ nō incōuenit q̄ p̄ducatur intensiore p̄na p̄. q̄a p̄. ē posse pducere essentiat̄ p̄fecti⁹ q̄ accidentaliter p̄fecti⁹ sed p hoc q̄ effect⁹ est intensior sua cā nō h̄t nisi q̄ ē accidentaliter p̄fectior q̄ p̄na ē bona. s̄ns pbat nā albedo pducit notitiā sui i. s̄ns r notitia ē p̄fectior q̄ albedo. Cuz omne accidēs spirituale est p̄fectiora accidente corporali.

Confirmat primo sit assensus maio- ris minoris vt vniū q̄ p̄ne vt vniū r assen- sus p̄clusionis q̄a exēplū sit vt dimidiū r intēdat assensus maioris p vniū gradū r sequitur q̄ intēdat assensus p̄ctōnis. p̄ ali- quā p̄te grad⁹ q̄ h̄t p̄t intēdi assensus maioris q̄ rōne sue intētionis intēdat t̄m assensus p̄clusionis q̄ ei⁹ intensio exu- peret intētionē assensus minoris.

Confirmat sc̄do intēdat intellectus aduertentiā circa cōclōnē r sequitur q̄ t̄m p̄t intēdi q̄ rōne ei⁹ assenti⁹ p̄ctōnis ad- ret tot grad⁹ q̄ ei⁹ intētio exuper intē- sionem totius aggregat̄ ex assensibus maioris minoris r consequentiā.

Confirmat tertio ceteris parib⁹ in- tensius obiectū causā intēfiorē notitiā: licet obiectū nō sit cā totalis notitiā. nō solū qz secū cōcurrat intellect⁹. sed qz se so- lo nullo mō. p̄t pducere notitiā q̄ eodē- modo ad intētionē assensus vni⁹ p̄mis- se sequitur intēfio assensus p̄ctōnis licet nul- lus p̄mis- se assensus sufficiat se solo ad p- ducendū assensum conclusionis.

Confirmat quarto nā sic sequitur in aliquo casu assentire maiori: minorē p̄ne: r nō assentire cōclutioni contra p̄du- sionē Aristo. in p̄cedenti caplo: r p̄na p̄o- bat. nā habeat fortes p̄ dimidū. p̄tentiā in intellectu suo vniā p̄nam: cuius assenti- cōpositū ē infinitis cathegoricis r assen- tiat vni parti vt vniū: alteri vt dimidiū: alteri vt vna quarta gradus: r sic p̄nter diminuendo. Et assentiat p̄ne quocunq̄ gradu volueris: r sequit q̄ non assentiet conclusioni. nam si sic quero cui⁹ intē- sionis est ille assensus. Si vt vnum iam est intensior assensus conclusionis q̄ as- sensus cuiuslibet p̄mis- se: dempra p̄ma

si vt dimidiū iam est intensior assen- sus conclusionis q̄ assensus cuiuslibet p̄mis- se: dempra p̄ma r sc̄da. Et idem p- babit cuiuscunq̄ intensionis sit assen- sus conclusionis. ergo p̄positum.

Confirmatur quinto. videmus in rebus naturalibus q̄ si due cause cōcur- rant ad p̄ductionē equiuocā alicuius effe- ctus r vna earū maioretur effectus au- getur: ergo sic dicendū est in sp̄ialib⁹: mi- si habeatur ratio vel experientia de oppo- sito: sed talis non h̄t nec ab aliquo assi- gnat. ergo p̄positum. nec valet dicere q̄ falsus est ad hoc philosophi auctoritas.

Quia philosoph⁹ nō debuit hoc asserere sine rōne. Sc̄do Aristoteles nō dicit for- malit̄ q̄ opz intensius assentire p̄mis- se p̄clusioni. S̄ t̄m dicit q̄ opz magis assen- tire p̄mis- se cōclusioni: r p̄t p̄clusio in- telligi magis ita est et rōne. ergo nā ena- sio nulla. Itud argumentū cū oib⁹ suis cōfirmationibus satis procedunt contra primam propositionem. Sed pro eorum solutione si solui possunt.

Primo notandum est q̄ duplici- ter potest intelligi vniā causam eē virtuo- siorē alia. Uno mō: qz p̄t pducere maio- rem effectū ceteris paribus. Alio mō: qz eū equali adiutorio p̄t pducere maio- rem effectum datur exēplū calor vt octo in. b. passum sibi applicatum potest pro- ducere calozem vsq̄ octo: et calor vt qua- tuor: precise calozem vt quatuor: ergo ca- lor vt octo est maioris virtutis q̄ calor vt quatuor: primo modo. Exēpluz sc̄d⁹ al-bedo intensa vt octo (sc̄cluso lumine) est maioris virtutis q̄ albedo: vt quatuor ex eo q̄ cū equali lumine p̄t pducere in- tensiore v̄sionē q̄ albedo vt quatuor: ce- teris oibus parib⁹. Sc̄do notandū ē q̄ as- sensus vni⁹ p̄mis- se sicut maioris sive mi- noris vel assensus p̄ne se solo non sufficit pducere assensum conclusionis Sed req̄- runt oēs assensus simul concurrere ad p- ducendū assensum conclusionis. s. maio- ris: minoris. r p̄ne. Tunc aliq̄s diceret in generali ad ista argumenta q̄ h̄ ita sit q̄ ad maiorē virtutē cause primi generis se- quat maioritas effect⁹: nō t̄m ad maiorēz virtutē cause sc̄di ḡnis: s̄z euidētē. iter ar- guendū p̄batū ē oppositū. nā cū cūli ad- uertētia r eq̄li lumine mediū r oib⁹. existē

tib⁹ parib⁹ intēfio: albedo pducit intēfio- rē v̄sionē: q̄ illa euasio nulla. Et aduer- te q̄ hic p̄cedimus ac si assensus conclu- sionis possit conseruari sine assensu p̄- missarum vel non taliter q̄ nō reputam⁹ illud repugnans nec sequens: sed imper- tinens. forte aliq̄s ad primā replēt. di- ceret q̄ nō sequit si aliqua causa p̄na lis p̄t pducere effectū se p̄fectiorē essentia- liter r. c. nā sic contingere p̄t probare: q̄ possit pducere effectū i finite intensū. Sic arguende. Plus est pducere effectū p̄fectiorē essentialiter q̄ intēfiorē i du- plo r in quadruplo: sic sine statu ergo si p̄t aliqua causa pducere effectū essen- tiat̄ p̄fectiorē se sequitur q̄ p̄t pducere effectū i finite intensū. n̄n̄ refellit argu- illud. Sed alia argu. concludūt. Ideo cō- cedo primā cōclusionē. a multis positam esse falsam. Ideo mirandū est non ex hoc q̄ non fecerūt nec argumenta: vel cōces- serunt p̄positionē falsam. Sed ex hoc q̄ cōcesserūt p̄positionē in illo sensu nulla adducta rōne: hec habita experientia. De auctoritate philosophi dictū est. Ideo rē- tandū est qd veritatis habeat alius sen- sus videlicet q̄ oz clarius assentire p̄mis- sis q̄ cōclusioni: r v̄: q̄ ille sensus est ve- rus r tenendus: r ille est ex mente philo- sophi: r illū tenet sc̄tus in primo: distin- ti. q. iij. Sed pro illo declarandum est. Quid est assensum p̄missarum esse clario- rem q̄ assensum conclusionis r Sc̄do: ali- qua argumenta contra hoc adducere vt veritas melius cognoscatur: r pro primo dicitur q̄ illa euidētia dicit clario: alia a qua ceteris paribus intellectus diffici- lius dimoueret. Declarat hoc exēplo. Si viderē forte r a remor⁹ quē ante optime noui esse: forte longe facili⁹ itellect⁹ me⁹ possit p̄dere illud iudiciū quo indicat il- lum eē forte q̄ iudiciū p̄ quod idē indica- ret si fortes esset mihi magis p̄pinq̄uē: licet non esset intēsum iudicium. Et p̄- tanto dicit clari⁹ alio iam pro secundo.

Primo sic arguitur. Non incon- uenit per incertitudinem assentire con- clusioni r opinionem anti. ergo non in- conuenit clarius assentire p̄nti q̄ anti. Ans probatur per tertium argumentū superius positum in. i. c. iij. dub. contra sc̄dādam opinionem. Et p̄na p̄bat: q̄

equalis utrobique videtur ratio.

Contra hoc sic arguitur. ex dictis contingit intensi⁹ assentire pñti qđ añti copulativam & copulativam hoc est qđ nulli-ber, pñti añti & qđ oibus simul, ergo & clarus. qđna. pbatur, vel det discrimē videlicet, quare est qđ fiat intensi⁹ pñti qđ añti assentire & non clarus. pro solutione sequuntur alique propositiones quarum

Prima est. si aliquis habeat evidentiam maioris & opinionem minoris & evidentiam pñte tñi habebit opinionem conclusivam probatur. Nam si habere evidentiam claris assentire pñti qđ antecedenti.

Secunda propositio est. si habeat evidentiam maioris & fidē minoris & evidentiam pñte nō habebit nisi fidē de conclusione.

Tertia propositio ē si habeat si dem maioris & evidentiam minoris & opinionem pñte non habebit nisi opinionem conclusionis: & iste p̄pōs oēs quasi eadem probatiōe p̄batur. Et p̄ materie declaratiōe eas in principio posuit. Nūc autē ad argumentū dē procedendo ans. Naz vt ibi fuit p̄batū. Si aliquis habeat opinionem añtis & piā affectionē de pñte: talis habebit fidē de conclusione. & p̄ pñs certitudinē. Et negat pñar ad p̄batiōem cū qñtur discriminē: qđ nō min⁹ inconuenit magis certitudinaliter assentire conclusiōni qđ añti qđ clari⁹. Negat hoc & ratio est: qđ certitudo assenti⁹ pōt puenire ab alia causa qđ a ratione: sed claritas nullo mō nisi a rōne: & p̄ pñs si ratio caret claritate assentis ab ea p̄batur claritate carebit. Hoc p̄. Nā ex ibi dictis certitudo assentis puenit a pia affectiōe. Sed qđ claritas nō fit nisi a rōne p̄batur. Nam ex dictis p̄ qđ claritas assentis attenditur penes hoc qđ supposito qđ sit evidentia diffusilius ceteris paribus dimoueretur intellectus ab assenti clari⁹ qđ ab assensu minus clari. Sed supposito qđ datur duo quorum quilibet habeat equalem rationem ad probandum. a. p̄positionem scilicet fortes & plato. Habeat fortes piā affectionem ad a. plato vero non manifestum est qđ eque facilliter potest fortes dimoueri ab assensu fidei quem habet de a. sicut plato ab opinione quam habet de a. hoc probatur. nam eque facilliter destruetur ratio fortis sicut ratio pla-

tonis cum sint equales ratiōes: & destruetur rationibus fortes non assentiet. a. Cum pia affectio sine ratione non producat fidem. & sequitur qđ claritas assentis precise attenditur penes rationem. Hoc est prouenit tñi a ratione. Unde non dubito quin eque firmiter & certitudinaliter assentiamus isti deus est sicut isti p̄positioni fortes pōt currere: tamen tōge facilius potest in nobis produci primus assentis qđ secundus. Et ex hoc p̄ quid dicendum est ad confirmationem. cōcessio autē añte negat sequela. Et dat ratio negationis similis intensio assentis p̄t ab alia causa prouenire qđ ab intensiōe assentis premissarum & pñte. Sed claritas (vt deductum est) tantum a ratione originatur consequenti.

Contra hoc sic arguitur. ista que dicta sunt bene probant qđ assentis conclusionis nō debet esse clarior assentis premissarum. Sed nō pbat qđ nō debet esse ita clarus. Unde sic arguit. nō inconuenit assensum conclusionis esse ita clarum sicut assentis premissarum est ergo mirum. Nūc pbat. Querendum illud inconueniēs. Et impugno eius sequela ex cōcessione illati: vel p̄bato non eē inconueniens. Hec replica petit radicem huius materie: qđ inquirat rationem principalis conclusionis. Et pro illo sequuntur p̄positiones meo iudicio notande.

Prima est. ad clarius assentendum nihil facit vincitas vel perspicacitas intellectus. Uolo dicere si. a. z. b. sunt duo intellectus. a. sit p̄spicacior. b. z. habeat equales rationes ad assentiendum. c. non clari⁹. a. qđ. b. assentiet. Hec p̄positio facta patet ex p̄ioxi deductione.

Secda propositio ē vna notitia potest esse dupliciter p̄fectior: alia: vel in genere rei: vel in genere notitię. Dimissa p̄ma p̄fectione de qua p̄ pñti nihil dico. p̄fectio notitię in genere notitię penes maiorem vel minorem certitudinem: vt penes maiorem vel minorem claritatē.

Tertia propositio est in causis equoicis semper totalis causa p̄fectior est suo effectu. Hec supponitur in presentitantiqđ ab omni philosopho concessa.

Quarta propositio est que ex ista sequitur. si. a. z. b. sint cause equiuocę ip-

lit. a. c. z. maior vel minor p̄fectio in. a. non arguit maiorem vel minorem p̄fectionem in. c. effectu. Necessē est. b. esse p̄fectius. c. sequela non eget probatione. **Quinta propositio est.** tota p̄fectio assentis que attenditur penes claritatem prouenit a ratione & non ab intellectu. Hec ex dictis clare sequitur. Et qđbus omnibus sequitur.

Sexta propositio est. qđ necesse est assensum premissarum esse clariorē assensu pñte. atqđ sequitur qđ causa equiuocata non est p̄fectior suo effectu. Et sic patet ratio qua debemus probare principalem conclusionem

Secundo p̄p̄ter paliter arguitur. quoddam argumentum contra primū sententiam p̄t cum p̄positioni philosophi applicato si staret qđ non possumus clarius assentire conclusioni qđ premissis sequitur qđ in aliquo casu staret assentire añti pñte & non conclusioni: quod est falsum & contra determinata in scdo dubio p̄mi capiti. Consequentia probatur & ponatur casus qđ in intellectu fortis sit vna p̄na: cuius ans habeat infinitas p̄tes & assenti⁹ p̄ime partis sit claritas vt vñi secunde vt dimidiū: & sic p̄nter cōtinue diminuendo ad sub duplum sit assentis pñte cuiuscūqđ volueris claritatis & sequitur qđ talis nullo pacto assentit conclusioni: qđ si sic vel aliam p̄positionem ē evidentia vel opinio (secundo omnes piā affectionem). Si primum signetur claritas illius assentis: et si est vñi vt clarior est qđ assentis secunde partis: & si est vt dimidiū clarior est qđ assentis tertie partis: eodem modo diceretur quacuqđ in intensiōe eius signata. igitur talis assentis non est evidentia. Nec est opinio vt patet per quandam p̄positionem superius positam in primo argumento contra istū sententiam. igit p̄positum. forte aliquis diceret qđ casus est: impossibilis naturaliter. Uolo qđ hoc sit ex diuina potentia. Si dicas deus nō pōt facere. Nā ad hoc qđ aliqua qualitas sit in intellectu fortis notitia os qđ intellect⁹ fortis actualiter cōcurrat ad ei⁹ p̄ductionē. Hoc nō valet oppositū p̄batiū⁹ i p̄mo capi. Nūc si nē. Scdo pōt de⁹ p̄ inā potētā facere fortis actuine concurrere. Si dicas non est

inconueniens superna naturaliter assentire añti & cōsequenti & pñti verū est si deus impediat mediate vel immediate causā naturaliter agentē ne p̄ducatur summē effectū quod in p̄posito nō ponimus sed tñi p̄bamus qđ datur assentis antecedētis & pñte: qđ & si relinquat sue nature non p̄ducat, aliter assentium consequentis: vt probatur est inter arguendum.

Respondetur qđ nominales con-cedentes deū posse producere infinitum nō debent dubitare in admittione casus qđ concessa possibilitate ad infinitū nulla manet via ad negandū possibilitate casus. Sed forte aliquis diceret casu admissio negando qđ non habeat opinionem pñtis. Et ad probationē diceret qđ illa p̄positio superius allegata: fuit posita et non probata.

Contra hoc sic arguitur. ponatur casus qđ fortes habeat evidentiam añtis & pñte & plato habeat opinionem de añti: & arguitur sic vt ex istōū habet assentis conclusionis & fortes hz p̄fectior assensum qđ plato. & cum plato nō habeat nisi opinionem sequētis: acqđ qđ fortes habeat fidē vel evidentiam conclusionis: sed non hz fidē vt notum est: & hz evidentiam. nihil restat probare nisi qđ fortes habeat p̄fectiorē assensum conclusiōis & plato qđ sic probatur. nam evidentia est p̄fectior notitia qđ opinio. ergo producit p̄fectiorem notitiam in genere notitię qđ opinio: sed fortes hz evidentiam añtis & plato: tñi opinionem. ergo sequitur qđ p̄fectior assentis conclusionis p̄ducit in forte qđ in platonē. minor est casus: & maior p̄batur. naz als sequit qđ nunqđ p̄ demonstrationem p̄duceret scientiam si evidentia p̄missarū nō sufficeret p̄ducere evidentiam cōclusiōis. Similiter quacūqđ opinio de data p̄fectior opinio pōt p̄duci p̄ aliquā rōnem p̄babile: vt inferi⁹ dicit. Sed evidentia est p̄fectior causa qđ rō p̄babilis. & evidentia producit p̄fectiorem assensum qđ ē opinio: sic habetur p̄positum. Ideo ad argumentum dicitur concedendo illarum qđ in illo casu assentitur antecedētī consequenti: & nullus generatur assensu conclusionis ex eo qđ illi assentis p̄missarū nō sunt. causa productiua. alicuius assentis conclusionis. Et hic aduen-

te q̄ indifferēs mihi ē q̄ oēs illi assensus p̄missarū sint eque intensi dūmodo contine se habeant subdupla; proportionē quo ad claritatem ⁊ ad auctoritates philosophice potius ad eius rationē dictū est ratio probatina illius conclusionis fuit q̄ posita causa naturali non impedita se quē effectus: sed hic causa naturalis nō ponitur cum dictum est assensum: illarū p̄missarū nō esse causam productivam alicui⁹ assensus. Et si cōtra hoc applicaveris quandā replicā factā in primo argumento secūdi dubij primi capituli videlicet q̄ fortes faciat hac p̄nam. Hec cōsequētia est bona. p̄ns ē falsus: ergo ⁊ an cōcedēs assentiri maiorē (dē mōstrādo primā cōsequētia) ⁊ dubitat minorem: ergo non dissentit conclusionē. Ad inoz. patet naz per te neq̄ assentiri neq̄ dissentit p̄me cōsequētia cōsequēt. ergo nec assentit nec dissentit ipsum esse falsum: neq̄ hic potest dari solutio q̄ ibi data fuit. Cum in isto casu nulla sit causa p̄ductiva dissensus consequētis.

Et confirmatur q̄ tunc quocūq̄ causa productiva dissensus conclusionis si esset in intellectu fortis p̄duceret dissensum conclusionis: q̄ non impediret ab assensu p̄missarū: cū ille assensus nō sit natus p̄ducere assensum conclusionis. Et sic statet cum bona logica assentire cōtinuē sequenti am esse bonam et assis esse verum ⁊ cōsequens esse falsum sine hec q̄ aliqua repugnātia esset in eis illos assensus ⁊ dissensus quod est totius logice destructio. Si aliquis diceret q̄ deus nō non possit (licet possit p̄ducere infinitum) facere ita esse sicut in casu ponitur. Nam viderit, hoc minus inconueniens concessa possibilitate ad infinitū q̄ inconueniens qd̄ intendis pbare: nec valet dicere dicere q̄ impossibile est dare duos assensus diversarū. specierū eque claros. Vel quorū vnus sit in duplo clarior alio sicut non possunt esse duo in diuidua. diuerfarū specierū eque perfecta. Hoc ē falsum: q̄ eodē modo nō darentur due fides diuerfarū rōnū eque certas. qd̄ falsum ē cū eque certitudinalit̄ assentiamus isti de⁹ est trinus: sicut isti deus est incarnatus ⁊ eque euidenter assentim⁹ isti. fortes currunt: bimellus currit ambob⁹ currētib⁹ co

raz nobis. Cōstat illas fides spece differre in ter se: ⁊ etiam illas euidentias. Ideo forte min⁹ mala solutio est nō admittre casum. Et quicqd̄ fit de hoc nō me dero mino in solutione argumētū. S3 nō erat argumentū simile p̄pter qd̄ primo negauimus q̄ non fiat intensus assentire conclusioni q̄ p̄missis.

Tertio principaliter arguitur stat clarus assentire conclusioni q̄ p̄missis ergo cōclusio talis. Assis p̄bat. Nō habet fortes euidentia maioris opinione minorē. p̄ns. Plato nō habet opinione maioris minoris ⁊ p̄ns: ⁊ sit illa opinio p̄ceterante formidinis ficit est opinio quā fortes habet de minorē. ⁊ quicqd̄ sic. fortes habet euidentia conclusionis: vel si habet opinione: illa est certior q̄ opinio quā habet plato de eade cōclusionē. Sed ⁊ quocūq̄ q̄ istorū sequitur intentū. Igit̄ antea q̄d̄ probat. Nam si fortes haberet equalit̄ opinionez maioris sicut hanc de minore haberet equalē opinione conclusionis sicut plato. Sed euidentia maioris plus p̄ducit ad assensum conclusionis q̄ opinio ergo p̄p̄situm q̄ habet euidentia conclusionis fortes vel si habet opinione illa ē minus formidosa q̄ opinio quā h3 plato de eade cōclusionē. Hec p̄ns p̄bat. Nam si des p̄ns p̄ p̄ia parte est intentū in forma. S3 nō q̄ scda sequit̄ q̄ opinio quā fortes h3 de cōclusionē vel est min⁹ formidolosa quā h3 de minore vel eque formidolosa vel magis si dederis primū habetur intentū: q̄ nō est min⁹ incōueniens p̄ solā rationē min⁹ formidolose assentire. cōclusioni q̄ p̄missis q̄ clarus assentire conclusioni q̄ p̄missis. hoc patet ex dictis. S3 nō dederis scd̄ in vel tertū sequitur idē. Nam clarior euidentia maioris p̄t cū opinione minoris p̄ducere min⁹ formidolosa opinione conclusionis: ergo potest dari tam clara euidentia maioris q̄ euz opinione minoris p̄ducit minus formidolosa opinione conclusionis q̄ sit opinio minoris quod est probandum.

Ad argumentum respondetur casu admissio ⁊ nego assis videtis q̄ fortes habet euidentia conclusionis vel opinione minus formidolosa q̄ plato. imo equaliter formidant cōclusionē. Et ad p̄batōnē cōcedō maiorē: ⁊ distinguo maiorē q̄

delicet q̄ euidentia maioris plus cōducit ad assensum conclusionis q̄ faceret opinio maioris equalis opinioni minoris cū ipa met opinione minoris vel cū opinio minoris: ⁊ sic negat: vel cū maior assensu q̄ est opinio minoris ⁊ sic cōcedit q̄ ratio ē. Nam tota ratio nō h3 maiorē vigore, ad p̄ducendū assensum, cōclusionis q̄ opinio minoris h3 cū corrupta opinione minorē euidentia maioris cū quocūq̄ assensu: p̄ns nō sufficeret p̄ducere assensum conclusionis. Et quo patet q̄ h3 maior propō sit p̄namū principū si de minore habet opinio nullo modo habebit de cōclusionē nisi opinio ⁊ vt supra dixim⁹. Ad hoc q̄ assis cōclusionis clarior sit vel minus formidolosa nihil facit intēssio maior vel minor assensus alicui⁹ p̄missis. Et quo inferitur q̄ sicut copulativa insequit debilitatē patet ita assensus cōclusionis insequit naturā debilitatis assensus a quo p̄ducit.

Contra hoc sic arguitur probandū de cōclusioni sicut p̄missis: ⁊ hoc sic. Nulla ratio dabilis est destructiva assensus cōclusionis quin etiā sit destructiva assensus p̄missarū. ergo semp assens⁹ cōclusionis est eque clarus sicut assensus p̄missarum. p̄ns tenet ex antedictis declarando: penes quā attenditur claritas assens⁹ ⁊ assis p̄bat. Nam si aliqua cā possit corrūpere assensum cōclusionis ⁊ non assensum p̄missarū sequitur q̄ statet assentire ⁊ p̄missis p̄ns: ⁊ non cōclusioni: qd̄ supradictum est impossibile.

Respondetur q̄ dupliciter pōt in telligi aliquā eam sufficere ad corrūpendū assensum conclusionis ⁊ non assensum p̄missarum. Vt p̄mū ad naturā ipsozū met assensuum nō p̄fidentādo causas eorū productiuas ⁊ p̄seruatiuas. Alio mō has causas includēdo primo modo aliqua cā sufficeret corrūpere assensum cōclusionis ⁊ nō p̄missarū: h3 nō scdo, modo: ⁊ hoc sufficit ad hoc q̄ assensus p̄missarū dicat clarior assensu conclusionis. p̄ quo ad uerē q̄ assensus p̄missarū ex natura sua h3 q̄ difficulti⁹ corrūparat q̄ assensus cōclusionis ab eo p̄ducus: h3 q̄ ex natura sua h3 p̄ducere assensum conclusionis. Causa quocūq̄ sufficit ad corrūpendū assensum conclusionis manēte assensu p̄missarū. et gñe

sufficit ad corrūpendū assensum p̄missarū: ne q̄ in hoc respicio ad ea q̄ dixim⁹. Et obliuione p̄mi argumētū scd̄i dubij in p̄cedenti ca. Nec valet si ad hoc argumētū diceret quis q̄ claritas assensus nō attenditur penes hoc qd̄ dixim⁹. Sed aliunde. cum p̄mi mo: q̄ quicqd̄ dicat semp stat argumētū cū ceteris paribus potētiō: causa requiratur ad destructionē clarioris assensus q̄ ad destructionē assensus minus clarī. Tum scdo: q̄ illud aliud nō pōt assignari. Hoc patet: q̄ vel esset in tēssio assensus: et hoc nō cum stat q̄ a. sit assensus clarior: b. formidolosa ⁊ intensior. a. et aliud nō apparet. igit̄ scd̄ū est in h3s q̄ dicta sūt.

Quarto principaliter arguitur si hoc esset verū lequeret q̄ nūq̄ dissensus conclusionis p̄duceret dissensum p̄missarum p̄ns est falsum. ⁊ ⁊ assis. p̄ns p̄batur. Nam si sic detur q̄ dissensus consequētis p̄ducit dissensum assis ⁊ sequit̄ q̄ assensus oppositi assis pōt p̄ducere assensum oppositi assis: ⁊ hoc p̄cipue in p̄ntis in qd̄ assis ⁊ p̄ns cōuertit̄. ex quo sequit̄ q̄ assensus oppositi assis est clarior q̄ assensus cōsequētis: ⁊ si sic sequit̄ q̄ dissensus assis est clarior q̄ dissensus p̄ntis p̄bat p̄ Ari. dicentē in fine hui⁹ cap. q̄ sicut p̄ia p̄mīcipia sunt notissima in veritate: ita sua opposita sunt notissima in falsitate. ex quo patet q̄ ita clare dissentim⁹ ⁊ tradiciorio sicut assentim⁹ reliquo ex quo potest sumi adhuc argumentū cōtra cōclusionem q̄ aliquis notitia potest p̄ducere notitiam eque clarā sicut ipsa est. Hoc argumētum eget solutiōe q̄ p̄det ex declaratiōe illius auctoritatis p̄hi: que quidez auctoritas cū declarabit ponetur solutio. ex obibus dictis patet q̄ non est intelligendū q̄ oportet magis assentire p̄missis q̄ cōclusioni id est intensius: sed magis id est clarius. Sed contra probatiōez quā supra adducimus possit aliquis obijcere albedo in intellectu p̄ducit effectū perfectiorē se: sez notitiam fuiticet sine intellectu non possit p̄ducere notitiam sui: ergo non est incōueniens q̄ opinio minoris cum euidentia maioris p̄ducatur assensum perfectiorē: licet se sola non possit p̄ducere assensum conclusionis.

Respondetur arguēdo consequē nam. pro quo adneret q̄ notitia albedi-

nis rōne spūalitatis est perfectior albedi-
ne r q sit ens spūale tm puenit ab intel-
ctu in quo recipit: r nō ab obiecto qd re-
p̄sentat: qd sic ptz. nā albedo in sensu ex-
tensio causat notitiā errēsam: sed tota p-
fectio assensus causat p aliquas pmissas
vel potius p assensus earū p̄det a quali-
bet earū cū quocūq̄ illorū assensu pmissa-
rū debilitat debilitat enim assensus
cōclusiōis qd est dicere qd si loco assensus
maioris r minoris ponere vni⁹ alius as-
sensus minus clarus vel magis formidolose
assentire⁹ conclusioni. Et si dicas ad-
huc ipso albedinis extensa est pfectior q̄
ipsa albedo. adhuc hoc dato illa pfectio
prouenit p̄cise a potētia. nā illa maior
pfectio nō est nisi q̄ sit actus spūalis: r
hoc nō habet obiecto s̄ p̄cise a potētia. Et
si dicas qd pfectio est essentialē nature pe-
ciosa spūalitate et albedo eadē p̄ducit in
nobilitati intellectu pfectiorē notitiā q̄ intel-
lectu min⁹ p̄fecto. ergo semper stat argu-
mentū. Gregorius cōcedit hęc p̄positio-
nē quā assumis in tertia questione plogi-
z Okam negat in prima. de quo p p̄sentia
nō contēdo: sed qn̄ ita sit dico qd nō est
idē: r ratio est. Nam nō est simile de p̄-
fectioe inesse notitiē quo ad magis vel mi-
nus clare assentire. Nam vt superi⁹ p̄ba-
tum est tota claritas assensus puenit a
ratione vel motu: r sic nō puenit a qua-
cūq̄ causa p̄ductiua ei⁹: scz p̄fectio essen-
tialis puenit a quocūq̄ causa productiua
eius. hoc est qd ceteris parib⁹ si oēs cau-
sare sunt p̄fectiores: vel aliqua earū est
p̄fectior. r possunt agere simili actione
vniūcayel equiuoca semp̄ p̄ducēt cau-
se p̄fectiores p̄fectiorē effectū essentialē.
Ad secundā partē dubij in qua q̄ri-
tur qualiter intelligit illa p̄positio philo-
sophi propter vnum quodq̄: r illud ma-
gis a multis multa dicantur que omnia
ponere vel examinare longum nimis es-
set: ideo sub breuitate dicam quod mihi
vide tur per propositiones quarum
Prima est illa p̄positio nō debet
intelligi in causis vniūcayel. probat. Nā
calor vt quatuor p̄ducit calorem: vt quatuor
homo p̄ducit hominem.

Secūda p̄positio nō debet intelli-
gi vniūcayel in omnibus causis equi-
uocis nā sol calor facit r non est calidus.

Tertia p̄positio est illa p̄positio
sic intelligit si. a. est tale: quia. b. ē tale ta-
liter qd totalis causa q. a. tale sit. b. i. i. i. i. i.
tale. r. a. r. b. differunt. ratione. b. est ma-
gis tale. hoc p̄batur: qv̄t superi⁹ ab o-
mnibus philosophis dicebatur esse cōcessus
causa equiuoca totalis p̄fectior est suo esse
ctu: r sub noie cause in p̄posito nō inten-
do includere nisi causas p̄ticulares. p̄tunc
applicatur p̄batio ad intentionē philo-
sophi totalis causat ad equa quare ma-
tellectus assentit cōclusioni est assensus
p̄missarū. Et ad equa. causa quare as-
sensus cōclusiōis est ita clarus: vel ita
formidolosus est assensus p̄missarū esse
ita clarū: vel ita formidolosum: ergo assē-
sus p̄missarū debet esse clarior assensu
cōclusiōis: r bene quadrat analogia phi-
losophi ad hoc. Nam id quod est ad finē
diligitur propter finē taliter qd totalis r
adequate: vel p̄cipua causa diligendi
id quod est ad finē est ipse finis ergo ma-
gis diligitur finis p̄tato qd facilius di-
mitteretur dilectio eius quod est ad finē
q̄ dilectio finis. Unde dicunt theologi qd
debemus plus diligere deum q̄ aliquid
aliud. Ad istum sensum qd potius debe-
mus dimittere dilectionē amicum q̄ al-
terius entis q̄ dilectionē dei. Et ad hoc
est diligere deum super omnia. Et hinc ē
saluatozem dixisse. Qui vult venire post
me abneget semetipsum r. id est sic de-
betis me diligere vt p̄cipua dilectionē
circa vos postponatis dilectioni mee. Et
hec pro se primo dubio dicta sufficiunt.

Octauum dubium in
quo queritur. Utrum ha-
bitus cuius intellectus
causa simpliciter produ-
ctiua actus respondetur
q̄ multiplex est opinio.
Tenet Okam in tertio
questione. viij. qd non. Dicit enim. Sui-
lerimus qd non qd si fortes pro probando
a. propositionem habuit. b. demonstratio-
nem: quam oblitus est: licet iam actu co-
giter de. a. r habeat habitalem assensu
nullo modo assētere ipsi a. actualiter. hęc
opinionem sequitur Gregorius prima
questione prologi articulo tertio dicens
q̄ si fortes sciūisset. a. propositionem per
b. demonstrationem: r nō recordatur am-
plius de demonstratione: nullo modo as-

*Definitio habitus talis est qd
est in se qualitas aliqui qd
tendit in obiectum de se ipso
actu vel qd non in se ipso
sed in obiecto eadem ad se*

sentit. a. p̄poni: nisi recorderet se aliqui sci-
uisset. a. propositione r ad eam probandā
habuisse demonstratiōem.
Alia est opinio Adam in prologo
sui p̄miu op̄positum assententis quas opi-
nionem tenet etiam Durādus in tertio.
distinctione. iij. Et aliqui moderni. et qd
crediderunt illam secundam opinionem.
Contra primam
Argumentor sic. **E**xperientia cō-
gnoscitur qd propositio nobis ista p̄posi-
tione homo est risibilis licet pro tūc nō
cogitemus de sua probatione: nec recor-
demur nos aliqui habuisse illius p̄posi-
tionis assensum assentim⁹ illi qd est cōce-
denda. Secūdo sic. Solent doctores que-
rere. An fides infusa sine fide acq̄sita p̄t
p̄ducere actū fidei. Et dicunt qd nō: quo-
rū ratio est. Nam si vnus p̄ter bapti-
zationē nō infusetur in: et infidelis: r quādo ve-
niet ad animos discretionis esset ei p̄po-
sita p̄positio. deus est. trin⁹ sine p̄ba-
tione aliqua pro illa: vel pro suo. op̄posi-
to talis nullo modo assentiret illi p̄poni
hyellet assentire: q̄ sequit⁹ qd fides infusa
nō inclināt de acq̄sita. hęc p̄batio nulla
est si habit⁹ cū potētia nō sufficeret ad
p̄ductionē assensus: huiusq̄ sentētie est
doct⁹ subtilis in. iij. di. r. iij. q. pe. Sz ali-
qui moderni dicūt qd assensus p̄ducit ab
habitu scientifico cū potētia nō est euidē-
tia: sed fides. hoc nullo modo potest sta-
re q̄ sic probabitur. Tum primo: quia il-
le assensus nō esset libere causatus: q̄ nō
esset fides. Tum secūdo. habitus tantū
inclināt ad similes actus a quibus est p̄-
ductus. Sed non p̄ducebatur ab acti-
bus fidei: ergo nō inclināt ad actus fidei
Tum tertio. Nam non est maius incon-
ueniens qd habitus scientificus inclinēt
ad actum fidei q̄ ad actum opinatiuum.
Et sic sequitur qd habitus scientificus in-
clinabit ad scientiam: fidem: r opinionem
Et quo sequitur duo magna inconueniē-
tia. Primum est qd non esset opus ponere
nisi vnum habitum scilicet scientificum.
Secundum inconueniens est qd nulli ha-
bitus essent impossibiles. Nam incō-
possibilitas inter habitus non potest ar-
guiri inferius videbitur nisi ex inclina-
tione ad oppositos actus. Sed per te ta-
lis inclinatio puenit vni simplici habitui

ergo sequitur intentū qd nulls est repu-
gnantia inter habitus: qd est cōtra oēs
nemine dempro. igitur p̄positum. Ali-
qui dicebāt qd talis assensus nec erat eui-
dētia: nec fides nec opinio. Et huius opi-
nionis fuit **A**dā q̄dē in loco p̄alle-
gato. Sz certe hoc est. penus dicit⁹ pone-
re assensu: qui neq̄ est fides: nec opinio
nec error: nec euidētia. Tū primo: qd ita
inficitur illa cōis et famosa ditinō notē
tie in illa quatuor membra. Tū secūdo
contra hoc est argumentū superi⁹ factū
qd habitus inclinaret alique ad actum
secum incōpossibilem. Tum tertio. Nā
ille actus esset cōpossibilis cum euidē-
tia eiusdem obiecti. nā p̄m oēs assensus:
q̄ est euidētia et assensus qd non est cui-
dētia nō se cōparantur alise euidētia
r fides eiusdem obiecti simul starent cū
fides et euidētia. non sint incōpossibi-
les: nisi qd vnus est euidēs assensus et
non alius cum vterq̄ assensus sit certus
non opponuntur in certitudine. Ex quo
pater qd redibunt argumenta facta con-
tra precedentes. Tum quarto mirabile
est dicere qd habitus inclinēt ad actū op-
positum actiua a quo p̄ductus est. nā nō
tūm est qd ille actus natus est p̄ducere
habitū: sit igitur habitus a quo p̄ducit⁹
tur. a. et habitus: que p̄ducit. b. Et que-
ro vel. a. et. b. sunt cōpossibiles vel non.
Si sic: nullum habitus oppositi cum
c. sit habitus scientificus r euidēs r. b.
non. Si sic: sequitur qd a. est causa de per
se alicuius actus de per se p̄ductiui ha-
bitus ei incōpossibilis quod tota na-
turalis philosophia abhorret r moralis
negat igitur p̄positum. Ex omnibus
ergo his sequitur hec conclusio qd habi-
tus cum potentia inclināt ad actum si-
mitem a quo p̄ducebatur. Cōtra quas
conclusionem.

Primo sic arguit quodam argu-
mento superi⁹ factū qd scientia actualis
et opinio habitualis: vel scientia habi-
tialis r opinio actual⁹ nō se cōparant
mutuo: sz ad hoc dicit loquendo de cō-
possibilitate habitus. Secūdo sic arguit.
Seq̄t ip̄ effect⁹ p̄ducti a causis sp̄ dif-
ferētib⁹ nō differunt specie. Sz de duob⁹
notitijs actualibus indicatiuis: quarū
vna p̄ducit ab assensu p̄missarū: r alia

adducit ab habitu de eodē obiecto. Nec
 v3 dicere qd' Gregori' q' negavit illatuz:
 negavit etiā assumptū. q' satis est argu-
 mento h're q' s'm p'clusionē positā impos-
 sibile est q' cause p'ecie differētis eisdē
 speciei effect' p'ducere possint. Rñdet q'
 qñ vna illarū carū est habit' vel icludat
 habitū s'm oēs. Cōsequēs est p'cedendū
 scōa instātia est. Volūtas h' habeat ha-
 bitū nō pōt sine actuali notitia p'duce-
 re volitionē: s' neq' intellect' cū habitu
 p'clusionis poterit p'ducere assensum cō-
 clusionis sine actuali assensu p'missarū.
 An s' pbat: q' nihil volitū nisi cognitū.
 Ang. i. de trinita. r seqla pbat. Nā sicut
 volūtas potuit velle a. obiectū nisi ha-
 buisset intellect' ipsi'. a. Ita nec potuit in-
 tellect' assentire p'clusioni nisi habuisset
 p'missarū. Rñdet anre cōcēto negādo se-
 quelā. Et ad p'batōnem p'cedit illud qd'
 assumis: h' nō est simile de volūtate r in-
 tellectu. Nā volūtas ip' supponit actum
 intellectus: nō semp supponit actum vo-
 lūtatis. Neq' assensus p'positionis du-
 bitabilis p'supponit semp aliū assensum
 actualē. Hoc aut' exp'ientia cognoscim'.
 Nā vniūq's pōt expiri in se novelle nisi
 cognitū: r assentire p'clusioni qñ non as-
 sentit premisis.

Tertia instātia est difficillima: se-
 queret q' in absentia fortis possim iudi-
 care euidēter ipm esse. Cōsequēs est fal-
 sus g' r an's. p'na pbat. Nā sit casus q' sit
 fortis corā me. de quo euidēter iudicē q'
 est. Hoc est assentiaz istī euidēter fortis
 est: r toties illi p'positioni assentia q' in
 me sit habit' acq'it' assentiēdi illi p'posi-
 tioni discedat fortis a me r infra aliqd'
 rps foamē itez talē p'positionē fortis est
 sequit' q' ego euidēter assentia. Illi uno
 euidētia eiusdē rōnis cū illa: quā habui
 forte exāte in p'spectu meo vtriq's ex di-
 ctis p'z. Falsitas p'ntis pbat. Cū primo
 p' exp'ientia quā habem' expit vniūq's
 in se nōita clare: nec ita certitudinalr' as-
 sentire illi fortis est qñ fortis nō est in p'
 spectu eius sicut qñ est ei p'ns. Cū scōo:
 q' speriret oīs via quā possim de aliquo
 cognoscere. An sit r nō sit. si i' ei' absētia
 possimus h're assentuz eiusdē spēi quo
 assentim' ipsum esse cū illo: quem habe-
 mus qñ est in p'spectu nostro.

Rñdet q' hoc argumētū ē multū
 difficile p'ra p'clusionē quā teneo neces-
 sario aliud eē dicēdū: nisi q' assensus p'du-
 ctus a notitia intuitiva requirit ipsam rā
 q' p'feruātē taliter q' s'm se vel aliū assen-
 sum eiusdē spēi secū nō pōt sine notitia
 intuitiva cōseruari a q' p'ducebat. r hoc
 ita esse nobis p'rat p'imi rōnib' p'rim ex
 perietijs superi' adductis. Et dicitis p'z
 q' si fortis h' assensum habitualē: de a.
 p'positiōe r fiat ei vna rō sufficiēs ad as-
 sentiēdū suo p'radicatio: scz. b. q' rictū
 q' postea fuerit ille habit' fortis assēter
 a. nisi record' et de p'batōne. b. Et q' h'ec
 materia in multis coincidit cū illa i qua
 inferi' de habituz cōpossibilitate ager.
 Hec p. viij. dubio dicta sufficiāt.

Nonū in quo q'itur
 qd' est primum principiu
 an contingat ei dissentire
 Rñdet p'io ad prima p'z
 dubij dicim' q' s' rā cōf' de
 maronis in p'logo sui p'lat'. q. i. dicit q'
 primum principiu est p'positio p'p'entia
 cōposita ex terminis cōmuniūm non
 distinctis sed copulativa. Terbi s'ca.
 Ita p'positio est primum principiu de quo
 liber est affirmatio vel negatio. vera vel
 falsa r de nullo simul ambo. Hec opinio
 mihi non p'z: ideo contra eam sic.

Arguo scōm oēs et scōm ipm p'nt
 losophū in litera primū principiu d'z esse
 notissimū: sed nulla copulativa. est h'mōi
 igitur minor p'z. nam omnis copulati-
 va p'supponit assensum partiū ergo par-
 tes sunt notiores. clara est consequen-
 tia: ex terminis r etiaz an's cū assensus
 totius copulatiue causatur ex assensib'
 partium. igitur p'positum.

Secūdo sic arguit. Nā scōm oēs
 ipse p'supponit dubiū cū aliq' dicit assen-
 sum toti' copulatiue nō esse distinctum
 ab assensib' partiū r aliq' dicit q' stat as-
 sentire parti' nō assentiēdo toti' copu-
 latiue h'oc i. ca. ij. du. vltuz est. Ideo p'io
 quidditate primi principij cognoscenda
 sequuntur alię p'positiones.

Prima p'positio. Primum princi-
 piū d'z esse notissimū affirmatiue vel ne-
 gatiue exponēdo. Hec p'positio p'bat
 nam si aliqua p'positio e'et notior p'io

principio illa esset primū principiu. Et
 qua p'positione infero correlaria. primū
 est. nulla p'positio demonstrabilis est p'ri-
 mū principiu pbat: q' nulla: talis est no-
 tissima. Scōo seq' q' nō oīs p'positio p' se
 nota est primū principiu pbat. naz dant
 due p'positiones p' se note: vna est no-
 tiu' alia. p'z de istis duab'. Oē qd' p'nter
 aliqd' aliqd' aliud est mai' illo: r oē to-
 rā est mai' sua p'equaz p'ia est notior
 scōa s'm q' dicta sunt in. vij. dub. declarā
 do scōaz diffinitioē demonstratiōis. Ter-
 tio. seq' q' nulla copulativa est primum
 principiu. h'ec p'bat est: seq' ex hac p'ia
 p'p'oe. Quarto. seq' q' nulla categorica
 ē primū principiu. nā distinctiua cōposi-
 ta ex illa r sua p'radicatio ē notior illa.

Scōa p'positio est. ad primū prin-
 cipiu requirit q' cōponat ex eozib' termi-
 nis. p'io cui' declaratiōe notandū est q'
 iste termin' primū principiu dupliciter
 accipit. p'ime intētiōnalr' r scōe intētiō-
 naliter. p'ime intētiōnaliter est cā q' a nul-
 lo dependet in essendo: nec in causando
 r sic tm de est primū principiu quō ce-
 pit rps qñ dixit. Ego sum principiu: q' lo-
 quo vobis. Et doctor subtilis in suo tra-
 ctatu de p'io principiu r isto mō nō capi-
 mus in p'posito qñ q'imus qd' est primū
 principiu. Alio mō capit scōe intētiōna-
 liter r hoc dupliciter. Uno mō q' p'io p'n-
 cipio incōpleto. s' quo diximus in cap'to
 de specte in p'edicabilib'. nec isto mō ca-
 pitur in p'posito. Alio modo capit pro
 p'io principio p'plexo: qd' hoc est q'itur
 in p'posito. Nā pbat p'positio. Videt em'
 q' ista p'positio aliqd' est vel nō est: est no-
 tior q' ista fortis est vel nō ē vel q' ei cla-
 rius (vt videt) assentimus. vel q' terminus
 eius sunt p'iores p'ioritate p'ne alterius
 hoc est ab isto termino fortis ad istū ter-
 minū aliqd' valet p'na r nō ecōtrario. Si-
 militer si aliq's pōt duci ad dubitādū ali-
 quod illorum potius ducere ad dubitā-
 dū primam q' secundam.

Tertia p'positio sequens q' scōm
 principiu erit ista distinctiua. Aliqd' est
 vel aliqd' nō est: vel aliqd' est vel nihil est
 vel ista categorica aliqd' est: vel nihil ē
 nec obuiat qd' supra dixim' q' nullū pri-
 mū principiu est categorica: q' illud in-
 telligit de categorica simplicis copule.

nec valet dicere q' distinctiua cōposita ex
 ista p'positione aliqd' est: vel nō est: r sua
 p'radicatio est notior illa. nam licet ita
 sit p' pars huius distinctiue aliqd' est:
 vel notis notius p'cipiatur q' aliqua p's
 huius aliqd' est vel nihil est. nō p'p'ere
 seq'ur q' prima distinctiua notior se-
 cūda cū in notitia scōe facilius vel eque
 facilius possimus deuenire sicut in notit-
 tia p'ime. imo p'fecto facili' q' possimus
 formare primā r nō scōaz r non ecōtra: r
 formata scōa ei assentimus. Et quo p'z
 q' p'ter modos supius assignatos: q' vna
 p'positio est notior alia. habet alius mo-
 dus scz qñ facilius in notitiam eius de-
 uenire. possumus. Et oibus h'is p'z qd'
 est primum principiu. r per consequēs
 ad primam partē dubij.

Ad scōdā partē dubij in qua q'ri-
 tur an p'rigat dissentire primo principio
 duo videnda sunt. primum est. qd' est p'po-
 sitio p' se nota. Scōm est de. questio. p'io
 primo aduertendū est q' Aristoteles di-
 cit in isto primo q' principia cognoscim'
 inquantum terminos cognoscimus.
 Et quibus verbis colligit diffinitio p'po-
 sitionis per se note.

P'positio p' se nota est p'posi-
 tio euidēs nota ex terminis: id est p'posi-
 tio cui' assensus euidēs sufficiēter causa-
 tur ab intellectu: r terminis ex q' cō-
 ponit: taliter q' ad habēdū euidētia ta-
 lis p'positiōis sufficiēt intellectu formare
 talē p'positiōē. Exēplū. ista p'po. fortis
 est: vel nō est: est p' se nota: q' assensus suf-
 ficiēter causat' ab intellectu: r terminis
 ex q' cōponit. Vñ si aliq's sciat significā-
 tiōes terminoz ist' p'positiōis Totū est
 mai' parte nulla p'na facta nullo alio as-
 sensu format' assentiet tali p'positioni.
 Contra quam diffinitionem sic.

Arguit. Seq'ret q' ista p'positio
 fortis est esse p' se nota (Suppono q' i il-
 la subijctā notitia intuitiua fortis) p'z
 sequela. Nā q' p'io format' illa mentalis
 ei assentimus. p'atet ex multis audictis
 Rñdet q' illud est falsum. Nā quod assu-
 mis pōt dupliciter intelligi. Uno mō qd'
 talis assensus sit causat' sufficiēter: id est
 totaliter ex notitijs: ex q'bus illa cōponit-
 tur. Et hoc nō cū obiectū ei' vt sepe dicitū
 est ad p'ductionē assensus eius concurre

*diffinitio
 p'io fortis
 p'z p'z
 sic respice*

est. Alio modo potest intelligi quod assensus illius partialiter producat a notitijs ex quibus illa propositio componitur et ab intellectu: hoc est verum: nihil contra diffinitionem. Et idem est dicendum de ista propositione ego sum. Ex quibus inferitur quod nulla propositio contingit esse propositio per se nota cum nulla talis fiat sufficienter evidens nota ex terminis. Secundo sequitur quod ista deus est quae formatur beati non est per se nota propter eandem causam. Nam assensus eius non solum producit a notitia intuitiva dei: et ab intellectu beati: sed etiam ab ipso deo tantum ab objecto cognito per notitiam intuitivam.

Tertio sequitur quod maniter se fatigat. Sic notum in primo. de causa questione prima dicitur: propositio per se nota est propositio necessaria: quae sive vel per quam quilibet scilicet finem suam nata est fieri evidens oia alia notitia intuitiva secunda. Nam hoc sive per se loque obcurior est ista diffinitio quam diffinitio philosophi. Quia notatur quod non esse verum dicitur. Quia in eadem distinctione dicitur istam propositionem ego sum esse mihi per se notam vel ista deus est: quae formatur beati: quia subicitur notitia intuitiva dei: in hoc repugnat dicitur suis in propria questione proloqui. Arru autem ista sit demonstrabilis vel non: non est presentis negotii. spectat enim ad metaphysicam. Ultimo sequitur ratio significationis termini quare dicitur per se nota quia talis propositio. Et est: quod non requirit ad notitiam eius iudicium habendam, notitiam quae non est pars eius. Et haec sufficiat pro declaratione primi in quo querebatur quod est propositio per se nota.

Respondeo ad secundum utrum an contingat dissentire primo principio: ad illud respondeo per tale conclusionem impossibile est dissentire primo principio: vel assentire eius opposito. Hec conclusio probatur auctoritate philosophi in isto secundo capitulo dicitur. Contra dignitatem non contingit instare. Et est sensus primo principio non contingit dissentire per dignitatem intelligit primum principium. Et ratione sic formato primo principio in intellectu habet eam sufficientem ad assentiendum ei: ergo primum cum forma eius assentiri: clara est ratio: et ratio per quod primum principium est propositio per se nota ergo primum ipsum formamus: ei assenti-

mus. ergo non contingit ei dissentire quod erit probandum. Contra hanc conclusionem. **Primo sic arguitur. De potest produ** cere in intellectu dissentium primi principii ergo contingit ei dissentire confirmat. Immo dicitur deus ne terminus eius producat. et assensum: et adducit aliqua ratio ad probandum esse falsum: et sequitur quod illa ratio producit dissentium eius. Sed haec propositio non notanda est quod aliquid dicitur quod non est inco ueniens supnatura aliter dissentire. primo principio. hoc est falsum: quia tunc deus potest decipere: quod nullum sane mentis deo concedere: deo dicit non admittit deo casus quod deus producat dissentium principii alicuius. Ad confirmationem admittit casus et in illo casu quod dissentiat primo principio non habes per inco ueniens: scilicet ille mihi raculo quod deus ipediat ne notitiae terminum primi principii producat assensum eius: quia iam factum est primum principium propositio dubitabilis: cui non contingit dissentire nisi actualiter deo ponere impedimentum illud non deo concedi quod natura liter quod dissentit primo principio. **Contra hoc sic arguitur. nullo mira**culo supposito stat dissentire primo principio: sed solutio nulla. Anus probat. vel terminus ex quibus componitur primum principium sunt infiniti: et ut ad producat assensum primi principii vel finitum: primum non est dicendum: sed dandum est secundum. Tunc sic arguitur quod producat assensum primi principii est finita: sed datur aliquid contra ei opposita tamen vel maioris finitum. Si primum sequitur quod ita stat formari primum principium et ei non assentire significationibus terminorum cognitum. Si secundum sequitur quod stat ei dissentire. Anus probat: quod vel est adducibile aliquid medium ad probandum primum principium esse falsum vel non: non est dicendum secundum quod immutabilis quasi essent ad probandum duo contradictoria vera. Ergo dandum est primum: cui non sit dabile argumentum ita forte ad probandum duo contradictoria: nam quoniam possit dari solutio sequitur istud. Confirmat nam Ari. dicit in libro mathematica. quod si quod assentiebatur propositio primi principii. igitur propositio. **Pro solutioe argumenti notandum** est quod penes hoc non attenditur unum argumentum esse fortius alio quod potest producere intentionem assensum. quod probat. Nam assensum sequitur

ergo possum habere aliquid medium producat opinionis huius fortis non est in collegio quae licet postea videatur in collegio nullo modo assensus isti fortis est in collegio quod est impossibile contra experientiam. Antecedens probatur. Nam potest esse quod medium productum opinionis huius fortis non est in collegio potest producere intentionem opinionem quae medium productum assensus huius fortis est in collegio. ipso existere in prospectu meo in curia vel in aula. hoc dico tamen fundamento posito.

Notandum est secundo quod unum medium esse fortis alio de attendi penes hoc quod si producat assensum clarum talium medium producat assensum opinatum vel assensum non ita clarum: vel si producat assensum formidolosum aliud medium producat assensum formidolosum: hoc probatur. nam vel fortius argumentum et efficacius de attendi penes hoc quod natum est producere intentionem assensum vel penes hoc quod natum est producere clarior assensum et minus formidolosus sed non primum ut probatur est ergo secundum. Maior probatur: quod non apparet aliud penes quod vigor eius attendatur.

Tertio notandum est quod argumentum productum evidentem in infinitum fortius argumentum productum opinionis: hoc probatur. nam quod ut dicitur Euclides linea est in infinitum maior puncto. non quod linea est in finitum magna: sed quod punctus nullus est dimensionis: sic in proposito argumentum productum evidentem est in infinitum fortis argumentum productum opinionis non quod est infinitum vigoris. sed quod sufficit ad producendum claritatem vel assensum clarum: et argumentum productum opinionis non potest producere assensum clarum. Et quo sequitur quod quodlibet argumentum generativum evidentem est in infinitum fortius argumentum generativum opinionis et hoc patet quod per nullum argumentum nec per aliquam rationem potest impediri assensum primi principii. Contra hoc sic arguitur. Et hoc sequitur quod non quod aliqua caliditas possit contrari per aliquam frigiditatem. Consequens est impossibile: ergo et antecedens. sequela probatur. nam ceteris paribus caliditas est magis activa quam frigiditas: et hoc non

potest aliunde esse nisi quia caliditas est perfectior frigiditate. ergo actiuitas caliditatis attenditur penes perfectionem eius. Et cum quelibet caliditas sit in infinitum perfectior frigiditate. sequitur quod erit in infinitum actiuior frigiditate.

Respondeo negando sequela: et ad probationem dicitur quod actiuitas in naturalibus non solum attenditur penes perfectionem: sed penes intentionem et extensionem. nam experientia cognoscit quod intentio caliditatis producat maiorem effectum quam remissio ceteris paribus. Et si dicas: satis est per argumentum habere quod actiuitas attenditur penes perfectionem essentialem: sed non precise penes illam attendatur: quia illud potest inueniri quod ipediret quod intenditur.

Pro solutioe notandum est quod dupli citer aliquid potest dici in infinitum magis tale: quod aliud. Uno modo quod illud in quo fit comparatio vel illud ratione cuius de attendi ille excessus conuenit unum et non conuenit alteri: vel quod est utriusque ueniat: unum non potest alteri equari. Exemplum primum Corpus est in infinitum maius puncto. primo modo. Nam pro tanto concedit corpus esse in infinitum maius puncto quod corpus est alicuius magnitudinis et punctus nullus est magnitudinis. Sed homo dicitur in infinitum perfectior assensu secundo modo et non primo. nam utriusque eorum est perfectio essentialiter in sua specie: et illud ratione cuius de attendi perfectio essentialis conuenit utriusque. Nam perfectio essentialis creature est in aliquo alii simili deo. hoc oibus conuenit sicut magis et minus. Et quo sequitur quod actiuitas caliditatis de attendi penes perfectionem essentialem et sit in infinitum perfectior frigiditate: non sequitur quod sit in infinitum actiuior frigiditas: sed alicuius perfectiois. Et illud penes quod attenditur perfectio essentialis ei conuenit. sed aliqua assimilatio dei. Sed argumentum productum evidentem dicitur in infinitum fortius alio argumentum productum opinionis quod est productum assensum clarum: et argumentum respectu nullo modo. Et actiuitas assensus respectu sui operari attenditur penes claritatem si sit argumentum productum evidentem et hoc reputo magnum fundamentum

protota doctrina posterioristica. & sic p̄ ad argumentum.

Secundo sic arguitur: supponatur vnum in presenti quod in philosophia est pbabile magis q̄ sum oppositum: & quasi ab omnibus p̄ticipi bus concessum/ q̄ qualitates contrarie in remissis gradibus se copulant. Quo supposito arguitur. Stat assentire duabus contradictorijs: q̄ opposito principij primi. an̄ pbatur. Nam si non hoc ideo esset: q̄ qualitates contrarie non se copulantur in eodem. Sed ex supposito in gradibus remissis non incidunt: q̄ stat remisse assentire duabus dicitorijs sit ergo fortes qui assentiat istis duab' plato: est: plato non est. **¶ Et sequitur q̄ assentit opposito primi principij.** Nam vel assentire illi copulatiue. nō est. nō assentire partibus eius: vel si oportet ponere tertium assentium quo assentitur toti copulatiue: ille p̄ducitur ab assentibus partiu: aut meli' dicit q̄ supposito p̄t duobus modis intelligi. Uno mō in qualitatibus corporalib' sit. Alio mō in oibus qualitatibus: siue corporali bus siue spiritualibus. Si primo mō intelligatur supposito dicitur: licet alii admittentes frigiditatem & caliditatem in eodē subiecto non admittant albedinem & nigredinem eidē inherere. q̄ nō sūt qualitates actiue. Si secundo mō intelligat: falsum est. nā nullo mō est p̄cedēda possibilitas iter oppositas notitias. Et si queras discrimen: dico q̄ discrimē est qualitatem corporalem non denotare suū passum: nisi fuerit interior gradu medio. Albedo em̄ vt quor: (vt dicit solet) nō denotat subiectū albi: sed omnis notitia in quocunq; gradu sit interior: denominat suum subiectum nocens.

¶ Contra hoc sic arguitur. Probabile ē inter philosophos quacūq; qualitatem posse denotare suū subiectum tale. et illo dato nō ē datū discrimē. Secdo sic maior strictas est inter qualitates corporales q̄ spūales. ergo si qualitates corporales se comparantur: etas: spiritualcos (loquor de contrarijs) maior probatur. Nam ille sunt oppositae in genere rei in q̄m sunt res tales: & notitie: non in q̄m sūt sunt res tales: sed in q̄m sunt tales

notitie. Et consequētia est nota. Responderet aliquis forte ad primum: dicendo q̄ illa non simul stant qualitates contrarie esse simul gradib' remissis: quia liber sufficere ad denominandum subiectum suum tale vel tale. q̄ tunc si eodem subiecto esset albedo: vt quatuor: etiam vt quatuor nigredo: illud subiectum esset album & nigrum: contra Aristotelem in postpredicamentis: dicentem contraria non verificari de eodem. s̄ hoc nihil est. Nam queq; illarum qualitatū impediret denominationem alterius. Nam vt dicit calculator: & multi alij: si vnum corpus haberet sex gradus albedinis & nihil nigredinis & aliud corpus haberet sex albedinis & duos nigredinis: primum esset albus secundum. Et profecto nos ita iudicaremus: si vtrūq; videremus. Nec est dicendū q̄ in tali iudicio falleremur. Et si albedo esset interior nigredine: illa denominaret: & non nigredo. Ideo aliter dicitur ad argumentum. Admisso quod peris: verum est. nō est datum discrimen. Et quia admittendum est vt est probatum: do aliud discrimen: et est istud. Non itaq; aliqua qualitas sit notitia: & non denominet suū subiectum nocens: s̄ non est sic de aliqua qualitate corporali. Nam albedo siue sit in subiecto siue non: semper est albedo. Unde q̄ in intellectu fortis sit aliqua notitia: & q̄ non dominet subiectus nocens est impossibile. cum non aliter dicatur notitia: nisi q̄ intellectus per ipsum formam iter cognoscit.

Tertio principaliter arguit. Stat assentire opposito primi principij: ergo oppositū. An̄ pbatur. Forment fortes in intellectu suo istam copulatiuā fortes dissentit isti: & fortes nō dissentit isti: continue demonstrando primā p̄t. Et arguitur. fortes assentit illi copulatiue: q̄ oppositū. An̄ pbatur. & quero an fortes assentiat p̄ me vel nō. Si assentit prime sequit' q̄ assentit secunde. nā scda ē vera: nullo mō se falsificans. Si scdm/ sequit' q̄ dissentit ei. q̄ dissentit scde: cū secda sit falsa non se falsificans. & sic habet inremū. nā nō est dicendū q̄ iste dubitat istā/ fortes dissentit isti. nā si aduerit an dissentiat ipse indicat se dissentire. vel non dissentire: & sic

fit: & sic habetur intentum. **¶ Pro solutione argumenti notandum est q̄ fortes non p̄t assentire nec dissentire illi affirmatiue. nā ex quocūq; illoz/ vt deductū est/ sequit' q̄ ipse assentit & dissentit duabus contradictorijs: quod est impossibile: & contra conclusio nem. Ideo dicendum est q̄ datur vna p̄posito impossibilis. cui fortes non p̄t assentire neq; dissentire. Et quo sequit' q̄ assentit eius contradictorio. Et quo p̄t facilliter ad formam argumenti. Et ex hoc sequitur q̄ datur vna p̄positio q̄ inferit vnam aliam in bona consequentia: fortes dissentit consequenti & assentit antecedenti: & tamen non dissentit antecedenti. patet. fortes dissentit isti q̄ homo est animus. demonstrando antecedens: & p̄m hanc significationem intelligendo & naturaliter sed supra hentibus desideret dubitare: plura de his dixi.**

Quarto principaliter arguit. non est minus inconueniens odire summum bonum: q̄ dissentire primo principio (q̄ est summum verum incompletum) Sed aliquis potest odire deum. p̄t p̄ illud/ odio habuerunt me gratis. ergo p̄positum: antecedens pro. maiore videtur verum q̄ sicut se habet voluntas respectu bonitati intellectus respectu veri. Et minus supponitur tan: q̄ ab omnibus quasi concessa.

Respondetur q̄ aliqui dixerunt scotum dixisse oppositum minoris. falsum est. **¶ Respondeo** potestatem in secundo distinctione tricesima quinta. Ideo ad argumentum dicitur: negando in maiorem. nā aliud est de potentia naturali: aliud de potentia libera: in cuius potestate ē operari & non operari. Et ad pbationē dicitur q̄ nulla est. nā s̄ in aliquo sit simile/ non sequit' q̄ in oibus erit similitudo inter intellectū & voluntatē: s̄ concedentis q̄ deus p̄t ab aliquo odire/ videt q̄ tenetur concedere intellectū p̄ imperiū voluntatis posse dissentire primo principio: et p̄ illo mouetur dubium istud. An sit itaq; intellectus per imperiū voluntatis p̄t dissentire p̄o principio. Ad q̄ aliq; respondet q̄ sic. Contra quos scarguit. vt hoc dicit per hoc q̄ intellectus dicitur dissenti-

deratione ipsius primi principij per imperiū voluntatis: vel p̄ hoc q̄ stante consideratione intellectus circa primū principij per hoc q̄ voluntas imperat intellectui q̄ nō assentiat intellectus nō assentit. s̄ nullū istorum est dicendum q̄ p̄positus minor: pbatur: q̄ maior: non eger. pbatio ne. nā de p̄o non est difficultas: q̄ ipse sibi est intellectus assentire sic esse vel non esse: nisi apprehendat sic esse vel non sic esse. De secundo pbatur. Tū primo nam illud imperiū nō est infinite virtutis: q̄ p̄t esse virtus p̄ductina assensus primi principij maior ad p̄ducendū talē assensum: q̄ virtus illi imperij est ne p̄ducatur. Tū secundo/ ois cā impediens p̄ductionē alicuius effectus vellet contraria illi effectui/ vel est nata p̄ducere effectum contrarium. sed nullū istorum est dicendū: cū inter voluntatē & notitiā nulla sit contrarietas: q̄ intentū. Tū tertio/ sequeret q̄ alius p̄t aduertere an ipse sit: nō iudicare q̄ est. q̄s est falsum: q̄ & an̄. se quela probatur q̄ non est minus euidēter primo principio q̄ nos sumus: fecundo magis. minor: pbatur. nā clarissime vnusquisq; habet de opposito experientiam: q̄ si aduerterit an si licet vellet nō assentire: non potest nō assentire. Sicut q̄n aliquis tristatur post deponere illam tristitia: qua potest per imperium voluntatis non assentire q̄ illa causa p̄ductina tristitie est talis nature q̄ possit eo p̄ducere tristitia. Sicut sequit' q̄ staret assentire premisitis & dicit: nō conclusum. **¶ Similiter traret q̄ aliquis esse in debita distantia ab aliquo obiecto visibili: & q̄ mediū esset debite dispositum & ipse esset intentus obiectum: & nō videret ipsum: si voluntas iperum: & non videat: cuius oppositū docet experientia. Neq; q̄ ad hoc potest esse discrimen de assensu & visione. Sicut q̄n intellectus dissentit p̄o principio p̄ imperiū voluntatis/ vel habet rationē vel nō. Si nō/ nō dissentit ei: q̄ solū imperiū voluntatis nō sufficit ad assensum vel dissentū. Nec dicendū ē q̄ h̄z rationes. nā illa ratio est assensus alicuius antecedentis: alicuius p̄ticipie. Sed impossibile est antecedenti & essentie consequentis: cuius oppositum est primū principij. q̄ enim secluso imperio voluntatis/ vel assentiret antecedenti & consequenti/**

non potest vel opposito primi principij. pñas est clara. similiter experientia cognoscitur q quando aliqd agimus ex imperio voluntatis q persistimus aliquando in illo. licet nominat actu imperij voluntatis. hoc pz. Nam aliquando incipim? dicere horas ex imperio voluntatis: r cōtinuamus officium sine actu voluntatis. Etiam aliqñ ex imperio voluntatis volumus ad aliqñ locū ire: r postea in via non habemus volitionem eundi. In signum cuius inter eūdum loquimur de alijs rebus. Tunc sic sequitur q assenti mus opposito primi principij qñ actu nō habemus imperium voluntatis: sed ille assensus nō pot esse eque fortis vel clarus sicut evidentiā. Dissensus producibilis a terminis opposit primi principij ergo dissensus corrumpitur: r assensus producitur. **Similiter appetitus sensitivus** aliquando appetit contra voluntatem: sed voluntas minus dominatur supra in intellectum q supra appetitū sensitivū: ergo intentum. Maior patet per Aristotelem in primo politico: dicentē q voluntas dominatur verbis exteriorib? pñac parū dispositivo. i. sicut dominus dominatur seruo. Et appetitū sensitivū pñac parū politico: sicut rex dominatur civibus: qui aliquando volunt oppositū illi? qd rex vult. Etiaz ista opinio nulla rōne pot confirmari. Nā hoc arguētū qd aliq faciūt / intellect? cū autē vel rōne pot assentire isti / vna res est tres res: cū imperio voluntatis. ergo eodē mō opposito primi principij consequentia est nulla. Nā oppositum primi principij est per se notum in falsitate. qd nō est de ista / vna res est tres res. Si dicas q in lumine naturali illa apparet eque falsa: sicut oppositum primi principij falsus est. Quia oppositū primi principij negat idē qd affirmat. Et ista / vna res est tres res / non ponit unitatem eorū quorum ponit pluralitatem. r per pñas stat cognitio terminis ei nō dissentire oi rationi r imperio voluntatis conclusis: quod non stat de opposito primi principij. Ideo tenendū est oppositū q per imperiū voluntatis nō possumus non assentire primo principio: nisi intelligat primo modo nec ei? opposito assentire.

Quinto sic arguit principatē. se

queretur q nunq? possum ego formare istam propositionem fortes est vel fortes non est: quin si ego assentiam vni parti / habeam tres assensus distinctos totius distinctiōne. qd nō est dicendū q absurdum apparet. pñas probat. Nā terminorū notitie producerēt vñū assensum r assensus parit produceret assensum / secundum apparet. pñas probat. Nā terminorū producerent tertium. Et rñdetur q argumentum cōcludit fm illos qui dicit causā specie differentes pducere assensus specie differentes. Et q? hoc disputabim? in sequentibus: nō vltra pcedo in hoc argumentum. Possunt hic multa applicari sophistice probando cōtradictoria vera vel falsa. Sed quereret aliquis / suppositis duabus cōtradictorijs quas aliquis credit nō contradicere inter se: an ille talis possit eis assentire? Dico q non: et ly credat se assentire / decipitur. Nā necessē est dicere q illi duo assensus inter se habent repugnantiam ad essendū simul in eodē subiecto: sicut magis inferius elucidabit. Et hec sufficient pro nono dubio.

Decimum dubium in quo querit qualiter assensus cōclusivus pot? nobis intēdi. Respondet ppones: quartū

Prima est per maiorem advertentiam intellectus potest assensus conclusionis intendi.

Secunda. cum adiutorio habitus potest assensus cōclusionis intendi.

Tertia. per intensiōem assensus premissarum potest assensus conclusionis intendi. Et assensus premissarū potest intendi duabus pñis causis. Etia qñ assensus producitur per notitiā intuitivam mediate vel immediate per intensiōem notitiā intuitivam pot intendi assensus ab eo pducus mediate vel immediate. Sed queri hic potest vtrum per eandem demonstrationē sepe repetitā potest intendi assensus cōclusionis. Ad quod responderetur q questio pot dupliciter intelligi. Uno mō q ego habui assensum premissarū alicuius demonstrationis qui produxit in intellectu meo assensum conclusionis: r postea peridē assensum premissarum: an si postea idē assen-

sus numero reciperet in intellectu meo an produceret assensus cōclusionis. Et iste assensus est impossibilis naturaliter: cum impossibile est per naturā idem numero redire. Alio modo pot intelligi. supposito q habui assensum cōclusionis quē iaz habeo / per assensus premissarū quē iam nō habeo: r iterum ego assentiā illis premillis eque intense r per assensus eiusdem speciei cū assensu quē de ipis antea habui. An talis assensus premissarū intendat assensum cōclusionis? Ad qd respondat q nō: nisi intellectus magis advertat r conetur circa conclusionem. Unde ceteris essentibus paribus sicut antea erant / nō intenderet assensus cōclusionis. Et si dicas ad quid ergo debemus repetere quod ante novimus? Dicitur quod multa primo: q nō semper de his actu cogitamus. secūdo q habitus vt virtus est in primo dubio huius capituli: deletur per solā cessationē ab actu. Ideo vt habitus intendatur r nō remittat nec de antea cognitio obliuiscimur: bonum est repetere etiam ingeniosius sepe repetentibus vna: regulariter occurrit aliquid noni in fine. r credo q hec sit melior regula artis memorie. r hec de de amo dubio dicta sufficiant.

Vndecimum in quo queritur an assensus cōclusivus potest esse in se assensu premissarū a quo pducit.

Respondet q hoc potest intelligi dupliciter. Uno mō q si assensus premissarū producerint in intellectu meo assensus cōclusionis a vtrū a assensus potest seruari sine assensib? premissarū a quibus producitur. Etiam assensus eiusdē speciei cū a / assensu possumus habere: licet non assentiamus aliquibus premillis actualiter. Et si secundo modo intelligatur: dictum est q sic. Nam probatum est q habitus cui intellectus est sufficiens causa productiva actus. Et quo sequitur q etiā in primo sensu est vera: cū sequatur hoc aliquid assensum eiusdē speciei cū a / posse esse sine assensu premissarum aliquo. q nō est ratio de vno qd de alio. r sic patet quid dicendum est ad questionem.

Contra hoc si arguitur. aliquis

assensus nō potest esse sine causa a qua producat. ergo r nullus consequentia tenet propter rationis paritates. Et antea probatur de assensu pducto a notitia intuitiva: non potest esse sine ipsa. Similiter de assensu propositionis per se note sine notitia terminorū primi principij: antea probatur. Nam alias de re abstrae indicavimus eundem ipsam esse vt curere vel mouere: quorum vtrūq? est falsum: r contra experientiam. Respondetur concessio ante: negādo pñas. Non est idē de assensu pducto a notitia intuitiva: de alijs assensibus. Et ad probationem dicitur q discrimen est experientia: quam ad hoc habemus. Nam obliuiscimur ratione qñ de ea nō cogitamus: assentimus conclusioni demonstrationis: r tamen perditā notitiā intuitivā experientia cognoscimus nos perdere assensum quem habebamus. Et qd de hoc habebamus experientiam / possumus hoc dicere provenire a natura rei. Vt qd assensus productus a notitia intuitiva nō potest seruari sine ipsa. sed non est sic de quocūq? alio assensu. Ad aliud quod tangit de propositione per se nota: dictū est in tertio dubio.

Contra hoc sic arguit. currat fortes coram me r assentiāz isti evidenter / fortes currit. qui quidē assensus producat a notitia intuitiva fortis: factum tunc istam cōsequentiā / fortes currit: ergo fortes mouetur. cui assentiāz. Et sequitur ex solutione data q possum assentire isti fortis mouet evidenter: r forte non sit i pspectu meo. Si dicas / fact? est q ille assensus pducatur mediate vel immediate a notitia intuitiva: sequit ex hoc q ego nō possum assentire isti: calor est calefactus? nisi i pñia caloris: cū ille assens? mediate vel immediate sit pduct? a notitia intuitiva.

Respondetur negando cōsequentiā. nā aliud est de propositione necessaria: r aliud de propositione contingenti. ad quod etiā inuad nos experientia quā habemus assentimus isti / calor est calefactus in absentia caloris: licet pro sic nō cogitemus nos sentire calorem. Et q multum pro maiore prosecutione huius dubij deseruit materia de cōpossibilitate habituum: nō amplius de eo.

Duodecimū in quo
quirit aliter reliquū ferrim
tenent. Et nota dā ē pmo
vt supra dictū est: ppositio
immediata est: ppositio
que a priori non per demō
strationē cognoscit. Et talis est duplex.
Quedam est per se nota quā Aristoteles
vocat dignitatē. Alia nō per se nota: quā
vocat petitionē. De dignitate dicit q. ne
cesse est quemlibet ad docendū scī habere.

Quod dicitur Aristoteles scī intelligi
tur: id est si aduertat circa ipsam. et licet
hoc sit verum cum sit ppositio p se no
ta: non videtur esse de mēte philosophi.
Nā sic poterat dicere q. aliqd aliud erat
necessariū. Ideo videtur dicendum q. Ari
stoteles voluit hoc habere q. cū ad docē
dum aliquid perfecte oportet resoluerē
ipsum vsq. ad ppositiōnes per se notas
q. ipsas ignorat docere nō pōt. Et iste est
sensus et intellectus quē philosophū cre
do habuisse. De petitione dicit Aristote
les q. nō est necesse quemlibet ad docen
dum eam habere q. satis est difficile in
telligere: sed pro illo

Notandum est q. petitiō est pro
positio indemonstrabilis vt simpliciter vt
in aliqua scientia dubitabilis: tamen da
tur exemplum de ista ppositiōne: calor
est calefactiuus: vel de vna alia ppositi
ōne que probatur in philosophia: et sup
ponitur in medicina: sicut ista: quatuor
sunt elementa. Nā vt dicit Auicēna pma
prima pmi doctrina secunda capitulo de
elementis. Elementorum materia debz
medicē a physico supponere. Et tūc vult
philosophus q. nō necesse ē ad hoc q. ali
quis aliū doceat q. habeat scientiam ta
lis principij intelligere per demōstra
tiones quam actu habet: vel per experie
tiā. Verbi gratia ad hoc q. medicus doceat
aliquē aliquā ppositiōne que sequitur ex
ista: quatuor sunt elementa tanq. ex po
ri: nō necessarium est q. ipse pro tunc ha
beat demōstrationē illius: sed satis est
illam presupponere: et ipsa procedere
ad aliam probandam. vel potest sic intel
ligi vt ly ad docendū veniat passiuē.
Et tūc est sensus q. dignitas est propo
sitiō quam necesse est quemlibet habere
vt edocetur: sed nō est sic de petitione:

alios
deza/

Et tunc est sensus q. dignitas est propo
sitiō sic se habens: q. in ipsam immedia
te fit resolutio conclusionis: que tantum
ex terminis est cognoscibilis. Et. Atto se
quitur q. impossibile est aliquem scire ta
lem conclusionem ignorata dignitate: cū
ipsa conclusio tantum per ipsam digni
tatem fieri potest. Sed petitiō est propo
sitiō sic se habens: q. non est necessarium
quēlibet eam habere vt edocetur. hoc
est. Est ppositio per quam potest propo
sitiō scibilis probari: sed non p̄cise per
illam: sed vel per aliud medium vel per
experientiam. Consequenter Aristoteles
ponit q. oportet magis assentire premis
sis: q. conclusioni: cuius sensus declara
tus est superior. Sed nūc aduertit q. Ari
stoteles quando dicit q. premiis sit no
tiores conclusioni: intelligit dupliciter.
Uno modo quia assensus earum est cla
rior. Alio modo quia facilius habetur.
Primum probat per rationem primam:
propter vnumquodq. tale. zc. de qua ra
tione disserunt est. Secundus probat p
talem ratione: quia alis sequitur q. nec
sciēs nec meli⁹ disponēs q. sciēs p̄ assen
tiritur his q. nouit q. his q. nō nouit. Sciēs
supponit p. aliq. connotādo q. habeat as
sensum conclusionis. Melius dispositus
q. sciēs supponit pro aliquo connotā
do q. habeat assensum conclusionis et as
sensum p̄missarum: cuius assensus con
clusionis causatus est per assensum pre
missarum. Et sic sequitur q. conclusio est
dubitabilis: licet p̄missis non dubiten
tur. Et tunc vult dicere Aristoteles q. si
magis id est facilius assentirem⁹ tali con
clusioni q. p̄missis: sciret q. aliam p̄
assentiret p̄positiōni sibi dubic: q. pro
positiōni cui assentiret: nā clarer ex decla
ratione terminorum. Sequenter Ari. di
cit q. prima p̄incipia sunt notissima ve
ritate et sua opposita in falsitate. hoc est
eis assentimus ex terminis et suis oppo
sitis dissensimus ex terminis. Ponit vlti
mam p̄positiōnem q. oportet ad dīcē
tem habere. Quod sic est intelligendum
q. si pro logica necesse presupponere vna
p̄positiōnem ex philosophia q. ad dīcē
tes auctoritate magistrī ei assentiant. li
cet eis non adducat demōstrationem.
Alis sequeretur q. oportet confundere
philosophiam cum logica: et aliqua addu

ere que excederent capacitatem audien
tium. Unde pulchre dicit doctor: subtilis
agere quarta: q. nō oīa in disputatiōe ver
seda sunt in dubiū. Sed temp. respiciēdū
est an id quod supponitur est rationale.
Sequitur tertium capitulum.

Quibusdam autē
igitur ppter id
quod oportet p̄
ma scire: non vi
detur sciētia eē.
Quibusdam autē
esse quidē omniū tamen demon
strationes eē: quoz neutrū neq.
verum neq. necessarium. Suppo
nentes enim quidem non esse om
nino scire: hī ad infinitum volūt
reduci: tanq. non sint vbiq. sciē
tes posteriora propter priora: quo
rum non esse prima recte dicentes
impossibile est infinita pertransi
re. Et si stat et sint hec p̄incipia hec
ignota esse cum demōstratio nō
sit p̄positum que vere dicunt scire
solum. Si vero non est prima scire
neq. que ex eis sūt est scire simpli
citer neq. proprie: sed ex conditio
ne si illa sint. Quidā autē ipm qui
dem scire sic cōsistentur. per demō
strationem enim esse solū: sed om
nium esse demōstrationem nihil
prohibet contingit enim circulari
ter fieri demōstrationem: et ex his
que sunt adinuicem. Nos autem
dicemus neq. omnem scientiā de
monstratiā esse: sed imediatorū
indemonstrabilem. et hoc sit ne
cessarium manifestum est. Si em̄
necesse est quidem scire priora ex
quibus est demōstratio. stant au
tem aliq. imediata: hec quidem

priora indemonstrabilia necesse est
esse. Et hec igitur sic dicem⁹: et nō
solū scientiam sed et principij sciē
tie esse quoddā diximus: in q̄tum
terminos cognoscim⁹. Circuloq.
quod impossibile sit demōstrare sim
pliciter manifestum est. si vere ex
priorib⁹ oportet demōstrationē eē
et notiorib⁹. impossibile em̄ est ea
dem sibip̄sis simul priora et poste
riora esse: nisi altero mō: vt hoc q.
dē ad nos illa vero simpliciter quo
certe mō inductio facit notū. si au
tem sic est nō vtiq. erit. simpliciter
scire bñ determinatū sed duplici
ter aut nō simpliciter. altera demō
stratio fit ex nobis notioribus. Ac
cidit vero dicentibus circulo de
monstrationē esse nō solū quod nūc
dictū est: sed nihil aliud dicere: q.
qm̄ hoc est: sic autē facile est demō
strare oīa manifestū autē est q. hoc
accidit tribus terminis positis p
multos q. dem em̄ aut per paucos
reflectere dicere nihil differt: per
paucos autem aut per duos. Cum
enim sit. a. sit ex necessitate. b. hoc
aut cum sit. z. c. cū igitur. a. sit ex ne
cessitate erit. si igitur cum sit. a. ne
cesse est. b. esse. hoc autem cum sit
a. est. hoc em̄ erit circulatio. pona
tur autē. a. in quo. c. b. igitur cū sit
a. esse dicere est et ipsum. c. dicere est
se. a. hoc autē dicere est quoniam cū
sit. a. est. c. sed cum. a. idem est. qua
re accidit dicere circulo dicentes
esse demōstrationem nihil alte
rum nisi cum sit. a. est. a. sic autem
omnia demōstrare leue est. At ve
ro neq. hoc possibile est nisi in his

que alternatim se consequuntur. sicut sunt priora. vno quidem igitur posito ostensum est quod nequaquam necesse aliquot esse alterum. Dico autem vno: quoniam nec termino vno nec propositione vna posita. ex duabus autem propositionibus primis et minimis siquidem contingit et sillogizare. Si quidem igitur et a. ipsi. b. et c. inhereat et hec adinuicem et ipsi. a. siquidem contingit et alterutris monstrare omnia quesita in prima figura sicut ostensum est in eis que de sillogismo sunt ostensa est autem quod in alijs figuris aut non fit sillogismus aut non de acceptis. Hoc autem equaliter predicata nequaquam est demonstrare circulo: quare quoniam pauca quedam huius in demonstrationibus sunt manifestum est quod vanum quedam et impossibile sit dicere ex his que sunt adinuicem esse demonstrationem: et propter hoc contingere omnem esse demonstrationem.

In isto capitulo destruit Ari. ipsorum antiquorum circa ipsum scire errores duos. quorum unus est opinio: nihil posse sciri. ad quod probandum duas ponebat suppositiones: quarum prima est: nihil sciri nisi quod demonstratio ostendit. Secunda: nisi sciri se sciat personis scis si percipit. Ex quibus ostendit nihil sciri. quod si oppositum dicitur. sit a propositio scita: et sciri per demonstrationem per primam suppositionem. et illius demonstrationis primis se sciant per secundam suppositionem. et per alias demonstrationem per aliam suppositionem. et per istas antequam sciat infinitas demonstrationes haberi (quod est impossibile) oportet. Rationes periphrasice melius primam suppositionem negans cum principia scientiarum experientia vel terminis comprehendant. nec in hoc sibi exiit contrarietas: quod cum in precedenti capite diffinendo scire dicit. Scire est per demonstrationem intelligere. sermo ille ad scire tertio modo dirigitur. iste autem ad secundo. Ad secundam suppositionem

eam tanquam veram admittens (vno scire eam uoce capiatur) nihil dicit. Secundus error: fuit. Omnia sciri posse asserentis. nec sic intelligendum est ut quales propositiones sciri puraretur: cum multis certis ipsos dissensu prebuisse: sed sic istorum sententia percipienda est: ut sicut finisse a priori conclusionem probatur: sic eodem ordine per conclusionem probatur: premissas taliter ut alterutris principium demonstrationis permittit et conclusio essent. Hoc autem impugnat philosophus dicens. Cum principium probatur et demonstrationis notum constet esse. probatur hec vera essent idem seipso notum? Ignorantia quod habere: quod tuis terminis contradictionem importat. Iste modus istorum philosophorum excludit errores philosophorum? His quod in precedenti de oppositis per se notat et prima principium et de demonstratione habetur suppositis. Dubitatur primo an circulariter demonstrare contingat: ad quod ponuntur propositiones: quarum prima est. impossibile est a priori aliquid circulariter demonstrare hoc a priori demonstrari per. b. et c. eodem ordine probari per. a. hoc patet per rationes philosophi. statim enim sequitur idem respectu eiusdem notius et ignotius: et seipso prius: et posterius heri: ut termini ostendit. Secunda propositio possibile est circulariter demonstrare ad istum sensum: quod a. propositio a priori probetur per. b. et c. b. a posteriori probetur per. a. hoc et multis ante dictis colligi potest. Tertia propositio hoc quod scilicet a propositio asseruit non solum successiue: sed etiam simul et semel verum habere potest. potest enim fortes cum. b. a priori probari per a. argumentationem vertendo. a. a posteriori probare. per. b. hoc tamen multiphariam intelligi potest. vno modo: supposito quod a. a priori probetur. b. si postea demonstrator redeat ad demonstrandum a. per. b. taliter quod scientia. a. tantum. b. inuitatur tanquam medium: hoc impossibile est ut bene probat philosophi ratio. Alio modo ut tantum demonstrationem vertat licet aliquid de. a. b. fulcimentum capiat potest tamen quod prius dictum est successione. posita verum

habere. Contra quam resolutionem. Arguitur sic primo dantur duo quod possunt se inuicem probare a priori: ergo potest esse circularis demonstratio in sensu quam philosophus negat. probatio ante eadem. Nam solum dicit aliqua esse sibi inuicem causa: ergo vnum quodque poterit aliud demonstrare. hic sunt duo videnda. primum est utrum quilibet causa potest effectum suum demonstrare. Secundum est an de fine et efficiente concedendum est sibi inuicem esse causam quod licet magis placeat ad secundum philosophi. sed ad presens negotium arguendum tamen fortassis solui non potest: nisi de hoc aliquid dicatur.

Pro prima solutione sequitur alique propositiones. prima est questio dupliciter intelligi. primo modo sic an existentia illius rei que est causa: argui potest existentia effectus. verbi causa virum supposito quod a. sit vel possit esse causa. b. ista propositio. a. est potest demonstrare istam. b. est.

Secunda propositio causa efficiens potest capi dupliciter. vno modo per paucos sine distinguatur essentialiter a producto sine non et ista acceptione non solum ubi doctores: quod tunc oportet concedere patet in diuinis. efficere filium et ex consequenti filium esse factum quod Athanasius simbolo opponitur licet alius doctor in isto primo non abhorreat in illo sensu pro positionem concedere. Secundo modo et melius pro efficiente eodem non essentialiter producto sit igitur.

Tertia propositio de effectu alicuius cause possumus loqui dupliciter in vniuersi in particulari. vtriusque exemplum sit ly. b. nomen significans effectum alicuius cause si igitur communiter significet erit exemplum primi. si vero discrete erit exemplum secundi.

Quarta propositio vnam propositionem dupliciter aliam demonstrare intelligere possumus adequate quoniam illa sola sufficit alijs seclusis ad virtutem alterius. et inadequate quando ex illa bene alia probatur: sed alijs suppositis: licet non assumantur

Quinta propositio scilicet sensus in

quo potest intelligi vnam causam demonstrare suum effectum est iste. An propositio que significat. a. est causam potest probare a priori. propositio que significat. esse effectum si sic dicatur. a. est causa: ergo. b. est effectus. Tunc si segeta propositio. Et nullius rei existentia que est vel potest esse causa alicui rei potest probari illius rei existentia tanquam per causam adequatam. Probatur: quod vel loquimur naturaliter vel super naturaliter. Si primum: vel illa res est deus vel creatura. non primum cum ex existentia dei nullius alterius existentia necessario sequatur cum deus necessario sit et quolibet aliud ab eo contingendum dependeat. Si secundum idem dicitur non quod in cuiuscumque creature efficientis sit agere: et non agere: quod non omnia libertate habent: sed quod agere creatum deo volente potest agere et non agere. Si hoc naturaliter loquaris idem sequitur cum naturaliter ad effectum omnium agens concurrat et subiectum in suis generibus causandi seipsum et nihil producere potest et aliquid ex nihilo fieri pertinet philosophis physicorum. primo et sic neque ex efficientis existentia: neque ex solius materie habebitur. existentia effectus adequate cum vtriusque requiratur. inadequate tamen secundum periphrasice sectam hoc non inconueniret. ex solis enim existentia a priori. probatur luminis adequate tamen cum susceptum luminis existentia: et impossibilitas applicationis oppaci pre supponantur.

Sexta propositio capiendum tamen causam secundum intentionem et modo in precedenti capitulo explicato. Aliqua causa inadequate demonstrat suum effectum cum hanc demonstrationem asserere non inconueniat: omne animal rationale est risibile: ergo omnis homo est risibilis: sed cum ista calor est calefactum: ut ibi diximus sit causa huius calor calefacit et eam nulla alia assumpta: minime demonstrat: sermo ille non est vniuersalis. hec autem non solum de causis efficientibus: sed de quibuscumque verum habere puto nominalem tamen positionem imitando: quia scorum insequendo secus est. Pro quo aduerte quod a priori ex vniuersis partium existentia totius compositi esse infallibiliter sequitur.

Septima propositio neq; ex omni causari existentia nisi eo modo applicari quo ad esse effectus sufficit eius existentia arguere valeamus.

Octava propositio cum causa et effectus sunt terminati relatiui q; simul natura se consequenter non contingit in secundo sensu effectus per causam demonstrare magis q; e contra.

Nonna propositio est supposito q; diligens finem efficiaci dilectorum cognoscens ad eum requisita (vt doctorum copia opinatur). Necessario vellet ea q; sunt ad fidem ex existentia finis in intentione his que sunt ad finem cognitum: et impedit meto secluso: causalitas efficiens potest demonstrari. verbi causa: sores vult. a. sine efficaciter. Et cognoscit q; non potest ipm attingere nisi per. b. medium. ergo secluso impedimete non soluit. b. mediu: sed dat operari vt habeat. b. mediu: et iste est vnus modus quo per finem demonstratur causalitas efficiens actualis. Alio modo potest demonstrari causalitas efficiens aptitudinalis p; fines. scilicet. Omne quod est ordinatu vt sua operatio consequat tale finem: debet habere potentiam et virtutem effectiuam. a. est huiusmodi: ergo et verbi causa. Omne quod est ordinatum ad beatitudinem: habet potentiam cognitivam et voluntariam creatura rationalis est huiusmodi igitur. Et si dicas conueniunt alicui ea que sunt de eius ratione et diffinitioe q; ordinari ad talem finem: cum scdm primu supponat: ergo non demonstratur de aliquo q; habet potentiam intellectiuam per hoc quod ordinatur ad tale finem cum habere formam intellectiuam tanq; rotam sua essentia vel partem sit de ratione creature rationalis. Responderetur q; non idem est de essentia rei et vt virtute. Dico ei q; primo conuenit rei q; ordinatur ad aliquem finem q; habere tale vel tales virtutes. hoc est q; sit capax talis finis cum alias porteria frustra esset si non esset ad aliquid attingendum. Et sic oportet q; q; primo aliquid habet virtutem attingendi aliquid tanq; finem vt sit q; prius tempore vel natura vel aliquo alio modo fuit capax talis finis. Si autem hoc non placet fortasse non est alius modus habilis quo per finem et demonstrabilis causalitas efficiens aptitudinalis

existentia tamen ipsius finis in esse potest demonstrari per efficiens: quando efficiens finis est sua operatio. sicut hoc habet passum non impeditur: ergo ipm illa minatur. Ex quo patet q; non eodem modo finis demonstrat efficientem et demonstrat. et p; consequens q; non idem potest demonstrari p; aliud et demonstrare ipm a priori tanq; scibile p; p; inquit tanq; autem scibile remota non est incommensuratum.

Secundo sic arguitur possibile est circulariter demonstrare: ergo conclusio philosophi falsa. Probatio antecedens sit forres qui per experientias cognoscit q; luna est eclipsabilis et per illam propositionem venit in cognitione huius q; terra potest interponi inter solem et lunam quo facto redeat ad demonstrandum q; luna est eclipsabilis per interpositionem terre inter solem et lunam et habetur propositum. Si dicas hoc est a posteriori et non a priori quod non est negandum hoc est vna est demonstratio et alia propter quid. Arguitur q; hoc est falsum. Nam assensus huius (in illo casu) terra interponitur inter solem et lunam non causabit aliquem assensum istius luna est eclipsabilis: ergo nec illo modo potest esse demonstratio circularis. Probatio antecedens est manifestata ex dictis in primo capitulo dubio secundo in solutione cuiusdam argumenti. Pro solutione notandum est q; dupliciter possumus resolvere aliquem propositionem vel ad se nota vel ad nota p; experientiam. Si primum notum est q; vltime propositionis assensus in qua stabit tota resolutione: non causabitur per alicuius propositionis antecedens assensum. Etia ex illa egregie possumus redire ad probandum omnes precedentes ipam in primo capitulo: et quales sunt producibiles de precedentibus per ipsam sunt perfectiores et clariores q; illi qui antea habeantur priores non manebunt: vt loco preallegato probatum erit. Si vero detur scdm q; probatio et resolutionis in aliquis propositiones non per se notum. Distinguedum est: quia vel illa est nota alium de q; per processum illum vel nota. Si primum impossibile est q; talis demonstratio: redeat ad demonstrandum per vltimam propositionem primam licet vltima habeat vt causa et ratio est: quia assensus vltimus nullum assensum alicuius pro-

adest causabit vt loco preallegato erit probatum. Sic igitur patet q; nihil resolutio fiat vt ad p;pones p; se notas non poterit effectus: pro tunc demonstrari p; causam ista mihi sunt manifesta ex loco preallegato. Et credo q; possunt refelli cu ratione.

Dubitat quis processus debet dici resolutivus vel compositivus an processus a causa ad effectum vel e contra. Notes galienum primo tegni. tres modos doctrinarum. Distinguitur scilicet compositivum diffinitivum et resolutivum ratio huius esse potest. Nam in scientia docet de aliquo qd est hoc est cuius quidditatis et nature est. Dicent etia proprietates eius alia autem accidentia non ex eo q; non sunt propositiones necessarias de quibus proprie est scientia sicut sunt iste homo curri: homo disputat. Proprietates autem inuestigantur dupliciter a priori vel a posteriori. Primus modus scilicet manifestare aliquid per diffinitionem proprie est modus diffinitivus: scilicet q; alio est de alijs duobus in modis quibus eorum dici debeat resolutivus vel compositivus. Conciliator petrus de ebano paduanensis differetia octava longum facit de hac questione processus sua resolutio fiat in hoc q; probatio a posteriori est modus compositivus et probatio a priori est modus resolutivus et pro hoc potest adduci sententia commentatoris primo philis. terti commentarij primo dicit: A compositivus ad simpliciora procedendum esse intelligens ad effectum ad causam. Ego autem meo iudicio explicui in primo philis. mente philosophi commentatoris Alberti magni et scilicet thome. Dicit etia quid mihi videbat dicendum Sed nunc mihi videtur ad propositum Jacobi de solinio qui prima questione super regni assensum hanc fuisse mentem conciliatoris in supericie vidisse: unde intentio conciliatoris est quando a propositio potest demonstrari per b. a. b. per. c. r. c. per. b. et cetera. et procedimus ista via tunc est via resolutiva. Si vero procedamus opposito modo vocatur via compositiva hoc patet per exempla ab eo ibidem imposita: vt si sic arguatur vbi cumq; est fumus putridus immediate petens cor est febris: ista enim est causa febris. Primum capitulum de febris. Sed in isto homine est huiusmodi fumus. ergo iste homo habet febrim. Consequenter quesita causa

febris inquiratur sumi putredo. sic arguendo quicumq; habet numeram putredinis: hoc est locum aptum vel partes dispositas ad generationem putredinis habet talem fumum iste est huiusmodi igitur resoluente inter numeram putredini in suas causas: sic arguendo. Quicumq; habet prohibita transpiratione habet numeram putredinis ex eo q; talis prohibitio est causa coaceruandi humores in loco vbi putrescit: iste est huiusmodi: igitur resoluente postea illam prohibita transpirationem in sua causam puta in humorem multum viscosum vel grossum non enemat a causa errinseca: et argue finiliter vt prius (postea resoluente illam humorem in suam causam puta in hoc q; multum comedit vel quia comedit cibaria talis humoris generatio et multum comedere resoluente in multum appetere: et multum appetere in frigiditate stomachi rone cuius stomachus multum appetit et male digerit secundo terti in illa frigiditate resoluente in coplerionem frigidam stomachi vel in frigiditate aeris potest vel cibi assumpti et redeundo iterum ab istovltimo ad primum erit via compositiva. Et licet iste modus dicendi est multum subtilis vt apparet duo inconuenientia contra eum mihi occurrunt. Primum est q; facienti primum processum secundus est inutilis cum nihil ei conferat vt patet ex dictis. Secundum est: q; tunc demonstratio q; non includeret in aliquo illorum processuum. Constat tamen multas scientias: precipue naturales immo ipsam medicinam per effectus manifestare causas: et ad hoc potest adduci ipse commentator loco preallegato et iste modus dicendi conciliatoris est diffinis modo dicendi docet oris subtilis in primo d. ii. q. ii. vt patet ex dictis in primo capitulo dubio duodecimo. Dico ideo licet profecto questio sit de noie q; via resolutiva est procedere ab effectu ad causam: et ratio est quia prius intentionaliter tunc aliquid resoluitur qm in suas partes secerantur. constat autem partes essentielles esse causam ipsius compositi: ergo similitudinarie trasferendo terminum ad logicam processum ab effectu ad causam dicitur resolutivus: cum in compositioe prius intentionaliter a partibus essentialibus procedatur ad totum

rum compositum. Ideo processus a causa ad effectum proprie dicitur compositus. Et dicitur Aristoteles in libro posteriorum de demonstrando potius a priori quam a posteriori et librum vocasse posterioris resolutionis. Ex quo patet nostram intentionem a sua discrepare. Contra hoc etiam est quod dicitur in explanatione primi capituli. Respondetur quod Aristoteles indit principaliter id quod dicitur et denominationi libri non est contra nos: quia illi ratio est nobis primo occurrere probandum et postea eius probatio nem inquirimus? (verbi causa dubitatur a forte lumen esse eclipsabile postea inquirunt eius veritatem per causam. potest etiam dici Aristoteles sic librum denominasse quia plura a posteriori quam a priori in una quaque scientia regulariter notantur. potest etiam dici istum terminum notantur equivoocationem includere. Et ex hoc soluitur quod dicitur in principio allegas. Et omnibus dicitur patet ad dubium primum.

Secundo dubitatur utrum potest

aliquis error dari sine fornicatione et pia affectione hoc est aliquis assensum qui non sit opinio vera neque falsa: nec tamen habet affectionem piam nec peruersam affectionem aliquo modo. Respondetur quod si vera sint quod diximus in primo capitulo dubio: ratio dicitur esse sic ubi est dicitur fuit quod evidentia naturalis potest fieri error. Et confirmatur nam ille qui assentit in collo colubae esse plures colores ignorans tamen unde hoc proveniat non minus firmiter adheret illi quam si de facto illo colore ibi essent: alijs servatis paribus: et ad hoc penitus nulla habet piam affectionem et supponitur: ergo sequitur intentum. Ideo ad dubium. Respondetur quod sic. sed contra hoc arguitur sic primo. Sequeretur quod nullus qui semel indicabat tales colores collo colubae in herere: postea illi propositioni dissentire: sequens est falsum et contra experientiam: ergo et assensu probatio maioris. Nam nulla ratio qua fit ad oppositum est causativa nisi opinionis: ergo sequitur quod non debet talem assensum cum sit fortior quacumque opinione nec impedit causam productivam: antecedens patet: quia tantum est ratio probabilis. Forte dices hoc esse falsum immo evidenter probatur: ibi non esse tales colores. Sed si videatur col-

lum columbe in mediocri luce debita distantia indicabitur certitudinaliter non esse coloratum: talibus coloribus. Sic arguo assensus ille non est magis firmus quam fuit primus: ergo non potest delere primum. Respondetur ut inter arguendum est dicitur usque ad ultimum consequentiam quam nego et probatio nulla est cum causa primi assensus non maneat si causa oppositi assensus productiva sit posita. Causa enim illi apparetur erat radiatio luminis super cololum colubae in proportionata eius colorati videtur: eo modo est ista ante dispropotione luminis ablata et posita. luce proportionata colorati ut percipiat a visu sicut est illud iudicium perditur. Contra hoc sic arguitur stat quod manere causa productiva assensus a corrupta assensus a productiva assensus precise ita firmus vel non minus firmus quam fuit. a. ergo solutio nulla praesens patet. quod si sic nihil facit quod causa productiva assensus maneat vel non. Probatio antecedens nam hora duodecima noctis fortes habet iudicium quod stelle in suo hemispherio lucent sibi: tamen hora duodecima diei indicat oppositum non tamen magis firmiter quod primum iudicium fuit et quod causa primi iudicium maneat patet sic. Nam stelle huiusmodi hemispherium et producant suum lumen et species usque ad oculos fortis et ista fuerunt causa quod fortes indicabat stellas lucere. Forte dices verum est: sed impeditur a causa: fortior scilicet a lumine solis hoc est seclusum. nam undecimque proveniat illud impedimentum ibi non habetur causa productiva firmioris assensus de opposito: ergo necesse est dicere quod fortes manebit inter illa contra dictoria dubia: vel quod utriusque assensus quorum primum est contra experientiam et secundo impossibile. Respondetur negans ad antecedens et ad probationem dicitur quod non cepit protam causam propter quam fortes indicat stellas lucere quia vna partialis et principalis causa est: earum visio quae non causatur hora duodecima diei. Ex eo quod lumen solis taliter occupat et replet totam capacitatem visus: quod non potest stellas videre tali hora. Et si queras quid intelligendum est per illam repletionem capacitatis visus. Dico quod non sic intelligendum est quod eius capacitatis actus sit repleta sic scilicet quod pro tunc non possit

illud obiectum videre quod hoc est si experientiam hoc ego sic intelligo quod tota aduertentia quam proficere visus potest habere non sufficeret ut immutaretur a stella ad eam visio non habenda. Et sic patet quod non ideo tunc non videtur stella. quia eius visio et visio solis repugnent cum inter notitias tantum appropinquas repugnantia: nulla scilicet hoc provenit propter defectum adnertentiae. Et quod patet quod aliquis ocululus possit esse ita fortis quod hora duodecima diei licet sol radiaret in eum sufficeret videre stellas notatorem de sol radiaret in ipsum: qualitas non est difficile ut dicitur Cantuariensis in sua perspectiva: lucem forte aliqua occultare que in debili luce apparet: ut si sole existere in oriente aliquis esset in fundo parvi bene profundit videret stellas in celo propter obliquitatem et inde debilitatem radioz: convenientius ad ipsum. Secundo patet quomodo fuit multum rationale: quod supra diximus de visione totius in quinto dubio argumento secundo imo ex illis videtur quod necesse sit sic dicere. Dubitatur tertio unde provenit quod aliquando apparet omnia in circuitu moveri. Notandum est quod est quedam passio capitis vertigo appellata et est quasi patienti apparet omnia in circuitu moveri. hoc autem passio causatur ab aliquo vapore calido subtili a corpore elevato ad caput in nervis obitris (id est visibus) incluso qui ratione sue subtilitatis et caliditatis hinc inde moverur: quasi petens exitum: ratione cuius spiritus in illis nervis inclusus in omnibus spiritibus sunt species visuales visibiles moverur: unde provenit quod apparet res quarum sunt species moveri. Et ex simili motu specierum provenit quod illis qui vendunt in nauis appareant omnia moveri in circuitum. Queritur etiam unde provenit quod res exteriores aliquando apparent alio colore colorate quam sunt. Notandum est quod est alia passio que dicitur scotomia: que differt in hoc a vertigine: quod fit ab humore grosso terrestri: quicquid humorum vel vaporum inclusus est in nervis predictis et imprimit suam imaginem in oculo: ratione cuius res extra apparent illo colore colorate hoc etiam potest provenire ex commixtione specierum diversarum rerum sicut radij solis transientes per vitram viridem in obiectum op-

positum viridi colore apparent depicti dummodo misceantur per transitum per corpus transparentis. Nam alias non esset verum cum in eadem parte medij: sint diversarum rerum species que non percipiuntur. Postea aliquis querere unde provenit si baculus in extremitate ignitus: circulariter moveatur circulus ignitus in aere apparet. Respondetur quod hoc provenit ex eo quod ignis in extremitate baculi causat aliquem splendorem in aere: cui succedit in loco primo: antequam dispareat: vntus alii propter motum ipsius baculi circulariter: et illi fulgores et splendorum continuantur in modum circuli propter motum circularis baculi. Unde vere et realiter credo ibi esse aliquem circulum ex illis fulgoribus constitutum et quod iudicium quo hoc iudicamus verum est. Queritur etiam quare a remotis videndo: aliquod luminosum eius lumen vel lux nobis maior apparet quam de proximo. Respondetur ratione esse: quod lucem flammam de propinquo distingueret possumus ab eius lumine sed a remotis non sufficimus hoc distingueret. Ideo totum scilicet lux et lumen per modum vnius grandis luminaris percipitur precipue lumen in parte medij lucis flammis propinquiore. videlicet in illa in qua producitur intensum lumen. Multarum apparitionum potest queri ratio que tamen magis ad prospectum quam ad posteriora pertinet. Si mirum de multis quod apparet in somnis de quibus in libro de somno: vigilia deo duce dicemus. Dubitatur tertio si fortes sciat vel assentiat deceptis propositionibus an pro tunc potest iudicare aliquam illarum esse falsas. Respondetur per propositiones. Prima est. Stat forte assentire deceptis propositionibus habitualiter in actu iudicare aliquam illarum esse falsam. hoc patet quod ex hoc in conclusionibus nullum sequitur: quum actu habitus non repugnet ut dicitur in ultimo capitulo huius libri. Secunda propositio. Non stat quod fortes assentiat aliquibus propositionibus actualiter et assentiat per actualem assensum aliquam illarum esse falsas et aduertat per seipsum sufficiens ad hoc quod possit cognoscere que illarum est illa. hoc patet. Nam gratia exple assentiat fortes. a. et b. propositionibus et assentiat etiam aliquam illarum esse falsam. Et aduertat utrum a. est falsa vel non. Et quero an assentit quod sic vel non. Si

fic iam assentit. a. r. q. a. est falsum qd nō est cōcedendū nisi secundū quod in primo argumento secūdi dubij dictum est in primo capitulo: hoc nō esset ad pōsitam quia tunc esset eadem questio cum illa ibi disputata. Sed questio est an illi assensus sic maneant qd vnius nō expellat alium simul nec successiue si nō assentit. a. esse falsum sed assentit. a. non esse falsum r. aduerit an. b. est falsum et assentit aliquod. istorum esse falsum r. arguatur vt prius argumētum est de. a. Forte dices probatio presupponit qd facit istā cōsequentiā. Aliquod istorum est falsum r. a nō est falsum. ergo. b. est falsum r. qd assentiat antecedenti. r. hoc autē nō oportet r. sic nō procederet argumētū. Secundo dato qd somer r. assentiat antecedenti nō oportet qd assentiat p̄nti vt dicitur. est in loco quem allegasti. Nec valeret dicere qd argumentum presupponit formationē p̄ntie. tum ppter hoc immediate antecedenti. in secundo: qd simpliciter habeo esse affirmatiue dicendū ad dubiū quicquid sit de istis ego credo qd nullo mō stat aliquam assentire actualiter aliquibus p̄positionibus: r. perfecte cognoscere quid requirit: r. sufficit ad aliquā p̄positionē esse falsam. r. qd assentiat aliquā illarū esse falsam: qd est quasi per se nota illarū p̄positionū repugnantia vel quasi sine temporis lapsu perceptibilis. Si autē hec non quardarā solutione data in loco p̄allegato. des ibi aliam solutionem vel teneas hic parte affirmatiua. ego autē tractādo de cōpossibilitate sciētiet opinionis probabo qd necesse est assensum corūpi in instanti: quo probabo argumentū allegatū nō habebit fundamentū. Et si placet cōtra nullū istorū replices in insolubilibus. Et sic patet in dubium.

Quarto dubitatur an opinio platonis dicentis aiām nostrā oēs scias: et virtutes habuisse sit defensabilis. Notā dū est qd sicut dictū fuit in primo capitulo: hec nō fuit platonis opinio: r. qn̄ fuisse nō esset de ea curandū. cū non contra quancūq; opinionem sit disputandū philosophorū. primo. sed nec aliquib⁹ videatur quod est magnum quid eam defendere ostendamus: qd hoc nihil est cū opi-

nio sit impossibilis. Tū p̄motq; ias p̄neres infinitū in rerū natura. quod ipse plato negauit. Tū secundo: qd sicut impossibile est dare omnes p̄positiones possibiles necessarias: ita impossibilis est dare omniū earū distinctos assensus. Tum tertio: qd vel loquit de actuali sciētia: vel habituali. Non de actuali: qd sic nō appareret argumentū de primo principio: qd cognitio terminis cognoscitur factum r. solutum in primo capitulo: ergo loquendum est de habitualibus. Tunc sic arguitur. Nulli habitus manēt infusus aiā corpori vel non. Si non. Manifestum est qd iam non habet vide assentiat magis primo p̄nti. pio qd illis p̄nti. Si sic sequitur qd formata quacūq; p̄positione scibili statim assentiremus ei: quod est manifeste falsum r. contra experientiam. Probatio cōsequentiā: qd nō alias ego assentio isti. Quis homo est risibilis qn̄ actu nō cogito de eius demonstratione nisi quia habeo habitum eius. Hoc argumentum credo qd probat hanc opinionē cuiuscūq; sit esse falsam. Et nihil esset dicere qd illi habitus se habent sicut habitus theologici infusi que non inclināt sine acquisitis: qd hoc esset facere philosophos apostolos: paganos christianos. Sectusa em̄ autoritate sacre scripture nō potest persuadere habitus infusus a deo. Hec etiā qd n̄ nullo fundamento corroboratur: ideo quicquid sit de primis duob⁹ argumētis. propter illud enim dicamus opinionē falsam. Alioquin philosophorū existit opinio. Mos nihil scire propter cōtinuam rerū mutabilitatem. Unde asserant p̄nentre nullam p̄positionem permanentē esse veram et ex cōsequenti nullam sciri: cū verū necessariū tantū sciatur. De quorum numero fuit Eracius philosophus: qui cum hoc assererat nullū posse verū p̄ferre: qd bene ex primo sequebatur: ppter qd ne in hora sue mortis mentiretur notā responsum dare nec loqui hoc innuens digitum monebat: et certe mētus quātam notabiliter in vita fuerat portisset in morte mentiri p̄teritū fatendo mendacium. hos philosophos multis in locis reprehendit Diuus Augustinus in suis operibus: r. Henricus de gandamo multis in locis sue doctrine precipue in

proptio sue summe: r. ferme oēs doctores: quos numerare longus esset. Quid autem erit causa tantorū errorū non de facili apparer. Fortassis ipsi aliter intelligebat qd verba sonant r. nō intelligebat de p̄positiōib⁹ vltim⁹ necessarijs: sed de singularibus contingentib⁹ r. ex hoc soluitur sū argumentū h̄ ita sit qd res naturales sunt variabiles: r. non diu in eodē statū permanentes: nihilominus de ipsīs possunt formari multe p̄positiones necessarie. Secundo de ipsamet earū varietate: sicut qd sunt variabiles r. non diu in eodē statū permanentes. P̄notat etiā esse in causa qd apostolus dicit ad romanos primo: qd cū cognouissent deū sicut deo gratias egerūt r. gloriificauerūt: tradidit illos deus in reprobum sensum: qd intelligendū est p̄missiue: qd de⁹ p̄ se r. immedieate nullū p̄r decipere. **Quinto dubitatur quō causatur in nobis assensus p̄positionis alicuius de quo nō habemus argumentū: in cui⁹ cōsequentiā eā inferamus: nec de ea experientia habeamus.** P̄positio nobis manet anteā erit dubia. Verbi causa. sicut salomon cognouit Regū sc̄do matrem infantis quē precipiebat diuidi: qd mulier potius parti aduerse infantē tradidit: qd in eius diuisionem consentire. Constat autem ex hoc in bona cōsequentiā nō sequi illam esse matrem infantis. Similiter potest adduci ad p̄positionem danielis historia quādo indicabat senes. Et sepe etiā per faciem mētis letitiam: vel tristitiā cognoscimus licet hoc ex diuisione: vel alacritate vultus in bona consequentiā inferri non potest. **Respondetur qd intellectus noster est tunc potētiē: qd si placuit meliori arifici: vt ex aliquib⁹ signis vel p̄positiōnibus sibi notis ataruz p̄positionum possit elicere assensus nullā formata cōsequentiā. Nec ibi est alia ratio querenda nec danda potius qd si queratur quare est qd ignis calefacit cum res constat nobis per experientia. Et ex hoc p̄ter modos superius positos de gnatiōe p̄ntie opinionis potest colligi alius modus eius gnationis vt dicam⁹ qd ex aliqibus signis exteriorib⁹: vel p̄positiōib⁹ guidetur notis intellectus noster mul-**

la formata cōsequentiā p̄t elicere assensus alterius p̄ntis formidolosum: vel euidenter scdm̄ naturā p̄ntis p̄ntie nientiam inter p̄positionem euidenter notā et aliam p̄positionem: neq; habeo. p̄ incōnuenientē euidentiā causare opinionem extra consequentiā.

forte etiam ipsa euidentiā nō cōcurrit ad productionem opinionis. sed presupposita euidentiā vnius p̄positionis ipse intellectus formatur alterius p̄positionis opinionem et sapientissime in hoc fuit intellectus humano ab deo p̄missum: alias in multo plures incidisset ignorantias qd h̄eat et nō incōueniens isto modo. ponit fidei gnationē in reuertentiū imperio volūtatis secūdo certe credidisse conuenientissimum modum eius gnationis: sed de hoc magis tractando de opinione et eius cōpossibilitate cum alijs habitibus.

Quito dubitat an qn̄ in presentia ignis p̄cepimus eius effectum hec p̄positio ignis calefacit. Sit nobis euidenter nota. Non loquor de summa euidentiā. r. videtur qd sic. Nam alias de nullo extrinseco contingere possemus habere euidentiā. Oppositum arguitur. Nam deo supplemte actiuitatē ignis maneret ois causa qd p̄ducat assensum illius p̄positionis ignis calefacit: ergo cū tūc nō eēt p̄pō euidens. nec ista est euidens.

Pro huius dubij solutiōe sequuntur alię p̄positiones.

P̄ntia est de alicuius rei existentiā extrinseca possumus habere euidentiā et euidenter cognoscere qd habemus euidentiā. Prima pars posita est in primo capitulo dubio septimo.

Et sc̄da pars p̄bat. nam si mō possum euidenter cognoscere illā eē euidentiā. maxie eēt: qd possum dubitare. An de⁹ p̄t. seruare assensum illius p̄positionis hec albedo est demonstrando albedinē in prospectu meo post corruptionē illius albedinis: sed hoc non. probatio m̄notis: qd illa p̄pō est mihi euidenter nota. De⁹ non potest aliquē decipere immo bene dicit durandus in primo: distinctione secunda. Illa p̄positio est per se nota. r. si dicat multi negauerunt eam. Dico qd

male non enim perfecte percipiebant significacione huius termini de^o. forte tales capiebāt illū terminū sūm aliqū cōceptū deo attribuentū nō scdm cōceptū secundū quem cū repugnāt decipere quidē cōceptus est summū bonū & creature rationalis summus director. vnde dico q̄ impossibile est aliqū assentire isti propositioni summū bonū & summū director & gubernator creature rationalis decipiatur si perfecte cognoscat terminū significaciones. nā ille qui iudicabat eū posse decipere formabat istā mentale nō vnā aliā cū igr̄ notitia intuitiua rei nō sit sufficiens ad cauendū se sola notitia intuitiua de existētia rei sequit̄ q̄ nōr̄ solū possum habere euidētiā q̄ sit albedo est sic de ista q̄ est mihi euidēs dñs pater: q̄ licet deus seruet notitiā intuitiuam huius albedinis post corruptionē eius non habet totalis cō productiua assensūs huius hęc albedo est. Et si dicas q̄ hęc nō est mihi euidēs q̄ notitia intuitiua se sola nō sufficit causare assensū huius ppōis hęc albedo est. Mego hęc est bona & euidēs pbatio illius si possit causare assensum de existētia rei se sola etiam possit causare assensū de existētia rei i. a. loco. & si sic sequitur q̄ licet res esset i. b. loco in prospectu meo iudicārē eam esse in. a. loco per experientiam. maior pars: q̄ non apparet discrimen nisi aliqd̄ sine ratione vellet dicere q̄ non est idē de epta absolute & de existētia in. a. vel. b. loco: q̄ tunc quero causam totalē sufficientē assensūs huius hęc res est in. a. loco si des intellectum cū notitia intuitiua rei propositū habeo si des cū hęc examinet rem existētē in. a. loco dicas eodē modo q̄ assensūs huius hęc res est pducitur sicut a totali causa ad intellectū & notitia intuitiua rei ab ipamete: q̄ nisi gratis & sine rōne velis loqui nō est dabile discrimen & si velis sōmādo dicere q̄ ad assensū huius hęc res est sufficit notitia intuitiua: q̄ ens & res primo vedit in intellectu auicenna primo sumet sue methaphis. hoc nihil ē dicere ad propositū qd̄ em facit hoc ad negādū meū propositum.

Secūdo illa ppō d̄ sic intelligi q̄ facilius possum de aliquo cognoscere q̄ ē sp̄ aliqd̄ aliud & certe si homo n. videretur quāz rōnē & demonstracionem cauillare cū p

ternia nulla rō concluderet relinquēte igitur prima propositio probata.

Secūda propositio est de nullius rei operatione possumus habere euidētiā verbi gr̄a q̄ ignis a calefacit v̄ q̄ ibesol illuminaret pbat ista ppō. nā alias seget q̄ aliqua cō productiua fidei de aliq̄ ppōne impediret causam pductiua euidētiē de sua pyradicroua taliter q̄ pduceret fides & nō euidētia si dñs est falsus: & r̄ asis probatio maioris: q̄ nō ē mihi min⁹ euidēs panē quez comedo nutrire me q̄ ignē calefacere iho forte magi cū sepi⁹ & mihi magis intrinsece om̄ū cognouit. Sed si n̄ esset mihi euidēs sequeretur incoēnētis illarū hoc p̄z nā si alidū comedat multas hostias cōsecratas & sit fidelis ipse nō assentit isti hoc (demonstrando oē illud qd̄ comedit scilicet illas hostias) nutrit me imo credit q̄ de se solo miraculose aliunde nutrit cū hoc q̄rēdo v̄ aliunde adducēdo nouā materiaz & nō omnē causam que in isto p̄durisset assensum p̄positionis assumpie si hoc ille nō fuisset cōsecrate maner post consecrationē ergo necesse est: cōcedere illarū vel q̄ iste non pōt assentire cōsecratio ni. qd̄ neplas ē. p̄bō asis: q̄ de q̄ cā nō m̄at: nō notitia intuitiua p̄as: q̄ illa nō habeatur ante nec notitia accidentiuz: q̄ illa maner cū notitia euidē experientie p̄terite. Si dicas q̄ assensūs hui⁹ de nō supplet cetera hoc est falsus: q̄ assensūs illius ppōis nō est mihi euidēs: nō cōcurreret tanq̄ cā requisita ad p̄ductionē euidētiē p̄z igitur maior pbata est minor pbatur p̄ multa añ dicta iho q̄ capitulo p̄cedente. Esset enim tunc cōcedendum si minor esset falsa q̄ ratio p̄habilis cū prima effectiōne v̄ auctoritas possit impedire eam p̄ductiua foris assensūs q̄ est assensūs fidei: & p̄duceret assensum fidei q̄ oīno videret cōtra experientia videt em̄ vnumquēq̄ experiri in se non posse dissentire p̄positioni sibi euidēti per imperiū voluntatis vel alterius auctoritatē. Nec valet dicere q̄ hoc est verū de euidētia summa: sed nō euidētia naturali cum intellectu flante v̄riusq̄ causa ad v̄riusq̄ necessitetur: hoc in foro Ari. nec aliquis philosoph⁹ non potuerunt habere euidētia de aliqua operatiōe aliquid rei ad extra. n̄

licet ego possum euidēter cognoscere q̄ cognosco: non tamen q̄ cognitio illa sit producta a me: nihilominus de rerum operationibus possumus habere tam perfectam opinionem q̄ vir possumus in: et ipsam euidētiā distinguere.

Secūdo sequitur q̄ licet nō cogitem⁹ de tali ppōne de⁹ supplet cālitatē solis imo licet ei dissentiam⁹ nō habet cā pductiua euidētiē huius sol illuminat.

Tertio sequitur q̄ nulla sciētia que pbat sua principia per experientiam aliquid ex operatiōe rei sumpta hz euidētiā sed tantum erit nimis fortis opinio.

Quarto sequitur q̄ de⁹ potest nos obligare ad credendum solē non illuminare terrā hz ad presentiam ei⁹ illuminationē percipimus sicut nos obligat ad credendum q̄ panis est transubstantiarum in sui sacratissimi corpus licet in hostia cōsecrata percipimus oēs effectus quos percipimus in pane. Et quicquid dictū est in se primo dubio primi cap. in hoc vltimate hōz: ibi non fuit intentio mea nisi dare modū quō possumus euidēter cognoscere nos habere euidētiā de aliqua naturali euidētia cognitione. Et adhuc dico q̄ hoc est satis verū. Nā cū possum⁹ aliquid euidētia naturali cognoscere possumus euidēter cognoscere talem assensum esse euidētiā naturalem si p̄fecte cognoscam⁹ terminos nec ex hoc sequitur aliquod incoēnētis. Et rō p̄z q̄ adhuc stabit conclusio posita loco p̄allegato licet non per exemplū ibi positū. Et dicitur colligi pōt quid dicendū est ad dubiū & ad argumentū ante & posthoppo situm. Ordinemus nūc literā philosophi (quibusdā videt p̄pter id q̄ oportet p̄z: ma) principia vel p̄missas scire nō posse esse scientiam de aliquo quibusdā aut videbat omniū posse esse sciētiā & demonstracionē (quorū neutrum) i. hōz multum dictū verū nec necessariū ē. Et ponit phi. istoz motiua. Et p̄mo tenētū p̄mā opinionē & dicit supponēs. i. tenentes nō esse oīno scire. i. nihil posse sciri (hij in infinitū volūt reducti). i. sic probāt suam opinionē: q̄ si aliqd̄ posset sciri daretur p̄cessus in infinitum qui non est dabilis. et probatio consequente est suppositio facta in principio capituli. Sed q̄ non sit

dabilis talis processus supponitur ab oī philosopho. Et sequitur probatio in litera (tanq̄ nō sint v̄riq̄ scientes id est si esset dabilis talis processus in infinitū sic. s. q̄. a. sciretur per. b. z. b. p. c. z. sic sine statu nulli essent scientes conclusionem p̄pter aliquas p̄missas quarum non essent dabilia aliqua principia indemonstrabilia. Et dicit phi. q̄ in hoc recte dicunt supposita suppositione facta in principio capituli ratio est q̄ impossibile ē transire in infinitū. Et hic nō loquitur philosophus de transiōne infiniti sicut de transiōne sp̄as sed sensus eius est impossibile esse aliquem scire. a. per. b. z. b. per. c. sic sine statu & hoc est verum cum necesse est dare primam p̄positionem scitam. (Si vero stent) dicit consequēter in nomine isto: non si vero sint aliqua p̄cipia & stent. i. non probantur p̄ alia (hec ignota esse) id est erunt cum demonstratiō ipsorum non sit (quod vero dicit esse scire solū). i. sine qualia nihil scitur. (Et si non est scire prima scire). i. si principia nō sciatur neq̄ cōclusiones q̄ ex ipsis inferunt (simpliciter sed ex cōclusionē ista sint). i. tantum scitur ista conditionalis sicut illa principia sunt vera cōclusiones sunt vero sed iā in hoc dēbēbant: q̄ idem argumen tū poterat fieri de illa cōditionali qd̄ ipsi faciebāt vel operabatur ipsos aliquod dare cognitū sine demonstracione. consequenter ponit scdm errorem dicēs q̄ quidaz consistuntur aliquid posse scire & q̄ nihil scitur nisi per demonstracionem: q̄ sū eos (nihil prohibet). i. non est incoēnētis (omniū esse demonstracionem). i. omnia posse demonstrari: quia contingit circulariter fieri demonstrationem (& ex his que sunt adiuuicem) scilicet isto modo q̄ antecedens p̄bet consequens & consequens p̄bet aut recedens dicit Ari. Nos autem dicim⁹ neq̄ oēm scientiā demonstrari in ec̄. i. acq̄isitas per demonstracionē (s̄z imediatorum indemonstrabilem esse). i. noticiā p̄ncipiorū immediatoz ec̄ acq̄isitas sine demonstracione. Et q̄ hoc sit necessariū manifestum est: q̄ si ad habendū conclusionē scientiā necesse est scire p̄missas. Et quibus componitur demonstratio (stant aut imediata aliquando hęc). i. cum aliq̄ hęc principia sint imediata

l. non per alia principia pbantur necesse e
 hec priora indemonstrabilia. esse. i. sciri
 sine demonstratione. Et dicitur piter (hoc
 igitur). i. istoz principioz notitiam non
 solum dicim⁹ esse scientia sed, primu sciē
 tie r ratio est qz ipsa cognoscimus inq̄
 rum terminos cognoscimus. i. cognitis
 terminis. Et per ea ad alia pcedim⁹. cō
 sequenter dicit philosophus qz impossi
 bile est circulari: et a priori demonstrare:
 qz cū demonstratio sit ex priorib⁹ r no
 tiouibus si. a. z. b. se circulariter demon
 strarent sequeret qz respectu ipsorum et
 esset notioza r posteriora qd implicat ni
 si altero mō dicit nunc philosophus qz is
 non possit circulariter demonstrare a prio
 ri bñ: tñ est altero mō possibile videlicet
 a. demonstrare. b. quo a nos. i. in pcessu:
 qz quomodo inductio facit motum q̄s
 z. b. a. simpliciter. i. in demonstratione p
 pter qd. Sed notitia acquisita in demon
 stratione: qz nō erit scire, simp̄r (bñ deter
 minati. i. antea diffinitum in scdo cap.
 (Sed dupliciter) sed tunc dicemus qz scire
 capitur dupliciter. Uno mō simp̄r su
 pra diffinitum in secundo cap. Aut non
 simpliciter z altera demonstratio si q̄ sit
 ex vobis notioibus. scz demonstratio:
 qz fecit scire nō simpliciter (Accidit autē).
 Nunc dicit Ari. qz vnum aliud inconue
 niens accidit illis q̄ dicunt circulariter
 posse demonstrari dicens qz si posset cir
 culariter fieri demonstratio sequeret qz idēz
 posset seipsū demonstrare z eē respectu sui
 ipsius notū r ignotū qd sic pbat. Si cir
 cularis demonstratio esset dabilis illa sic
 fieret si. a. est. b. est / si. b. est. a. est: ergo ex
 hoc posset inferri qz si. a. ē. a. ē hoc Aristo.
 pbat esse falsum (adhuc hoc conclusio qz in
 se includit contradictionem) qz tunc fa
 cillimū esset oia demonstrare quod tamē
 falsum est inmo difficillimum est habe
 re vnam demonstrationē. Et pbat Ari.
 q̄nam dices qz manifestum est qz hoc ac
 cidit. i. qz ita est qz nimis leue esset omnia
 demonstrare si contingeret circulariter
 demonstrari quod p̄ sumptis trib⁹ ter
 minis scz. a. b. c. qz nihil refert (refectere)
 i. circulariter arguere in trib⁹ terminis
 vel in pluribus r dicit (cū. n. j). Si ita qz
 si. a. est. b. est (hoc autē cū sit. b. est. c. j. z si
 b. est. c. ē sequitur qz si. a. est. c. ē Si igitur
 eum sit. a. necesse ē esse. b) hic verit Ari.

argumentationem dicens qz si ita ē qz si
 a. ē. b. ē z si. b. est. c. ē: contingeret circula
 riter demonstrare tunc valeret sic argue
 re. Si. c. ē. b. est: z si. b. est. a. ē (hoc aut sit
 erit. a) z si. b. sit erit. a. (hoc enīz inheret
 circulo). i. nihil aliud est circulariter de
 monstrare. (ponatur ostēdit nunc quo
 modo idem demonstraret se dicens pe
 namus. a. i. deur. q. a. sit in quo est. c. b.
 i. ex quo sequit. b. esse (igit cum sit. a. esse
 dicere). i. si verum est. a. eē (ē ipsum. c. di
 cere). i. verum est q. c. ē declarat hoc di
 cens (hoc aut est quoniam cū sit. a. ē. c. j.
 i. verum dicere qz si. a. ē. c. est (Sed. c. c. m. a.
 ide ē). i. Sed si contingat circulariter
 demonstrare sequitur qz valeret sic de
 monstrare. Si. c. ē. a. ergo de primo ad v
 tumum si. a. ē. a. est. Et sic p̄ qz isto modo
 facile esset qd̄z demonstrare circulari
 ter. At vero hic philosophus dicit qz ad
 huc circulari non est possibilis nisi in
 terminis conuertibilibus z in his que
 alternatiz se cōsequunt sicut sunt p̄prie
 respectu suarū specierū (vno quidem po
 sito ostensum ē). Hic Ari. vltō qz circula
 ris demonstratio nō posset fieri nisi in ter
 minis cōuertibilibus d̄z qz adhuc nō p̄
 fieri nisi seruetur ordo sillogisticus r di
 cit sic (vnot quidem posito). i. vna premit
 sa sumpta ostensum est in libris priorib⁹
 (nequaquā necesse ē aliquid esse alterū).
 non ē necessarium qz aliquid sequat̄
 hyl: subintelligendo (dico aut vñ. i. sic in
 telligitur qz ex vno nō sequit̄ aliud scilicet
 nec ex vno termino nec ex vna p̄ponēte
 quid sequitur nihil subintelligendo nec
 supponendo nā is sequitur forte ex currit
 ergo homo currit hoc est p̄supponēdo
 forte esse hominem (his duabus autem
 p̄positionibus primis). i. se habentibus
 ad modū premissarū in forma. a. sumpta
 rum (ad minus cōtingit). i. aliquid sequi
 tur (si quidem contingit r sillogizare). i.
 primo sit sillogismus (Si quidē igitur
 si qz ad circularē demonstrationē requi
 ritur ordo sillogisticus r extremoz con
 uertibilitas nunc dicit qz requiritur qz
 sit in primis figura dicens (si quidem igr
 z. a. ipi. b. et. c. inheret) i. si ita sit qz a.
 conuertibiliter predicetur de. c. (si hec et
 ipi. a. insint adinuenim). i. etiam. b. c. p̄
 dicentur de. a. conuertibiliter (si quidē
 p̄tinzat). i. ex hoc sequitur (ex alteram

demonstrare omnia acquisita). i. conclusio
 nem r premissas in prima figura tantuz
 habere vñz sicut ostensum est in secūdo
 libro priorū vbi ostensum est qz in alijs si
 guris a prima aut nō sit sillogismus sup
 ple circularis aut nō sit de acceptis p̄po
 sitionibus. (Nō autē predicari equaliter
 nequaquā est mōstrare circuli. i. qz q̄ ter
 mini sillogismi nō cōuertuntur nō est de
 stratio circularis. Morandū est qz ad per
 sectam circularionē opz qz conclusio cum
 qualibet premissarū posset inferre alias
 premissam vel cū conuersa cuiuscūqz pre
 missę. hoc autē nō p̄t fieri in tertia figu
 ra nec in secūda fermatis earum regulis
 quas necesse est seruare nā in secūda fi
 gura conclusio est negatiua r ex cōsequē
 ti vna premissarū z sic ex conclusione et
 illa negatiua non sequitur alia: qz ex ne
 gatiua nihil sequitur. similiter in tertia fi
 gura conclusio est particularis vna pre
 missarum vniuersalis modo si ibi posset
 fieri circularis demonstratio sequeret qz
 posset inferri conclusio vniuersalis ex pre
 missis quarū vna est particularis. (Qua
 re qm) hic philosophus dicit cū ad cōple
 tam circularionē requiratur ista que di
 cta sunt r manifestū est qz (paucis huius
 modi in demonstrationibus sunt). i. cūz
 non omnia in quibus fit demonstratio.
 Isto modo se habeant sequitur qz vnum
 r impossibile est dicere hoc. (Et his que
 sunt ad inuicē esse demonstrationē). i. qz
 posset esse circularis demonstratio r qz p̄
 pter hoc contingat omi esse demonstra
 tionem. Et hic est finis tertij capituli.

Sequitur quartum capitulum Libi posteriorum.

Quoniam autē impos
 sibile est aliter se ha
 bere id cuius est sciē
 tia simpliciter: neces
 sariū vtiqz erit id esse
 fibile qd est secundū demonstra
 tuam scientiam. Demonstratiua
 autē est quā habemus in habēdo
 demonstrationem. Et necessarijs
 itaqz syllogismus est demonstratio
 Accipiendū igitur est ex quibus r

qualibus demonstrationes sunt.
 p̄tīmū quidem determinabimus
 quid dicimus de oīz qd per se r qd
 vniuersale. De omni quidē hoc di
 co quod vtiqz est nō in quodā qui
 dem sic: in quodam aut nō: neqz
 qd aliquādo sic aliquādo vero nō
 vt de omni hoīe animal. si enim ve
 rum est dicere hominē: verū est di
 cere animal. r si non alterum r alte
 rum. et si in omni linea punctum:
 similiter est. Signum autē est: nā
 qz instantia sic proferimus de om
 ni etiam interrogati. aut si in quo
 dam non: aut si aliquando non.
 Per se autem sunt quecūqz sunt
 in eo quod quid est. vt triangulo
 inest linea. et punctum linee: sub
 stantia enim ipsorum ex his est et
 que sunt in ratione dicēti quid est.
 Et quibuscūqz eozuz que insunt
 ipis ipsa in ratioe insunt quid est
 demonstranti. vt rectum inest li
 nee et circulare. r par r impar nu
 mero r primum r compositum. et
 p̄soplerus quod est equilateruz et
 p̄socheles quod est altera parte lō
 giuz et que omib⁹ bis insunt in
 ratione quid est dicenti. huic qui
 dem linea inde vero numerus. si
 militer et in alijs huius vnicuiqz
 per se esse dico. Quēcūqz vero neu
 traliter insunt accidentia sunt. vt
 musicum aut album animal. Am
 plius quidem quecūqz nō de sub
 iecto alio quoddam dicuntur. vt
 ambulans aut album cum et alte
 rum quidam sit ambulans r albū.
 substantia autem et quecūqz hoc
 aliquid significant non alterū ali

qd sunt qua qd vere sunt q quidē igit nō de subiecto alio sunt per se dico que vero de subiecto accidentia. Item alio modo quod accidet propter seipsum inest vnicuiq. p se dico quod vero nō propter ipm accidens est. vt si ambulante corruscauit accidens est. nō enim propter id q ambulauit corruscauit sed per accidēs dicimus hoc. si vero propter ipsum per se. vt si aliquid interfectum interijt secundū interfectionem quoniam propter id quod interfectum est. interijt: s; non quod accidat interfectum interire. Que ergo dicuntur in simpliciter scibilibus per se sic sunt si cut esse predicantibus aut in esse propter ipsa que sunt ex necessitate non enim contingunt nō inesse aut simpliciter aut opposita. vt lineae aut rectum aut obliquus z numero aut par aut impar est enim contrarium aut priuatio aut contradictio in eodem genere. vt par aut impar in numero secundum qd consequit. quare si necesse est affirmare aut negare: necesse est et que sunt per se inesse. De omni quidez et per se determinatum sit hoc modo. Vniuersale autem dico quod cum omni sit et per se est et secundum quod ipsum est. Manifestū igitur est q quecumq; sunt vniuersalia ex necessitate insunt rebus. Per se autem et secundum quod ipsum est idem est. vt per se lineae inest punctum z rectitudo. Et nō q; secundum quod linea est z triangulo secundū quod triangulus est

insunt duo recti. z enim per se triagulus duobus rectis equalis est. Vniuersale autem est tunc cum in quolibet et primo demonstratur. Ut duos rectos habere neq; cuiuslibet figure inest vniuersaliter z tamen est demonstrare de figura q duos habet sed nō cuiuslibet figure est nec vtitur quolibet figura demonstrans. Quadrangulus enim figura quidem est: non habet autē duob; rectis equalis: sed p; obichales habet quidez fortasse duobus rectis equalis: sed non primum: sed triangulus prius cum igitur quodlibet primum monstratur duobus habere rectos aut quodcūq; aliud huic primo inest vniuersaliter z demonstratio per se huius vniuersaliter inest aliorum autē quodammodo z non per se neq; p; obichali inest vniuersaliter sed frequentius.

In isto quarto capitulo Ari. duas interdit conclusiones. prima est pmissio demonstrationis debet esse necessarie que conclusio sic probatur. Conclusio demonstrationis est necessaria ergo premissesunt necessarie. pna probatur: q; conclusio scitur per premissas sed necessariū non scitur per cōtingentes: igitur premisses demonstrationis debent esse necessarie. Vnde probatur: q; si premisses sunt cōtingentes pnt esse false. verur ergo q; sint false: sequit q; assensus conclusionis causatus p assensum talium premissarū nō est scire simpliciter sed sophisticum ad minus in vna significatione vt patuit in principio scilicet cap. cū decipiatur intellectus assentiendo ahti. Secundo pbatur sic eadē conclusio: q; pmissio debet esse eadē conclusio ad sensum sepe explicatū in scōr pmo cap. sed nullo mō ptingens cā pōt esse necessarij: q; tunc sciret effectū esse sine hoc q; sit vel fuisset sua cā qd implicatio e; q; pmissio debet esse necessarie. Probatio autis. Nā si conclusio sit necessaria nō pōt nō esse vel nō fuisse vera z si premisses sunt cōtingentes pnt non esse nec fuisse vere quo posito i esse habet intentū. Et hic aduertēdū est q; intentio p; obichales de demonstratione ostensua z nō de demonstratione q; ducit ad impossibile. Quia conclusio est pmissio demonstrationis debent esse de oi per z secundū qd ipm pro cuius declaratione diffinit pponē de omni. Que est vtiq; nō in quoddā sic in quoddā vero nō vel aliq; sic aliq; vero non que diffinitio sic intelligit est ppositio in qua predicatū nō potest vere negari de subiecto supponente. Pro quo nota q; duplex est dicit de omni. Prioriū est z posterioriū scilicet. Prioriū est pro pō vniuersalibus affirmatiua cuius subiectū cōplere distribuit. Dicit de omni posterioriū diffinitur ab Aristotele i littera. Ex quo sequitur q; aliqua ppositio est dicit de omni prioriū et nō posterioriū et aliqua est dicit de omni posterioriū et non prioriū vtiq; vt non est animal pdicatū cōuenit cuiuslibet supposito subiecti z nō potest de aliquo eius supposito negari aliqua autem est ppositio que ē dicit de oi prioriū et posterioriū. vt oia hō est animal. Circa istā literā dubitatur vtrum conclusiones philosophi sunt vere z videtur q; sic eiusdē autoritate. Oppositū arguit sic primo qn. arguit in demonstratione: q; ab effectu ad cām ahs est cōtingēs ergo conclusio falsa. Probatio autis vt sit sic arguit dies est ergo sol lucet vel sic ignis calefacit: ergo est calefactus. illa antecedētia sunt cōtingētia. Vices forte has argumentationes nō esse demonstrationes: q; nō seruant sillogisticū ordinem z hoc Ari. in precedenti cap. assererat hoc nihil est. Cum primo: q; Ari. illud intendebat de demonstratione completissima. Cum secūdo: q; facile est vtrāq; argumentationes ad ordinē sillogisticū deducere. Ideo respondet q; volenti cōcedere illas esse demonstrationes nō persuaderetur oppositū z diceretur q; Ari. intellexit de demonstratione propter quid z non q; sed hoc etiam non valeret quia possunt ille argumentationes verti faciendo antecedentia z pna z e contra suppleto in aūe prime pnae quod requiritur ad hoc

q; ignis agat. Ideo dicendū est q; demonstratio proprie sumpta debet esse ex necessarijs quo ad conclusionē z premissas huius autem ratio potest esse diffinitio ad nois huius termini scire in qua dicebat. Scire aut opinamur vniūquodq; z. z de demonstrationis diffinitio in qua dicitur demonstratio est sillogismus apotidicon i. faciens scire. quequidē diffinitiones secundū cap. declarate sunt vnde in prima habetur obiectum scire simpliciter non posse aliter se habere z tam huius nō est querenda ratio nisi queratur de significatione termini et natura rei. Et si aliq; dicat q; ex tota diffinitione scire simpliciter non habetur q; eius obiectum debet esse necessarium. Respondetur q; illa particula ibi posita z non est contingere aliter se habere preter declarationem superius positam potest adhuc ei hec particula addi q; tota pna nō potest esse falsa ppositio saliter q; non solum requiritur q; sit necessaria pna sed etiam necessaria causalis vel rationalis z si sic necessarium est q; pna z antecedēs sint propositiones necessarie. Nam ad veritatem propositionis/rationalis vel causalis requiritur veritas antecedentis et consequentis. Possimus etiam equiuocare de demonstratione dicendo q; dupliciter accipitur vno modo large z sic potest fieri ex cōtingentibus propositionibus. Alio modo proprie et sic requirit propositiones necessarias z ratio est: quia scientie que traduntur a doctoribus discipulis vel scripto mandantur non debet tractare de propositionibus cōtingentibus: quia illis significatis iam non esset earum notitia scientifica. Cum secūdo quia ipsa falsificatis earum notitia esset inutilia cum esset error: z deceptio. Cum tertio: quia talis non posset haberi nisi ab illa que presentialiter illa contingētia cognoscunt. Et dicitur patet q; ibi non capitur necessarium prime intentionaliter pro ente necessario quod est z non potest nō esse. Sed secūdo intentionaliter pro ppositioe necessaria cuius diffinitionem declarari in consequentijs capite secūdo. z in pposito semper capimus verū p ita esse. Ne curras inutilia sophismata. Ego autē nō habeo pro inuenienter aliq; pcedere argumentationes superi; factas

esse demonstrationes cum faciant scire, ali qua acceptioe vñ sicut scire capit multis modis vt ex supra dictis p3 nō ē in cōueniens idem de demonstratione asserere. **Secundo** sic arguitur theologia quas catholici habēt est scientia ergo acquisita per demonstrationē r̄ in taliū demonstratiōnū principia sunt contingentia cū tota resolutio theologica fiat i articulis fidei r̄ propostidēs sacri canonis vñ dionysius in libro de diuinis noibus capite scdo. si aliq̄s est diuinis p̄ofus eloquijs infurgēs longe erit omnino a sapientia q̄ apud nos est vel a nostra philosophia. **Notandū** est q̄ istud argumentū inducū ē vt disputem⁹ opinionē sancti Thome. Tenet ipse prima parte q̄stione prima articulo secundo i corpore q̄ p argumentationem r̄ dīscursum theologicū q̄ procedit ex p̄missis contentis in sacris lris vere r̄ realiter aequi in sp̄iano theologo scientiā vñ due difficultates oriunt. **Prima** q̄ iam oportet illas argumentationes vocare demonstrationes cū de monstratio sit faciens scire capite secundo huius p̄missi dicit cū in talib⁹ argumentationibus multa contingentia assumatur sicut mortuorum resurrectio r̄ similia videtur contrarie Aristotelicis dictis.

Secunda difficultas est cum articuli fidei non sint nobis euidenter noti si eorum assensus in nobis ad generaret scientiam iam demonstratio nec ex notioribus procederet neq̄ magis p̄missis q̄ conclusioni assensum prebere oportet quorum vtrumq̄ asseruit philosophus capitulo iam sepe allegato falsus. **He autem difficultates nō sunt theologice sed potius posterioriū cum posteriora determinande sint. Ideo in eaz dēcisione hoc ordine gradat. primo mentem sancti Thome adaperiam. Secundo argumentorum contra ipsum solutiōes explicabo. Tertio quod mihi videt sub iungam. pro expeditione primi sit.**

Prima conclusio licet scientia requirat notorum principiorum primorum euidentiam non tamen proximorum. Hanc conclusionem ponit sanctus Thomas super boerium de trinitate questione r̄ articulo secundis r̄ est prima quam ex mente sancti Thome capteolus in primo que-

stione prima prologi r̄ ipse debuit certe eas declarare. Unde pro eius declaratio ne. notandum est q̄ principia. Prima al cuius conclusionis sunt illa que in nullis alia resolunt sed ex terminis nota sunt vel ex euidenti experientia. Principia vero proxima sunt que continentur ex extremis conclusionis medio addito: et hoc non faciendum inter proximū r̄ proximum principium dīscrimen. exemplum iste p̄missis omne animal rationale est. risibile omnis homo est animal rationale est. risibile principia propria proxima huius conclusionis omnis homo est risibilis sed in proposito non capitur in illa significatiōe sed vt tantus valet sicut p̄cipium immediate probatum i conclusiōis: verbi causa sit a primū principii per se notū geometrie ex quo nullo alio supposito sequatur. b. r̄ er. b. c. sic consequenter. b. diceretur principium propriū c. r̄ a. primum. dicitur nuncianus Tho q̄ ad hoc q̄ aliquis habeat scientiam de c. non requiritur q̄ habeat euidentiam de. b. sed satis est q̄ habeat fidem sed ad hoc q̄ habeat scientiam de. c. p. a. necesse est q̄ habeat euidentiam de. a. quia dicitur sit. a. per se i mortum formato a principio nō assentiret ei careret vñ rationis et sic nullus scientie esset capax.

Secunda conclusio si aliquis haberet fidem de. b. r̄ per. b. probaret. c. talis licet habere scientiam de. c. sed illa scientia nō esset ita perfecta sicut si haberet euidentiam de. b. hanc conclusionem ponit r̄ nō sub istis terminis (si habent sui termini eandē sententiā in forma) ponit. v. c. in disputatis q̄stio. de veritate q̄stio. p̄m. arti. it. in solutiōe tertij argumenti.

Et est tertia conclusio quam ponit a p̄eolus questione p̄relegata. pro cuius conclusionis intelligentiā r̄ declaratione. Notandum est q̄ opinio est sancti Thome vt p̄z locis pallegatis theologia nostram subalternari scientie dei r̄ beatorum quod idem est dicere a si p̄neremus casum q̄ fortis discipulus assentiat. b. auctoritate alicuius p̄ceptoris r̄ per. b. probet. postea. c. diceremus iam q̄ scientia quam habet fortis de. c. subalternatur scientie quam habet p̄ceptor ille cuius dictis fortis p̄buit sedem licet ambe notitie sint de eisdem p̄-

positionibus r̄ hanc subalternationem vocat sanctus Thomas scientie fortis ad scientiam p̄latoris sui p̄ceptoris continuationem. Ex quo patet q̄ nunq̄ fuit intentio sancti Tho. dicere scientiaz fortis subalternari scientie sui p̄ceptoris capido subalternationē mō q̄ cōiter capitur de quo inferius primo futur⁹ est. Sed ipse capit vnam scientiam alteri subalternari vt tantum valet sicut vna scientiam alteri inmitti r̄ pro quanto scientia fortis inmittitur scientie sui p̄ceptoris ex eo q̄ eius auctoritate assentit. b. principio per quod probat. c. conclusionem de scientia fortis subalternari scientie sui p̄ceptoris et continuari. Ex quo patet cū dei auctoritate r̄ beatorum assentiamus articulis fidei qui deo r̄ beatis sunt euidenter cogniti assensus quem habeam⁹ de alijs p̄pōibus per articulos fidei subalternari concedimus scientie dei r̄ beatorum r̄ talis assensus in nobis non est proprie scientia: q̄ nullam habet euidentiam. Et propterea in proprie dicitur scientia q̄ non ats scientia dicitur nisi proprie subalternationem r̄ continuationē explicatam. r̄ ego non infingo mihi novam opinionē sancti Thome sed ex verbis eius suam declaro. Nam cum ipse dicit expresse q̄ assensus conclusionis causatus per assensum fidei non est scientia proprie dicta sed improprie dicta: inq̄stū falleret subalternatur continuatur alteri scientie. Nolebat dicere q̄ talis assensus esset euidentia. ats an esset scientia in aliqua acceptione alia cōiter posita: r̄ nō solum inq̄stū subalternatur vel continuatur scientie alterius. Et ex hoc patet q̄ non solū opinio sancti Thome est vera: sed ē multum subtilis. Et adhuc possumus dicere q̄ ille assensus habet aliquid aliud ratione cuius potest dici iprope scientia. c. q̄ sicut scientia est assensus certus naturaliter causatus sicut ille assensus. Et si dicas q̄ ex hoc sequit⁹ q̄ est euidentia: negat p̄na. q̄ in se vel in sua cā scilicet in assensu antecedenti (cum sit fides) libere causatur. Si querās quomodo talis assensus causatur naturaliter dico q̄ posito assensu antia t̄p̄nē: nō est in potestate nostra non assentire conclusioni. sequit⁹ q̄ si habem⁹ fidē de. b. et assentim⁹ p̄nc: q̄ ex. b. sequit⁹. c. necessario

assentim⁹. c. r̄ sic assentim⁹. c. in se natura liter causatur: sic in sua causa est libere. Et si dicas: sequit⁹ q̄ homo est obligatus ad aliquem actum in eo oīno naturaliter causatū: vt p̄z de assensu. c. respondetur q̄ hoc non est incōueniēs: q̄ ille cause a quibus dependet assensus. c. sunt in potestate nostra. imo sic hō est obligat⁹ ad multa: adhuc lege stante hō obligat⁹ tempore quo patit intentum trig⁹ in detrimentū sue vite ad calefaciendū: sic licet calefactio in eo naturaliter fiat. Et si dicas in tali casu simpliciter non obligat⁹ ad calefaciendū sed sepe p̄ceite obligat⁹ ad faciendū diligentis de applicatione sui ad calefactiōem. sed q̄ diligentia vel applicatiōe facta hō nō sequatur calefactio: nō ei ignota bit: sed simpliciter est obligatus ad assentiendū. b. sic. f. q̄ si nō assentiat. b. peccabit. suppono. b. esse explicite credendus: Respondetur q̄ q̄n ita esset est bonū discrimen. Nam cause p̄ductue caloriz possunt ipediti: si culpa huius per extrinsecū impeditiōem: velp̄ nō haberi calefactiōem. hō si ipse tenet explicite assentire. c. sine culpa sua: non pōt ipediti causa p̄ductiua assensus. c. Dico etiam q̄ ipse tenetur velle assentire. c. r̄ p̄ hoc ipse merebitur. ats hō assentiat. c. nō merebitur. nouū p̄missi. Et si dicas ex hoc sequit⁹ q̄ habebit maiorem certitudinē de. c. p̄ntē q̄ de. b. ante p̄z hoc. Nam per ptam affectionē habebit tantam certitudinem sicut de. b. r̄ cū hoc certitudo. b. causabit aliq̄d certitudinis q̄ assentitur antia r̄ p̄ntē certitudinaliter per certitudinem assentire cōclusioni. necesse est. Respondetur q̄ hoc est verū: nec hoc est incōueniēs: vt p̄z ex dictis in primo capitulo: quarto dubio in secūda opinione. A quo dubio anteq̄ iste liber impressioni mandaretur: multi multa reperirunt: fortassis fuerunt eis a deo comunicata: ipse deus qui est foris r̄ origo sapientie laudetur. Nos enim eius querimus laudes: r̄ q̄ veritas cognoscatur: que a quocunq̄ dicatur a spiritu sancto est. Ex omnibus dictis p̄z qualiter opinio sancti Thome in isto passu est intelligenda quo ad istud punctum.

Tertia conclusio. certitudo fidei est maior q̄ certitudo scientie. Istam conclusionem ponit doctor sanctus in ter-

Non vicefima tertia questio e secunda. articulo secundo. et de veritate questiois decima quarta: articulo primo: Hanc conclusio nem ponit capreolus in quarto: scilicet de allegata et multi ei dissentiunt: que tamen vera est declarat. Dicendum est quod si difficile sit declarare quod est certitudo vel formido: de quo in vltima parte huius libri disserendum est. p presenti tamen dico quod certitudo fidei est maior: quam certitudo scientie ex hoc potest esse quia nititur diuine auctoritati. ista autem inmiteris nihil aliud est quam assentire auctoritati dei: quod nullo modo potest decipi: imo nec decipere: a quo habet omnis propositio vera quod sit vera: cum ipse sit prima veritas: non solum prime. sed etiam secunde intentionis maior. Ex quo patet quod non est intentio sancti Thome loqui de huiusmodi fide: sed precise de fide diuina: auctoritate habita. Nec hoc potest fieri aliquod argumentum quoniam in solutio eius patet solutio. ideo nullum argumentum hic pono. Ego autem non securus sum in declaratione opinionis sancti Thome meam capreoli: imo omnino et suis contrarium. Nam ipse expresse tenet quod de conclusionibus theologis christiani vir habet euidenciam. Dicit enim quod non oportet quod ille qui habet euidenciam de conclusione habeat euidenciam de ante. hoc autem credo simpliciter falsum et impossibile. Nec ipse adducit aliquod passum in hoc sancti Thome dicat: imo nec hoc sonet. Ideo contra hoc.

Arguo sic primo. sequere de articulo fidei non via haberem euidenciam. Quia est impossibile stare lege: ergo et asis. probatio patet. Nam sit a propositio de qua habet fides per quam euidenter cognoscatur b veritatem istam argumentum inferendo a ex b et suppono veritatem patet e nobis euidenciam cognoscitur illa in q. b. inferat a et sequat q. a erit nobis cognitum euidenciam. probatio. Nam euidencia antea et ante habuit euidenciam de conclusionis et hoc proprie cur assensus b potest manere sine assensu a a quo producebat: vel aliquis ei similis. Sit igitur sic q. socrates habet euidenciam de b quando ista actum non cogitat. de a formet tunc consequentiam in qua ex b inferat a et tunc inenitabile est quod habeat euidenciam de a cur euidencia antecederet is et sequentie non habeat impedimentum ne perducatur euidenciam conclusionis: et nata est eaz producere in impossibilitate casus. De hoc dubius non cadit ut

patet ex dictis huius sine secunda capituli. Secundo sic arguit. si fides antecederet potest causare maiorem assensum conclusionis quam ipsamet fides est sequat euidencia antea causabit maiorem assensum conclusionis id est euidenciam: quod ipsa est. Quia est falsum igitur probatio patet. quod si ipse plus est fidem causare euidenciam: quam euidencia causare maiorem euidenciam: cum plus distet fides ab euidencia: quam euidencia a maiori. imo nullum in conclusionis sequit ex secundo: quoniam etiam sequatur ex primo. vel deest: et certe mihi non occurrit: nec credo occurerat ipsi capreolo: nec occurreret si adhuc viveret in terris. probatio minoris. quod si tempus plus assentiret conclusioni quam premissis: in sensu in quo propositio philosophi scilicet quod magis oportet assentire premissis. et maioribus habet veritatem: sed certius euidenciam vel formidolose minus. et sic propositio philosophi esset falsa propter eam auctoritatem. et ratione surditer alia argumenta possumus facere contra hoc. sed hec mihi videtur sufficere. Ego autem non vidi in sancto Thoma quod ipse diceret fidei theologis habere euidenciam de conclusionibus theologis bene tamen scientiam intelligentiam ut supra dixi. Et si dicas sancti Thome dicitur secunda secunde questione prima: articulo quarto in solutio tertii argumenti quod lumen fidei facit videre ea que creduntur. Ex quo patet quod ea que credimus sunt nobis visa. videre autem capit ipse in illo articulo pro euidenter cognoscere. Dicit quod illa auctoritas sancti Thome esset ad propositum capreoli concluderet falsum sicut verum. quod si lumen fidei vel habitus fidei quod idem est in propositio facit videre id est euidenter cognoscere ea que creduntur iam haberemus euidenciam de articulis fidei. Ideo dicendum est quod ibi capit sanctus Thomas videre pro inclinatio et hoc patet per totum textum solutionis. Dicit enim sic illud tertium dicendum quod lumen fidei sunt videre ea que creduntur. Sicut enim per alios habitus virtutum homo videt illud: quod est ei conueniens secundum illius habitum etiam per habitum fidei inclinatur mens hominis ad assentiendum his que conueniunt articulis fidei: et non alijs. Ex quo patet expresse intentiones eius fuisse capere videre pro inclinatio in illa solutione et bene soluitur sic intelligendo

argumentum. valet dicere quod sanctus Thomas dicit in eodem articulo: solutio secunda argumentum quod homo videt euidenter cognoscere ea que sunt fidei esse credenda. alias non crederet. Nam intentio eius est quod ille qui credit habet euidenciam de motiui sicut de auctoritate vel miraculo aliquo. Euidenciam enim quisque cognoscit predicatorum vel communitatem asserentem talia esse credenda ad sensum vidit qui fuit reus videre. vel lazarus resurrexisset. Et sic ea que creduntur sunt euidenter cognita non in se sed in suo motiui. quod intelligendum est ut est declaratum: nec rationem adducit capreolus aliquid valet: formabo ea contra me in valore de conclusionibus theologis habetur scientia: vel illa est euidens vel non. si sic propositum: si non stabit secum fides: cum veritas est certa et inenitens contra ipsum sanctum Thomam in sequenti articulo.

Respondetur quod illa scientia est in euidens: cum non sit scientia proprie dicitur concedo quod secum stabit fides: imo ipsamet est fides: licet non ita proprie sicut assensus: articuli ex quo deducit: quia in se naturaliter causatur. Et ad sancti Thome dicitur quod ipse capit scientiam proprie argumentorum contra opinionem sancti Thome: que factant aureo: las doctor subtilis Olaus Durandus Gregorius et aliacensis in suis prologis. solutiones hinc non explico. Tunc propter benignitatem: Tunc quia nullum eorum currit contra intentionem sancti Thome. nec illi doctores ab eo in scientia differunt: sed tantum in verbis. et ad argumentum principale dicitur quod ad scientiam improprie dictam non requiritur obiectum necessarium. Etiam dicitur in sequendo viam sancti Thome quod articulus fidei est ea que creduntur ut cadunt sub diuina scientia et reuelatione habent quandam necessitatem infallibilitatis. Sanctus Thomas questione preallegata: articulo secundo: in solutione scilicet quod nihil aliud est nisi quod non statim cognoscantur a deo vel sint ab eo reuelata et sunt falsa. Et si dicas non est verisimile quod ista sint intentio sancti Thome: et quod illi excellentissimi doctores impugnant

sunt. cum in nego consequentiam potest enim esse quod non vidissent eum nisi in prima parte: ubi dicit theologiam esse scientiam: nihil aliud addedo. Et ex his est propositis in questione de veritate: questio ne allegata: ego habui mentes eius. Ego autem credo quod expresse est intentio nem sancti Thome: et non quam ponit Capreolus: contra quam currunt omnia argumenta que doctores prenotati faciunt: nec vnius meo iudicio soluit si autem non placeat sequacibus sancti doctores mea sententia dummodo tantum veritatem intendant: quod ego affectu de postposita credo venerari: si mea refert.

Tertio sic arguitur. De contingente sibus sicut de rebus naturalibus est scientia naturalis: de actibus humana scientia moralis: de vocibus: conceptibus et scripturis: scientia sermonalis: ergo conclusio philosophi falsa. Hoc argumentum in via nominalium nullam habet difficultatem. Concederem sicut supra visum est de contingentibus secunde intentionaliter. sed propositio in contingentibus non esse scientiam tantum de obiecto propinquum: sed bene tantum de obiecto remotissimo: sicut de contingentibus ipse intentionaliter tantum de obiectis remotissimis. nec in hoc pro via nominalium opus est maiori philosophia. de quibus in contingentibus ut antea visum est: multi stoici. vel potius solidi assererent nihil posse sciri. sicut cratylus Heraclitus et Cratylus ad tantam venit insaniam: ut suum collegam Heraclitum reprehenderet dicentem semel scire non bis eundem equum intrare fluminem asserens: nec semel sed. quod primo incipit intrare ista est alius. quos insequens Socrates circa moralia: tantum negotiatus est de naturalibus nihil. methaphisicorum primo. Videbatur enim moralia non in tam continua esse transmutatione. de hoc meminimus in litera primi textus. Plato vero absurdum reputans in nihilum naturalem scientiam redigere: asseruit de naturalibus posse esse scientiam. quod ut saluaret: posuit in qualibet specie ideam. verbi causa. In specie hominis posuit ideam hominis. cui idee precise conueniebat hominis definitio: et illius dif-

fnitionis proprietates cui idee nullum contingens attribuebat: sicut in loco eē currere. Et individua specie humana esse homines per huius idez participationem. Et ista participatio debeat attendi penes assimilationē summam / q̄ poterat esse inter illam ideam et aliqd aliud. Et de ista idea habebat scientia que de homine habebat: et de indiuiduis specie humane mediate inq̄stum habetur de idea hominis. Hanc opinionem platonis ipugnat aristoteles primo et septimo metaphysice: primo posteriorum dicens. Gaudeant spēs si sunt: monstra em̄ sunt. sed cōmentator. xij. metaph. vt inquit cōsiliator: Petrus de ebano paduanensis differētia tertia: videt̄ platonem paleari: inquiens. Iste positiones et virtutes q̄ sunt in elementis: a motibus solaris et aliarū stellarū sunt hec quas putauit plato formas: et eas intendit: sed longe inspiciebat eas quia eas dicebat formas. Et certe dictū cōmentatoris nullū est: q̄ si hic erat intentio platonis nullo modo iā per positionem idearum saluabatur scia de naturalibus. docto: t̄ sub illis quolibet questione septimo: et quarto distinctio. xij. questione. iij. bene vult aristotelem non demonstratue stirpale platonicas ideas. Asserit tamē nec ad generationem rerū neq̄ ad sciētiā habendam necessarias esse: cum ipsis sectis melioris peripateticorum sequēdo vestigia potest saluari rerū generatio: earumq̄ sciētiā aq̄sistio. Unde res naturales in particulari considerate non sūt obiectum scibile: hoc est de eis non debz tradi sciētia per propositiones singulas. Indiuidua em̄ a parte reliquēda sūt predicabiliū capite de sp̄. cui⁹ rōnez ibi assignam⁹. Alio mō p̄t considerari in vrb̄: et isto mō bene p̄t de eis esse sciētia: hoc est de p̄pōnibus et terminis cōbibus cōpōsitis significatib⁹ res ad extra: potest vere esse sciētia: et de talibus tradi doctrina discipulis: et scripto mandari. Et in hoc omnes secuti sunt aristotelem. Unde Galienus primo regni secundā p̄e medicinā eē sciētiā: qualis ē vniuersalis asserit. Nā de particularib⁹ iposibile est de oib⁹ tradi sciētiā: cum nō oīa sūt nobis cognita: de quibusq̄ vero erit

imperfecta et nō artificialis. Imperfecta ad e q̄ nō erit possibile oēs circūstantias aliquid rei in particulari explicare: cū talia quasi innumere sint ethicorū libro tertio capite p̄tio. In artificialibus autē q̄ sine ordine: cū ipsa particularia ter se nō habēt ordinem nec dependentiā: vt per ea que conuenit forzi demonstrēt ea q̄ conuenit alteri. vt sit inter p̄pōsitiōes scibiles conat̄henatio: qualis reperitur in scientijs p̄cipue speculatiuis: vt sunt mathematice. Ista autē q̄stio antiqui⁹ debebat esse multū difficilis: cū ferme omnes antiqui doctores in suoz operū exordio eā pertractent: sed postq̄ nominales adeo tanq̄ lumen missi sūt in mūdū: tales difficultates enanuerūt sicut tenebre in aduentu solis. Ipsi vero acerrimi veritatis indagatores nuntur res declarare: et vbi difficultas rei petit stant. vbi vero nō facillitate ostensa pertranserunt res difficiles: intelligibiliter declarant: faciles nō obdrebant nec obscurat. Ego autē nō uoco nominales dicentes res nō subiecti nec predicari: nec in predicamento ponit: nec obiectū esse ad equatū potentie. nec p̄tatem a quanto distinguit: nec a suis partibus totū: nec ab absoluto relatione: nec a passione a suo subiecto: neq̄ in intentione a cōceptibus: sed illi sunt veri nominales qui veritatē tm̄ inquirunt: et suas opiniones modo intelligibiliter declarant. Nunc illum insequatur q̄ bñ dicit nunc aliū (primo neglegro) q̄ melius loquit. Unde (nescio qua abusione) vocat sunt Okam iuste quasi Guillermi Okam sequaces: cū constet nominales multos. Okam p̄ecessisse. Eos enim allegat sanctus Thofus noie terminarū. Et Antiquis aristotodōctis libro tertio: tractatū de fide: quoz obitus orzi Okā p̄cesserūt. Et nōiales neminē sequitur p̄er veritatem. Ille est ver⁹ notialis qui intelligibili ter loq̄tur: et tm̄ veritatem inrendit imitari: quācuq̄ tenet opinionem.

Dubatur ad istud propositum: Vtrū ista sit p̄pō scibilis. Ois hō est r̄sibilis. ecce aliam difficultatē sine diffinitate insipientis o bone christe hanc nam seam et fastidium in nobis generauerūt: vt cōsumpto studio circa faciliores et parum vtilēs materias: solidiora dimittat

ma illa propositio est scibilis verbo ab soluto a tempore: alio non: cū necessitate ea resat. Nec sanctus Thomas nec Scotus alius vni⁹ dicere voluerunt: has cōcedētes necessarias: homo est animal. fortes est hō. Et generaliter ois propositio i primo vel secundo modo p̄ferat̄. Et si aliquid utatur dicere q̄ in talibus verbis non potest nō absolutū a tempore: ostensa dicit eius irrationabilitate non amplius conseratur quare verbū non absolutum a tempore non p̄t illarum propositionū extrema vniere. nō video: vide tu si per se etiam es. et hoc quod diximus v̄z intelligi eo modo quo diximus in principio huius capituli: quo ad hoc q̄ de aliquo scit sciētia requirit q̄ sit p̄pōsitiō necessaria. Et nō vilius sum p̄supponere propositionē esse obiectū sciētiē: q̄ est mod⁹ loquēdi magis v̄sitar⁹: q̄d mihi videbatur: tm̄ dixi scdo capitulo: dubio. iij. et hec de p̄ta conclusioe dicta sufficiant.

Secunda conclusio erat q̄ premis se debent esse de omni: diximus qd erat p̄pōsitiō de omni tam p̄iouisitico: q̄ posteriorisitico. Pro maiore declaratione notandū est: quā dicit de omni posteriorisiticum non requirit q̄ sit p̄pōsitiō vniuer salis: sed sufficit q̄ predicatum cōueniat subiecto pro quolibet suo supposito: et p̄ qualibet differentia temporis. Secunda particula potest itelligi dupliciter. Uno modo sic q̄ sit p̄pōsitiō necessaria. Alio modo p̄ditionaliter: sic videlicet q̄ si subiectum pro aliquo supponat: pro eodem supponat predicatum. Secundus sens⁹ videtur satis esse ex mente philosophi. quia dicit in litera: si verum est homines esse. Et si dicas q̄ ex illa diffinitione: sequitur q̄ ista animal est homo: non est de oī posteriorisitico. Ad hoc dicitur illud cōcedendo. Et tunc enim q̄ conuertēs sit de oī posteriorisitico: et non cōuersa. Similiter hat dare duas propositiones ex eisdem extremis compositas: et vna sit de omni posteriorisiticum: et non alia. Patet de propositionibus assumptis. Sed ad dicit de omni posteriorisiticū non sufficit q̄ p̄pōsitiō sit vniuersalis: sed cū hoc requiritur q̄ subiectum distribuatur complete: ex quo patet dicta Pauli veneti eē nulla: p̄cientis q̄ ad dicit de omni posteriorisiti-

cum non requiritur q̄ fiat p̄pōsitiō vniuersalis. Et si dicas: sequeretur q̄ ista p̄pōsitiō: hoc currens est hoc rationale: esset de omni posteriorisitico. Cōsequētia probatur. q̄ p̄dicatum cōuenit subiecto pro quolibet suo supposito. Ad hoc dicit q̄ hoc nō sufficit: sed cū hoc requiritur q̄ in predicatione directā in qua predicat magis accidentale: predicatū non possit negari de subiecto supponente in proposito. hoc falsū est. nā si fortes sit niger hec est vera: hoc rationale non est hoc album vbi predicatur terminus magis accidentalis. Ista tamen stant ad nomen: et ideo poterat concedi. Sed ad intentionē philosophi non fuisse responsū. Quis an ista sit de omni posteriorisiticum: homo ē et fuit animal. Similiter homo necessario est animal. Pro omnibus istis ponit̄ regula generalis. Et ad cognoscendum propositionem de omni posteriorisiticū oportet reducere ad propositionem descripti ad predicationem directam in qua predicatur magis accidentale: q̄si fuerit: et si illa est de omni posteriorisitico: prima similiter est de omni posteriorisitico. Si vero non: nec prima. Huius autē conclusionis philosophi ratio alia esse non p̄t: q̄ talem esse potissime demonstrationis quidditatem: vt ex propositionibus de oī componi debeat. nec circa p̄fata cōtensionem aliud dicendum occurrit. Ordinemus nunc literam philosophi. Quotiam autem impossibile est: id est q̄ impossibile est: (aliter se habere) id est eē contingens vel falsum: (cuius est sciētia simpliciter) id est conclusio de qua habetur sciētia que est scire simpliciter: et quoniam necessarium v̄z erit id est q̄ ita est q̄ debet esse necessarium: (Scibile q̄ ē s̄m demonstratiua sciētiā) id est cōtensionem que est scibilis per demonstrationem propter quid. Et subdit (demonstratiua autem est quam habemus in habendo demonstrationē) id est sciētia demonstratiua est quam acquirimus: p̄ demonstrationē. ac si diceret scias simpliciter nō posse acq̄ri sine demonstratiōe: (ex necessarijs v̄z q̄ sillogismis demonstrati⁹ est) id est sequitur q̄ sillogism⁹ demonstrati⁹ debet esse ex necessarijs. et sic hec tota ratio philosophi. Conclusio de qua habetur sciētia simpliciter debet eē necessaria. Et ista

scientia non potest haberi nisi per demonstrationem: ergo demonstrationis. Primitus debent esse necessarie. Omnia probata sunt in principio capituli. Et sequitur. In littera (Accipiendum igitur est ex quibus qualiter demonstrationes sunt (id est convenientes ad videndum cuius conditionis debent esse premissae demonstrationis. consequenter Philosophus determinat quod est propositio de omni quid per se: quid universale et hoc ideo: quia tales debent esse premissae demonstrationis. Et dicitur primum. Igitur determinandum est quid dicimus: id est vocamus propositiones de omni per se: universale. et diffinitur propositionem de omni dicens (De omni quidem) id est propositio de omni est hoc dicitur quod utique non in quodam autem est (id est illa que sic se habet quod predicamur non convenit subiecto pro aliquo suo supposito: et pro aliquo non nec quod aliquando quidem sit: aliquando vero non id est nec illa in qua predicatum convenit subiecto pro aliqua differentia temporis et non pro omni sed est illa in qua predicatum convenit subiecto pro omni differentia temporis: et pro omni suo supposito) ut de omni homine animalis (sicut est ista: homo est animal) enim verum est dicere hominem: verum est dicere animal id est: sic hec est vera homo est hec est vera: homo est animal. et sic predicatur convenit subiecto pro omni suo supposito (et sic nunc alterum et alterum) id est: et in quocumque tempore de aliquo verum est animal. Et sic in omni linea punctum similiter est) id est sicut ex existentia hominis sequitur existentia animalis: sic ex existentia lineae sequitur existentia puncti.

Signum autem est id est signum quod hoc ita se habeat (namque instantias sic proferimus) id est quod querenti a nobis an aliqua propositio sit de omni ad probandum ei quod assignamus et instantiam (id est ostendimus ei: aut in quodam non) id est predicatum non convenit subiecto pro omni suo supposito (aut si aliquando non) id est vel predicatum non convenit subiecto pro omni differentia temporis. per se autem sunt quaecumque sunt. et c.

In ista parte Aristoteles declarat modos perfectatis: ut postea ostendat demonstrationem esse compositam ex propo-

tionibus per se: et assignat quatuor modos perfectatis: utrumque definitiones declarans pro quorum modorum perfectatis definitionibus intelligendis.

Notandum est primum quod primus modus perfectatis est quando diffinitio predicatur de diffinitio vel pars diffinitionis de ipso diffinito: id est propositio in qua predicatur essentialiter de subiecto quidditativum sive non quidditativum. et duplex est propositio in primo modo dicendi per se. Quaedam radicaliter et primarie. Quaedam secundo et reductive propositio radicaliter et primarie est propositio in qua predicatur tota diffinitio quidditativa de suo diffinito sive physicali sine metaphisicali. Exemplum primum ut homo componitur ex materia et ex forma rationali. Exemplum secundum homo est animal rationale: vel quando idem de seipso predicatur ut fortes est fortes vel homo est homo: sed intelligatur de modo propositio in qua idem de se ipso predicatur non sit in materia remota quod addit propter ista chimera est chimera quod non est in aliquo modo dicendi per se cum sit in materia remota. propositio secundo et reductive tunc in primo modo dicendi per se est propositio in qua predicatur diffinitum de sua diffinitione vel pars diffinitionis de parte diffinitionis vel diffinitio vel pars diffinitionis de superiore vel inferiore diffinito sive propositio fuerit affirmativa vel negativa sive modalis sive de inesse vel extrinsecis temporibus. unde multi frustra multiplicaverunt haec declaratione istorum modorum perfectatis et semper intelligo de diffinitione quidditativa. Ex quibus inferitur quod non omnis propositio in primo modo dicendi per se est de omni. hec enim animal est homo est per se secundo et reductive tamen non est de omni.

Secundo sequitur quod omnis propositio in primo modo dicendi per se radicaliter et primarie est de omni patet quod omnis propositio in qua predicatur tota diffinitio de diffinito: est de omni sed omnis propositio radicaliter et primarie in primo modo dicendi per se est huiusmodi. Igitur.

Tertio sequitur quod omnis propositio

sio in primo modo dicendi per se radicaliter et primarie est secundum quod ipsum patet: quod in tali propositione extrema concurruntur. Nunc autem ordinetur littera in qua Aristoteles ponit definitionem primi modi dicendi per se. Et dicamus (per se autem sunt) id est in primo modo dicendi per se sunt propositiones (quocumque sunt in eo quod quid est id est que sic se habent quod earum predicata predicantur essentialiter de subiectis) (ut triangulo inest linea et linea punctum) id est sicut linea predicatur de triangulo: et punctum de linea. Substantia enim ipsorum et ipsa est id diffinitio trianguli componitur ex linea: et diffinitio lineae ex puncto. hoc est in diffinitione trianguli ponitur linea: et in diffinitione lineae ponitur punctus (Que in sunt in ratione dicente quid est) id est et generaliter quando pars diffinitionis quidditativa predicatur de diffinito: est primus modus dicendi per se.

Notandum est quod nominales possumus capere argumentum ex isto textu philosophi ad probandum quod superficies non distinguitur a linea: nec linea a puncto neque triangulus a linea: cum dicat linea predicari de triangulo essentialiter: et punctum de linea. Sed forte aliquis dicit quod intelligitur hoc in obliquo: dicendo: triangulus est figura tribus lineis contenta: et linea est quantitas punctis continuata. sed hoc non valeret: cum nulla illarum est essentialis. ut patet ex dictis in predicabilibus dicatur quod de exemplis philosophi non est sciendus casus: ut assumantur itaque argumentum. eum ipse ait dixerit quod exemplorum non requiritur veritas. Aristoteles valebat ponere exemplum de his que ponuntur in diffinitione quidditativa alieni. Et quibusdam eorum. et consequenter philosophus ponit secundum modum perfectatis: cuius diffinitionis iste est intellexit.

Secundus modus dicendi per se est propositio in qua subiectum est de diffinitione predicatum. Et notandum est quod in illa diffinitio ut facit falsa est: vel non est bona ut propius loquamur.

Nam sequitur quod primus modus dicendi per se: et secundus considerent. Nam hec animal est homo est in primo modo dicendi per se: etiam esset in secundo

do cum subiectum sit de diffinitione predicari. Ideo dico quod diffinitio scitelligit. Secundus modus dicendi per se est propositio in qua predicatum predicatur accidentaliter et intransmutabiliter de subiecto: et talis est duobus: ut dicimus de primo modo dicendi per se. Quaedam est radicaliter et primarie in secundo modo dicendi per se. Quaedam secundo et reductive. propositio radicaliter et primarie in secundo modo dicendi per se est propositio affirmativa in qua predicatur propositio passio de diffinitione subiecti adequata. ut animal rationale est risibile. propositio secundo et reductive in secundo modo dicendi per se est quod propositio passio predicatur de suo subiecto adequata: vel de superiori vel inferiori ad ipsam affirmativam vel negativam. ut hoc est risibile: fortes est risibilis. animal est risibile. Et quo patet quod omnis propositio in materia naturali: est in primo et secundo modo dicendi per se.

Secundo sequitur quod omnis propositio in secundo modo dicendi per se radicaliter et primarie est de omni: sed non omnis propositio in secundo modo dicendi per se secundario et reductive est de omni sed aliqua sic non. Exemplum primum: homo est risibile. Exemplum secundum: animal est risibile.

Tertius modus dicendi per se capitur dupliciter praeintentionaliter per se solitaria. ut si iohannes esset heremita et duce- ret vitam solitariam: diceret tertius modus dicendi per se. Alio modo scilicet intentionaliter per terminum singulari quod huiusmodi significandi predicamenti substantie. ex quo patet quod nulla propositio est tertius modus dicendi per se. Nec terminus propositio est tertius modus dicendi per se. Nec terminus complexus propositio est tertius modus dicendi per se. Unde diceretur quod iste terminus fortes: plato: cicero est tertius modus dicendi per se.

Quartus modus dicendi per se capitur dupliciter. Primum intentionaliter et secunde intentionaliter. Primum intentionaliter supponit pro aliquo: commotio quod sit causa per se alterius. et isto modo diceretur quartus modus dicendi per se respectu cuiuscumque creature. sed deus respectu filii in divinis non est quartus modus dicendi per se. et causa est. huius pa-

positionib⁹ simplr scilicet p se sic sunt. (I sic pdicant p se sicut in esse pdicantib⁹ aut inesse propter ipsa q sunt ex necessitate. i. quomodo conuenit pdicari is qui predicatur necessario) id est in propositione necessaria de suis subiectis sicut ista homo est risibilis. vel propositio in qua predicatur passio de medio p quod conuenit suo subiecto sicut ista animal rationale est risibile vel in qua medium predicat de tali subiecto. vt ista hois homo est animal rationale: sic p⁹ qd Aristotle dicit q tam maior q minor demonstrationis sunt ppositiones necessarie in quibus minor est in primo modo dicendi per se r conclusio in secundo r maior in quarto. Et quo p⁹ inu⁹ erit completo demonstratio nisi isti tres modi p se coprehendantur in demonstratione. Sed quartus est magis requisitus cum ille magis explicet causam conclusionis. (Non em contingit) hic philosophus p sequitur quid dixerat: scz q⁹ passiones pdicantur de suis subiectis in propositionibus necessariis simpliciter vel ex suppositione. Et dicit. (Non em contingunt non inesse simpliciter aut opposita) id est q⁹ tales passiones si sunt termini in copolei conuertibiles cu subiectis no possunt ipsis supponere verere negari de ipsis. Si no sit passio distincta necesse est q⁹ p quolibet supposito subiecti vna ps distincta: vel pars ei opposita conueniat (vt linee autem recta aut obliqua) i. sicut si nec conuenit esse rectam aut obliquam: quia omnis linea est recta aut obliqua (et numero par aut impar) id est sicut conuenit numero esse par aut impar. Na omnis numerus est par aut impar. (Est enim contrarium aut prauatio aut contradictio in eodem genere) id est termini qui sunt contrarij immediate vel prauatiue: vel contradictorie modo opponuntur sic se habent q⁹ si vnus no conueniat suo subiecto: alter conuenit de terminis contradicorij. hoc notu est cum distinctu ex ipsis sit transcédens: r de contrarijs immediatis et prauatiue oppositis ponit Aristoteles in post predicamentis capitulo de oppositis: r nos ibi declaramus consequenter philosophus dat exemplum huius dicens. (vt par aut impar numerus id est isto modo se habet istud distinctu

ctum par aut impar) (respectu huius termini numerus) si in quod consequitur (id capiēdo ipz in tota sua communitate) q sic capiēdo illud distinctu queritur secundum. De quocūq⁹ eniz verificatur ille terminus numerus: verificat vna pars illius distincti par vel impar. (Consequenter philosophus quasi ista recolligēda dicit.) Quare si necesse est affirmare aut negare necesse est: q sunt per se inesse. (i. p⁹ ex dicitis q si de aliquo verificat distinctum ex terminis contradicorij: q⁹ id est dicere ac si diceret. si aliqd terminus supponat de eo: verificabitur terminus q ap⁹ natus est pdicari de eo per se) de oi quidē p se determinatu sit hoc modo. (I. ista sufficiat. ppositio determinatōe ppositionis de oi r p se) vniuersale aut dico hic philosophus determinat de vniuersali: r no capit hic vniuersale pur in pdicabilibus: sed vt supponit p positione connotada q⁹ predicatū conuertatū cu subiecto: r predicatur de eo p se. r demonstratur primo de eoz quecuq⁹ istarū conditionum deficiente no est ppositio vniuersalis. Quid enim queritur ad hoc q⁹ aliquod pdicatum sit primo demonstrabile de aliquod subiecto istis declaratis est in primo r secundo capitulis. Et q⁹ p⁹ q⁹ istudiatū est risibile non est vniuersale: q⁹ predicatū non est primo demonstrabile de subiecto: sed bñ ista hō est risibilis: nec ista fortis est risibilis: nec ista hō est rationalis: q⁹ predicatū no est demonstrabile de subiecto. Ordinetur nunc litera: C vniuersale aut dico id est ppositio vniuersalis est ppositio q⁹ cu de omni sit et per se est r fm q⁹ ipsum id est in qua pdicatum conuenit cuilibet supposito subiecti: r de eo predicatur in aliquo modo dicēdi per se fm q⁹ ipsum: r p se id est sunt vnde ista ppositio hō est risibilis est fm q⁹ ipsum: quia predicatum conuenit subiecto fm q⁹ huius in. i. hoc conuenit esse risibile fm q⁹ est hō. Consequenter philosophus inferi vnum correlatiuū dicēda manifestum igitur est quecuq⁹ sunt vniuersalia ex necessitate in sunt reb⁹.) i. ex dicitis sequitur ppositione vniuersalem esse necessariā: intellige absolouendo verbum a tempore. Consequenter philosophus dicit q⁹ per se r fm q⁹ ipsum id est sunt vt linee inest per se punctus primo

Capitulum quintum.

modo ad sensum antea declaratu r recti iudo in secundo. naq⁹ fm q⁹ linea est. i. in sunt ei fm q⁹ est linea r triangulo fm q⁹ triangulus duo recti) id est istud pdicatum habere duos angulos in forma vel in valore rectos per se inest triangulo ponit Tertiā conditionem vniuersalis dicens (vniuersale aut est tunc cu in quolibet q⁹ primo demonstratur) id est ad ppositione vniuersale cu hoc q⁹ predicatū conuenit cuilibet supposito subiecti requirit q⁹ sit de deo primo demonstrabile. Consequenter ponit istoz exēpla dicens vt habere duos rectos no cuilibet figure inest vniuersaliter: tamen est demonstrare de figura q⁹ duos hz) id est hz illud pdicatum sit demonstrabile de aliqua figura id est de aliquo inferiori ad ly figura: q⁹ de triangulo (sed non cuilibet figure inest) i. sed no conuenit cuilibet figure: nec demonstratur vt quilibet figura. i. demonstrat illud pdicatum de omni figura: quia quadrangulus est figura: sed no hz duos rectos equales supple angulos. Et quo patet q⁹ ista figura habet tres r. no est vniuersalis propter effectum duarū conditionū. Consequenter dicit (h zochelēs habet quidē fortasse duobus rectis equales: sed non primum) id est licet cuilibet izochelē ueniat habere tres sed non est de eo primo demonstrabile (sed triangulus prius) sed prius demonstratur de triangulo epilogat r dicit (q⁹ igitur) q⁹ igitur r. id est ppositio de cuius subiecto primo demonstratur habere duos rectos proprie est vniuersalis dicit consequenter quod talis ppositio vniuersalis est proprie demonstrabilis. sed alie sicut ista izochelēs hz duos r. no ita proprie. quia predicatum in plus se habet q⁹ subiectum: hoc est quod dicit (et demonstratio per se huius vniuersalis est) id est istalis ppositio vniuersalis proprie est demonstrabilis alio rum: aut quodam modo non per se id est sed alie non ita proprie (neq⁹ izochelēs non est vniuersaliter et sicut ista izochelēs habet duos non est vniuersalis: sed frequentius) id est qua predicatum est frequentius subiecto id est communius. nota izochelēm esse triangulum duorum laterum equalium. Et sic est finis huius capituli.

Portet autem no latere quoniam multo contingit peccare et non esse quod demonstratur primū vniuersale secundū quod videtur demonstrari vniuersale primū. Oberramus autem hanc deceptiones. cu aut aliud nihil sit accipere a superioris extra singulare quam singularia: aut si sic quidem est: sed innotatum sit quidem in differentiis specie reb⁹ aut contingat esse sicut in parte totum in quo monstratur. eis enim que sunt in parte inest quidem demonstratio et erit de omni: sed tamen no huius erit primi vniuersaliter demonstratio. Dico autem huius primi secundum quod est demonstratio cum sit primū vniuersalis. Si ergo aliquis demonstrabit quidem qd recte non interdant videbitur utiq⁹ huius demonstratio propter id quod inest rectis: non autem est nisi quidem: quoniam sic equales sint: fiat hoc: sed aut in quolibet equales. Et si triangulus non esset aliud quam izochelēs secundum quod izochelēs videretur utiq⁹ esse. Et proportionale quod commutabiliter est scz quod numerus sunt: et secundum quod lineæ necesse fm quod firmat fm q⁹ tēpora sunt: quemadmodum demonstratum est aliquando in seorsum contingens esse de omnibus vna demonstratione demonstrari: sed propter id quod non est

denominatum aliquid secundū q̄
hec omnia vnum sunt numeri lon-
gitudines tempora firma et specie
differentia seorsum ab inuicem ac-
cepta sunt: non autem vniuersale
monstratur. Non enim secundū
q̄ linee sunt aut secundū q̄ nume-
ri inerāt: sed secundū q̄ hoc est qd̄
ponunt vniuersale esse. Propter
hoc nec si aliquis monstrat vnum
queq̄ triangulū demonstratione:
aut vna: aut altera q̄ duos rectos
habet: vnu quodq̄ seorsum. nō dū
cognouit triangulū q̄ duos rectos
habet: nisi philosophico modo: neq̄
vniuersale triāguli: neq̄ si nullus
est preter hec triāgulus alter. Nō
enim secundū q̄ triangulus est co-
gnouit: neq̄ oēm triāgulū: sed aut
secūdum numerū: secūdum speciē
autem non omnem: et si nullus est
quem nō nouit. Quādo ergo non
nouit vniuersaliter et q̄n nouit sim-
pliciter: manifestum est. qd̄ si idē
inerat triāgulo esse et ysoptero: aut
vnicuiq̄ aut oibus. si vero nō idē
sed alterum. est autem secundū q̄
est triangulus nō nouit. Utrū au-
tē secundū q̄ est triangulus. aut
secundum q̄ est ysocheles insit: et
quando secundum hoc est primū et
vniuersale cuius est demonstratio.
manifestum est quādo remoto in-
sit primū vt ab ysochele eneo: triā-
gulo insunt duo recti: s̄ tēn esse
remoto et ysochele: sed non figura
aut termino: sed nō primis: cuius
igitur primū. si itaq̄ triāguli est et
secundū hoc inest et alijs: et huius
vniuersaliter est demonstratio.

Hoc quinto capitulo
Aristoteles facit tria pri-
mum est. Ostendit q̄ co-
tingit errare circa assi-
gnationem vniuersalis.
Secundo ostendit quo-
modo hoc fit. Tertio al-
ter op̄s enitare talem errorem dicit ergo
(oportet autem nō latere quoniam mul-
tiones cōtingit peccare) id est opus est q̄
sciamus q̄ potest esse error: circa assi-
gnationem vniuersalis (et non esse q̄ demon-
stratur primū vniuersale s̄m qd̄ videtur
demonstrari primū) id est quia aliqui ap-
paret propositio demonstrat tanq̄ vni-
uersalis et nō est (ob erramus autē) hic phi-
losophus assignat tres modos quib̄ cir-
ca hoc cōtingit errare. Primus est quan-
do passio: que primo conuenit superiori
assignetur primo cōuenire inferiori. ver-
bi causa: vt si risibile assignetur primo cō-
uenire forti vel sensibile homini.

Secundus modus est quādo nō
est nomen impostum superiori et passio
que et primo conuenit assignetur primo
conuenire suis inferioribus copulatum
vel copulatum.

Tertius modus est quādo aliqua
passio que cōuenit aliquibus inferioribus
contentis sub aliquo inferiori: et nō om-
nibus assignatur tanq̄ prima superiorum.
Ordinatur nunc litera. (Oberratus autē
tem hanc deceptionem) id est circa de-
p̄tionē assignationis vniuersalis tripli-
citer contingit errare (cū autem nihil sit
aliud accipere a superiori extra singulari-
tate q̄ extra singularia) id est primus mo-
dus est q̄n aliquod superi⁹ nō habet nisi
vnum terminū inferiorē supponentem
licet possit habere alios et p̄ter hoc pas-
sio superioris assignatur primo cōueni-
re inferiori vt si non essent alia aialia in
mūdo p̄ter hoies: et passio animalis assi-
gnaret primo cōuenire homini: vt si dice-
ret hec est vniuersalis omnis homo est
sensibilis (aut si sic. quidē est: sed in nomi-
nātū si sit. quidē in differentibus speciebus)
id est secundus modus est q̄n inferiori
ipsi superioris sunt: sed ipsi superiori non
est nomē impostū p̄pter qd̄ passio eius
assignatur primo cōuenire inferioribus et
copulatum vel copulatum (aut cōtingat
esse sicut

esse sicut in parte totum in qua demon-
stratur id est tertius modus est. quādo
id qd̄ demonstratur de aliquo se habet
vt pars respectu eius: id est vt inferi⁹ ad
superi⁹: in supponēdo sicut se habet risi-
bile respectu animalis. si igitur risibile
assignetur primo cōuenire animali ma-
la est assignatio eius (enim que sunt in
parte inest demonstratio: et erit de omni)
id est quia licet talis passio potest de ali-
quo demonstrari in aliqua propositione
que sit de omni. exempli gratia: risibile
demonstratur de homine in ista propo-
sitione. omnis homo est risibile. que est
de omni (sed tamen nō huius erit primi
vniuersaliter demonstratio) id est. Sed nō
demonstrabitur de superiori ad illud de
quo primo demonstratur: tanq̄ de suo pri-
mo subiecto sicut risibile nō demonstra-
tur primo de animali (dico autē huius
primi s̄m q̄ est demonstratio cū sit primi
vniuersalis) id est quia licet risibile possit
demonstrari de animali et generaliter pas-
sio inferioris de superiori. illa: tamen de-
monstratio nō erit postultima) cum ad ta-
lem requiratur passio nō primo conueni-
re subiecto eo modo quo declarari i
precedenti capitulo. (Si igitur aliquis) hic
philosophus ponit istorū exempla. et pri-
mo ponit exemplū. tertij q̄ facilius. post
ea exemplū primū propter eandem ratio-
nem. postea exemplū secundū: quia in eo
intēdebat plus stare: dicit ergo (si igitur
aliquis demonstrabit q̄ recte non inter-
cedant videbitur igitur vtriq̄ esse demō-
stratio propter id quod inest rectis) id est
exemplū. Tertium est si aliquis intēdat
vel credat se demonstrare q̄ linee recte
non cōcurrūt ex eo q̄ sunt recte decipie-
nt (nō est autem nisi quidē quoniam sic
equales sunt) id est cum de facte illa non
est demonstratio. causa quare linee recte
non cōcurrunt nō est quia recte: q̄ tunc
nulla recte linee cōcurrunt: sed quia sunt
eque distantes (sicut hoc) id est dicitur q̄ li-
nee sint recte (sed aut in quolibet equa-
les) id est sed cū hoc q̄ sunt recte: dicitur q̄
sunt eque distantes et habebit tota cau-
sa ad equata quare nō concurrunt.

Notandum est q̄ si aliquis credi-
derit se probare q̄ linee paralele nō con-
currunt: q̄ recte iam ipse presuppōnit q̄

omnibus lineis rectis cōuenit non cur-
rere: et sic passio cōuertibilis: cum infe-
riori assignatur vniuersaliter conuenire
superiori q̄ est tertius modus errandi.
(Et si triāgulus) hic philosophus ponit
exemplū. et primo dicit q̄ si aliquis asse-
ret q̄ ysochele conuenit habere duo late-
ra equalia inquantū est ysocheles ex eo
q̄ nō est alius triangulus: p̄ter ipsum
est. primus modus errandi in hac mate-
ria: quia tunc passio cōueniens superio-
ri assignaretur primo conuenire inferio-
ri: quod sic patet. nam si non primo con-
ueniret ysochele habere duo latera equa-
lia nō conuenit ei inquantū est ysoche-
les vt ex dictis in precedenti capto patet.

Notandū autē est q̄ habere duo
latera equalia conuenit alijs triangulis
ab ysochele. nam aliquis triangulus est
equilaterus: ysocheles tñ habet duo la-
tera equalia: et sic passio superioris assi-
gnabatur primo conuenire inferiori. (Et
portionale quod est) hic philosophus ponit
exemplum secūdi cum vnius correla-
tū illatione.

Pro cuius declaratione notādu
est q̄ proportio est duarū quantitatū in-
ter se habitudo: hoc est iste terminus p̄-
portio est terminus cōnotatiuus: suppo-
nens pro duabus quantitatibus conno-
tando q̄ habent inter se aliquā habitū-
dinem: que attendit debet penes equali-
tatem vel inegalitatem vnius ad aliam.
Uel supponit: pro vna earū connotando
habitūdinē ad aliam. proportionalitas
est duarū p̄portionū similitudo: hoc est
iste terminus proportionalitas suppo-
nit pro quatuor vel tribus quantitatibus
cognoscendo q̄ qualis est proportio pri-
me ad secundā: talis est secūde ad ter-
tiā vel tercie ad quartam. Unde si sumam⁹
hos numeros. sex. tria. quatuor. duo illi
quatuor numeri sunt p̄portionalitas: q̄
eis conuenit predicta diffinitio. idēq̄ dī-
cendum est de istis tribus. nouem. sex.
quatuor.

Secundo notandum est q̄ si com-
parentur sex ad tria: et quatuor ad duo.
sic dicendo. sicut se habet sex ad tria: ita
se habent quatuor ad duo. quatuor et sex
vocalur antecedentia: et tria et duo cōse-

uentia: qz sunt numeri quibz alij nume-
ri cōparantur. Quā igit fit vnā psequētia:
z in eius ante fit cōparatio vnus termi-
ni a secundū: z secūdi ad tertiu: vel ter-
tiu ad quartū: in cōsequēte autē primū
cōparatur ad cōsequens secundū: z ans
secundū ad primū cōsequens: dicitur ar-
gumentū a cōmutata ppositione: vt di-
camus si sic arguat. si cut se habēt sex ad
tria: ita se habēt quatuor ad duo. ergo si
cut se habēt sex ad quatuor: ita se habēt
tria ad duo: z modus arguēdi est bon⁹.
Nam prima proportio scz sex ad tria. et
quatuor ad duo est dupla: secunda scz
quinqz ad quatuor: triū ad duo est ses-
quialtera. hoc autē dicitur fit ad intelligē-
dum quid est cōmutabiliter pportiona-
le: qz nihil aliud est qz quātitas ad alias
cōparata in argumētatione que fit a cō-
mutata ppositione. Dicit nūc philoso-
phus qz ista passio: scz cōmutabiliter pro-
portionale conuenit numeris lineis cor-
poribus z temporibus: sicut de singulis
illoz determinatū est de numeris in
Arithmetica de lineis z corporibz in geo-
metria: de tēporibus in philosophia na-
turalis vel astrologia. Mā is arithmeti-
ca probamus qz cōmutabiliter pportio-
nale conuenit numeris: z in geometria
lineis z corporibus: in naturalis philoso-
phia vel astrologia temporibz. Et ratio
quare de istis sic diuisim hoc probat illa
passio z nō de aliquo secū cōuertibili cu-
tus fit propria passio est: qz non est illi in-
cōuertibili nomē impositū. Et dicit phi-
losophus qz conclusio demonstratio in
qua demonstratur illa passio de nume-
ris nō est vniuersalis: z sic de alijs est di-
cendū. ratio: qz nō conuenit numero in-
quantū numerus illa passio: qz fm aliud
linee superius vel numero. sicut risibile
nō conuenit fori inquantū fori es: sed in
quantū homo. si igit quis diceret qz nu-
mero cōuenit illa passio inquantū nume-
rus erraret secūdo modo in assignatione
vniuersalis. Qz dicit nūc litera qz propor-
tionale qd z cōmutabiliter est: id est illa
passio pportionale cōmutabiliter (fm qz
numeri sunt: z fm qz linee: z fm qz firma:
z fm qz tēpora) id est cōuenit numeris li-
neis: corporibz: z tēporibus: quē admodū
z demonstratū est seorsum id est z sicut de
vnoquoqz illoz diuisim illa passio est de

monstrata vel pōt demonstrari (cōtingit
esse de oibus vna demonstratione demō-
strari) id est ita contingere pōt qz copula-
tim de oibus illis demonstratur: sed pro-
pter id quod nō est denominatū aliquid
in quo hęc omnia vnū sunt: id est qz non
est terminus impositus cui primo cōue-
niat passio assignata: scz pportionale cō-
mutabiliter (numeri longitudo in tempo-
ra z firma specie differentie seorsum ad-
inueniē accepta sunt id est illa passio de
numeris lineis z corporibus seorsum de-
monstrat) nō aut vniuersale demonstrat
i. ppositio in qua predicatur illa passio
de aliquo illoz nō demonstratū tāqz vni-
uersalis (nō enim fm qz linee sunt: tantū
qz numeri inheret) id est qz cū nō conue-
niebat lineis inqz lineis: nec numeris
inquāz numeris: sed fm qz hoc est vni-
uersale ponunt esse: id est etiam illi qz tales
ppositiones demonstrat ponit id est asse-
runt illā passionē se habere in ordine ad
illa subiecta vt vniuersale: id est vt supe-
rius: ergo nō intendit tales ppōnes de-
monstrare: scz linea est pportionalis cō-
mutabiliter tantū vniuersales cū nō sit
conuertibilitas inter extrema. (Propter
hoc zc.) Hic philosophus inferit corola-
rium qd dixim⁹ z dicit qz ex dictis sequit
qz si aliquis demonstrat passionē superio-
ris nominati nō ideo demonstrat cōclusio-
nem vniuersalē nec etiā demonstrat: licet
superiori esset nomē impositū: cū su-
periori esse nomē impositū vel nō esse ni-
hil facit ad hoc qz cōclusio que demonstra-
tur sit vniuersalis vel nō. verbi gratia. si
aliquis demonstrat izocheles habet tres
angulos equales duob⁹ rectis: licet triā-
gulo cui⁹ est illa passio ppria: sit nomen
impositū id est licet iste terminus trian-
gulus habet significationē fm quam ha-
bere tres est ei propria passio. nō. ppter
ea talis demonstrat cōclusionē vniuersalē
nec scit ppositionē in qua habere tres
predicatur de triangulo scz istā. triangu-
lus habet tres nisi sophistico modo.

Pro cuius declaratione notandū
est: qz si aliquis demonstrat izochele habere
tres angulos equales duobus rectis: per
angulū extrinsecū: vt pbat Eu-
uardinus in sua geometria: et postea
illa inferret istā triāgulus habet tres

Potest hoc fieri dupliciter. Vno modo in
causali arguēdo: dicitur: qz izocheles ha-
bet tres. triangulus habet tres assensus
quem habere de cōclusionē esset scire so-
phisticā. ex eo qz capitur antecedens tan-
qz causa consequentis cuius nō est cau-
sa. vel inferit illam in cōsequētia (non cau-
sali sic arguēdo. izocheles habet tres: er-
go triangulus habet tres: z tunc assen-
sus conclusionis non esset scire sophisti-
cum: cum sit illa argumētatio proprie de
monstratio: quia nisi multū velles cōnu-
dere terminos. Dicit nunc philosophus
qz si aliquis demonstraret istā izocheles
habet tres modo predicto. ille talis licet
formaret istā causale: qz izocheles habet
tres. triangulus habet tres. nesciret istā
ppositionē triangulus hz tres: nisi so-
phistico modo. si vis etiā dicere qz assen-
sus cōclusionis hz non sit causalis conse-
quētie est etiā scire sophistici: ex eo qz nō
est per causam. adhuc sentētia philoso-
phi est clara: qz talis demonstrator hz ar-
guat in causali vel rationali nescit illam
cōclusionem triangulus habet tres: nisi
sophistico modo. Dicit consequenter qz
ille qui sit izochelem habere tres nescit
in vniuersali omnem triangulum ha-
bere tres: hz nullus alius esset triangulus
preter izochelem.

Notandum est qz si per possibile
vel impossibile nō possit esse alius trian-
gulus preter izochelem conclusio huius
sequentiē omnis izocheles habet tres:
ergo omnis triangulus habet tres. nesci-
retur scire simpliciter per antecedens: hz
sophistico modo cum triangulo non con-
ueniat habere tres: quia cōuenit izoche-
le esse qz est triangulus. exēplum huius
potest esse. omnis quantitas discreta est
diuisibilis: ergo omnis quantitas est di-
uisibilis: licet enim nulla sit quantitas
quin sit discreta: vt nominales bene te-
nent. non propterea conclusio sciret sim-
pliciter per antecedens: cum quantitati
non conueniat diuisibilitas: quia conte-
nit discrete: sed quia est quantitas. Dicit
philosophus cōsequēter qz nec talis scit
omnem triangulum fm speciem: sed fm
numerum: licet nullus esset triangulus
quin cognoscat.

Pro cuius declaratione notandū

est qz hic capitur species pro superiori: et
scire aliquid fm speciem est scire diffini-
tionem superioris: et conuenire. Unde si
aliquis scit qz homo est substantia anima
ta sensibilis: sit hominē fm rationē supe-
rioris. dicit nunc philosophus qz hz talis
demonstrator cognoscat izochele fm nu-
merū id est sciat ppositionē in qua pō-
catur diffinitio izocheles de izochele: vt
qz izocheles est triangulus habēs duo la-
tera fm equalia: nō tñ nouit ipas fm spe-
ciem: id est nō cognouit ei cōuenire diffi-
nitionē trianguli. hoc autē presupponit
in tota probatione. Diffinitionem dico
descriptiuam: quia diffinitione quid no-
minis non inuenitur. Qz dicitur lite-
ra nunc. (Propter hoc necqz aliquid mon-
strat vnumquemqz triangulum demon-
stratione aut vna) id est scit ppositio sequi-
tur. qz hz aliquis demonstrat de omnibus
triangulis copulatis habere tres (aut vna
altera qz duos rectos hz vnumquodqz) id
est diuisim demonstrat vniuersalē: qz tri-
gulus habet duos rectos (id est izoche-
les seorsum: id est scale nō id est gradatis)
id est vt si demonstrat qz izocheles habet
duos rectos: z scale nō qui est triangul⁹
habēs omnia latera inaequalia (etiā non
dum cognouit triāguli: qz duos rectos
habet nisi sophistico modo) id est non co-
gnouit qz triangulus habet tres nisi so-
phistice (nec verū trianguli) id est ne scit
omnem triangulū habere tres: nisi etiā
sophistice taliter qz indefinitam nec vni-
uersalē scit: nisi sophistice (nec si nullus
esset preter hoc triangulus alter) id est hz
nullus esset alius triangulus de quo illa
passio demonstraretur (non em fm qz tri-
gulus est: cognouit id est qz nescit qz tri-
gulus hz tres inquantū triāgulus: necqz
omnem triangulum: sed aut fm nume-
rum fm specie aut non omnem) id est co-
gnoscat triangulum particularem: scilicet
izochelem: vel alium fm diffinitionē
superioris: sed diffinitionem ipsius infe-
rioris: licet nullus sit triangulus quin
cognoscat (quando igitur non nouit vni-
uersaliter) hic Aristoteles inferit secun-
dum corollarium dicens in sententia qz
ex his possumus colligere quando ali-
quis scit conclusionem simpliciter vni-
uersalem et quando non. et dicit quod si
triangulus z izocheles habere eandē

rationem id est essent termini sinonimi
 quod sciret passionē convenientē triangulo
 inquantū huiusmodi de isochele. Ca-
 piendo pro medio diffinitionē eius intel-
 ligi sciret simpliciter cōclusionē vniuersa-
 lem: si autē nō. Quid dicitur litera.
 (Quādo igitur nō nonit vniuersaliter et
 quā nonit simpliciter manifestū est) id est
 ex his q̄ dicitur sunt manifestum est: quā-
 do aliquis nouit simpliciter cōclusionem
 vniuersalem (q̄ si idem inheret triangu-
 lo et isocheli aut vnicuique (aut omnibus)
 id est isocheles et triangulus: vel quēcūq;
 alia despicie trianguli habeant eandem
 diffinitionem tūc si habere tres sciretur
 de isochele per diffinitionē eius. iam sci-
 retur conclusio vniuersalis simpliciter:
 quia tunc quicquid conueniret alicui in-
 quantū triangulus conueniret ei inquantū
 isocheles. si autē triangulus isochele-
 tes nō habeat eandē diffinitionē tūc ille
 qui sciret illam cōclusionē: nesciret vni-
 uersalem simpliciter: q̄ predicatū et sub-
 iectum nō essent termini cōuertibiles: et
 hoc est quod dicitur. Si vero nō idem: sed al-
 terum est: id est si triangulus et isocheles
 nō habeat eandē diffinitionē (aut s̄m q̄
 esset triangulus) id est et passio que scitur
 de isochele conuenit ei inquantū triangu-
 lus. ille qui scit illam passionem conuenire
 isocheli nescit vniuersale: vt in proposito
 (Utrū autem s̄m, quod est triangulus)
 hic philosophus dat nobis modus quō
 eniā abimus illos errores: declarās quō
 cognoscemus vniuersale: dicit in sentē-
 tia q̄ quā aliquo remoto remouet passio:
 et posito ponit p̄positio in qua illa passio
 predicat de eo est vniuersalis: et subiectum
 illius p̄positionis est primū subiectū il-
 lius passionis: vt q̄ remoto hoc remoue-
 tur risibile: et posito ponit oibus alijs se-
 cūctis ista omnia: homo est risibilis et vni-
 uersalis: et ly homo est primū subiectum
 predicat. Quid dicitur litera. Utrū autē s̄m
 quod triangulus: aut s̄m quod est isochele-
 tes: q̄ s̄m hoc est primū et vniuersa-
 le cuius demonstratio est: id est si aliq̄s
 q̄ ar q̄ sciret q̄ aliqd conuenit triangulo:
 vel isocheli inquantū huius: vel qd est pri-
 mū subiectū alicui p̄ positionis: vel qd cō-
 clusio q̄ demonstrat est vniuersalis. Mani-
 festū est id est hoc sic cognoscit. Quā remo-
 uo inquit primū isochele et eneo remo-

to triangu-
 moto isochele et eneo adhuc triangu-
 lo conuenit habere duos rectos sequit q̄ habe-
 re duos rectos nō est p̄pria passio isochele-
 tes: et sic patet vn̄ modus quō cognoscē-
 mus qm̄ vn̄ terminū nō est p̄pria passio
 alteri: sed eneo remoto et isochele (s̄m
 figura aut termino: s̄m nō primū) id est h̄
 remota figura vel terminū nō conueniat
 triangu-
 lo habere duos: q̄ si figura nō est
 triangu-
 lus nō ē sicut remoto isochele aut
 eneo triangu-
 lo conuenit habere duos rec-
 tos: nō tñ figura et terminū nō sunt pri-
 mū: et p̄pria subiectū huius passionis h̄re
 duos cū nō oī figure conueniat (cuius igit
 primū) .i. cuius subiectū habere duos est p̄-
 pria passio (si itaq; triangu-
 lus est) id est dico
 q̄ trianguli: s̄m hoc inest et alijs et huius
 vniuersaliter est demonstratio) id est qd
 si alicui conuenit habere duos rectos hoc
 est inquantū est triangu-
 lus? et talis etiā pas-
 sio de triangu-
 lo vniuersaliter demonstrat
 et sic p̄ q̄ qm̄ alicui termino conuenit ali-
 qua passio conuertibiliter secūctis oibus
 alijs q̄ nō sunt de diffinitione eius: talis
 terminus est primū subiectū. illius pas-
 sionis: quando dicimus remoto isochele
 vel eneo intelligimus illos terminos nō
 supponere. Et sic est finis illius capituli.
Sequitur capitulum sextum.
Ca. vj. q̄ omnis demonstratio
est ex p̄positionibus per se.

Significatur est demon-
 stratiua scientia ex
 necessarijs principijs
 quod enī scitur nō
 potest se aliter habe-
 re. Que autē per se
 sunt necessarij insunt rebus. hec
 quidem enim sunt in eo qd ē. quibus-
 dam alia insunt in eo quod qd
 est predicantibus de ipsis. quō-
 alterum oppositorum necesse est
 esse. Manifestum est igitur qd ex
 huius. quibusdam vtiq; fit demon-
 stratiuus syllogismus. Omne em̄
 sic est: aut secundum accidens ac-

cientia autē necessaria non sunt.
 Aut igitur sic dicendum: aut prin-
 cipium ponentibus: q̄ demonstra-
 stratio necessaria sit: et si demōstre-
 tur non aliter habere posse. Ex ne-
 cessarijs igitur oportet esse syllo-
 gisum. Et veris quidem est et nō
 demonstrantem syllogizare. Ex ne-
 cessarijs autem non ē: sed aut de-
 monstratiue hoc: aut propriū de-
 monstratiōis ē. Signum autem
 ē. qd demonstratio ex necessarijs sit
 quoniam instantias sic ferimus
 ad opinantes demonstrare quo-
 niam non sit necesse si opinamur:
 aut oīno contingere aliter: aut ra-
 tionis causa. Manifestum autem
 ex his ē: et quoniam stulti qui opi-
 nati sunt accipere bene principia
 si probabilis sit p̄positio: et vera
 vt sophiste: qm̄ scire sciētiam ē ha-
 bere: non enim quod probabile ē
 aut nō principium ē: sed primum
 in genere circa quod demonstra-
 tur et verum non omne: sed p̄priū.
 Quō autem ex necessarijs oportet
 esse syllogisimū manifestū ex his ē
 si enim non ē habens rationem p̄-
 pter quōd existente demonstratio
 nenon ē sciens. si autē vtiq; et q̄ a.
 de. c. ex necessitate esse. b. aut me-
 dium per quod demonstratū ē nō
 ex necessitate nō scinit propter qd
 non enim ē hoc propter medium:
 hoc quidem contingit non inesse:
 conclusionem autem necessariam
 amplius si aliquis nesciuit rē: nūc
 habens rationem et saluare est.
 et saluare: nec oblitus ē: neq; p̄-
 sciuit. corruptetur autem vtiq;

medius nisi sit necessarium. quare
 habebit quidē rationem saluare:
 nesciuit autē: nec ergo prius sci-
 uit. Si vero nō corruptū est conti-
 git autē corūpi quod accidit vti-
 q; erit possibile: et contingens. sed
 est impossibile sic se habentem sci-
 re. Cum igitur conclusio quidem
 ex necessitate ē: imbil prohibet me-
 dium non esse necessarium per qd
 demonstratum ē. Est enim necessa-
 rium ex necessarijs syllogizare: si-
 cut et verum ex non veris. Cum au-
 tem mediū ex necessitate ē et cōclu-
 sio ē ex necessitate: sicut et veris ve-
 rum ē semper. Sit enim. a. de. b. ex
 necessitate. et hoc de. c. necesse ē et
 go. et a. c. inesse: sed cum nō ex neces-
 sitate sit conclusio: neq; medium
 necessarium esse possibile ē. Sit em̄
 a. in. c. nō ex necessitate icsc. In. b.
 aut. a. et hoc in. c. ex necessitate est.
 Est. a. ergo in. c. ex necessitate erit
 sed non ē concessum. Quoniam igit
 si scit demonstratiue oportet ha-
 bere demonstratiōē. aut nō sciet
 hec enim oportet. quid neq; qd
 quare necesse est illud ee. Sed aut
 opinabitur nesciēs: si accipiat nō
 necessarium tanq; necessarium:
 aut neq; sciet: neq; opinabitur si-
 militer siue quia sciat per media:
 siue propter quid: et per immedia-
 ta. Accidentium autem non per se
 quando diffinitum est per se qui-
 dem esse non est scientia demon-
 stratiua. Non enim est ex neces-
 sitate demonstrare conclusionem.
 accidens enim contingit non esse.
 De tali enim dico accidente: et tā-

men opponet fortasse aliquis cuius causa: hoc oportet interrogare de his si non necesse est conclusionem esse. Nihil enim differt si aliquis interrogatus contingit: postea dicat conclusionem. Oportet autem interrogare non tanquam necessarium esse propter interrogata. Sed quod dicere necesse est illa dicitur: vere dicere: si vera sunt que sunt.

Signitur. 2c. In isto sexto capitulo Aristoteles ostendit quod demonstratio procedit primo demonstratio propter quid. Secundo demonstratio quod ibi (sed quod differt. et propter quod) ponit primo hanc conclusionem dicens: quod si per demonstrationem potest sciri scire. necesse est quod premissa sint necessaria: cum conclusio de se esse necessaria ex definitione de scire. Ordina literam. Si igitur est demonstrativa scientia (id est si scientia potest acquiri per demonstrationem: ex necessariis principijs) id est necesse est quod premissa sint necessaria: quod quod scit. scilicet conclusio non potest aliter se habere id est necessaria. Que autem per se sunt? Hic Aristoteles probat per dicitur conclusionem duabus rationibus: primo si primo. primo ratio est demonstratio procedit ex propositionibus per se: sed tales propositiones sunt necessarie: ergo conclusio vera. Maior propositio: quod propositio per accidens: id est in quibus predicata predicant accidentaliter de subiectis non fit demonstratio. Minor propositio: in conclusione demonstrativa concluditur propria passio de suo subiecto: ergo non potest sciri de eo nisi per diffinitionem subiecti si diffinitionem habeat: ergo necesse est quod antecedens demonstrationis habeat duas premissas: et in una predicat passio de diffinitione: et in alia diffinitio de subiecto: ut ex ante sepe dicitur patet. Sed tales premissa sunt per se igitur proposita. Etiam ex dicitur patet quare demonstratio non procedit ex propositionibus de per accidens nam conclusio que est predicatio accidentis non scit scibilis: sequitur quod demonstratio que facit scire non procedit ex talibus. Ordinetur litera. Que autem per se sunt

necessario insunt rebus id est propositiones de per se sunt necessarie: hoc id est sunt in eo quod quid est id est quod quare aliqua propositio est in primo modo perfectas (quibusdam autem alia insunt in eo quod quid predicantibus de ipsis) id est alia est in secundo modo dicendi per se (quoniam autem terum oppositorum necesse est inesse) id est in qua propositione necesse est cuiuslibet supposito subiecti convenire vni parti predicari si fuerit passio diffinita ut hic omnis numerus est par vel impar: et quilibet talis est necessaria si verbum absoluitur a tempore: ut ante dictum est simpliciter vel ex suppositione (manifestus est quod ex huiusmodi quibusdam utique) id est propositionibus fit demonstrativus syllogismus: omne enim aut sic est: aut finit accidens) id est cum omnis propositio supple affirmativa: vera: vel possibilis non erponibilis et sic per se vel per accidens: id est predicatio accidentalis: et cum predicationes accidentales nec sunt necessarie: nec demonstrabiles: sequitur veritas conclusionis. ponit philosophus secundam rationem que talis est: Conclusio demonstrationis est necessaria: necessarium non scitur nisi ex necessariis: ergo premissa demonstrationis sunt necessaria. Maior supponatur: minor statim probabit. Ordina litera: aut igitur sic dicendum est: id est probabit quod ita sit dicendum: aut principij ponentibus quod demonstratio circa necessarium fit: id est supponamus quod conclusio demonstrationis est necessaria. Tunc sic arguitur. Id quod demonstratur est necessarium ergo premissa ex quibus procedit syllogismus demonstrativus sunt necessarie. Ex veris autem bene potest fieri syllogismus non demonstrativus. sed procedere ex premissis necessariis: primum est demonstratio: hoc intelligendum est alijs suppositis ad demonstrationem requisitis (Signum autem est) Hic philosophus idem probat per signum dicens. Signum est quod procedit demonstratio ex necessariis: quoniam instantiam ita ferimus: id est damus ad opinantes: id est opinantibus demonstrat: quoniam non sit necesse) id est quod premissa sue argumentationis non sunt necessarie si opinamur omnino contingere aliter: id est et hoc quia credimus quod ita

est quod premissa non sunt necessarie (aut rationis causa) id est vel gratia disputationis hoc est ut arguens probet necessitatem premissarum. Iuvenes aliquando inter disputandum dicunt: nego hanc propositionem: non quia falsas sed ut videam probationem. (Manifestum autem ex his est) Hic philosophus refert vnum correlarium dicens: quod ex his manifeste sequitur quod stulti sunt accipere opinati bene principia. id est qui opinari sunt bene ad demonstrandum assumere: si probabilis sit propositio supple assumpta et vera ut sophiste assumunt: quoniam et scire id est scire simpliciter scientia est habere) id est est scientia per demonstrationem acquisita: que quidem demonstratio procedit ex primis veris et ceteris. (Non enim quod probabile est: aut verum omne principium est) id est non omnis propositio probabilis aut vera potest esse premissa demonstrationis. (Sed primum in genere circa quod demonstrant) id est sed tantum que est prima in scientia in qua fit demonstratio. (Et verum non omne sed proprius) id est non omnis propositio vera potest esse premissa demonstrationis: sed propositio propria respectu conclusionis. Quid autem sit hoc dictum declarabitur inferius ostendendo qualiter demonstratio procedit ex proprijs. Quod autem ex necessarijs. Hic philosophus probat minorem quam supponerat in secunda ratione: videlicet quod necessarium non scitur per contingens: et dicit (quod autem ex necessarijs esse oportet syllogismus) id est quod oportet ad demonstrandum conclusionem necessariam procedere ex necessarijs manifestus est ex his quoniam non habet rationem propter quod: conclusionis nescit conclusionem simpliciter cum contingens non potest esse causa necessarij: quia tunc remoto contingenti remoueretur necessarius: quod impossibile est: de hoc diximus in principio tertij capituli. (Si enim non est habens rationem propter quid) id est quia si aliquis non habeat rationem propter quid existente demonstratione. id est licet habeat demonstrationem non est sciens simpliciter: dat exemplum huiusmodi dicens: (Sic autem utique. id est ita quod a deo ex necessitate est) id est quod ista sunt necessaria omne. c. est. a. (b. autem medium per quod demonstratur non est necessa-

te) id est sit. b. propositio: per quas ista demonstrat omne. c. est. a. dico. quod ille qui sic demonstrat: nescit propter quid id est nescit quod omne. c. est. a. per suam causam: non est enim hoc propter medium: id est quod b. non potest principium demonstratiui huiusmodi omne. c. est. a. hoc enim contingit non esse: id est quod b. potest esse falsum conclusionem autem necessariam: id est conclusio est necessaria: Recurre per maiori in intelligentia huius ad tertium capitulum (Amplius si aliquid) Hic philosophus hoc idem probat secunda ratio. pro qua aduertit quod hic philosophus ponit primo quot modis aliquid potest perdere scientiam quam habuit: quoniam vnius est quando oblitus est rationes per quam scit. Secundus est per corruptionem ipsius scientis. Tertius est per falsificationem propositiois scire. Quartus est quod oblitus est propositioem scitam: et scientia non potest esse nisi intellectus propositionum liter apprehendat.

Secundo notandum est quod in hoc consistit ratio philosophi quod forte aliquid diceret ad rationem precedentem quod bene probat quod quando premissa sunt falsificata nescitur per ipsas conclusiones: sed non quando sunt vere hoc excludens. Philosophus dicit sic. si aliquid est qui nescit. a. conclusionem: et non est oblitus de probatione nec de propositione. a. nec. a. est falsificata plus nescit. a. sed sic est: quod ille qui aliquando scit. a. per medium contingens verum: iam falsificatus est huiusmodi: ergo sequitur quod nunquam plus scit. a. Maior propositio quod non est alius modus quo scientia deperdit potest: ergo sequitur quod necessarium nullo modo potest sciri per contingens quod fuit probatum. Ordinat litera (amplius si aliquid nescit rem id est scit aliquid nescit conclusionem) nunc hanc rationem id est et habet rationem quam plus habuit (et saluare est) id est ut rem id est corrumperet (saluare) id est conclusio non est falsificata (nec est oblitus) id est non est oblitus conclusionem (nec plus scit) id est iste talis non habuit scientiam antequam medium id est premissa per quas asserit scire fuerint vere: (corrumperetur autem utique medium nisi esset necessarius) id est sed cum medium sit contingens potest falsificari detur ergo quod falsificet (quare habebit quidem rationem) id est scit: quod tunc habebit rationem (re saluare) id est

Infonē ppter quid sit id ē nec etiā scie-
tur cōclusio demonstratiōe potissima
licet pmissa sint necessarie (non per se):
id est si nō sunt per se ad sensus datū (au-
tem sunt per signa sillogismi). i. sed sciet
conclusionem tanq̄ per aliquod signum
vel p̄bationē q̄ non est demonstratio. po-
tissima (hoc em̄ semper nō p̄ se sciet. neq̄
p̄pter quid) id est si non sciet cōclusio-
nē p̄ se et p̄pter quid: id est demonstra-
tione potissima (p̄pter quid aut scire ē
per casum scire) id est cū ad sciēdum con-
clusionē demonstratiōe potissima opoz-
tet p̄missas importare causam conclu-
sionis quā non ipoztant si non sunt p̄ se
ad sensum datum. (p̄pter ipsam opoztet
et medium tertio et primum medium in
se) id est patet ex his q̄ ad demonstratio-
nem simpliciter opoztet q̄ medium in sit
tertio: id est subiectio: et primum: id est pas-
sio in sit medio p̄pter ipm̄. i. in propo-
sitiōibus primi et secūdi modi affirmatis.
Notēs pro complemento hui⁹ capituli.
q̄ quādo Aristoteles dixit q̄ vn⁹ modus
quo scientia alicuius conclusionis perdi-
tur est quando oblitū sumus rationem p̄
quam probamus cōclusionem vult dice-
re q̄ si ego aduertam circa istam homo ē
risibilis: et nō cogitē de sua probatiōe:
q̄ non assentiam illi: q̄ hoc est falsum: vt
patet ex dictis in secōo capitulo dubio oc-
tavo et vndecimo: sed vult dicere: q̄ si ego
habui aliquando demonstratiōnē huius
homo est risibilis: et itaq̄ non habeo: et ad-
uerto an aliqui habuerit nō recordor me
aliqui habuisse. et aliunde non habeo. pro-
bationem eius q̄ non habeo. scientiaz il-
lius et sic est finis septi capituli.

Ca. vii. q̄ omnis demonstratio est
ex vniuers. et proprijs.
Quoniam autē ex ne-
cessitate sunt circa
vnumquodq̄ gen⁹
quocunq̄ p̄ se sunt:
et secundū q̄ vnum-
quodq̄ est. **M**ani-
festum est. quoniam de his q̄ sunt p̄
se: demonstratiōe sciētiae: et ex talib⁹

sunt. **A**ccidētia quedam enim nō
necessaria sunt: quare non necessa-
riū cōclusionem scire p̄pter qd
sit. neq̄ si semper sit: non p̄ se au-
tem. vt sunt per signa sillogismi.
hoc em̄ p̄ se: non p̄ se sciet: neq̄ p̄
pter qd. **P**ropter qd aut scire est
p̄ causā scire. **P**ropter hoc ipsum
ego opoztet et tertio medium: et
primum medio inesse: nō ergo est ex
alio ḡne descendētē demonstratiōe.
vt geometricū ī arithmetica. **T**ria
em̄ sunt in demonstratiōib⁹: vñū
quidem quod demonstratur: con-
clusio. **H**oc autē ē quod inest ali-
cui generi per se. **A**nnum autē digni-
tas. dignitates autē sūt ex quib⁹ est
demonstratio. **T**ertium autē genus
subiectū cuius passiones per se.
et accidentia ostendit demonstra-
tio. **E**x quib⁹ igitur demonstratio
fit cōtingit eadē esse. **Q**uorū autē
gen⁹. alterū ē: sicut arithmetice: et
geometricē non ē arithmetice: et
demonstrationem cōuenire in ma-
gnitudinibus accidentianis: ma-
gnitudines numeri sunt. **H**oc au-
tem quomodo contingit in quib⁹
busdam posterioribus dicitur. **S**ed
arithmetica demonstratio. semper
habet genus circa quod sit des-
monstratio: et alie similit̄. **Q**ua-
re aut simpliciter necesse ē idem
esse genus: aut sic si demonstratio
debet descendere. aliter autem est
se impossibile manifestum est. **E**x
eodem enim genere necesse ē vlti-
ma: et media esse: si nanq̄ non sunt
per se accidentia erunt. **P**ropter
hoc geometricē non sūt demonstra-

re: q̄ contrariorū eadē sit sciētia.
Sed neq̄ q̄ duo cubi sit vnus cu-
bus: neq̄ alterius sciētie quod al-
terius est. **S**ed aut quocunq̄ si se
habent adinuicem: et q̄ alterus sit
sub altero. vt perspectua. ad geo-
metriā: et cōsonātia ad arithmetica.
neq̄ si aliquid inest lineis non se-
cundū q̄ linee sunt: et non inquantū
et p̄pter ipsius principis sūt. vt si pul-
cherrima linearum recta est aut
si cōtrario modo se habeat circu-
lari. **N**ō em̄ secundū q̄ p̄p̄riū ip-
sōū genus est: sed inquantū cōe-
quodā est. **M**anifestū autē ē et si
sunt propositiones vniuersales ex
quibus est sillogismus: q̄ necesse
ē cōclusionē perpetuā esse huius
demonstrationis: et simpliciter: vt
est dicere demonstratiōis: nō est
est ergo demonstratio corruptibi-
liū: neq̄ sciētia simpliciter: s̄ sic ē
sicut secundū accidēs. **Q**uod autem
vniuersaliter ipsius nō est sed ali-
quā sic. **C**ū autē ita sit: necesse est al-
terā nō vniuersalē esse propositio-
nē: et corruptibile quidē esse. **Q**ua-
re et cōclusionē cū sit: nō vniuersa-
lē aut qd hoc quidē erit: hoc autē
nō erit ex quib⁹ est. **Q**uare nō est
syllogizare vniuersaliter: s̄ qm̄ nūc
est. **S**imiliter se h̄z de diffinitione
quoniam qdē est diffinitio. aut prin-
cipiū demonstratiōis: aut demo-
stratio differēs positio: aut cōclu-
sio qdā demonstratiōis. **E**orū autē q̄
sepe sūt sūt demonstratiōes: et sciē-
tię. vt lune defectus: manifestū ē
q̄ secundū q̄ huius sunt sem-
per sunt. in quantum autem non

semper secundū partē sunt. sicut au-
tez defectus est: similiter et in alijs
Quoniam autem manifestum est
q̄ demonstrare vnumquodq̄ nō
est: sed aut ex quoquoq̄ principio
rū: si id quod demonstratur sit p̄m
quod est illud. non autem est scire
hoc quidē si et veris: et demon-
strabilibus mōstratur: et immedia-
tus. **E**st em̄ sic monstrare sicut b̄is
fostragonū. i. quadrangulū. **S**e-
cundū cōe enim demonstrantur
rationes huius secundū quod: et
alteri inest. **U**nde et in alijs cōue-
niunt he rationes non proximis
non itaq̄ secundū illud est scit: sed
secundū accidēs. non enim cōue-
nit demonstratio in aliud genus.
Anūquodq̄ autem secundū acci-
dens est cum non secundū illud co-
gnoscamus: p̄m quod est ex princi-
pijs illius inquantū illud est vt duo
bus rectis equales habere: cui uest
per se quod dictum est ex princi-
pijs illius. **Q**uare si p̄ se: et illud
inest: cui inest necesse est mediū in
eadē primitate esse. **S**ivero nō sit
sed sicut harmonica per arithmeti-
cam. huius autem demonstratur q̄
dem similit̄. **S**ed differūt. quidē
ipsum: quia alterius quidem sciē-
tie est. **S**ubiectū em̄ genus alterū
est sed p̄pter qd est superioris: cu-
ius per se passiones sunt. **Q**uare
ex his manifestū est q̄ non sit des-
monstrare vnumquodq̄ simpliciter
sed secundū qd ex vniuersalibus
principijs est. **S**ed horū principia
habent commune. **S**i autem hoc
manifestum est qd non est vniuers-

cuusq; propria principia demon-
strare. sunt em̄ illa oim̄ principia
z sciētia eorum propria omnibus.
Et nāq; sciuit intelligens ex supe-
rioribus causis. ex priorib; em̄ sci-
uit cum non ex causis sciat cau-
sas. quare si magis sciuit et ma-
rime et scientia illa erit: et magis: et
marime.

¶ Nō ergo est ex alio genere. Hic Aristo-
teles probat demonstrationem pcedere
ex principijs proprijs: z non ex comuni-
bus: z in sequenti capitulo probat q̄ sunt
principia cōmnia: z ppria: z dicit. Non
ergo est. id est nō contingit (ex alio gene-
re descendenti) demonstrare. ¶ Quod ex
principijs vnius scientie. pbentur princi-
pia/vel cōclusiones alteri? scientie: z hoc
picipue quādo ille scientie nullo modo
sunt subalternatē (vt geometricū in arif-
meticam). i. sicut geometria nō pbat ali-
qd per sua principia i arismetica. (¶ Tria
autem sunt) Ad probandū autem ppost-
tum narrat ea ex quibus cōponit demō-
stratio: z dicit. Tria enim sunt in demon-
strationibus: vñ quidem qd demōstra-
tur: scilicet conclusio. Hoc autē qd inest
alicui generi per se: id est in qua predica-
tum predicat de subiecto. Secūdo mō p
se. (Vñ autē dignitates) id est aliud est
pmissē (dignitates autē sunt ex quibus
demonstratio est) id est componitur scēp
ex partibus propinquis. Tertiu autē ge-
nus subiectū est) id est tertiu ē subiectū
cuius passiones z p se accidentia ostēdit
i. pbat demōstratio. Ex quibus igitur de-
monstratio fit. Hic p̄hus ostendit quid
predictorum trius pot esse commune in
diuersis scientijs dicēs. (Ex quibus igitur
demonstratio fit) i. dignitates cōtin-
get eadem esse. qualiter hoc est intelligē-
dum postea dicam. (¶ Quorū autē genus al-
teri est) id est scientijs habētib; diuer-
sa principia nō cōuenit demonstrare prin-
cipia/vel cōclusiones vnius p principia/
vel cōclusiones alterius. sicut arismetice/
z geometrie. i. sicut sūt arismetice: z geo-
metria. Non est arismetica demōstra-
tionem cōuenire magnitudinib; accide-
ntia. ¶ I. sicut non cōuenit arismetice pro-

bare passioēs de magnitudine. (¶ Nisi ma-
gnitudines numeri sint.) Nisi magni-
tudo sit inferior ad numeros. Hoc autē scē q̄
i. q̄ subiectū vñ? sit subiecto alteri? scē-
tie inferioris. (¶ Quemadmodū cōtingit)
id est habeat verū in quibusdā scientijs
postea dicitur. Sed arismetica demon-
stratio semp (habet genus.) i. subiectū
ppriam. (¶ Circa qd sit demonstratio) i.
de quo demonstrat passiones: z alie scē-
tie similiter. (¶ Quare autē zc.) Hic po-
nit principalem conclusionem dicens q̄
necesse est aut simpliciter idem esse ge-
nus (aut sic) id est aliquo modo diuersa-
rum scientiarum. (¶ Si debet demonstratio
descendere) id est si cōtingit de gene-
re in genus: aliter autē est impossibile
(¶ Ex eodem em̄ genere.) Hic philosophus
pbat intentum suum: z dicit q̄ non con-
tingat descendere (de genere in genus
probatur. necesse est ex eodem genere
esse (vltimam) id est extremitates (et me-
dia esse) id est etiam medium. (¶ Si namq;
per se non sunt accidentia sunt) id est nā
alias pmissē non erunt per se: sed per
accidens. vel conclusio non erit per se: q̄
per accidens.

¶ Notandū est primo pro istōsi in-
telligentia. Quot modis contingit desce-
dere de genere in genus. Ad quod dicitur
q̄ septem modis contingit descēde-
re de genere in genus. Primo modo quā-
do idem terminus est duarum scientiarum
distinctarum adequate subiectum sub
eadem ratione consideratis. Secundo
modo: quando terminus non contractus
est subiectum vnius scientie: et idem ter-
minus contractus est subiectum alteri?
vtens est subiectum metaphisice: et ens
mobile phisice secundum aliquos. Ter-
tio modo: quando idē terminus est sub-
iectum vnius scientie: et passio alterius.
Quarto modo: quando idem terminus
est passio diuersarum scientiarum. Quinto
modo: quando idem terminus est di-
uersarum scientiarum principium. Sexto
modo: quādo aliquid est principium
vnius scientie: z idem contractū est prin-
cipium alterius. Septimo modo: quā-
do eadem res in diuersis scientijs consi-
deratur. Octauo modo: quod eadem con-
clusio in diuersis scientijs demonstratur.

¶ Tunc ponitur due ppositiones. Pri-
ma est: primo z quinto modo incōuenit
descendere de genere in genus: z istaz vi-
detur intendere philosophos. Secūda
est quocūq; alio modo cōuenit descen-
dere de genere in gen? Sed itēq; istas
ppositiones disputemus.

¶ Notandū est secūdu q̄ triplex
est genus: logicū: phisicū: z scibile. Gen?
logicū est quod predicatur de plurib; dif-
ferentibus specie: de quo in predicabili-
bus diximus. Genus phisicum est susce-
ptibile primū forme substantialis vel ac-
cidentialis: quod alio nomine vocat ma-
teria prima: de qua longum feci sermo-
nem in primo phisicorum et sic capitur
a philosopho quando dicit corrupti-
bile. et incorruptibile differunt plusq̄
genere. Hoc est corruptibile habet ma-
teriaz: z incorruptibile nō: vel si habeat
materiā est alterius rationis: z hec auto-
ritas est magna contra dicentes celum
habere materiā eiusdem rationis: cum
materia nostra. cū auroras non potest
aliter intelligi q̄ vt dicit. Genus scibile
est subiectū attributionis alicuius scē-
tie: z sic capitur inferius q̄ dicit ois scē-
tia est vnius generis subiecti. id est cu-
iuscūq; scientie est vñ subiectū attri-
butionis. Illa igitur dicuntur eiusdē ge-
neris logicū que continentur sub eodē ge-
nere logico: vt homo asinus. Illa dicunt
eiusdem generis phisici que habēt mate-
rias similes in specie. vñ dicit phisico
de generatione oim̄ corruptibilium
et generabilium est eadē materia. Et illa
dicunt eiusdē generis scibilis q̄ habent
oim̄ attributionē ad idē subiectū at-
tributionis: vel sunt subiectū: z sua diffi-
nitiō: z sua passio: z ex hoc patet prima
ppositio: nā si subiecta scientiarum sunt di-
stincta scientie erunt distincte: z si subie-
cta sint distincta habebūt distinctas dif-
finitiones: z passiones: z per consequens
scē habebunt diuersa principia.

¶ Tertio notādū est quō sequit si ex
tremitates: z medium non sunt eiusdē
generis conclusio: vel pmissē non erūt
per se: sed per accidens: nam bene sequit
tur extremitates z medium nō sunt eius-
dem generis: ergo nō se habent vt subie-
ctum diffinitio: z propria passio: ergo ne-

cesse est capiēdo p medio diffinitiones
subiecti q̄ maior extremitas predicetur
accidentaliter. de medio: q̄ si predicaret
per se cōuertibiliter is esset ppria passio
subiecti: z p sequens illa tria essent eius-
dem generis: si nō puerbiliter sicut hic
omne animal rationale est sensibile: oim̄
nis homo est animal rationale: ergo oim̄
nis homo est sensibilis. nō faceres demō-
strationem potissimam de qua intendit
philosophus z si dicas hic descendit de
genere in genus omne animal rationa-
le: est risibile fiabile: est animal rationale
ergo fiabile est risibile: z si oēs ppositio-
nes sunt p̄to vel secūdo modo p̄tatis
ergo philosophus male dicit.

¶ Respōdet negando sequela: quia
philosophus q̄ dicit si illa tria nō sunt
eiusdem generis. infēdit q̄ p̄tatio vel p
missē erunt p accidens: vel q̄ nō erit de-
monstratio potissima: modo illa quaz fa-
cis: non solū non est potissima: sed nō est
demonstratio. q̄ antecēdes nullo modo
est causa conclusionis.

¶ Sed contra primam ppositionem
arguit sic. Idē est subiectū logice totius
z libri priorum. similiter idē est subiectū
totius philosophicē: z libri phisicorū: z ta-
men ille scientie sunt distincte igit ppo-
sitiō falsa. Si dicas non est incōueniens
q̄ vna scientia pars alterius. Cōtra vel
de aliquo determinatur in tota logica:
de quo non determinatur in libris prio-
rum: vel non si scdm scientie nō differūt
si primum vel logica excedit suum subie-
ctum: vel subiectum libri priorū excedit
librum priorum.

¶ Pro solutione notādum est q̄ q̄
aliqua scientia dz cōsiderare de aliquo
subiecto nō solum quantū ad specialia z
propria: sed etiā quantū ad cōia: q̄ est di-
cere quādo in aliqua scientia determina-
tur de aliquo subiecto: quātus ad ea que
precise cōueniunt alicui inferiori eius: z
etiā quantū ad ea que oibus suis infe-
rioribus commentant: operē precium est
q̄ in aliqua parte eius scientie determi-
netur de illo subiecto quātum ad illa cō-
munia: z generalia: z alijs partib; quā-
tum ad specialia. Nā alias (vt dicit san-
ctus Thomas in primo phisicorū lectio-
ne prima) Opus esset: cū specialia p̄p-

ponat communis, idē sepe repetere. Si enim fecit Aristoteles in naturalibus determinando de ente mobilis, vel natura li quo ad colima, & specialia, in vna parte determinat de cōioribus scz in libro phisicorum, & de specialibus in alijs libris philosophie. Idem in logica fecit cuius subiecti est argumentatio, vel syllogismus. ¶ Tunc ad argumentum dicitur qd nec logica excedit nisi subiectum: nec subiecti libri prioris excedit libri prioris, qz logica p̄siderando de argumentatione de ipsa cōsiderat quantum ad ḡnalia & specialia. Sed in libris prioris p̄siderat de argumentatione quantum ad generalia tantū. Tūc cum q̄ris an de aliquo cōsideret in ista logica de quo non p̄siderat in libris priorum (de aliquo scz qd est species argumentationis) dico qd quāru ad aliqua cōia pertinentia ad syllogisticā consequentie formalitatem nihil consideratur in tota logica quin p̄sideretur in libris priorum. Sed bene quo ad aliqua specialia: verbi causa ostendēdo qd est demonstratio: qd syllogismus topicus qd falsigraphus: & sic patet ad argumētum. Ad hoc satis est aduertendum: regulariter enim in qualibet scientia sic contingit de subiecto: vt explicamus. Cū sicut principalis p̄cessit, tō collegio: & regentes singuli suis regulis: sic subiectus p̄cessit toti scientie: & inferiora illius partibus illius scientie: & qñ subiectum habet partes p̄p̄ninas & remotas, et inferiora. primo determinat de partib⁹ remotis: postea de partib⁹ p̄p̄ninas: postea de inferioribus ab subiecto. Et q̄bus oibus sequitur p̄fecta notia subiecti attributionis. Sic in primo tractatu summularū factum est. primo determinatū est de voce q̄ est pars remota: postea de nomine: & verbo: postea de p̄positione categorica, hypothetica, & modali: simile exemplum p̄t poni in tota logica: vt in predicabilibus, & p̄dicamentis determinat de partib⁹ remotis argumentationis: in libris periharmenis de partib⁹ p̄p̄ninas. in libris priorū de cōioribus cōuenientibus argumentationis: in alijs libris logice de speciebus argumentationis quibus habitis perfecta de argumentatione habetur notitia: Aristoteles in libris priorum non determinauit de noie

& verbo: qz liber priorum nō est primo videndus in logica, s; alij libri scz periharmenias: sed in libris phisicorum tractant de materia: & forma: q̄ sunt partes entis naturalis: qz illi libri sunt primo in philosophia vidēdi. Et si dicas illi libri sunt primo vidēdi: qz tractant de cōioribus cōuenientibus entis naturali ergo eadem ratione libri priorum sunt primo vidēdi in logica qz tractant de cōioribus argumentationi cōuenientibus. Respondet negando ans quia nō est illa tota causa sed cū hoc nihil, dicit in alijs libris philosophie p̄supponendum dictis in libro phisicorum sed in libris priorum multa dicunt que p̄supponunt contempta in alijs libris logice sicut oppositōes: modales terminos, p̄p̄tates: quo ad esse superius: & inferius p̄ reductione illogismorum: & inuentione mediū an contingat descendere de ḡne in genus serro mo ves qd eadem cōclusio p̄betur in diuersa scientijs nō est incōueniens. verbigra ista cōclusio de⁹ est p̄t p̄bati imo p̄batur in philosophia naturali: & est p̄positio theologia similiter deus est prima causa est cōclusio naturalis metaphisica: theologia etiā cōtingit descendere de genere in genus. secūdo mō vt patet in scientijs subalternatibus sicut p̄p̄fectus & geometria & in scientijs quarum vna est pars alterius totius enim philosophie subiectum est ens naturale vel mobile & librorum de celo ens mobile, ad locū etiā regulariter diuerse scientie omnino tractant de eadem re. i. de eodem subiecto remotissimo sed an tertio modo contingat descendere de genere in genus ves qd passio vnus scientie fit subiectum alterius & etiam quarto modo qd eadem passio sit passio diuersarū scientiarū dubitū mihi est licet passim concedat qd sic p̄ illo pono p̄positiones aliquas. ¶ Prima est: nō est possibile qd idē sit prima passio diuersarum scientiarum, p̄batur qd tunc oportet illas scientias habere idē subiectum & sic non essent distincte scientie. ¶ Secunda p̄positio idē potest esse passio diuersarum scientiarum ad istum sensum qd vna p̄positio in qua p̄dicatur passio de suo subiecto p̄t p̄bati in diuersis scientijs sicut astrologus aliter p̄batur esse rotunda q̄ naturalis. ¶ Tercia

ta p̄positio est sed nulla illarū scientiarum demonstrabit illam conclusionē demonstratione potissima quia demonstratio potissima includit oēs causas cōclusionis & sic vel nulla scientia demonstrabit illam cōclusionē potissime vel aliqua earum non demonstrabit eā a priori sanctus Thomas cōcedit prima parte q̄stioe prima articulo primo in solutione ad vltimum qd contingit descendere de ḡne in genus p̄ primo modo. idēq; okā concedit prima q̄stioe p̄logi vbi dicit qd non contingit descendere de ḡne in genus. quinto modo & ille est sensus philosophi sed bene contingit descendere de ḡne in genus p̄ principium vnus scientie p̄bando conclusionē vnus alterius scientie vel p̄ncipium vnus per conclusiones alterius vt patet in scientijs subalternante: & subalternata: si dicas geometria: & medicina nullo modo, se habēt vt subalternata: subalternans & tñ medicina p̄batur aliquam conclusionē p̄ principia geometrie: verbi gratia qd vulnera rotunda tardius sanantur p̄batur p̄ hoc qd latera magis distāt a centro in figura rotunda q̄ in alia figura ei isoperimetra hoc patet p̄ Euclides in tertio & per venerabilem magistrum Thomam bianardinum in secundo tractatu sue geometrie, ad hoc respondetur quo ad aliquam sui partes non est inconueniens medicinam subalternari geometrie. ¶ Quarta p̄positio non est inconueniens quarto modo descendere de ḡne in genus. nā passio vni subiecti potest habere aliam passionem & sic qd in vna demonstratione concluditur tanq̄ passio in alia demonstratione p̄t assumi tanq̄ subiectum. ¶ Quinta p̄positio est quinto modo nō cōtingit descendere de ḡne in genus hoc p̄batur. nā non stat habere diuersa principia quin sint diuersa subiecta & contra cum principia cōponant ex subiecto & diffinitione & passione sed tractando inferius de subalternatione scientiarū hec oia simpliciter inueniuntur p̄pter hoc geometrie, & hic philosophus in 1. dno corollaria. Primo est ex dictis sequitur qd non conuenit geometrie demonstrare quod cōtrarium eadem est scientia nec qd duo numeri cubi sunt vnus numerus cubus ne qd est alterius scientie conclusionem al-

terius demonstrare (sed aut quæsiō se habent adinnice) id est nisi sic se habeant (& qd sit alteram subaltero) id est qd vna subalteretur alteri vt p̄p̄fectus geometrie & musicæ arismetice. ¶ Notandum est qd numerus cubus dicitur numerus qui resultat ex ductu alius numerum in seipsum bis sicut octo resultat ex ductu binari in seipsum bis duo bis sunt octo & viginti & septem est numerus cubus & ei⁹ radix est tria, quia ter tria ter faciūt viginti & septem: oportet igitur ad faciēdum numerum cubus totiens duce re numerum in seipsum quot habet viuitates. dicere qd duo numeri cubi sūt vnus numerus cubus nihil aliud est qd dicere qd ex ductu vnus numeri cubi in alium numerum cubū resultat numerus cubus vt ex ductu octo in viginti & septem resultat numerus. cccvii. cuius radix est sex quia sexties sex sexties sūt. cccvii. hoc autem pertinet p̄bare ad arismeticum & nō ad geometram. (Nec enim) hic Aristoteles ponit secundam cōclusionem q̄ talis est qd ad nullam scientiam p̄tinet demonstrare de suo subiecto accidentia que nō conueniunt ei secundum suam rationē & diffinitionē secundū quā consideratur in tali scientia: hoc est qd dicit (nec enim) si aliquid inest lineis id est non cōuenit scientie que considerat de linea demonstrare de ea qd ei cōuenit non secundū qd linea (& non in quantum ex proprijs p̄ncipijs sunt) id est nec conueniunt ei nō secundum suam diffinitionem & rationē verbi grā qd recta linea est pulcherrima linearū aut qd opposito mō est disposita cum linea circulari qd ille passione scilicet pulchritudo: & opposito modo dispositus (non secundū qd proprijs genus est ipso rum), i. non conuenit lineis in quantum huiusmodi: sed in quantum cōe quoddam i. sed per aliquid aliud communis linea quidquid illud sit: de quo non est curandum. Manifestum autem est hic philosophus postq̄ p̄batur qd non contingit descendere de ḡne in genus, vult p̄bare ex his q̄ antea dicta sunt qd demonstratio p̄cedit ex necessarijs & qd eius cōclusio est necessaria & dicit manifestum autem est (& si sunt) id est si debent esse p̄p̄ositiones vniuersales: id est de omni secundū qd ipm ex quibus est: id est componitur

Mostimus demonstratus q̄ necesse est
 cōclusionē huius demonstrationis. i. p̄
 tam demonstratiōē probatam esse perpe-
 tuam. i. necessariā & simpliciter est dicere
 demonstratiōis: id est etiā cum contingens de
 monstratiōis que simplr & nō fm̄ quid
 est demonstratio. ¶ Secūda conclusio est
 quasi eadē cōiusta videlicet q̄ demonstra-
 tio nō est corruptibiliū. id est cōringentiū
 nec scientia simpliciter. i. pp̄te capiēdo
 (sed sic est sicut secundū accidēs: id est s̄
 cōiter capiēdo. (q̄ autē vniuersalr ip̄s
 nō est) hic p̄bat sequelā videlicet q̄ si cō-
 clusio demonstratiōis v̄ esse de oī poste-
 rioribz q̄ etiā debet esse necessaria et
 arguit sic s̄ cōclusio est cōringens sequit̄
 q̄ non est de dici de omni: q̄ si conclusio
 nō de dici de omni aliqua p̄missarum
 non erit etiā de dici de omni sed premisse
 ambe debent esse dici de omni ergo cō-
 clusio demonstratiōis nō p̄t esse cōrin-
 gēs ista sunt manifesta & in ip̄e pone exē-
 plum. (Ordinatur litera q̄ aut vniuersalr
 liter ip̄s nō est sed allq̄ & sic). i. cū con-
 clusio in qua predicatū potest cōuenire &
 nō conuenire subiecto supponere nō fit
 dici de oī posterioribz (cū aut fit neces-
 se alterā nō p̄tem esse p̄ponem & corrupti-
 bilem q̄. i. & cū necesse sit alterā premisse-
 rariū esse cōringentē: r̄ nō de omni q̄n con-
 clusio est cōringēs & nō de omni (quare &
 cōclusionē cū sit nō vniuersalē autē quā-
 doquidē erit) id est q̄ cōclusio contingēs
 & nō de omni non sequit̄ ex necessarijs: &
 de omni (q̄n hoc idē erit hoc autē idēz nō
 erit ex quibz est) id est sequit̄ q̄ q̄n cōclu-
 sio fuerit p̄ringēs. p̄missōnō erit quales
 debēt esse p̄missē demonstratiōis (quare
 nō est vniuersalē sillogizare sed q̄n nūc).
 i. cū ex p̄missis que nō sunt de omni non
 sequitur conclusio de omni: dicitur est
 est cōsimiliter se habet de diffinitioe) hic
 ph̄us dicit q̄ nec diffinitio est corrupti-
 bilium sicut nec demonstratio: q̄ diffini-
 tio est principij demonstratiōis/ aut
 demonstratio sola positioe differēs: aut
 conclusio demonstratiōis.

Motandum est pro huius intelli-
 gentia q̄ diffinitio dicitur principij de-
 monstratiōis q̄ est mediū demonstra-
 tiōis & dicitur q̄ est demonstratio. sola
 positioe differēs quia vna diffinitio po-

test probari per aliam verbū gratia ista
 diffinitio oīs domus est cōposita ex lap-
 idibus lignis & fundamento p̄t p̄bat p̄
 istam omne cōpositū tāq̄ defendēs nos
 a frigore calore tēpestate est cōpositū ex
 lapidibus & lignis domus est huiusmodi.
 igitur domus est cōposita ex lapidibz
 & lignis. ecce quomodo. p̄bat vna diffi-
 nitio p̄ aliā sc̄z diffinitio data p̄ causam
 materialē per diffinitioē datam p̄ cau-
 sam finalē ex quo patet quomodo diffi-
 nitio est cōclusio demonstratiōis. ex quo
 sequitur q̄ capiēdo istam diffinitioē do-
 mus est cōposita ex lapidibz & lignis tan-
 q̄ ph̄ibēs nos a frigo & tēpestate habet
 oīa ex quibz. cōponitur p̄cedēs demon-
 stratio nisi q̄ partes eius nō disponantur
 in modo & in figura: & hoc est dicit q̄ dif-
 finitio est demonstratio sola positioe dif-
 ferēs. ¶ Tertio sequitur quare vna diffi-
 nitio dicitur cōclusio dico q̄ hoc ideo est
 quia vna diffinitio cōcluditur ex alijs
 ex dictis patet.

Secundo notandū est q̄ ex hoc q̄
 diffinitio v̄ esse necessariōū Plato cepit
 occasioē ponēdi ideas de quo memini-
 mus supra in quarto capto & reales ponēdi
 naturas communes de quibz. mēti-
 nem fecimus in p̄dicabilibus questione
 terra sed nominales nō egēt illis impos-
 sibilibus ad saluandū illā propositioē nec
 hoc tantum p̄pter honestatē & ne ph̄y-
 principi aduersentur. ideo

Motandum est q̄ ista propositio
 diffinitio est necessariōū p̄t intelligi mul-
 tipliciter. vno modo tanq̄ diffinitioe r̄
 motorū: & hoc est falsum cū quodlibet dif-
 finitum remotū huius homo est animal
 rationale sit corruptibile. alio modo tan-
 q̄ diffinitioe p̄opiniorū: & hoc dupli-
 citer p̄ime intensionaliter: vel secūde. p̄
 modo falsum est cū diffinitio p̄opin-
 quum predicte diffinitiois. i. ille r̄mā-
 nus homo sit corruptibile siue capiat̄
 in voce: siue in mēte: siue in scripto si au-
 tem secūde intensionaliter capiat̄: sic
 est sensus q̄ necessariōū. i. qui necessariō
 supponunt est diffinitio & hoc etiā est fal-
 sum cum nullus terminus. necessariōū in
 p̄positione ponatur extra quam nō est
 propositio eius diffinitioe. alio modo
 potest sic intelligi: q̄ diffinitio est necessa-
 riorum. i.

riorum. i. terminorū qui necessario suppo-
 nunt. si ponant in p̄positione in qua de
 eis predicant sue diffinitiones n̄bo ab-
 soluto a tēpore: & hoc est verū cū tales p̄-
 positiones sint necessarie nō solū simpli-
 citer: sed etiā ex suppositione. Vide ergo
 realis vel platonice ad saluandū dicitur
 peripatetici nō esse opus chimeras cōpo-
 nere. Sed aut que sepe sunt) hic Aristō.
 p̄bat quomodo potest esse demonstratio
 eozū que sepe sunt. pro quo aduerte q̄
 apud Aristotēle aliqua dicit sepe fieri q̄
 aliq̄ nō sunt: nec fm̄ se: nec scdm̄ sibi si-
 mile in sp̄ce aliqua dicunt necessaria q̄
 semp sunt fm̄ se: vel similia in sp̄ce. exem-
 plum p̄imi de eclipsi solis vel lune: exē-
 pli sc̄d: de existētia hoīs vel celi i via Ari-
 sto. & dicit hoc in sentētia q̄ de eclipsi so-
 lis vel lune p̄t esse scientia fm̄ q̄ de eis
 p̄nt formari p̄positiones necessarie sicut
 sunt iste sol est eclipsabilis luna est ecli-
 psabilis. Ordinatur litera C eozū aut que
 sepe sunt demonstratiōes sunt & scien-
 tia vt lune defectus manifestū est quidē
 q̄ hoc ideo est (q̄ secundū q̄ h̄mōi semp
 sunt). i. q̄ p̄positiones que de eo formā-
 tur tanq̄ cōclusio & premisse demonstra-
 tiōis sunt necessarie (inquantū autem
 nō semp fm̄ partē sunt). i. sed p̄positio q̄
 imponat aliquā eclipsim in particulari
 sicut de ista luna eclipsat (nō: absoluen-
 do verbū a tēpore) nō est necessaria: & si-
 ent dicit̄ est de defectu lune: ita dicit̄ de
 alijs que sepe sunt. (Quā autē manifestū
 est) hic ph̄us probat demonstratiōē nō
 p̄cedere ex principijs cōibz: & dicit sic q̄m
 manifestū est q̄ vniūquodq̄ demonstrare
 nō est). i. q̄ cōclusio demonstratiōis non
 demonstratur (sed aut h̄c ex vno quoz
 principio). i. ex quibuscūq̄ principijs s̄z ex
 principijs pp̄ijs & per se (si id q̄ demō-
 stratur sit secundū q̄ est illud). id est si
 igitur ista sic se habēt (nō est scire hoc qui
 demij est stat q̄ cōclusio non sciat sit: id
 est licet ex veris & indemonstrabilibz
 demonstraretur & immediatis (est enī sic de
 monstrare) hic Aristoteles probat inten-
 tum dices q̄ nō sufficit ad demonstratiō-
 nem q̄ principia sint vera & immediata
 ad hoc q̄ habeatur de conclusione scien-
 tia simpliciter dices q̄ si sic possit demō-
 strari quadratura circuli eo modo quo
 bilo intēdebarur eam demonstrare sic ar-

guendo vbiq̄s est reperiri magis: & mi-
 nus est reperire equale s̄z datur quadra-
 tus maior circulo vt patet de quadrato
 intra quē describit̄ circulus & datur qua-
 dratus minor circulo vt patet de quadra-
 to intra circulū illū descripto: ergo dabit̄
 circulus equalis quadrato & q̄ hec sentē-
 tia philosophi est difficilis. Ordinata li-
 tera d̄s̄parabitur est enim sic demonstra-
 re. scilicet per mediū commune (sicut bul-
 so tetragonismū: id est q̄dratū esse equa-
 lem circulo demonstrabat per argumen-
 tum supra factum (secundum commune
 enim demonstrantur rationes huiusmo-
 di) id est cum illud argumentū sit cōmu-
 ne hoc assumat mediū commune (et q̄
 alteri inest vnde & in alijs conueniant)
 id est cum maius/minus/ & equale alijs
 a quadrato & circulo cōueniant (nō tamē
 proximis) id est licet assumebantur: tāq̄
 eis pp̄ia ab eo alias non debuit dicere
 se demonstrare quadraturā circuli (non
 itaq̄ secundū quod illud est: sed secundū
 accidens: id est sed per tale mediū com-
 mune nec sciebat̄ nec demonstratur cō-
 clusio simpliciter sed sophistice (non enīz
 conuenit demonstratio & in aliud genus)
 id est q̄ demonstratio nō accipit mediūz
 nisi p̄oprium subiecto de quo demōstra-
 tur passio (vniūquodq̄ autem secundū
 accidens est cum secundum illud non co-
 gnoscimus (id est & argumētum p̄ quod
 nō scimus simpliciter nō est demonstratiō
 simpliciter sed aliquo modo probati-
 uum vel persuasiuū (sed quod est ex p̄m-
 cipijs illius inquantum illud est) id est s̄z
 ad sciendūz passiōē de subiecto oportet
 capere pro medio id secundum q̄ subie-
 cto conuenit passio sed per argumētum
 quale est illud quod habet medium com-
 mune & non p̄oprium subiecto nescia-
 tur passio de subiecto (d nobz rectis equa-
 les habere cui inest per se quod dicitur
 est principijs ip̄s). i. sicut ista passio ha-
 bere tres angulos equales duobz rectis
 conuenit triangulo per mediūz prop̄ij
 (quare si p̄ se & illud inest cui inest). id est
 ex quo sequitur q̄ si conclusio sit per se &
 scibilis ad hoc q̄ sciatur requiritur me-
 diūz. (in eadē proximitate esse) id est esse
 p̄oprium & non commune. ¶ Motandū
 est pro istorum maiorū intelligentia q̄ nisi
 philosophus posuisset ista foras illa mult

si haberent ea in verisimilem cum nec vera nec intelligibilia appareant dicebat qd ex veritate in immediatis non demonstratur conclusio qm medium est commune. Et posuit exemplum de argumento bisonis i quo maior erat impossibilem vt patet de angulo constituto inter semicirculum et diametrum qui est minor recto per angulum contingente: de angulo constituto inter chordam et maiorem portio nem circuli que est maior recto per angulum acutum constitutum inter chordam et diametrum: et tamen non dabitur intra circulum angulus equalis angulo recto vt demonstratur a Thoma brauardino secundo tractatu sue geometrie. Ideo. **C** Motandum est qd medium dicitur commune qm terminus qui accipitur pro medio vel pro maiore extremitate excedit minorem extremitatem scilicet subiectum conclusionis: nam quando sic est conclusio non demonstrabitur potissimum quum non erit per se et secundum quod ipsum: et etiam qd tale medium accipiendo non capies pro medio causam adequatam passionis: quod exemplificandum de hoc Aristoteles adduxit argumentum bisonis et non ad exemplificandum qm ex primis veris: et immediatis non demonstratur conclusio si medium sit commune. Sed pro illo oportet habere tale exemplum quecumque sunt equalia vni tertio sunt equalia inter se. a. et b. linee sunt equalis. c. linee ergo. a. et b. sunt equalis inter se: ecce argumentum assumens medium commune qd esse equalis excedit lineam: et maior est per se nota: et tamen conclusio non demonstratur demonstratione potissima cum conclusio et premissa non sunt per se et secundum quod ipsum: ex quo patet qd quando philosophus dicit qd ex primis veris et immediatis nescitur conclusio si medium est commune: noluit dicere qd conclusio non probatur vel qd argumentum erat sophistici: sed qd tale argumentum non est demonstratio potissima. Et tamen potest esse qd vna premissarum sit per se nota et quia non important eam conclusionis non demonstrabunt conclusionem: vt si sic arguatur quodlibet est vel non est: fortes est ergo fortes est vel non est. Notes etiam qd bison non probabat qd erat probandum. nam non dubitatur qd circulus est quadrabilis Aristoteli dicente in pre-

dicamentis capite quarto: quod circuli scilicet est: sed eius scientia non inuenta esset: debet demonstratiue ostendere qualiter debet demonstrari: quia toto suo argumento dato non habetur nisi qd circulus est quadrabilis quod non negabatur. Et omnibus dictis patet qd demonstratio procedit ex propriis principijs: quando passio comment subiecto inquantum huiusmodi. id est per suam definitionem que assumitur pro medio. quando autem medium vel maior extremitas excedunt medium non. Patet etiam qd ferme idem est dicere premissas demonstrationis esse de omni et per se et secundum quod ipsum: vnde necessarias et demonstratione procedere ex propriis et non ex communitibus. Ex quo etiam patet philosophum sepe idem sine necessitate repetere. Si hec non sic in intelligitur credo qd sunt in intelligibilia. (Sivero non) hic philosophus mouet quandam dubitationem et soluit eam. dubitatio est hec: aliquando enim per principium vnius scientie contingit probare principia alterius: sicut per principia arithmetice probantur principia musice. et per principia geometrie probantur principia perspective. ergo sequitur qd contingit descendere de genere in genus. Respondet philosophus qd non est inconueniens quando scientie se habent per modum subalternantis et subalternate: qd per principia vnius probentur principia alterius vel etiam qd medium sit commune. verbi causa qd angulus incidentie et angulus reflectionis sunt equalis: probatur in perspective: per principia geometrie: per equalitatem angulorum contra se positos vt patet intelligenti materiam. quod quidem medium transcendit angulum incidentie et reflectionis. sed differentia est inter tales factas nam scientia subalternans scit propter quid. i. habens scientiam subalternantem scit vel potest scire propter quid de principijs scientie subalternate: sed carens scientia subalternata nescit propter quid suorum principiorum hoc est qd dicit (si vero non). i. si aliquando cogitatur per principia vnius scientie demonstrare principia alterius scientie. i. sicut cogitur in musica et arithmetica (huiusmodi autem demonstratur quidem similiter) id est na per

principia arithmetice demonstrantur principia musice preponitur qd hoc non est inconueniens qm ille scientie subalternans (sed differunt) hic philosophus assignat discrimen inter tales scientias dicens tales scientias differre adiuuicem penes hoc qd (ipsum enim qd alterius scientie est) id est nam vna scientia sit de suis principijs: quia hoc est suppositum ea tanquam vera vel cognoscit ea per experientiam nescit tamen ea probare per causas illorum et hec scientia non est subalternata (subiectum enim alterum genus est) id est cuius scientie subiectum est aliud a subiecto superioris habens se ad ipsum vt inferius ad superius: ratione cuius puenit scientiam superiorum posse probare aliquid de inferioris subiecto quod non potest probare scientie inferioris sicut scientia de animalibus potest probare de homine qd est sensibilis qd probare non potest scientia de homine (sed propter quid superioris est) id est scire propter quid participiorum inferioris scientie superioris est cuius per se passiones sunt: id est cum habeant medium pbatum in demonstratione propter quid passionum que predicantur in principijs inferioris scientie (sicut ex his) hic Aristoteles resumit suam conclusionem dicens qd ex his manifeste sequitur qd non scit. i. non contingit demonstrare vnum quodque simpliciter sed secundum quod vniuscuiusque principij est. i. nisi demonstretur per principia propria (sed horum principia habent commune) quequidem principia propria habent principia communia vt ex ante dictis patet (si autem hoc). i. si ista que diximus vera sunt videlicet qd nulla scientia probat sua propria principia et quod aliqua principia sunt ipsis communia sequitur qd nulla scientia habebit de suis principijs notitiam propter quid. sed quia: et scientia que considerat communia multis: sed habet ad illa sicut ad suas proprias passiones. Si autem hoc id est si ista que dicta sunt sic se habeant manifestum est qd non est vniuscuiusque propria principia demonstrare id est non conuenit omnibus scientijs demonstrare sua principia. Erunt enim illa omnium principia et scientia illorum propria oibus. i. et scientia que considerat de

his que conueniunt multis scientijs habebit illa ratione propria principia. Et nescit. hic philosophus ostendit eminentiam scientie que considerat de his que conueniunt consideratis in alijs scientijs dicens qd habens superiorem scientiam quam est magis sciens habet inferiori: quia habet superiorem scit per causam: et habens inferiori nescit sua principia per causam: sed a posteriori per effectum: hoc est qd dicit. et namque scit magis intelligens id est quod habet scientia superior est magis sciens et intelligens quam qui habet inferiori. Ex superioribus causis scit quod tales sciunt per causas primas et immediatas. et non ex causis sciet causas. id est cum non demonstrat causam per effectum: sicut qui habet scientiam inferiori. quare si magis sciunt: et maxime et scientia illa erit et magis immitime. id est ex quo sequitur si habens superiorem scientiam est magis sciens quam habens scientiam inferiori: quod scientia superior est magis scientia quam scientia inferior. **C** Motandum est qd metaphysica est superior omnibus scientijs: quia considerat de his que conueniunt consideratis in omnibus alijs scientijs idem considerat de ente et passionibus eius et pro tanto dicitur omnibus alijs scientijs superior. Alio modo vna scientia est superior alteri: quod subalternans respectu alterius. An metaphysice subalternant alie scientie: non est presentis speculationis: et pro tanto metaphysice considerat de communioribus potest probare cuiuscumque alterius scientie principia si non sunt per se nota. Et hic est finis huius septimi capituli.

C Capitulum octauum quo modo scientie speciales vtritur principijs communibus scientie cui subalternantur.

Ed demonstratio non conuenit in alijs generibus. Sed aut sic dicitur de geometrice in mechanicas et machinarias

aut speculativas arismetice in ar
 monicas. Difficile enim est nosse
 si ex vniuscuiusq; principijs scim⁹
 aut non: quod vere ē scire opina
 mur autē hoc si habeam⁹ ex veris
 aliquibus syllogismūz p̄missis sci
 re: sed hoc non ē sed prima opor
 tet esse p̄missis. Dico autem prin
 cipia in vnoquoq; genere illa que
 cum vera sint nō contingit demon
 strare. Quid quidem igitur signi
 ficent z prima z que sunt ex p̄missis
 accipiendum q̄ autem sint princi
 pia quidem necesse est accipere
 alia vero demonstrare. vt quid vni
 tas: aut quid rectum: z quid trian
 gulus. ē autem vnitatem accipere
 z magnitudinez: altera vero demō
 strare. Sunt autem quibus vt un
 tur in demonstratiuis scientis alia
 quidē propria scientie vniuscuius
 q; alia vero cōmuniā. cōmuniā ve
 ro secundum analogiā. quoniā vti
 le ē q̄tumcūq; ē in eo q̄ ē sub scien
 tia genere. Propria principia qui
 dē: vt lineam esse huius z rectum
 cōia autem. vt equalia ab equali
 bus si auferas: q̄ equalia reliqua
 sunt. Sufficiens autē vnūquodq;
 quātūcūq; in genere ē. idem em̄
 faciet z si nō de omnibus accipiat.
 sed in magnitudinibus soluz: arif
 metice autem in numeris. Sūt au
 tem propria z que accipiuntur eē
 circa que sciētia speculatur q̄ sunt
 per se. vt arismetica vnitates geo
 metria autem figuras z lineas. hec
 enim recipiunt esse z hoc esse. ho
 rum autem passiones per se quid
 quidem vnaqueq; accipiunt. vt

arismetica quidem quid par aut
 impar. vt triangul⁹ aut cub⁹. geo
 metria vero quid rationale aut re
 flecti aut curare. q̄ aut sunt. demō
 strant per se omnia z ex his que de
 monstrantur. z astrologia simila
 ter. Omnis enim demonstratiua
 scientia circa tria ē quecumq; esse
 ponuntur. hec aut sunt gen⁹ cui⁹ p
 se passionū speculatiua ē: z que cū
 munes dicūtur dignitates. ex qui
 bus p̄missis demonstrant z tertii⁹
 passiones: quarū quid significant
 vnaqueq; accipiat. Quasdam ta
 men scientias nihil prohibet que
 dam eorum despiciere. vt genus nō
 supponere eē si sit manifestū quo
 nam ē. Non enim similiter mani
 festum ē quoniam numerus sit: z
 q̄ calidum z frigidum z passiones
 non est recipere quid significant si
 sint manifeste sicut neq; commu
 nia non recipit quid significant qd
 equalia ab equalib⁹ demere. quo
 nam notum ē: sed nihil mir⁹ tria
 hec sint in natura circa quod de
 monstrant z que demonstrant: z ex
 quibus. non ē autem suppositio
 neq; petitio quid necesse ē propter
 seipsum esse z videri: necesse ē. non
 ē enim ad exterius rationem: sed
 ad eam que est in anima quoniam
 neq; syllogismus. semper enim est
 ad exterius rationem instare: sed
 ad interioris rationem nō semper.
 Quecumq; ergo quidez demōstra
 bilia esse accipit ipse non demon
 strans. hec si quidez probabilia ac
 cipiat dicendi suppositio z non est
 simpliciter suppositio: sed ad illū

tantum. si vero neq; vnius opinio
 nis aut contraria esse accipiat: idē
 petit. Et in hoc differt suppositio
 z questio. est enim questio in con
 trarium dicentis opinionis: aut
 quod si aliquis demonstrabile cū
 sit accipiat z vtatur non demon
 strans. Termini igitur nō sūt sup
 positiones nihil em̄ eē aut non eē
 dicunt: sed in propositionibus sūt
 suppositiones. termini autē non
 sed solum intelligere oportet hoc
 autem non ē suppositio nisi z au
 dire aliquis suppositionē esse di
 cat: sed quorūcūq; existentium ī eo
 q̄ illa sunt fit conclusio. Neq; geo
 metra falsa supponit: sicut quidā
 affirmant dicētes: q̄ oportet. z nō
 falso vti geometra mentiri autem
 dicentem lineam esse vnius pedis
 que non ē vnius pedis: aut rectam
 lineam non rectam esse. Sed geo
 metra: non secundum hanc lineā
 concludit quam ipse posuit: sed q̄
 per hec ostendūtur. Amplius pe
 titio z suppositio omnis aut sicut
 totum ē aut in parte termini autē
 neutrum horum. Species quidā
 igitur esse aut vnum aliquid extra
 multa nō necesse ē eē si demōstra
 tio erit. esse tamen vnū de multis
 verum dicere necesse est: non enim
 erit vniuersale nisi hoc sit. si vero
 vniuersale nō sit medium non erit
 quare neq; demonstratio oportet
 itaq; aliquod vnum z idem de plu
 ribus esse non equiuocum in de
 monstratione.

Octauū Capitulū. In isto octauo
 capitulo Aristoteles vult, ostendere q̄ sunt

principia ppria z q̄ communia z tota est
 sententia stat in sequentibus pp̄missib⁹.
 Prima est cum non contingat demon
 stratorem descendere de genere in gen⁹
 vt antea vsum est difficile est scire quan
 do habeamus veram demonstrationem
 cum difficile sit cognoscere quando prin
 cipia per que demonstratur aliqua con
 clusio sint propria illi scientie vel non.
 Secunda ppositio est principia ppria
 alicuius scientie sunt que nō possunt de
 monstrari in illa scientia verbi causa ista
 ppositio omnis homo est animal ratio
 le est. principium proprium in scientia de
 homine qui talis ppositio in illa scien
 tia non potest demonstrari immo simpli
 citer est indemonstrabilis a priori.
 Tertia ppositio est principia z non p̄
 cipia scilicet conclusiones que demōstra
 tur per talia principia aliquo modo con
 ueniunt z aliquo modo differunt conue
 niunt quidem in hoc q̄ de p̄ncipis z con
 clusionibus oportet presupponere quid
 significant vt patet ex dictis in primo ca
 pitulo: sed differūt. qz principia non de
 mōstrant: z conclusiones possunt demō
 strari. verbi gratia quid ē triāgulus z qd
 est vnitās nō demonstrantur in geome
 tria nec in arismetica. Quid est vnitās.
 sed quod triangulus habet tres āgulos
 equales duob⁹ rectis hāc demonstratur.
 Quarta ppositio est duplicia sunt p̄
 cipia: scilicet propria z communia. prin
 cipium pprium est sicut ista ppositio
 linea est lōgitudine sine latitudine z pro
 funditate vel linea recta est cuius me⁹ ī
 non erit. ab extremis iste ppositiones
 dicunt ppria. p̄ncipia: quia tm̄ assumunt
 ad probandū aliquid in vna scientia: sci
 licet geometria hoc est assumunt vel pre
 supponuntur ad probandum aliquā cō
 clusionem quequidē cōclusio tm̄ ad geo
 metriā pertinet: sed istud p̄ncipiū: si ab
 equalib⁹ equalia demas q̄ remanēt sunt
 equalia ē principius cōmune qz pōt assu
 mi ad probandū conclusiones diuersaruz
 sciētiarū: verbi gr̄a sic arguēdo si ab eq̄li
 bus equalia demas remanētia sūt eq̄lia
 a. z. b. sūt nūeri eq̄les: q̄ si ab. a. z. b. eq̄lia
 demas numeri emanētes erunt eq̄les ec
 ce quo mō sumit in arismetica. in geome
 tria sic si ab equalib⁹ eq̄lia demas rema
 nentia sunt equalia. a. z. b. sunt equales

linee vel magnitudines s̄ ff ab. a. z. a. b. equales partes demantur partes remanentes erunt equales z tale principium ē duplex. i. cōe simpliciter sicut principuz darum z accedū analogiam hoc est principium cōmune contractum ad aliquas scientiam communem sicut ē istud si ab equalibus magnitudinib⁹ equales magnitudines demas remanentes magnitudines sunt equales ecce iam principii illud commune contractū ad geometriā z dicit Aristoteles q̄ utile ē vii principijs communibus secundum analogiā. Cū primo: qz principio sic p̄to equibene potest probari conclusio p̄to ipsum ac si nō esset contractum cum semper sit p se nō tum tum scdo qz contracto principio nō sit descēsus de ḡne in genus. Queris ad quam scientiam pertinet considerare illud principium dicendum est q̄ ad metaphisicam.

Quinta propositio vnāqueqz scientia p̄supponit sua p̄p̄ta principia. verbi gratia geometria p̄supponit sua p̄p̄ta principia p que pōt demonstrare aliquid de suo subiecto assumendo illa vel p̄sumendo illa: verbi gratia quid ē rectum quid curuum quid etiam sit linea rationalis. i. alteri commensurabilis vel quid linea irrationalis vel surda. i. alteri incommensurabilis: linee cōmensurabiles sūt q̄ habent partem eandē aliquotā sicut totuz z sua medietas. z linee incommensurabiles sunt que non habent eandem partē aliquotā sicut diometer et costa eiusdē quadrati ps aliquora est que aliquoties sumpra reddit ipm totum z hinc ē quod inter nūeros ē proportio rationalis cum cuiuslibet nūeri vritas sit pars aliquota. similiter in arismetica exemplificare possumus sed passionēs cōueniēs subiectis attributionis vnaqueqz sciētia demonstrat p̄supponendo semp quid est z qz est vt declarati sūt in primo capitulo. sed aduertēdū est quod dupliciter aliqua sciētia pōt p̄supponere de subiecto: p̄ passioē qd z qz ē vt explicēdo ea z nō p̄ bando sicut fecit Euclides in principio elementozū alio modo nō faciēdo de eis mētionem sicut Aristoteles fecit in natura li philosophia z hoc ideo qz notū ē apud oēs talia esse vel sic significare. Sed hic aduertendū ē qz scia nō solū p̄suppo-

nit de subiecto qd nominis: sed etia quid rei si subiectū verā diffinitionē hēat. nā lz diffinitio sumat in demonstratiōe nō sequitur qz nō p̄supponitur ad istum sensū qz nō p̄betur de suo subiecto: et sic patet quo modo etiā intelligitur p̄ognitio qd est non solum de quid nominis sed etia de quid rei.

Sexta propositio multiplicia sunt communia principia quedā sūt cōes animi cōceptiōes. quedā sūt sicut petitiōes z suppositiones z differunt hec adinueniē naz cōes animi cōceptiōes sunt. p se note: talz qd nō egent p̄batōe sed formatas intellectus assentit eis nec interioriōne contingit hēas istare licet exteriorē p̄ngat hoc ē nullū p̄t dissentire p̄mo principio cor de hoc ē h̄re dissentuz de eo lz h̄re hoc ē p̄t ipz negare lz h̄re p̄t petitiō vt supposito probari z vtroqz modo quis eis dissentire.

Septima p̄p̄t ē petitiō z suppositio in aliqb⁹ differūt z in aliqb⁹ cōueniūt. Cōueniūt in hoc qz nec petitiō nec suppositio p̄bat in sciētia in qua assumit tanqz petitiō vel suppositio: verbi grā sicut in p̄spectina p̄supponit equitate angulorū incidētie z reflectionis z i astrologia ad p̄bandū solem moueri diffinito circa cētrū mūdi multa in geometria p̄supponimus. qñ igit aliqua propositio est demonstrabilis z doctor p̄supponit eā z discipuli ei assentiūt s̄i suppositio: qñ vero discipuli nō assentiūt nec dissentiūt taliter quod sunt dubij circa illā p̄p̄onem: propositio dicitur petitiō. si aut dissentiant tunc dicitur questio inter doctorem z discipulum z debet eis probare propositiōe antequā p̄ter procedat ad alia probāda p̄ illam p̄p̄onem ē enim q̄stio in h̄is dicitis opinio. i. propositio cui discipuli dissentiūt licet Magister eā asserat veram ecce igit in quo differunt petitiō suppositio z questio in quibus conueniunt.

Octava propositio petitiō z diffinitio differūt in hoc qz diffinitio nō significat esse vel nō esse sicut ista oratio aīal rōnale cū nō sit propositio sed petitiō ē etiam suppositio significant esse vel nō esse hoc est verū vel falsū cū sint propositiōes aduertendum est quod Aristoteles hic capit diffinitionem aliter quam in precedenti capitulo nam in precedenti capitulo ce-

ut pro propositione in qua predicat diffinitio de diffinito z hic pro ipsa diffinitione tantū dicit p̄p̄s in ista qd termini hoc est diffinitioes nō sunt suppones: sed m̄ intelligere hoc ē resp̄tant intellectu sūt significatio nō resp̄tando ipsam esse vel nō esse. talis aut cōcept⁹ nō est suppositio nisi velles dicere quod audire. i. sentatio auditiva sit suppositio qz nō est dicēdū. Ecce vbi Aristoteles exp̄sedirēt sensū exteriorē nō formare p̄p̄nes. sed suppositio est quozicūqz existentiū in eo qd illa sunt: sit conclusio. i. p̄positio demonstrabilis per aliquas premissas que tamen non demonstrant h̄ supponitur probatur etiam quod diffinitio non est petitiō nec suppositio qz omnis suppositio vel petitiō est propositio vniuersalis vel particularis: h̄ diffinitio non est huiusmodi igitur propositio vera. Cōna propositio geometria p̄suppones de linea q̄ nō ē pedalis qz sit pedalis nō p̄supponit falsum cum non ponat hoc tāqz verum sed tanqz exempluz ad aliquid aliud probandum quozum exemplozum non requiritur veritas. C̄ltima propositio huius capituli ē ad hoc qz possit esse scientia z demonstratio non requiritur ponere id eas ad interionem platons ratio est quia licet scientia non sit de particularibus et singularib⁹ nec de contingentibus possunt tamē formari conceptus vniuersales z communes de quibus potest esse scientia ponit diffinitionem vniuersalis dicens quod vniuersale est vnum de multis z hic est finis huius octavi capituli.

Sed notandum est qz aliqui termini declarandi dimissi sunt in secundo capitulo quozuz declaratio bene quadrat in propositio videlicet quid est propositio dialectica ē em̄ quamlibet partem p̄ditionis accipiēs id est. Propositio dialectica est propositio pro qua probāda potest fieri argumentum apparens z quia hoc conuenit multis contradictorijs vt patet de oppositis opinioibus probabilibus sic diffinitur propositio dialectica vnde non est intentio philosophi quod cuiuslibet contradictionis pars sit propositio dialectica cū oppositio primi principij non conueniat data diffinitio lz intelligendum est vt diximus aliū termini

declarati sunt. z hic est finis. Ca. ix. quomodo primū principij cōplexū venit in demonstratione.

Ontingere autē idē simul affirmare: z negare: neqz vna recipit demonstratio: sed aut si indigeat demonstrare conclusionem sic ostenditur autē accipientibus primum de medio qz verum sic affirmare: negare autem non verum. Ad medium autem nihil differt eē: z non esse accipere similiter autē z tertium. Si enim assignetur de quo homine verum est dicere animal: quamuis non hominem ē verum sed si solum homines animal esse omne: non animal autem non erit em̄ verū dicere calia z nō calia eē aīal: non aīal autem non. Causa autem est qz primum nō solum de medio dicitur: sed de alio propter id quod de plurib⁹. quare neqz si medium z idem est z non idē: ad conclusionem nihil differt. Cōmune autem affirmare aut negare que est ad impossibile demonstratio accipit z hoc neqz semp vniuersaliter: sed quantū sufficiens ē: sufficiens autē est in genere. dico autē in genere vt circa quod genus demonstratiōe fert: sicut dictum ē prius. Communicat autē oēs sciētie secundum cōmūia. Cōmūia autem dico quibus vtuntur tanqz ex eis demonstrantes: sed non ex quibus demonstrat neqz qd demonstrant. Et dialectica quidē de oī-

bus et si aliqua vniuersaliter tem-
 pteat monstrare communia. Ut qd
 est affirmare omne aut negare: aut
 quod est equalia ab equalibus de-
 mere: aut talius quelibet. Sed dya-
 lectica nō est diffinitōrū sic quorū-
 dam: neq; generis alicuius vnius.
 non enim interrogaret. demōstrā-
 tem autē non est interrogare pro-
 pter id qd oppositōrum esse non de-
 monstrant idem. ostensum autem
 est hoc in his que de syllogismo.
 ¶ Sequitur nōm capitulo in quo
 Philosophus ostendit qualiter primum
 principium scilicet de quolibet est affir-
 matio vel negatio vera vel falsa ingre-
 diatur demonstrationem: cuius senten-
 tia stat in sequentibus propositionibus:
 quarum prima est. primum principium
 non ingreditur demonstrationem tanq̄
 premisse. probatur quia si sic maxime ef-
 ferretur dicēdo: quolibet est vel nō est fortis
 est. ergo fortis est vel non est. sed ibi non
 est demonstratio cum conclusio sit per se
 nota: ergo propositio vera. pro huius p-
 positionis intelligentia potes recurrere
 ad multa que dicta sunt in primo et secu-
 do capitulis. ¶ Secūda propositio est. Pri-
 mū principium non ingreditur demonstra-
 tionē. extensiuam taliter qd per ipsum p-
 betur: vel aliqua pmissarū vel conclusio.
 hoc patet: quia si sic argumenteris ois hō est
 animal: fortis est homo: g fortis est ani-
 mal. Ad vritatē conclusionis vel alicuius
 pmissarū nihil facit qd aliquid aliud a
 forte sit animal vel nō sit animal vel quod li-
 bet aliud sit animal vel non sit animal:
 similiter si sic argumenteris ois hō ē ani-
 mal: nō est animal. fortis est hō: g fortis ē
 animal: nō est non animal nā dato de medio
 l. dato qd maior sit vera nō refert qd aliud
 ad hōie sit vel non sit animal similiter data
 vritate minoris cū maiore. Ad vritatē con-
 clusionis: vel ad hoc qd sequat ex premis-
 sis: nō refert qd aliud a forte sit vel non sit
 animal: ergo per primū principium non
 cōtingit in demonstratiōe ostēdētia pbare
 cōclusionē: vel pmissas. vel vis sic argu-
 mētari. Ois homo et aliquid qd nō ē hō:

est animal etc. et ad veritatē pmissarū: vel cō-
 clusionis nihil refert qd aliquid aliud ab
 homine sit anima vel non animal: et hoc
 ideo est: quia cum veritate pmissarū ali-
 quādo stat maiorem extremitatē cōueni-
 re alteri a medio vt si sit in supior aliq̄
 nō si sit secū cōuerribilis. ¶ Secūda ppo-
 sitio est. primū principium ingreditur de-
 monstratiōe ad impossibile: verbi grā: vt si
 aliquis negaret veritatē vnius propositi-
 onis: quam probaremus per falsitates
 sue contradictorię probatio non valeret:
 si primum principium esset falsum: vel sic.
 Si aliquis negaret veritatē vni⁹ contradi-
 ctoij: argumētarem cōtra eū sic. a. ē fal-
 sum: et eius contradictoriū falsum: ergo
 duo cōtradictoria falsa: cōtra primū prin-
 cipium. vel sic. si aliquis negaret fortem nō
 esse non hominē: s; esse non hominē: p-
 baremus ei quod est homo: habereamus
 qd esset homo: et nō homo: contra primū
 principium. aliquando. tamē in demonstra-
 tione ad impossibile nō vtimur tali p-
 batione sed nitimur ducere respondentē
 ad aliud incōueniens: sicut si aliquis cō-
 cederet dualitatē esse imparem et proba-
 remus ei qd esset par: habereamus contra-
 ria immediata de eodē quod est falsum:
 vel si aliquis concederet qd ignis est fri-
 gidus: et probaremus ei quod est calidus:
 haberetur cōtra eū qd esset calidus: et fri-
 gidus. Dicit p̄his qd nō est opus in qua-
 libet demonstratiōe ad impossibile vtili-
 lo principio de quolibet esse: vel nō ēē. etc.
 Scēz genus circa qd disputatur: hoc est
 dictū qd non est opus in quilibet demōstra-
 tione ad impossibile cōcludere has duas
 veras vel falsas. Aliquid est: vt nihil est: s;
 falsis est ostēdere contradictorias veras
 vel falsas in terminis in quibus sit dispu-
 tatio. ¶ Notandū est qd demōstratio ois
 sua ē demōstratio diffinita ab Aristotele
 in secundo capitulo. sed demōstratio du-
 cens ad impossibile est argumentatio in
 qua ex aliquo inferius euidenter vnum
 euidentius impossibile: vel simpliciter:
 vel secundum respondentem qui aliquan-
 do existens: minus impossibile maius in-
 conueniens: et econuerso. ¶ Tertia p-
 positio est qd scientie omnes in hoc con-
 ueniunt. qd per communia principia pos-
 sunt aliquid demonstrare: cum nō sit ali-
 qua scientia quā vtatur demonstratiōe

head impossibile sed nulla sciētia potest
 demonstrare ipsum primum principium
 licet ex falsitate eius potest ducere respō-
 dentem ad negandum aliquid: quod cō-
 cessit esse verum vel econtra. ¶ Quarta
 propositio est metaphisica: et logica in
 hoc conueniunt: quia considerant de om-
 nib⁹: sed diuersimode. Nam metaphisica
 considerat de omnibus in quantum si-
 gnificantur per suum obiectū quod est
 lyens. Logica vero considerat de omni-
 bus in quantum considerat de terminis
 secunde intentionis: quibus nō repugnat
 omnibus conuenire vel conuenire ter-
 minis pro omnibus supponētib⁹. ali-
 ter etiam sic potest intelligi qd logica con-
 siderat de omnibus in quantum logica
 vtitur in omnibus scientijs arguen-
 do: diffiniendo: diuidendo: et ad istud
 propositum dicit Aristoteles quod de-
 monstrator non interrogat: sed assumit
 demōstratiōes assumere et non interroga-
 re idem est qd simpliciter probare conclu-
 sionem siue premisse concedantur a re-
 spondente siue non qd vere sit in demon-
 stratione: sed dyalectico aliquādo facit:
 argumentum quod non cōcludit: nisi cō-
 cedenti premissas: que tamen non sunt
 necessarie: vel non important causam cō-
 clusionis et tale argumentum vocatur ad
 hominem: et propterea dicit interroga-
 re: quia argumentum suum non proba-
 ret conclusionem: nisi concederentur ei
 premisse. hoc dicit philosoph⁹ ad istud
 propositum. videlicet ad ostendendum qd
 dyalectica non considerat de omnibus
 demonstratiue sicut metaphisicus: nec
 etiam cōsiderat de primis principijs sim-
 pliciter probando ea vera. quia tunc nō
 interrogaret: sed demonstraret: quod est
 falsum: quia dyalecticus interrogat: et
 quid demonstrat non interrogat: sed as-
 sumit. premisse enim demonstrationis
 vel sunt per se note: vel ad per se moras
 reductibiles: vel per euidentem experien-
 tiam cognite: et propterea non eget ad
 probandum conclusiones: per ipsa qd re-
 spondēs concedat: sed quia premisse ra-
 tionis: probabilis vel argumenti topici
 non sunt huiusmodi eget ad probandum
 alicui conclusionem per eius premissas
 qd alter concedat premissas. Et hic est fi-
 nis huius nomi capituli.

Iaūt idē est interro-
 gatio syllogistica et
 ppositio p̄dictio-
 nis. ppositiones autē
 sunt synonyma quāq;
 sciētia ex quib⁹ est syllogismus: se-
 cundum vnāquāq; erit vtiq; aliq̄
 interrogatio scibilis. ex quibus qd ē
 secundū vnāquāq; p̄p̄ius sit syllo-
 gismus. Manifestum itaq; qd nō
 oīnis interrogatio vtiq; geometri-
 ca erit neq; medicinalis. Similiter
 autē et in alijs. Sed ex quibus autē
 demōstrat aliqd de quibus geomet-
 trica est aut quod et eisdem demō-
 stratur geometrice: sicut specula-
 tiua: similiter autem et in alijs et de
 his. quidē et rationem ponendam
 esse et geometricis principijs et cō-
 clusionib⁹: sed p̄cipiorū rationē
 non ponendam esse geometricē. se-
 cundum quod est geometrica si-
 militer autem in alijs sciētijs. Ne-
 q; omne est vtiq; vnamquamq; in-
 terrogationē faciētē interrogatō-
 re neq; scdm omne interrogatum
 esse respondere de vnoquoq; sed
 que sunt secundum vnamquamq;
 scientiam determinatam. Si au-
 tem disputet cum geometra secu-
 dum qd est geometra. sic manife-
 stum est quod et bene si ex his ali-
 quid demonstrat. si vero non: non
 bñ. manifestū autē est qd nō arguit
 geometram sed secundum accidēs
 qrenō vtiq; erit in nō geometria

cis de geometria disputadū latebit em̄ hoc prae disputatē. simili ter aut̄ et in alijs se habet sciētis. Quoniā aut̄ sūt geometrice interrogatiōes nōne sūt et geometrice et q̄ sūt secundū vnaquāq̄ sciētia et que scdm̄ ignoratiā quālibet non geometrice sunt. et vtrūqui secundū ignoratiā sillogism⁹. q̄ est ex oppositis: sillogism⁹ sit aut̄ parallogism⁹. Scdm̄ geometriā aut̄ aut̄ ex alia arte: vt musica ē interrogatio nō geometrice. De geometria aut̄ vt ab inuicē vt paralellas subire opinari: geometrica quodāmodo est et non geometrica alio modo dupliciter em̄ hoc est sicut arifmō. id est sine r̄simo. altera quidē non geometrica est in nō habēdo altera. vero in prae habendo. et ignoratiā hec que est ex eius principijs contraria est. In doctrinis autem similiter non est: parallogismus: quia mediū semper sit dupliciter. etenim de hoc omni et hoc iterum de alia dicit̄ omni. Quod autem predicatur autem dicitur omne. Ihec autem sunt vt est videre in intellectu. sed in rationibus latet vtrum omnis circulus figura sit. si scribatur autem manifestum est q̄ autem carmina sint circulus manifestū quoniam nō est. Non oportet autē instātiā in ipsum ferre si sit propositio inductiua. sicut em̄ neq̄ propositio ē que non est in pluribus: non enim erit in oībus ex vniuersalib⁹ aut̄ sillogism⁹ manifestū ē q̄ neq̄ instātiā est: eadē em̄ sunt ppōnes et instan

tie. quā em̄ fert instātiā hec fiet. vti q̄ ppō demonstratiua aut̄ dyalectica. Cōtingit autē quosdam non sillogistice dicere propter id q̄ accipiūt vtrūq̄ inherētia: vt et scenes facit q̄ ignis in multiplicata analogia sit et nanq̄ ignis cito generatur sicut dicit. et hec est analogia. Aliquādo quidem igitur sillogizare nō cōtingit: ex acceptis. Aliquando vero contingit: sed non videtur. Si autem eē impossibile ex falso verum monstrare: facile vti q̄ esset resolueret conuerterentur enim ex necessitate. sit enim a. esse hoc autem cum sit: ea vti q̄ sunt q̄ noui quoniam sunt. vt. b. ex his demonstrabo quoniam illud est. Cōuertuntur autem magis que sūt in mathematicis: quoniam nullū recipiunt accidens. sed in hoc differūt ab his que sunt in dyalogis: sed diffinitōes. Augentur autem nō per mediā sed in posterius assumendo. vt. a. de. b. hoc autem de. c. item hoc de. d. et hoc in infinitis. et in latus: vt. a. de. c. et de. e. vt est nūrus quantus vel infinitus. hoc autem in quo sit. a. numerus impar quantus in quo. b. numerus impar in quo. c. et itaq̄. a. de. c. et est par quantus numerus in quo sit d. par numerus in quo est. e. est ergo. a. de. e.

C Si autem idem est. Ibc Aristoteles in isto ultimo capitulo ostēdit q̄ in vnaquāq̄ sciētia sunt proprie interrogatiōes: et etiam responsiones et etiam proprie deceptiones cuius sententiā stat in sequentibus propositionibus. Prima est: vnaquāq̄ sciētia habet pro-

pias interrogatiōes. pro cuius intellegendiā notādū est q̄ iste terminus interrogatio capitur tripliciter: vno modo p̄ signo interrogatiōis: sicut sunt ista signa: vtrū nūquid est ne an ita sit: sic nō capitur in proposito. Alio modo capitur p̄ aggregato ex signo interrogatiōis et pro positione: de cuius veritate vel falsitate queritur: et sic nec capitur in proposito. Tertio modo capitur pro propositione de cuius veritate vel falsitate queritur. et sic capitur in proposito. Et sensus: Philosophi quando dicit q̄ vnaquāq̄ sciētia habet proprias interrogatiōes est q̄ in vnaquāq̄ sciētia habet propositioes dubitabiles: vel q̄ in vnaquāque sciētia sunt propositiones dubitabiles que possunt demonstrari per principia illius sciētie. mediate immediate. verbi gratia. In geometria sit principij. a. cōclusio. b. a. demonstrat. b. a. b. c. i. a. b. e. ppositio febilibis: et per consequens dubitabilis: idemq̄ de. c. dicendum est. probatur propositio quia si in sciētis non essent tales propositiones dubitabiles cū principia non sunt demonstrabilia sequeretur q̄ nulla sciētia demonstraret aliquā conclusionē: et dicit Philosophus q̄ geometria non probat sua principia in quantum huiusmodi ad denotandū pro nulla sciētia probat sua principia licet possint probari per aliam sciētiā. Secunda propositio est: vnaquāq̄ sciētia habet proprias responsiones: ex qua inferuntur vnaquāq̄ sciētia habere proprias disputatiōes. Motandū est q̄ responsio in proposito capitur pro principio vel ratione per quā probatur propositio de qua queritur esse vera vel falsa. Et quo patet quomodo vnaquāq̄ sciētia habet proprias responsiones: nam vnaquāq̄ sciētia habet propria principia per que possunt probari propositiones dubitabiles que possunt formari de subiecto illius sciētie: de passionibus: vel inferioribus eius que sūt proprie interrogatiōes illius sciētie: ergo vnaquāq̄ sciētia habet proprias responsiones: et cum disputatio sit aggregatum ex questione et solutione sequitur q̄ vnaquāq̄ sciētia habet proprias disputatiōes et sic patet correlarium. Patet etiam in geometria non esse disputandum: de his

que pertinent ad alias sciētiās: et in hoc videatur quantum respiciendū sunt doctores moderni: qui in omni sciētia tractant de omnibus: vt vnaquāq̄ sciētia facta sit oīs sciētiar: et ex consequenti nulla sciētia: post Aristotē inter catholicos credo sanctum Thomā meliorem tenuisse ordinem in suis operibus. Tertia propositio est: qua Philosophus (vt ostendat an demonstratiua sciētia habeat proprias ignoratiōes: et deceptiones) mouet tres questiones: quas soluit prima est. Vtrū sint aliquę interrogatiōes non geometrice: dicit q̄ sic. Et em̄ interrogatio non geometrica propositio dubitabilis per principia alterius sciētie demonstrabilis. Secunda questio est. Que est interrogatio geometrica: ad quā respondet dicens q̄ interrogatio geometrica est propositio dubitabilis per principia geometrie: demonstrabilis. Tertia questio est cum contingit dupliciter scire argumentum sophisticum: vno modo quando peccat in materia: id est assumitur aliqua p̄missa falsa. Secūdo modo peccans in forma: scilicet quando nō seruatur regule requisite ad valorem consequentię. Jam questio est. Vtrum in demonstratiuis sciētis contingat facere aliquod argumentum sophisticum aliquo istorum modorum. Ad quas Philosophus respondit per aliqua dicta. Primum est in demonstratiuis sciētis nō contingit fieri fallaciam equiuocationis est argumentum peccans secundū fallaciā equiuocationis secundū dictū est q̄ in demonstratiuis sciētis fit non argumentū peccans s̄m fallaciā extra dictionem. Primum dictū sic probat. Nā ad fallaciā equiuocationis requiritur q̄ vox sit eadē: et habeat diuersa significata: et ratione identitatis vocis est aliqua apparentia in argumentō. Sed hoc nō pot̄ cōtingere in demonstratiuis sciētis: ergo propositum. Minor probatur: q̄ in demonstratiuis sciētis argumentū in quo equiuocatur tenetur mediu non habebit apparentiam et p̄ se quę non erit fallacia. Minor probatur: q̄ in demonstratiōe: vel in argumenta que sunt in sciētis demonstratiuis sumitur pro medio diffinitio que quidem diffinitio non solet esse equiuoca et pro tanto tale argumentū nō habebit appa-

reſiſ q̄ d3 habere fallacia equocationis:
Notādū est q̄ ista egēt aliqua de-
 claratione. Cū aduerte q̄ qñ p̄hūs q̄rit
 an i sciētis demonstratio possit fieri ar
 gumentū sophistici. r rñdet q̄ nō ad mi
 nus q̄ sit fallacia equocationis est idē
 ac si quereret an in geometria: vel in ali
 qua sciētia: q̄ demonstratio pbat suas
 p̄clusiones p̄t fieri. a. aliq̄ argumentū
 sophisticū quodquidē argumētū sit ap
 parē demonstratioz responderet p̄hūs q̄
 non ad minus quod sit fallacia equo
 cationis r ratio est. nam si argumentū
 apparet demonstratioz op̄s mediū esse dif
 finitiōē subiecti alias in forib⁹ pareret.
 argumentū non esse simpliciter demon
 strationē. Diffinitio autē nō solet esse ter
 minus equocus. Regulariter em̄ diffinitio
 alicuius nō solet esse terminus equo
 cus: vt dabis aliquam diffinitionē equi
 nocā. ergo seq̄tur si argumentū apparet
 demonstratioz simplr. nō erit fallacia equo
 cationis: r si ē fallacia equocationis nō appe
 bit demonstratio simplr nihilominus tñ
 p̄ nouā impositionē aliter p̄t fieri q̄ tñ
 p̄hūs nō intendit. p̄sumus etiā dice
 re q̄ p̄rie demonstratio est illa q̄ est in
 mente: vbi nulla est equocatio. Notes p̄
 intelligētia s̄e p̄hī q̄ d3 sic ordinari s̄a
 vbi soluit. Scdā dubitatio: r tertia q̄ est
 ibi aliqua difficultas. (De geometria au
 tem palela subire r opinari geometria
 quodāmodo est). i. soluere hanc q̄stionē
 vel de terminare an linee palele p̄currāt
 p̄tiner ad geometriā aliquo modo in
 quantū p̄ geometriā p̄robabitur q̄ non
 s̄z p̄ diffinitionē linearū eq̄ distantū: et
 aliquo modo nō est geometria: inquan
 tū s̄z illa p̄positio repugnat principijs
 geometrie: r hoc est quod dicit (non geo
 metria alio modo. Dupliciter em̄: hoc ē
 sicut arimodo. i. q̄ est sine ridmo). i. sicut
 est aliqd̄ nullo modo sonans vt lana: sic
 est aliqua interrogatio: q̄ nullo modo p̄ti
 ner ad geometriā: sicut ex ductu nume
 ri cubi in aliū resultat. Alius numer⁹ cu
 bus nullo modo p̄tinet ad geometriam.
 (Alteri q̄dē nō geometria est: nō habē
 do sicut arimōn). i. r sicut est aliqd̄ ma
 le sonā: sicut cythara cui⁹ corde nō sunt
 p̄portionate adinice: sic est aliqua ite
 rogatio geometria: q̄ r si sic facta inter

minis geometrie assumit aliqd̄t geo
 metria negatūz suis principijs repugnans
 vt p̄de p̄positioe assumpta: r hoc est
 q̄ dicit. Altera vero in p̄anc habēdo. i.
 alia est interrogatio geometria assumēs
 aliqd̄ fallum: et ignoantia hec q̄ est ex hu
 iusmodi principijs p̄raria est. i. q̄ cōtra
 riatur principijs geometrie q̄d in inter
 rogās ignorat: al s̄ stulte querever. sequi
 tur solutio tertiē q̄stiois: in doctrinis
 autē similiter. i. scientis demonstratio nō
 fit paralogismus q̄ mediū sit semp̄ du
 pliciter. i. in quo mediū teneat equivoce
 r de hoc effi omni r hoc iterūz de alio di
 cit omni. i. q̄ sic p̄t. nam maior extremi
 tas dicitur de medio distributo: r mediū
 d̄ minore extremitate. q̄ autē predicatur
 nō dicit omne. i. de maiore extremitate
 nihil p̄dicatur distributiuē: neq̄ ipsa di
 stributa predicatur de aliquo. ad fallacia
 m aut equiuocationis requiritur idē
 titas mediū r diuersa eius significatio: r
 ne cuius argumētū apparet bonus. hec
 aut sunt vt videre est intellectu. i. sed in
 argumentationibus que apparet demō
 strationes nō est locus talis fallacie: sed
 intellectus statim percipit diuersitates
 mediū sicut id q̄d sensu vifus percipit. p̄
 p̄ter rōnē antedictā: q̄ vel capies p̄ p̄dic
 ato minoris aliud diffinitioē q̄. cepisti
 p̄ subiecto maioris: r sic nō erit appare
 tia in illatione si capis idē p̄ predicato
 minoris: sed p̄ minore extremitate aliqd̄
 disparatū ad diffinitū minor erit manife
 ste falsa. r adhuc nō facies fallaciā equo
 cationis. verbigratia. si sic argumētet.
 Omne animal rationale est risibile. ois as
 inus est aial currens: ergo ois asinus est
 risibilis. nulla est apparatus in argumē
 to. Sed si sic argumētetis. Omne aial ra
 tionale est risibile. ois asinus est aial rō
 nale: ergo ois asinus est risibilis. ibi nul
 la est apparatus a cū manifeste apparet
 fallitas minoris: iam nō est fallacia eq̄
 uocationis. Sed in rōnibus later. i. s̄z in
 alijs argumentationibus q̄ nō apparet
 demonstrationes ad sensum ante batus
 sicut sunt multe argumētationes diale
 ctice: vel sophistice. bene est locus appa
 rentie. vt sit fallacia equiuocationis. dat
 exemplum istoz dicens vt r̄ circulus sit
 figura. id est vt si sic arguat. ois circulus
 figura oratio Cullij ē circulus: ergo ois

Ho Cullij est figura. ibi bene est fallacia:
 q̄ est locus apparentie. Si autē scribarur
 manifestū est. i. si sic arguatur. Iste circ
 lus scriptus est figura: oratio Ciceronis
 est iste circulus: ergo oratio Ciceronis est
 figura. clarum est q̄ ibi non est locus fal
 lace equiuocationis: cū semp̄ demōstre
 tur idē: s̄z circulus scriptus in aliqua su
 perficie: r etiam argumētū non habet
 apparentiaz decipiendi: cū clare pateat
 fallitas minoris. Et hoc est q̄ dicit in si
 ne. Quoniam autē sunt carmina circulus
 manifestū est: qm̄ non est. i. notum est q̄
 carmina vel orationes nō sunt iste circu
 lus. r dicit philosophus q̄ ad ostenden
 dum aliqd̄ argumētū esse syllogismus
 sophisticū in demonstrationis scientijs
 non oportet assumere aliquā p̄positioē
 ne particularem: q̄ cū demonstratio. non
 p̄cedat nisi ex vniuersalibus: ad minus
 demonstratio simpliciter. etiam aduerſa
 r̄ius diceret nobis nostrū argumentum
 nō esse demonstratiuum sicut nos dici
 mus et desit.

Quinta p̄positio est. nō cōtingit in
 demonstratiuis scientijs cōmittere falla
 ciam consequētis: sicut scenes philoso
 phus ad p̄bādū q̄ ignis generat ex mul
 tiplicā analogia. i. in minor quantita
 te q̄ sit corpus ex quo generatur com
 mittebat sic arguendo. Quicquid gene
 ratur ex multiplicata analogia cito ḡna
 tur: ignis cito generat: ergo ignis gene
 ratur ex multiplicata analogia. Notes
 q̄ ibi dicit esse fallacia consequentis: q̄
 ex maiore cū conclusionē sequit minor:
 r p̄ia facta non valet: vt si sic arguatur.
 Quicquid generat in multiplicata ana
 logia cito generatur: ignis est h̄mō: er
 go ignis cito generat. Nūc ostēdit phy
 losophus p̄positum ostēdēs q̄ in demō
 stratiuis scientijs nō cōmittitur fallacia
 consequentis: q̄ vel termini in q̄bus argui
 tur sunt conuertibiles: vel non si sic p̄ns
 r aūs crunt vera. si non: argumētū non
 habebit apparentiam: vt si sic arguatur
 Omnis homo est animal: ergo omne ani
 mal est homo. argumētum non habebit
 apparentiam apud illum qui scit si
 gnificationes termino: um: r ex cōsequē
 tiā termini nō p̄uertunt. qualis d3 esse
 q̄vult demōstrare cōclusionē aliquaz cū

in demōstratione oportet supponere qd
 est terminorum: r dicit philosophus qd
 aliquando arguitur in terminis cōuer
 tibilibus: sed non videtur syllogistica: hoc
 est non feruatur forma syllogistica vt si
 sic arguatur. si fortes ē h̄o: fortes est an
 mal rationale: r cōtra hoc idē pbat ali
 ter. Nam nūq̄ contingit fallacia conse
 quentis. si tam p̄missa q̄ conclusio essent
 vere. Sed ad demonstrationem requirit
 p̄missaruz r conclusionem veritas: imo
 necessitas: vt ante dicitur est: ergo ista fal
 lacia non cōmittitur in demonstratiuis
 scientijs. Nam eo facto quo aliquis vi
 dit conclusionē vel p̄missam falsam in
 dicat argumentum nō esse demōstratio
 nem: r dicit philosophus q̄ mathemati
 ce sciētie multū vniū terminis cōuerſi
 bilib⁹: qd nō semp̄ fit in dialogis. i. in ar
 gumentationibus: que p̄cedunt ex p̄ba
 bilibus: hoc manifestū est apud itelligē
 tē. Ultima p̄positio huius capituli est
 dupliciter augentur demonstrationes.
 Uno modo in post sumendo. Alio modo
 in latius sumēdo demōstrationes augent
 in post sumēdo: qñ sub vno medio fit sub
 sumptio alteri⁹: r sub illo alio subsumit
 alius termin⁹. verbigratia: sic arguendo
 Omnis figura plana tribus lineis p̄ten
 ta habet tres angulos equales duobus
 rectis. ois triangulus est h̄mō: ergo ois
 triangulus h3 tres angulos r̄. Et iterū
 Omnis triangulus h3 tres angulos. om
 nis isocheles est triagulus: ergo omnis
 isocheles h3 tres angulos equales dno
 bus rectis. Et iterum. Ois isocheles: au
 bet tres a. est isocheles: ergo a. h3 tres.
 In latius sumendo augentur demōstra
 tiones: qñ per idem mediū eadē passio
 probatur de multis: vt si sic argueretur.
 ois homo est risibilis. fortes est h̄o: ergo
 fortes est risibilis. Et iterum. Ois homo
 est risibilis: plato est h̄o: ergo plato est ri
 sibilis. Et hoc aut vlt probare in scien
 tijs demōstratiuis nō cōmitti fallaciā
 consequentis: q̄ tunc demōstrationes au
 gentur. Alio modo q̄ in post sumendo
 in latius sumendo. Nam si primo p̄e
 mise probarent conclusionem et postea
 ex cōclusionē arguant p̄missa esse ali
 modus augmentandi demōstrationes.
Notandum est q̄ iste dicitur rationes

philosophi non sunt multum efficaces nec ipse tanquam huiusmodi eas ponit: sed intendit secunda quod primo aliquis videt premissas vel conclusionem esse falsam iudicat argumentum non esse demonstratum: presupponens apud eum esse se norum demonstrationem procedere ex veris necessariis: et per consequens apud tale argumentum non habet apparentiam fallacie: licet apud alium qui ignoraret naturam demonstrationis haberet apparentiam fallacie. pro vltima ratione. pro philosophi dicere demonstrationes non augeri per diuersa media: quod intelligitur de demonstratione propter quid. Nam in tali demonstratione premissa debet importare adequate causam conclusionis et vnius conclusionis non est nisi vna causa adequata ipsa vltime rationis est modicum difficultas: ideo ordinatur. Augentur autem non per media: id est demonstrationes non augentur per diuersa media: sed in possumendo v. a. de. b. et. b. de. c. r. c. de. d. et hoc sine statu in latus sumendo: v. a. de. c. r. de. e. id est si per. a. probetur aliquid de. c. et de. c. vt est numerus quantus finitus: autem infinitus hoc aut in quo sit a. impar numerus quantus in quo. b. impar numerus in quo sit. c. id est valeat. a. tantum sicut ly finitus aut infinitus. b. finitum sicut numerus quantus. c. tantum sicut numerus impar: et sicut arguatur. Omnis numerus quantus est finitus aut infinitus. c. est huiusmodi: ergo. c. est finitus aut infinitus. Similiter potes idem probare per idem medium de numero pari. Et hic est finis huius decimi capituli.

Capitulum vndecimum de demonstratione: quia que non potest sine facit scire.

Ed quia differt: propter quod scire primum in eadem scientia: hoc dupliciter. Quod quidem modo si non per non medium fiat syllogismus. Non enim accipit prima causa. sed quod propter

quid scientia est secundum primam causam. Alio modo si non per media quidem sed non per causam: sed per conuertentiam et per notius. Prohibet enim nihil eque predicatum notius aliquando esse non causam. quare per hanc erit demonstratio. Ut quod prope sunt planete. propter illud quod non scintillant. fit in quo. c. planete in quo. b. non scintillare in quo. a. prope esse. Verum igitur est de. c. b. dicere. Planete enim non scintillant. sed. a. de. b. Non scintillans enim prope est. hoc autem accipitur per inductionem: aut per sensum. Nec esse est ergo. a. ipsi. c. esse quare demonstratum est quod erratice prope sunt. Hic ergo syllogismus non est propter quid: sed quia. Non enim ex eo quod non scintillant prope sunt. sed propter illud quod prope sunt non scintillant. Contingit autem: et per alterum: alterum monstraretur propter quid demonstratio vt fit. c. erratice. in quo. b. prope esse a. non scintillare. Est igitur. b. i. c. quare et in. c. a. quia et in. b. a. q. est non scintillare: et erit propter quid syllogismus: accepta enim est prima causa. Iterum si c. lunam demonstrat: quod per incrementa quidem circularis fit. sic qui dicitur igitur ipsius quia factus est syllogismus. E contra uerso autem posito medio ipsius propter quid: syllogismus fit. Non enim propter augmenta ipsius circularis est: sed quia circularis est: accipit augmenta huius. Luna fit in quo. c. in quo. b. fit augmentum. sit in quo. a. circularis. In quibus autem media non conuertuntur:

et est notius quod non est causa quod demonstratur: sed et propter quid non. Amplius in quibus medium extra ponitur: et in his non propter quid: sed ipsius quia demonstratio sit. non enim dicitur causa. Ut quare non respirat paries: quia non est animal. Si enim non respirandi causa est hoc: oportet esse animal causam respirandi. Ut si negatio causa est ipsius non esse affirmatio est ipsius esse. sicut si sine mensura esse calida et frigida causa est non sanandi et mensura huius causa erit sanandi. Similiter autem: est si affirmatio est causa ipsius esse: et negatio ipsius non esse. In his autem sic demonstrationis non contingit quod dictum est: non enim omne animal respirat. Syllogismus autem huius causa est in media figura. vt si animal in quo. b. respirare. in quo. c. paries. in quo. b. quidem igitur omnino est. a. Omne enim respirans est animal. in. c. autem nullo quare neque. b. in. c. nullo est. non igitur respirat paries. Comparantur autem huius cause secundum excellentiam dictis. Hoc autem est plurimum distans medium dicere. sicut enim illud est quod Anathbar fidis: quod in scitis non sunt sibi latores: neque enim vites. Secundum quidem igitur eandem scientiam. et secundum eorumdem positionem he differente sunt ipsius quia: ad eum propter quid est syllogismus. Alio modo differt propter quid ab ipso quia: quod

est per aliam scientiam vtrumque speculati. Huius autem sunt que cumque sic se habent adinuicem quod alterum sub altero est. vt speculatiua ad geometriam: et machinatiua ad astreometriam: et armonica ad arismetica: et apparatus ad astrologiam. fere quidem vniuersae sunt harum quedam scientiarum: vt astrologia mathematica: et que naualis est: et armonica: mathematica que est et secundum auditum. Hoc enim ipsum: quia sensibilibus esse scire: sed propter quid mathematicorum. Hi enim habent causarum demonstrationes: et multotiens nesciunt ipsum: quia: sicut illi vniuersale considerantes: multotiens quedam singularium nesciunt propter id quod non intendunt. Sunt autem hec quecumque alterum quidem sunt secundum substantiam: et videntur speciebus Mathematicae enim circa species sunt. Non enim de subiecto aliquo. si enim de aliquo subiecto geometrica sunt: sed non sunt secundum quod de subiecto sunt. Habet autem se ad speculatiuas sicut hec ad geometriam: et alia ad istam. vt id quod est de videri ipsum quidem quod est scire phisici: sed propter quid perfectiui: aut simpliciter: aut secundum doctrinam. Multe autem et non sub se inuicem scientiarum habent sic. vt medicina ad geometriam. quod cum vulnere rata circularia tardius sanantur medici est scire quia propter quid autem geometrie.

Equitur vndecimuz capitulum. Sed qz differunt qz ppter quid. In isto capitulo Aristoteles declarat differentiam in inter demonstrationem qz ppter quid: et dicit in sententia qz habetur p sequens propositiones. Prima est duplex est demonstratio quia: quedam est que pcedit ab effectu ad causam: vt si sic arguat. dies est: ergo sol lucet. Alia est que z si pcedat a causa ad effectum: no in accipit immediata z ad eam causam: sed accipit causam remotam z mediatam. quid aut sit dictum statim declarabo: sed demonstratio propter quid: cum procedat a causis ad effectum sequitur qz differat a demonstratione quia procedere ab effectu ad causam dat Aristoteles exemplum huius: vt si aliquis sic arguat. entet planere non similliant: ergo sunt prope nos. ibi procedit ab effectu ad causam. Nam non similliant est effectus propinquitatis: sed quia de ista similliantie solet fieri difficultas. Primo quid est et vnde causat. dicit in proposito aliquid de ea facturus in methoicos prolixiores sermone. Ideo notandum est qz similliantie supponit pro aliquo luminoso vt colorato illuminato cognorando vt visu apparet moueri quasi motu trepidationis: sicut res que patitur tremore sicut defacto in nocte serena: tempore gelu: stelle apparet indubitanter videtur quasi trepidantes. et regule domorum quando sol super eas fortiter radiat: apparent modo dicto moueri. huius aut similliantionis causam aliqui assignauerunt dicentes. qz hoc prouenit a radijs solaribus. Nam radijs solis incidit in stellaz: et inde reflectitur in oculum: quia stelle sunt corpora solida. Sol autem continue mouetur: radij eius in terra variant angulos incidentie et reflectionis: sicut facile est videre in stillo. modo super aliquam superficiem super quam eblaque cadit si eleuetur in motu vel deprimatur ratione huius variationis dicitur similliantionem causari: et si querat quid facit hoc? Ad propositum est notandum vt dicit canuarie in sua pfectus qz sol multum dicitur a stellis fixis: quia sol est in quarto celo: z stelle fixe in octauo: et ratione huius ma-

gne distantie angulus incidentie est nimis obtusus: rone cuius potest percipi ab oculo: et qz talis angulus continue variatur in alia z alia parte stelle: ac si aliquis splendor traheretur super stellam prouenit qz appareat similliantie: hec via egerit declaratione. Primo. quod dicitur. oculum percipere angulum. z si dicatur qz non intelligit sic qz sensus exterior percipit talem angulum iudicando aliquid de eo: sed sensus interior percipit ipsum: z interior: vel in intellectus indicat de eo adhuc sic intelligendo dicitur est multum difficile. Nam angulus incidentie est spacium inter radii incidentie z superficiem stelle sicut parte propinquoze radio. Talis aut radius est acutus. hic non loquimur de radio perpendiculari: ergo sequitur qz angulus incidentie non est multum obtusus: imo non est obtusus. qz autem angulus ille debet esse angulus incidentie sic patet: qz vel est ille: z habet oppositum: vel est angulus inter radii z superficiem stelle sicut parte magis distante a radio: tunc sequitur qz radij incidentie z reflectionis non essent euales. qz sic patet: qz tunc etiam reflecteretur ad angulum obtusum: sic spacium circumsans punctum in vna parte non repletur duobus angulis rectis contra tota geometria. Similiter elongatio nihil facit ad hoc qz clarium prime propositionis: quam ponit Buardinus in sua geometria. Similiter elongatio nihil facit ad hoc qz angulus sit magis vel minus obtusus. Nam linea faciens cum superficie aliquem angulum acutum: lz in infinitum protrahatur non propterea faciet angulum obtusum cum illa superficie: sed ad angulum obtusum conducit declinatio linee incidentie contra vnam partem superficiem super quam incidit linea: hoc fieri potest: lz linea incidentie sit curta vel longa. Similiter radius non est nisi lumen solis cadens super stellam: ponamus totam stellam esse radiatam a sole: z qz sol fiat continue tali stelle propinquo: notum est qz in stella attenditur lumen: nihil illi minus deperditur. tam quero licet vna pars solis que ante hoc radiabat in aliquam parte stelle iam radiet in alia partem. quid hoc faciat ad hoc qz stelle appareant similliantie: si dicas qz non est ita vt assumis: videlicet qz vna pars solis illi-

minet vnam

minet vnam partē stelle z non quilibet. imo quodlibet punctū luminosi illuminat totum medium sibi obiectū: sed aliqua pars solis cum aliqua parte stelle mediante suo radio facit nunc aliquem angulum: z maiorem vel minorem faciebat antea: licet ita sit cum lumen in stella in casu posito semper intendatur non video quid faciet illa variatio anguli ad similliantionem precipue cum alius radius solis cum eadem parte stelle faciat similem angulum: ideo dico sine illa sit causa siue non: quia ego non bene eā percipio saliter qz in stella causatur lumen a sole z prope ipsam scilicet in alijs oculibus: z ille splendor percipit a visu: z non distinguitur a stella propter nimiam distantiam locus vbi ille splendor est causatur mouetur: ratione cuius prouenit qz stelle appareat similliantie: lz licet hoc possumus colorare: aliter dico aliqua supponendo. Primo qz quando aliquid videtur per radium refractum z visibile est in medio deflexo qz oculus res apparet propinquo: oculo qz de facto est: hoc experientia cognoscitur de re que in aqua videtur: sensibilibiter enim apparet fundū sole aque plene propinquo oculo qz de facto est. Secundo supponitur qz quando locus in quo apparet imago mouetur res visa apparet moueri. hoc patet manifeste de re existente in aqua que apparet moueri motu trepidationis si aqua hinc inde agitur: z hoc non apparebit si oculus esset bene propinquo reuise: vt experientia docet. Tertio supponitur qz celū est medium subtilius aere: hoc est longe transparentius clarius: lz sit magis densum: lz non terminat visum. Quarto supponitur qz ignis semper mouetur in sua sphaera: etia aer tangens ignem: tunc dicitur qz causa similliantionis stellarum est quia locus in quo apparent mouetur. apparent enim in aere vel in igne propter dictum in prima suppositione: quidem ignis z aer mouentur per vltimas suppositiones ergo stella apparebit similliantie per dictum in secunda suppositione. res enim visa per similem radiū tractum quanto remotius videtur tanto videtur propinquo: oculo: hoc experientia cognoscitur de re in aqua visa: que quando multum remotus est oculus percipit rem in superficie aque: z sic non est incon-

ueniens dicere locum apparitionis stelle esse ignem vel aerem. planete autem non similliant: lz locus apparitionis ea vere mouetur propter earum propinquitatem cum oculo vt dicebatur in tertis suppositione: z hinc est qz quando nox est serena z aer vltis agitur stelle magis apparent similliantie: et consequenti sequitur qz tantus potest esse motus medij planetam: lz sint propinquo: res nobis qz stelle apparent etiam similliantie. ista autem causa non est communis omni similliantionis: sed tantum similliantionis stellarum. nam aliunde prouenit regulas domorum similliantie videlicet qz ab ipsis sit multum fortis lucis reflectio: z inde prouenit qz multum interdiscrepent visum ratione cuius disgregationis spiritus visibiles mouentur hinc inde in nervis obiectis cum debeant egredi ad superficies oculi disgregatio visus non est aliud qz spirituum visibilium ab intus extra renouatio z eorum deperditio qz sit a forti visibili: vel qz visus multum conatur vt ipsum percipiat: qz perfectus est visibilis: ratione cuius natura mittit multos spiritus visibiles ad oculum: vel ipsi sunt spiritus: quia lucidi sunt contrahuntur a forti incido propter conuenientiam quam habent cum eo. sic autem calor exterior attrahit calorem interiorē vt sit in putrefactione: methauro: iij. z hinc est albedinem disgregare visum: z certe res visum disgregant apparet similliantie istorum: tamen perfectam causam cognoscere spectat ad perfectam vel potius ad deum tantum conuenit: z his quibus ipse voluerit reuelare in naturalibus cum descendimus ad particularia multum deficiamus in eorum cognitione: quia effectus particulares sunt de secretis nature qui nos latent z indubitanter nunquam in eis redditur ita sufficientes causa qz intellectus quiescat: sed recurrendū est ad ea que Aristoteles dicit Ethicorum primo: cum autem certū non. Similiter in omnibus sermonebus querendus sit ideo sufficienter assignabitur causa rei si sicut materiam subiectam manifestetur disciplinari enim auditoria. intantum certitudinem inquirere sicut vniuersum quod genus inquantum natura rei recipit vnde pulchre dicitur experientissimus Buardinus

Et hinc lib. tertio postq̄ factus stierat de libertate voluntatis. fortassis cognoscens illa que dixerat nō in toto satisfacere nō esse mirandum: cū de quacuq̄ re quam anteculos nostros habem? intricare questiones nobisq̄ per difficile est et vir solubiles moneri possint lege Aristotelis problemata: eiusq̄ solutiones considera in eius exactū scitū in metaphisicis: mathematicis quere z nullū problema ita perfectā solutione inuenies solutū quin ad oppositā partem locutus insurgendi sufficiens aduersario dimittant: nē mirum cum te res difficiles nō potest eas homo sermone explicare. **Secundus est primus de Sapientie nono.** Difficile est inimus que in terra sunt: z que in prospectu nostro sunt inuenim? cū labore: z Eccl. tertio. Mundū tradidit disputationi eorum: vt non inueniat homo opus qd operatus est deus ab initio vsq̄ ad finē per lege diuinū patrē adgustatus vicissimū p̄mo de ciuitate dei quarto z quinto capitulis. Considera an eoz que narrat in naturalibus accidere possis causas inuenire. Dicit enim se fecisse reseruare pauonis pulpar: qua post sc̄pus oblata nullus asstantiū olfactus malo odore offensus est: s̄ pauonis pulpa aliquantulū p̄tracta z corrugata erat caly aqua ascendit qua cetera ignita extinguntur: sed oleo qua ignis sonetur superfusa nō feruet vnde adamanti taz miranda natura vt nec ferro nec lapide sed tantus hirci sanguine vincatur: atq̄ rumpatur in eodē libro asserit angustini se p̄cepisse a quodā episcopo fide digno magnetē ferreū annulum in altrū attraxisse: sed z secundus appositus annulus r̄ habebatur: z sic tertius z quartus vt annuli admodū cathene pendere: sed lapide amantino applicato virtus cessabat: magnetis in arcadia lapidē reperiri affirmat qui semel incensus inextrigibilem ignem refertur lapis abeston nominatur: apud garamentes fons est de die tam frigidus vt nō bibatur: de nocte tam calidus vt nō tangatur in ep̄ro fontem esse affirmat in quo faces extinguuntur accensæ: dimitto multa alia que Aristoteles in libro de admirandis in naturis z in de aiabibus z Alberius magnus

in d e mirabilibus z de animalibus. z q̄ dorus in ethimologia narrat. Longum enim esset de omnib? dicere. Scortis est loquendo de rationibus seminalibus vt sus est in diuersis locis: contraria sententia: medici cū aliquozum effectū causas ignorant ad naturā rei statim recurrūt effectusq̄ a proprietate rei asserunt provenire. nō est ergo abs re si i multis rationes intellectū quietates nō possum? assignare: sed cum apostolo prime ad corinthios. decimotertio. Dicam? diuisiones operationū sunt. Deus qui operat omnia in omnibus cui sit gloria z imperium in secula seculozum amen. **¶ Reduendo igitur ad propositū nostrū** si aliquis sic argueretur planere nō similliant: ergo sunt prope nos: argueretur demonstratione quia primo modo. z possit talis demonstratio conuerti in demonstrationē p̄pter quid sic arguēdo planere sunt prope nos: ergo nō similliat z facile esset argumentationē coherere in formā sillogisticā. Similiter hic est de monstratio q̄ videlicet luna augetur circulariter: ergo est circularis figure. z hic propter quid luna est circularis figure? ergo auget circulariter. sed q̄ effectus? causa nō conuertunt. hoc est q̄ h̄ ex effectū sequat causa: nō tñ ex causa sequitur effectus: q̄ illa causa p̄t habere alios effectus: vel alia ratio. nec sicut si de aliquo probetur q̄ habet aiaz sensitū per hoc q̄ mouetur motu p̄gressino motus p̄gressinus est effectus atē sensitū: s̄ talis demonstratio nō potest conuerti propter quid cū non sequit hoc habet sensitū: ergo hoc mouetur motu p̄gressino: patet de multis animalibus carentibus motu p̄gressino. **Secūda p̄positio p̄cipalis est demonstratio q̄: que sit alio modo videlicet q̄ premisse imponant causam remotā conclusionis. p̄ cuius declaratione aduertēdū est q̄ causa remota p̄t me intēntionaliter eib? causā: tñ nō cōcurrit ad effectum sicut patet fortis videtur causa platonis qui est filius fortis. si igitur ex existentia cicerois patris fortis sequeretur existentia fortis: et ex existentia fortis sequeretur existentia platonis iā sic arguendo cicero est: ergo plato est. argueretur a causa remota ad finē effectum secūde intēntionaliter z esset demō**

stratio q̄ secūdo modo a cā quid? q̄ ista p̄positio cicero est. est causa hui? plato est: que est causa hui? fortis est. a remota autē: q̄ si poneret plato sine cicero adhuc esset causa fortis: vel q̄ tñ requiritur tanq̄ causa cause: z nō tāq̄ infines in effectū. **¶** Fortes nūc exēpla philosophi si aliquis sic argumentet paries non est animal: ergo nō respirat. arguit a causa remota ad effectū nā nō esse animal non est causa propinqua nō, respirandi. sed nō habere pulmōnē. hoc probat. **¶** Nā post q̄ aliquid nō habeat pulmōnē: h̄ sit aial nō respirabit: si dicas nō esse animal nō est causa nō respirandi nec remota cū nō sit causa nō habēdū pulmōnē: que est causa propinqua. cū talis effectus s̄z nō habere pulmōnem inuenitur sine tali cā. **¶ Respondet q̄ ad hoc q̄ negatio dicat** causa remota negationis factis est q̄ est affirmatio sit causa affirmationis alteri? negationis. sic est in p̄posito. **¶** Nā esse aial est causa habēdū pulmōnē: q̄ est causa respirandi: pro tanto nō esse animal dicitur causa remota nō respirandi. **Secūdo dico q̄ ad cām propinquā alicui? effectus requirit z sufficit q̄ ipsa posita ponatur effectus virtute eius immediate z nō ratione alicuius quod ad ipsam sequitur z ipsa remota effectus remoueat: et sic capiēdo cām propinquā: includit etiam causam adequatā. Exēplū hui?. si diceremus q̄ ignis est cā incēdiū lignorum: q̄ applicatis lignis igni impedimēto secluso ignis dicit incendere ligna **ro-** **ne** **non** **rōne** alicuius q̄ sequit ad presentia ignis q̄ sit lignoz inflammantium taliter q̄ dicat ignem vncendere ligna: q̄ illud quod sequit ad presentia ignis si aliquid esset inflammata ligna: et hoc modo etiā sol est causa propinqua illuminationis: q̄ immediate causat lumen: z nō dicit causare lumen ex eo tantum q̄ requirat tanq̄ causa alicuius q̄ est causatiū luminis vel requisitū a esse luminis: tūc diceremus q̄ q̄n ex aliqua causa nō immediate sequit effectus: sed pro tāto dicit causa z talis effectus: q̄ est causa alicuius requisitū ad illius productionem dicitur remota causa. Exēplum positū est supra: z p̄t adhuc poni si fortis fuisset discipulus platonis et cicero fortis dicerem? q̄ doctrina platonis est**

causa remota doctrine ciceronis: q̄ z cā doctrine fortis a quo originat: licet non totaliter doctrina ciceronis vnde resolute dicitur q̄ ad cāz propinquā sufficit z requiritur q̄ ipsa sit cā effectus: sine totalis sine partialis: nō ratione alicuius cuius ipsa est causa: z hoc h̄yerū sine p̄me sine seōe intēntionaliter intelligatur vt patet in exēplis adductis. **Secundo consequenter notandū** est q̄ philosophus ponit in litera ista p̄positionē. Qd si affirmatio est causa affirmationis negatio est cā negationis que quidē p̄positio sic intelligenda est q̄ si aliqua res vel alique res sunt causa totalis adequata z immediata vel p̄pinqua alicuius effectus: que quidē effectus ab illa tantum pronenire potest: tūc si talis res non sit nec fuisset nec erit talis effectus: nec est nec fut: nec erit. **¶** Sic intelligitur prime intēntionaliter. **Secunde** intēntionaliter intelligendo sic declaratur quando aliqua p̄positio vel p̄positio nes sunt causa adequata alterius z propinqua ad sensum declaratum: scilicet q̄ non dicitur causa eius: q̄ sunt causa alicuius p̄positionis que est causa illius cuius ille dicitur causa: z talis p̄positio sine illarum p̄positionum veritate non potest verificari. Tunc si illarum veritas tollatur necesse est q̄ tollatur illi? etiam verbi causa supponatur q̄ iste p̄missio omne animal rōnale sunt cā adequata z immediata huius ois h̄ est risibile s̄z q̄ presupponat illarū veritas ad veritatem illius: tunc si illarū veritas tollatur tollitur etiā veritas huius. ois homo est risibilis. hoc est igitur dicitur si affirmatio est causa affirmationis negatio est causa negationis. z si negatio est causa negationis: affirmatio est causa affirmationis: z q̄ esse aial nō est: est cā respirationis: q̄ tunc omne animal respiraret: q̄ falsum est. **Infer Aristoteles q̄ nō esse animal** nō est cā non respirandi propinqua. **Ex quo patet q̄ intētio philosophi est q̄ cā propinqua sit etiā cā totalis: alio non valeret hoc probatio esse aial non est causa respirationis: q̄ tunc omne aial respiceret. nā diceretur q̄ h̄ esse animal sit cā respirandi: non tamen totalis sed notū est q̄ causa propinqua potest capī cau**

la partiali: dummodo immediate ad effectum concurrat: sed de termino substantia suscepta non contendamus.

Tertia propositio est qd cetera remota differunt, sicut magis cetera, et minus cetera hoc est qd aliqua est causa remota inter quas et effectus pauciores sunt media aliqua inter quas effectus plura sunt media: et ad hoc introducit philosophus dicitur anacharis fidis philosophi dicens apud schyrtas non esse sibilatores: quia non sunt vites. Nam non hinc vites est causa remota multum non sibilandi. Propinquas vero est cordis lenticia: quod ex vino causat. Vinum enim lenticat deum et homines. Iudicium v. h. quod ex vite causatur: et tunc caperet sibilatio per carum ut dicitur scriptis Thomas: vel potest dici v. ipse dicitur per carum vindemiantium: quod vocatur celeuma.

Protes istum Anacharis dicitur venisse athenis ad Solonem: quod interrogatus a quodam discipulo Solonis cuius esset? Respondit schyrtas: quod auditio Solon respondit patriam esse dedecus esse. cui Anacharis respondit enim dedecus esse patrie. Tunc Solon hoc auditio Anacharis dicitur sua familiaritate dignum reputavit.

Quarta propositio est. Scientia quod et propter quid aliqui differunt sicut scientia subalternans: et subalternata: quod dupliciter fieri potest. Uno modo quod subiectum vni est quiddam in se inferi subiecto alteri: et sic scientia partialis subalternans res scientie totali. Alio modo quod est inferi: sed non quiddam in se: quod scientie naturalis subalternans metaphysice: et perspective geometrie: et machinativa: id est ars conficiendi machinas ad scientiam que de mensurationibus corporum: et scientia navigandi astrologice.

Quinta propositio. Quod iste scientie enumeratae sunt scientie vniuocae: quod habet inter se aliquam conuenientiam: rone cuius aliquis terminus verificat de eis: non de alia scientiis. Verbi gratia. Iste scientie mathematice verificatur de eis: et non de aliis philosophus mathematicas sicut auditum musicam practicum.

Sexta propositio est. Alio modo differunt scientia quod et propter quid: quod aliqui scientia quia. id est que considerat affectum est practica: et considerat causam speculatiua: et quod practica scientia regulariter versat circa materia sensibile dicitur philosophus quod scientia quod est scire sensibilem. hoc est aliqui scientia quod est scientia practica: quod versatur circa sensibilem operatio circa ea sicut contingit in geometria: musica practica. Et dicitur philosophus quod aliqui quod habet scientiam propter quod non habet scientiam quia hoc est quod habens notitiam cause aliquando ignorat affectum propter non applicatione cause ad effectum. Etiam multi habet scientiam geometrie speculatiua: sed caret practica. Et dicitur philosophus quod sequitur quod scientia considerans propter quod id est considerans causam de a scientia quod est considerat effectum quod considerat causam non considerat de materia: id est in suo subiecto non includitur materia: sed scientia considerat effectum: considerat de materia. hoc est in suo subiecto includitur materia. Verbi gratia. Subiectum geometrie est magnitudo: de cuius ratione non est quod sit ferrum: lignum lapis: sed ars fabricandi lignum includit in suo subiecto materiam. hoc est certum: et determinatum magnitudinem. Et lignum. et ars artificis includit aurum: et dicitur philosophus quod licet geometria tractet de aliquo subiecto sed non secundum quod de subiecto est: hoc est quod geometria tractet de magnitudine que quidem magnitudo non potest esse nisi sit lapis: vel ferrum: vel cetera res quare, non tamen pertinet ad eam tractare de magnitudine: in qua est aliqua huiusmodi res quare. s. lapis vel lignum etc.

Septima propositio. Aliqui scientia subalternata demonstrat propter quod id est non in qua subalternans alteri hoc est non respectu scientie subalternans: sed respectu alterius. Et dicitur exemplum sicut perspective subalternatur geometrie: sicut hoc non conuenit perspective demonstrari propter quod aliter conclusionis: sed bene demonstrat propter quod per sua principia in aliqua scientia alia. hoc patet. Nam ea que de iride dicuntur in philosophia naturalis probantur per perspective etc. per modo perspective subalternatur geometrie: et subalternatur quo ad aliquam sui partem philosophia naturalis.

Octaua propositio. Aliqui vna scientia sic quod et alia propter quod aliter conclusionis: sed non sunt subalterne. hoc patet

De ista conclusionem vulnera rotunda tardius sanantur medicus chirurgicus scit quod hoc est cognoscit per experientiam ita est. s. vulnera rotunda tardius sanantur: et igno- ret cum geometria: non bene cognoscit causa que est maior distantia latera a medio in figura rotunda quam in figura angulari.

Et quod istud capitulum est de notabilioribus huius primi volo litera eius ordinare. Dicimus igitur. Sed quod differunt quia: et propter quod scire id est est ita sit quod scientia quia: et propter quod differunt determinandi est qualiter differunt. Primum quidem in eadem scientia id est primo determinandi est qualiter demonstratio quod propter quod differunt in eadem scientia: vel equaliter scientie quod propter quod id est conclusionis differunt.

Et in hac dupliciter differunt in eadem scientia dupliciter differunt. Uno quidem modo si per non medium fiat sillogismus id est vno modo differunt demonstratio quia: et propter quod eiusdem conclusionis: quia demonstratio quia: licet demonstrat per causam: non tamen per immediatam. (non enim accipitur prima causa) id est quod non demonstrat per primam causam prima enim immediate id est sunt sebo capto. Sed que est propter quod scientia sicut primam causam id est sed scientia vel demonstratio propter quod procedit a causis immediatis: vel demonstrat per causas immediatas: ecce primum modum quod differunt. Sequitur secundus modus. Alio modo si non per media quidem: sed non per causam id est alio modo differunt scientia quod: et propter quod quod scientia quod: sicut non demonstrat per causam immediatam: sic etiam nec demonstrat per immediatam (sed per conuenientiam: et per notitiam) sed demonstrat per effectus conuertibiles cum suis causis: sicut notioes.

(Prohibet enim nihil equum predicantium notitiam esse aliqui non causam) quod nihil prohibet dicitur duobus se habentibus ut causa effectum conuertibilis effectus esse notiores est. Quare per hanc erit demonstratio. Ratio cuius per effectum poterit demonstrat eas. Effectus enim aliqui notiores sunt quo ad nos causas. Cause tamen semper sunt notiores quo ad naturam. Sed de ordine cognitionis inter causam et effectum ad id quod satis diximus in phemio physico. Sed aduerte quod causa non dicitur conuer-

tilibilis cum effectu: quod nomen supponens per causa conuertit cum termino supponente pro effectu: quod notum est hoc esse falsum: sed is dicunt conuertibiles: quod ad existetiam cause quod existetiam effectus: et econtra sicut sequitur sol lucet: ergo dies est aliqua parte terre sicut sequitur dies est aliqua parte terre: ergo sol lucet: supponimur eodum diei generalis. Consequitur philosophus istorum potest esse plura dices ut quod prope sint plane: et id quod non sunt illa. et exemplum primum est planetas esse prope nos: quod non sunt illa: id est non sunt illare effectus est prope quantum: et non econtra (sit in quo. c. planetes). id est iste terminus. c. conuertibilis cum isto termino. planetes: accipiat tanquam minor extremitas (in quo. b. non sunt illare) id est sit iste terminus. b. conuertibilis cum isto termino non sunt illare: ut capiat tanquam medium (in quo. a. prope est) ly. a. conuertat cum isto termino prope esse: et accipiat tanquam maior extremitas (verum igitur b. de. c. dicere) id est huius propositis hec est vera. Omne b. est. c. quod significat planetas non esse sunt illares: ita est. plane est enim sunt illant (sed. a. de b.) etiam hec est vera. Omne b. est. a. quod significat omne sunt illas esse prope. (O est sunt illas et prope hoc aut). id est ita sit (accipitur). id est percipit: aut per inductionem: aut per sensum. necesse ergo est a. ipse. c. inelle: et hinc necessario sequitur hanc esse veram. omne. c. est. a. quare declaratum est (erraticum). id est quod planetes prope sunt. hinc igitur sillogismus. s. omne b. est. a. omne. c. est. b. ergo omne. c. est. a. non est propter quod: sed quia. Non enim ex eo quod planetes non sunt illare: prope sunt: sed propter id quod prope sunt non sunt illant. (Contingit autem). hinc philosophus ostendit quod talis demonstratio quod conuertatur in demonstrationem propter quod dicitur (contingit autem). id est potest esse (et per alterum alterum monstrare). id est per non prope esse demonstrare non sunt illare (et erit propter quod demonstratio demonstrationem). et tunc habebimus demonstrationes propter quod (ut sit erraticum). id est verbi causa. Sit. c. terminus conuertibilis cum ly planetes: et accipiat tanquam minor extremitas in quo. b. prope esse. id est sit ly b terminus conuertibilis cum ly prope esse: et accipiat tanquam medium: et sit a. terminus conuertibilis cum ly non sunt illare (est igitur. b. in. c. quare et in. c. a. et in. b. a. quod est non sunt illare). id est arguatur tunc sic.

Omne. b. est. a. omne. c. est. b. ergo omne c. est. a. et erit ppter quid sillogismus (accipra est enim prima causa). i. qz ibi proceditur per causam immediatam. Consequenter ponit philosophus aliud exemplum huius dicens. (Item sic lunam demonstrat) i. similiter si aliquis demonstrat lunam esse circulearem (qz per incrementa circularis fit). i. qz circulariter augetur (sic quidez igr' ipsi' facit' est sillogismus). i. fiet argumentatio demonstratiua: qz (et e conuerso autem posito medio ipsius propter quid fit). i. e conuerso arguendo fit demonstratio propter quid. (Non enim propter augmenta circularis est). i. qz non est circularis: qz circulariter augetur: sed qz circularis est accepti augmenta huiusmodi). i. circulariter augetur sit luna. c. et minor extremitas (in quo. b. augmentus fit). i. sit. b. quod augetur circulariter: et maior extremitas sit. a. circularare: et medium et formetur sillogismus. p' philosophus dicit qz quando effectus et causa non conuertuntur: sed causa sequitur ex effectus: et non e contra. Tunc si effectus sit notior poterit demonstrare causam demonstratione qz sed causa non demonstrabit effectum. hoc est quod dicitur (in quibus medianon conuertuntur). i. 3. quando causa et effectus non conuertuntur: sed habet modo p'dicto: et notior qz non est causa. scilicet qz est effectus: qz demonstratur qz: sed propter quid non hoc est: tunc effectus poterit demonstrare causam: sed non e contra. Consequenter philosophus ostendit qualiter demonstratio quia: fit per causam mediatam: vel remotam: quod in multis sillogismis negatiuis contingit vt antea dicitur est. Et dicit (amplius in quibus medium extra ponitur). i. et etiam in sillogismis negatiuis: in quibus dicitur medium extra ponit. qz non conuenit vtriusqz extremitati (et in his enim ipsius qz non propter quid demonstratio est) id est fit demonstratio qz: si ahs imponet causam mediatam conclusionis: qz talis no proprie dicitur causa. Et ponens exemplum huius dicit (et quare non respirat paries: quia non est animal). i. vt si aliquis probet qz paries non respirat eo qz non est animal: quia non esse animal est causa remota non respirandi (si enim hoc non respirandi est

causa. i. si non esse animal est causa propria pinqua non respirandi) (opozter animal causam esse respirandi). i. opozter qz esse animal sit causa propinqua respirandi. (vt si negatio ea e ipsi' no e affirmatio e e). i. qz si negatio e causa negationis: affirmatio est causa affirmationis: sicut sane mensura esse calidum et frigidum est ea no sanandi: qz omnis excessus est causarius morbi prima; particula problematum. problemate primo esse eius mensura calidum: et frigidum est causa sanandi: sed notum est qz in proposito non est sic cum non omne animal respiret (sillogismus autem sit huiusmodi cause in media figura). i. talis demonstratio negatiua per causam mediatam fit in secunda figura: qz in prima minore negatiua nihil sequitur hoc mo vt sit. a. animal medium. b. respirare. maior extremitas. c. paries minor extremitas. et arguat sic. Omne respirans est animal. nullus paries e animal: ergo nullus paries respicit (in quo. b. respirare in quo. c. paries) hoc est. sit. b. conuertibile: cum ly respirans: et. c. ly paries (In quo. b. quidem igitur omnium est. a.). i. tunc hoc est vera omne b. est. a. qz omne respirans est animal. (in c. autem nullo). i. et hoc est vera nullus. c. est. a. (quare. b. in. c. nullo est) id est ex quibus sequitur qz nullum. c. est. b. non igitur respirat animal (comparatur huiusmodi causarum fm excellentiam dicitur). i. aliquando talis causa remota multum excedit conclusionem (hoc autem est plurimum medium dicere). i. qz fit quando ea est multum remota respectu conclusionis (sicut est illud quidem anacharsidis) id est sicut in exemplo anacharsidis appareret: qui dicebat apud scitas non esse fibilatores: quia non sunt vires et secundum quidem igitur eandem scientiam secundum eorumdem positionem) id est sic patet: quomodo in eadem scientiarum eorum. que habent ordinem et attributiones ad idem subiectum: que sunt illa que pertinent ad considerationem eiusdem scientie. (De differentie sunt) id est differunt ipsius quia ad eum: que est propter quid sillogismus) id est demonstratio quia: demonstratio propter quid philosophus vocat scientiam stereometricam scientiam mensurandi magnitudines: et dicit me-

Alter inferius qz scientes causam nesciunt effectum propter id quod non intendunt. id est non applicant causam ad effectum: vt diximus antea. Et nota qz philosophus dicit mathematicorum esse sci re propter quid quia regulariter in mathematicis fit resolutio ad immediatam vt per se nota: et qz vt diximus antea aliqua scientia quia que est circa sensibilia ad sensum antea explicatum differt a mathematicis: declarat quomodo in textu dicens (sunt autem hec quecunqz alterum quidem sunt secundum substantiam et vtriusque speciebz id est tales scientie differunt a mathematicis essentialiter: qz habent alia subiecta: et hoc est quod dicitur vtriusque speciebz. Mathematica autem circa species sunt id est in mathematica est subiectum aliquis terminus communis sine addito ad minus qz faciat ipsum minus commune in supponendo: s; in illis scientis est subiectum talia terminus communis cum addito restringentem: quia non intendo circa expositionem textus magis insistere propter frequentiam occupationum alij mihi occurrentem dicam per propositiones: quod Aristoteles intendit in sequenti capitulo: et pro residuo huius libri dempto vlti. c. morbo aliqua dubia. et si iesu duxit deo: et domino meo placeat meum terminum prolongare: et qz iste liber iterum impressioni mandetur vtriusque libri expositionem cum eius adiutorio ponaz. Sit igitur prima propositio.

Prima figura est maxime facies scire: id est prior ad demonstrationem: qz est sillogismus faciens scire. probatur dupliciter. Nam mathematica scientie que ceteris humanis aduenitis, certiores sunt: regulariter demonstrant in prima figura. patet de arithmetica: geometria: et perspectiua: que regulariter demonstrat in prima figura. Secundo probatur sic. Illa figura est prior ad demonstrationem que concludere potest vniuersalem affirmatiuum. prima figura est huiusmodi. igitur maior patet. Nam ad demonstrationes requiritur diffinitio tanqz medium, ad venandum autem diffinitionem alicuius requiritur qz scientiarum conditiones bone diffinitionis conuenire orationi: que assignatur eius diffinitio:

ni respectu eius vna de illis conditionibus est diffinitionem competentem cui libet contento sub diffinito. Hoc autem cum non semper per se notus: opozter qz concludatur in aliqua argumentatione vel sillogismo. In nulla autem figura p'ter primam hoc concludi potest. igitur.

Certo sic vna figura si idiger alijs: vt eius euidenti ostendatur. sed alie huius re premissis indiget prima. igitur. hoc patet intelligenti sillogismozum reductiones. Sed aduerte qz philosophus intendit probare assumptum. sic conclusio demonstrationis non perfecte scire: nisi resolutio eius fiat vsqz ad immediata. Hec autem resolutio eius fit dupliciter. Uno modo per medium conductionem. quod fit quando maior extremitas probatur de medio per aliud medium. verbi causa. si sic argumentarerur. Omne. a. est. b. omne. c. est. a. g. o. e. c. est. b. z iterum: o. e. d. est. b. o. e. a. est. d. g. o. e. a. est. b. Similiter o. e. c. est. a. o. e. c. est. e. g. o. e. c. est. a. Uel per argumentationem medium quando medium probatur de minori extremitate per aliud medium: et non maior de medio. hoc autem non potest fieri nisi in prima figura. qz in secunda medium est extra extrema: id est semper predicatur in tertia. medium est inter extrema: id est semper est subiectum. Et aduerte qz hoc non debet intelligi nisi quando utraqz p'missa demonstrationis fuerit. affirmatiua: vel de premissa affirmatiua negatiua. qz negatiua non est resolutibilis affirmatiua. cum ex affirmatiuis non sequitur negatiua.

Et quia poterat esse dubium apud aliquem an aliqua negatiua sit propositio immediata vt Aristoteles qz sic e' alij p'p'o imediata affirmatiua: etia est imediata negatiua. Et explicans hoc dicit qz quando maior extremitas et minor extremitas sunt species diuersorum generum vel vnum illorum est sub aliquo genere: et aliud non sed est generalissimum tunc negatiua est mediata.

Exemplum primi. ista est mediata: nullus homo est linea: extremas et minor. ergo nullus homo est linea. et maior sic probatur. nulla substantia est qz sitas: omnis linea est qz sitas. g. nulla linea est substantia. et per conuersionem: er-

go nulla substantia est linea. sed ista nulla substantia est spiritus/est immediata. qz non potest probari per alias a priori. quod pz. quia non in terra figura: quia inqz non cocludit vlls negatiua: nec in prima nec in secunda: qz vel caperes pro medio istum terminum ens et hoc non: sic vna premissaru esset falsa. et si dicas q analogice dicitur ens de accidente et substantia tuc esset petitio: pncipij. quia vna premissaru et conclusio essent synonyme. Hoc pz sic arguendo. nullum ens est quantitas: omnis substantia est ens: ergo nulla substantia est quantitas. Maior et conclusio sunt synonyme. Nec apparet quid aliud posset capi pro medio. qz omni alio a substantia secundo illa negatiua esset vera. igitur haberetur propositum q illa negatiua e immediata. z sic haberetur tota intentio philosophi in capitulo sequenti. Sed dubitatur hic vtru ista ppd sit immediata/ nulla substantia est spiritus: ghaliter omnis negatiua in quantum genus generalissimum de altero negatur. Et arguit q non nulla ppositio falsa est immediata. omnis talis est falsa: ergo nulla talis est immediata. Maior patet ex multis antecedentibus. Minor probatur omnium nominatum auctoritate.

Sed oppositum argumentu auctoritate philosophi vt supra patuit. Respondet q iste passus est vnus de precipuis quos reates solent pra nominales adducere. Et ego non dubito sicut in primo philosophorum ostendi/ verba Aristotelis longe melius quadrare in multis locis eorum doctrina realium q nominalium. Notanter dicitur multis locis nam aliquando verba eius videntur sonare opinionem nominalium: et fortassis in diebus eius erat opinio aliquorum antiquorum. vt ipse dicit in de celo et mundo z. rj. metha. infinitas videbunt opiniones. Unde Sanctus Tho. dicit eode methaphi. libro Aristotele non potuisse aliter saluare eternitatem mundi/ ex eo q non erat apparetia: tales opiniones p infinitos anos hoies latuisse. s; hoc dimisso fortassis diceret realisantes ee verba Aristotelis ei opinioni fauere: s; nominalis (si mihi crederet) in contrariu dicat sue opinioni veri-

tate patrocinari: p cuius honore officio Aristotel. cuius s; dicta refellere debent quanto magis q in propositu dictu Aristotel. gelosam patitur. pro cuius declaratio ne animaduertendu est q forte aliq dice ret (Suihelmus Olam unisado) quando abstractum de aliquo predicatur includere hunc modu necessarium. sed hoc non valere. quia adhuc ista e falsa in via eius. Nulla substantia est quantitas: si ista sit necessaria. Aliqua substantia necessario e quantitas. quia si naturaliter loquaris / notissimum est: si supernaturaliter etia est verum. Nam deus necessario est numerus: z ex pnti necessario quantitas etia necessario agit. se intelligedo z amado etia necessario est creatur. et ex pnti necessario qualitas ideo si in illo sensu ppositio est falsa: sequitur q no est immediata. dicendu igitur est q illa propositio capitur in isto sensu nulla substantia est quantitas inqstrum hmoi. z tunc stat veritas ppositiois et dicti philosophi. hoc est nulli conuenit esse qualitates vel quantitates. z inqstrum est substantia: et eodem modo expricandus est sensus cuiuscusq propositiois negatiue: in qua predicatur vnus genus generalissimus de alio. Sed contra hoc dupliciter arguitur. Primo quia si ille eet sensus philosophi: etia hec esset immediata nullus homo est quantitas. qd tamen ipse negat. Probatur. nam conuenit terminis habemus q nullus homo est quantitas inqstrum hmoi. Secundo. naz homo est risibilis inqstrum homo: et risibile est de predicamento qualitates: ergo ista est falsa. Nullus homo est quantitas inqstrum hmoi. Ad primum rudes q non inconuenit aliqua esse perse nota z non inconueniam vt patet ex dictis in secundo capitulo. Ad secundu dicitur q quando dicitur homo est risibilis inqstrum homo potest habere duos sensus. Vnus est q quando conuenit homini esse risibile: quia est homo: et ille sensus est verus. Alio modo q risibile est predicatus essentialis conuenit homini. et hoc est falsus: et sic capitur in pposito. Et sic pz q adhuc admittit auctoritate philosophi: et non dicendo q loquebatur ex pnter. vel secundum opinionem suo tempore communem: licet ipse crederet ipsa esse falsam. non habetur in hac parte inter-

no realium et crede mihi q nisi denudatus fueris ab omni odio et affectione: nunqz clare poteris intueri veritatem. Tandem pulchre fecit Guillelmus Olam. Cuius primo nitetur inquirere veritate per ratione qua secundu suum iudicium inuenta nitetur cu sua opinione dicta philosophi quadrare: hoc tñ vt opinor putat miserabile dictu alicuius antiqui doctoris dicta refellere: s; in oppositu habetur demonstratio. Non sic fecit ipse Aristoteles: imo propter rationes non multum fortes: aliquando antiquorum dicta impugnabat nec certe re poze fuisse sententia vt antea meminim? vt eius dicta veritate vel rationi poneretur. Unde Augustinus egregie dicit in epistola ad Hieronymum. Solis tñ scripturarum libris que canonicè appellantur disci huc honore deferre: vt null? auctor eorum in scribendo errasse aliquid firmitime credam. Alios aut ita lego vt quantalq sanctitate doctri naqz pro polleat: non veru putet q ipsi ita senserit vt scripserit. z hinc in istis philosophi circa istud duo dicitur capitulu. z per pns primi tractatus totius primi libri posterioru. Nunc autem circa precedentia capitula a sexto usq ad duodecimum inclusiuè mouentur dubia quoru primum est. Anrum eodem assensu contingat assentire premissis et conclusioni. qd quide dubium bene quadrat circa dictum philosophi in .vj. capitu. vbi dicit diffinitionem esse demonstratione: sola positione differentem. Ad primum dubium in quo queritur vtrum eodem assensu possumus assentire premissis et conclusioni. C Respondeatur q duplex est opinio: quarum prima est dicens q sic. pro qua ponuntur propositiones. Prima est. datur vnus assensus quo assentitur maiori quo nulli alteri assentitur. z sic dicendum est de minore de psequentia z de conclusione. hoc probatur. quia stat assentire maiori: nulli alteri assentiendo. z sic probabitur de alijs. Secunda propositio est. Assensus maioris z assensus minoris et assensus pnt cu assensu conclusionis possunt producere vnum quantum assentum: quo assentitur premissis pnt et conclusioni copulatiue et copulatiue ista propositio probabitur per argumenta que faciem? co-

tra oppositam opinionem. Tertia propositio est. Illo assensu dicimus assentire premissis et conclusioni propter premissas. et hoc pro tanto q assensus ille partialiter ab assensu conclusionis est productus: et ab assensu premissaru. Contra solutione arguitur sic primo: Si dicta sit esset vera et falsa: possibilis z impossibilis contingens et necessaria in mente vltimaria. Consequens est impossibile: ergo z ans. Sequela probat fiat ista pna omnis homo possibiliter currit: hoc e homo: ergo hoc possibiliter currit: demonstrado aliquid quod no est homo. supposito q fortes assentire auri pnt et conclusioni. Capiat ille assensus quez ponis quantum: et habetur q est propositio necessaria: q significat sicut maior? significat. Alias non esset eius assensus: et tantu sicut minor: et tñ sicut conclusio. propter eandem causas sit conclusio contingens. hoc est q demonstretur aliquid per pno me qd potest errare per auctorem. C Rude tur forte negado. Nam q non significat tñ tota significat sicut maior: nec tñ cur minor. hoc est falsum. Na termin? q significatiue partiali significat aliqd est q vnus termin? q est pars eius. significat illud: z alius no. vt sicut dicit q ista ppositio contingat assentire premissis et conclusioni. qd quide dubium bene quadrat circa dictum philosophi in .vj. capitu. vbi dicit diffinitionem esse demonstratione: sola positione differentem. Ad primum dubium in quo queritur vtrum eodem assensu possumus assentire premissis et conclusioni. C Respondeatur q duplex est opinio: quarum prima est dicens q sic. pro qua ponuntur propositiones. Prima est. datur vnus assensus quo assentitur maiori quo nulli alteri assentitur. z sic dicendum est de minore de psequentia z de conclusione. hoc probatur. quia stat assentire maiori: nulli alteri assentiendo. z sic probabitur de alijs. Secunda propositio est. Assensus maioris z assensus minoris et assensus pnt cu assensu conclusionis possunt producere vnum quantum assentum: quo assentitur premissis pnt et conclusioni copulatiue et copulatiue ista propositio probabitur per argumenta que faciem? co-

itur. vel fm q vnum significat sicut est: et aliud significat non sicut. est et nō habet pro inconuenient. **C**ontra hoc sic arguitur. sequeretur q aliquis terminus mentalis possit representare platonē et forte absolute: non representando alios homines q ex predicabilibus pz esse inconueniens. Sequela probatur. nā vno assensu possum assentire fortē esse fortē: et platonē esse platonē: ergo vnicā notitia possum apprehēdere fortē et platonē: nihil aliud apprehēdendo. p̄na pz propter raritatem rationis. **R**espondetur negando p̄nam: ad probationem dicitur q discrimen est notitiā apprehēnsiā absolutā abstractā a conuenientia essentiali reperta inter eius significata. et hinc q est. necesse. et in predicabilibus q̄stione. iij. fuit et declaratum. m. q. ca. huius q̄ representet omnia interius reperitur talis conuenientia. sed assensus nullo modo abstrahitur a conuenientia essentiali. et hinc est q non est inconueniens q̄ representet aliqua indiuidua alicuius speciei: non omnia. **C**ontra hoc arguitur. sequitur ex prima questione q̄ iste terminus. homo et iste terminus fortis sunt termini synonymi. quod falsus est: p̄na probatur. nā assensus de quo locutum sumus est propositio synonyma: cum ista ois homo currit. h̄ aliud representet ergo iste terminus homo: et iste terminus fortis sunt termini synonymi. h̄ iste terminus homo aliud representet a forte. p̄na probatur. nā si sic nunq̄ darentur termini ab soluti se habentes per modū inferius et superius: quod est impossibile. forte aliter quis diceret ad argumentum q̄ ille assensus de quo loquimur: et illa p̄positio ois homo currit non sunt termini synonymi cū assensus aliud representet q̄ illa p̄positio: et per distinctionē terminorū synonymorū sequitur q̄ nō sunt termini synonymi. hoc nihil est. nam eodē modo probatur q̄ non est propositio necessaria vel contingens vel impossibilis. ideo ad argumentum dicitur q̄ difficile est ipsum solvere in radice. nihilominus negatur p̄na. et discrimen est assensus distinctiōe rephare suū significati: et ille terminus in hō cōsistit: h̄ sem p̄manet apparetia in argumēto. **R**espondeo p̄ncipaliter sic arguitur. si conclusio esset vera sequeretur q̄

nō esset dabilis aliq̄s assensus cōclusiōis ab assensu p̄missarū p̄ducens: quia talis assensus terminaret ad ipsas p̄missas. p̄ns est falsus: vt pz ex dictis. h̄ et ans se q̄la p̄bat capiat. ille assensus quo dicta assentire p̄missa et conclusio p̄pter p̄missas arguitur sic. ille assensus terminatur ad p̄missas: q̄ productus ab assensu p̄missarū: sed quibz assensus conclusiōis de quo loquimur est h̄mōi: ergo p̄positū. clara est p̄na: et etiā minor: et maior probatur. nā vt ille assensus terminatur ad p̄missas: q̄ ad eius productionē concurrat assensus p̄missarū: vel q̄ ad eius productionē concurrat assensus cōclusiōnis. nō secundū: vt notū est: ergo p̄missas: et sic intēdū. forte aliq̄s negaret maiorem pro vtraq̄ parte dicēs q̄ assensus ille terminatur ad p̄missas: non q̄ p̄ducitur ab assensu p̄missarū sed a natura sua. hoc nihil est. nā a posteriori nō possumus arguere quare est q̄ notitia intuitiua fortis terminat ad forte et nō ad platonē: nisi q̄ a forte t̄m tāq̄ ab obiecto p̄ducitur. similiter si talis assensus produceretur ab assensu aliarū p̄missarū: nō terminaret ad ipsas p̄missas sed ad illas alas: ergo producti ab istarū assensu est in causa q̄ ad ipsas terminet. si dicas nō totaliter: pro causam totales: et clarū est q̄ nihil potes addere: et sic habetur propositum. Respondet q̄ argumētū est difficile. et p̄ba ta est illatio. vñ concedendū est fm hanc opinionē q̄ inferretur ex p̄nti q̄ prima p̄positio repugnat tertiē. Cū sanctus Thomeas p̄ima secunde q̄stione vndecima bñ concedit q̄ quacūq̄ dilectione diligitur mediū ad finē pp̄ finē: diligit et finis et si p̄tra vtrūq̄ arguas q̄ hoc est falsus p̄ p̄bationē prime p̄positionis: dicēdū est q̄ p̄ima prime p̄positionis p̄batio assumit falsum de assensu conclusiōis ab assensu p̄missarū producto. secus est si assensus ille esset acq̄situs per experientia. sed contra hoc sic arguitur. sequeretur q̄ sciētia et sapiētia nō essent habitus distincti cōtra Aristotēlem in. vj. ethi. p̄na p̄bat nā ex cōcessis q̄libet assensus cōclusiōnis p̄ demonstrationē acq̄situs est assensus cōclusiōnis et p̄missarū: sequitur p̄positus scz q̄ sciētia et sapiētia nō distinguuntur: sed quelibet sciētia dici debet sapiētia. **R**esponderetur q̄ non vñ

deo quā p̄ns sequatur: sed distinguēdū est de sapiētia: q̄ duobz modis accipit. Uno modo accipit sapiētia pro assensu cōclusiōnis et p̄missarū simul: et isto modo non cepit philosophus in loco p̄reallegato. Alio modo accipit p̄ altissimarū rerū notitia. et isto modo cepit philosophus in prologo metha. dicens. Sapiētia est ordinare. Si primo modo capiatur concedendū est illatio: sed non secundo modo capiēdo. hoc pz ex acceptione terminū et sic pz ad secūdū argumentum. **T**ertio p̄ncipaliter arguitur sequitur q̄ idem assensus est evidētia: fides et opinio. p̄ns est falsus: ergo et ans. sequela probatur. habebat fortes assensus evidēre maioris: et fide de minor: et opinionē de p̄na: et sequitur ex dictis in secundo capitulo q̄ ipse habebit opinionē de conclusiōe. ca pio is illū assensum quē ponis quē voco a/r arguo sic. a/ est evidētia. et opinio fides: ergo propositū. ans probatur. nam si nō quero quod illorū precise est: si dicat est evidētia. cū ex casu habeatur opinio p̄na. et a assensus est precise evidētia et per ipsum assensum minor: sequit q̄ de minore habeo evidētia et opinionē. si dicatur q̄ a est t̄m opinio: cum de maiore habeam evidētia q̄ a assensio evidētia et foimidolose. et hoc sequit p̄ si sit t̄m fides q̄ de eadē p̄positione habebō fidem. et opinio et evidētia: quorum vtrūq̄ est falsum. et fm Aristotē. negandus in fine huius p̄mi idē cōfirmatur. sequeretur q̄ assensus esset grāmatica logica et phisica: et sic de qualibz sciētia. quod est absurdū. q̄ tunc ille sciētie non distinguēret. sequela probatur sic. fiat vna p̄na et vna p̄missarū sit p̄positio grāmatica lis logicalis et cōclusio phisica: et fortes eis assentiat: et habebit intēdū de illo assensu cōplexo quē ponis. Confirmatur sequendo. nam si sic sequeretur vt infer Gregorius. q. iij. prologi: q̄ eodem assensu possum assentire toti logice et culi bet totali sciētie: quod a nullo est concedendū. sequela: tamen probatur. nāz cā piatur vnius intellectus in quo sit totalis logica hoc est assensus omnium p̄positionum logicalium: et sequitur ex opinione q̄ omnes illi assensus producunt assensum qui terminatur tanq̄ ad obiectum ad quamlibet p̄positionem

toti logice et eodem modo probat de alijs sciētijs. Respondet ad primū q̄ dupliciter p̄t intelligi q̄ idē assensus sit evidētia et opinio: vel respectu eiusdē obiecti: vel respectu diuersorū. sic scz q̄ respectu vnius sit evidētia: et respectu alterius sit opinio. Primum est impossibile. quia tunc eidē p̄positioni assentiretur evidēter et foimidolose. Secundum tamē est concedendum. Et quo pz quid est dicendum ad formam argumēti. Ad primam confirmationem dicitur q̄ non est inconueniens q̄ eidem assensu sit logica et phisica respectu diuersarum p̄positionum. Primum probatum est sequi ex opinione. Et secundum tenet Okam in prima questione prologi: de quo inferius est futurus sermo. Ad secundā confirmationem dicitur negando consequētia et ratio est non posse esse tot assensus simul in intellectu: sicut ponis in tuo casu ad habendum vnum assensum quo assentitur culi bet p̄positioni logicali qua tamen possibiliter concessa: consequens non est inconueniens. Et ad probationem adducam. Ad primam confirmationem dicitur q̄ Aristoteles. vj. methaphisice. ponens discrimen inter methaphisicam et phisicam voluit hoc q̄ totalis phisica distinguitur a totali methaphisica: cum quo stat vt conueniant in aliqua parte. Nam vna pars p̄tratiua fortis ab alia distinguitur: licet amantia sit vtriusq̄ pars. **C**ontra primam solutionem primo sic arguitur. conceditur in illa q̄ idem assensus est evidētia fides: et opinio. sit talis assensus a: et arguitur sic. est evidētia: ergo a. causat naturaliter et sequit. a est fides: ergo causatur libere. sed ista non simul stat q̄ aliquid libere causetur: et naturaliter. vt pz ex qd nois terminorū p̄ns tenet ex distinctionibus evidētie et fidei: ergo. intēdū. forte dices q̄libet effectus naturaliter p̄ducit ab agente naturali: libere p̄ducitur a deo. hoc nihil est ad: propositū loquimur de libertate actus voluntatis concurrentis ad actum fidei. vt pz ex dictis i prio capto: Arto dubio. **C**o solutiōe argumēti aduertēdū est q̄ aliqd p̄t dupliciter libere p̄dici. Uno modo volū tate Aliud est q̄ p̄ducitur ab aliquo ad

entis pductionem curabat actus voluntatis. vt dicitur in tertia conclusioe.

¶ Secundo notandum est qd ille assensus que ponimus fide et euidentiā pducit. tur ex parte qua est fides libere secūdo mō. hoc est: vt est assensus terminatus ad propositionem cuius fides pducit ad minus partiabile illū assensum cōplexū sed vt terminatur ad ppositionē cuius euidentiā cōcurrit ad eius pductionem mere naturaliter pducit sic dicitur qd non est inconueniens qd idē assensus vnus ppositionis libere causef. vnē assensus alteri ppositionis naturaliter causef. eēt tñ inconueniens qd libere causef r naturaliter: vt ly naturalr opponit illis duabus acceptionibus libere productionis. vt est assensus eiusdem ppositionis circa istas acceptiones huius termini libere pducit: que nostrū trāscēdit ppositum: non oportet ampli' insistere.

¶ Quinto principaliter arguit. si eodem assensu assentiremus pmissis et cōclusioe: sequeretur qd intēsus assentirem' isti fontes currit: per hoc tñ qd intēsus assentirem' isti plato currit. qñ est impossibile: ergo r antecēdes. sequela pbat. r vt breuius fiat argumentum faciemus ipsum de vna copulatiua. si eodē assensu assentiretur copulatiue et eius partibus: sequeretur. inconueniens illarum. probat sequela pono per casum qd cicero soimer hanc copulatiua: fortes et plato currit: et q ante se videat eos currentes: r q vtriusq assentiat vt vnū: et capit postea assensus ille tertius: et sit gratia exempli vt vnū et vocetur a: iam sic si intendat assensus huius plato currit l3 non intēdat assensus hui' fontes currit: intendit a: assensus: sed ipso intēto intēsus assentiremus isti: fontes currit. ergo ppositum: forte aliquis diceret ad argumentum qd non oportet ad intensionem assensus vni' partis copulatiue q sequat a: intensior assensus: s3 oportet q vtriusq partis copulatiue assensus intēdat. l3 pbaumus oppositū in pcedenti capitulo. volo q ita sit et intendatur assensus hui' plato currit vsq ad gradū vt duo: et sit illius intensio in illo istā ita p te in illo instā r assensus nō est in inferior: q ante erar: volo q i hora futura datur assens' huius fontes currit: r seq

tur qd iā intendet a assensus: et ex pte q intēsus assentirem' isti plato currit: q in hoc instā. qd est idē inconueniens. Rñ dicitur qd argumētū cōcludit qd intēdit: r qd illud sit impossibile clarit' est: nā nullus ex perit in se qd formata illa copulatiua intēsus assentiat vni parti per hoc qd intēsus assentiat alteri. r suppono qd nō magis aduertat circa illā partē q antea. ne q aliqua causa pductiua assensus eius fortificet: s3 q nihil aliud accidat nisi qd casu ponit hoc argumentū mihi cōcludit ill' opinioe falcatē si tñ aliqui nō idē appareat: ponat solutione. ¶ Sexto principaliter arguit. si opinio esset vera: sequeretur qd quicūq intellect' formaret vna pñam: haberet tot assensus quos pōt habere: vel infinitos. qñs est falsū: ergo r sequela pbat. nā sit casus q fontes assentiat anti' pñe: et conclusioni. sint illi tres assensus a/b/c/d pducāt quartū assensū d/et arguitur sic a/c/d/pducit vnū aliū assensū pñonem r a.c. pducit vnū aliū assensum pmissarū. r sic sine statu. ergo ppositum. vel fieret status in numerum notiarū que intellect' pōt habere. pbat qñs. nā a/c/pducit assensū cōclusiois s3 d: ergo a/d/pducit vnū aliū assensū cōclusiois. probatur sequela. non si d/ assensus tñ terminaretur ad conclusionē a/et d/pduceret fm opinioe vni assensum conclusionis: scilicet q d/terminatur ad pmissas nihil impedit: ergo ppositus. antecēdes pro maiore est opinio: vt dicitur est: et pro minore probat. nam cum a/ sit assensus pmissarū: concurrit ad productionē assensus cōclusiois: sequitur qd d terminari ad pmissas non debet impedire ne d/et a/ producant assensum conclusionis: imo potius iuari. Et isto modo probabitur qd c/et d/producant vnū aliū assensum pmissarum. et sic ppositum. ¶ Confirmat pūmo: qd sequeretur qd in actioe equino ca esset pfectior sua causa: qñs est impossibile fm oēs ergo et qñs. sequela pbat. Nam. d. assensus est pfectior q a. vel b/ vel c/et sunt causa eius pductiua: ergo ppositum. qñs pro minore est opinio: et p maiore pbat: nam basis duabus notis sic se habētibus qvna est eque clara sicut alia: et terminatur ad plura obiecta q alia: illa est pfectior. sic est de d. in

ordine ad illos tres assensus. ergo ppositum. Maior declaratio non eget. nam notissimum ē. a. r. b. sunt due notie: r. a. terminat a qdūq obiectū ad quod. b. terminatur eque distincte sicut. b. r eque clare q si a. terminetur cum hoc ad vnū aliud. a. ē notitia pfectior. b. vel a. l3 nō remanet via ad probandū q vna notitia est pfectior alia. igr. Maior ē vera: r sic habetur intentum. Forte aliqua diceret ad argumentum qd nō est inconueniens q. a. b. r. c. pducāt vnū assensum seipsis pfectiore: hoc qñ cum: ipsi concurrūt aliqua causa particularis. pfectior. d. r ita est in pposito. p3 intelligenti. hoc nō valet nā intellectus: concurrūt ad pductionē. a. b. c. g. si in. b. assensu est notitia pfectior q in. a. b. c. hoc non puenit ab intellectu: sed ab alia cā. ergo ppositum. ¶ Confirmatur scdo. q sequit' q idē pōt sit pbare seipsum. r in pessione pmissi pū nullus esset error. qña probatur. nam qñ aliqua ppositio nata est. pducere assensum alterius: per ipsam nata est alia pbari. sed per te. assensus pmissarum r conclusionis nati sunt pducere vnum assensum pmissarū. r conclusionis: ergo ille ppositiones. s. pmissa et cōclusio possunt seipsas pbare. quod est ppositum. maior est nota: r quid non sit pbare vna ppositionem per aliam: r concessa. ab auctore huius opinionis in pūna questione plogi vt tacitum est in secūdo capitulo superius in illo dubio in quo queritur quid ē ppositio scibilis. igr ppositum. vltimo confirmatur. naz sequit' qd eque clare assentire pductionē r conclusioni. sed qñs est falsum. r. c. sed ad hec diceretur qd non est inconueniens qd idē assensus sit euidentiā respectu vnus. obiecti: minus euidēs respectu alterius. Sed contra hoc arguitur: ergo eodē mō dō non erit inconueniens qd idem assensus sit magis intēsus respectu vnus obiecti: minus intēsus respectu alteri. Tentandum est nunc respondere ad ista per ordinem: r pūmo ad pūmum: ad qd dicitur negando cōsequentiam. r ad qd dicitur admittit casum. r cum vtriusq arguitur si. a. r. c. producant assensum cōclusionis. d. sequitur q. a. r. d. debent pducere vnum alium assensum conclusionis dicitur negando consequentiam: r

tio est quia. d. assensus terminatur ad pmissas. r cum contra hoc arguo: r bene: hoc nō impedire. nam a. est assensus pmissarum: et concurrūt ad pductionem assensus conclusionis. verum est: sed nō terminatur ad conclusionem. et cū contra hoc arguis: nā si due notie quarū vna terminatur ad vnū obiectum: r alia terminatur ad aliud: possunt in aliquos effectū. qd terminatur ad talia obiecta. Si derur vna notitia terminata ad illa duo obiecta: poterit in similit' effectū. distingūendum est: vel si ille effectus est eiusdē rationis cum illa notitia: et sic negatur. vel si non concedit. vnde aduertē dum est qd si d/ assensus pduceret aliquē effectum esset eiusdem speciei secum. tñ Aristoteles posuit in secūdo libro de generatione quatuor qualitates actinas. s3 caliditatem: r frigiditatem: humiditatem: r siccitatem: et vocat qualitates actinas quatuor productiua eiusdē speciei qualitātē secum. et ratio huius ad nostrum ppositum pōt esse. nam notitia fortis si esset nata pducere notitiā eiusdem speciei secum vel hoc esset in intellectu in quo est: vel in alio: non in intellectu in quo est: qd pfectio intēderet se in infinitū. vt intelligenti patet. nam si notitia fortis intensa vt vnū: pōt vnus adhuc alium gradum pducere r ille gradus pōt adhuc pducere vnū alium. r sic sine statu. r notū est qd in alio intellectu non producit notitiam eiusdem speciei secum: qd non producit nisi notitiam sui que ab ipsa specie distinguitur. cum se habeant sicut notitia directa et reflexa que specie distinguntur. cum earū obiecta specie differant. r sine in alio intellectu possit pducere: notitiam eiusdē speciei secum: vel non idem test nobis. ¶ Pro solutione argumenti. nā satis est qd in eodem intellectu non possit pducere notitiam eiusdem speciei secum. et reputo solutionem. satis tollerabilem: ad istud difficile meo iudicio argumentum. Ad primā cōfirmationē dicit' qd fm oia non concludit. qd ipse non habet p inconuenienti q causa particularis totalis pducatur effectum pfectiore: semper tamen totalis causa includendū vniueralem causam est pfectior effectus: quia deus est infinite pfectus. et si dicas/

tunc non est conueniens q̄ aia rationalis producat virtute agentis naturalis. qz si sic/hoc esset qz aia est pfectior. sed hoc non impeditur per se: ergo in tantum. ¶ Rñ def distinguendo maiore. vel qz aia rationalis est pfectior tali agente: z sic concedo. hoc est qz agens naturale nō ideo nō pōt pducere aiam rōnalem: qz est imperfectius aia rationali. s; qz nature ei⁹ nō cōuenit talem effectū producere. z si que ras vnde nobis cōstat. dico qz exsist. et si dicas. loqre naturaliter. dico qz tunc est impossibile probare. qz aia rationalis pducit virtute agentis naturalis. ¶ Ad secundā cōfirmationē dicit. nō sufficit ad hoc qz vna ppositio dicatur aliā. pbare qz assensus eius pducatur assensum alterius sed cū hoc requirit qz ex ea inferatur in aliqua p̄na: z qz eius assensus cū illius p̄ne assensu pducatur alteri⁹ ppositiois assensum. qd in ppositio vt ex dictis p̄z nō cōtingit. ¶ Ad vltimā cōfirmationē dicitur est qz p̄na quā facis nulla est: nec similitudo aliquā valeat et dicitis habet quid s̄m p̄mā opinionē dicendū sit. ¶ Septimo principaliter sic arguit. si ille assensus terminatus ad totā illam copulatiuā z ad quālibet partem eius esset. ponendus vel produceretur naturaliter vel libere nullum illorū est dicendum: igitur. qz nō libere. p̄z de illo assensu qm̄ est enidētia: sed qz non naturaliter. probatur nā si sic. idē esset sicut de assensu p̄ntis respectu assensus maioris minoris. z p̄ne qz scz habito assensu vtriusqz p̄tis copulatiue nō stat nō assentire toti copulatiue per assensum distinctū ab assensibus partium. sed hoc est falsū. igitur minor probatur. ponat qz fortes incipiat successe sine assentire secunde parti vnius copulatiue: hō est aial. z est homo r̄sibilis. et in hoc instanti assentiat prime parti: z cū hoc qz p̄ntum pducatur de assensu secunde partis corrumperetur de assensu prime. z qz assensus possit in instanti vel successe pducit. tūc nō vel assensus totius copulatiue pducit in instanti: vel successe. sed nullū istoz est verū. ergo nullo mō pducit. aīs p̄z. p̄tio qz nō pducet successe. qz si sic lignet rēpnā pducione ei⁹ z sit vnius hōre: et arguo sic. in instanti medio hōre est talis assensus: ergo non pducit successe per totā hōrā. aīs p̄z

z ponamus casum qz in illo instanti sit assensus prime partis vt duo: et assensus secunde partis vt duo. tunc sic arguitur assensus illarum partium nāqz erit fortiores qz tunc sunt: ergo nunqz pducunt intensiorē assensum postqz in instanti pducera possunt: sequentia z z aīs p̄z. nā si postea sint tres gradus assensus secunde partis: et vnius gradus assensus prime partis: totum aggregatum nō erit fortius qz in illo instanti: nec in illo instanti erit fortius qz in aliquo instanti precedenti illius medietatis. quod sic probō. nam quando assensus prime partis erit vt tria: et assensus secunde partis erit vt vnum: tunc precise erunt 109 gradus sicut in instanti medio. ¶ Arguitur non produceretur successe: qz quod nō pducatur in instanti. sic probatur primo. non produceretur in illo instanti in instanti nō hōre: qz in illo non assentimur secunde parti: nec in aliquo instanti sequentium: quia ante quodlibet instans assentiet toti copulatiue. cum nullum sit instans futuruz hinc instanti immediatū igitur. si dicas subito. i. immediate post hoc instans assentiet toti copulatiue: et produceret totus assensus.

Contra hoc si arguit. signet ille assensus et sit vt vni vel vt duo: et arguit sic. Ille assensus pducitur ab aliq̄ assensu prime partis z secunde. igitur nō immediate post hoc pducet. sequentia probat qz non immediate post hoc erit aliq̄ de terminatus assensus secunde partis et aīs probatur. qz omnis assensus habet adequatā causam igitur habeo probatū qz nec subito nec successe nec in instanti pro ducetur. z p̄ p̄ns p̄positum.

Respondetur qz hoc argumentū supposita veritate opinionis contra quā argumentamur. cogit nos ad concedendum qz remissus assensus ppositiois. ali cuius cōcurrere non pōt ad productionē intensioris assensus. ideo dicit qz assensus successe producit assensus vcz qui terminatur ad totā copulatiuā. et cum pducatur qz nō: qz in quocūqz instanti illius hōre est causa tanti vigoris ad producendum: sicut in quocūqz instanti totius hōre. dicitur qz non. qz vnius gradus assensus vnius partis. z tres gradus assen-

sus alterius partis non sunt tanti vigoris sicut duo gradus assensus vtriusqz partis. sed qz improbatū est in secūdo capitulo: vide quid est dicendū ad argumētū. ¶ Ex diebis sequuntur corēlaria. ¶ Primum est qz error et euidētia sunt idem: z assensus est verus: et falsus. p̄z de assensu alicuius copulatiue cuius vna pars est vera: et alia falsa. Ex quo non sequit qz eadem ppositio est vera et falsa. qz vel assensus nō est ppositio. vel si esset ppositio assensus ille. esset ppositio falsa et vna: sicut copulatiua cui⁹ vna pars est vera. z altera est falsa. ¶ Secundū corēlariū est qz quicūqz tenere qz assensus habitus alicuius aīs z p̄ns possit pducere assensum actualiue. cuius assentimus aīti z p̄nti: adhuc esset verū dicere qz illo assensu assentim⁹ p̄nti propter aīs. s; nō sit immediate pducitur ab assensu p̄ntis pducto ab assensu aītiis bñ mediate. et hoc sufficit ad assentiendū aīti z p̄nti. p̄pter aīs. ¶ Tertium corēlariū est qz idem assensus simul et semel est meritorius et demeritorius. nā sit vna copulatiua coposita ex partib⁹ sic se habentibus qz assentire vni parti sit meritorius. assentire alteri parti sit demeritorius ventialiter. i. sic arguit. assensus quo assentim⁹ toti copulatiue respectu secunde partis ē demeritorius. dicit ventialiter qz si assentire secunde parti esset demeritorius mortaliter: tunc assentire prime parti non esset meritorius. cū mortaliter demereri nō possit esse cū gratia: que requiritur ad merendū. ¶ Quartū corēlariū. sequitur qz duo assensus opinantū respectu eiusdem obiecti sunt incōpossibiles adinmicē. hoc patet. capiat ista copulatiua. hō est aial et hō currit. z habet fortes euidētia p̄ntis prime partis z opinionē secunde: z plato habet vtriusqz partis opinionem: sit assensus totius. copulatiue quem habet fortes a: z assensus totius copulatiue quem habet plato b: a: et b: sunt incōpossibiles qz respectu eiusdem partis. vnius est enidētia z alius opinio: z tñ respectu alteri⁹ partis quibet illoz est opinio. igitur. ¶ Ad secundam opinionem venio: qz sic fundat in vnicō assensu assentiremus copulatiue cū ois assensus sit ppositio: et aliqua copulatiua cui assentim⁹ habeat vna partem affirmatiuā et aliā negatiuā vna

particularē et aliā vlem. sequeret qz eadē ppositio naturaliter pprie signis est vltis et indefinita affirmatiua et negatiua. p̄z de assensu quo assentiremus qz deus est: et nullus hō est aīnus. nā si p̄ illū assensum toti copulatiue et cui libet parti assentiremus: ille assensus representat hōminē esse aial: per p̄ns esset affirmatiua indefinita: similiter representet nullum hominē esse aīnū. z si sic esset negatiua e vltis. et sic habet ppositū. igitur. hoc argumentum non concludit: si illatū est incōueniens est s̄ ipm. nā capio assensum quo assentio isti dysfunctionē: fortes currit vel fortes nō currit. qz quilibet partēz duobito per te ille assensus est ppositio z nō cathogorica. vt facile est pbare. ergo h̄y pothetica distiunctiue. z sic p̄ illā apprehēdo hoc. totū fortē currere vel fortēz non currere. z p̄ p̄ns p̄ ipsum apprehēdo fortēz currere. z sic est affirmatiua: z etiaz p̄ ipsum apprehēdo fortēz non currere. qz nō aīs potest pbare qz assensus quo. assentio toti isti copulatiue: homo est aial: et nullus hō est aīnus: sit ppositio affirmatiua: nisi quia per ipsum apprehēdo hōiem esse aial. qz ad hoc qz sit affirmatiua nihil potest p̄ ipsum apprehēdere nullum hōiem esse aīnū. imo videtur qz p̄ns ipeditur. eodē modo probat qz ille assensus totius distiunctiue sit ppositio: negatiua. qz per ipm. apprehēdimus fortēz non currere igitur hoc argumentum concludit contra istū doctozē. Sic respondēdo ad suum argumentum dico qz ille assensus quo assentimus toti copulatiue: cui⁹ vna pars est affirmatiua z alia negatiua: vel non est ppositio. vel dato qz sit ppositio: est ppositio affirmatiua copulatiua: licet significet negatiue partialiter: nec est alicuius quantitatatis. qz nō est cathogorica. ¶ Tñ de illo assensu dicendū est sicut de ista copulatiua: hō est aial: et nullus homo est aīnus. vñ si argumentum aliquid valeret: idē pbare de illa copulatiua. Rursus vnicō assensu assentimus toti rationali. Similiter iste doctoz. concedit prima disti. p̄m: qz habitus diligens deum inclinat ad diligendum creaturam: ergo idē ē habit⁹ diligēdi deū z creaturam. z per p̄ns idē pōt ēē actus. Idem est dicendum de pmissis et cōditione: ideo non vdeo qualiter dicitur

etiam solent: et dicta eius sicut et deus scit qualiter ipse et actor prime opinionis se declarant. Et sic patet ad primū dubiū.
Ad secundū dubiū respondet qd oīs de demonstratio qd propter quid specie differunt qd sic probat. qd vel eadez est vtriusqz demonstratio conclusio: vel premissa vnius est conclusio alterius. si primū sequit qd habet diuersa antecedētia: qd si eadez est conclusio: idē esset assensu/esset eadē demonstratio igit. si secundū necessariū est qd aliquid sit pars vnius qd non est pars alterius sit nec fm aliqd in specie secundū nā sumptis istis vniuersis demōstrationibus/omne aīal rōnale est risibile: omnis hō est animal rōnale: ergo omnis homo est risibilis. et ista oīs homo est risibilis: omne animal rōnale est homo: ergo omne animal rōnale est risibile: ly et qd vnit inter partes aītis vnius differt specie a ly et qd vnit inter partes alterius: qd ista premissa omne aīal rōnale est hō: differt specie a qualibet pmissa prime demonstrationis. idē potest dici de ly et ergo igit quelibet demōstratio ppter qd differt specie a qualibet demōstratione qd que probat causam per affectus. et hic capimus demōstrationē pro aggregato ex premissis et cōclusionē: cū nota illationis: qd si caperet pro antecedente/nōtum est vnam demōstrationem ab alia differre specie. **Ad tertiu dubiū** in quo queritur an scientia propter quid et certitia qd est de eadē cōclusionē differūt specie. dicit qd de hoc due fuerūt opinioēs. prima opinio dicit qd nō. secūda parrem tenet negatiuā. prima opinio sic fundatur. Capiatur assensus huius/omnis hō est risibilis. causatus per assensu huius/omnis hō ridet. et assensus eiusdē causatus per assensu huius/omne animal rōnale est risibilis: sunt illi duo assensus a/et b/ et arguit sic. Si a/et b/ differūt specie/ideo esset qd a causis diuersarū specierū produceretur: scilicet ab assensibus istarum/omnis homo ridet: et omne animal rōnale est risibile. Sed sic est qd illa nō est sufficientis ratio ad probandū diuersitatē specificam inter aliquos effectus. igitur a/et b/ non differūt specie. maior patet. qd arguitur procedēdo nō apparet alia ratio a/et b/ specie differre. qd nō ex parte obiectoꝝ: cū idē sit obiectū. minor: pro

batnr de calore a sole producto: et de calore ab igne pducto. sunt eiusdem speciei cause specie differūt: s; calores specie differunt: fm qd tenet conciliatorū differentia secūda. sed hoc nō est disputādum in proposito. **Confirmatur**. sequeretur qd Adam primus homo et Abel filius eius non fuissent eiusdē speciei. qd falsum est. et sequela probatur. nam pducebantur a causis specie differentibus. primus enim homo a solo deo/et Abel a patre et matre eius: deo cōcurrente. dubiū tñ est verum mater actiue se habeat in generatione. Beatus Thomas negat et Scotus concedit. nobis tñ impertinet est. qd siue sine non: ad minus pater cōcurreret ad generationem eius. hac opinione impugnata et argumētis solutis alia ponit et argumētis solutis postea sanior eligit. **Contra primam solutionē** arguitur sic. sequeretur qd scientia et opinio respectu eiusdē propositionis essent eiusdē speciei. qñs est falsus: ergo et assensu. falsitas assensu probat. qd tunc certitia et opinio respectu eiusdē propositionis nō cōtrariarentur adinuicē: sed in eodē intellectu si mul se cōpaterentur. et sequela probatur qd nulla indiuidua eiusdē speciei cōtrariantur. qñam principalē probō. qd si differūt specie: vel esset qd obiecta specie differūt: vel qd producerent a causis diuersarū specierum. nō primum: qd obiectū est idē in numero vel in specie. et secundū non sufficit per te ad diuersitatē specificā. igitur. maior probat. qd non videtur vnde aliūde differant. igit. Respondetur negando maiorē. et ad probationē negat maior. et cum queris aliūde differunt: dico qd penes hoc qd notitia scientifica clare sum obiectum representat: et per ipam euidenter et clare assentimus. notitia aut opinatiua nō clare representat: nec per ipsam clare assentimus. et sic penes claritatē vnius et obscuritatē alterius: penes certitudinem vnius et formidīnē alterius argumentatur illas specie differre.

Cōtra hoc sic arguitur. ad minus habeo qd assensus vnius ppositionis eiusdē propositionis differens essent eiusdem speciei qñ sunt eque clari. qñ est falsum: ergo et assensu. consequētia probatur: qd exēplū ponam. qd fortis currat cōtra

ne: et habet naturalem euidentia qd ipse currit: et in sequenti hora quiescat: in qua euidenter dissentia ista/fortis currit: eque clare sicut assentiebā primo. probō iaz qd assensus que habeo de ista forte currit: et dissentus quem habeo sunt eiusdem speciei. qd non differunt specie ex parte obiectoꝝ: qd est idē obiectum. nec differūt specie ex parte claritatis: cū ex casu eque clare dissentia in hora sequenti illi fortis currit/ sicut et assentio in hora presenti. et cum esse a diuersis causis nō sit sufficientis ratio probatiua qd sint diuersarum specierum: sequet qd sint eiusdem speciei. qd fuit probandū. **Respondetur** qd assensus et dissentus eiusdē propositionis specie differunt. et ad probationē dico qd nō differunt specie penes claritatem. qd clarus assentimus per assensu qd dissentimus per dissentum. supposito qd eque clare dissentiam sicut assentiam. sed sic differunt penes modū per ipsos cognoscendū: nam per assensu assentio: et per dissentum dissentio. Ex dictis habemus duos modos quibus cognoscere possumus diuersitatem specificā aliquarū notitiarū. primum attenditur penes claritatē notitie. Secūdu attenditur penes modum cognoscendū: adherendo vel dissentiendo.

Secundo principaliter sic arguitur. sequeretur ex opinione qd notitia intuitiua albedinis et notitia intuitiua nigredinis non differant specie. qñs constat esse falsum qd tūc nulle notitie spē differēt. cuius oppositū inferius ostendā. igit. sequela probat. qd si specie differāt/ hoc idē esset qd a causis diuersarū specierū produceretur. s; ab albedine et nigredine: sed hoc per te non sufficit. igit. pro solutione arguamini.

Notādum est qd tripliciter aliquę notitie possunt esse a causis specie differentibus: vel tanqz ab obiectis/vel tanqz a potentijs: vel neutro modo. Exēplum primum: notitia intuitiua albedinis et nigredinis sunt produce ab albedine et nigredine: tanqz ab obiectis. Exēplū secundū: notitia intuitiua albedinis que est in forte et in vno angelo sunt pduce ab intellectu fortis et illius angeli tanqz a potentijs. Exēplū tertiu: assensus premissarum producunt assensu cōclusionis

non tanqz obiecta eius: nec tanqz potentia. Tunc pono propositiones: quarum prima est: quando cūqz aliquę notitie producuntur a causis diuersarū specierum tanqz ab obiectis: ille notitie specie differunt: probatur. qd potētie distinguuntur per actus et actus per obiecta iij. de anima.

Secunda propositio est. si notitie producuntur a diuersis causis in specie tanqz a potentijs. potest esse dubiū an semp notitie spē differāt. et apparet qd sic. nam si ab equali distantia vnius angelus intueatur obiectum: et vnius homo notitia angeli erit clarior: qñ notitia hominis cum sit perspicacioris ingenij: ergo notitia angeli et hoīs de a/ specie differunt. s; quādo ita esset hoc non esset quia specie differunt sed qd vna notitia potest producere euidentiorē assensu qñ alia. Et si dicas: si ille notitie non differunt specie: nō possunt producere assensu illos quorum vnus esset clarior: alio: ergo tandem oportet venire ad hoc qd specie differūt: quia producuntur a causis specie differentibus. Respondetur negando qñam: et ratio est: qd licet nos arguamus illos assensus specie differre propter eorum diuersitatem in claritate: et illam diuersitatem inferamus ex suis causis: non tñ sequitur qd ista qñam est bona: cause specie differunt: ergo effectus specie differunt vnde ly sit aliqui effectus exigentes causas specie differentes non propterea illa cōsequētia est bona.

Tertia propositio est. non oportet notitias productas a causis specie differentibus: non tanqz ab obiectis nec potentijs specie differre. iam ad formam argumenti dicit negando maiorē. et ad probationē distinguo maiorē. vel qd producerentur a causis differentibus specie pmo modo concedo: vel tertio modo. nego: et tunc qñam non valet.

Contra hoc sic arguitur in generatione vniuersa opinio est argumentum iste cause differunt specie: ergo effectus earum differunt specie. Nā si cause differunt specie cū in generatione vniuersa effectus est eiusdē speciei cū sua causa: ergo effectus differunt specie: ergo male dicit qd ex diuersitate specificā causarū nō ly in-

forte diuersitate specificam inter effectus.
Respondetur concedendo ans ne
 gando consequentiam. nam in causis vni-
 uocis valeat ille modus arguendi non
 propterea sequitur quod in omnibus causis vni-
 uocis siue equiuocis valeat. sed est falsa
 conclusio. unde experientia et demonstratio
 alicuius conclusionis equiuoce et non vni-
 uoce sunt causa unde generaliter omni nota-
 tia productionis alicuius notitie est causa equi-
 uoca respectu eius: cum nulla notitia potest
 producere notitiam eiusdem speciei secum.
 aliter esset qualitas actiua. et sic essent plu-
 res qualitates actiue quae quatuor. sed de
 hoc non est circa.

Tertio principaliter sic arguitur.
 sumptis alienis. premissarum demonstra-
 tionis quae est et demonstratio propter
 quid. verum est dicere de eis quod possunt pro-
 ducere assensus diuersarum rationum. igitur
 opinio falsa. ans probat. nam si a causis di-
 uersarum rationum potest puenire effectus
 eiusdem rationis: a fortiori ab eis puenire
 potest effectus diuersarum rationum. igitur probatur.
 quod si possunt producere effectus diuer-
 sarum rationum. vel est respectu eiusdem
 propositionis vel diuersarum propositionum.
 si primum. propositum si secundum. nihil est
 dicendum. nam idem assensus numerocurrit
 ad productionem diuersorum effectuum in spe-
 cie respectu diuersarum propositionum. hoc
 patet capiendo eandem propositionem pro ante et
 diuersas propositiones. quod dicitur ab eis
 quae dicitur. forte dices. forte quod possunt pro-
 ducere effectus diuersarum specierum: sed non
 assensus. possunt enim producere suas si-
 militudines in anima quae sunt differunt.

Contra hoc sic arguitur. sunt notitiae
 et assensus diuersarum specierum possunt
 producere effectus speciei distinctos: ergo
 enatio nulla. ans potest probari sicut
 probatum est ans principale. et igitur patet:
 quod tales assensus premissarum demonstra-
 tionis quae est et propter quid: etiam produ-
 cent suas similitudines in anima et si non essent
 assensus et notitiae. igitur. ideo nunc

Respondetur simpliciter negando
 quod assensus premissarum demonstrationis
 quae est et propter quid: possunt diuersos effe-
 ctus producere respectu eiusdem conclusionis
 sed sunt diuersarum specierum assensus et
 notitiae et non respicio ad solutionem quam

arguendo tetigisti videlicet quod respectu
 diuersarum conclusionum possunt producere
 assensus speciei differetes quod assensus
 propositionis hoc conuenit nec volo dis-
 cere quod sufficit quod producat similitudines
 cum hoc non pronentur et eo quod sunt notitiae et
 assensus speciei differetes sed et diuersi-
 tate qualitativa. **C**ontra hoc sic arguitur
 et multum apparet non dantur in
 rebus naturalibus alique cause speciei
 differetes quin effectus specificae diuer-
 sos producant ergo nec in assensibus et no-
 titiis iudicariis dabitur. alique qualita-
 tates quin assensus diuersarum specierum
 producant: ans patet discurrendo per natu-
 rales causas si solus calor possit producere ca-
 lores specificae idem per se potest in ae-
 re alique producere qui a calore produci
 non potest scilicet lumen et multos alios
 effectus in rebus animatis idem inueniuntur.
 igitur probatur si ergo non habes pro inco-
 ueniente quod nulle sunt cause in rebus cor-
 poralibus specificae diuersae quin produ-
 cere possint effectus diuersarum specierum et
 tamen in assensibus intellectiuis dant assen-
 sus diuersarum specierum qui non possunt
 assensus specificae differetes producere di-
 cetur pari forma et tanta ratione tibi quod licet
 in rebus naturalibus corporeis dantur
 cause specificae differetes idem in
 catione effectus producentes non tamen hoc
 in spiritualibus qualitatibus inueniri po-
 test nec aliquid per te dici potest quin idem
 pro me patrocineretur. Respondetur quod hoc
 argumentum habet aliquam apparentiam
 et non videtur quid aliud dici possit nisi quod
 supra dicebat. vix quod satis est quod possunt pro-
 ducere aliquos effectus differetes spe et
 hoc est verum de his similitudinibus: sed hoc
 aliquo modo inerebat inter arguendum.

Contra principaliter sic arguitur si opi-
 nio esset vera. sequeretur quod contrarie cau-
 se eiusdem speciei producerent effectus. igitur
 est falsum. ergo et ans: igitur probatur et fiat
 hec argumentatio. omne animal rationale
 est risibile omnis homo animal rationale. ergo
 omnis homo est risibilis. habet forte
 opinionem maioris et eidentiam minoris et
 plato habet eidentiam maioris et opi-
 nionem minoris et eidentiam. quae habet
 plato de maiori sit eque clara sicut euiden-
 tia quae habet fortes de minore: et opinio
 quam habet plato de minore tante for-

midinis precise sicut opinio: quae habet
 fortes de maiore tunc sit arguo assensus
 maioris et minoris in forte et assensus ma-
 ioris et minoris in plarone. producatur as-
 sensus huius omnis homo est risibilis eiusdem
 speciei et sunt assensus contrarii igitur: ma-
 ior patet: quod non est dabilis alia ratio quare
 assensus ille maioris et minoris in forte et
 in plarone non producant assensum eius-
 dem speciei nisi quod speciei differunt sed illa
 non est sufficiens ratio per te. igitur: maior
 patet: quod obiectum est idem et nullus illo-
 rarius assentit sed alius nec formidolo-
 sus: igitur minor: principalis argumentum
 probatur: nam si assensus premissarum
 qui sunt in forte et assensus premissarum
 qui sunt in plarone essent in eodem seque-
 retur quod opinio et eidentia respectu eius-
 dem obiecti essent in eodem quod est falsum
 et sequela probatur per casum inter arguen-
 dum posito quod ante consequens sit falsum
 videlicet quod cause contrarie producant effe-
 ctus eiusdem speciei apparet ita manife-
 stum quod probatione non eget: sed probatur
 primo. in naturalibus enim videmus causas
 contrarias generare effectus de frigore et
 caliditate. et si alique sicut albedo et nigre-
 do quae producant alios non contrarias
 cum simul et semel aliquis albedinem nigre-
 dine videat nisi tamen dantur contrarie cau-
 se effectus eiusdem speciei producentes quod
 tunc eadem ratione diceret quod actus contra-
 rii possunt producere habitus eiusdem spe-
 cie. similiter habitus contrarii actus eius-
 dem speciei producere possunt quod nullus
 credo sane mentis concedere vellet vel de-
 beret. igitur respondetur per propositiones.
Prima est aliqua causa totalis producit
 effectus diuersarum specierum: patet de deo
 qui se solo potest producere effectus di-
 uersarum specierum.

Secunda propositio est aliqua causa crea-
 ta respectu eiusdem obiecti potest produ-
 cere effectus diuersarum specierum patet
 de voluntate quod respectu eiusdem obiecti
 potest producere vellet et nolle si ad hoc quod
 voluntas respectu alicuius obiecti eliciat
 motionem requiritur quod ipsum apprehen-
 dat sub ratione mali et ad hoc quod eliciat
 vellet respectu eius quod ipsum apprehen-
 dat sub ratione boni non est presentis
 disputationis.

Tertia propositio est aliqua causa creata

naturaliter agens respectu eiusdem obiecti
 et producit effectus specificae diuersos
 patet de potentia intellectiva quae habet
 naturam abstractiuam et intuitiuam for-
 tis quaequid notitiae speciei differunt sed
 tam intellectus quod voluntas sunt cause
 partiales talium actuum nam cum intelle-
 ctu concurrat obiectum vel aliquid aliud et
 cum voluntate obiectum volit vel nolit cog-
 nitio per Augustinum nihil volitum nisi
 cognitum sed hoc concedo cum Scoto fal-
 sum ad minus secundum aliquos.
Quarta propositio est. cause contrarie
 producit effectus non contrarios: patet
 albedo et nigredo sunt qualitates contra-
 riae: producant effectus non contrarios. scilicet
 species in medium in eadem parte medij
 sunt species albedinis et nigredinis sed
 ista quarta propositio assumitur dubij vi-
 delicet quod species sunt ponende et falsum
 est secundum doctorem cuius opinionem defen-
 samus qui negat species esse ponendas
 sed propositio verificari potest ut inter alia
 quaedam dicebatur de visione albedinis
 et nigredinis cum idem oculus simul et
 semel videat albedinem et nigredinem sed
 licet albedo et nigredo producant visio-
 nes non contrarias non tamen eiusdem
 speciei.

Quinta propositio est qualitates con-
 trarie effectus producere possunt eiusdem
 speciei forsum et copulatiue nescio dare
 analogiam in naturalibus nisi dicas fri-
 gus aliqua de albare et calore etiam sed
 tunc nec calor et frigus sunt totales cau-
 se nec cetera sunt paria ex parte passiu-
 erit sic patet quid dicendum est argumen-
 tum vel oportet dicere quod assensus pro-
 ducti per illas argumentationes in forte
 et plarone non sunt eiusdem speciei et
 causa est: non quia producantur a causa
 speciei differetibus sed quia producan-
 tur a causis contrariis quicquid sit argu-
 mentum est bonum et ad rem ex dictis se-
 quitur quod aliquis effectus potest intendi
 per aliquod impossibile siue cause hec
 propositio probatur nam assensus illius
 conclusionis potest intendi per assensus
 premissarum eiusdem speciei cum pre-
 missis quae sunt in forte et tamen assensus talium
 premissarum sunt in coposibiles assensibus
 premissarum qui sunt in plarone. secundo
 sequitur si renouamus assensum conclusio-

nis non posse esse sine assensu premissa-
rum a quo pducitur q dantur duo assen-
sus eiusdem speciei incōpossibiles pro-
batur. nā assensus cōclusionis q est i for-
te nō pōt esse cū assensu eiusdē cōclūsiōis
q est in platonē: q tunc assensus pmissa-
rū que sunt in forte z assensus premissaz
que sunt in platonē essent simul sed istud
correlariū qz conditionaliter ponitur be-
ne stat cū primo lz conditio posita a par-
te antecedentis repugnat primo correla-
rio: ex quo tertio sequitur qz secundū illā
opinionē cōcedendū est qz assensus con-
clusionis pducitur ab assensibz pmissaz
pōt esse sine assensibus illarū premissaz
vel concedere oportet q aliqua duo indi-
uidua eiusdē speciei sint incōpossibilia
z sic concederetur qz facta ista distinctio
non esset magnū inconueniens vide-
licet dupliciter aliqua sunt incōpossibi-
lia vel ex parte suaz naturarū z sic dico
q nulla individua eiusdē speciei sunt in-
cōpossibilia: alio modo ex parte suarum
causaz qñ effectus non possunt effici sine
suis causis z cause repugnat adinuicem
z isto secundo mō diceretur q non est in-
conueniens duo individua speciei eius-
dē cōpossibilitatem habere. Quarto se-
quitur qz concedentes assensus cōclūsi-
ōis sine assensu premissarū eē nō pōt esse
hāc opinionem defendentes tenentur cō-
cedere aliquē incōpossibilem inter in-
diuidua eiusdem speciei.

**¶ Quinto principaliter arguitur sic si opi-
nō esset vera sequeretur qz contingeret
circulariter demonstrare ad sensū in quo
Tri. iij. cap. superius negant vel negare
tenebatur vt ibi sua ratio pbanit qñam
probo faciat fortes hāc cōsequētiam oē
rationale est risibile: omnis hō ē animal
rōnale: ergo omnis hō est risibilis z. a. sit
aūs z pñs vocetur. b. assensus. a. causat in
eo assensum. b. postea faciat vnā pñam in
qua antecedens sit. b. z pñs. a. z arguitur
sic assensus. b. pducit assensum. a. ergo p
bant probandū: aūs p3 quia assensus. b.
natus est producere assensum. a. quia si
fortes non assentiret. a. b. producere as-
sensum. a. sed itaz non impeditur: g assen-
sus. b. pducit assensum. a. minor p3 qz
si sic impeditur ab assensu. a. lz hoc est
falsum: qz assensus ipsius. a. qui natus ē
produci ab assensu. b. est eiusdem speciei**

cum assensu quez iam habet fortes de. a.
qz si nō ideo eēt quia produceretur a cau-
sis specificis diuersis non enim apparet
vñ aliunde fortes differant sed per te hoc
nō sufficit ad hoc q spā differant: g pro-
positum. pñā patet qz nullum individū
vnus speciei ipedit pductionē alterius
dū sit eo intensus ne dicas nos cōtradi-
cere philosopho in primo de generatione
dicente simile in dissimile nō agere. Re-
sponderetur qz tora vnū argumentū stat in
ista ppōne assensus. b. pducit assensum.
in forte quā nego. z ad probationem cō-
cedo qz assensus. b. natus est producere as-
sensum. a. sed impeditur tunc ab assensu
quē fortes habet de. a. z cū pbas opposi-
tū: qz assensus. a. qui natus est produci
per assensum. b. est eiusdem speciei cuius
assensu quē fortes habet de. a. hāc nego.
z ad probationē qñ queris vñ specie dif-
ferant dico qz non inde: qz a causis specie
differentibus producitur: sed qz assen-
sus quē fortes h3 de. a. clarior est qz assen-
sus. a. natus est producere per assensum. b. qz
sūrem vnus sit clarior alio ex dictis i pu-
mo capi. norum euadet.

**¶ Contra hoc sic arguitur assensus. a. nō
est clarior assensu. b. ergo solutio nūmā.
aūs patet: qz a causis specie differentibz
pducunt sed illa nō est cā per te: g itur.
Respondet negando aūs z ad probatio-
nem dicitur qz illa nō est cā: sed qz assen-
sus. b. est pducitur ab assensu. a. z ppter
vnūquodqz tale zc. contra non inconue-
nit vnū effectū eē ita intensū sicut est sua
causa p3 de calore vt octo pducunt calo-
rē vt octo: g nec inconuenit qz sit eque cla-
rus. Responderetur qz aūs est verū de ali-
qua cā vnūca sed. nō de cā equiuoca lz
de hoc magis dicitur est superius in secū-
do cap. ex quo p3 qz scdm istam opinionē
concedendum est qz impossibile est eque
intendē que clare assentire conclusioni z
premissis.**

**¶ Secro principaliter arguitur si opinio
esset vera sequeretur qz aliqua simul z
melidē ppositiōni assentiret euidenter z
non euidentē. pñs est falsū: qz hoc non est
minus incōueniens eidē formidolose sic
euidentē assentire qd negat ab opināte:
sequela probatur sit. a. ppositio vera ad
quam probandū habet forte duo me-
dia quibz eque firmiter assentiat z eque**

indubitanter z vñ sit medium verum z
aliud falsum potens tñ esse verum itaz sic
arguo illa duo media productū ab assen-
sus ipsius. a. z assensus productus a
medio vero est euidentia z assensus pdu-
ctus a medio falsigrāpho non est euide-
tia: igit. minor p3 per definitionē euiden-
tie z maior pbatur nā illa duo media na-
ta sunt producere assensus eiusdē specie
qz si illū mediū esset verū sicut potest eē
verū produceret assensum eiusdem spe-
ciei cū assensu producto a medio vero: sed
mediū esse falsū non impedit ne produ-
cat assensū quāle produceret si eēt verū:
ergo ppositū. Responderetur per ppositi-
ōnes. Prima est illa duo media pducūt
assensus eiusdē speciei. hanc ppositiō-
nē probasti arguendo. Secunda ppō est:
possibile est eidē ppositiōi p assensum
euidentē assentire z eidem per assensum
ineuidentem assentire dum modo inueni-
entia proueniat ex sophisticatione me-
diū. hanc similiter probasti z forte opposi-
ta opinio tenetur eam cōcedere. Tertia
ppō est impossibile est eidē ppositiōni
p assensum euidentē z assensū ineuidentem
assentire dum modo inuenientia
proueniat ex formidolose assensus vel falsi-
tate obiecti naturaliter loquor: z insolui-
bilia excludo z ex hoc patet ad formam
argumenti.

**¶ Septimo sic arguit. dantur duo assen-
sus eiusdē obiecti vnus pducitur per de-
monstrationē alius per experientia spe-
cie differentes: g opinio falsa. Probatio
aūs. sit. a. assensus huius luna est lecti-
psabilis cātus p demonstrationem. z. b.
assensus eiusdem obiecti causatus p ex-
perientiam eiusdē speciei cuius. a. assensu.
Tunc sit. dabilis est aliqua experientia
causatus assensus euidentis eiusdē ob-
iecti nō tñ eque fortis sicut prima cū non
omnes experientie ad idem pbādū sint
eque fortes sit igit ille assensus. c. Et ar-
guitur sic. c. z. a. sunt assensus eiusdē ob-
iecti. a. cātus p demonstrationē z. c. per ex-
perientia z specie differūt: igit. pbario mi-
noris. Supponam qz pnt eque intēsi as-
sentire z cū hoc q vnus sit magis euidēs
alio z sint eiusdem obiecti non est: dicēdū
qz sunt eiusdem speciei: quia cum termi-
netur ad idem obiectum z sunt eque in-
tensū si essent eiusdē speciei non apparet**

quare vnū esset alio euidentior. Respon-
deretur qz illi assensus speciei differunt nec
opinio vult dicere qz omnis assensus ali-
cuius obiecti sit eiusdem speciei cum as-
sensu eiusdē obiecti causato p demonstrā-
tionē nisi illi assensus sint eque clari vt
eque formidolosi. Unde vis illius opinio-
nis in hoc stat qz stat cōsequētia nō va-
let: cāe specie differūt ergo effectus specie
differunt: qz si cetera sunt paria ex pte as-
sensu aūs est verū z pñs falsum.

**¶ Sequitur opinio secūda p qua ponit
talis conclusio: oēs assensus a causis spe-
cie differentibus producti specie differūt
hec cōclusio probari pnt argumētis factis
contra primam opinionem: z auctoritate
philosophi dicitis qz scientia propter qd
z quia est differunt vltimo: capitulo hu-
ius primi tractatus.**

**¶ Contra quam opinionēz arguitur pū
mo argumētis factis fundando primā
opinionē. ad quoz pūmū responderetur
qz licet in causis naturalibus nō valeat
talis pñā isti effectus pducuntur a cau-
sis specie differentibus: ergo specie diffe-
runt in qualitibz anime bñ valet. z qñ
queris dicitur dico tibi qz non est incō-
ueniens quod illud sit se habeat in spiri-
tualibus vnō in corporalibus sicut nō
est inconueniens qz dantur tres qualita-
tes spirituales non simul se comparten-
tes quarum nulle due repugnat licet in
naturalibus nūqz dent tales qualita-
tes quarum nulle due repugnat ad cō-
firmationē dico qz nō est inconueniens qz
causae specie differentes producant ef-
fectus eiusdem speciei quando altera ea-
rum est infinita sicut contingit in casu
argumenti.**

**¶ Secundo principaliter sic arguitur. si
opinio esset vera sequeretur qz nūqz habi-
tus inclinaret ad similes actus a quibz
pducitur. consequens est contra diffi-
nitionem habitus: ergo aūs. sequela p-
batur. nam actus scientificus ab assensu
premissarum productus differt specie ab
assensu scientifico ad cuius productionē
concurrit habitus: ergo assensus scienti-
ficus sine habitu productus est assensus
scientificus ab habitu productus specie
differunt cum producantur a causis spe-
cie differentibus: ergo sequitur nūqz ha-
bitum inclinare ad similes actus a quibz**

est productus q̄si concedere velis philo-
sophos oēs moraliter loquentes nega-
re sequit̄ ista conclusio q̄ si in forte p̄ ali-
quē sc̄mz succellere productur aliquis
habēt in quolibet instanti tēporis produ-
ctionis fortes habet actū specificē diuer-
sum a quocunq̄ actu ab eo prius habito
quo nihil naturaliter impossibilis. r̄ seq̄-
lam probō. nā supposito quod superius
diximus q̄ quicunq̄s actus sine interm̄s
sine remissus sufficit p̄ducere aliquē ha-
bitum tā verum est dicere q̄ in quolibet
instanti illius hōre h̄z actū fortes adque
in illo instanti cōcurrit, aliquis habitus
qui nō concurreret nec similis in specie
secū ad productionē actus quē fortes ha-
buit in aliquo instanti p̄terito illi? t̄pis
v̄ calculant̄ p̄z igitur propositum.

¶ Responderur q̄ argumentum bene p̄-
bat non esse concedendum primū illatū
ideo dicit̄ negando p̄mā r̄ ad p̄bationē
nego actū scientificū sine habitu produ-
cto, specie differre ab actu scientifico per
habitum productū r̄ ad p̄bationem cau-
sē differat̄ specie ego concedo ergo r̄ effe-
ctus nego p̄sequentis q̄n̄ cause inde spe-
cie differant̄ effectus specie diuersos gi-
gnunt̄ non in p̄posito p̄terue: respōdeo
hoc puenire ex natura habitus q̄ est ad
producentū actus similes illis a quibus
est p̄duc̄? h̄c possunt multa argumenta
fieri de notitis iudicariis r̄ apprehē-
sionis que p̄pter breuitatē r̄ tēporis angu-
stia differūt ceterz h̄nc inde argumēt̄ r̄
ipugnatioib⁹ v̄s̄is p̄me opinio adherēq̄.

¶ Dubitatur tertio an prima figura ma-
thē faciat scire.
¶ Dubitatur quarto v̄rsū sciētē mathe-
maticē sint certiores alii. Ad tertiū dicit̄
ur per talē cōclusionem prima figura: r̄
primus eius modus aptiores sunt ad de-
monstrationē q̄ aliqua alia figura r̄ ali-
quis alius modus conclusio h̄c sic p̄ba-
tur illa figura r̄ ille modus aptiores sint
ad demonstrationem que sunt euidētio-
res: sed sic est de prima figura r̄ eius pri-
mo modo: igitur maior p̄z: q̄ demonstra-
tio facit scire: ergo euidētior figura r̄ eui-
dentior modus plus deferunt ad de-
monstrationem q̄ aliquis alius modus
minozem probat philoso. primo a signo:
quia mathematicē scientie que sunt cer-
tiores scientie v̄: untur prima figura et

eius primo modo regulariter igit. postea
tres adducit rationes: prima est: quia
Omnes demonstrationes affirmatiue p̄-
pter quid r̄ positissime sunt in prima figu-
ra. secunda est: perfectius facit scire pri-
mus modus prime figure q̄ aliquis alius
primo quia in tali modo possumus con-
cludere definitionem de diffinitio: et in
nullo alio: ergo primus modus prime fi-
gure aptior est ad demonstrandum. p̄na
pater: quia tunc res perfecta scitur cum
eius diffinitio cognoscitur: alia ratio est:
quia primus modus prime figure nō p̄-
batur euidens per reductionem ad aliū
modum a p̄terito sed alij modi probantur
euidēt̄ p̄ reductionē ad primū modum.
¶ Ad tertium dubium responderur vna
distinctione supposita quimultipliciter ali-
qua scientia dicitur certior alia. vno mo-
do quia res de quibus considerant̄ ma-
gis a contingentia recedunt quoquides
modo theologia est scientiarum certissi-
ma: q̄ in ea de deo principaliter agitur q̄
res necessaria est: quo quidem modo ser-
uocinales scientie non sunt multum cer-
te cum tractent de rebus multa contin-
gentibus. Secundo modo quando eius
principia sunt euidētiora ex quo p̄z q̄
scientia cuius principia sunt euidētiora
principiū est certissimā: cū talia sit metaphy-
sequit̄ q̄ ipsa est certissima modo theolo-
gia nostra nō est certa non q̄ habeat for-
midinem quia nulla scientia annexa for-
midinē habet sed q̄ articuli fidei qui sūt
ei? p̄ncipia nō sunt nobis euidēt̄ noti.
¶ Tertio modo: q̄ pauciores relinquit
dubitatioēs hoc est quia plura docet de
rebus quibus considerat̄ quo quidē mo-
do talis sciētia est certior: q̄ partialis v̄n
de demonstratione plura docet tota lo-
gica q̄ liber posteriorum. iij. modo q̄
facilius acquiri potest. r̄ quinto modo q̄
per euidētiores cōsequēntias procedit
tunc dicitur q̄ primis tribus modis ma-
thematicē scientie nō sunt certiores nec
iij. modo quo ad omnia mathematica
alia sed bene quo ad aliqua sed bene que
to modo vt p̄z per literam philosophi.
¶ Contra hoc sic arguitur illa sciētia est
certior: cuius principia sunt falsa sed sic
est de mathematica igitur maior est cla-
ra r̄ minozem probō. nam ista sunt duo
principia mathematicē scientie omne

Dubio

rum est maior sua parte r̄ sic ab equali-
bus quanti talibus vel propositionibus
equalia demas que remanent sunt equa-
liar ista sunt falsa igitur. de primo proba-
tur primo ly sua parte distribuitur: ergo
sensus est omne totum qualibet sua par-
te est maior q̄ parte esse falsum nullum
est totū maior sua materia similiter nul-
lus homo est maior sua anima cum ani-
ma non sit p̄na nec magna materia etiā
est ita magna sicut illud cuius est pars
cum tantum occupet locum. similiter ca-
su posito q̄ digitus fortis in duobus lo-
cis ponatur r̄ in vno rarefiat ad maiorē
quantitatem q̄ est fortis in loco vbi est
sic arguitur ille digit⁹ fortis est pars for-
tis r̄ maior forte igitur. de secundo pro-
batur nā sit a proportio inter octo r̄ qua-
tuor: r̄ b. inter sex r̄ t̄. Jam sic arguitur.
a. r̄ b. sunt equales proportionēs r̄ tamē
ab eis equalibus demptis remanentia
non sunt equalia. nam deponantur duo
ab octo r̄ duo a sex proportio manebit ser-
ua quatuor r̄ proportio quatuor ad tria: s̄
ille proportionēs non sūt equalēs quia
proportio sex ad quatuor est sex: quia al-
tera r̄ quatuor ad tria sex q̄ tertia cōstat
q̄ ille non sunt equalēs proportionēs igitur
ad primū dicitur q̄ intelligit de p̄-
te quantitatis r̄ non essentiali.
¶ Responderur ad aliud q̄ multipliciter
principiū illud intelligitur naturaliter
r̄ non supernaturaliter. secundo dico q̄
digitus ille est maior forte: r̄ ad probatio-
nem: q̄ fortis vbi est precise est pedalis
quantitatis r̄ digitus tripedalis vt sup-
pono: ergo digitus est maior. nego maio-
rem immo fortes in illo casu est quadru-
pedalis si dicas q̄ non q̄ nullibi ē qua-
drupedalis: ergo non est r̄ c. nego conse-
quentiam instantia est. primo de corpore
quatuor pedum in vacuo posito pro ar-
gumento tamen posito dico q̄ sufficit q̄
fortes sit quatuor pedum in ista locis de-
monstrando locum vbi est totus fortis
locus vbi est digitus eius r̄ si dicas for-
tes est maior suo loco contra philosophū
iij. phisicorum dedi casum contra philo-
sophum ex quo non est inconueniēs ali-
quid contra cū sequi. secundo dico q̄ for-
tes non est maior suo loco vel locis. Se-
cundo principaliter ad argumentum di-
co q̄ principium illud sic intelligitur om-

ne totum est maior sua parte r̄ quilibet
pars est minor suo toto loco vbi ē pars
eius modo digitus ille vbi est: tripedalis
non est pars fortis nec valeat dicere q̄ ille
locus in duobus locis ponat q̄ secludat
illud vel intelligatur de imaginario.
¶ Ad secundum principale dicitur q̄ in
cipium v̄n sic intelligitur: si ab equalib⁹
magnitudinib⁹ equalēs magnitudines
demant̄ r̄ si ab equalibus numeris: equa-
les numeri tollantur equalēs numeri re-
manēt r̄ sic ab equalib⁹? p̄positioib⁹ arif. equa-
les p̄portioib⁹ geometrice: equalēs p̄por-
tioēs geometrice tollant̄ equalēs p̄portio-
nes geometrice remanēt. v̄n tu nō tollis
ab. a. r̄ b. equalēs p̄portioēs geometrice s̄z
arithmetice. r̄ a. r̄ b. sunt equalēs p̄portio-
nes geometrice vnde ad tollendum ab
a. r̄ a. b. equalēs p̄portioēs geometri-
ce oportet tollere ab omnibus quatuor
terminis. exempli gratia si ab octo tollā-
tur duo r̄ a. quatuor: tollatur vnum. r̄ a.
sex tollantur duo r̄ a tribus vnum iam
tolluntur equalēs p̄portioēs: q̄ ab. a
tollitur. proportio duoz ad vnum r̄ equa-
lis proportio tollatur. a. b. r̄ remanēt p̄-
portio sex ad tria r̄ quatuor ad duo qua-
rum quilibet est proportio dupla. r̄ sic p̄z
ad argumentum r̄ per consequēs ad pri-
mū dubium quinto dubitatur quali-
ter primū principium ingrediatur de-
monstrationem ad quartum.
¶ Responderur q̄ dupliciter aliquid in-
greditur demonstrationem formaliter
vel virtualiter ingrediuntur formaliter
demonstrationem partes eius sicut p̄e-
misse r̄ conclusio quozum quolibet voca-
tur principij demonstrationis: ab Arif.
vnum in demonstrabile scilicet p̄misse
in demonstratione propter quid et porif
sima aliud demonstrabile scilicet: conclu-
sio in quolibet demonstratione: virtuali-
ter: tripliciter aliqui ingrediuntur demon-
strationem. vno modo dicimus istam p̄-
positionem omne animal rationale est ri-
sibile ingrediuntur in demonstrationē om-
nis homo est risibile: fortes est homo: er-
go fortes est risibile: quia maior probat̄
per illas. Alio modo q̄ illud sic se h̄z
q̄ si est falsū demonstratio nō haberet vi-
gorem tunc pono propositiones primū
principij formaliter non ingreditur de-
monstrationem si istud est primū princi-

pñ quodlibet est vel non est: quia hec nō
 est demonstratio quodlibet est vel nō est
 fortes est: ergo fortes est vel non est: cum
 conclusio sit per se nota. nec si ista sit pri-
 mū principii quodlibet est vel aliquid
 non est et ex hoc sequitur qd primū prin-
 cipii non ingrediatur demonstrationem
 primo modo: sed bene tertio modo: nam si
 primū principii esset falsum oppositum
 consequētia staret cū antecedente et sic
 demonstratio nihil probaret et sic p3 ad
 quartum dubium. ¶ Dubium quarto
utrum evidentia et invidentia se compa-
riantur admittit. Pro cuius dubij decla-
 ratione advertendū est qd formaliter vel
 virtualiter in dubio assumpto tria que-
 rimus. Primum utrum evidentia et opi-
 nio se cōparantur. Secundū utrius scien-
 tia et fides se cōparantur. Tertium utrius fi-
 des et opinio se cōparantur. et dubium
 dupliciter intelligitur vñ respectu eiusdē
 intellectus vel respectu diversorum intel-
 lectus. si secundū questio difficultas ē non
 habet: clarū enim est qd dū vnus opinat.
 a. propositionē: alius scit eā: et alius cre-
 dit eā si primo modo intelligatur dupli-
 citer vel eam eiusdem propositionis vel
 diversarū. si secundū etiā difficultas ē nul-
 la clarū em est qd aliquis dnm scit vñ p
 positionē opinatur aliā et credit aliā. si
 primū dupliciter vel eodē loco vñ di-
 versis respectu eiusdē propositionis vnino-
 ce sumpte vel equivoce sumpte. si secundū
 idem est ac si esset respectu diversarū pro-
 positionū si primū dupliciter vel in eodē
 loco vel in diversis locis. si secundū dicen-
 dū est qd sic si fortes ponatur Parisius et
 Rome stat ipsum rome opinari. a. et Pa-
 risius scire. a. et hoc tenendo opinionem
 nominalium sed si teneremus imaginati-
 onem doctoris subtilis. Idem esset de
 anima in vno loco et in diversis posita. si
 primum due sunt aduersę opiniones ali-
 quibus dicentibus qd sic aliquibus qd nō
 nos autem more solito vramq; disputa-
 bimus et in fine sanior eligatur. Pro pri-
 me opinionis declaratione ponuntur
 tres propositiones. quarū prima est stat
 eadem propositioni euidenter assentire et
 invidenter assentire. ¶ Secunda pro-
positio non est possibile per eundem as-
sentium euidenter assentire et in eiden-

ter eidem propositioni. ¶ Tertia propo-
sitio est qd assentire euidenter per vnum
assentium et invidenter per alium nō est
inconueniens ista propositio sic persua-
detur non est inconueniens operari cū
lingua et operari sine lingua aliquis em
loquitur et scribit: loquitur cū lingua et
scribit sine lingua ergo eodem modo nō
crit inconueniens euidenter assentire p
euidentiam et opinari per opinionem.
 ¶ Contra istas opinionem sic arguitur
 si opinio esset vera sequeretur qd natura
 liter idem corpus posset esse album et ni-
 grum consequens est falsum: qd tunc ter
 mini contrarij verificaretur de eodē cō-
 tra philosophū in post. predicamētis. igitur
 antecedens in sequela probatur naz
 scit possibile est per euidentiam assenti-
 re euidenter et per opinionem formido-
 lose eidem propositioni. Ita autem pos-
 sibile qd idem corpus albedine sit album
 et nigredine nigrus. ¶ Secūdo sic argui-
tur sequeretur qd nulle qualitates spiri-
tuales cōtrariarentur ad inuicem quod
est falsum sequela probatur: qd si aliq
cōtrariarentur maxime essent scientia et
opinio respectu eiusdem propositionis.
 ¶ Tertio sic arguitur sequeretur qd ha-
bitus oppositi se cōpararentur in eodem
vicium et virtus odium et dilectio quod
non est dicendum.
 ¶ Quarto sic arguitur auctoritate apo-
stoli dicētis de cōcedentibus fide et spe ma-
nebit sola charitas et hoc non aliunde et
se potest nisi: quia beatus habebit clarā
dei visionē cum qua nō se cōparat obscu-
ra notitia qualis est fides et licet hec ar-
gumenta aliquantulum militent cōtra opi-
nionem non tamen demonstratiue eam
falsam concludunt. Ad primum dicitur
qd non est simile: qd albedo et nigredo cō-
trariantur s3 non scientia et opinio et sicut
eidem propositioni possumus euidenter
per euidentiam assentire et per opinionem
invidētē. Ita idem corpus per albedi-
nē est album et per dulcedinē dulce. Ad
secundū dicitur negadō sequela cū antecē-
dis pbatione assensus et dissensus respec-
tu eiusdē contrariantur et non scientia et
opinio hoc ideo: quia si aliquis assenti-
ret ei dissentiret eidē formaliter et vel equi-
valenter assentiret sic esse et non sic esse qd

Non esset possibile sed qd h3 scientiam et
 opinionem respectu eiusdem propositionis
 per vramq; esse assentit. Ad tertium
 dicitur qd habitus scientificus et opi-
 natiuus simul se cōparantur sed non
 habitus vñ et virtus quia illi cōtrariā-
 tur nec dilectio et odium volo alicui be-
 ne esse et non bene esse. Ad quartū dicit
 aliqui qd auctoritas apostoli intelligitur
 quo ad actus spei et fidei s3 nō quo ad ha-
 bitū. Et si dicas frustra anima beata ha-
 bebit illos habitus si non debet inclina-
 ri per ipsos ad actus negatur sequela: qd
 sunt ei ornamentū sed argumentū: cur-
 rit de actu quare non manet actus fidei
 si ē compossibilis clare visioni ad hoc di-
 cetur: anima deus non vult qd maneat ac-
 tus fidei cum clara visione et hoc ideo:
 quia status beatorum perfectissimus est
 iuxta dictum boetij quinto de consolati-
 one: beatitudo est status omnium bono-
 rum aggregatione perfectus. et qd noti-
 tia fidei obscura est et enigmatica vult de-
 us beatorum notitiā imperfectā habere et
 cet sic responderi potest ad argumen-
 ta facta contra istam opinionē: et non cre-
 do. Ideo secunda ponitur opinio pro cu-
 ius declaratione. Notandum est qd qua-
 drupliciter scientia et opinio possunt cō-
 parari vel actus ad actū vel habitus ad
 habitum vel actus ad habitum et eōtra
 et ad hoc conformiter quatuor pono con-
 clusiones quarū prima est scientia actus
 et opinio actus non se cōparantur ad
 assentium quin procedimus. Ista conclu-
 sio probatur per argumenta facta cōtra
 primam opinionem. Secunda conclusio
 est scientia habitus et opinio habitus non
 se cōparantur probatur conclusio. nā
 quando cūq; actus sunt incompossibiles
 etiam eorum habitus: sed actus sunt in-
 compossibiles per primam conclusionem:
 ergo et habitus maior probatur alias se-
 queretur qd nulli habitus essent incom-
 possibiles et idem esset temperatus et in-
 temperatus quod Arist. reputat falsum
 ethicozum. viij. Tertia conclusio est scien-
 tia actus et opinio habitus se cōparantur
 tur. Quarta conclusio scientia habitus et
 opinio actus se cōparantur admittit.
 iste conclusiones vñime eodem argu-
 mento quod communiter fieri solet pro-
 bantur actus virtutis cōparatur

secum habitum vt. oppositū igitur. conse-
 quentia: patet propter inuicem: rationis
 antecedens probatur de inconue-
 niente qui incipit continenter agere cō-
 stat qd per primum continentie actus to-
 tus incontinentie habitus non eorum
 pitur ergo: actus continentie et inconti-
 nentie habitus manere simul igitur simi-
 les quatuor conclusiones intelligantur
 comparando scientiam ad fidem et fidē
 ad opinionem et eundem probationibus
 fundatur.

¶ Contra quas conclusiones multis ar-
guitur argumentis. Et primo sic forte
existente pariter et ratione de eadem p
positione potest habere opinionem et
scientiam. igitur pro solutione aduerte
qd fuit opinio doctoris subtilis in quarto
distinctione nota: qd licet corpus sit pos-
itum in duobus locis nullam qualitatez
habere potest in vno loco quam eandem
habeat in alio secundum quam opinio-
nem diceretur qd licet fortes esset posit
in duobus locis nunq; tamen habere po-
test. scientiam et opinionem de eadem p
positione in vno loco scientiam et in alio
opinionem. Alia est nominalium opinio
concedentium. Idem corpus in vno lo-
co posse habere aliquam qualitatez qua-
carer in alio et tunc concederetur qd pos-
sibile est qd fortes rome habeat opinionē
de a. propositione et parisius scientiam
nec est contra conclusionem que intelli-
gitur dum intellectus non sit in diversis
locis positus. Et si dicatur qd aia iam est
posita in pluribus locis cum sit in toto
corpore et in qualibet parte eius. Ad hoc
dicitur qd verum est sed illa loca sunt cō-
tinuata sibi et per pñs si habeat scientiā
in vno habebit in alio hoc nihil ē dicitur
sequeretur si anima poneretur per totū
mundum si in aliqua parte eius habe-
ret scientiam et in toto mundo similiter
si in vno loco cognosceret albedinem et
in quolibet alio et per consequens aia p
quamcūq; cognosceret distantiam con-
tra omnes philosophos dātes maximāz
distantiam per quam potest cognoscere
vel minimam per quam nō potest. Ideo
aliter dicitur negando consequentiam.
 Pro cuius declaratione. Aduertendum
 est qd non est inconueniens qd anima sit
 in pluribus locis cōtinuatis et qd in vno

loco habeat scientiam et non in alio; et hoc ideo quia mediū productiuum scientie q̄ in vno loco applicatur non sufficit in quolibet loco vbi est anima scientiam producere. Recte, ac si albedo applicaretur antipe esset in viginti pedalaribus et non sufficeret nisi ad producendū species per duas pedalaritates anima haberet immediate sui loci notitiā albedinis et non in alia. Unde concedendū est q̄ non est scientia in pede licet sit scientia in capite licet sit eadem anima vtrobiq̄ et loca continuantur mediate saltē.

¶ Contra hoc sic arguitur ex hoc sequitur q̄ naturaliter est possibile in eodem intellectu simul et semel esse scientiā et opinionem. nam capiamus vnum angeluz qui locum centum pedum repleat. Et sic arguo stat bene q̄ in loco decem pedum habeat notitiā albedinis et in alio habeat notitiā intuitiuā nigredinis sic q̄ notitiā albedinis et nigredinis non sint simul eodē loco. Tunc sic arguitur ergo eodem modo poterit in vno loco habere scientiam et in alio opinionem nullo facto miraculo. Ad hoc responderetur q̄ illatum est concedendū. Ex quo tamen nō habetur q̄ in eodem loco adequato sint scientia et opinio licet sint in eodem subiecto. hic possum multa q̄rere circa istud propositū. Primo an habeat in puncto medio scientiam vel opinionem. Secundo an notitia sit vniuersalis que in tercio de anima explanabuntur.

¶ Secundo principaliter sic arguitur si mul et semel aliquis habeat scientiam et opinionem eiusdem propositionis ergo conclusio falsa antecedens p̄z habeat fortēs euidētiā maioris et minoris opinionem et euidētiā consequentie per ea q̄ dicta sunt in precedētibz fortēs habet opinionem conclusionis probatur q̄ habeat euidētiā assensus maioris et consequentie nati sunt producere euidētiā conclusionis et non impediunt. Igitur produciunt euidētiā ergo propositū maior p̄z q̄ si nō esset ibi minor sed faceret enthymematicā consequentiā ex maiore et consequēte liquidū est q̄ haberet euidētiā conclusioni sed minor probatur: q̄ si essent duo argumenta vnum probabile et aliud demonstratiuū ad probandū a. conclusionē argumentum demonstratiuū

produceret euidētiā conclusionis et impedi-
 pediret argumentū topicū ne opinionem produceret igitur in casu nostro assensus minoris non impedit euidētiā maioris et consequentie ne producat euidētiā conclusionis. ¶ Respondetur admissio causa q̄ habebit fortēs opinionē conclusionis et non euidētiā et ad probationē nego maiore et ad probationem fateor q̄ si faceret enthymematicā consequentiā ex maiore et consequentia q̄ haberet euidētiā conclusionis et nego consequentiā cū inferens q̄ assensus maioris et consequentie nati sunt producere assensum euidēte conclusionis. Et ratio est: q̄ assensus huius p̄ne quā iā fortēs habet nō erit assensus illius p̄ne enthymematice cū consequentie ille specie differant. nam prima includit aliquid scilicet minorē et secunda illud non includit.

¶ Contra hoc arguitur ex solutione sedetur q̄ aliqua cā particularis cōcurrit ad productionē contrariorū effectū notanter dico causam particulārē nā q̄ cā vltis concurrat ad productionem contrariorū effectū non est incommēns falsitas consequentis manifeste patet. In naturalibus des ergo mihi causam particulārē. In naturalibus ad effectū contrariorū productionē cōcurrentē sequela probatur nam assensus illius maioris cū euidētiā consequēte enthymematicē nata est producere euidētiā conclusionis sed in casu duo cōcurrit ad p̄ductionē opinionis. Igitur. Respondetur forte sicut antea in primo cap. dixim⁹ hoc nō esse incommēns de causa partiali et non totali et adequata qualis est ille assensus maioris in proposito. ¶ Contra hoc sic arguitur si illud esset concedendum sequeretur q̄ aliquid sibi ipsi resisteret q̄ contra vniuersaliscū q̄ rei naturā est sequela probatur nam si sit illa prima consequentiā fieret alia consequentiā et esset enthymematica assensus maioris produceret euidētiā conclusionis vt dictū est ergo corrumpetur opinio conclusionis sed cause productiue opinionis resistunt ne corrumpatur effectus cum qualibet causa, nata sit conservare suū effectū admittis in causis notitias producentibus: ergo assensus maioris si sibi resisteret igitur. ¶ Respondetur negando sequela et ad probationem de-

¶ **¶** licet notitia maioris cum opinio-
 ne minoris producant opinionem concludi-
 tionis et nata sit cōseruare opinionem
 conclusionis quādo tamē ille est assensus
 assensus consequentie enthymematice non
 appetitus seruatiōne assensus opinati-
 ui conclusionis et eo scilicet q̄ tunc pōt
 perfectiorē assensum circa conclusionē
 producere scilicet euidētiā vnde intel-
 lectus etiam concurrat ad productionē
 opinionis et dum habet medium produ-
 ctiuum euidētiā non appetit cōserua-
 re opinionem: q̄ tunc potest producere
 perfectiorē assensum contra principalem
 solutionem poteram replicare q̄ in
 alio casu esset possibile assensum anteceden-
 tis sine assensu p̄ne producere assensum
 p̄ntis. de hoc in aliis.

¶ Contra hoc arguitur suppositio q̄ assensus
 successiue corrumpatur habeat fortēs
 in hoc instanti opinione. et conclusio-
 nis per topicum argumentum et fiat de
 monstratio ad eandem conclusionem p̄
 bandam dictum est in solutione q̄ corru-
 ptur opinio et per argumentū demon-
 stratiuum generabitur euidētiā probatur
 q̄ non bene sequitur opinio corrumpitur
 successiue: ergo resistit sue corrup-
 tioni assensu patet ex probabiliter suppositio
 et falsitas p̄ntis probatur nam si illa
 opinio restat. intensior opinio magis resistit
 et cum acuitas argumenti demonstratiui
 non sit infinita sequitur q̄ tam intēsa
 potest esse opinio q̄ exuperet actiuitatem
 argumenti demonstratiui ex quo sequitur
 q̄ stare demonstratiue assensu premissis
 et consequentie et non euidēter assensu
 conclusionis similiter q̄ opinio conclusionis
 non corrumpitur per argumentum demonstratiuum
 si ad hoc dicas q̄ supposita successione in corruptione
 et successiue assensus vtriusq̄ illorum sequitur
 quando antez concedebatur opinio
 nem corrumpi per argumentum demonstratiuum
 intelligebamus instantaneā corruptionem
 eius. ¶ Contra hoc sic arguitur probando
 ex hoc q̄ scilicet assensu anti-
 er p̄ne et non p̄nti et hoc sic per dicta stat
 habere assensum assensu argumenti topicū
 et assensum assensu argumenti demonstratiui
 ad eandem conclusionem probandam. Tunc
 sic sit gratia exempli assensus assensu
 opinatiui natus producere

opinionē tate resistere sicut est assensus
 argumētū assensu sicut actiuitatis ad cor-
 rumpendum illā opinionē et sequitur in illo
 casu q̄ non habet scientiam p̄dūctiōis
 nec opinionem primo q̄ nō habebit opi-
 nionē: q̄ a proportione equalitatis fieret
 actio quod est impossibile nec habebit
 scientiā p̄pter eandē causam igitur
 assensu antecedenti p̄ne et non conclusio-
 nis quod erat probandū. ¶ Respondetur
 q̄ illa suppositione facta argumentū apparet
 demonstratio ad probandum aliquem
 assensu assensu p̄nti et non conclusio-
 nis quod difficile apparet. Ideo meli⁹ est
 set negare suppositionē illā et cōcedere q̄
 argumētū p̄batur q̄ negare illā. famo-
 sam propositionem. s. non stant assensu
 premissis et consequentie quā assensu
 tur conclusioni: sed sine dicā circa illud
 punctum aliquid q̄ nisi fallor in toto fa-
 tiffaciet. ¶ Tertio principaliter sic arguitur
 stat habere scientiā et opinionē eiusdem
 propositionis: ergo conclusio falsa
 assensu probatur capio illam propositionē
 fortēs hz opinionē de a. si habet euidētiā
 eius suppositio q̄ fortēs sit bonus
 logicus perfecte cognoscens quid requiritur
 et sufficit ad hoc q̄ aliquis assensus
 sit euidētiā et ad hoc q̄ aliquis assensus
 sit opinio et sit ipse nostre opinionis crea-
 dens q̄ ad veritatem. p̄dūctiōis de
 conditionato sufficit q̄ reducat ad conditionalem
 veram quando non falsificat et aduertat.
 An habeat euidētiā illius propositionis et an sit vera.
 Et arguo sic vel illa propositio est vera vel
 falsa si vera: ergo necessaria: ergo ex casu
 fortēs habet euidētiā eius ergo antecedens
 huius conditionalis si fortēs habet euidētiā
 a. fortēs habet opinionem eius que est sua
 conditionalis vera et cum conditionalis per se
 sit vera, sequitur q̄ consequens est verum et sic
 fortēs habet opinionem de a. et. a. est illa
 propositio de conditionato extremo et p̄
 consequens habet scientiam et opinionem de
 a. si dicas q̄ est falsa intelligi per esse falsam
 non ita esse ergo sequitur q̄ est impossibile
 ergo fortēs non potest habere euidētiā
 eius ergo antecedens conditionalis a. et. et
 consequentia ista est sicut illa propositio
 de conditionato extremo

Significat sine se falsificet sine nō: ergo se quitur q̄ fortes habent evidentia eius. si dicas q̄ licet fortes assentiat illi certitudinaliter z assensus ille sit verus naturaliter causatus non est tñ evidentia: quia ad ipsum esse evidentia sequitur ipse nō esse evidentia z illa particula intelligebatur vel intelligi debebat in diffinitio ne evidentie. Contra hoc arguitur intel ligamus p̄ evidēter assentire tantūmodo illud q̄ explicatur p̄ istos terminos assensus ver? cert? naturaliter catus vel capis istam propositionē fortes h3 opinionem de a. si ei certitudinaliter assentit z de illa fiat argumentū. Idem inconveniens est habere certitudinem z opinionem vel assensum formidolosum/ et non formidolosum et opinionem z evidentiam fiat ergo de illa argumentum vt prius vel est vera vel falsa. zc. si dicat q̄ est vera z tñ fortes non pōt ei assentire. Contra arguitur dupliciter primo sic assentit sue synonime ergo z illi. cōsequētiā probō: q̄ alias sequeretur q̄ assensus non et natura sua significaret. p̄z. q̄ si a. cum sua synonima essent in intellectu platonis assensus sue synonime terminaretur ad a. si tñ in intellectu fortis nō terminat ad a. s̄. sed q̄ non naturaliter representat cū nō idē apud oēs representet qd̄ est diffinitio termini naturaliter representans p̄ a. in prologo primi perier mentias igitur. q̄ aut assentiat sue synonime non est questio igitur. Cōfirmatur hoc quia stante sua synonima in intellectu fortis deus potest producere assensum eius sed nō p̄duceret alium assensum ab assensu sue synonime ergo intantum habeo. Secundo confirmatur nam stante sua synonima intellectus potest synonime assentire quo facto synonima sua corrumpi potest sine illius assensus corruptione vt probatur in questione. An creatura potest producere effectum in instanti igitur. R̄sponderetur q̄ argumentum potest etiam applicari ad p̄bandum q̄ fortes assentit simul duab? contradictorijs verbi gratia capiatur ista propositio fortes non assentit a. et sit a. illa propositio fortes non assentit illi qd̄ sic probō: quia vel assentit ei vel non. si secundum intentū m. si primum tunc sic fortes assentit illi ergo admittit an assen

tat illi vel non z assentit illi ergo assentit q̄ assentit illi z per se assentit q̄ non assentit illi: ergo simul assentit duabus contradictorijs. Et si des mihi q̄ non assentit illi formetur sua synonima z clarū est q̄ ei assentit ergo etiam assentit a. p̄batur vt prius inter arguendum: nam si assensus sue synonime z ipsaue: cū sua synonima esset in intellectu platonis ille assensus ad vtramq̄ terminaretur et cum naturaliter significet ei representet suum obiectum: sequitur etiam q̄ forti erit assensus. a. quia terminus naturaliter significans idem apud omnes representat igitur duabus contradictorijs assentit: q̄ vt deductū est assentit a. z assentit q̄ non assentit. a. ergo. p̄positū. ¶ Pro solutione argumētū z pro solutione vni? alterius qd̄ fieri potest de ista propositio ne fortes habet formidinem de a. sit a. ista propositio. An fortes pōt illi assentire vel non si sic an per formidinem vel evidentiam si per evidentiam: ergo illa est vera alias de ea non haberetur evidentia ergo habet de ea formidinem z per consequens evidentiam z opinionē. si dicatur p̄ opinionē assentit ei. Contra sit vna cōsequētia cuius sequēs sit a. z a. sit b. synonimū. a. Jam sic arguit fortes habet evidentia illius a. z tñ ergo z tñ ista sequentia t3: q̄ licet haberet opinionē z formidinem p̄ntis evidentia a. z tñ ipsam corrumpere vtrūq̄ argumentū est bonum et aliquo modo sacrum superius in primo cap. dubio secō: solutionē tamē in tractatu de scire z dubitare que re vbi ponitur solutio sine argumento sicut hic ponitur argumentum sine. solutione. ¶ Quarto principaliter sic arguitur: possibile est eūdem habere scientiam z opinionem eidem: ergo conclusio falsa: a. probō si scientia non cōpareretur secum opinionem ideo esset quia opinio habet annexam formidinem sed hoc non igitur maior videtur clara nec aliunde posses ostendere incōpossibilitatem illorum assensum. z minor p̄batur dupliciter q̄ vel formido distinguitur ab opinione vel non: sed est ipsa opinio. si primum potest esse sine contradictione opinio sine formidine admittit per diuinam potētiā: ergo tūc erit cōpossibilitas inter scientiam z opinionem n̄ secundū hoc est si nō de

tingitur sequitur p̄ non stat q̄ intendatur opinio quin intendat formido: cōsequēs est fallum igit. Si reflexas modū arguēdi dicēdo q̄ eode modo probaret q̄ non stat q̄ intendatur albedo qn̄ intendatur eius similitudo sic assumendo albedo et similitudo sunt idēz. c. ostendo tibi q̄ nō est idē: q̄ albedo z similitudo non sunt termini synonimi. s̄ formido z opinio sunt termini synonimi: qd̄ sic probō nam q̄o cōnotationē huius termini z assensum formidolosus est habere z minor p̄batur. Adducat argumētū topicū productiuū opinionis vt. iij. z formidinis. vt. iij. Secūdo loco adducat argumētū topicū in duplo fortius quo adducto experientia cognoscimus q̄ cum minorū formidine assentimus. a. ergo secundum argumentū: corūpebat aliqd̄ formidinis. ponamus ergo q̄ corrumpebat duos gradus formidinis adducat. Tercio argūi topicū in duplo forti? secūdo tūc sequit q̄ corūpet alios duos gradus formidinis: q̄ est maioris vigoris q̄ sim qd̄ corūpebat duos gradus s̄ nō manebit formido q̄ aut manebit opinio. p̄bat nā p̄ argumenta topica nullus pōt assentire evidētē s̄ p̄ opinionē sic habet p̄positū. ¶ Pro solutione notādū ē qd̄ nā formidinis iuxta materiā p̄re p̄batōis secūdo multiplicatis argumentis topicis multiplicat opinio vel nō iuxta materiā sedē p̄batōis. ¶ Pro primo p̄tici expeditione notādū est q̄ aliquoz sit opinio q̄ formido distinguitur ab opinione p̄ q̄ adducit q̄ sicut sunt aliquę passiones volūtatis ita z intellect? tristitia ē passio volūtatis q̄ ex his q̄ volētibus nobis accidit inquit Aug. gaudiū est passio volūtatis ex his q̄ volētibus nobis accidit (vtrū gaudiū z tristitia distinguatur a volitione z nolitione q̄stio est inter doctores subtilē z Gregoriū) sic formido est qd̄az passio ab opinione cāta z est passio intellectus sicut gaudiū vel tristitia est passio volūtatis i q̄bus verbis velum? ponere distinctionē inter intellectū z volūtatē sed tātum inter volitiones z nolitiones hec opinio nullo modo pōt defendari naz argūi secūdū cōtra eā cōcludit nec valet dicere q̄ opinio ad sui cōservationē requirit formidinem: q̄ nulla cā ad sui cōservationē requirit effectū sui alias esset effectus re

spectu sui effectus. Secūdo sic sequer qd̄ dū trēderet opinio intendere formido q̄ oēs negat z ipse etiā p̄ba: q̄ si opinio causat formidinem trēdor opinio causat tēsiore formidinem: q̄ si luminosū p̄duceret lumē. Tercio sic mirabile eēt q̄ p̄ nullā naturalē potētiā possit ipedit opinione p̄duceret formidinem vidimus tñ q̄ caliditas impedit ne p̄ducatur caliditate z eodem mō in alijs causis naturalibus igit. ponit alioz solutio formido et opinio idē sūt cū q̄ stat vtrās istius opinio remittit z intendit formido sicut iste simul sūt albedo z similitudo z albedo intendit remittit similitudo casu q̄ for. z pla. sint albi vt quatuor: z albedo vni? in sedat. Et quo p̄z q̄ q̄to intēsiore est opinio tāto remissior est ei? formido z quāto remissior ē opinio tāto intēsiore est ei? formido. Ista solutio z si sit valētiū nō valet dimitto nunc loq̄ de analogia quam adduxisti de similitudine: q̄ de illa nō p̄tinet loq̄ i p̄posito etiā de illa diximus in p̄dicabilibus. suppono q̄ nō vis tenere opinionē Scoti nec aliozū realiū de relationibus: q̄ tenendo relationē distinctas a reb? absolutis p̄ra opinionē nō aliiū dicere q̄ formido est quidā respect? fundatus i ipso assensu z ex p̄nti nec formido i tendit nec pōt intēdi sed tenēdo opinio nē notaliū. ¶ Contra hoc arguit casu p̄posito q̄ sit opinio vt quatuor z etiā formido eius z quatuor: z intendat opinio vni formiter vsq̄ ad duplū sequit q̄ in instāti medio ipse? hore erit opinio in sexq̄alitero intēsiore p̄z: quia in prima medietate hore acq̄ret duos gradus ergo i instāti medio erit vt sexq̄gitur p̄ opinantem in tota hore remittet formido ad sum subduplū ergo in instāti medio erit formido vtrius q̄ nunc est vt quatuor et sit tota hore admittet duos gradus vnum in prima z vniū in secūda medietate: ergo in instāti medio erit remissior: in subsexq̄tertio: ergo non eā p̄portionabiliter sicut intendit opinio remittitur formido p̄ra nā in prima medietate maior cōp̄ortione acq̄rit opinio q̄ amittit formido. ¶ Secūdo principaliter arguit sequer q̄ quilibet opinio haberet instātiā formidinem annexam. p̄na est fallum ergo z a. s̄: p̄nam probō: capiatur opinio

vt quattuor Intēsa & diuidantur ad imaginē
nationē p partes pportionales pportio
ne dupla tunc sic prima pars pportiona
lis est in duplo inferior. Secūda ergo se
cunde partis pportionalis est in duplo
maior formido prime partis pportio
nalis eodē modo probabit q̄ secūda
pars pportionalis h̄z maiorē formidīnē
respectu secunde & in infinitū vltra. Tūc
sic arguo quibet pars pportionalis hui⁹
opinionis ad minus habet tantā formi
dinē sicut prima et sunt infinite partes
pportionales: ergo sunt infinite formidi
nes equales non comunicātes & sunt in
eodē subiecto ergo infinitā formidinem
constituunt. **¶** Ex quo sequit̄ q̄ demōn
stratio non habet vires cōtra argumētū
topici. **¶** Secundo sic sequeret q̄ scien
tia & opinio se comparerēt & essent eius
dem speciei consequens est falsum & con
tra opinantem: ergo antecedens seque
lam probō: bene sequit̄ intensior opinio
habet remissiorē formidīnē & quāto est
opinio intensior tanto est eius formido
remissior: ergo in infinitū intensior opinio
nullam h̄z formidīnē antea q̄ p̄na est
manifesta: ergo talis opinio cōparietur
secū scientiam & similiter est scientia, cū
sit assensus verus cert⁹ naturaliter cau
satus igitur. **¶** Ad primum istorum dice
retur q̄ opinio intelligit q̄ eque pportio
habilitate pportione multiplici sicut in
renditur opinio remittitur formido sed
non in proportione serquiparticulari.
Unde in illo casu cōcedendum est q̄ opi
nio maiorē proportionē acq̄ret in prima
medietate q̄ in secūda: quia in prima
medietate intenditur ad serquialterum
& in secūda ad serquiterium oppositū
vero est de remissione formidinis mino
rem proportionem amittit formido in
prima medietate q̄ in secūda: nā in pri
ma amittit pportione serquiteriaz & in
secūda serquialteram. Hic duo argu
menta sunt egregia cōtra illam opinio
nem nec facilliter potest ad ea intēniri
solutio. Ideo tanq̄ tertiā opinionem po
nimus q̄ nobis videtur. **¶** Pro cuius
declaratione notandum est primo q̄ in
duo terminis opinio & formido sunt p̄no
num nec est possibile dare diuersitatem
inter modū significādi illoꝝ termino
rū ex qua diuersitate appareat quō sit

veritas istius copulatiue: intēdit opinio
& remittitur formido in quocūq̄. **¶** Tan
de concedendo illam copulatiuam possi
bile oportet dicere q̄ prima pars non cō
p̄tur de virtute sermonis sed capitur in
isto sensu intendit assensum q̄ est opinio
et secūda pars capitur de virtute ser
monis vt sit sensus remittitur formido
i. habemus assensum minus formidolo
sum q̄ antea. Secūdo notādū est q̄ sicut
scientia & opinio repugnant adinueniē
ita assensus magis formidolosus et mi
nus formidolosus: q̄ nō est inēdūenē
assentire nimis formidolose et parū for
midolose per diuersos assensus q̄ assen
tire enīdēt̄ q̄ formidīne per diuersos
assensus. **¶** Ex quo seq̄tur q̄ nulli assensus
eiusdem speciei sic se habent: quod vnus
sit magis formidolosus q̄ alius cū nulla
idividua eiusdē speciei d̄iat adinuenē.
¶ Secundo sequitur contra secūdam
opinionem q̄ formido assensus non at
tenditur penes maiorem intensiorem
vel minorem.

¶ Tertio sequitur q̄ si per. a. argumen
tum topicum producat̄ opinio formi
dolosavt duo & postea ad probandū ean
dem conclusionem adducatur argumē
tum fortius sic q̄ possit producere opi
nionem minus formidolosā q̄. a. puta
opinionem formidolosā vt vnum di
co q̄ anteq̄. b. argumentum: producat̄
opinionem corrumperetur opinio produ
cta per argumentum primum.

¶ Ex quo patet q̄ non solum corrumpe
tur per secūdam argumentū vnus gra
dus formidinis prime opinionis: s̄ etiā
tota prima opinio.

¶ Tunc respondetur q̄ nūq̄ habebis
opinionem non formidolosā licet in in
finitum multiplicentur argumenta to
pica semper adducendo fortius & fortius.

¶ Ex quibus patet quid dicendū est i
ad materiā q̄ ad iocmā argumentorū.

¶ Secūdo sequitur q̄ illa pportio in
tenditur formido vel remittitur formi
do naturaliter verificari non potest: cui⁹
non potest esse vera pro p̄ntia parte nisi
pro quolibet instanti alieuitis temporis
fortes habeat assensum magis formido
losum nec p secūda parte. verificari pot
nisi fortes habeat p quolibet instanti ali
cuius t̄pis assensum minus & minus for

midolosum qd naturaliter fieri impossi
bile est hic contra secūda opinionem po
terā multas adducere calculationes s̄
ips non paritur sic est finis argumenti
in feris dicā in quo consistit naturā for
midinis. **¶** Quinto principaliter sic ar
guitur scientia & opinio respectu eiusdem
conclusionis se comparant ergo opinio
falsa antecedens p̄z & argumentū erit
ad probandū aliā cōclusionē esse falsam
in qua diximus q̄ scientia actus et opi
nio habitus se cōpariunt & similiter ad
probandū q̄ stat assentire maiori minori &
p̄ne & non cōclusioni. **¶** Et arguitur sic si scien
tia & opinio nō se cōparerēt in eodem
intellectu sequeretur q̄ habitus opinatiu⁹
resisteret p̄ductioni actus scientifici qd
ex p̄nti sequerēt illa duo p̄tra illas duas
cōclusiones. **¶** Igitur p̄na probatur nā ha
bitus resistit p̄ductioni actus virtu
tis oppositē: ergo habitus opinatiuus
resisteret p̄ductioni actus scientifici oppo
siti aūs p̄batur difficilior est illi q̄ mult
tuz est habitus actus habitus auaritie exer
cere actus libertatis q̄ illi qui nō est ita
habituatus vt experientia docet & Ari.
septimo ethi. dicens q̄ intemperat⁹ mul
to difficilior virtuose agit q̄ ille qui nō
est ita intemperatus: & p̄na probatur nam
equalis ratio est hic & ibi similiter p̄ba
bas mihi super⁹ q̄ scientia actus & opi
nio habitus & econtra se cōpariuntur: q̄
actus virtutis & habitus oppositi se ca
piuntur negabo analogiā igit̄ & cū diffi
cultas nō proueniat nisi ex parte resistē
tie intrinsece vel extrinsece seq̄tur q̄ ha
bitus virtū resistit p̄ductioni actus virtu
tis oppositē ergo habitus opinatiu⁹ res
sisteret p̄ductioni actus scientifici & sic sic
virtus p̄ductiua actus scientifici est fini
ta: ergo seq̄tur q̄ tantū potest auergeri res
sistētia ex parte habitus opinatiui ratio
ne sue intentionis q̄ omnino ipediat vir
tutem p̄ductiua actus scientifici ne p̄duc
cat actū scientificū cum. a. pportione. eq
litaris vel a. pportione minoris inequa
litaris nō stat actio igitur talis habitus
intensus nō cōparietur secū actū scientifici
cum & similiter in tali casu assentitur p̄e
missis & p̄ne & non cōclusioni & argumen
tū currit ad p̄bādū aliquas qualitates
cōtrariari in gradibus intensis & non in
gradibus remissis qd est cōtra magnos

viros igit. Respondeat q̄ tota vis argumē
ti iacet in virtute istius p̄ne habitus vi
tū resistit p̄ductioni actus virtutis op
posite igit̄ habitus opinatiu⁹ resistit p̄
ductioni actus scientifici & forte aliquis
negando p̄nam daret tale discrimen qd
habitūs virtū nō solum inclināt ad oppo
situm actum sed etiā ad oppositū obiectū
sed habitus opinatiu⁹ h̄z inclinēt ad op
positū actum actus scientifici non t̄m in
clināt ad oppositū obiectum. verbi gra
tia habit⁹ auaritie inclināt ad velle nō
dare & act⁹ libertatis est velle dare alijs
positis q̄ requirunt ad virtutē morāle sed
habitūs opinatiuus hui⁹ h̄z est nihilis
inclināt ad assentiendū isti homo est ri
sibilis cui assentimus per pacrum scien
tificum hoc nihil est dū capiamus habi
tum opinatiuū sive contradictorie & fiat
argumentū sup cōfūdē potes igit̄ argu
mentum illud concludit si illa p̄na sit cō
cedenda quā si velles negare respōde ad
probationem eius conductā cuius solu
tiones non facile inuenies sed q̄ hoc in
feris in istomet dubio. **¶** Secundo p̄nci
paliter sic arguitur possibile est q̄ aliquis
simulz semel habeat scientiā & opinio
de eadē p̄positione igitur cōclusio falsa
aūs probat possibile est idē habere fidē
& opinio nē & fidem scientiā igitur propo
sitionem. aūs probat multis modis. primo
sic ponatur casus q̄ potes per rationes
probabilem et p̄nam affectionem habe
ret fidem de a. Tunc sic arguo illa ratio
probabilis p̄ducit opinionem de a. igitur
fortes habet fidem & opinionem de
a. aūs pro prima parte notū est & pro se
cūda probatur ratio illa probabilis na
ta est producere opinionē et non habet
impedimentū: igitur p̄ducit opinionem
p̄na probatur: quia ratio probabilis est
causa naturaliter agens & aūs est verus
pro prima parte & p̄ secūda. probō: q̄ si
haberet impedimentum maxime illud
esset pia affectio: sed illud est falsum igitur
maior liquet: maior p̄z q̄ nō appet
vnde aliud ipediat. & minor p̄bat p̄no
nā si sic vel est q̄ effect⁹ ipsi⁹ rōnis p̄ba
bilis d̄iat pie affectio vel q̄ d̄iat effectū
ipsum pie affectionis non p̄mū q̄
actus diuersaz potentiaz nō repugnat
pia affectio est effectus voluntatis vt di
ctum est in primo cap. in dubio de fide

nec fm: quia tunc sequeretur qd evidētia & pia affectio nō se cōparerentur euz effect⁹ pic affectionis scz fides repugnat evidētia. **Secundo** sic probat⁹: qd bene sequitur pia affectio impedit rōnem pzo babilem ne producat opinionē & cū pia affectio non sit infinite virtutis dabitur opinio: fortior ad agendū q̄ pia affectio ad impediendū & hoc vel ratione intentionis opinionis vel ratione minoris formidinis annexæ: ergo in casu ratio pbabilis producat opinionē forte aliquis in considerate diceret fateor qd si talis ratio adducatur que possit pducere multū intentam opinionē: vel parū formidolosaz qd produceretur opinio: sed tunc nō produceretur fides arguitur sic clarissimū est qd quāto est maior ratio probabilis si fecum pia affectio cōcurrat tanto pducetur fides certior: qd ad fortificationē vni⁹ cause sequitur fortior effectus igitur. **Responderur** qd istud argumentū est aliquatū difficile nec mihi bene concius suz ad p̄s quid ad vltimā probationē eius dicendū sit nisi dicatur qd ratio probabilis q̄n est cū pia affectione non appetit pducere opinionē: quia tunc appetit pducere effectū fortiorē. s. fide vni⁹ simile dicitur est supra sed si hoc non placet que re meliorē solutionēz quā credo: de facili non inuenies. **¶ Septimo principaliter** sic arguitur scientia & opinio se copiantur: respectu eiusdē obiecti. ergo cōclusio falsa: aūs probat⁹: qd alias sequeretur qd rei permanentis daret vltimū esse ad istum sensum qd nunc est & nō immediate post hoc erit nec aliquod eius cōsequens est falsum & contra **Art. octavo physicoz**: ergo & antecedēs sequela probatur & ponatur casus qd fortes in hoc instāti habeat assensum opinatiuum a ppositionis: et immediate post istud instans fiat: ei demonstratio: cuius premisiss & p̄ne evidēter assentiat. Jam sic arguo immediate post hoc habebit scientiam: ergo illa opinio vel aliquid eius simul erit cū scientia vel post istud instans nō erit & per consequens est ad vltimū eius esse. pro solutione huius argumētī notandū qd tenēdo notitiam & assensum successiue corripit & produci aliter & aliter dicendum est qd tenendo oppositum nam oppositum tenendo oportet qd anteq̄ generet scientia

corripatur opinio & est opinio et sup. postio corripatur successiue sequit⁹ qd far dabitur per aliquod tēpus anteq̄ intellectus scientiē assentiat & tunc negandum est qd iste immediatē post hoc habeat assensum scientiē. opposituz enim plus opinione corripit que non in instāti nec subito corripitur tenendo tamen oppositū scilicet actum scientiē vel assensum in instāti posse produci corrum pi inevitabiliter sequitur illaruz scilicet res permanentes indubitāter habebitur vltimū sui esse. & ad auctoritatem philoso phi forte aliquis diceret qd intelligitur in rebuz & qualitatibus corporalibus. **¶ Contra solent doctores dicere** qd non datur maxima distantia per quā possimus aliquid videre: quia illo dato si visibile poneretur in tali distantia & videtur & inciperet vltra moveri illud instāns esset vltimū esse visionis qz in illo instāti illud visibile videt⁹ & in illaviso est qualitas spūalis: igit. **Aliter dico** qd phi. intel ligit de re que succellit⁹ corrumptur et manifestū est implicare re que succellit⁹ corripitur habere vltimū sui esse ad sensum datū de re autē que in instāti corrumptur nō inconuenire dicere oportet qd res permanentes habeat vltimū sui esse secundum se totam & nō secundū quodlibet sui non est dubium de re que succellit⁹ sine corripitur vt in de physico auditu dicitur. **Et aduerte** qd naturaliter procedo nullo miraculo supposito. **¶ Ex dicis** sequitur qd ista p̄na non valet ista opinio desinit esse tota simul cathegoreum: atque & sincat hēgoreum: atque naturaliter: ergo ista opinio non est instātia est in proposito: sed addendum est in ante & per primū sui non esse corripitur. **Secūdo** seqtur qd hec p̄na non valet hec res hz vltimū sui esse ergo simul est & nō est: qd aūs in casu est verū & p̄ns impossibile hoc dicitur pp illos qui reputat antecedens impossibile. **Tertio** sequitur qd hec propositio q̄n aliqua res corripitur instāti simul est corripit & corripit cō nō est vniuersaliter vera nisi intelligatur de re que corripitur in instāti per primū sui nō esse de veritate in huius propositionis. **¶ Vtrū** assentiat vltimū successiue corripit⁹ vt pducit vidēdū ē in illa q̄stioe in q̄ inquir⁹. **¶ An** creatura in instāti pot⁹ effectuz producere

producere vel corrumperere que erit vniuersaliter principalis questionis in qua dubitatur. **¶ Vtrū** creatura potest creare i primo libro de physico auditu. **¶ Quarto** sequitur qd licet nō sit incōueniens re permanentē desinere esse p̄vltimū sui esse nō propterea cōcedendū est qd datur maxima distantia per quā aliquid pot⁹ videri: qd hoc p̄ aliud mediū pbatū ē superi⁹. **¶ Octavo principaliter arguitur fides & opinio se copiantur in eodē: ergo cōclusio falsa: aūs probatur** nā si nō hoc ideo esset: qd fides habet certitudinē annexam: sed hoc est falsuz igitur maior est clara & minor probat⁹ nam si sic sequeretur ista duo incōuenientia: primū est qd esset aliqua fides in infinitū: remissa habens annexā certitudinē & aliqua in infinitū intentam habens certitudinē quorum vtrūq̄ est falsum. **¶ scilicet** primi p̄s qd tunc sequeretur qd esset aliqua fides sine certitudine cum in infinitum remissa certitudo est nō gradus certitudinis. **¶ scilicet** secundi probatur qd quacūq̄ certitudine data facilius maior certitudo dari pot⁹ vel respectu eiusdē obiecti in alio intellectu vel respectu aliteris vt intelligenti facilius apparere potest cōsequentiā in qua inferitur primū probatur supposita opinione qd fides causatur per rationem probabilem & piam affectionem habeat fortes rationē probabilez pro. a. propositione probāda & habeat pia affectionē ad certitudinaliter assentiendum nō determinando gradū certitudinis: s. habeat istā volitionē. **¶ Cōlo** certitudinaliter assentire. **¶ Tunc** capiat fides que causabitur per rationē probabile & tale voluntatis imperiū. **¶ Et** arguitur sic illa fides hz in infinitū remissam certitudinē: ergo primū illatum verum: aūs pater. nā si imperium voluntatis esset vt assentiret certitudinaliter vtrū hz haberet assensum certitudinis vt vni⁹ & si imperiū voluntatis esset vt assentiret certitudinaliter vt dimidiū haberet assensum certitudinis vt dimidiū & si imperiū voluntatis esset vt assentiret certitudinaliter in subquadruplū haberet assensum certitudinis sub quadruplū: ergo si imperiū voluntatis esset ad certitudinaliter assentire sic qd non determinatur vt vnum nec vt duo sequitur qd habeat in infinitum re-

missam certitudinē: p̄na probatur: qd datur oppositū qd habeat assensum alicui⁹ certitudinis putat vni⁹. **¶ Et** arguitur sic non assentit certitudinaliter nisi ratio imperiū voluntatis: sed sic est qd imperiū voluntatis poterat saluari cū minor certitudine: ergo sequitur qd nō hz certitudinem vt vni⁹ & sic pbatur qd nō habet certitudinē vt vni⁹ poterit pbari qd non habet certitudinē vt dimidiū nec in aliquo alio gradu. **¶ Et** confirmatur qd qua ratione haberet certitudinē vt vni⁹ haberet certitudinē vt duo vel vt tria vel i ali qua alia propositione p̄s: qd imperiū voluntatis nō magis est ad assentiendū vt vni⁹ q̄ ad assentiendū vt duo vel vt dimidiū igitur propositū. **¶ Respondetur** ad primū qd si imperiū voluntatis sit ad assentiendum certitudinaliter vt vni⁹ qd non opz qd assentiat certitudinaliter vt vnum. **¶ Contra ad minus opz qd non assentiat** cū maiori certitudine q̄ imperiū voluntatis quo intellectu imperatur qd nō assentiat certitudinaliter vt duo clarissimū est qd nō potest pducere certitudinem vt duo nec in infinitis volitionis aliquid scit qd semper productur effectus eiusdē speciei & non dantur fides eiusdē speciei quarū vna sit certior igitur primū illatū est probatū. **¶ Secundo** probat⁹ naz si h̄ns imperiū voluntatis ad certitudinaliter assentire vt vni⁹ assentiat certitudinaliter vt vni⁹: ergo habens imperiū voluntatis ad assentiendum certitudinaliter vt duo assentiet certitudinaliter vt duo: ergo habens imperiū voluntatis ad assentiendū infinita certitudine assentiet: infinita certitudine sed possibile est qd aliqs h̄ns rōnem pbabilem vellet assentiret infinita certitudine: igitur possibile est dare fidem infinite certitudinis qd erat scōm illaruz igitur. **¶ Responderur** forte ad argumentū qd imperiū voluntatis quo aliquis vult certitudinaliter assentire nō sufficit cū rōne probabili ad eandē fidem: sed requirit qd imperiū voluntatis determinet certum gradum certitudinis: sed hoc difficile potest sustentari. quia experientia cognoscimus nos habere fidem actualem q̄n nos habemus tale imperiū voluntatis et sic vel ad habendum fidē nō requiritur imperiū voluntatis vel si requiritur sufficere habere imperiū voluntatis quo certi-

indinaliter volumus assentire & sic semper stabit argumentum. Unde pro argumenti pro solutione notandum est illud quod dicit de perfectione specifica a pho octavo metha. q. sicut in eadē specie nō datur duo individua quoz vñū sit essentialiter alio perfectius & similiter sicut dicitur superius nunq̄ duas opiniones eiusdē speciei sic se habent q̄ vna sit alia perfectior vel minus formidolosa sic nūq̄ dant due fides eiusdē speciei quin sint equaliter certe & si specie differat vna est in infinitū certior alia ex quo non sequit̄ q̄ sit in infinite perfecta sicut non sequit̄ homo est in infinitū perfectior asino ergo est in infinite perfectus.

Secūdo notandū est q̄ fides que causatur p̄ imperiū voluntatis q̄ est ad certitudinaliter assentiendū est alicui de determinate certitudinis: s̄ illa certitudo est minor imo infinitū minor q̄ esset certitudo eadē p̄ imperiū voluntatis quo quis vellet assentire vt vñū vel vt dimidium. Ex quo nō sequit̄ q̄ nullius certitudinis est: q̄ certitudines ille non sunt eiusdē speciei. Et si peras determinatur gradū certitudinis ei? dico q̄ est vt vñū. Et si arguas certitudo eadē p̄ imperiū voluntatis quo aliquis vult assentire certitudinaliter vt vñū ergo nō est maior certitudinis, illa fides q̄ illa q̄ causatur per voluntionē qua aliquis vult certitudinaliter assentire nego p̄nam q̄ ly vt vñū equivoce capitur q̄ dico hec certitudo est vt vñū demonstrando certitudinē causatā per imperiū voluntatis quo volumus certitudinaliter assentire vt vñū & q̄ dīco hec certitudo est vt vñū demonstrando certitudinē causatā per imperiū voluntatis quo volumus certitudinaliter assentire & ex hoc deduci pōt solutio ad probationē secūdi illari: sed ista nō sunt multū intelligibilia q̄ norū est q̄ eque certitudinaliter assentimus isti filius dei est in carnis sicut isti fili? debet passus & tātum ille fides acmales sp̄e differūt vt liquet ideo dicendū est q̄ h̄ ratio pbabilis se sola nō possit pducere fidē in multum facit, cū pia affectione ad hoc q̄ producatur maior vel minor certitudinis nō vñū est q̄ fortior ratio cū pia affectione pducere debet certiorē fidem similiter p̄ esse q̄ pia affectio sit ad certis assentiē-

dum h̄ nō opz ita certitudinaliter assentire sicut volumus etiā possunt esse paricioz motina p̄ parte opposita: s̄ radix solum fiat in primo.

Ad uno principaliter sic arguit scientia & opinio se copatiunt̄ in eodē intellectu ergo cōclusio falsa: an̄s probat casu posito q̄ for. habet opiniones partis vnius copulatiue & scientiaz alteri? Sic arguo for. habet opinionē totius copulatiue et similiter scientia igit. an̄s probat p̄ prima parte supponit & pro secūda probat: q̄ si nō haberet scientia totius copulatiue maxime esset: quia opinio prime partis nō potest cōcurrere ad productionē scientie & si habet scientia totius esset partialiter ab illa opinione s̄ hoc est falsum igitur. maior p̄z: q̄ ppter vñū quodq̄ tale & illud magis minor probat: q̄ tūc fueret q̄ iste nō haberet de tota copulatiua assensum minoris formidinis q̄ de prima parte ppter eandē rationē: s̄ ppter vñū quodq̄ tale s̄ hoc est falsum q̄ sic probonā. ponatur casus q̄ si sit formido vtriusq̄ partis vt vñū & q̄ formido totus sit vt vñū hoc supposito. si arguit si formido prime partis esset vt vñū & secūda esset vt duo & diminueretur formido vnius gradus secūda partis diminueret formido assensus totius copulatiue etiā per vñū gradū: q̄ ex supposito non esset tunc nisi vt vñū: sed plus facit ad diminutionē formidinis assensus totius copulatiue ablatio totius formidinis prime partis q̄ ablatio vnius gradus t̄m: ergo si prime partis sit formido vt vñū & secūda partis sit evidentiā assensus totius copulatiue erit min? formidolosa q̄ vt vñū & per p̄m minus formidolosa q̄ assensus prime partis q̄ sicut pbādū.

Respondet illo casu admisso cōcedendo q̄ fortis h̄ opinione totius copulatiue negado q̄ habet scientia & ad pbationē cōcessa maiore nego minore & ad pbationem illa suppositione admilla quā, facis cōcedo q̄ si habet fortes formidinis vt vñū prime partis & formidiniē vt duo secūda. Et si remittat formido secūda p̄tia ad subduplū scz ad vñū & etiā formido totius copulatiue perdet vñū gradū & nego istā p̄naz q̄ plus faciet ad remissionē formidinis totius copulatiue ablatio totius formidinis q̄ ablatio vñū gradus &

ratio negatiōis est: q̄ h̄ tollat vñus gradus formidinis assensus totius copulatiue nō propterea sequit̄ min? formidolose assentire toti copulatiue q̄ vni parti eius q̄ si sequeret si illud esset veruz. Et si dicas me petere certū inter respondendū dico q̄ nō aliter est dicendum.

Secūdo principaliter arguit scientia et opinio possunt esse se copati i eode: ergo cōclusio falsa. Antecedēs p̄z non minus inconueniens est oppositū actus voluntatis esse simul q̄ intellect? sed primū est possibile: igit maior est clara & minorem probō aliq̄ appetitus sensitivus appetitū aliq̄ cuius oppositū appetitū appetitus rationalis & illi duo appetitus sunt aia rōnalis secūdu q̄ cantat cōmuniō opinio: igitur suppositū: maior p̄z primo de ip̄o qui secūdu appetitū sensitivū dicit tristis est aia measq̄ ad mortē & trāst eat a me calix iste & secūdu appetitū rationale dicit nō meas: s̄ tua voluntas fiat. & cōsequētia probat per apostolū dicentem sentio aliā legem in mēbris meis repugnantē legi mētis mee: igit. Respondet q̄ supposito q̄ appetitus sensitivus appetat aliquid actu distincto ab ip̄o q̄ est dubiū & aliqui negat q̄ duob? modis ali qui actus dicitur repugnare vno modo intrinsece q̄ nō possunt esse simul & isto modo actus appetitus sensitivus & actus appetitus rōnalis non repugnant. Alio modo obiectione q̄ habet obiecta oppositū & isto modo actus appetitus rōnalis repugnant actus ergo obiectione repugnantes & nō intrinsece nō est inconueniens q̄ sint simul sic intellexit apostol? circa cūisq̄ istoz argumentoz mare riam multa dicere possumus. Cōtra quā libet solutionē replicare.

Secūdo dubitat vtrū in p̄dicatis essentialibus detur status vel in infinitum sit p̄cessus. Hec difficultas parua est nec in ea querit de possibilitate existētie infiniti nā licet impossibile sit infinitū existere possumus ad questionē respondere affirmative q̄ possibile est in infinitū p̄cedere in p̄dicatis essentialibus hoc est infiniti termini nō synonymi possunt essentialiter & quidditatiue p̄dicari de isto termino for. quoz quibet est inferior ad istū terminū aial & superior ad istū terminū h̄ hoc aut sic pbat supposito q̄ in p̄dicat

libus diximus q̄ ab omni conuenientis essentiali abstrahibilis est vñus cōcept? qui essentialiter & quidditatiue p̄dicatur de illis que talē habet cōuenientiam in se. Tunc assero vnam aliā propositionem quā in isto loco suppono & in phloz sophia probabo q̄ a quibuscūq̄ duabus speciebus datis cōtingit per diuinā potentiam dare vñā aliā specie que est imperfectior vna illarū & p̄fectior alia. Et qua sequitur q̄ inter quascūq̄ species infinitas species dens pōt facere tūc capiam? duas species. a. & b. tertiam sic. c. sit. c. im perfectior & a. p̄fectior & b. media & sequitur ex prima suppositione q̄ a. conuenientia essentiali inter a. & c. est abstrahibilis vñus conceptus qui essentialiter & quidditatiue p̄dicatur de a. & b. ergo infiniti cōceptus essentialiter & quidditatiue p̄dicari de a. consequentia patet ex suppositione secūda scz q̄ de p̄fectiore p̄ducere tertā p̄fectiorem vna & imperfectiorē altera igitur propositū. Ex quo sequitur q̄ nō datur propinquissimū genus illi termino homo affirmatiue nec negatiue.

Secūdo sequit̄ q̄ nulla propositio est immediata i qua p̄dicat genus de sua spe.

Tertio sequit̄ q̄ ad hoc q̄ aliqua diffinitio sit mediū nō requiritur q̄ genus in ea positum sit immediatum subiecto patet: q̄ nullum est tale.

Quarto sequit̄ q̄ homo pōt habere infinitas diffinitiones essentielles quidditatiue patet: q̄ si ista homo test animal rōnale est essentialis quidditaria capie do vñū genus aliud propinquius homini fiet etiam quidditaria diffinitio vel alia nulla est quidditaria.

Quinto sequit̄ ex hoc quarto correlatio q̄ infinite p̄nt esse demonstrationes ppter q̄d̄ potissime oppositū t̄m apparet nos dicere super? s̄ recte intelligēti nulla est repugnātia. Et si dicas q̄ tūc infinitū clauderet iter duo extrema illud duppliciter intelligi pōt vno mō q̄ dant duo puncta inter q̄ localiter iacet duo infinita tertia eiusdē p̄tatis vel nō eiusdem p̄tatis primū est impossibile secundū est verū de partib? q̄ inuicē sunt infinitē

omnes clauduntur inter punctos terminati illius continui. Alio modo potest intelligi qd datur due species quarum una est perfectior alia deus potest infinitas species imperfectiores vna r perfectiores alia producere sic non est mihi inconveniens r sic parer ad dubium r per consequens de toto.

¶ Undecimo sic arguitur habitus opinativus r habitus scientificus respectu eiusdem conclusionis se copatiant in eodem ergo in eodem probatio antecedentis. na si illi habitus non se copatiantur in eodem hoc esset qd inclinaret ad actus oppositos sed hoc non est sufficientes causas ergo propositum probatio minoris naz inclinaret ad actus oppositos idem est qd actu vel aptrudine eorum: ad productionem actuum oppositorum: sed cause productivae effectuum contrarios se copatiuntur in eodem vt pz de assensu opinativus alicuius assensus r de assensu evidenti alicuius assensus ad pbanda. a. conclusiones igitur inter se forte negas maiorem dicens qd impossibilitas habituum non provenit ex in cinatione ad actus oppositos sed ex contrarietate hoc nihil est quia licet apud r habitum impossibilitas probetur p naturam eorum nihilominus tamen a posteriori quo ad nos non aliter pbatur qd per inclinationem ad oppositos actus: igitur in eodem. Rides qd per sequentes propositiones habetur: quarum prima est alique cause effectum contrarios productivae non se copatiuntur hoc probatur nam assensus alicuius antecedentis ad probandum. a. esse verum et assensus alterius assensus ad probandum. a. esse falsum non se copatiuntur in eodem intellectu supposito qd illi assensus sint ead clar. vel formidolosi hoc ponit propter dicta in solutione primi argumenti primo dubio pmi capituli.

¶ Secunda propositio. Aliquando cause productivae assensuum contrarios se copatiuntur in eodem intellectu. hoc patet per ea que dicta sunt inter arguendum de assensu opinativo alicui assensus r de assensu evidenti alterius assensus: quoz vtrumqz adducitur ad pbandum pponem. Similitudinem quam habet rusticus ad probandum solem esse minorē terra se copatitur intellectu astrologicum demonstratione quam habet ad probandum solem

esse maiorem terra. ¶ Et qua sequitur secundum qd ista pna est nulla. qz habitus inclinatur ad oppositos: debet habere inter se impossibilitatem. ¶ Quarta propositio est qd modus probandi in impossibilitate habituum est iste. Nunq alique seipsum promptum r habituum cognoscit ad actus oppositos. Et quo sequitur habituum impossibilitatem in inter se gradibus r ex pnti etiam in remissis. supposito qd qualitates impossibiles in gradibus inter se sunt incompatibiles in gradibus remissis. quod terminare ad physicum perit: r non ad propositum istud. Adde quinta propositione: qz quado cause productivae effectum contrarios terminatur ad idē obiectum bene sunt possibilis. sicut in propositio dicemus de habitu opinativo: r de habitu evidenti respectu eiusdem obiecti. Nam tales habitus non ideo habent impossibilitatem qz inclinatur ad actus oppositos: s; qz cum hoc terminant ad idē obiectum mediate vel immediate. Et quo pz discrimen inter similitudines superius adductas: r habitus ea em que superius adducebant non terminant ad idē obiectum. sed de habitibus dictum est oppositum. hoc etiam est satis tollerabile. Et si dicas fidē infusa stare cum habitu opinativo de opposito. pz de illo qd opinabit ista: deo creavit mundum: etiam habet habitum fidei infusum de illa.

¶ Respondetur qd non idē est de habitu infuso r acqfito. qualitas anime infusa non inclinatur sine acqfita. Et si dicas: probabile est apud multos qualitates infusam immediate declinare ad actum: quid tunc est dicendum? Respondetur qd indubitanter ex illo sequitur habitus oppositos in eodem esse na si fides infusa inclinatur ad assentiendum isti: deus creavit mundum eque immediate sicut acqfita. s; illa fides infusa terminet cu hoc alia obiecta qd hoc nihil v; impedire repugnantiā cum habitu opinativo. mihi videt qd argumentum pbatur tunc qd intendit. nisi dicas qd deo facti inter illos habitus compossibilitates hoc est qd sint simul. cuius necessitatem vel congruentiam non video. Aliquibus fides habitus oppositos in gradibus remissis se copati. quod est qd probatione superius adducta. sed de habitibus infusa non nostrum est magis disputare.

¶ Undecimo sic arguit. stat habere fidem r opinionem de eadē propositione. s; conclusio falsa. probatio assensus. foriter istas duas pnas in hoc instari. a. est g. b. est. b. est g. a. est. r vtraz pna sit evidenter nota. r immediate post hoc habeat rationem probabilem ad pbandum. a. est: qd est assensus prime. taliter qd illa ratio pbabilis causet in eo opinionem illius. a. est: sed successivae. r habeat pia affectionem circa b. est: quod est assensus prime r assensus sebe: r non habeat pia affectionem nec pueriam de illa. a. est. Itā af de ista propositione. a. e foriter habet fidē r opinionem. igitur assensus probatur pro prima parte ponit in casu: r p secula pbatur. na bene sequit. b. est inferri ex aliquo ante et per fides cognitio. s; foriter habet fidē de illa. a. pna pz. qz fides assensus r evidenti pna nate sunt causare fidē conclusionis. r assensus probatur nam scda pna scz b. est: g. a. est est foriter evidenter cognita. r de eius ante habet fides: cu sit assensus prime. igitur foriter aliquid diceret ad argumentum casum esse impossibile. Sed qd primo foriter habebit fidē de vna illarum: habebit de alia. r sic nunq habebit opinionem de illa. a. est. ¶ Ostendo possibilitatem casus evidenter: uno et eius possibilitate infusam eius possibilitatem. Un sic arguēt or notū ē primo qd hoc est possibile. s; foriter foriter in hoc instari illas duas pnas r qd vtraz sit ei evidenter cognita: r huic possibile qd immediate post hoc habeat pia affectionem circa assensus prime: r tōne pbabile tm circa assensus. igitur totus casus quo ad illas duas partes est possibilis: sed qd foriter his positus habebit opinionem assensus prime pna probatur. qd vel habebit evidentiā vel tm fidem: vel habebit opinionem. non pnt qd non habet rationem evidentiē causatiā. neg secundum qd que ro. causam illius fidei: vel est ratio. pbabilis tm. r hoc non. qd ratio pbabilis se sola non est sufficientes causare fidē vel ē ratio pbabilis cum pia affectione: r hoc non qd non habeat pia affectionem circa illud assensus prime pna: vel est causata a fide assensus. r hoc ostendo impossibile. qd signetur illius fides assensus r sit. c. r quero causam productivam ipsius. c. notū est qd non est tm pia affectio: cum illa sola non sufficiat assensus fidei productivae: nec est fides quaz ponit il

lius assensus r hoc non: qd illa causata est a fide assensus per se. r cum nullus effectus productivae causam. a. qua productivae est: igitur dabilis est alius assensus illius assensus prime pna a quo productur. ad minus partialiter. c. fides r ille assensus vt probatum ē non est evidentiā nec fides. s; est opinio quod erat probandum. igitur pbant totus casus possibilitatem. Ideo non est possibile solvere per argumentum per negationem possibilitatis casus. Ideo foriter aliquid aliter diceret: vt qd in secunda pna fides assensus r evidentiā pna est non productivae fide consequentis. Et si querat impedimētū: dico impedimētū ē ex parte opinionis eiusdem assensus: qd est assensus prime. r si dicas contra hoc qd fides assensus r evidentiā pna corrumpent illam opinionem assensus: cur nate sunt causare foriter assensus eiusdem assensus. Dicit ad hoc qd hoc esset verum: nisi fides illius assensus esset causata ab opinione illius assensus. mo affectus non est sine cause corruptivae. Foriter hoc esset alicuius apparentie ad solvendū argumentum. s; probatur hoc nihil valeat. tum qd iam concedis vni inopinabile: vt qd fides assensus r evidentiā conclusionis non causabunt fidem conclusionis. Secundo arguit. sic assensus opinativus assensus prime pna qd est assensus secunde productur successivae. et eodem modo fides assensus prime pna: quod ē assensus secunde. Capio iam medietatem horum: r capio totum assensum fidei productivae in illa medietate: r etiam totum assensum opinativum in eadē medietate productivae: postea signetur in vtroqz assensum pars productiva in prima medietate illius medietatis horum: r pars productiva in secunda medietate eiusdem medietatis horum. Et arguo sic. pars assensus fidei productiva in prima medietate illius medietatis corrumpet partem assensus opinativum productivam in secunda medietate eiusdem medietatis: cum illa pars fidei non sit productiva ab illa parte opinionis est enim illa pars fidei prius tempore illa parte opinionis: postea recipiam medietatem illius medietatis horum: r signo productivam vtriusqz assensus in illa medietate: r postea illud dividio in similes partes vt antecedentia: r faciam simile argumentum: r habebit indubitanter vt subtiliter intelligenti r animadvertenti pz

q̄ fides corrumpet totam opinionem: q̄ erat probandum. Tertio si tolleretur illa opinio: loco eius poneretur per divinum potentiam una alia eque formidolosa et que intensior: notum est q̄ illa fides corrumpet talem opinionem: cum non causet ab illa opinione. et etiam corrumpet opinionem que est. patet p̄na. q̄ ille due opiniones sunt eque intense eque formidolose. et corruptivum unius est corruptivum alterius: cum sint circa idem obiectum. oppositum vero non est multum intelligibile: sed secundum argumentum evidenter probat intentum. ideo aliter tenendum est argumentum solvere. pro quo est advertendum q̄ non est concedendum q̄ ratio probabilis cum pia affectioe possit p̄ducere fidem ad istum sensum: q̄ opinio auctis cum pia affectioe possunt p̄ducere fidem auctis. q̄ argumentum evidenter ostendit hoc esse falsum. q̄ vt deductum est ex illo sequitur fidem et opinionem esse in eodem intellectu: respectu eiusdem obiecti. Sed debet sic intelligi: q̄ q̄ habetur aliqua causa vel aliquod motum causativum opinionis alicuius auctis si cum illa concurrat pia affectio: causabit fides illius auctis dum illa causa p̄ductiva opinionis talis auctis non sit alterius? p̄positiois opinio. et ly tenentes ratione pbabilem cum pia affectioe posse producere fidem: intelligant primo modo nos tñ probamus per argumentum nostrum debere intelligi se cundo modo. Ex quo p̄ qualiter debet solvi argumentum q̄ superius fecimus. ca. j. du. iij. v. q̄ si ratio pbabilis et pia affectio possunt p̄ducere fides: sciret magis assentire conclusioni q̄ premissis. p̄t ex dictis q̄ p̄nae nulla: licet in illo loco op̄positum dixerimus. et sic p̄ ad argumentum. **Tertio** decimo sic arguit. Stat assentire simul et semel certitudinaliter duabus contradictorijs: ergo et idē p̄positiois assentire et dissentire. q̄ hoc non est minus inconueniens q̄ de eadē p̄positione habere fidem et opinionem et evidentiā. igitur intentum. probatio assumpti. supponat q̄ notitia intuitiva q̄ obiectum nō est: est cōtra assensum huius. a. non est. sit. a. eius obiectum: et cum presentia obiecti assensus huius. a. est: et ponat casus q̄ fortes habeat notitiam intuitivam. a. x. a. non sit: et formentale. a. non est: et sequitur ex opinione

q̄ assentiet isti. a. non est certitudinaliter producat. a. postea in p̄spectu eius: et formentale. a. est: sequitur q̄ assentiet ei. et assentiet duabus contradictorijs: quod est inintelligibile. forte contra verum est q̄ assentiet isti. a. est: sed corrumpet assensus illius. a. non est. probo q̄ non. q̄ si sic: hoc idē esset q̄ assensus huius. a. est: est fortior assensus huius. a. non est et hoc non. q̄ vt suppono: vt ergo est eque sine formidine et naturaliter causans: vel q̄ tollitur causa p̄ductiva assensus illius. a. nō est. et hoc non. q̄ totalis causa illius assensus p̄ductiva erat: intellectus cum notitia intuitiva. a. sed tam intellectus q̄ illa notitia intuitiva sunt: et totalis causa illius assensus p̄ductiva est. Si dicas non esse illam totalem causam: sed cum hoc. a. nō esse. Contra. a. non esse nihil erat: ergo non concurrebat acriter ad p̄ductionem talis assensus auctis p̄na clarē. Dicet forte: q̄ ly maneat totalis causa illius assensus p̄ductiva et conservativa: impeditur per existentiam a. sed p̄bo hoc esse falsum. q̄ si sic: hoc esset q̄. a. se. solo vel cum alijs possit p̄ducere assensum fortiorē de opposito. sed hoc est falsum: vt probatum est: igitur maior. p̄. vel a. s. non manet modus ad pbandum demonstrationē corrumpere effectum argumenti thopici. igitur p̄positum. forte dices nos in primo capitulo non in toto p̄putasse probabilem opinionem illam. hoc parū est: q̄ argumentum potest fieri in alio casu fortes assentit isti evidenter: non est dies nocte superinde nostrum hemispherio et sole in centre assentit isti dies est. et manet omnis causa productiva assensus alterius. igitur p̄positum. **Pro** solutione argumenti notandum est q̄ intellectus noster habet maiorem inclinationem ad assentiendum vero: q̄ ad assentiendum falso. nō potest enim assentire: re falso: si cognoscat ipsum esse falsum. et pro tanto dicitur ab antiquis doctoribus verum esse obiectum intellectus. ad minus hoc potest esse una ratio illius dicit. et hoc capiendo verum: secundum intentionalem pro p̄positione vera: ratione cuius inclinationis est in intellectu magis ad assentiendum vero q̄ ad assentiendum falso dixerimus licet ex parte aliarum causarum non possit assignari ratio que in casu p̄posito possit assentit isti. a. est: q̄ illi. a. non est. dicere

mus q̄ provenit ab intellectu q̄ est magis inclinatus ad assentiendum vero q̄ ad assentiendum falso et hoc aliquomodo videtur patens. sed non videtur omnino verum: nec in toto satisficere. q̄ talis inclinatio intellectus magis ad verum q̄ ad falsum non videtur q̄ possit esse causa assentiendi vni magis q̄ alteri: q̄ rationes sunt eque. fortes ad vtrūq̄ partes: sicut in p̄posito argumentati sumus cōtingere. imo in tali casu intellectus potius maneret dubius q̄ alicui parti assentiret. Dicet forte aliter q̄ quando obiectum concurret cum sua notitia intuitiva: talis notitia nō concurrat ad aliquem alium effectum: preter q̄ ad illum que obiectum p̄ducere intendit. neq̄ est in ea alius appetitus. sicut q̄ calor naturalis est instrumentum aie non producit alium effectum nec intendit p̄ducere: preter illum quem aie eo mediante p̄ducere intendit. sic igitur in p̄posito diceremus q̄ obiectum mediante sua notitia intuitiva intendit p̄ducere assensum de sui existentia: et pro tunc notitia intuitiva non appetit p̄ducere assensum de non existentia rei. hoc mihi videtur dicendum. cui hoc non placet: det meliorem. **Quarto** decimo sic arguitur. opinio nō habet annexam formidinem: ergo secū cōparatio fidem vel evidentiā eiusdem obiecti. p̄batio auctis. q̄ opposito dato quero quid est habere annexam formidinem: si dicas est assentire vni parti contradictionis cum formidine alterius. vt antiquis doctoribus placet. impugnat hoc primo. stat habere opinionem vni? p̄positiois sine hoc q̄ cogitetur de suo contradictorio. ergo stat habere opinionem de vna p̄positione sine formidine alterius partis. Secundo in epre das diffinitionem formidinis per formidinem alterius partis: cum diffinitione de opposito. b. hoc nullo modo potest stare. Nam si etiam ignoret repugnātia inter. b. et sui contradictorium: nō erit inconueniens assentire contradictorio: est non dissentire opposito: precipue q̄ non advenit an repugnent vel non: imo vtriusq̄ assentire. Similiter non magis fides excedit opinionem q̄ evidentiā excedat fidem q̄ cum ratione pbabili de. b. stat fides de opposito. b. etiam cum causa productiva fides de. b. stabit evidentiā de opposito. b. imo de facto ita est. nam cum aucto-

dico q̄ stante. a. ratione potest haberi de opposito. b. fides vel evidentiā: et tamen si. a. esset causa productiva fides vel evidentiā: hoc non fieri posset. **Sed** contra hoc arguitur. cum ratio pbabilis sit opinio alicuius auctis p̄batio alicuius p̄positiois sit ita q̄. a. sit ratio pbabilis. b. p̄positionis: qua stare habeatur fides vel evidentiā oppositi. b. arguo sic. vel de. b. habetur aliquis assensus: vel nō. si primum iam habet duorum contradictoriorum assensus simul: q̄ est impossibile. si secundum assentire iam auctis p̄nae conclusioni. quod etiam est impossibile. Si dicas ad hoc q̄ hoc nō est inconueniens q̄ est impedimentum in opposito aut dico q̄ assensus oppositi. b. impedit ne illa ratio pbabilis producat assensum ipsius. b. **Contra**. si sic: q̄ assensus oppositi b. p̄duceret dissentium ipsius. b. qui quidem dissentium cum sit certus vel evidens: corrumpet illam rationem probabilem. a. et sic non stat habere rationem probabilem de. b. et de ei? opposito fidem vel evidentiā. **Si** dicas q̄ non oportet q̄ assensus oppositi. b. p̄ducatur dissentium ipsius. b. q̄ potest esse q̄ intellectus in quibus sunt nesciat. b. p̄positione et illa q̄ est sua contradictoria ad invicem repugnare. Contra. volo q̄ sciat hoc et advertat hoc: et habet p̄positum. Si dicas verum est q̄ si hoc sciat et ad hoc advertat q̄ assensus oppositi. b. p̄duceret dissentium. b. sed si habere et p̄ductiva evidentiā ipsius. b. nullo modo possit haberi fides vel evidentiā de opposito. b. Et sic statet in hoc discrimen q̄ habita ratione probabili de. b. potest haberi fides vel evidentiā de suo opposito: dum nō cogitur nec advertat an. b. suū oppositū repugnāt sed si habere causa productiva fides de. b. nullo modo possit haberi fides vel evidentiā de opposito. b. hoc nullo modo potest stare. Nam si etiam ignoret repugnātia inter. b. et sui contradictorium: nō erit inconueniens assentire contradictorio: est non dissentire opposito: precipue q̄ non advenit an repugnent vel non: imo vtriusq̄ assentire. Similiter non magis fides excedit opinionem q̄ evidentiā excedat fidem q̄ cum ratione pbabili de. b. stat fides de opposito. b. etiam cum causa productiva fides de. b. stabit evidentiā de opposito. b. imo de facto ita est. nam cum aucto-

ritate ad b. probādū & pia vlt peruerfa af-
fectione: stabit demonstratio vel experie-
ntia ad oppositum ipsius b. Ideo modus
iste dicendi non apparet ver^o. Dicen dū
igit est qd rō formidinis in hoc cōstitit
q assensus formidolof^o pōt causare assē-
sum qd possibile est per ipsū decipi. hoc
aut nō pōt facere assensus cert^o nec cui-
dēs. forte ppter hoc dicit q habere opi-
nionē alicui^o p oppositionis: est ei assenti-
re cū formidine aliter^o partis. hoc nū-
lo modo stare potest. nam stat assentire
opinative aliquā propositionem esse ne-
cessariā. sit igitur sic fortes habeat opi-
nionē q a ē ppositio necessaria: faciat
tunc hanc pnam: a est necessaria: ergo as-
sentiendo a non possū decipi fortes assen-
tit a sicut et pnc: q nō potest assenti-
re q assentiēdo isti a est necessarium pōt
decipi. pnc omnes clare sunt apud intelli-
gentem terminos.

Secundo sic arguitur: Stat habere si-
dem de aliqua propositione et assentire
q possibile est sic assentiēdo decipi. Pro-
batio. nā ponam^o casuz q fortes habeat
auctoritates vel rationem pbabilem ad
probandū b propositionē q sit cōtingens:
et habeat etiā pnc affectio: tunc sic pos-
sibile est manente eadē auctoritate cum
ratione probabili & pia affectione b falsi-
ficari: et fortes pōt indicare hoc esse pos-
sibile vt notum est: ergo pōt indicare q
per istum assensum qui est fides: pōt deci-
pi: quod est inentū. Sanctus Thomas
secunda scđe: arti. v. in solutione ad sextū
tenet q de ratione opinionis est q eius
obiectū indicetur esse falsuz. qd probatū
est nō esse verū. cū possumus habere opi-
nionē q ppositio est necessaria. sed hoc
dicit inferius: q sanctus Thomas cepit
ibidē opinionē eo modo quo philosophus
cepit in vltimo capite. i. posterior. qd mi-
hi videt est q sequētes propositiones de
clarat. Pnc est certitudo i hoc cōstitit
q assensus cert^o ē causatiu^o assensus qd
per ipsum intellectum assentiēdo non de-
cipit. sic ē q si fortes habeat assensum
certū de ista deus. est: et aduertat an per
talem assensum decipitur sine hoc q for-
met aliquam consequentiam vel ratio-
nem vel argumentum iudicabit q non
decipitur. sed si haberet assensum opina-
tium de illa deus est: talis assensus ius

solo intellectu non est sufficiens causa
ductiua assensus huius q sic assentiēdo
non decipitur: licet formata ista pnc. hoc
est vera deus est: ergo illi assentiēdo nō
decipio: et assentiēdo a nū et pnc assen-
tiet pnc. Crederem hoc esse magis come-
niens q in hac parte dici possit si tamen
non placeat: sed si vis tenere, aliques mo-
dum superius impugnatum. solve argu-
menta in opposituz facta. vel inquire na-
uum modum.

Dubitarur solutio: est veritatis quest
te manifestatio. i. li. de celo & mundo. In
istō dubio aliqua tracta sunt inter arguē-
dus rōdēdū vel pbandū q in aliqbus in-
perioibus capitulis superius factū fuit
qd difficile erat oppositum fieri: propter
connerionē materie et difficultatem.

Cibile autē et scien-
tia differunt ab opi-
nionē et opinabili.
qm sciētia vniuersa
lis et perneccessaria
est: necessarium autem non contin-
git aliter se habere. sūt autē quedā
veratq origit aliter se habere. Ma-
nifestū est aut q circa hec sciētia
non est possibilis aliter se habere.
Essent enim vtiq impossibilia ali-
ter se habere. at vero neq intel-
ctus: dico autem intellectū princi-
pium esse sciētie: neq sciētia est
indemonstrabilis. hic autē ē opi-
pinio immediate propositionis.
verus em̄ est intellect^o & sciētia et
opinio & qd per hoc dicit quare re-
linquitur opinionem esse circa ve-
rum quidem aut falsum. sed cōtin-
gēs ē & aliter se habere. hec autem
est acceptio immediate ppositio-
nis. et non necessarie. Certum au-
tem est sic apparentibus. opinio
quidem enim incertum est. Et na-
tura huius est. Adhuc autem nul-

Ius opinatur probare: cū opinet
impossibile aliter se habere. s; sci-
re: sed aliqñ esse quidē sic: sed tñ ali-
liter nihil prohibet: et tūc proba-
ret tanq huius quidem opinionē
esse sed necessarij sciētiā. Quali-
ter est igitur idem opinari et scire:
et quare non erit opinio sciētia si
quis posuerit esse aut nihil cōtin-
gere opinari. cōsequitur em̄ ille q
dem sciens: hic vero opinans per
media: quousq ad immediata ve-
niat. quare si ille quidē sciuit & opi-
nans sciuit. sicut em̄ et q opinari
est et propter quid. hoc autē mediū
est aut si quis sic arbitrat^o non
cōtingētia aliter se habere sicut se
habēt diffinitiones per quas sunt
demonstrationes: nō opinabitur: s;
sciet. Si aut verū quidē esse: nō tñ
hoc ipsis inesse secūdū substantiā
et secūdū speciē opinabitur et non
sciet vere neq q: neq propter qd.
si quidē per immediata opinabit^o
si vero nō p immediata opinabitur
solum ipsum quia. Eiusdem autē
opinio et sciētia non penitus est:
sed sicut vera et falsa eiusdem quo-
dammodo est: sic et sciētia et opi-
nio eiusdem: et opinionē em̄ verā
et falsam. sicut dicūt quidē eiusdē
esse inconuenientia accidit appe-
tere aliqz et non opinari quē opi-
nātur falso. Quoniam autē idem
multipliciter est sicut contingit. ē
autem vt non. commensuratum
enim dyametrum esse vere opina-
ri inconueniens est: sed quod secū-
dum dyametros circa quam sunt
opiniones idem sic eiusdem: sed

quod aliquid erat esse vnicuiqz se-
cundum rationem non est idē. si-
militer autē et sciētia et opinio
eiusdem est. hec quidem enim sic
animalis est q non est contingere
non esse animal. sed illa quidem q
est contingere vt si huius quidē q
vere hominis: illa vero hominis q
dem: non autem veri hominis. idē
em̄ est q homo. hoc autē sicut nō
idem. manifestum autē et his est q
neq opinari simul idē et scire cō-
tingit. simul em̄ habere vtiq opi-
nionem aliter habēti & non aliter
ide in quod vere nō cōtingit i alio
quidem em̄ vnumquodqz esse cō-
tingit eiusdē: sicut dictum est: s;
in eodem nihil: sic potest esse. habe-
ret enim opinionē simul vt q ho-
mo esset qd vere est aial. hoc enim
erat non contingere esse aial: hoc
enim sicut cōtingere. Itē aliqua au-
tem quomodo opz distribuere in
rationem & intellectum et sciētiā
et artem et prudentiam & sapiētiā
hec qdēz pphice est: illa vero et hi-
ce speculationis magis. Solertia
autem est subtilitas quedā in non
perspecto tpe mediū. Ut si aliqz vi-
dēs q luna splēdozē semp habet
ad solē: statim itellerit propter qd
hoc sit: q ppter id q illustratur a
sole. aut disputantem eū diuite: co-
gnouit quoniā accomodatam
est: aut ppter id quod amici sunt
q inimici eiusdem sunt. Dēs em̄
cās medias vidēs cognouit vlti-
mas splēdidū esse ad solē sit i quo
a. lucere a sole b. luna c. Inest autē
lume quidem: quod inest ipsi c. b.

quod quidem est lucere a sole: ipsi autē b a quod est ad hoc esse splendidum a quo splendor. quare et ip si c inest a per b.

C Istud est vltimum capitulum primi libri posteriorum. in quo Aristoteles comparat scientiā et opinionem ad invicem. inquirendo an sint ad invicem possibilēs vel non cuius sententia est hec que per sequentes propositiones habetur: quarum

Prima est scientia et opinio differunt: similiter scibile et opinabile. Scibile est propositio scibilis: et opinabile est opinabilis propositio.

Secunda propositio est huius paritatis. nam scientia est circa necessariū id est ei⁹ obiectū et propositio necessaria. que quidem propositio significat qualiter nō pot aliter esse: sed opinio terminatur ad propositionem contingentem.

Tertia propositio est. Intellectus et opinio differunt eodem modo: quia intellectus nō est contingentium opinio vero. sic per intellectus intelligimus assensum premissarum naturam producere assensum scientificum. Differunt etiā scientia et intellectus ab opinione. quia opinio potest esse de vero vel de falso indifferenter: sed scientia et intellectus non possunt esse nisi de vero.

Quarta propositio est. Opinio est acceptio immediate propositionis: et nō necessaria. et assensus sine certitudine propositionis immediate et contingētis: per cuius diffinitionis declarationem.

Notandum est quod sicut est aliqua propositio necessaria mediata que potest probari per aliam: sic etiā est aliqua contingens que potest probari per aliam. verbiculus ista est contingens dies est quod probatur per istam sol lucet. ista autē sol lucet. si non posset a priori aliunde probari: sicut ista calor est calefactus: que contingens est simpliciter: quia calefactus nō simpliciter de formali significatio. et in via nominalis immediata est assensus igitur formidolosus talis propositio: b opinio ab Aristotele. nō quia nō contingat

etiā opinari propositione mediata cōtingentē. sed Aristoteles non posuit illud: credens quod ex suo dicit illud erat manifestum. Nam si possumus opinari propositionem immediatā contingentem: videtur etiā quod possumus opinari mediatā contingentē. Quod autē opinio sit assensus formidolosus probat philosophus hoc quod terminus iste opinio vbi significare assensum debile et incertū. quod autē terminat ad cōtingens probat sic quod nullus hās opinionē de aliquo credit illud nō posse esse falsum. sed si opinatur huiusmodi tunc credit illud nō esse falsum: nō tamē credit quod non potest esse falsum. hinc movet duas dubitationes: et soluit.

Prima est vtrum idem potest esse scitū et opinatum.

Secunda dubitatio est videtur enim quod opinio sit scientia. Nam assensus propositionis necessariae causatus per resolutionē immediatā est scientia. aliqua opinio est huiusmodi: minor pars. nam aliq̄s potest habere opinionem de aliquo necessario (si crederet illud esse contingens) per resolutionē ad immediatā: nō tamen per se nota. Maior videtur nota in posterioribus: et minor videtur ante dicta. Et notat dicitur quod habeat opinio et aliquo necessario quod reputat cōtingens. quia si esset reputatum necessariū: assensus non esset opinio. et si nō fieret resolutio versus ad immediatā: non esset scientia: ad minus proprie dicta.

Sexta propositio solutiva questionis. non est inconueniens quod idem sit scitū et opinatum: respectu diversorum. Nam una propositio necessaria: potest capi a forte tanquā necessaria: et ab eo demonstrari: a ratione tanquā contingens. et ab eo probari. sed non est possibile respectu eiusdem: cum non sit possibile quod vnus et idem intellectus reputet eandē propositionē necessariam et contingētē secundum eandē significationem. et ad istud proposuit philosophus ponit aliqua quod determinat in explanatione tertius.

Septima propositio est determinare de habitibus intellectus lib⁹. scilicet de sapientia scientia intellectu arte et prudentia. non pertinet ad istam scientiam. Sed de sapientia vertitur ad metaphisicū determinare: et de alijs habitibus ad philosophum moralem.

Ultima propositio est explicativa diffinitionis solertie: cuius diffinitio est hec. Solertia est subtilitas quedam non respectu tempore mediū inueniendi. hoc est iste terminus solertia supponit pro intellectu aliquo: connotando quod habet habilitatem vel promptitudinem ad inveniendū causam alicui⁹ effectus que percipit. hinc philosophus ponit duo exempla.

Primū est. si aliquis videat quod quā docuus luna est in oppositione eius sole habet splendorem per totum: et dicat quod hoc potest tunc totaliter illustratur a sole: et hoc faciat quasi in tempore imperceptibili dicitur habere solertiam.

Secundum exemplum est. si aliq̄s videat diuitem altercantem cum paupere: et aliq̄s dicat hoc esse vbi reddat penitiam quam ei accommodauit diceret habere solertiam. vbi si aliq̄s videat aliquos qui prius fuerit inimici esse amicos: et dicat hoc esse quod facti sunt inimici: vnus tertius diceretur habere solertiam.

Notandum est primo quod aliq̄s faceret argumentum contra philosophum dicens quod sibi repugnat in ista dixerat in principio scientiā differre ab opinione. quia scientia est de necessario: et opinio est de contingenti. et dicit postea quod idem potest esse scitum et opinatum: huius respectu diversorum pro solutione notes quod dupliciter potest intelligi quod opinio est circa cōtingens. vno modo quod opinio est circa propositionem que de facto est contingens. et licet de aliqua opinione hoc sit verum: non est ille sentus philosophi. Alio modo quod ille qui habet opinionem de aliqua propositione: reputat illam contingētē: siue sit contingens siue necessaria. et iste est sentus philosophi: et contra hunc sentum non currit argumentum.

Contra hoc sic arguitur stat quod fortes habeat opinionē de aliqua propositione et quod non credat illam esse contingētē: ergo solutio nulla. probat assumpsit fortes potest habere auctoritatē ad credendū quod tunc sit victi a christianis: et nō cogitare de contingenti vel necessitate illius: igitur propositū. Si dicat philosophus inteligit et advertat et cognoscat significatio-

ones terminorum: et quid requiritur et sufficit ad hoc quod aliqua propositio sit contingens.

Contra potest enim esse sicut diximus supra in xii. argumēto circa naturā formidinis quod aliq̄s opinetur a propositionem esse necessariā: hoc pars. nam aliq̄s potest asserere auctoritate alicui⁹ mathematici: quod ista propositio est necessaria et demonstribilis supradatam rectā lineā terminatam triangulū equilaterū collocare. que est prima primi elementorū euclidis. Similiter est nō sit idē est verū et contingens nō est inconueniens habere mediū topicū ad probandū aliq̄d esse verū et non habere mediū ad probandū illud esse contingens. et tunc stabit aliquid opinari verum et non contingens. quod est propositum.

Responderetur quod argumenta ista vbi in parte ante visum est: claudunt intentum. Sed philosophus cepit suam propositionem non de virtute sermonis: et in sensu que facit. Sed oportet dicere per illa verba intellexisse id quod nos diximus superius de natura formidinis: in quo scilicet consistat vel in hō non. Et si dicat quod glossa destruit tertium: quod nihil clari⁹ poterat dici quod verba philosophi sonant id quod ego impugno. Ad hoc dico quod commentator dicit in prologo philosophorum quod philosophus semper tenet parā curā de terminis dūmodo de re cōstaret. poterat enim esse quod diebus philosophi utebantur termino isto opinio sicut significationē quam ipse ponit: et ipse nō curauit ponere illam significationē. dūmodo rectus sensus haberet. Et ordinem nunc littera totius capituli: et dicamus. Scibile autē et scientia differunt ab opinabili et opinione: quoniam scientia (vniuersalis et per necessaria est) id est termini naturā ad propositionem vniuersales necessaria: et sequeretur diffinitio necessaria (necessaria autē et non contingit aliter se habere) id est propositio necessaria significat qualiter necesse est esse. sunt autem: quedā vera cōtingētia (aliter se habent) id est significatio qualiter potest non esse: manifestū est quod circa hec scientia non est (est enim vnus impossibile aliter se habere) id est quod tunc essent necessaria (possibilia aliter se habent) id est ipsa tamen non sunt necessaria sed con-

ingentia (at vero nec intellectus) id est sed etiam nec intellectus terminatur ad contingens dico enim intellectus punci- pium scientie) .i. per intellectum in re- ligo assensus premissarum demonstratio- nis propter quod quidam assensus est cau- sativus scie (neque enim scientia in demo- strabilis) hic assignat discrimen inter scientiam et intellectum quod fortassis alicui videret quod non differat ad invicem: cum utrumque termi- netur ad necessarium. et presupponit phi- losophus quod intellectus est assensus eni- dens: terminatus ad propositionem in- demonstrabilem: sed scientia est assensus evidens terminatus ad propositionem demonstrabilem: hoc est quod dicit (nec enim scientia est indemonstrabilis) id est quia scientia non terminatur ad propositionem non demonstrabilem: sicut intellectus loquitur philosophus de assensu pre- missarum immediatarum demonstratio- nis propter quod quequidem premisse ne- cessarie sunt (hec autem opinio est im- mediate) propositio: id est sed opinio est assensus propositionis contingentis im- mediate: ad quod probandum sequitur (vnus enim intellectus et scientia et opinio: et quod per hoc dicitur) id est cum scientia intellectus vel opinio terminatur ad propositionem mentalem, veram et falsam contingentem vel necessariam (et quod per hoc dicitur) id est vel etiam ad vocalem contingentem: necessariam: veram vel falsam. sed scientia et intellectus non terminantur ad contingens neque ad falsum (quare relinquitur) sequitur opinionem esse circa verum aut falsum (sed contin- gens est et aliter se habere) id est sed quod potest esse verum et falsum est contingens sequitur quod opinio est circa contingens. at contingens nullus esset assensus et sequitur distinctio opinionis. Opinio est acceptio immediate propositionis non necessarie: quam antea declaravi. Et se- quitur probatio huius: et confessum est aut sic apparentibus. id est quod hec diffini- tio sit bona patet. Nam est conformis his que apparent importari per istum ter- minum opinio (que enim incertum est: et natura huiusmodi). i. quod iste terminus opi- nio videtur significare assensum incertum et debilem. Sequitur secunda probatio pro alia parte definitionis: et dicit (ad-

huc autem nullus opinatur probare) id est quod opinio terminatur ad contingens propter quod nullus credit: se opinari aliquid: cum opinetur impossibile aliter se habere: si credat illud esse necessarium (sed scire) id est sed tunc crederet se habere scientiam (Secundum aliquando quidem esse sic: sed ta- men nihil aliter prohibet tunc probare) id est sed quando aliquis assentit ita esse vel non esse et credit quod aliter potest esse: tunc credit se opinari (tanquam huiusmodi que- dem opinionem esse. sed necessarium scientiam). i. ac si esset motus quod opinio debet esse contingens et scientia necessarium. Et sequenter movet dubitationes (et dicit qualiter igitur idem est opinari scire). i. si ita est quod scientia terminatur ad neces- sarium: et opinio ad contingens. quod ergo de eodem possit esse scientia et opinio respectu diversorum intellectuum: ad huc. Secunda est quod videtur quod scientia et opinio sunt idem et hoc est quod dicit et quare non erit opinio scientia et sequitur probatio: et si quis posuerit esse au- tem nihil contingere opinari) id est ponamus quod aliquis dicat quod nihil est de quo possit haberi scientia: quoniam etiam de eo pos- sit esse opinio verum dicat: et de facto ita est quod illud est verum. Nam de propositione de qua unus haberet scientiam: alter potest habere opinionem (cum sequitur quod hoc idem est sciens: ille vero opinans per media quousque ad immediata veniat) id est tunc sic arguitur: accipitur aliqua propositio scibilis ab aliquo: et arguo sic sicut ille qui haberet scientiam de tali pro- positione: resoluit illas usque ad immedia- ta: ita ille qui habet potest habere opinionem de tali propositione potest eam resolvere usque ad immediatam (quare siquidem ille sciuit et opinans sciuit) id est ex quo sequitur quod si primus sciuit etiam secundus scilicet ille qui opinatur. Consequen- tia propter quod ad scientiam videtur sufficere resolvere propositionem usque ad immedia- ta: et quod fortassis aliquis posset dubitare an aliquis possit opinari propositionem immediatam: subditur in litera (sicut enim et quod est opinari et propter quod hoc autem medium est) id est sicut contingit opi- nari propositionem mediatam que se haberet per effectum: contingit etiam opinari propo- sitionem immediatam que se haberet per me-

diu et causa ad probandum immedia- ta: aut siquidem nunc philosophus solu- it vitam questionem: et dicit antequam ponat solutionem (aut siquidem sic arbitra- tur non contingentia aliter se habere): si aliquis arbitrat: ut illa quibus assen- titur non esse contingentia sed necessaria (sicut habent distinctioes per quas sunt demonstrationes/ non opinabitur: sed sciet) id est si credat illa quibus assentit se habere: sicut propositiones in quibus pre- dicantur distinctioes de suis distinctio- bus: quod solent esse premissae demonstrationum. hoc est credit quod sunt necessarii: non opinabitur sup. illa: si sciet (si autem vera quidem esse). i. sed si credat illa esse vera (non tamen hoc in esse secundum ipsam in esse secundum substantiam et speciem). i. non tamen se habere sicut propo- sitiones in quibus predicantur distinctio- nes de suis distinctio- bus: et proprie passio- nes de suis subiectis. hoc est non credit illa esse necessaria: opinabitur et non sciet (vere quia nec propter quid) id est et non habebit scientiam quia et propter quod (siquidem per immediata opinabitur) id est et tunc si procedat per immediata opinabitur effectum per causam vel effe- ctum per causam remotam. si vero non per immediata solum ipsam quod opinabitur: i. si non procedat per immediata sed per mediatam opinabitur causam per effectum vel effectum per causam remotam.

Consequenter ponit solutionem du- biorum: et dicit (quod eiusdem sunt opinio et scientia non penitus est) id est non simpliciter eiusdem est scientia et opinio: sed sicut falsa et vera opinio eiusdem modo est sic etiam scientia et opinio eiusdem quodammodo est: et non simpliciter. Quod autem de eodem non potest esse vera et falsa opinio simpliciter probat phi- losophus sic. Nam et opinionem enim veram et falsam: sicut dicitur quidem eiusdem esse) id est si contingeret eiusdem esse opinionem veram et falsam simpliciter sicut aliqui antiquorum assererent: inco- nuenientia accidit appetere alia) id est se- quitur aliam inconuenientiam ab his que posita sunt. inquit methaphi. vel tales acci- dit appetere alia inconuenientia preter narrata in. inquit methaphi. (videlicet et non opinari: quod opinatur falsum) id est quod nul-

la sit opinio falsa. Nam opinio cuius ob- iectum est verum: est vera (quoniam aut idem multipliciter dicitur) id est sed quod idem diuersimode potest considerari: est autem scire nisi commensuratum enim esset dyame- trum costere opinari inconueniens est) id est quod de tali propositione dyame- ter est commensurabilis costere habeatur opinio vera et falsa: impossibile est. quia tunc eadem propositio esset vera et falsa pro eandem significationem: quod est impossi- bile (sed quod dyameter circa quod sunt opi- niones idem sit eiusdem esse) id est sed de ipso dyametro potest esse opinio vera et falsa ac si diceret/ sed de eodem scibili propin- quo non potest esse opinio vera et falsa bene tamen de eodem obiecto remoto vel remotissimo: ex eo quod de eo possunt pre- dicari diuersa predicata: et propterea di- cebat quidem poterat considerari multi- pliciter (sed quod aliquid erat esse vnicuique secundum rationem: non idem est) id est quod patet quod non habetur de eodem opinio vera et falsa secundum eandem rationem. hoc est quod non habetur vera opinio et falsa opi- nio de eodem obiecto propinquo: sic eodem modo non habetur scientia et opi- nio de eodem obiecto propinquo: ad in- in eodem intellectu. quod tunc oporteret quod talis intellectus reputaret illud obiectum contingens necessarium: quod est impos- sibile. et sic propter quod quid dicitur est superius ad faciendum quadrare philosophi cum nostro modo dicendi/ quod in tertio est fuit quod istud aliquis assensus: debet dici scientia: nisi assentiens credat ipsum esse necessarium. nec opinio: nisi assentiens credat eius obiectum esse contingens. Doctores tamen precipue notales non vultur illis terminis in illa significatione. Residuum textus claret.

Dubitat primo utrum scientia sit pro- crior opinione: et quod cognoscimus aliquid nouitias differre specie. Pro solutione prime partis dubij sequuntur propositiones: quarum Prima est. Dis scientia omni opinio est perfectior in genere notitie. probatur. nam ut sepe antea dictum est/ scientia habet annexam certitudinem et eviden- tiam: quorum utrumque perfectionis est in

notitia: sed opinio nullam istorum habet igitur propositio vera. Quod autem illa duo important perfectionem / probatur nam beati in patria videt deum clare / tunc quo ad notitiam intuitivam: tunc etiam quo ad claritatem notitiae indicativae. ergo illo duo scilicet certitudo et evidentia sunt perfectionis in notitia. aliter in patria discedente fide non haberetur clara visio: cum in premium non daret deus imperitiam pro perfectione: percipere pro beatitudine que est status omnium bonorum aggregatione perfectus.

Similiter intellectus magis appetit scire quam opinari. unde Aristoteles in metaphysica dixit omnes homines naturaliter appetunt scire. non dixit opinari. Etiam dicit in littera huius ultimi textus / opinione esse assensus debile et imbecille. et similis propositio potest poni de scientia respectu fidei. et probabitur per hoc quod scientia est evidens: et non fides.

Sed advertendum est penes quod debet attendi unam notitiam esse perfectiorem alia in genere notitiae. hoc est quod una notitia sit perfectior notitia quam alia. et pro illo dicitur quod distinguendus est de notitia: vel indicativa vel apprehensiva. si fuerit indicativa penes id quod dixerimus: et possumus addere notam probationem: videlicet notitiam dei esse perfectissimam: et tunc hoc esse evidenter. notum enim est deum non opinari nec assentire sine claritate scientiae. igitur scientia est perfectior notitia opinione. si vero fuerit apprehensiva / non pro illo aliqua dicta.

Primum est notitia apprehensiva non est perfectior alia apprehensiva. quia plura representat. quia tunc confusa notitia omnium hominum esset perfectior quam intuitiva sortis: cum plura representat.

Secundum dicitur non dicitur perfectior una notitia apprehensiva alia. quia una potest esse in presentia: et etiam in absentia / obiecti et non alia. quia hoc idem esset ac si ex maiore durabilitate rei velis arguere maiorem perfectionem eius. et sic probares multa animalia. brutia esse perfectiora homine: et multas plantas esse perfectiores multis animalibus. Dicit Aristoteles in ethicorum / quod bonum non ideo est ma-

gis bonum: quia maioris durabilitatis. Dicit etiam in libro de longitudine et brevitate vite / quod animal non ideo perfectius est: quia longioris vite.

Tertium dicitur una notitia non dicitur perfectior notitia alia: quia terminet ad perfectius obiectum quia tunc abstractivam / angeli perfectior notitia esset intuitiva sortis. quod non est dicendum.

Quartum dicitur notitia intuitiva est perfectior abstractiva in genere notitiae. pro quod potest causare in prima obiecti notitiam evidentem de eius existentia. hoc autem non potest abstractiva.

Quintum dicitur notitia discrete representans perfectior notitia est: quia illa quae confusa representat hoc dictum persuadet. quia ut dicit Aristoteles virtutaliter in primo philosophorum. Confuse cognoscere imperfectius est: quam distincte cognoscere.

Similiter intellectus magis appetit distinctam notitiam reprobam quam confusam. et per hoc patet quia notitia intuitiva perfectior est abstractiva discreta: et abstractiva discreta perfectior est confusa. intelligo quod in genere notitiae. Secundo sequitur notitiam entis esse multum imperfectam quia pro ceteris magis confuse significat. et hic presupponimus quod notitia abstractiva non est causativa iudicii evidentis de existentia rei ex eius diffinitione quam superius declaravimus in primo capitulo. et sic patet quod non penes idem attenditur. aliquam notitiam indicativam esse perfectiores alia: et una apprehensivam esse perfectiorem alia.

Tertium propositio principalis est. fides est notitia perfectior opinione. probatur. nam opinio caret certitudine quam fides habet. sed aliqui dixerunt opinionem esse perfectiorem notitia fide aliquo modo: ex eo quod opinio est tantum a ratione: et fides non. sed hoc non valet. quam cum ratio etiam concurrat ad productionem fidei. per hoc quod alia causa secundum currat non sequitur aliqua imperfectio in assensu: imo potius perfectio. Quarta propositio. perfectioris obiecti perfectior est notitia in genere rei ceteris paribus. hoc est intuitiva unius angeli perfectior est intuitiva sortis. probatur. nam non potest dici quod una est perfectior alia

In genere rei: quia una est intuitiva: et alia non. Tunc primo quod ex hoc tunc sequitur quod una est perfectior alia in genere notitiae. Tunc secundum hoc: hoc est falsum in proposito. ergo quod specie differat / inferius probabitur / sequitur quod una est perfectior alia. sed si dicamus quod illa quae est perfectioris obiecti non est perfectior: non manet via ad probandum quod una notitia est perfectior res quam alia. Quinta propositio. sed in eadem proportionem in qua unum obiectum est perfectius alio eius notitia est perfectior notitia alterius supposita dixerunt specificare obiectum: non tamen sequitur obiectum est in infinite perfectius: notitia eius est infinite perfecta. probatur prima pars. nam sicut angelus est infinitus perfectior: hodie ita etiam notitia angelus est in infinitum perfectior notitia hominis. Secunda pars probatur dicens est infinite perfectus: tamen notitia intuitiva quam beatus virgo habet de deo non est infinite perfecta cum sit creatura. sequitur tamen quod nullius alterius obiecti potest esse notitia ita perfecta. deus tamen potest producere aliam sui perfectioris. Imo quacumque data alia fuerit perfectior. Sed queris quod notitia est perfectior: res intuitiva sortis vel abstractiva angeli. sed questio non fit multum veris diceret ego quod intuitiva sortis: quia omnes cause eius sunt perfectiores nam fortes quae est causa mediativa: sine notitia intuitiva est perfectior notitia intuitiva angeli quae est causa abstractiva angeli (loquor de abstractiva distincta et incompleta.) Sed secundum hoc diceretur quod abstractiva angeli est perfectior: res quam intuitiva albedinis cum notitia intuitiva angeli sit perfectior: albedine. Imo intuitiva ipsius albedinis est perfectior: albedine. Ex quo sequitur quod notitia reflexa notitiae intuitivae albedinis est perfectior illa notitia intuitiva: et sic sine sciam eundem per notitias reflexas: sed oppositum contingit quando una notitia directa terminatur ad substantiam: quia tunc illa notitia intuitiva perfectior est sua reflexa: et ex sequenti prima reflexio perfectior est secunda reflexa: et sic sine sciam: sed dices quomodo dicimus notitiam intuitivam albedinis esse perfectiorem albedine: et post ea dicebamus abstractivam angeli perfectiorem esse intuitivam albedinis: quia producit a perfectiori causa: quia ex primo habetur non convenire effectum esse perfectiorem sua causa. Ad hoc dicitur

tunc quod non est simile de albedine et de sua notitia et de alijs: quia dicimus notitiam intuitivam albedinis esse perfectiorem albedine quod est notitia spiritualis et albedo non: sed in alijs notitijs scilicet abstractivis angeli et albedinis veritas est spiritualis. Ideo supposita: distinctione specifica inter illas non remanet alia via ad probandum quod una sit perfectior res quam alia supposito etiam quod sunt eiusdem generis et in eodem subiecto recipiuntur nisi penes hoc quod una est productiva a perfectiori causa vel oportet fieri nos non habere viam neque modum probandi quod illarum est perfectior: sed quis verus intuitiva albedinis sit perfectior in angelo quam in forte quod est querere supposita identitate obiecti an notitia intuitiva que est in perfectiori potentia sit perfectior illa quae est in potentia minus perfecta. Respondetur quod supposito sunt equae perfecte. in genere notitiae oportet diceret quod non gregorius diceret quod sic: sed de hoc diximus antea tractando. An scientia quod et propter differunt ubi dixerimus ad secundam. parrem dubium.

Sed advertendum est quod ista auctoritas philosophi tertio de anima sectatur scientie quemadmodum et res de quibus sunt dixerunt modo a multis intelligitur. Gregorius dicit quod Aristoteles intellexit quo ad esse verum vel falsum ut sit sensus si res ita se habet sicut notitia: notitia est vera: et si non est falsa: et eodem modo intelligitur haec auctoritas philosophi secundo metaphysice sicut res se habet ad esse: ita se habet ad veritatem hoc est quod ab eo quod res est vel non propositio dicitur vera vel falsa: ut ipse philosophus dicit in post predicamentis: sed ista secunda auctoritas secundum ostendit recte sic intelligitur quod ceteris paribus perfectioris obiecti perfectior est notitia et prima sic intelligitur quo ad distinctionem obiectorum sequitur distinctio notitarum quare sunt una res est magis cognoscibilis quam alia dicitur est superius in primo capitulo quod id est: quia est magis immutata intellectus ad sui cognitionem et hoc prononit ex eius maiori perfectione: et sic patet ad totum dubium.

Dubium secundo quia unitate aliqua scientia totalis dicitur una. Respondetur quod circa hoc fuerunt varie

opiniones tennit sc̄sus Tho. prima sc̄de q. lū. art. i. iij. qd̄ per sequētes propositiones habetur quarum.

Prima est. totalis scientia est vni⁹ simplicissimus habit⁹. hoc est datur vni⁹ simplex habitus de se, inclinatus ad assensum actualis oim̄ cōclusionū pertinentium ad eandē scientiā vt si dicam⁹ est vnus simplex habitus inclinans ad assentiendū oibus cōclusionibus logicibus. Et sic dicit de vnaqueq; scientiā.

Secūda propositio. habita prima demonstratio in aliqua scientiā illa causat assensum actualē cōclusionis et ille assensus actualis causat habitū inclinatum ad assentiendū illi cōclusioni et omnibus alijs cōclusionib⁹ illius scientiē taliter q̄ facta secūda demonstratio licet acquiramus assensum actualē nouum secūde cōclusionis non tñ ille assensus actualis p̄ducit nouū habitū: sed tñ intēdū primū habitū: hoc est qd̄ sc̄sus Thomas intelligit qñ dicit q̄ per illā demonstrationē nō acquiritur nouus habit⁹ sed primus acquiritur nouum respectum.

Tertia propositio que sequitur est. q̄ qui habet primā demonstrationē geometrie sc̄t omnes cōclusiones geometrie in potentia remota saltem.

Sed contra istas duas conclusiones sc̄ arguitur.

Primo sequeret q̄ q̄ primo alijs sc̄ret vnā conclusionem geometrie sc̄ret oēs cōsequens est falsum: ergo et añs Consequētia p̄bat. Mā si intelligam⁹ de scientiā habituatū illatū est verū. imo est ipsa me opinio. si vero intelligatur de actuali. Idem probō dū modo habeatur aduertentia. nā habēs habitū de ista hō est risibilis q̄ primo aduertit assentit ei: licet non cogitet de sua demonstratione igit̄ intēdū assumptū patet q̄ ea que dicuntur in fine secūdi caputuli. T. dubio octauo falsitas cōclusionis p̄bat experientia. Mā vnusquisq; cognoscit q̄ p̄t sc̄ire cōclusionē vnus scientiē et dubitare añs. Et confirmat q̄ tunc sequeret eades rōne qua oim̄ cōclusionū vnus scientiē est vn⁹ habitus etiā oim̄ cōclusionū et principiorum esset vnus habitus: et sic intellectus et scientiā non essent habitus, realiter distincti qd̄ est expresse cōtra sanctū Tho-

nam tñ. vi. ethichorū. tñ in multis alijs locis sue doctrine. Imo cōtra ipm̄ philosophum primo posterior. capite vlti. vbi dicit q̄ scientiā est habit⁹ demonstrabilis: et intellect⁹ est indemonstrabilis: et fortassis q̄ est magna apparentia in p̄na. h̄t ricus de gaudano q̄ tenuit hanc opinionem dicit habitū cōclusionū et principiorum esse eundē. p̄t quartodecimo quōtā libero. istud argumentū est commune in hac parte q̄ sequaces sc̄i Thomae mirantur. sic solueredicentes in sentētia q̄ qui h̄t habitū primē cōclusionis lz sc̄iat in potentia remota quālibet cōclusionē illius scientiē: nō tñ in potentia p̄p̄qua. hoc est q̄ lz aduertat ad secūda cōclusionē non assentiet ei taliter q̄ ille habitus non inclinabit actualiter p̄ tñc ad assentiendū sc̄de cōclusioni et ad probationē p̄ta hoc diceret q̄ verū est q̄ habēs habitū alicuius cōclusionis et aduertēs circa ipas assentire ei dū modo q̄ talis habit⁹ habeat respectū ad talē cōclusionē. Et si queras quid est habit⁹ respectū ad illā cōclusionem. dico q̄ nihil aliud est q̄ illū habitū esse in subiecto magis radicatum: qd̄ est ipsum esse magis intentus s̄nt opinionē sc̄i Thomae per actū circa sc̄bas cōclusionem. Cōtra hoc arguit Gregorius dicens q̄ habitū esse magis vel min⁹ intentum nihil facit ad hoc q̄ habitus possit in ali quē effectū quē nō attingeret si nō esset ita intentus sicut calor modice intensio nis q̄ tū est ex parte sui p̄t i similes effectus in quos p̄t intēdū calor similiter q̄ habitus sit magis vel minus intēdū ab vna cā vel ab alia nullo modo facit habitum posse in aliquē effectū quē añs nō attingeret quicquid sit de hoc p̄ solutione.

Notandū est q̄ qñ dicitū est habitū cū intellectu sufficere causare assensum alicuius propositionis est intelligendū supposito q̄ habeat probationē saltē virtualiter. hoc est q̄ rebus vt sic institutibus aduerteret. qui assentit indubitatē occurreret ei p̄batio vel se aliqñ habuisset. ex hoc aut̄ habet istud argumentum nō militare cōtra sanctū Thomā fateor em̄ q̄ habita demonstratio prima et geometria et habito habitū circa primā cōclusionē ego habeo habitū inclinatum ad assentiendum oibus: sed ex hoc nō sequit q̄ si ego aduertā ad quālibet cōclusionem q̄ ego quālibet

ergo quālibet cōclusionē sc̄iam: q̄ habitus se solo vel cum intellectu sine probatione virtualiter non potest causare assensum neq; hoc dicitur in secundo capitulo dubio octauo repugnat. et ex hoc p̄t ad dicēdū est ad formā argumētū ex hoc p̄t q̄ solutio aliquoū thomistarū ad istud argumētū non valet fingit q̄ habita de demonstratione ad aliquā cōclusionē p̄ bandā p̄ter habitū qui acquiritur de illa cōclusionē acquirē etiā qd̄ de tali cōclusionē que quidēs species causabitur ab assensu actuali illi cōclusionis (q̄ aliud a quo causat non video) et itā p̄ hoc voluit solvere argumētū dicens q̄ lz ita sit q̄ habita prima demonstratione habeatur habitus inclinans ad omnes conclusiones non sequit q̄ si habens talē habitū aduertat: circa secūda cōclusionem et nō habeat demonstrationē ad ipsas debet ei assentire: et hoc ideo quia caret illa specie q̄ causari debet per demonstrationem p̄batū secūde cōclusionis taliter q̄ lz sit vn⁹ habit⁹ inclinans ad oēs cōclusiones: non tamen vna species ista in intelligibilia sunt. Cum primo ponit vnū inopinabile apud philosophos sc̄t p̄ter habitum ponere in intellectu aliquid aliud inclinans ad actū et ne dicat q̄ arguo ab auctoritate negatine arguo sic positine. p̄io postq̄ illa species ē causata ab actu et inclinans ad similes actus est vere habit⁹ per diffinitionē habitus.

Secundo eadē ratione qua ponis vnus habitū inclinans ad omnes cōclusiones talis scientiē. debes etiā ponere vnā specie inclinans ad omnes illas cōclusiones. ideo dicēdū ē vt dixim⁹ q̄ talis lz habitū habeat quia nō tamē habet mediū probatum nec formaliter nec virtualiter nō p̄t assentire omnib⁹ cōclusionibus illius scientiē: lz circa eas aduertat etiā argumentum non valerit gregorio qui dicit vt patuit superius. secundo capitulo i octauo dubio: habitū sine medio probatio nō sufficere ad assentiendū.

Sed contra hoc sic arguitur admi

nus sequitur q̄ habita demonstratione ad probandum secundam conclusionem ille qui haberet esset ita promptus et habitus ad assentiendum secunde conclusioni sicut prime. sequens est falsus.

ergo et añs. p̄io: p̄fecto patet experientia qua vnusquisq; p̄t capere non esse ita et sequela probat: quia cum sit idē habitus respectu prime et secunde: et habetur demonstratio ad secundam iam nescires dicere quare iste nō eque bene inclinabitur ad secundā sicut ad primā. Et confirmatur quia capio aliquē habēt medium virtualiter vt antea dicebas et volo q̄ ille talis nō cogitet de medio iam si iste aduertat ad propositionem aliquā cuius medium virtualiter h̄t cum habeat etiam habitum sequitur q̄ assentit illi propositioni grata ex p̄t. sit illa sc̄ba propositio primi elementorum euclidis: videlicet ad datū signū date recte linee rectam lineas equalem ponere. quero causam illius assensus si tantū est intellect⁹ et habitus sequitur q̄ medium virtualiter habere nihil facit. Si dicas q̄ mediū illud virtualiter habitum est etiā causa illius assensus: saltem partialis. probō q̄ non: q̄ tale medium non est nisi habitus principiorum: et talis habitus non inclinans ad actum conclusionis immediate. sed mediate sc̄t mediate actu p̄missarum hoc p̄supponit tanq̄ ab oibus naturalib⁹ et moralibus concessis. Confirmatur tertio. nam aliqui intellectus multū habitus ad assentiendū alicui surripitur ad assentiendum. et tñ si aduerteret nō assentiret ei: q̄ habet medium virtualiter ad oppositū. Respondetur ad primum q̄ vere non est ita promptus ille quem ponis ad assentiendum secunde cōclusioni sicut prime. et hoc idē: q̄ nō ē ita habituat⁹ circa mediū sc̄de si cut circa medium prime: lz habit⁹ principiorum non concurrat nisi mediante actu principiorum ad actum conclusionis nihilominus intellectus ratione habitus principiorū est magis disposit⁹ ad assentiendū cōclusioni q̄ si nō haberet illum habitus et p̄ter hoc solueret p̄ prima confirmatio ad tertiam concessio antecedente negaretur p̄na et daretur p̄ discrimine in illo casu fortē esse habituatū vel illum quem ponis circa conclusionem et eius p̄batōnem lz habeat probationes virtualiter in oppositum q̄ in nostro: casu non cōtingit ista mihi videtur aliquo modo tollerabilia pro defensione huius opinionis.

Secundo sic arguitur. si idem esset habitus omnium conclusionum pertinentium ad eandem scientiam sequeretur quod idem esset actus: sed patet contra experientia falsus. Ergo opinio est falsa sequela probatur: quod eadem ratione qua ponitur unus habitus respectu omnium conclusionum ad eandem scientiam pertinentium debent etiam poni unus actus: quod discrimina apparent nullum.

Confirmatur: quod conclusiones specie differunt: ergo actus et habitus earum specie differunt per philosophum tertio de anima dicentem. fecerunt scientie quoad modum et res de quibus sunt.

Pro solutione notandum est quod secundum sanctum Thomam prima parte. articulo primo. articulo tertio. in corpore duplex est obiectum alicuius scientie vel potentie. materiale et formale. Obiectum materiale potest esse id quod potentia cognoscit. Obiectum vero formale est id quod tali obiecto convenit: ratione cuius est cognoscibile a tali potentia. exempli gratia: color est obiectum materiale visus quicquid percipit ab oculo est color: sed lux vel lumen est obiectum formale eo quod color. nullo modo possit immutare visum ad sui apprehensionem. nisi sit illuminatus. patet per duodecimam propositionem prime partis perspective nihil videri absque luce et cetera. Sed de subiecto scientie aliter est dicendum unde in scientiis subiectum materiale potest dici res significata per terminos ex quibus componitur conclusio in tali scientia demonstrabiles vel talium conclusionum terminum vel ipsemet conclusio in de subiectum materiale isto modo esset idem quod subiectum propinquum vel remotum vel remotissimum in via nominalium sed subiectum formale est definitio subiecti attributionis vel id quod capitur per medio ad demonstrandum primam passionem subiecti attributionis. de exemplo supponamus risibile esse primam passionem demonstrabilem de homine. et demonstratur per istud medium animal rationale. dico quod animal rationale est ratio formalis subiecti attributionis. et si queratur pro quo supponitur animal rationale quod animal rationale est subiectum formale dico quod secundum notales supponere si vellent uti ista distinctione quod

non inconuenit pro conceptu cui subordinetur vel pro talibus vocibus: vel scriptura. Sed secundum reales per realitate generis et realitate differentie: sic capit satis proprie subiectum attributionis formale ex quo possumus habere intellectum aliquarum propositionum que sunt quasi in ore omnium et forte non in intelligentiis videlicet talis scientia considerat tale subiectum secundum tales rationem: ut si diceremus scientia naturalis considerat de entibus naturalibus secundum que sunt entia naturalia est dictum scientia naturalis demonstrat conclusiones quarum subiecta supponunt pro entibus naturalibus: et predicata sunt passionem conuenientes entibus naturalibus inquantum huiusmodi hoc est distinctio entis naturalis est mediata per bandum tale passionem conuenire tali subiecto: et sic dicimus de scientia naturali: eodem modo dicatur de alia scientia quecumque sit illa.

Secundo notandum est quod omnium conclusionum que conueniunt in subiecto formali habent unum et eundem habitum: ut sanctus Thomas habet loco allegato et si quas que est ista contentiua in ratione formali subiecti. dico quod nihil aliud est ista las conclusiones posse probari per rationem formalem subiecti tanquam per medium mediare vel immediate ad distinctionem vero actum satis est distinctio materialis obiecti sicut visio albedinis non est visio nigredinis propter distinctionem naturalem obiectorum licet conueniant in eadem ratione formali: quod vtrique primum ad visum inquantum est lucis principium. sed consequenter queris huius rationem cum hoc non sit per se notum videlicet quare est quod distinctio materialis obiecti sufficit ad distinctionem actum et non habitum dico quod non est inconueniens quod idem habitus inclinatur ad diuersa deum modo habeat tale conuenientiam. scilicet in ratione formali subiecti: sed contra non terminabitur distincte ad plura: quod hoc est contra rationem distincte terminari vel melius dico quod habet experientia de actibus quod non sunt idem et unus respectu diuersarum conclusionum non hoc autem cognoscitur de habitu et habet aliquis ratio ad probandum unitatem habitus respectu omnium conclusionum pertinentium ad eandem scientiam: videlicet sicut respectu ob-

fecto: si que conueniunt in una ratione formali ponit una potentia sicut visus respectu colorum et auditus respectu sonorum sic respectu eorum que conueniunt in una ratione formali subiecti deponit unum habitum quod habitus ipse potentia perficit effectum actum tanquam principium ipsius actus ad actum conuenit. esset igitur ponere plures habitus ponere pluralitatem sine necessitate intelligo respectu conclusionum ad eandem scientiam pertinentium ex quibus patet quod dicendum est ad argumentum neganda est patet et ratio dicta est. Ad confirmationem dicitur quod auctoritas intelligenda est de obiecto formali et non de materiali et hoc innuit a sancto Thoma prima parte que si de articulo allegato quod per discrimine assignatum prima secunda questione quinquagesima tertia articulo quarto et quoniam his que dicuntur sunt meo iudicio consistit modus declarandi et defendendi istam opinionem circa ea non amplius insitum sed per unitatem scientie secundum viam nominalium cognoscenda notandum est quod quadrupliciter aliquid dicitur unum. uno modo simpliciter est illud de quo verificat iste terminus ens sine addito in singulari numero secunda applicatione ad quodlibet. alio modo aliquando dicitur unum per aggregationem hoc est iste terminus unum per aggregationem supponit per multitudinem aliquarum rerum sine faciat unum simpliciter non nisi velles dicere quod unum simpliciter et unum per aggregationem essent termini disparati et non se haberet sicut superius et inferius quod gratis esset dictum. tertio modo aliqua dicitur unum unitate ordinis quod scilicet inter ea est ordo aliquis superioritatis vel inferioritatis et hoc modo exercitatus in unum unitate ordinis. similiter omnes termini ponibiles in eodem predicamento dicuntur habere unitatem ordinis licet eoque capiat inferioritatem et superioritatem inter tales terminos et pres exercitus. iij. modo accipitur pro unitate attributionis quam habent aliqua considerata in una scientia habent enim ordinem et attributionem ad subiectum attributionis illius scientie. scilicet quo ante consistat talis attributio vel quid sit habetur in primo capitulo dubio decimo.

Secundo notandum est quod scientia potest capere dupliciter. uno modo collectiviter alio modo diuisive. collectiviter dupliciter. uno modo pro aggregato ex pluribus habitibus vel actibus habentibus inter se aliquem

ordinem vel non habentibus: et isto modo aggregatum ex omnibus scientiis diceretur una scientia. alio modo accipitur pro aggregato ex pluribus habitibus vel actibus ordinem inter se ferantibus videlicet unius accipitur pro simplici habitu vel actu tunc pono propositiones quarum prima est capiendum illum terminum scientia collectiviter primo modo de omnibus propositionibus scibilibus potest esse una scientia sed non secundo modo. prima pars patet ex terminis. secunda pars patet quod non omnes scibiles propositiones habent ordinem inter se. Secunda propositio est de omnibus propositionibus physicis vel metaphisicis potest esse una scientia collectiviter. Secundo modo hoc patet quia tales propositiones habent inter se ordinem supradictum.

Tertia propositio est cuiuslibet scibilis propositionis potest esse una scientia. propositio clarior.

Quarta et ultima propositio est: omnium scibilium propositionum potest esse una scientia diuisive. hec propositio conditionaliter ponitur hoc est si cuiuslibet propositio scibilis assensus esset in eodem intellectu ille intellectus haberet unam simplicem scientiam respectu cuiuslibet illarum propositionum. propositio patet et dubio in quo quereretur an eodem sensu possumus assentire primis et secundis. Tertio dubitatur quid sufficit et requiritur ad hoc quod una scientia dicatur subalterna respectu alterius. ad quod respondetur per propositiones.

Prima est: si subiectum unius est quiddam inferius ad subiectum alterius vel inferius in supponendo potest dici scientia subalterna alteri.

Secunda propositio est: quando principia unius scientie probantur per principia alterius prima dicitur subalterna et secunda dicitur subalterna et iste secundus modus est vltimus apud doctores unde doctor subtilis in prologo sententiarum questione tertia dicit theologiam non subalternari metaphisice quod principia theologie non probantur per principia metaphisice: primus tamen modus non est communiter vltimus unde circa istas

materia dicitur liconiēsis pro posterioribus
 q̄ subiectum sciētie subalterne addit
 pro subiectū sciētie subalternantis ali
 quā cōditionē accidentālē q̄ nō est egre
 gies a natura subiecti hoc est q̄ nō dī
 carur de eo predicatōe accidentis. vnde
 possumus dicere breuiter ad hoc q̄ vna
 sciētia alteri subalternetur secundū se
 totā tres cōditiones requiruntur. Prima
 q̄ subiectū eius sit minus cōmune. Se
 cūda q̄ principia eius probantur p̄ prin
 cipia alteri sciētie Tertia q̄ subiectū
 non sit quidditatīue inferius ad subie
 ctū. aliq̄ additur q̄ debet esse subalterna
 duabus sciētijs sicut p̄spectiua q̄ sub
 alternatur naturali philosophiē & geo
 metriē. p̄spectiua enim tenet quodvī
 so facta p̄ lineam rectā est p̄fectior: ista
 sūt p̄clusio p̄bat p̄ geometriā & philoso
 phiā: p̄ geometriā q̄ inter oēs lineas cō
 terminabiles linea recta est breuissīma
 ex quo sequitur q̄ potētia vīstua fortius
 immutabitur ab obiecto q̄ agēs natu
 rale forti⁹ agit in p̄pinqū q̄ in idīstās
 ex philosophiā sic p̄spectiua subalter
 natur geometriē & naturā philosophiē
 s̄ hoc sit v̄z de p̄spectiua nō videt
 mibi necessariū q̄ vna sciētia ad hoc q̄
 vere dicat subalterna subalternet̄ dua
 bus sciētijs nā posito q̄ p̄ principia al
 terius p̄bentur eius principia esse vere
 sciētia subalterna s̄ non fieret resolu
 tio in principia alteri sciētie Aristote
 les tamen videbat sentire ad hoc q̄ vna
 sciētia alteri subalternet̄ satis esse q̄ sub
 iectum vnius inferius quidditatīue vel nō
 quidditatīue inferius subiecto alterius
 hoc patet in capitulo superiorib⁹ p̄pone
 datur discrimen inter sciētiā p̄pter qd̄
 & quia verū est q̄ aliquo modo philoso
 phus hic innuebat per principia vnius
 posse p̄bare principia alterius & pro hac
 materia nō repuro amplius esse dicēdū
 Determinaret que sciētia sit alteri sub
 alternans scilicet an metaphisica sit
 subalternans respectu aliarum sciētiarū
 rum non p̄tinet ad p̄positum verum est
 q̄ primo modo p̄t dīci subalternans &
 hęc de tertio dubio.

Quarto dubitatur q̄ demonstratio
 est potior vniuersalis vel particularis.
 Pro cuius solutione notandū est

tio dicit particularis q̄n̄ concluditur in
 ea conclusio particularis: et vniuersalis
 q̄n̄ concludit in ea cōclusio vniuersalis
 tunc pono p̄positiones.

Prima est quo ad p̄sequentia potior
 & p̄fectior est demonstratio vniuersa
 lis q̄ particularis p̄bat q̄ plus est posse
 inferre cōclusionē vniuersalē q̄ particularē
 p̄misse em̄ q̄ possunt inferre vniuersalē
 possunt inferre particularē: vnde eōtra.

Secūda p̄positio quo ad requisita ad
 p̄missas demonstrationes demonstratio
 vniuersalis potior est particulari. hoc p̄z
 nā p̄misse demonstratio p̄pter qd̄ et
 potissime debet esse de oī & p̄ se & p̄m̄ qd̄
 ip̄m in quo includit q̄ possunt esse vni
 uersales hoc est op̄z cōponant̄ et talib⁹
 terminis q̄ ex ipsis fiat p̄pōnes vni
 uersales vere demonstratio particularis cū
 h̄z vnam particularem nō h̄z hoc requi
 sītū ad p̄missas esse de omni & p̄ se & s̄z
 qd̄ ip̄m ad minus inq̄tū huiusmodi v̄n
 hic statim inquirimus q̄ illaz est potior
 inq̄tū vna particularis & alia vniuersalis

Quinto dubitatur q̄ est potior: ne
 gatiua vel affirmatiua: pono etiam pro
 p̄positiones. prima quantum ad illatio
 nē affirmatiua est potior p̄z q̄ p̄sequen
 tia affirmatiua euidentior est: negatiua
 inquantū huiusmodi p̄z q̄ affirmatiua
 non probatur euidens a priori: p̄ redu
 ctionem in negatiua sed bene eōtra.

Secunda p̄positio affirmatiua
 est potior negatiua inquantū ad impossi
 dum causam. p̄bat. nā q̄ aliquis ter
 minus nō posset alicui rei possibili cōue
 nire ex eo p̄uenit q̄ aliquis terminus in
 compossibilis illi cōuenit illi rei hoc p̄z
 ex dictis in predicabilib⁹. ergo vides
 gatio p̄supponere affirmatiuam & pro
 tanto dicimus demonstratiōē affirmati
 uam potiorē esse negatiua inquantum
 huiusmodi.

Dubitatur tertio qd̄ requirit & suffi
 cit ad hoc q̄ aliqua sciētia dicitur practica.
Pro cuius solutione notandū est
 q̄ doctor subtilis in prologo s̄m̄arū que
 stione quarta diffinitis p̄xim dicit qd̄
 p̄xis est op̄atio alterius potētie ab in
 tellectu naturaliter posterior ipsa intel
 lectione nata elici cōformiter ad rectas

q̄n̄ vt sit actus rec⁹ ex p̄ia particula
 diffinitōis habet q̄ ad hoc q̄ aliq̄s act⁹
 sit p̄xis requirit q̄ sit op̄atio alteri⁹ po
 tentie ab intellectu nam p̄isse stando in
 actibus intellectu nulla esset p̄xis q̄
 tunc intellect⁹ nō extendit ad op̄atio
 nē alterius potētie hoc est s̄ intellectus
 habeat istud iudiciū sillogisimū est sic &
 sic cōponēdus non diceret p̄ctic⁹ quia
 nō indicat de op̄atione alterius potētie
 ab intellectu p̄ponere em̄ sillogisimū est
 actus intellectus sed si diceret q̄ dāda
 est elemofina pauperi diceret p̄ctic⁹
 q̄ dicitur de op̄atione alterius potētie
 ab intellectu scilicet de op̄atione volūta
 tis ex quo patet logicā nō esse sciētiam
 practicā cū discurrere diuidere & diffi
 nire nō sūt op̄atiōes alteri⁹ potētie ab in
 tellectu p̄cipaliter em̄ p̄uenit intellectui.

Secūda p̄ditio est q̄ actus q̄ dicitur p̄
 xis p̄supponit intellectionē q̄ nob⁹ mo
 dis p̄t intelligi. vno mō q̄ talis actus nō
 possit esse q̄n̄ sit intellectio & hoc est fal
 sum nam si primo insurgat actus appe
 titus sensitū & postea intellectus indicet
 istū motū esse moderandū vel amplectē
 dū notum est q̄ ille motus erit p̄xis/
 q̄ erit actus elicitus vel impatus a vo
 lūtatē suppono q̄ volūtas erit cōformis
 rationi & tamen ille actus est prior in tel
 lectione vt p̄z ex casu. igitur alio modo
 potest intelligi q̄ actū esse p̄xim p̄sup
 ponit intellectionē scilicet q̄ ad hoc
 q̄ actus aliquis dicatur p̄xis requirit in
 tellectio et iste est sensus quem intendit
 Scotus ex his duabus cōditionibus se
 quitur q̄ p̄xis est tantum actus volū
 tatis elicit⁹ vel imperatus quia nullus
 alius est naturaliter posterior ipsa intel
 lectione ad sensum datum hoc etiam p̄
 batur q̄ ad actum esse p̄xim videt esse
 requisitum q̄ sit in potestate op̄antis s̄z
 nullus actus est in potestate op̄antis
 nisi elicitus a voluntate vel imperatus:
 igit̄ maior patet: quia Aristoteles dicit
 tertio ethicoz q̄ arripet eger virtute ad
 agendū nō egeret virtute ad agendū. id
 qd̄ debet agere si non esset in potestate
 sua sic scilicet q̄ possit agere & nō agere
 quia si esset op̄atio naturalis haberet
 a natura principij agendi sufficienter eū
 non deficiat in necessarijs primo de ce
 lo et sic non requiritur virtus acquisita

ad perfecte agendum.
Tertia p̄ditio est: q̄ ad hoc q̄ p̄
 xis sit actus rec⁹ requirit q̄ sit act⁹ cōfor
 miter ad rectā rationē. patet p̄ Aristote
 le tertio ethicoz & p̄ alios morā. sed cō
 trā ista sic arguit aliq̄s actus intellect⁹
 est p̄xis ergo prima p̄ditio falsa. añs p̄
 bat nam si intellect⁹ diceret q̄ a. obie
 ctū est considerandū ab eo & volūtas se
 conformaret illi iudicio talis p̄sideratio
 esset p̄xis q̄ impate voluntate: ergo
 falsum est dicere q̄ ad hoc q̄ aliq̄s actus
 sit p̄xis requirit q̄ sit alterius potētie
 ab intellectu. Solutio scoti ad istud ar
 gumētū ster in sequētib⁹ p̄positionib⁹.
Prima est op̄atio intellect⁹ q̄n̄ est ipe
 rata a voluntate p̄t dici p̄xis large ca
 picndo terminū v̄z capiēdo p̄xim p̄
 oī actu elicitō vel impato a volūtatē et
 isto mō adhuc dicerem⁹ q̄ actus malus
 est etiā p̄xis sed isto modo non capis
 in p̄dicta diffinitione: alio modo accipis
 p̄ actu alterius potētie ab intellectu cū
 alijs cōditionibus positis & hoc ideo q̄
 soler dici intellectūz sola extēsiōne fieri
 practicū quod est dicit q̄ intellectus dicitur
 practicus a notitia dictante de op̄e
 ratione alterius potētie ab intellectu
 quia si intellectus dicitur de op̄atione
 sua non videtur extendi cum extendi sit
 in aliud tendere.

Tertia p̄positio est q̄: non sequitur in
 tellectio est imperata a voluntate: er
 go est p̄xis: sed sequitur ergo est p̄
 xis vel practica ipsa enim nata est deno
 minari quasi accidentaliter a p̄xi ad
 quam extēsiōnis non tamen est termi
 nus illius extēsiōnis. ista sunt v̄ba Sco
 ti in forma: sed ista tertia p̄positio videt
 falsa. nam sic arguo vel illa intellectio
 est specularis vel practica si primum li
 cet imperetur a voluntate non est p̄
 ctica. vbi gratia si assensus huius rei na
 turalis tria sunt principia imperetur a
 voluntate notū est: q̄ ille assensus nullo
 modo efficitur practicus cum non dicitur
 de aliquo faciendo vel non faciendo s̄m̄
 prudentiā nec s̄m̄ artem. si s̄m̄ licet non
 esset actus imperatus a voluntate esset
 p̄ctic⁹. vbi gratia assensus huius dena
 est diligendus super oīa licet nō sit im
 peratus a voluntate est practicus q̄ ex
 p̄ iij

tenditur ad praxim et hoc est quod Scotus volebat in ultimo verbo sui dicti igitur internum ego credo quod in illis verbis Scotus volebat dicere nisi quod si aliquid notitia practica imperetur a voluntate. hoc verum sit dicere quod si sit practicum non sequitur propter illud imperium debeat dici praxis in secula si significacione et hoc est verum nec aliquid argumentum Gregorij quinta questione plousi contra istum modum sic declaratur currit nec okam nec aliorum sed magis famositer ad via nominalium accedens et in fallor ad veritatem. Notandum est quod duplex est notitia practica. quedam est apprehensiva quedam indicativa. Notitia practica apprehensiva quedam est secundum prudentiam quedam est secundum artem. notitia practica apprehensiva secundum prudentiam est propositio mentalis ultimata significans quod agendum vel non agendum est taliter quod non fiat aliquo intellectu sic dicere et voluntatem ei formare et male agere moraliter secundum aliquod effectum agendum vel non agendum dupliciter potest intelligi. uno modo ut agendum importet obligationem precepti. alio modo ut importet congruentiam vel convenientiam si primum sensus est quod ille respectu cuius dicitur illud esse faciendum vel non faciendum est obligatus sub pena peccati ad faciendum vel non faciendum illud secundum sensum est quod ille respectu cuius dicitur illud esse faciendum vel non faciendum bene agere volendo sic agere vel non agere licet ad illud non teneatur et assensus talis propositionis mentalis vere dicitur prudentia tunc non facio distinctionem inter prudentiam et sinderesim: sed propositio practica secundum artem est mentalis ultimata significans qualiter aliquid opus est faciendum taliter quod fiet illud opus sic fieri et factor vel arifex male agere moraliter. verbi causa si fortes die dicitur non occurrere necessitate construeret domum secundum regulas artis dominicatorie adhuc male ageret moraliter ex quo patet quod ista propositio fortes est occidendus isto et isto modo demonstrando modum quo facilis et citius et magis expedire possit occidi et distinguenda vel vel occidenda importat conformitatem ad prudentiam de obligatione precepti vel de congruentia et sic est falsa suppono forte nullo modo debere occidi vel importat conformitatem ad artem occide

di et sic est vera. Aristoteles diffinit prudentiam dicens quod est recta ratio rerum a nobis agibilium. res agibiles sunt operationes conformes prudentie et dicit quod ars est recta ratio rerum a nobis factibilium et talis propositio practice secundum artem assensus proprie dicitur ars et sic patet quod logica isto modo est scientia practica et ars sicut medicina et adverte quod duplex aliqua propositio dicitur practica uno modo formaliter quod ipsa significat quid agendum vel non agendum est sicut ista dicitur est colendus et christus filius eius cultu laudando: alio modo virtualiter quod non significat propositio quid agendum vel non agendum est sed ex ipsa cum via practica formaliter sequitur una forma maliter practica ut si sic arguatur quicquid est agendum est diligendum super omnia. christus est deus ergo christus est diligendum super omnia. ista christus est deus dicitur virtualiter practica et sic de notitia practica virtualiter multa essent dicenda ut ostenderemus quod Scotus tenet totam theologia practicam questione pallegata tunc quod nostrum transcendit propositio rum etiam quod responsus angustia non patitur huic dubio sine imponimus. Septimo dubitatur utrum quoniam scibiles sint equalia numero his quod vere scimus. pro solutione huius difficultatis advertendum est primo quod Aristoteles primo capitulo secundi libri declarat quod sunt quoniam scibiles. unde dicit quod quatuor sunt quoniam scibiles. quod est prima propositio quod secunda tertia si est et quid est quarta. pro quarum ut antea dicitur est quoniam declaracione notandum est quod ista terminus quod potest accipi tripliciter. uno modo pro signo interrogativo. secundo modo pro propositio de qua queritur tertio modo pro aggregato extrinsecus. quarto modo generaliter illo de quo queritur siue sit propositio siue non pro quarum quoniam declaracione notandum est quod omnia quod est compleri vel incompleri. quod incompleri est quod queritur de existentia alicuius rei vel queritur de essentia ipsius rei. unde quod complexi supponit pro aliquo propositio cognoscendo quod in ea queritur de veritate propositio que non significat rem esse vel de causa veritatis eius. hoc autem modo declarant illi quatuor termini.

questio si est questio incompleri in qua queritur de existentia rei vel si aliquid querat an fortes si illa oratio est questio si est. questio quod est/est questio incompleri in qua queritur de essentia rei vel aliquid querat quod est homo illa oratio est quod quid est quod in ea queritur que est natura sine essentia hominis. questio quod est/est questio compleri in qua queritur de veritate propositio que non significat rem esse nec non est ut si aliquis querat an homo sit risibilis illa est quod quod est. quod propter quod est questio compleri in qua queritur de causa veritatis propositio quod scibiles questio que est/est si aliquis querat quare homo est risibilis illa oratio est quod propter quod est. Notandum est secundo quod in scientia aliqua quatuor sunt que de re aliqua scire possumus. primo an sit vel esse potest. secundo cuius est nature vel quidditatis. tertio que est eius aptitudo vel propria passio quarto que est causa quod habeat tale habitudinem vel passionem. de aliis predicatis contingentibus an curat dominat vel comendat in nulla scientia determinat hoc autem modo dico quod sensus huius propositionis questionem vere scibiles sunt quales numero his quod vere scimus sic intelligitur omnis questio querit de aliquo quod de aliqua re scire possumus in aliqua scientia et quod quatuor sunt ea que scire possumus de re aliqua scilicet an sit et cuius nature sit que est proprietatis eius et de causa eius proprietatis ideo quatuor sunt questiones si est et quod est: quod est et propter quid. quod si est querit an res sit quod potest scire de re aliqua et in aliqua scientia potest determinari de re an esse potest vel non. quod est querit de quidditate rei quod est sciri potest in scientia de aliqua re: quod est querit de passione alicuius rei propter quod de causa convenientie illius passionis ex quo sequitur quod si aliquid querat an homo sit animal rationale ibi non est quod quod est: quod querit de propria passione alicuius rei sed est questio quid est id est querere an homo sit animal rationale et quod sit hoc ex quo patet secundo quod si aliquis querat an forte currit vel an fortes est vel non est/ non est questio quod est. Tertio notandum est quod inter istas questiones talis est ordo questio si est/est prima. quid est secunda: quia est tertia. propter quid est quarta et hoc pro tanto quod si aliquis interrogat de quolibet illorum quatuor quorum nullum sciret primo que

rere deberet an sit vel potest esse quam querat cuius nature vel essentie sit et hoc propter duo. primo est: quia quod non est nec esse potest proprie non habet naturam nec quidditatem secundo quod esse in se ponit aliud predicatum et predicatum exemplum essentia presupponit. tunc exemplum cans esse quod id est dicitur. tunc inter illa predicata non est convertibilis: quia vel quod ad invicem non inferunt se. tertio debet querere de propria passione: quia res prius natura habet esse et quidditatem quam aptitudinem de qua querit et questio quia est potest dicitur questione propter quod sic causa sit prior effectu quod querens utrumque prius debet querere de effectu an sit vel ita sit quod de causa quod querens quare homo est risibilis presupponit quod homo est risibilis sed querit causam quare homo est risibilis. quarta est questio propter quid quia scio de re cuius nature est que propter eius non restat querere nisi causam proprietatis. Quarto notandum est quod questiones ponere in numerum est duas vel tres questiones in ordine presupponere et questionem non ponere in numerum est unam vel nullam questionem presupponere ex quo sequitur quod questio si est et quod est nihil ponunt in numerum. questio quod est et propter quod est ponitur in numerum. exempla philosophi clara sunt de illo. quod dicitur exemplum ponendo an deus sit adverte quod non sequitur quod apud ipsum erat dubium deum esse quod poterat exemplum ponere licet non dubitasset. secundo dicere possumus quod ibi non capitur deus pro prima causa sed capitur pro celo secundum quod dicitur philosophus quando dixit rationale conuenit nobis et deus quid veritatis illud habeat videbitur in primo de celo et mundo: vel capitur celum pro sole qui secundum hominum est pater deorum id est princeps planetarum et dicit philosophus omnis questio est questio querens si est medium aut quod est medium et hic Aristoteles ponit tales conclusiones quod omnis questio est questio medium pro cuius declaratione notandum est quod id est querere de veritate alicuius propositionis et an sit aliqua causa veritatis eius: ex quo patet quod questio quod est et si est sunt questiones medium questio autem quid est est questio medium ex eo quod querit de essentia et terminis qui eam explicat est

Lib. posteriorum Cap. xij.

mediū in demonstratione: sed q̄ primū
enim non est: vniuersaliter verū quod
querere de veritate propositionis est que-
rere de medio cuius sint alique propositiones
in demonstrationibus dubitabiles ideo
scilicet quæstio si est dicitur quæstio me-
diū: de qua in tali questione
potest enūciari ad aliquam aliam p
bandam si velimus probare de forte q̄
habeat bonitatem vt bonū conuertitur
cum ente sic arguendo omne ens bonū
fortes est ens: ergo fortes est bonus illa
minor de qua querit quæstio q̄d est pbat
cōclusionē a priori quæstio propter quid
fit quæstio mediū exterminiorum declara-
tione patet.

¶ Secundo notandum est q̄ iste quæstio
nes aliter possunt ordinari vt dicamus
sic quæstio si est querit de esse rei: quæstio
quid est de essentia vt dictum est: vel
de alio quocūq; predicato vt si queratur
an homo sit rationalis vel animal vel ri-
sibilis: et quæstio quia est querit an tales
propositiones sint mediate vel immedia-
te. et quæstio propter querit qualiter de-
monstrantur sed prima expositio vide-
tur magis ad intensionē Aristotelis.

¶ Dubitatur vltimo vtrū in demonstra-
tione potissima mediū debet esse defini-
tio subiecti passionis.

¶ Respondetur q̄ circa istā questionem
multe fuerunt opiniones aliquibus di-
centibus primū aliquibus secundū ergo
dico mediū debet amplecti vtrūq; ratio
est quia non solum sufficit ostendere aliq̄
subiectū quantum est ex parte sui habe-
re aptitudinem ad aliq̄d ad hoc q̄ illud
posset ei cōuenire sed etiam q̄ illud aliud

h̄y aptitudinē vt tali subiecto possit cōue-
nire et per cōsequens oportet mediū de-
monstrationi. vtrumq; includere. Non
est mihi locus ad amplius prolongandū
difficultatē istā neq; ad amplius immo-
rādum circa istud op̄. et si in superiorib;
promissum est aliquid tractare q̄d nō est
factū peto veniam de omnibus et de inue-
ntis deo gratie reddatur: qui omnia bona
operatus in nobis et in trinitate perfe-
cta vixit et regnat in secula seculorū. Amē.

¶ In secundo capitulo in secūda solutio-
ne primi argumēti est posita q̄daz calcu-
lacio in qua est standum casu posito vt
ibi ponitur: s; si ponitur casus q̄ conat̄
intellectus cum habitu vt vnū possunt p-
ducere actus vt vnū scādū esset in prima:
habet humanissime lector in isto opere.
xij. capitula primi posteriorū t̄m exposi-
ta circa secundū librum motū est tantū
vnū dubiū in primo ei⁹ capitulo sed hoc
nolo tacere me post deum totū studiū de-
bere inclito p̄ceptori meo Johanni ma-
ioris theologorum Parisiensū principi
eminentissimo et non dicā theologorum:
sed etiam philosophorum nam ab ipso ta-
q̄ a quodā lucidissimo et perhenni fonte
omnes artes Parisius vigētes emanarunt
et p̄te ceteris eius discipulū ego
eius teneo: benivolentie qua me docuit
et fouit et dilexit vnde non memisse pi-
gebit maioris dum memor ipse mei duz
spiritus hos regebat artus det ei deus vi-
tam in hoc seculo per gratiam et in alio
per gloriam.

¶ Finis.

¶ Explicunt commentaria Magistri Antonij Coronel Sco-
biensis in posteriora Aristotelis. Et nouiter Lugd. impressa per
Antonium du Ry. Anno dñi millesimo. cccc. xviij. mense Marcij.

¶ Index quaternionum.

a. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. n. o. p. Omnes sunt
quaterniones preter p. qui est duernus.

